

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3401712	te wierik, annelyn	FAC-FIN	Hanneke Steen-Klok
ONDERWERP			
3401712 - Jaarstukken 2021 Gemeente Hengelo			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De Raad besluit:

1. De Jaarstukken 2021 van de gemeente Hengelo vast te stellen en de daarin opgenomen inhoudelijke toelichting en financiële analyses te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2021;
2. Het batige resultaat te bestemmen conform raadsvoorstel.
3. De genoemde voorzieningen (523, 501 en 527) op te heffen

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Zie persbericht in collegezaak

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,**DATUM**

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3401712	te wierik, annelyn	FAC-FIN	Hanneke Steen-Klok
ONDERWERP			
3401712 - Jaarstukken 2021 Gemeente Hengelo			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Op grond van art 197 van de Gemeentewet legt het college jaarlijks verantwoording af over het gevoerde bestuur d.m.v. de Jaarstukken 2021 (het Jaarverslag en de Jaarrekening). Het college moet de Jaarstukken vóór 15 juli 2022 aan Gedeputeerde Staten van Overijssel zenden. Hierbij bieden wij u de Jaarstukken 2021 aan.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De Jaarstukken 2021 bestaan uit het Jaarverslag en de Jaarrekening. In het Jaarverslag gaan we in op de belangrijkste inhoudelijke ontwikkelingen in 2021. De Jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31-12- 2021
- het overzicht van baten en lasten
- de toelichtingen op bovenstaande punten

Ook geeft de Jaarrekening inzicht in de financiële ontwikkeling in het verslagjaar én zijn in de Jaarrekening onder meer de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen en de WNT-verantwoording 2021 opgenomen.

Tevreden over 2021, maar zorgen over de toekomst

2021 was een uitdagend jaar. De coronacrisis en de krappe arbeidsmarkt maakten het lastig om alle doelstellingen, zoals opgenomen in de Beleidsbegroting, in 2021 te realiseren. Toch hebben we veel wél gerealiseerd en daar zijn we ook trots op. We zijn trots op de getoonde veerkracht van onze inwoners en de medewerkers. In een tijd waarin we elkaar minder zagen en meer op afstand moesten doen, is het ons gelukt om onze dienstverlening op peil te houden. En dat maakt dat we over het algemeen met tevredenheid terugblikken op 2021.

In de Jaarstukken kunt u lezen dat er per programma verschillende mee- en tegenvallers zijn over het afgelopen jaar. Op totaalniveau bedraagt het uiteindelijke positieve jaarresultaat na bestemming € 9,3 miljoen (ca. 3% t.o.v. het begrotingstotaal 2021). In de bijgestelde begroting voor 2021 gingen we nog uit van een neutraal resultaat. Hoewel het resultaat positief is, zijn er voor de komende jaren forse zorgen over de financiële houdbaarheid van het sociaal domein (Wmo en Jeugd). Maar ook over de (financiële) uitvoeringscapaciteit van de maatschappelijke opgaven en nieuwe taken vanuit het Rijk, zoals bijvoorbeeld de energietransitie en opvang en begeleiding van vluchtelingen, die nu en in de komende jaren op ons afkomen.

Belangrijkste ontwikkelingen van 2021

Impact van Corona

Ook het jaar 2021 stond voor een groot gedeelte in het teken van corona. Pas in de lente kwam er meer lucht met helaas aan het eind van het jaar weer een lockdown. Het jaar 2021 was wederom een jaar met veel gevolgen voor onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en organisaties. Zo was er begin en eind 2021 sprake van strenge coronamaatregelen die onder meer hun effect hadden op de binnenstad. Veel bedrijven moesten sluiten en hebben het financieel wederom zwaar gehad. Culturele instellingen en sportverenigingen moesten hun activiteiten stopzetten. Daarnaast kregen zij op diverse momenten te maken met versoepeling of aanscherping van maatregelen.

Nog sneller dan 2020 pasten bedrijven en werknemers zich aan aan de veranderende omstandigheden. Trends die al gaande waren, zoals meer thuiswerken en online winkelen, werden ook dit jaar nog verder versterkt. Wat we in ieder geval weten, is dat corona niet tot een recessie heeft geleid. Er was zelfs sprake van economische groei. Dit neemt niet weg dat het voor veel mensen in sociaal opzicht een moeilijke tijd was.

In 2020 hebben we u een uitgebreide Coronarapportage gepresenteerd. In 2021 hebben we u via de

beleidsrapportages op de hoogte gebracht van inhoudelijke en financiële gevolgen van de coronacrisis. In dit jaarverslag doen we dit ook via de aparte paragraaf "Impact Coronacrisis" en in de programmaverantwoording.

Investeren in de stad

We hebben afgelopen jaar op vele fronten duurzaam geïnvesteerd in de stad, om het goede te behouden. Samen met inwoners, organisaties en bedrijven in de stad hebben we veel voor elkaar gekregen. Bijvoorbeeld door voor het marktplein in co-creatie met de stad een prachtig plan te maken voor een levendig en groen 'doe-plein'. We hebben mooie zaken weten te realiseren in de dagelijkse leefomgeving van inwoners. Er is hard gewerkt aan een groot aantal fysieke projecten binnen én buiten de binnenstad. De plannen voor Lange Wemen zijn nieuw leven ingeblazen, de omliggende straten rondom het marktplein én in het winkelachtje worden opnieuw ingericht. Ook de planvorming voor het Wetplein is gereed. Ook Hart van Zuid is zichtbaar aan het transformeren van een voormalig gesloten industriegebied naar een dynamisch en eigentijds stadsdeel. Naast het realiseren van concrete projecten hebben college en gemeenteraad in 2021 een aantal belangrijke besluiten genomen die de ontwikkeling van het gebied verder mogelijk maken. Rondom het thema duurzaamheid hebben we met elkaar ook veel plannen voorbereid, gemaakt en opgepakt. De gemeente investeerde daarnaast in zonnepanelen op bedrijfsdaken van de Westermaat en verduurzaming van sporthallen en wijkgebouwen.

Het bouwen van meer en betaalbare woningen was ook in 2021 een belangrijke opgave. We hebben als doelstelling gesteld om in tien jaar tijd 3000 tot 4500 nieuwbouwwoningen te realiseren. Dit jaar zijn er netto al 360 nieuwe woningen toegevoegd aan de woningvoorraad. Het geactualiseerde woonbeleid van dit jaar, gaat echter niet alleen over aantallen, maar legt vooral de nadruk op de betaalbaarheid en kwaliteit van de woningbouw.

Sociaal domein

Maar een fijne stad om in te leven en werken is meer dan dat. Het is belangrijk dat zo veel mogelijk mensen kunnen meedoen in onze samenleving. We werken hard om Hengelo een sociale, duurzame en veilige stad te houden. Dit jaar hebben we het nieuwe beleidsprogramma sociaal 2021-2025 vastgesteld. Aan de hand van vijf opgaven zorgen we ervoor dat inwoners zo snel mogelijk, zo licht mogelijk en zo dichtbij mogelijk antwoord vinden op hun (hulp)vraag. Inwoners krijgen de ondersteuning die zij nodig hebben. We hebben in 2021 een start gemaakt met deze duurzame aanpak en zetten hier in 2022 verder op in.

Voor de Wmo en de Jeugdzorg is ook dit jaar een pakket aan maatregelen opgesteld om de zorg in de toekomst betaalbaar te houden bovenop de reeds bestaande innovatievoorstellen en opgaven vanuit het beleidsprogramma. We zetten in op meer laagdrempelige voorzieningen in de buurt om ervoor te zorgen dat mensen eerder en dichtbij huis geholpen kunnen worden. Dit moet ertoe leiden dat we steeds minder zware ondersteuning hoeven in te zetten. Maar daarmee zijn we er nog niet. We blijven ook bij het Rijk aandacht vragen voor meer geld, om de zorg goed te kunnen organiseren. Door verschillende ontwikkelingen zagen we, ondanks eerdere interventies, de kosten voor de Wmo en Jeugd ook in 2021 toenemen. Het tekort dat we in de Kadernota voorzagen wordt bij deze jaarrekening bevestigd. Ook zagen we dat we dit jaar veel werk hebben verzet in de transformatie maar dat onze ambities hierin hoger lager dan we hebben weten te realiseren. Hierover bent u in een aparte brief (zaaknummer 3386740) geïnformeerd. In 2022 bouwen we verder aan het structureel (financieel) beheersbaar maken van het Sociaal Domein. Politiek(-bestuurlijke) keuzes hieromtrent worden voorbereid en aan u voorgelegd.

Financieel resultaat

Over alle programma's heen sluiten wij het jaar af met een positief resultaat van € 9,3 miljoen ná resultaatbestemming. Dit is ongeveer 3% van ons begrotingstotaal. De belangrijkste financiële afwijkingen worden in paragraaf 4.1 'Saldo jaarrekening' vermeld en in de financiële toelichtingen in de programmarealisatie nader geanalyseerd (paragraaf 5.2). Met het positief eindresultaat willen wij de reserves verder versterken. Eind 2021 bedraagt de werkelijke stand van de algemene reserve, exclusief te bestemmen resultaat 2021, bijna 36 miljoen. De stand van de reserve grondexploitatie is positief aangepast naar ruim 20 miljoen. Hierbij hoort de kanttekening dat deze toename met name wordt veroorzaakt door tussentijdse winstneming als gevolg van de sterke stijging van de grondprijzen, voornamelijk bij Dalmeden. Een slag om de arm houden is daarom gepast, want feitelijke realisatie zal moeten uitwijzen of de winstneming haalbaar is om gedane investeringen terug te verdienen.

Het batig saldo draagt bij aan de versterking van het gemeentelijk weerstandsvermogen. Dit geeft ons de ruimte om nu en ook in de toekomst te kunnen blijven investeren in de stad, maar ook om tegenvallers en

risico's te kunnen opvangen.

Het positieve resultaat over het jaar 2021 heeft een grotendeels incidenteel karakter. Toch zien we gedurende de afgelopen jaren vaker incidenteel positieve resultaten in de jaarrekeningen. We constateren dat er enerzijds licht zit tussen onze ambities en de mogelijkheden tot realisatie daarvan (we zijn te optimistisch over onze realisatiemogelijkheden), en anderzijds dat we mogelijk te pessimistisch vooruitdenken. We willen ons voorspellend vermogen verbeteren om op een goede manier en met impact te kunnen blijven investeren in de stad. We gaan graag met uw Raad in gesprek om de mogelijkheden te verkennen om met incidentele middelen structurele impact te creëren voor de stad.

Bestemmingsvoorstel

Een deel van het resultaat vóór bestemming kent een geormerkt doel in 2022 (of later). Dit zijn de volgende:

- **Budgetoverheveling:** vooruitlopend op de behandeling van de Jaarstukken 2021 heeft uw raad op 9 maart 2022 besloten over een aantal voorstellen tot budgetoverheveling met een totaalbedrag van €3.735.748 waarvan €2.005.396 ten laste van het rekeningresultaat 2021.
- **Reserve Tozo:** Bij onze opdrachtgevende gemeenten heeft ROZ per Tozo-aanvraag een vaste overeengekomen vergoeding in rekening gebracht. Hiermee worden de directe kosten 2021 en de verwachte lasten 2022 tot en met 2027 gedekt. Tegenover deze extra baat in 2021 staan directe kosten 2021. Het verschil tussen de vaste vergoeding die we hadden geraamd voor 2021 en de werkelijke lasten in 2021 is €250.000. Het ministerie heeft verlenging van de Tozo regeling tot en met 2027 aangekondigd. Mede daarom stellen wij voor om dit voordeel te storten in de Reserve Tozo. Hiermee kunnen wij de verwachte lasten in de toekomst dekken.
- In de **Decembercirculaire 2021** is voor onderstaande doelen geld beschikbaar gesteld. Een deel van de extra middelen van totaal € 871.000 konden niet in de begroting voor 2021 worden gewijzigd. Voorgesteld wordt om deze middelen door middel van bestemming van het saldo als volgt, voor de specifieke doelen, te reserveren.

	Gemeentefondsuitkering	Bedrag	Toevoegen aan Reserve
1.2	Jeugdhulp	95.000	Decentralisatie-uitkeringen
1.5	Robuust rechtsbeschermingssysteem	111.000	Decentralisatie-uitkeringen
1.6	Versterking ondersteuning wijkteams	221.000	Decentralisatie-uitkeringen
1.7	Impuls integraal werken	176.000	Decentralisatie-uitkeringen
1.8	Systeemleren	24.000	Decentralisatie-uitkeringen
1.10	Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	46.000	Decentralisatie-uitkeringen
1c	Lokaal cultuuraanbod (covid 19)	198.000	Decentralisatie-uitkeringen
Totaal		871.000	

Bij de 1e Beleidsrapportage is € 4,7 miljoen onttrokken uit de Algemene Reserve ter dekking van het begrotingstekort. Bij de 2e Beleidsrapportage kon dit in de begroting 2021 worden verlaagd naar een onttrekking van € 2,0 miljoen. Dat blijkt bij deze jaarrekening niet nodig te zijn, er is immers een positief saldo van € 9,3 miljoen na bestemming.

We stellen voor het positieve resultaat na bestemming volledig te storten in de Algemene Reserve. Dit is absoluut een bedrag van € 9,3 miljoen maar per saldo, rekening houdend met de uiteindelijk niet nodige onttrekking van €2,0 miljoen, een bedrag van € 7.365.000 ten opzichte van de primitieve begroting.

Accountantscontrole

De controle van de jaarrekening 2021 door onze accountant, PricewaterhouseCoopers (PwC), is afgerond met een goedkeurende verklaring over getrouwheid en rechtmatigheid. Hieronder geven wij een reactie op het accountantsverslag.

Algemeen

Dit is het tweede jaar dat PwC de controle van de jaarrekening heeft uitgevoerd. Ten opzichte van vorig jaar merken we dat het proces soepeler is verlopen, doordat we intern onderdelen hebben verbeterd (met name aanlevering en onderbouwingen) en door de samenwerking met PwC verder te versterken. We zijn dan ook zeer content dat ook dit jaar uit het verslag van bevindingen blijkt dat de accountant het

voornemen heeft om een goedkeurend oordeel af te geven voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Op basis van de controlewerkzaamheden heeft de accountant geconcludeerd dat alle financieel relevante aspecten van wetgeving en verordeningen door het college zijn nageleefd en dat zowel de baten als lasten over 2021 als de balansmutaties 2021 rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit met uitzondering van enkele onzekerheden en de als fout aangemerkte posten (allen onder de tolerantiegrenzen).

We hebben, zoals aangekondigd in onze reactie op het vorige accountantsverslag, in 2021 stevig geïnvesteerd in de kwaliteit en professionaliteit van onze dossieropbouw voor de jaarrekeningcontrole. Ook hebben we meer ingezet op regie en structuur in de samenwerking met de accountant. Dit heeft samen gezorgd voor een betere oplevering en een constructieve samenwerking. Wij zijn blij dat onze accountant dit ook onderschrijft. We blijven hier uiteraard in investeren.

Op enkele bevindingen uit het verslag van de accountant gaan we graag nader in, omdat we het van belang vinden uw raad te informeren over enkele afwegingen en geconstateerde verbetermogelijkheden. We zullen dat doen op de bevindingen op de Europese aanbestedingen, zorgkosten in het sociaal domein, waarderingen in het ruimtelijk domein, subsidie vaststellingen en afbakening van boekjaren.

Europese aanbestedingen

Ten opzichte van vorig jaar zijn de onrechtmatigheidsfouten met betrekking tot de Europese aanbestedingsrichtlijnen wederom afgenomen tot €0,4 miljoen (2020: €0,8 miljoen). Vanaf 2018 hebben wij veel aandacht besteed aan de verbetering van de naleving van onze inkoopregels. De interne controle is dit jaar verder verbeterd en er is meer structuur gebracht in bespreking en oplossing van bevindingen. We zien dat de onrechtmatigheden dan ook wederom zijn gedaald. Toch kan doelmatigheid soms prevaleren boven rechtmatigheid. Het college acht het streven naar €0 onrechtmatigheid dan ook niet realistisch. Soms is snelheid, prijs of kwaliteit belangrijker dan het voldoen aan regels. Een onderbouwd en afgewogen besluit om af te wijken van de aanbestedingsrichtlijnen wordt wel altijd door het College genomen. Dat is dit jaar eenmaal voorgekomen en gerapporteerd in de paragraaf 6.7.6. van de jaarstukken 2021

De accountant heeft tijdens haar controlewerkzaamheden geen aanvullende fouten geconstateerd. Daaruit blijkt dat onze interne controle op deze inkoop op orde is. Vanaf 2021 maakt ons eigen inkoopbeleid geen onderdeel meer uit van het normenkader voor de accountantscontrole. We hebben hierop, in verband met bevindingen uit het verleden, wel aanvullende interne controles uitgevoerd en laten beoordelen door onze accountant. Onze accountant deelt onze bevindingen en conclusies in deze eigen controles. Hier zien we dat er nog diverse bevindingen zijn die voldoende aandacht en verdere stappen in professionalisering nodig maken. Wij gaan hier uiteraard mee verder.

Sociaal Domein

PGB

In het accountantsverslag is door de accountant aangegeven dat wij als gemeente geen aanvullende controles uitvoeren op de prestatielevering PGB waardoor de gehele last, in dit geval € 0,8 miljoen, als onzeker is aangemerkt. Deze lijn is conform eerdere jaren en een bewuste afweging van het college, ook omdat we bewust minder PGB's verstrekken.

Dat neemt niet weg dat wij als gemeente zelf controles uitvoeren om deze beperkte onzekerheid te verkleinen, bijvoorbeeld door periodieke themacontroles naar grote PGB-aanbieders en naar aanleiding van fraude-signalen. Ook hebben we extra checks ingebouwd bij de verstrekking van PGB.

Op dit moment kiest het college er niet voor om daarnaast extra controles uit te voeren. De omvang van de PGB's is relatief gering in relatie tot de totale uitgaven binnen het sociaal domein, waarin we vooral Zorg In Natura verlenen. Wij kiezen ervoor om de beschikbare ambtelijke capaciteit in te zetten om de besparingen te realiseren om zo uiteindelijk meer grip te krijgen op de kosten binnen het sociaal domein. Deze keuzes betekenen dat de onzekerheid over de rechtmatige besteding van PGB's in de toekomst blijft bestaan. Omdat we niet kunnen aantonen (door middel van een uitgebreid controleplan) dat de PGB's rechtmatig zijn, wordt het totale bedrag dat wij aan PGB's verlenen als onzeker aangemerkt. Dit betekent dus uitdrukkelijk niet dat alle PGB's onrechtmatig zijn. Wij hebben overigens wel een intensieve aanpak van PGB-fraude ingezet sinds 2016. Daarbij zoomen we vooral in op de vraag of de zorgaanbieder wel de juiste zorg verleent en factureert.

Zorg In Natura (ZIN)

Net als voorgaande jaren zijn er ook onzekerheden aanwezig in de bestedingen ZIN voor Jeugd en WMO. Dit is geen nieuwe bevinding, al vanaf het eerste jaar van de decentralisaties (2015) komt dit terug in de

accountantsverslagen van onze huisaccountants. (zoals ook bij veel andere gemeenten). In 2015 bedroeg de totale onzekerheid voor ZIN WMO en Jeugdzorg nog ruim €10 miljoen. Over het controlejaar 2020 was dit nog circa € 5 miljoen. Over het controlejaar 2021 bedraagt de onzekerheid wederom circa € 5 miljoen. Hiervan is circa € 1,5 mln. van zorgaanbieders die – conform regionale afspraken – minder dan € 125.000 aan zorg hebben verleend aan Hengelo en geen gecontroleerde productieverantwoording hoeven in te leveren om de administratieve lasten te drukken. Daarnaast is een bedrag van circa € 1,7 mln. voor vervoersdiensten, waar geen controle op de prestatielevering plaatsvindt, en een bedrag van € 1,3 mln. van op dit moment nog niet ontvangen verantwoordingen.

Als gemeente blijven we in meer of mindere mate afhankelijk van de aanlevering van de informatie door zorgaanbieders. Door deze afhankelijkheid zal er altijd sprake zijn van een financiële onzekerheden die effect heeft op de jaarrekening en daarmee de accountantscontrole. Dat neemt niet weg dat wij als college ons maximaal inzetten om de verantwoordingsinformatie bij aanbieders tijdig te ontvangen.

De geconstateerde fouten hebben te maken met een inschatting die wij bij het opstellen van de jaarrekening maken aan nog te betalen bedragen voor ZIN. Op dat moment zijn veel productieverantwoordingen nog niet binnen. Op basis van binnengekomen productieverantwoordingen bepaald onze accountant opnieuw wat het nog te bepalen bedrag per jaarultimo had moeten zijn. Wij kiezen er bewust voor om dit niet meer te corrigeren in het exploitatieresultaat en de balans waardoor dit leidt tot een fout in getrouwheid.

Ruimtelijk domein

Ook op het onderdeel grondexploitaties hebben we geïnvesteerd in kwaliteit van betere onderbouwing. Dit wordt door de accountant onderschreven, ook zij zien dat we hierin positieve stappen hebben gezet. Verdere stappen in verbetering kunnen we nog zetten in projectmanagement. Door krapte in personele capaciteit was het in sommige gevallen lastig om aan alle afspraken en tijdslijnen te voldoen.

Wij kunnen ons vinden in de conclusies van de accountant. De risico's verminderen, en de parameters worden als optimistisch/evenwichtig ingeschat. Wij hebben in de waardering een wat ons betreft meer realistische scenario aangehouden. De woningbouwprogrammering verloopt voorspoedig, is goed onderbouwd en is adequaat aangepast aan de hand van de ontwikkelingen in de markt. De programmering van bedrijventerreinen en kantoren blijft een aandachtspunt. Beide punten herkennen we en blijven we goed volgen.

De accountant geeft aan dat de onderbouwing van de waarde van de strategische gronden een aandachtspunt is. Wij maken op basis van de ontwikkelingen en risico's die we zien de afweging of we gronden extern laten taxeren of dat we taxaties laten uitvoeren door onze gekwalificeerde interne taxateur. Vanuit eerdere waarderingen zien we dat de taxatiewaarde van de externe en interne taxaties dicht bij elkaar liggen. Daarom vinden wij het, ook gezien de daarmee gepaard gaande kosten, niet nodig alle gronden elk jaar extern te laten taxeren. Wij kunnen ons wel vinden in risicogericht extern laten taxeren. Wij gaan daarom met onze accountant in overleg wat hiervoor een goed proces en een aanpak kan zijn waar we ons beiden in kunnen vinden.

Subsidies

Er wordt geconstateerd dat van de gecontroleerde subsidies er meerdere niet of te laat zijn vastgesteld. Dit kunnen we deels relateren aan de krapte in onze personele bezetting. Inmiddels maken we hierin een inhaalslag en zijn we bezig met een verbeterplan richting de toekomst.

Toerekening kosten aan juiste boekjaar

Vorig jaar waren er in de controlewerkzaamheden een aantal bevindingen rondom een juiste toerekening van baten en lasten aan het boekjaar. Dit had toen voornamelijk betrekking op ICT kosten, subsidiebatens en bouwleges. We hebben onze werkwijzen en controles hierop aangepast waardoor we hier dit jaar nagenoeg geen bevindingen in zien. Dit is een positieve ontwikkeling. Wel gaan we de werkwijzen meer structureel borgen in het proces, waardoor er in de analyses aan het einde van het jaar minder correcties nodig zijn.

Er is 1 bevinding gedaan op de ontvangen inkoopfacturen in 2022. Op deze facturen hebben wij zelf een risicogerichte interne controle uitgevoerd om deze aan het juiste boekjaar toe te rekenen. De door PwC gecontroleerde facturen hadden een beperkte omvang waardoor wij het standpunt hebben ingenomen deze niet meer te corrigeren in het exploitatieresultaat en de balans. De facturen zijn rechtmatig, maar formeel niet in het juiste boekjaar geboekt. Dit leidt wel tot een beperkte fout in het kader van getrouwheid.

Conclusie

Wij zijn blij dat de accountant bij de jaarrekening 2021 een goedkeurende controleverklaring wil afgeven

op zowel getrouwheid als rechtmatigheid. We zijn tevreden met de constructieve samenwerking dit jaar en de gerealiseerde kwaliteitsverbetering. De komende periode zullen we samen met de accountant het jaarrekeningtraject evalueren en bepalen waar verdere verbeteringen noodzakelijk en mogelijk zijn. Daarnaast gaan we verder met de voorbereidingen voor de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording per 2022.

Overig

In de jaarrekening zijn er een drietal voorzieningen die een saldo €0 hebben na vrijval dit jaar en niet meer nodig zijn voor het genoemde doel. We stellen voor deze op te heffen. Dit betreft:

- 523 Voorziening afwikkeling Warmtenet (dossier afgewikkeld)
- 501 Voorziening Groot Onderhoud stadhuis/ stadskantoor (saldo overgeheveld naar de voorziening Vastgoed)
- 527 Voorziening renovatie sportvelden (de onderhoudslasten die voornamelijk via deze voorziening lopen kunnen, in overleg met accountant, efficiënter via de reguliere exploitatie lopen)

Besluitvorming en vervolg

Wij vragen uw raad de Jaarstukken 2021 (het Jaarverslag en de Jaarrekening 2021, inclusief bijlagen) vast te stellen. Deze staat gepland in de raadsvergadering van 13 juli 2022. Het college moet de Jaarstukken in ieder geval vóór 15 juli 2022 aan Gedeputeerde Staten van Overijssel zenden.

BESPREEK- EN BESLIJSPUNTEN

De Raad besluit:

1. De Jaarstukken 2021 van de gemeente Hengelo vast te stellen en de daarin opgenomen inhoudelijke toelichting en financiële analyses te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2021;
2. Het batige resultaat te bestemmen conform raadsvoorstel.
3. De genoemde voorzieningen (523, 501 en 527) op te heffen

FINANCIËLE ASPECTEN

Zie inhoud van het voorstel

BIJLAGE(N)

Jaarstukken 2021 inclusief verslag van bevindingen en controleverklaring Accountant

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Jaarstukken 2021

Gemeente
Hengelo

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Leeswijzer	5
Raadsadvies en raadsbesluit	6
Jaarverslag	7
De financiën van de gemeente Hengelo	9
Inleiding	10
4.1 Saldo jaarrekening	11
4.2 Impact coronacrisis	14
4.3 Structurele effecten	17
4.4 Bestemmingsvoorstel	18
4.5 Ontwikkeling weerstandsvermogen en algemene reserve	20
4.6 Ontwikkeling Overige Reserves	22
Programma realisatie	23
5.1 Centrale thema's	24
5.1.1 Open bestuursstijl	24
5.1.2 Aantrekkelijke (binnen)stad	26
5.1.3 Sociaal Domein	28
5.1.4 Duurzame stad	33
5.2 Beleidsprogramma's	36
5.2.1 Veiligheid	36
5.2.2 Verkeer, vervoer en waterstaat	41
5.2.3 Economie	49
5.2.4 Onderwijs	57
5.2.5 Sport, cultuur & recreatie	64
5.2.6 Sociaal domein	80
5.2.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	108
5.2.8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	118
5.2.9 Bestuur en ondersteuning	131
Paragrafen	149
6.1 Lokale heffingen	150
6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	158
6.3 Onderhoud kapitaalgoederen	168
6.4 Grondbeleid	176
6.5 Financiering	185
6.6 Verbonden partijen	189
6.7 Bedrijfsvoering	199
6.8 Subsidies	210

Jaarrekening	213
7.1 Balans	214
7.2 Het overzicht van baten en lasten	218
7.3 Toelichtingen	220
7.3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	220
7.3.2 Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening	220
7.3.3 Toelichting op de balans	226
7.3.4 Toelichting op de staat van baten en lasten	256
7.3.5 Begrotingsrechtmatigheid	259
7.4 Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	263
7.5 WNT-verantwoording 2021	268
7.6 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld	269
Overig	271
8.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	272
Bijlage	273
9.1 Staat van activa onderhanden complexen	274
9.2 Aanwending onvoorzien	281
9.3 Verbonden partijen en vertegenwoordiging	282
9.4 Verdeling taakvelden over programma's	285
Overige bijlage	287
10.1 Overzicht investeringsprojecten	288
10.1.1 Lopende grondexploitatieprojecten	288
10.1.2 Afgesloten grondexploitatieprojecten	289
10.1.3 Lopende exploitatieovereenkomsten projecten	290
10.1.4 Afgesloten exploitatieovereenkomsten projecten	291
10.1.5 Lopende investeringsprojecten	292
10.1.6 Afgesloten investeringsprojecten	293
10.1.7 Lopende rioleringsprojecten	294
10.1.8 Afgesloten rioleringsprojecten	297
10.2 Declaratiegedrag college (Motie Raad)	298
10.3 Overzicht subsidies 2021 (Motie Raad)	299

Inleiding

Beste Hengeloër,

Voor u ligt het jaarverslag van 2021. Met dit jaarverslag leggen wij, het college van burgemeester en wethouders, verantwoording af over de behaalde inhoudelijk resultaten en de besteding van de bijbehorende middelen.

2021 was een lastige en moeilijke tijd. De coronacrisis en de krappe arbeidsmarkt, maakten het lastig om alle doelstellingen over 2021 te realiseren. Zowel de maatregelen, als de besmettingen zorgden ervoor dat we niet altijd voldoende capaciteit hadden om te bereiken wat we graag wilden. De krapte op de arbeidsmarkt zorgde ervoor dat hier ook niet altijd een kant en klare oplossing voor konden bieden. Ondanks dat, zijn we trots op de getoonde veerkracht van onze inwoners en de medewerkers. In een tijd waarin we elkaar minder zagen en meer op afstand moesten doen, is het ons gelukt om onze dienstverlening op peil te houden. En dat maakt dat we overall met tevredenheid terugblikken op 2021.

Corona

Aan het begin van 2021 hadden we nooit gedacht dat het coronavirus ons dit jaar nog steeds in de greep zou hebben. Ten opzichte van 2020 is er het nodige veranderd; veel Hengeloërs zijn gevaccineerd en in het voorjaar werden de maatregelen versoepeld. Helaas zorgde een nieuwe golf besmettingen ervoor dat we aan het einde van 2021 opnieuw in een lockdown zaten. De economische en sociale impact is en blijft groot. Zowel in de Hengelose samenleving, als bij de gemeente intern. Door de besmettingen en doordat medewerkers in quarantaine moesten, moesten wij, net als veel bedrijven, puzzelen met de bezetting. De krappe arbeidsmarkt maakte dit extra ingewikkeld. Toch hebben we dit jaar weer aangetoond dat we samen tot veel in staat zijn.

Als gemeente hebben we, daar waar we konden mensen, instellingen en ondernemers ondersteund om de gevolgen van corona en de maatregelen zo goed mogelijk op te kunnen vangen. En dat blijven we doen. Met rijksmiddelen én met het lokale budget dat de gemeenteraad van Hengelo de afgelopen periode beschikbaar heeft gesteld.

Samen investeren in de stad

Het bouwen van meer en betaalbare woningen was ook in 2021 een belangrijke opgave. We hebben als doelstelling gesteld om in tien jaar tijd 3000 tot 4500 nieuwbouwwoningen te realiseren. Dit jaar zijn er netto al 360 nieuwe woningen gerealiseerd. Het geactualiseerde woonbeleid van dit jaar, gaat echter niet alleen over aantallen, maar legt vooral de nadruk op de betaalbaarheid en kwaliteit van de woningbouw.

We hebben afgelopen jaar op vele fronten duurzaam geïnvesteerd in de stad, om het goede te behouden. Samen met inwoners, organisaties en bedrijven in de stad hebben we veel voor elkaar gekregen. Denk bijvoorbeeld door voor het marktplein in co-creatie met de stad een prachtig plan te maken voor een levendig en groen 'doe-plein'. We hebben mooie zaken weten te realiseren in de dagelijkse leefomgeving van inwoners. Er is hard gewerkt aan een groot aantal fysieke projecten in de binnenstad. De plannen voor Lange Wemen zijn nieuw leven ingeblazen, de omliggende straten rondom het marktplein én in het winkelachtje worden opnieuw ingericht. Ook de planvorming voor het Wetplein is gereed.

Ook Hart van Zuid is zichtbaar aan het transformeren van een voormalig gesloten industriegebied naar een dynamisch en eigentijds stadsdeel. Denk aan de herinrichting van de Lansinkesweg/ Industriestraat en de waterberging/vijver ROC. Het Vereenigingsgebouw heeft een ook nieuw leven gekregen en is in gebruik genomen. Naast het realiseren van concrete projecten hebben college en gemeenteraad in 2021 een aantal belangrijke besluiten genomen die de ontwikkeling van het gebied verder mogelijk maken.

Rondom het thema duurzaamheid hebben we met elkaar ook veel plannen voorbereid, gemaakt en opgepakt. Het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie is daar een mooi voorbeeld van. Daarnaast kregen veel Hengelose huishoudens een energiebox om hun woning energiezuiniger te maken. De gemeente investeerde daarnaast in zonnepanelen op bedrijfsdaken van de Westermaat en verduurzaming van sporthallen en wijkgebouwen.

Sociale stad

Maar een fijne stad om in te leven en werken is meer dan dat. Het is belangrijk dat zo veel mogelijk mensen kunnen meedoen in onze samenleving. We werken hard om Hengelo een sociale, duurzame en veilige stad te houden. Een stad waar je kansen krijgt. Dat werk is nooit af, we moeten daar constant in blijven investeren.

Dit jaar hebben we het nieuwe beleidsprogramma sociaal 2021-2025 vastgesteld. Aan de hand van vijf opgaven zorgen we ervoor dat inwoners zo snel mogelijk, zo licht mogelijk en zo dichtbij mogelijk antwoord vinden op hun (hulp)vraag. Inwoners krijgen de ondersteuning die zij nodig hebben. We hebben in 2021 een start gemaakt met deze duurzame aanpak en zetten hier in 2022 verder op in.

Voor de Wmo en de Jeugdzorg is dit jaar een pakket aan maatregelen opgesteld om de zorg in de toekomst betaalbaar te houden. We zetten in op meer laagdrempelige voorzieningen in de buurt om ervoor te zorgen dat mensen eerder en dichtbij huis geholpen kunnen worden. Dit moet ertoe leiden dat we steeds minder zware ondersteuning hoeven in te zetten. We blijven ook bij het Rijk aandacht vragen voor meer geld, om de zorg goed te kunnen organiseren. Door verschillende ontwikkelingen zagen we, ondanks eerdere interventies, de kosten voor de Wmo en Jeugd ook in 2021 toenemen. Bij de participatiewet zagen we dit jaar een klein overschot. Door incidentele voordelen in het totale programma, hebben we in 2021 toch een overschot in het sociaal domein ten opzichte van de bijgestelde begroting.

Financiën

Dan de cijfers: we sluiten het jaar af met een positief resultaat van € 9,3 miljoen na verwerking van voorgestelde resultaatbestemming. We bouwen voldoende reserves op maar hebben, net als andere gemeenten, nog grote financiële uitdagingen voor ons liggen. Eind 2021 is de werkelijke stand van de algemene reserve, exclusief te bestemmen resultaat 2021, bijna €36 miljoen, wat boven het gewenste minimale niveau is. Toch moeten we als stadsbestuur alert blijven, want er liggen nog grote uitdagingen voor ons die veel vragen van ons én onze inwoners. Op het gebied van zorg en welzijn bijvoorbeeld, waar de vraag harder blijft groeien dan de financiële middelen. Maar ook de energietransitie waar Nederland, en dus ook Hengelo, voor staat is een onvermijdelijke, maar complexe opgave. Dit alles heeft naast de gevolgen van de coronacrisis een enorme impact op ons allemaal.

Net als in zoveel Hengelose gezinnen en ondernemingen is het met de grote opgaven die voor ons liggen extra belangrijk dat ons 'huishoudboekje' op orde is en blijft. We zullen daarom ook in 2022 ambitieuze, maar realistische keuzes maken. Zo investeren we blijvend in een duurzame, sociale, economisch veerkrachtige en aantrekkelijke stad.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Hengelo

Leeswijzer

De jaarstukken zijn het sluitstuk van de planning & controlcyclus. Het college legt er – na in de beleidsrapportages twee keer tussentijds te hebben gerapporteerd – verantwoording mee af over de afspraken tussen college en raad, die in de Beleidsbegroting zijn vastgelegd.

De jaarstukken beginnen met het formele raadsvoorstel en -besluit (in hoofdstuk 3), gevolgd door een schets van de financiële situatie van de gemeente Hengelo in hoofdstuk 4. Vanaf hoofdstuk 5 start de verantwoording, die tweeledig van aard is: beleidsinhoudelijk en financieel.

In hoofdstuk 5, de Programma realisatie, vindt u de beleidsinhoudelijke verantwoording. Per beleidsprogramma vertellen we wat we hebben bereikt en waar we staan ten opzichte van de voorgenomen doelen en effecten, zoals verwoord in de begroting. Tevens worden de financiële afwijkingen toegelicht op taakveldniveau. Het gaat daarbij om afwijkingen, die politiek-bestuurlijk relevant zijn, groter dan € 50.000 zijn en/of meer dan 10% afwijken van de begroting.

In de beleidsprogramma's de kengetallen en beleidsindicatoren van dat programma. Veel kengetallen komen uit de database van het CBS en 'Waar staat je gemeente'. De cijfers uit deze database zijn niet altijd actueel. Indien dat het geval is, staat bij de kengetallen aangegeven over welk jaar het cijfer gaat. In de beleidsbegroting van 2022 is, bij sommige programma's, gekozen voor andere beleidsindicatoren. Indien dit het geval is, is de kolom 'begroting 2022' bij de beleidsindicatoren leeggelaten.

Hoofdstuk 6 bevat de wettelijk voorgeschreven paragrafen, waarin als een dwarsdoorsnede van de totale verantwoording afzonderlijke aspecten worden toegelicht, zoals weerstandsvermogen, grondexploitaties, verbonden partijen, bedrijfsvoering en investeringen.

In hoofdstuk 7 Jaarrekening treft u de financiële verantwoording op hoofdlijnen aan bestaande uit de balans, het overzicht baten en lasten en de toelichtingen daarop. Tevens bevat het de controleverklaring van de door de raad aangestelde externe accountant.

Een aantal toelichtende bijlagen maken het geheel compleet. Twee bijlagen vinden hun oorsprong in door de gemeenteraad aanvaarde moties n.a.v. het jaarverslag 2010. Dit betreft de motie Overzicht subsidies 2019 (Motie Raad) en de motie Declaratiegedrag college (Motie Raad), beide aanvaard in de raadsvergadering van 19 juli 2011. Daarnaast zijn wettelijk voorgeschreven bijlagen opgenomen.

Raadsadvies en raadsbesluit

Jaarverslag

4

De financiën van de gemeente Hengelo

	Inleiding	10
4.1	Saldo jaarrekening	11
4.2	Impact coronacrisis	14
4.3	Structurele effecten	17
4.4	Bestemmingsvoorstel	18
4.5	Ontwikkeling weerstandsvormogen en algemene reserve	20
4.6	Ontwikkeling Overige Reserves	22

Inleiding

In dit hoofdstuk staat de financiële positie van de gemeente Hengelo beschreven. De jaarrekening sluit dit jaar met een positief saldo na bestemming van 9,3 miljoen . In paragraaf 4.1 wordt een samenvatting gegeven van de grootste afwijkingen die leiden tot dit saldo. In de programmaverantwoording in hoofdstuk 5 kunt u vervolgens alle voor- en nadelen van meer dan € 50.000 ten opzichte van de aangepaste begroting 2021 teruglezen.

Paragraaf 4.2 gaat in op de impact die de coronacrisis op de gemeente Hengelo dit jaar had. Dit betreft een toelichting op hoe we gezamenlijk, als organisatie samen met de inwoners, het beste van deze moeilijke situatie hebben gemaakt.

In paragraaf 4.3 wordt toegelicht hoe we met structurele effecten vanuit deze jaarrekening omgaan en in paragraaf 4.4 staat het bestemmingsvoorstel. Dit is een voorstel hoe het voordelige saldo in 2022 bestemd wordt.

De laatste twee paragrafen van dit hoofdstuk gaan in op hoe het weerstandsvermogen, de algemene reserve en de overige reserves zich hebben ontwikkeld in 2021.

4.1 Saldo jaarrekening

Exploitatieresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2021 primitief	Begroting 2021 gewijzigd	Rekening 2021	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening	V/N
	(1)	(2)	(3)	(2) - (3)	
Baten	309.285	330.589	323.729	-6.860	N
Lasten	310.530	346.171	307.447	38.724	V
Saldo van baten en lasten	-1.245	-15.582	16.282	31.864	V
Ontrekkingen aan reserves	5.453	28.003	38.368	10.365	V
Toevoegingen aan reserves	4.189	12.420	42.159	-29.739	N
Mutaties reserves	1.264	15.583	-3.791	-19.374	N
Gerealiseerd resultaat	19	-	12.491	12.491	V
Bestemmingsvoorstel 2021			-3.126		
Resultaat na bestemmingsvoorstel	19	-	9.365	9.365	V

De jaarrekening, zoals deze in hoofdstuk 7 is opgenomen, sluit met een totaal saldo van baten en lasten van € 9,3 miljoen voordelig na het aan de raad voorgestelde bestemmingsvoorstel, zoals opgenomen in hoofdstuk 4.4. Na de verwerking van de laatst vastgestelde begrotingswijziging 2021 was sprake van een verwacht neutraal saldo. Een te verklaren afwijking daarom van afgerond € 9,3 miljoen, rekening houdend met het bestemmingsvoorstel.

Het afgelopen jaar hebben wij op een aantal momenten gerapporteerd over het saldo van baten en lasten en het verwachtte resultaat. In de 1e Beleidsrapportage is het gepresenteerd tekort van € 6,0 miljoen teruggebracht naar nul middels dekking uit beschikbare stelposten (€ 1,3 miljoen) en een onttrekking uit de algemene reserve (€ 4,7 miljoen). In de 2e Beleidsrapportage konden we € 2,7 miljoen terugstorten in de Algemene Reserve vanuit het gemelde begrotingsoverschot van € 2,7 miljoen. Per saldo hebben we in de begroting van 2021 dus € 2,0 miljoen (€ 4,7 miljoen - € 2,7 miljoen) onttrokken aan de Algemene Reserve om op een neutraal begroot resultaat uit te komen.

Op basis van deze jaarrekening was de onttrekking uit de Algemene Reserve niet nodig geweest. In het bestemmingsvoorstel stellen we daarom voor om dit terug te draaien. Het resultaat is dan uiteindelijk ten opzichte van de primitieve begroting ca. 7,3 miljoen (na bestemming en terugstorting van bovenstaande onttrekking uit de AR).

Programma (bedragen x € 1.000)	Vershil tussen begroot en jaarrekening
1 Veiligheid	338
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	66
3 Economie	84
4 Onderwijs	1.634
5 Sport, cultuur en recreatie	1.834
6 Sociaal domein	6.305
7 Volksgezondheid en milieu	629
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	18.294
9 Bestuur en ondersteuning	-16.693
Subtotaal	12.491
Bestemmingsvoorstel 2021	-3.126
Eindtotaal	9.365

In bovenstaande tabel staan de verschillen tussen begroot en werkelijk per programma vermeld. Hierna volgt een samenvatting van de verschillen op hoofdlijnen (saldo verschillen op programma > € 0,5 miljoen). Opgeteld kunnen deze verschillen iets afwijken van de totale financiële afwijking van het programma. Een meer uitgebreide toelichting op alle verschillen vindt u dan ook in hoofdstuk 5.2 - Toelichting op de beleidsprogramma's.

Programma 4 Onderwijs € 1,6 miljoen voordeel

Als gevolg van corona is er minder gebruik gemaakt van gymlokalen. Daardoor is er ook minder uitgegeven aan energie, schoonmaak en klachtenonderhoud (voordeel van ongeveer € 200.000). Dit jaar is er uitvoering gegeven aan het project "vervanging van inventaris in gymhallen". Na het opmaken van het voorstel budgetoverheveling, bleek dat er nog nagekomen kosten zijn voor dit project. Dit zorgt voor een nadeel in 2022 en een voordeel in 2021 (voordeel € 170.000). Het resterende voordeel (€ 378.000) op het taakveld kan verklaard worden door een onderbenutting van de eigen middelen onderwijsbeleid. Ook is door corona minder leerlingenvervoer geweest (€ 92.000). Voor leerplicht RMC en de Twentse Belofte zijn incidentele subsidies ontvangen (€ 198.000). Bij onderwijshuisvesting is de gemeentelijke bijdrage voor verbouwings- en aanpassingskosten voor SVPO Hengelo nog niet besteed. De gemeentelijke is opgenomen in het voorstel budgetoverheveling (€ 298.000).

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie € 1,8 miljoen voordeel

Dit jaar is het gebouw van de Schouwburg overgedragen aan de Gemeente. Het voordeel in dit programma wordt grotendeels verklaard doordat een bedrag van € 1,1 miljoen nog niet vanuit de bestemmingsreserve onderhoudswerkzaamheden Schouwburg is gedoteerd aan de voorziening groot onderhoud voor de Schouwburg. De financiële afwikkeling van de gereserveerde middelen voor onderhoud (van reserve naar voorziening) heeft namelijk niet meer in 2021 kunnen plaatsgevonden. Dit voordeel in programma 5 en tevens een nadeel in programma 9 en daarmee per saldo budgetneutraal. Daarnaast zijn er een aantal zaken op het gebied van kunst, cultuur en recreatie nog niet afgerond in 2021. Voor ondersteuning lokale culturele voorzieningen, Motie Wederopbloei, herstel schades aan de gemeentelijke kunstcollectie, de Kunst- en cultuurnota en het Weuthagpark zijn daarom voorstellen gedaan tot budgetoverheveling van in totaal € 504.000 .

Programma 6 Sociaal Domein € 6,3 miljoen voordeel

Het Sociaal Domein is de afgelopen jaren flink in beweging. In het centrale thema Sociaal Domein en in programma 6 is meer uitleg en duiding van de verschillen te lezen waardoor het, grotendeels incidentele, voordeel is ontstaan. Gedurende het jaar zijn de grootste bijstellingen gedaan op de zorgbudgetten jeugd en Wmo, hier zien we nu een beperkte afwijking ten opzichte van de bijgestelde budgetten. Een aantal grote voordelen in dit programma zijn onder andere de afrekening Beschermd Wonen vanuit centrumgemeente Enschede. Aangezien zij net als in voorgaande jaren meer rijksinkomsten Beschermd Wonen ontvangen, dan dat ze (in verband met wachtlijstproblematiek) kon uitgeven aan de uitvoering van deze taak (€2 miljoen meer dan we rekening mee hebben gehouden). Daarnaast door onder meer verschuiving van kosten, actualisatie van de voorziening dubieuze debiteuren en incidentele vergoedingen een onderbesteding van € 750.000 op activiteiten van ROZ (waarvan € 250.000 in het bestemmingsvoorstel is opgenomen) en € 1,6 miljoen aan (reeds vastgestelde) budgetoverheveling. Ook zien we dat in tegenstelling tot eerdere prognoses en ondanks de coronacrisis, de arbeidsmarkt zich gunstig heeft ontwikkeld in het laatste kwartaal van 2021. Daardoor hebben we, ten opzichte van onze bijgestelde begroting, diverse incidentele voordelen binnen de inkomensregelingen.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu € 0,6 miljoen voordeel

We hebben veel gedaan op het gebied van duurzaamheid, zoals in het centrale thema te lezen is. We zien wel dat, door bijvoorbeeld langere doorlooptijden van trajecten, we minder hebben uitgegeven dan we hadden begroot. Een aantal activiteiten en projecten is gedekt door subsidies. Door afronding van het project geluidssanering Deurningerstraat valt het restant van de subsidie vrij (€ 75.000). Ook

kon er een voorziening vrijvallen rondom Warmtenet. Daarnaast is er minder uitgegeven aan loonkosten op diverse aandachtsgebieden.

Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing € 18,3 miljoen voordeel

Als gevolg van sterke grondprijsstijging en versnelde verkopen is er een hogere tussentijdse winstneming vanuit de grondexploitaties (bijna € 6 miljoen) en een verlaging van de voorziening grondzaken (€9,8 miljoen). Daarnaast is € 1,4 miljoen subsidie ontvangen voor herontwikkeling Lange Wemen wat in programma 8 voor een voordeel zorgt maar in programma 9 voor een nadeel (gezien de dotatie aan de reserve Grex). Ook vallen de leges voor vergunningsaanvragen aanzienlijk positiever uit door nagekomen leges uit 2020 en door een sterke stijging eind 2021. Voor Lange Wemen, Leefbaarheidsinjectie Beckum en Cofinanciering spoorfietsen is in totaal € 376.000 nog niet besteed en opgenomen in het voorstel tot budgetoverheveling.

Programma 9 Bestuur en ondersteuning € 16,7 miljoen nadeel

Programma 9 bestaat uit een diversiteit aan activiteiten. De grootste financiële afwijkingen zijn:

- In de reservemutaties zien we grote afwijkingen ten opzichte van de begroting. De reserve grondexploitaties is hierbij de grootste, als gevolg van de hiervoor in programma 8 aangegeven voordelen. Dit zorgt bij de reserve grondexploitaties voor een nadeel van € 16,6 miljoen (niet begrote storting). Ook zien we hier het nadeel van de reserve Schouwburg in relatie tot hetgeen genoemd bij programma 5 (€ 1,1 miljoen). Daarnaast is een deel van de budgetten die uit de Algemene Reserve onttrokken zouden worden niet dit jaar onttrokken maar meegenomen in het voorstel budgetoverheveling.
- Als gevolg van uitstel en een andere financieringssysteem van investeringen in ICT middelen, onderuitputtig van huisvestingsfinanciering en lagere overheadkosten is er een voordeel van € 1,1 miljoen.
- Als gevolg van het toevoegen van een lening aan onze uitgaande leningportefeuille vanuit de grondexploitaties, waarbij ook een voorziening voor oninbaarheid moest worden gevormd, is er een nadeel. Hiertegenover staat een voordeel bij de grondexploitaties. Daarnaast zorgt het minder kunnen doorberekenen van rente aan taakvelden gezamenlijk voor een nadeel op treasury van € 1,4 miljoen.
- De extra rijksinkomsten via de decembercirculaire (€ 1,5 miljoen) konden niet meer in de begroting worden verwerkt en laat daardoor een voordeel zien.
- Er is nog voor € 300.000 nadelig aan supplementies en naheffingsaanslagen ontvangen van de Belastingdienst.
- Een deel van de stelpost Gemeentefonds (€ 734.000) is nog niet besteed en opgenomen in het voorstel tot budgetoverheveling.

4.2 Impact coronacrisis

Ook het jaar 2021 stond voor een groot gedeelte in het teken van corona. Pas in de lente kwam er meer lucht met helaas aan het eind van het jaar weer een lockdown. Het jaar 2021 was wederom een jaar met veel gevolgen voor onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en organisaties.

Zo was er begin en eind 2021 sprake van strenge coronamaatregelen die ondermeer hun effect hadden op de binnenstad. Veel bedrijven moesten sluiten en hebben het financieel wederom zwaar gehad. Culturele instellingen en sportverenigingen moesten hun activiteiten stopzetten. Daarnaast kregen zij op diverse momenten te maken met versoepeling of aanscherping van maatregelen. Deze maatregelen hebben effect gehad op veel inwoners.

Nog sneller dan 2020 pasten bedrijven en werknemers zich aan aan de veranderende omstandigheden. Trends die al gaande waren, zoals meer thuiswerken en online winkelen, werden ook dit jaar nog verder versterkt. Wat we in ieder geval weten, is dat corona niet tot een recessie heeft geleid. Er was zelfs sprake van economische groei. Dit neemt niet weg dat het voor veel mensen in sociaal opzicht een moeilijke tijd was.

Organisatie

We hebben onze dienstverlening in 2021 op peil gehouden. De (digitale) faciliteiten zijn verbeterd en zo ingericht dat we de inwoners en ondernemers van Hengelo konden blijven bedienen. Thuiswerken is voor de medewerkers van de gemeente Hengelo nog beter gefaciliteerd. Voor 2021 en ook naar de toekomst zien we dat de digitale interne en externe dienstverlening niet meer weg te denken is in onze maatschappij. We zagen onder andere een toename van het aantal aanvragen voor bouwvergunningen. Deze hebben we binnen de wettelijk gestelde termijn kunnen afhandelen. Als organisatie zijn we ook belast met toezicht en handhaving op de naleving van de coronamaatregelen. Het gesprek blijven voeren met inwoners en ondernemers over het nut en belang was hierbij de hoofdzaak.

We zijn trots op wat we als organisatie hebben neergezet het afgelopen jaar, maar we realiseren ons ook dat de effecten van de "corona jaren" nog lang merkbaar zullen zijn in onze stad.

Inwoners

Ook in 2021 heeft de Coronacrisis een grote impact gehad op de zorg en ondersteuning aan onze inwoners. De crisis heeft de (financiële) kwetsbaarheid van bepaalde groepen extra blootgelegd, zoals bij zzp'ers en flexwerkers. Mensen zijn hun vaste inkomen kwijt geraakt. De diverse ondersteuningsmaatregelen van het Rijk om deze groepen te ondersteunen liepen door in 2021. De Tozo-regelingen zijn op 1 oktober 2021 beëindigd en opgevolgd door een Bbz-light regeling. Deze regeling is vergelijkbaar met de reguliere Bbz, maar kent geen partnertoets. ROZ is ook begonnen met invulling te geven aan de heroriëntatie voor ondernemers die op zoek moeten naar een ander verdienmodel of over willen stappen naar een baan in loondienst. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met het Regionaal Mobiliteits Team (RMT).

Vooralsnog blijven de vorig jaar verwachte aantallen werklozen uit (dat geldt ook voor de doelgroep jongeren). We zien dat het uitkeringsbestand in volume relatief stabiel is. Wat niet direct uit de cijfers is op te maken, is dat de dynamiek in het bestand wel enorm is toegenomen. Veel meer dan in andere jaren hebben mensen een uitkering aangevraagd en veel meer mensen zijn ook weer uitgestroomd. Dit maakt dat er veel handelingstijd en dus -kosten zijn gaan zitten in het uitkeringsbestand.

Het toekomstperspectief van veel jongeren is onder druk komen te staan. We zien kinderen met groeiende (leer) achterstanden en er zijn signalen van meer eenzaamheid onder ouderen. Ondanks de inspanningen van veel partners en onszelf voor deze groepen.

Ook in 2021 konden een deel van het jaar veel collectieve activiteiten niet doorgaan. Buurthuizen en andere voorzieningen moesten door de coronamaatregelen hun deuren sluiten. We zagen dat het vrijwilligerswerk, dat zo belangrijk is in onze samenleving, een grote terugslag heeft gehad en nog steeds heeft. Veel vrijwilligers zijn op leeftijd en zijn daarmee ook zeer voorzichtig met corona. Ook in 2021 konden verenigingen, waar veel vrijwilligers actief zijn, geld aanvragen uit de gemeentelijke regeling Herstelfonds Wederopbloei.

Gelukkig konden de hulp en ondersteuning vanuit de aanbieders Wmo en Jeugdhulp (in aangepaste vorm) wel voor een groot deel doorgaan. Ook in 2021 hebben we de meerkosten, die zorgaanbieders hebben gemaakt als gevolg van corona en de coronamaatregelen, vergoed. Hiervoor hebben we op regionaal niveau een regeling opgesteld, welke aansluit op de landelijke regeling.

Tijdens de eerste golf zagen we heel even dat, vanwege het risico ziek te worden van het coronavirus, afgezien werd van een aanvraag voor zorg en ondersteuning. Al heel snel veranderde dit beeld en was het aantal aanvragen weer normaal en zelfs hoger, zo ook in 2021. Samen met Saxion en de gemeenten Ommen en Rijssen-Holten zijn we in 2021 met een onderzoek gestart naar de motieven van inwoners om juist wel of niet een aanvraag in te dienen.

Voor het onderwijs zijn er vanaf augustus 2021 voor twee schooljaren extra middelen via het Rijk beschikbaar gekomen: de Nationaal Programma Onderwijs (NPO) middelen. De kaders hoe deze middelen in te zetten zijn in samenwerking met het onderwijs in de loop van 2021 geformuleerd. Voor Hengelo Sport was 2021 een achtbaan van wel en geen sportlessen aanbieden. Door de goede samenwerking met de Hengelose basisscholen is er toch veel gedaan en konden veel kinderen meedoen met het gevarieerde aanbod.

Ondernemers

Ondernemers waren aangewezen op de landelijke regelingen voor ondersteuning. De gemeente heeft ze zoveel mogelijk ondersteund door in 2021 weer meer ruimte beschikbaar te stellen voor de exploitatie van de terrassen. De precariobelasting is ook in 2021 kwijtgescholden. Daarnaast zijn er maatregelen getroffen voor de huur van de gemeentelijke accommodaties.

De begrote bijdrage Bedrijven Investeringszone (BIZ) is in 2021 als gemeentelijke subsidie overgemaakt aan de Stichting Centrummanagement Hengelo (SCH), waardoor de ondernemers in de binnenstad geen eigen BIZ bijdrage hoefden te betalen. Daarnaast is er eind 2021 een regeling ingezet om de ondernemers te ondersteunen in hun taak om de QR codes te checken bij toegang. 61 ondernemers hebben gebruik gemaakt van deze regeling en een waarderingssubsidie ontvangen van € 2.000.

Stichtingen en verenigingen

In 2021 is het herstellfonds Wederopbloei 2020 ingezet voor die organisaties die in 2020 geen gebruik hebben kunnen maken van de regeling. Tijdens de raadsvergadering van 13 juli is er een nieuwe motie 'Wederopbloei 2.0' aangenomen. Met deze motie heeft de gemeenteraad opdracht gegeven om € 300.000 extra vrij te maken voor duurzame wederopbloei. De veerkracht van de organisaties in de cultuur- en sportsector is groot. De vrijwilligers hebben hun schouders er ook dit jaar weer onder gezet om dat wat mogelijk was, mogelijk te maken. Dit heeft wel veel van hen gevraagd. Een eerste inventarisatie in de zomer van 2021 gaf aan dat de stichtingen en verenigingen vooral bij de opstart van (nieuwe) activiteiten geholpen willen worden. In 2022 wordt dit verder uitgewerkt.

Voor ondersteuning van de culturele infrastructuur was een bedrag beschikbaar vanuit het Rijk. Hiermee is de regeling financiële steun voor lokale culturele voorzieningen voortgezet. Als nieuw onderdeel daarvan zijn met de incidentele subsidieregeling 'Versterking en Vernieuwing in (post-)coronatijd' verschillende culturele initiatieven ondersteund. Deze initiatieven leverden een positieve bijdrage aan de beleving van cultuur in (post)coronatijd.

Ook stichtingen en verenigingen konden eind 2021 gebruik maken van een regeling om hen te ondersteunen in hun taak om de QR codes te checken bij toegang. 38 stichtingen hebben gebruik gemaakt van deze regeling en een waarderingssubsidie ontvangen van € 1.000.

De sportverhuur had een hectisch jaar met bijzonder veel uitdagingen op het gebied van administratie en communicatie. De vele, last-minute, wijzigingen in coronabeperkingen en versoepelingen zorgen voor uitdagende puzzels voor de Hengelose verenigingen en onze eigen sportverhuur. Voortvloeiend uit de landelijke steunpakketten zijn er door ons voor sport de Tegemoetekoming verhuurders sportaccommodaties (TVS) -regeling uitgewerkt. Met de TVS-regeling hebben wij de huur van de sportaccommodaties kunnen kwijtschelden en compenseren.

In 2021 hebben veel gasten het Twentebad bezocht. Gezien de vele beperkingen en verplichte sluitingen is dat een mooi resultaat. De veelal last-minute wijzigingen in beperkingen of versoepelingen vanuit het landelijk coronabeleid hebben flinke gevolgen gehad voor de communicatieve, financieel-administratieve en personele organisatie. De impact van het coronatoegangsbewijs voor ouders/verzorgers bij de zwemlessen was groot. De groep waarvoor het tot problemen leidde was weliswaar vrij klein, maar de gevolgen voor veel betrokken (kinderen, ouders, medewerkers) waren groot. Ondanks al deze hindernissen is er voor de inwoners van Hengelo en de rest van de regio op veel momenten een breed aanbod aan mogelijkheden voor sporten, bewegen en zwemonderwijs geweest in het Twentebad. Ook in 2021 is er vanuit de regeling specifieke uitkeringen ijsbanen en zwembaden een bijdrage ontvangen om de financiële tekorten te dekken.

4.3 Structurele effecten

Financiële afwijkingen kunnen incidenteel of structureel zijn. Afwijkingen met een incidenteel karakter zijn uiteraard niet van invloed op het financieel meerjarenperspectief. In deze jaarrekening zien we bijvoorbeeld incidentele afwijkingen vanuit nagekomen of meer inkomsten, maar zien we ook dat om verschillende redenen op onderdelen minder hebben kunnen doen en daarmee ook minder hebben kunnen uitgeven.

Daarnaast zijn er ontwikkelingen die wel structureel zijn, maar al zijn verwerkt in de lopende begroting of het meerjarenperspectief. De overige structurele afwijkingen zullen bij de Zomerbrief 2023-2026 worden verwerkt op basis van nieuwe prognoses die we, onder meer op basis van de leereffecten uit deze jaarrekening, opstellen. De bedragen kunnen daarbij door actualisering van prognoses afwijken van de in het jaarverslag genoemde bedragen.

4.4 Bestemmingsvoorstel

Het saldo van lasten en baten laat een voordelig saldo zien van € 12.491.000. Wij willen u voorstellen dit saldo als volgt te bestemmen.

Budgetoverheveling (€ 2.005.396)

Vooruitlopend op de behandeling en vaststelling van de Jaarstukken 2021 heeft uw raad op 9 maart 2022 besloten over de budgetoverheveling ad € 3.735.748.

Hiervan komt € 2.005.396 ten laste van het rekeningresultaat 2021, zie onderstaande budgetten ('Overheveling incidentele exploitatiebudgetten 2021 en coronamiddelen'). Door middel van resultaatbestemming worden deze budgetten overgeheveld naar de begroting 2022.

Programma	Budget	Bedrag
4	Verbouwing SVPO	104.039
5	Kunst- en cultuurnota 2021-2024	25.000
5	Weusthagpark	25.000
5	Schade kunstcollectie	50.586
5	Coronamiddelen voor cultuur	404.650
6	Pilot zorgintensief	176.296
6	Inburgering	120.000
6	Vakkundig aan het werk	60.000
6	Breed Offensief	83.807
6	Schuldhelpverlening	172.029
6	Middelen heroriëntatie ondernemers	50.000
9	Coronamiddelen Sociaal Domein maartcirculaire 2021	733.989
Totaal		2.005.396

Daarnaast zijn er nog budgetten in het voorstel budgetoverheveling die voldoen aan de criteria en waar reeds besluitvorming over is geweest om deze te onttrekken uit een reserve. Deze worden in 2022 geraamd en onttrokken uit de algemene reserve óf uit een in het voorstel genoemde reserve. Dit betreft de budgetten die voldoen aan de criteria en waar reeds besluitvorming over is geweest. Deze budgetten hebben een totaalbedrag van € 1.730.352.

Reserve Tozo (€ 250.000)

Bij onze opdrachtgevende gemeenten heeft ROZ per Tozo-aanvraag een vaste overeengekomen vergoeding in rekening gebracht. Hiermee worden de directe kosten 2021 en de verwachte lasten 2022 tot en met 2027 gedekt. Tegenover deze extra baat in 2021 staan directe kosten 2021. Het verschil tussen de vaste vergoeding die we hadden geraamd voor 2021 en de werkelijke lasten in 2021 is €250.000. Het ministerie heeft verlenging van de Tozo regeling tot en met 2027 aangekondigd. Mede daarom stellen wij voor om dit voordeel middels het bestemmingsvoorstel bij deze jaarverantwoording te storten in de Reserve Tozo. Hiermee kunnen wij de verwachte lasten in de toekomst dekken.

Decembercirculaire 2021 Gemeentefonds (€ 871.000)

Voor 2021 is de gemeentefondsuitkering circa € 1,4 miljoen (incidenteel) hoger. Voor € 0,5 miljoen wordt dit veroorzaakt door reguliere taakmutaties in het gemeentefonds en (landelijke en gemeentelijke) hoeveelhedsverschillen voor een aantal verdeelmaatstaven. Het overige deel (€ 0,9 miljoen) betreft de Corona-compensaties in het gemeentefonds voor continuïteit van de zorg voor Jeugd en Wmo, lokaal cultuuraanbod, participatie en compensatie voor gedeelde inkomsten.

Een deel van de extra middelen van totaal € 871.000 kon niet in de begroting voor 2021 worden gewijzigd. Voorgesteld wordt om deze middelen door middel van bestemming van het saldo als volgt, voor de specifieke doelen, te reserveren.

Gemeentefondsuitkering		Bedrag	Toevoegen aan Reserve
1.2	Jeugdhulp	95.000	Decentralisatie-uitkeringen
1.5	Robuust rechtsbeschermingssysteem	111.000	Decentralisatie-uitkeringen
1.6	Versterking ondersteuning wijkteams	221.000	Decentralisatie-uitkeringen
1.7	Impuls integraal werken	176.000	Decentralisatie-uitkeringen
1.8	Systeemleren	24.000	Decentralisatie-uitkeringen
1.10	Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	46.000	Decentralisatie-uitkeringen
1c	Lokaal cultuuraanbod (covid 19)	198.000	Decentralisatie-uitkeringen
Totaal		871.000	

In de raadsbrief over deze decembercirculaire (zaaknummer 3330831) bent u uitgebreid geïnformeerd over de afzonderlijke mutaties.

Algemene reserve

Bij de 1e Beleidsrapportage is € 4,7 miljoen onttrokken uit de Algemene Reserve ter dekking van het begrotingstekort. Bij de 2e Beleidsrapportage kon dit in de begroting 2021 worden verlaagd naar een onttrekking van € 2,0 miljoen. Dat blijkt bij deze jaarrekening niet nodig te zijn, er is immers een positief saldo van €9,3 miljoen. Daarom wordt voorgesteld om dit bedrag weer volledig terug te storten. Per saldo storten we zodoende een bedrag van € 7.365.000 in de Algemene Reserve.

4.5 Ontwikkeling weerstandsvermogen en algemene reserve

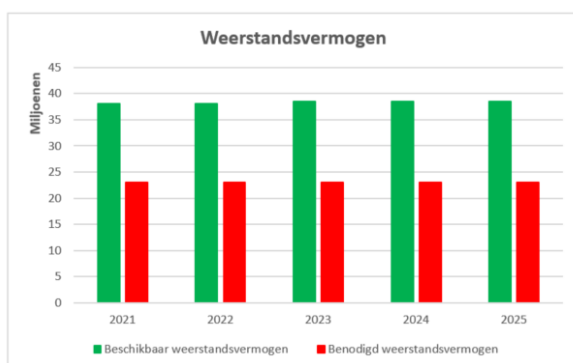
Door de vaststelling van de Kadernota 2022-2025 is de kaderstelling van het weerstandsvermogen iets gewijzigd ten opzichte van de oorspronkelijke beleidsnota 'Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen'. Zo is er geen norm meer voor de gewenste hoogte van de algemene reserve en is de norm voor de minimale omvang van de algemene reserve bijgesteld van 25% naar 50% van het risicoprofiel. Tevens is gedefinieerd wat onder de vrij aanwendbare reserves moet worden verstaan, namelijk de algemene reserve 'sec'.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de laatste risico-inventarisatie is de benodigde weerstandscapaciteit berekend op € 23,1 miljoen. In de Beleidsbegroting 2021-2024 was de benodigde weerstandscapaciteit nog berekend op € 27,5 miljoen. Echter in de Beleidsbegroting 2022-2025, die in november 2021 is vastgesteld door de gemeenteraad, was deze benodigde capaciteit al neerwaarts bijgesteld tot € 22,6 miljoen. De kleine verhoging is met name het gevolg van diverse bijstellingen van de risico's, zoals u kunt lezen in paragraaf 6.2.4 Overzicht belangrijkste risico's.

Ontwikkeling weerstandsvermogen

Op basis van de herziene kaderstelling bestaat het beschikbaar weerstandsvermogen uit de algemene reserve 'sec', onvoorzien incidenteel en de onbenutte belastingcapaciteit. Het beschikbaar weerstandsvermogen was € 38,1 miljoen eind 2021 en loopt op tot € 38,5 miljoen eind 2025. Op basis van de actuele gegevens leidt dit tot het volgende beeld voor het weerstandsvermogen:

De weerstandsratio is eind 2021:

Beschikbaar weerstandsvermogen (afgerond € 38,1 miljoen)

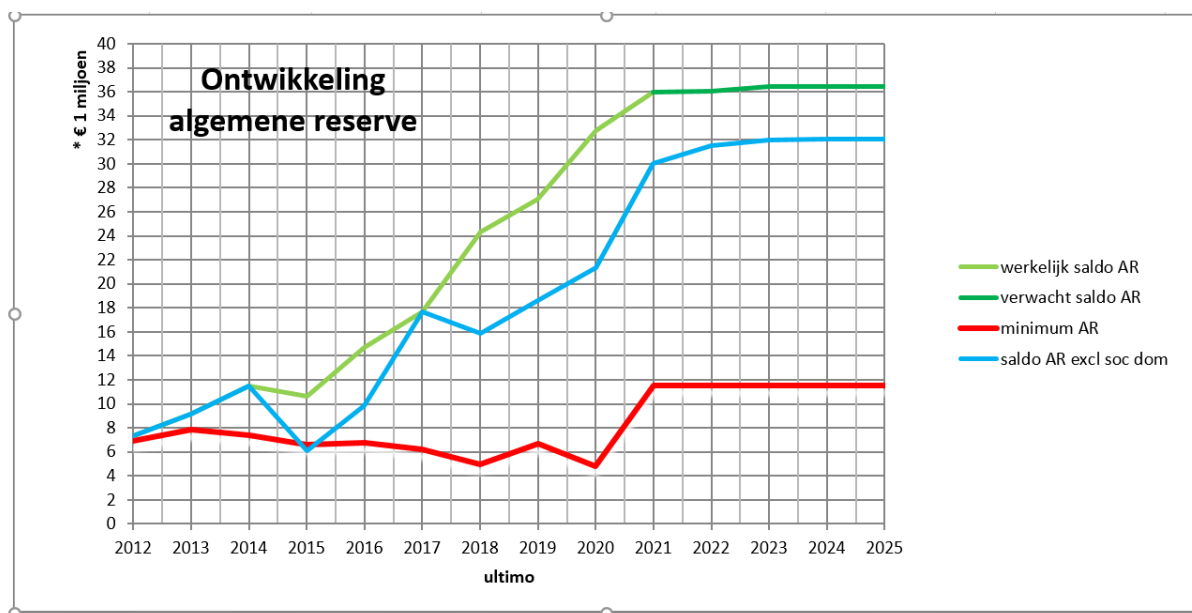
----- = ratio weerstandsvermogen (1,7)

Benodigd weerstandsvermogen (afgerond 23,1 miljoen)

Eind 2021 is het ratio weerstandsvermogen 1,7 en is ruim voldoende volgens onze eigen beleidsnorm. In vergelijking met de Beleidsbegroting 2022-2025 is dit ratio licht verbeterd van 1,5 naar nu 1,7. Dit heeft met name te maken met de storting van het resultaat van de 2e Beleidsrapportage 2021 in de algemene reserve (bijna € 2,8 miljoen). Deze storting konden wij in de Beleidsbegroting 2022-2025 nog niet verwerken, omdat er eerst een besluit door de gemeenteraad moest worden genomen. Dit besluit is in dezelfde raadsvergadering bekrachtigd als waarin de Beleidsbegroting is vastgesteld.

Ontwikkeling algemene reserve

Conform de laatst vastgestelde beleidsregels in de Kadernota 2022-2025 is het minimale niveau van de algemene reserve 50% van het risicoprofiel, dat wil zeggen circa € 11,6 miljoen. Op basis van de voorliggende Jaarstukken 2021, exclusief het uiteindelijk te bestemmen jaarresultaat, én de al vastgestelde begrotingswijzigingen (tot en met de gemeenteraadsvergadering van 9 maart 2022) ziet de ontwikkeling van de algemene reserve er als volgt uit:

De grafiek met betrekking tot de ontwikkeling van de algemene reserve, zoals hier gepresenteerd, moet niet in 'enge' zin worden geïnterpreteerd, maar moet in een breder perspectief worden gezien. In oenschouw moet o.a. ook worden genomen:

- de solvabiliteit, waar Hengelo nog ruim onder de meest risicovolle signaalwaarde (< 20%) van de VNG scoort; in deze Jaarstukken 2021 is dit inclusief woningbouwfinanciering ruim 13%; indien de woningbouwfinanciering buiten beschouwing wordt gelaten zou de solvabiliteit bijna 21% zijn;
- de netto schuldquote, die nog in de categorie meest risicovolle signaalwaarde van de VNG valt (> 130%); in deze Jaarstukken 2021 is dit inclusief woningbouwfinanciering ongeveer 157%; indien de woningbouwfinanciering buiten beschouwing wordt gelaten zou de gecorrigeerde netto schuldquote bijna 69% zijn en horen we tot de middenmoot van gemeenten.

Voor een uitgebreide toelichting over deze financiële kengetallen verwijzen we naar paragraaf 6.2.5.

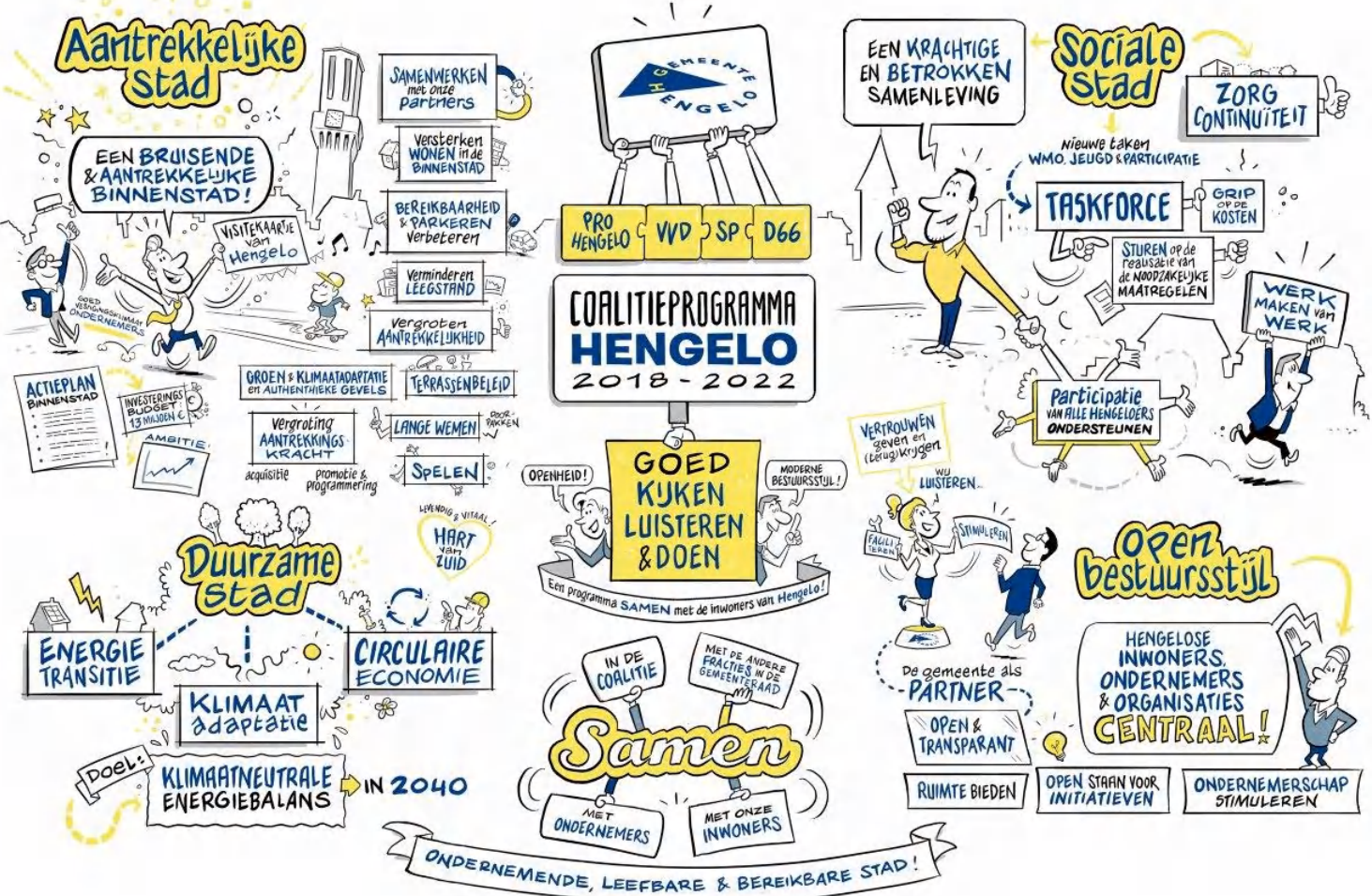
Op basis van de grafiek kan worden geconcludeerd dat de werkelijke en verwachte standen van de algemene reserve ruim boven het minimale niveau liggen. Eind 2021 is de werkelijke stand van de algemene reserve, exclusief te bestemmen resultaat 2021, bijna € 36 miljoen en eind 2025 is de verwachte stand bijna € 36,5 miljoen. Exclusief de reeds bestemde middelen voor het sociaal domein (=saldo excl soc dom) komt de algemene reserve eind 2025 uit op circa € 32 miljoen.

Deze standen zijn dus exclusief het bestemmingsvoorstel van de Jaarstukken 2021, zoals verwoord in het raadsvoorstel, omdat hierover eerst besluitvorming door de gemeenteraad moet plaatsvinden. Indien de gemeenteraad instemt met het bestemmingsvoorstel dan ziet de algemene reserve er met ingang van 2022 €9,3 miljoen (exclusief budgetoverheveling, toevoeging aan de reserve decentralisatie-uitkeringen en reserve TOZO) rooskleuriger uit.

4.6 Ontwikkeling Overige Reserves

De evaluatie van de reserves is, op basis van de Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo, verankerd in de Planning & Control cyclus. Daarnaast is op 9 februari 2022 de 'Notitie evaluatie bestemmingsreserves 2021' door de Raad goedgekeurd. Deze zouden we, zoals toegezegd in de Kadernota 2022-2025, nog separaat uitvoeren. Met de vaststelling van deze evaluatie zijn er mutaties doorgevoerd in enkele bestemmingsreserves.

Voor een omschrijving van de aard en reden voor de aangehouden reserves wordt verwezen naar Paragraaf 7.3. Toelichting op de balans per 31 december 2021 (Eigen Vermogen & Toelichting reserves).

5

Programma realisatie

5.1	Centrale thema's	24
5.2	Beleidsprogramma's	36

5.1 Centrale thema's

5.1.1 Open bestuursstijl

Het uitgangspunt voor ons handelen is dat we een moderne overheid willen zijn, met een open stijl van het besturen van de stad. De openheid en moderne bestuursstijl, die we daar bij voor ogen hebben was in 2021 uitgangspunt voor ons handelen. Wij hebben ons steeds afgevraagd op welke wijze het mogelijk was om in de verschillende processen de raad en inwoner op een open manier te betrekken. Concreet betekent dit geen dichtgetimmerde voorstellen met maatregelen, die tot in de finesses zijn uitgewerkt. Maar voorstellen, waarin wel inhoudelijk en financieel richting wordt gegeven, maar waarbij er vervolgens ruimte is voor de gemeenteraad en voor de stad om samen de verdere invulling te bepalen. Deze aanpak geldt niet alleen voor de grotere opgaven voor de stad. Deze aanpak hoort, wat ons betreft, ook bij kleinere voorstellen de gebruikelijke handelswijze te zijn. In de rest van deze paragraaf willen wij aan de hand van een aantal voorbeelden schetsen hoe deze aanpak in de praktijk door ons is toegepast.

Participatie

Wij hebben ons ook in 2021 ingezet om inwoners, ondernemers, verenigingen en instellingen te betrekken bij belangrijke keuzes voor de stad. Zo ontstaan er betere en meer gedragen plannen en ontstaat meer betrokkenheid. Enkele voorbeelden zijn:

- Het meedenken over het ontwerp voor het marktplein.
- Het traject 'Van Grijs naar Groen': waarbij iedereen ideeën kon aandragen voor het vergroenen van de eigen buurt.
- Kinderen en volwassenen hebben het afgelopen jaar meegedacht over de vraag hoe we onze stad beter kunnen beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Afgelopen jaar is een gecoördineerde aanpak van de dienstverlening en de wijze waarop we in contact staan met inwoner en partijen gestart. Dit hebben we gedaan vanuit het programma 'Hengelo's werken' en de 'leidende motieven' (persoonlijk, betrouwbaar, duidelijk en respectvol). Deze aanpak geeft aan hoe we als gemeente met elkaar (intern en extern) omgaan. De motieven geven richting aan het werken aan een andere manier van denken en werken vanuit de logica van de Hengeloër. Er is ter ondersteuning daarvan gestart met een trainingsaanpak voor medewerkers op basis van de 'leidende motieven'.

Kindinclusie

We zijn verder gegaan met de ingeslagen weg van het actief betrekken van kinderen bij ons beleid. In 2021 heeft Missing chapter het Adviesrapport kindinclusie gemeente Hengelo (Baas-boven-Baas) opgeleverd. Aan de hand van dit rapport is een campagne gestart om kinderen en jongeren te bereiken. Zo is bijvoorbeeld een app ontwikkeld, waarover wij de raad begin maart 2021 hebben geïnformeerd en is in april tijdens een politieke markt met elkaar hierover gesproken. Daarnaast is de wijze waarop we kinderen betrekken bij ons als gemeente (kindinclusie) verder uitgewerkt en hier zijn concrete afspraken over gemaakt. Zo is het thema 'Bewegen/sport' voorbereid en wordt dit in het eerste kwartaal van 2022 uitgevoerd.

Omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid

De eerste omgevingsvisie van Hengelo is vastgesteld door en samen met de gemeenteraad: de omgevingsvisie 'Hengelo's buiten'. Het jaar 2021 stond in het teken van de tweede fase in het proces om een omgevingsvisie voor heel Hengelo op te stellen. Hierin staan de binnenstad en Hart van Zuid centraal. Het plan van aanpak is vastgesteld in de raad van 10 februari 2021. De volgende stap in het proces is gang gezet in 2021, het opstellen van het kader voor de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid. Dit kader geeft sturing aan het resterende proces. Met het kader heeft de gemeenteraad duidelijkheid gegeven aan de deelnemers in het proces.

Invulling Marktplein

De Hengelose samenleving is de mogelijkheid geboden zich uit te spreken over de invulling van het marktplein. Na een intensief co-creatie traject voor de herinrichting van het marktplein heeft de raad in 2021 het conceptontwerp vastgesteld. De raad heeft het college opgedragen de uitvoering voor te bereiden. Het ontwerp heeft een bredere impact op de binnenstad dan alleen het marktplein. Het plan bevat ook een voorstel om de warenmarkt op een andere wijze in de binnenstad vorm te geven. Dit beïnvloedt het ontwerp van het kernwinkelgebied; met name de Telgen en de Brinkstraat. De herinrichting van dat deel van het kernwinkelgebied wordt daarom meegenomen in het project marktplein. In een boeiend proces zijn wij samen met onze inwoners gekomen tot een breed gedragen plan. Hierbij is intensief samengewerkt. Natuurlijk waren er veel verschillende meningen. Dat past ook bij het marktplein. Uit de dialoog klonk vooral veel betrokkenheid uit de stad. Wij zijn trots op onze inwoners en op het ontwerp dat er nu, dankzij hen, ligt. Begin 2022 is de eerste schop in de grond gezet. Ook de uitvoering zal wat ons betreft plaatsvinden in nauwe afstemming met de gebruikers van de binnenstad, in het bijzonder de binnenstadsondernemers.

Participatie rond de Transitie Visie Warmte

In 2050 moet Hengelo, net als de rest van Nederland, van het aardgas af zijn. Dat betekent een enorme verandering voor de stad en haar inwoners. Het Rijk heeft daarom de gemeenten opgedragen om in 2021 een Transitie Visie Warmte (TVW) vast te stellen om dit proces te beschrijven. Hengeloërs hebben meegedacht over de concept visie. Dat gebeurde tijdens vijf warmtewerkplaatsen. Door de kleine groepen konden er inhoudelijk waardevolle gesprekken ontstaan. Met de inzichten en reacties uit de samenleving wilden we de vraagstukken uit het concept verrijken en verdiepen. Daarnaast konden inwoners die dat wilden zich verbinden aan dit thema en reageren op het concept TVW en/of komen met nieuwe suggesties. Ook zijn er gesprekken geweest met stakeholders die iets kunnen betekenen bij de wijkuitvoeringsplannen. En het 'Isoleren Altijd Goed' is zo laagdrempelig mogelijk voor het voetlicht gebracht om zo mensen te activeren. De gemeenteraad in Hengelo heeft de definitieve TVW uiteindelijk niet vastgesteld. De gemeenteraad heeft een stevige brief naar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het demissionair kabinet toe gestuurd. In deze brief heeft de raad gesteld dat ze de TVW niet kan en wil vaststellen, als de raad niet de beloftes aan de Hengeloërs kan nakomen. De raad wil dat de maatregelen om de woningen aardgasvrij te maken woonlastenneutraal blijven en er voldoende compensatie voor de gemeentelijke uitvoeringslasten komt. Tot er duidelijkheid is van het Rijk over dit belangrijke punt, wordt de nadruk in participatie en communicatie nu gelegd op punten waar alle partijen het over eens zijn: isoleren en energie besparen.

Participatietraject Nieuwe Energie

Waar gaan we in Hengelo met zon en wind duurzame energie opwekken? Welke plekken in het buitengebied zijn meer geschikt dan andere? Waar moeten we rekening mee houden? Welke kansen en bezwaren zijn er? Dat zijn belangrijke vragen waarover we de afgelopen tijd in gesprek zijn gegaan met onze inwoners en de inwoners van buurgemeenten. We zijn begin 2019 begonnen met het participatietraject rond het opwekken van duurzame energie. Tijdens de gesprekken over de omgevingsvisie buitengebied hebben belangstellenden aan kunnen geven wat ze belangrijk vinden als er duurzame energie opgewekt moet worden in het buitengebied. Ook werd er een enquête gehouden. Na deze gesprekken hebben we gebieden aangewezen die we 'zoekgebieden' hebben genoemd. Over deze zoekgebieden hebben we een aantal energiemarkten en spreekuren georganiseerd met belangstellenden in en buiten Hengelo.

Ook hebben we onderzoek gedaan onder het Hengelo Panel over duurzame energie. Daarna is er intensief locatieonderzoek geweest in deze zoekgebieden (december 2020 – mei 2021). Uiteindelijk zijn de plannen steeds concreter geworden. Een aantal gebieden vielen af, zoals de Hasseler Es (juni 2021). We kwamen uit op een aantal zoeklocaties voor zonne- en windenergie. Die locaties hebben we opnieuw voorgelegd aan belangstellenden tijdens de Karavaan van de Nieuwe Energie. Met onze Karavaan hebben we 9 buurten in Hengelo, Borne, Twekkelo en Beckum bezocht om in gesprek te gaan met belangstellenden. Daar hebben we animaties laten zien van hoe het er mogelijk uit kan zien (juni - juli – augustus 2021). Ook na deze bijeenkomsten zijn er locaties afgevallen, zoals windmolens op de Westermaat. Na deze gesprekken heeft het college van de zoeklocaties officieel vastgesteld (oktober 2021). Belangstellenden uit Hengelo en erbuiten hebben een formele zienswijze kunnen indienen.

Stadhuis

Tot slot ons stadhuis. De raadzaal is opgeleverd en volledig bij de tijd gebracht. Hengelo heeft hiermee weer een toekomstbestendige raadzaal met goede faciliteiten en mogelijkheden om de vergaderingen live en met beeld uit te zenden. Ook ontvangen we onze burgers en ondernemers in het stadhuis en zijn onze ambtenaren er gehuisvest. Een open gebouw als drager van de open bestuurscultuur. Helaas is het potentieel van het nieuwe stadhuis door de beperkingen van Corona nog niet volledig benut.

Invloed Corona op open bestuurstijl

Corona heeft de levens van veel Hengelose inwoners, instellingen en ondernemers volledig op de kop gezet. Daarbovenop heeft Corona grote invloed gehad op de wijze waarop we de stad konden betrekken bij (de totstandkoming van) ons beleid. De wijze van communiceren met de stad kon minder persoonlijk en moest noodgedwongen meer schriftelijk en digitaal. We hebben desondanks goed geprobeerd zo goed mogelijk te luisteren naar de geluiden en noden uit de stad, om daar snel en adequaat op in te kunnen spelen en te betrekken bij de totstandkoming van ons beleid en bij de uitvoering. Alles overziend hebben we echter als gevolg van de beperkingen door de coronapandemie minder interactie kunnen hebben met de samenleving dan we idealiter zouden hebben gewild in het kader van de open bestuurstijl. De interactie is door Corona in 2021 minder intensief geweest dan we hadden voor ogen hadden.

5.1.2 Aantrekkelijke (binnen)stad

In 2021 is voortgebouwd op de organisatie die in 2019 is neergezet. Er staat een programmteam binnenstad dat op elkaar is ingespeeld, dat elkaar en de partners in de stad en de collega's binnen de gemeente weet te vinden. Ondanks de coronacrisis zijn er voorzichtige maar duidelijke tekenen dat de weg naar een vitalere binnenstad is gevonden: een binnenstad waar de Hengeloër trots op is. De leegstand daalt, de samenwerking is sterker dan ooit, de waardering stijgt. Het herstel is een kwestie van lange adem. Maar duidelijk is dat voor het eerst in jaren een positieve kentering zich heeft ingezet. De uitvoering van het actieplan is hiermee succesvol en zal ook in de komende jaren doorgezet worden.

Binnenstad algemeen

In navolging van 2020 is in het afgelopen jaar veel aandacht geweest voor samenwerking, uitvoering van projecten en communicatie. Via de website hengelo.nu wordt over alle ontwikkelingen in de binnenstad gecommuniceerd. Het aantal gebruikers van de website blijft gestaag groeien. Dit geldt ook voor de sociale media zoals Instagram en Facebook. Door de Stichting Centrummanagement Hengelo (SCH) is in 2020 Channels ingevoerd als communicatiemiddel met hun achterban. In 2021 zien we hiervan de positieve effecten. Steeds meer ondernemers maken hier gebruik van. Daarmee zijn gemeente en SCH steeds beter in staat om snel en efficiënt te communiceren met de ondernemers in de binnenstad.

In 2021 was er veel aandacht voor de relatie met de media. We zijn continue actief om Hengelo en de ontwikkelingen in de binnenstad in het bijzonder op een goed onderbouwde en positieve manier voor het voetlicht te brengen. Dit doen we door bewust regionale en landelijke media (de vakpers) op te zoeken en bijvoorbeeld samen met de provincie actief te zijn op de Provada. Daardoor komt Hengelo ook meer in beeld bij andere overheden en marktpartijen. Zo wordt Hengelo regelmatig bezocht door partijen die meer willen weten over de ontwikkelingen in Hengelo en dit weer uitdragen. Rekening houdend met de beperkingen van corona blijven we hieraan vasthouden. Onder meer door bovenstaande acties is te zien dat de binnenstad beter gewaardeerd wordt door de Hengeloërs en haar bezoekers. We werken toe naar meer bezoekers en een steeds beter functionerende, aantrekkelijke en levendige binnenstad waar het goed toeven en ondernemen is.

Aantrekkelijke binnenstad

In december 2020 heeft de gemeenteraad unaniem ingestemd met het 'handboek aantrekkelijke binnenstad'. Voor de programmatische aantrekkelijke binnenstad is dit een belangrijke leidraad in de verdere herontwikkeling en transformatie van de binnenstad. Twee pijlers binnen deze programmatische zijn hierbij van groot belang. Enerzijds is dit de transformatie van vastgoed en anderzijds is dat de herinrichting van de openbare ruimte.

In het afgelopen jaar zijn vele initiatieven ingediend door eigenaren van vastgoed om het vastgoed te transformeren. Enerzijds betreft dit initiatieven voor panden in het kernwinkelgebied en het ondersteunend winkelgebied om woonruimte te realiseren boven winkels. Anderzijds zijn het initiatieven op andere plekken waar panden soms volledig worden getransformeerd naar wonen, ook op de begane grond. Al deze initiatieven worden besproken in het transformatieteam. Als de kwaliteit voldoende is, wordt meegewerkt aan de benodigde procedures. In de komende jaren worden zo honderden woningen toegevoegd in de binnenstad (V&D pand, Lange Wemen, wonen boven winkels, Marskant, Beekstraat, Bataafse Kamp etc). Hiermee levert de transformatie in de binnenstad een belangrijke bijdrage aan taakveld 8.3.

De grootste transformatieopgave in de binnenstad ligt in het project Lange Wemen. Het afgelopen jaar heeft de gemeente samen met de Herstructurerings maatschappij Overijssel (HMO) en VanWonen een plan gemaakt om het project Lange Wemen nieuw leven in te blazen. De gemeente heeft hiertoe winkelcentrum Thiemsbrug gekocht en later doorverkocht aan HMO. Samen met VanWonen wordt het hele gebied getransformeerd waarbij het huidige Thiemsbrug plaats zal gaan maken voor woningbouw. Het Ebenaupand is in 2021 gesloopt om plaats te maken voor de bouw van de nieuwe horecawand.

De herinrichting van de openbare ruimte in de binnenstad is volop in uitvoering. De grijze bestrating maakt plaats voor een aantrekkelijke inrichting met warmrode stenen, groen en cortenstalen elementen. In 2021 hebben twee heel belangrijke projecten de ontwerpfase doorlopen. Veruit de meeste aandacht is uitgegaan naar het Marktplaats en het omliggende kernwinkelgebied. In maart heeft de raad, na een intensief co-creatie traject, het voorlopig ontwerp vastgesteld. Dit is verder uitgewerkt in een definitief ontwerp. De uitvoering van de werkzaamheden is in november gestart. Het andere project is het gebied achter de Lambertusbasiliek, het Wetplein en omgeving. De Lambertuspassage wordt gesloopt in het voorjaar van 2022 en het gebied wordt heringericht. Als deze twee projecten zijn afgerond zijn alle grote acties, zoals die zijn opgenomen in het actieplan 2017-2021, gerealiseerd. Dat wil echter niet zeggen dat de binnenstad dan "af" is.

Ondernemende binnenstad

Net als 2020 was 2021 voor veel ondernemers in de binnenstad een moeilijk jaar. Desondanks zijn er vele nieuwe winkels bijgekomen, maar ook enkele gesloten. Enkele voorbeelden van ondernemingen die in 2021 zijn begonnen in de binnenstad zijn Leuq, De Bierstudio, Smaak en 't Huys. Al met al is het aantal leegstaande winkelpanden afgenomen. Het oppervlak detailhandel is licht gestegen. De leegstand is hierdoor en door de transformatie afgenomen.

In het afgelopen jaar is de telling van het aantal binnenstadsbezoekers via wifi-signalen gestopt omdat dit volgens de Autoriteit Persoonsgegevens in strijd zou zijn met de AVG. Hierdoor is het zicht op het aantal bezoekers minder dan gewenst omdat alleen de locatusecijfers nu nog beschikbaar zijn.

Door de SCH zijn verschillende initiatieven genomen om het ondernemersklimaat te bevorderen. Voor een deel is hier door de gemeente en/of door de provincie ondersteuning aan gegeven. Zo is een Smart Course aangeboden door de SCH aan ondernemers om hun online strategie te versterken.

Tenslotte zijn er door de gemeente verschillende maatregelen genomen om de ondernemers te helpen door de moeilijke lockdown periodes te komen. De gemeente heeft de BIZ bijdrage overgenomen en de precariogelden kwijtgescholden. Ook op andere manieren is steeds in nauw overleg met SCH, Koninklijke Horeca Nederland (KHN), Marktbond en Hengelo Promotie (HP) meegedacht met ondernemers om op de wisselende omstandigheden in te spelen.

Bruisende binnenstad

In 2021 zijn net als in 2020 maar weinig evenementen doorgedaan. Dit heeft geleid tot creatieve alternatieve activiteiten die wel doorgang konden vinden. HP en SCH hebben het shopping weekend geïntroduceerd, als alternatief voor het modespektakel. Gezien de actieve deelname onder ondernemers en het grote aantal bezoekers wordt dit event vaker georganiseerd.

Tevens is een aanzet gemaakt om samen met evenementenorganisatoren en Hengelo Promotie een profiel te maken van alle locaties waar evenementen kunnen worden georganiseerd. Op deze manier

krijgt een organisator die iets wil heel snel inzicht in de voorwaarden en mogelijkheden. Deze profielen worden in 2022 verder afgemaakt.

Bereikbare binnenstad

In het afgelopen jaar zijn verschillende acties uitgevoerd uit het bereikbaarheidsplan dat in 2020 door de raad is vastgesteld. De parkeernormennota voor de binnenstad en Hart van Zuid (tot aan het Esrein) is vastgesteld. De maatregelen ten behoeve van klantvriendelijk parkeren zijn geëvalueerd. Hieruit is naar voren gekomen dat er positief wordt gedacht over klantvriendelijk handhaven en het concept van Shop and Go. Deze worden dan ook doorgezet. Zie ook taakveld 2.2

Daarnaast is een belangrijke bijdrage geleverd aan de projecten Wetplein en Marktplein waar uitgebreide mogelijkheden komen voor fietsparkeren. Ook is de verplaatsing van de taxistandplaats voor de nachthoreca voorbereid. Deze komt tijdelijk naast parkeerterrein Kloosterhof te liggen.

In de tweede helft van 2021 is er veel aandacht voor de druk die bezorgdiensten en pakketbezorgers op de binnenstad leggen. Dit geldt ook voor sommige formules, zoals Flink, waar je alleen via internet kunt bestellen. In samenwerking met de SCH en de andere binnenstadspartners wordt het toegangsbeleid opnieuw bezien en wordt een voorstel voorbereid voor een handhavingssysteem.

5.1.3 Sociaal Domein

Ook in 2021 is de impact van de coronacrisis op de zorg en (inkomens)ondersteuning aan onze inwoners groot (geweest). De crisis heeft de (financiële) kwetsbaarheid van bepaalde groepen extra blootgelegd en het toekomstperspectief van veel jongeren is onder druk komen te staan. We zien kinderen met groeiende (leer) achterstanden en er zijn signalen van meer eenzaamheid onder ouderen. Maar zoals in paragraaf 4.2 (Impact coronacrisis) is aangegeven, bleven de vorig jaar verwachte aantallen werklozen vooralsnog uit. De aanvragen voor Wmo en Jeugdhulp nemen wel iets toe. Daar waar het verenigingsleven en de buurthuizen veelal stil lagen, kon de hulp en ondersteuning vanuit de aanbieders Wmo en Jeugdhulp voor een groot deel wel doorgaan. We hebben extra (financiële) ondersteuning geboden in de vorm van de gemeentelijke regeling Herstelfonds Wederopbloei voor verenigingen, de regionale meerkostenregeling voor zorgaanbieders en het Nationaal Programma Onderwijs voor de scholen. Meer hierover leest u in paragraaf 4.2 en bij programma's 4, 5, 6 en 7.

Al met al hebben we ervoor gezorgd dat ook in 2021 de zorg en ondersteuning aan onze inwoners voorop heeft gestaan. En hebben we met de beperkende coronamaatregelen de dienstverlening op peil weten te houden en geprobeerd de benodigde zorg en (inkomens)ondersteuning in te zetten, voorliggend dan wel als maatwerkvoorziening. Om dit ook in de toekomst te kunnen garanderen hebben we in 2021 een nieuwe beleidsprogramma sociaal vastgesteld. Een programma waarin opnieuw focus wordt aangebracht en scherpere keuzes worden gemaakt ten aanzien van de uitvoering van de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet. We zijn voortvarend aan de slag gegaan met dit meerjarenprogramma en hebben vanuit de ontwikkelopgaven verschillende acties in gang gezet. Maar we zijn er nog lang niet. We zijn van mening dat met name preventie en versterken voorliggend nog onvoldoende (in samenhang) is opgepakt. Voor een deel is dit te wijten aan de beperkende coronamaatregelen, maar ook de (financiële) ontwikkelingen binnen het domein sociaal hebben ons parten gespeeld. Meer hierover leest u in dit hoofdstuk.

Beleidsprogramma sociaal

Op 14 april 2021 heeft de gemeenteraad het nieuwe *Beleidsprogramma sociaal 2021-2025* vastgesteld. Dit programma vormt het algemene beleidskader voor programma 6 van onze begroting. Met dit programma hebben we onze visie op het sociaal domein (opnieuw) omarmd: *"In Hengelo willen we dat inwoners zo snel mogelijk, zo licht mogelijk en zo dichtbij mogelijk een antwoord kunnen vinden op hun (hulp)vraag. Inwoners bepalen zelf wat nodig is en doen zoveel mogelijk zelf, met behulp van hun netwerk. Komen zij er zelf en met lichte ondersteuning toch niet uit? Dan krijgen zij professionele ondersteuning op maat, passend bij hun mogelijkheden en specifieke situatie"*.

Het beleidsprogramma bevat vijf opgaven:

1. Vormgeven integrale toegang en regie
Investeren in brede uitvraag en inhoudelijk expertise op alle vindplekken. Door snel inzicht wordt gerichte –en onderling afgestemde- ondersteuning geboden. Dit draagt bij aan daling van het zorgvolume.
2. Inzetten op preventie en vroegsignalering
Voorkomen is beter dan genezen: door versterking van preventie wordt ingezet op het voorkomen of uitstellen van hulpvragen en duurdere ondersteuning.
3. Vormgeven toekomstbestendige voorzieningen
Met het gerichter investeren in voorliggende voorzieningen, wordt voorzien in laagdrempelige ondersteuning voor iedereen die dit nodig heeft (indicatie-vrije zorg).
4. Investeren in zakelijk partnerschap
Meer regie op de inzet van zorg en ondersteuning door goede afspraken met minder partijen. Dit moet leiden tot goede kwaliteit van zorg en ondersteuning en keuzevrijheid voor onze inwoners.
5. Krijgen van zicht en sturing op het sociaal domein
Door meer data-gedreven te werken komt er meer real-time inzicht in de ontwikkelingen in het sociaal domein, waardoor er beter en sneller signaleerd en gestuurd kan worden.

Met deze opgaven verwachten we onze inwoners nog beter te kunnen ondersteunen en de inzet beter betaalbaar te maken. Met deze visie en ontwikkelopgaven wordt invulling gegeven aan de versnelde transformatie in het sociaal domein. Het programma richt zich op de aansturing van deze opgaven.

Naast Corona waren er in 2021 ontwikkelingen - organisatorisch, personeel en financieel - die ertoe hebben geleid dat een strategische, duurzame aanpak van het programma sociaal nog niet goed van de grond is gekomen. Met name de financiële ontwikkelingen hebben veel impact gehad op de wijze waarop het programma is aangestuurd. Dit heeft er mede toe geleid dat er veel nadruk is komen te liggen op het maatregelenpakket 2022. De financiële druk en de getroffen maatregelen hebben impact op de transformatie en waren niet altijd in lijn met elkaar.

Ook het grote aantal projecten die voortvloeien uit de transformatie heeft een effectieve uitvoering bemoeilijkt. Deze projecten waren onvoldoende uitgelijnd op de ambities. Daarnaast kennen ze allemaal een eigen dynamiek in termen van besluitvorming en verantwoording. Dit maakt het geheel ondoorzichtig en leidt tot verminderde focus. Daarbij komt verder dat het gehele beleidsprogramma in de praktijk veel extra coördinatie en communicatie vraagt. Het college is tot de conclusie gekomen dat het efficiënter en effectiever moet en heeft de gemeenteraad hierover in maart 2022 geïnformeerd via een brief.

In de informerende raadsbrief hebben we ook aangegeven dat we, ondanks de ontwikkelingen binnen het domein sociaal, niet stil hebben gezeten met de ontwikkelopgaven. We hebben gewerkt aan dashboards voor Wmo en Jeugd die realtime te volgen zijn, om aan de hand hiervan beter te kunnen sturen. We hebben voorbereidingen getroffen voor het samenstellen van een preventieteam jeugd. En we zijn gestart met een analyse op de sociale voorzieningen en hebben gekeken welke zorg en ondersteuning uit het Twents Model lokaal kan worden vormgegeven en gecontracteerd, met minder aanbieders en ander type indicaties. Dit vraagt echter een grondige analyse van voorzieningen en doelgroepen en opstarten van pilots om te kijken wat werkt en duurzaam is. Daarmee gaat deze opgave minder voortvarend dan we aanvankelijk voor ogen hadden. Enerzijds heeft corona ons hierin parten gespeeld, maar het kost ook gewoon meer tijd dit goed te analyseren, uit te proberen en door te ontwikkelen, om ervoor te zorgen dat we de juiste basisvoorzieningen beschikbaar hebben op het moment dat we dit niet meer via het Twents Model inkopen.

Maatregelenpakket

Ook in 2021 gaven we, ondanks de nodige interventies, meer geld uit aan Wmo en Jeugd dan we daarvoor vanuit het Rijk ontvingen. We zagen en zien ontwikkelingen die de realisatie van eerdere interventie maatregelen doen stagneren of zelfs (deels) teniet doen. Zoals de grotere zorgbehoefte (onder andere als gevolg van het abonnementstarief), de complexer wordende jeugdhulpvraagstukken en de duur van de trajecten en natuurlijk de coronacrisis. Dit is van invloed op het financieel effect van 2021.

In het kader van de Participatiewet zijn er de laatste jaren geen tekorten ontstaan en hielden we zelfs over op het budget dat het Rijk verstrekke voor bijstandsuitkeringen (budget BUIG), zo ook in 2021. Wel zien we door bijstellingen in het verdeelmodel de afgelopen jaren ons overschot afnemen, wat vraagt om structurele bijstelling.

Met het vaststellen van het nieuwe beleidsprogramma sociaal, de oplopende tekorten die we zagen en de impact van de (autonome) ontwikkelingen, hebben we in 2021 een uitgebreide analyse uitgevoerd. We hebben inzicht gegeven in de aard en verklaringen van de kostenontwikkelingen Jeugd, Wmo en BUIG en de daarbij behorende landelijke (en regionale) trends en ontwikkelingen. Ook hebben we de stand van zaken van de interventie maatregelen geanalyseerd. Beide als onderlegger van het financieel perspectief in de Kadernota 2022-2025.

Toen we de kostenontwikkelingen van de afgelopen jaren doortrokken, liet ons financieel meerjarenperspectief voor het sociaal domein een tekort zien van ongeveer € 11.000.000. Om dit te voorkomen hebben we in 2021 bij de 1^e Beleidsrapportage fors bijgeraamd (zie hieronder) en hebben we aanvullende en aangepaste maatregelen opgesteld. De maatregelen sluiten aan bij de ambities van ons beleidsprogramma en zetten in op twee lijnen: een daling van volume en trajectkosten en een verhoging van de compensatie vanuit het Rijk. De volgende maatregelen zijn in 2021 verder uitgewerkt, met als doel ze per 1 januari 2022 zo veel mogelijk te effectueren en uit te voeren:

- Maxkader Wmo
- Doorstroom naar de WLZ
- Brede vraagverheldering
- Toepassen doorbraakmethode
- Lobby voor afschaffen abonnementstarief
- Versterken preventie (schoolzorg ondersteuners en POH)
- Vroegsignalering schuldhulpverlening
- Lagere vervoerskosten/ meer voorzieningen in de wijk

Innovatie, preventie en versnelling

Vooruitlopend op het *Beleidsprogramma sociaal 2021-2025* zijn we in 2020 al gestart met een aantal plannen voor innovatie, preventie en versnelling. Via de Kadernota en Beleidsbegroting 2020-2023 heeft de gemeenteraad hiervoor incidenteel € 2.400.000 beschikbaar gesteld. Dit bedrag is 'boekhoudkundig' verdeeld over de jaren 2019-2023 (voor 2019 € 453.000 en voor 2020-2023 jaarlijks € 500.000). Daarbij is aangegeven dat het daadwerkelijke uitgaven patroon anders kan verlopen. In 2020 is besloten een bedrag van bijna € 1.000.000 te besteden, verdeeld over 14 concrete plannen (vaak meerjarig). Over het resterende bedrag heeft de gemeenteraad in 2021 besloten het in te zetten op de opgaven van het beleidsprogramma, om uitvoering te geven aan nieuwe acties binnen de opgaven en daarmee vaart te kunnen maken. Het gaat om inzet op projectmanagement en pilots ten behoeve van de opgaven.

Budget

In dit centrale thema gaan wij in op de financiële realisatie van de uitvoering van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. Binnen het sociaal domein (programma 6) presenteren wij u een totaal voordeel van € 6.305.000 ten opzichte van de bijgestelde begroting. Dit is een fors voordeel binnen een domein waarin we het afgelopen jaar grote bijstellingen hebben gedaan. Want bij de 1^e Beleidsrapportage hebben we u gemeld dat we geld uit aan Wmo en Jeugd uitgeven dan we daarvoor vanuit het Rijk ontvingen en het overschot op het BUIG budget zal afnemen (zie hierboven). In totaal is bij de 1^e Beleidsrapportage daarom € 10.200.000 bijgeraamd binnen het sociaal domein. Hiervan is aangegeven dat € 1.285.000 werd veroorzaakt door corona.

De bijstellingen zijn goed ingeschat, omdat de voordelen die we nu zien grotendeels incidenteel van aard zijn. Daarnaast zijn de grootste bijstellingen gedaan op de zorgbudgetten jeugd en Wmo, hier zien we nu een beperkte afwijking ten opzichte van de bijgestelde budgetten.

De grootste incidentele voordelen zijn:

- € 906.000 is niet besteed budget dat beschikbaar was voor de innovatieprojecten en ontwikkelopgaven (valt financieel onder taakveld 6.1).

- € 662.000 vanuit de overige budgetoverhevelingen
- € 2.000.000 afrekening centrumgemeente Beschermd wonen
- € 750.000 voordelig saldo van ROZ. Hiervan wordt € 250.000 gestort in de reserve Tozo

Dit neemt niet weg dat we de gegevens uit deze jaarrekening weer nader zullen analyseren en gebruiken om het financieel meerjarenperspectief te actualiseren.

Hieronder presenteren wij een tweetal tabellen die een nadere uitsplitting geven van de ontwikkeling van de geraamde budgetten en de daadwerkelijke kosten per zorgvorm

WMO (bedragen * € 1.000)	Primitief 2021	1e Berap 2021	Gewijzigde begroting 2021	Jaarrekening 2021	verschil 2e Berap met jaarrekening
Voorveld	1.824	1.751	1.748	1.263	485
Wijkteams/toegang	3.778	3.778	4.092	4.176	-84
Inkomensondersteuning chronisch zieken	1.157	1.357	1.357	1.305	52
Maatwerkvoorzieningen (wonen, hulpmiddelen etc.)	2.573	2.293	1.987	1.970	17
Ondersteuningsbehoeften	7.206	9.764	9.713	10.085	-372
PGB WMO	1.074	882	712	364	348
Modules maatwerk (verblijf)	944	956	956	948	8
Huishoudelijke ondersteuning	8.067	8.910	8.910	9.258	-348
PGB HO	558	954	954	390	564
Vervoer	1.797	1.818	1.705	1.349	356
Individuele voorzieningen ZIN	45	41	41	64	-23
Nog in te vullen taakstelling interventieprogramma	-350	-10	-10	-	-10
Uitgaven WMO	28.673	32.494	32.165	31.172	993
Beschermd Wonen		-1.000	-1.000	-3.028	2.028
Eigen Bijdragen	-876	-876	-983	-999	16
Bijdragen WMO	-876	-1.876	-1.983	-4.027	2.044
Saldo WMO	27.797	30.618	30.182	27.145	3.037

Toelichting Wmo

Bij de eerste beleidsrapportage is voor bij Wmo op verschillende onderdelen bijstellingen op het budget gemaakt. De grootste mutaties waren op dat moment de huishoudelijke ondersteuning, het budget voor de diverse ondersteuningsbehoeften, maar ook de inschatting van de afrekening beschermd wonen.

Het budget voor de huishoudelijke ondersteuning is bij de 1e Beleidsrapportage met ruim € 1.238.000 opgehoogd. We zien ook in 2021 een stijging in aantallen cliënten, hoewel de stijging lager is dan 2020. Helaas is de extra toestroom tot de huishoudelijke ondersteuning nog niet gestagneerd. Middels deze jaarrekening presenteren wij een voordeel van € 216.000 (ZIN en PGB).

Ook hebben wij het budget voor ondersteuningsbehoeften Wmo bij de eerste beleidsrapportage 2021 met € 2.366.000 opgehoogd. Via deze jaarrekening rapporteren wij een beperkt nadeel van € 22.000 (ZIN en PGB).

Ten aanzien van de afrekening beschermd wonen was ingeschat dat dit ongeveer € 1 miljoen zou zijn. We hebben nu een afrekening ontvangen die fors hoger is, waardoor we een voordeel kunnen noteren van incidenteel € 2,0 miljoen

Jeugd (bedragen * € 1.000)	Primitief 2021	1e Berap 2021	Gewijzigde begroting 2021	Jaarrekening 2021	verschil 2e Berap met jaarrekening
Voorveld	1.228	2.169	2.169	1.339	830
Wijkteams/toegang	3.565	3.936	3.936	3.693	243
Ondersteuningsbehoefte Jeugd	13.379	17.371	16.728	17.731	-1.003
Modules Maatwerk (verblijf)	3.784	5.663	5.663	5.955	-292
Beschikbaarheidsvoorzieningen	3.447	3.436	3.770	2.972	798
Maatwerk vervoer	311	315	315	217	98
PGB Jeugd	224	226	226	110	116
Individuele voorzieningen ZIN	508	508	463	418	46
Module maatregelhulp (Jeugd)	3.364	3.604	3.604	3.142	462
Veilig Thuis Twente	594	518	518	540	-22
Uitgaven Jeugd	30.404	37.746	37.392	36.117	1.275
Nog in te vullen taakstelling interventieprogramma	-477	-497	-80	-	-80
Saldo Jeugd	29.927	37.249	37.312	36.117	1.195

Toelichting Jeugd

Voor jeugdzorg hebben we bij de eerste berap 2021 de begroting met € 7,3 miljoen naar boven bijgesteld. Deze bijstelling is vooral gemaakt op de budgetten die de ondersteuningsbehoeften en verblijf betreffen.

Overall gezien blijven we in deze jaarrekening binnen de bijgestelde budgetten die betrekking hebben op de zorgonderdelen. Per saldo houden we daarop ruim € 200.000 over. Als we inzoomen op de subonderdelen zien we wel grote verschillen ontstaan. Bij de ondersteuningsbehoeften zien we forse overschrijdingen, terwijl we minder uitgeven dan begroot bij de geëscaleerde jeugdzorg en bij de Weinig voorkomende hoog specialistische jeugdhulp. Nadere toelichting op deze onderdelen vindt u terug in de toelichting per taakveld.

Daarnaast zien we een groot positief voordeel bij het voorveld. Dit voordeel wordt veroorzaakt door onderbesteding op de innovatieve projecten. Deze budgetten worden naar 2022 gebracht via de budgetoverheveling naar 2022.

Toelichting Participatiewet

In tegenstelling tot eerdere prognoses en ondanks de coronacrisis, heeft de arbeidsmarkt zich gunstig ontwikkeld. Dit heeft ertoe geleid dat het aantal uitkeringen per saldo is gedaald.

Wel zien we het aantal klanten met een baan met loonkostensubsidie stijgen. Het is een bewuste keuze om iedereen die enigszins kan werken, ook daadwerkelijk te laten werken met de benodigde ondersteuning. Werk is enorm van belang voor het welzijn van mensen. Mensen met werk zijn aantoonbaar gelukkiger en gezonder. Naast dat dit uit sociaal oogpunt uiteraard wenselijk is, betekent het vaak ook een besparing op (toekomstige) kosten op andere gebieden zoals de Wmo, Jeugdzorg, schulden en ziektekosten.

Het Rijk heeft als gevolg van deze gunstige conjunctuur en het landelijk dalende aantal bijstandsgerechtigden het landelijke BUIG-Budget 2021 naar beneden bijgesteld. Tegelijkertijd zijn er ook aanpassingen in de wegingsfactoren van het verdeelmodel doorgevoerd. Deze aanpassingen leiden voor de Regio Twente, waaronder dus ook de gemeente Hengelo, tot een daling van het BUIG-budget. Per saldo hebben wij ten opzichte van de Rijksinkomsten in 2021 een voordeel op de bijstandsverstrekking gerealiseerd ad € 900.000. Echter zien wij ook risico's aangezien het voordeel in 2019 voor Hengelo nog € 2.900.000 bedroeg en in 2020 € 1.900.000. Dit nadelige verschil ten opzichte van de voorgaande jaren wordt veroorzaakt door een afname van het Hengelose aandeel in het landelijke BUIG-budget. Als gevolg hiervan zullen wij wederom onze meerjarenbegroting op deze ontwikkeling moeten bijstellen.

5.1.4 Duurzame stad

Duurzaamheid en klimaatverandering bepaalden het afgelopen jaar opnieuw regelmatig de nieuwsberichten. Nieuws over temperatuurrecords, grootschalige (bos)branden, zware regenval en overstromingen, maar ook over records bij de productie van duurzame energie door zon en wind, toename van emissievrij vervoer en innovatieve duurzame ontwikkelingen. De gevolgen van klimaatverandering kwamen heel dichtbij met de heftige overstromingen in Zuid-Limburg en delen van Duitsland. En ook in Hengelo was sprake van wateroverlast.

We kijken met tevredenheid terug op een spannend, intensief en succesvol jaar. We zorgden voor een schone groene stad, hielpen inwoners en bedrijven met energie besparen, gingen in gesprek over klimaatadaptatie en de opwek van duurzame energie, maakten plannen voor een duurzame klimaatbestendige binnenstad en werkten aan een aardgasvrije toekomst. We deden dit samen met inwoners, bedrijven, instellingen, partners en andere overheden. Tegelijkertijd zien we dat de roep om maatregelen steeds sterker wordt en ambities worden aangescherpt. Maar we zien ook dat de weerstand tegen bijvoorbeeld de plaatsing van windturbines en zonnepanelen groeit. Het vraagt van ons om constant bewust te zijn van de spanning tussen enerzijds de noodzakelijke ontwikkelingen en anderzijds de maatschappelijke bewegingen op dit gebied. Het zoeken naar de juiste balans zal de komende jaren veel van ons allen vragen.

Het afgelopen jaar hebben we een aantal belangrijke stappen gezet op de thema's energietransitie, energie besparen, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Samen met het koersdocument 'Contouren Hengelo nu voor de toekomst' bepalen we hiermee de weg naar een klimaatbestendig en energie- en klimaatneutraal Hengelo.

Contouren Hengelo nu voor de toekomst

De Global Goals (de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties) gebruikten we als inspiratie bij het opstellen van de 'Contouren Hengelo nu voor de toekomst - duurzaam kompas naar 2050 en verder'. Aan de hand van een achttal thema's geven we de koers voor de duurzame ontwikkeling van Hengelo in de komende decennia. Het geeft inzicht en overzicht en helpt keuzes te maken. We pakken zaken integraal op en benutten koppelkansen waar mogelijk. Het is helaas niet gelukt dit koersdocument nog in 2021 aan de raad aan te bieden. Dat is begin 2022 alsnog gebeurd.

Energietransitie

In 2021 hebben we regionaal en lokaal met de RES-T 1.0, het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie en de Transitievisie Warmte de basis gelegd voor de activiteiten gericht op het behalen van de doelstelling van 49 % minder CO₂-uitstoot in 2030.

Regionale Energiestrategie Twente (RES-T)

Na een lang en intensief voorbereidingstraject is de Regionale Energiestrategie Twente (RES-T) 1.0 vastgesteld door de raad. De bestuurlijke koers van de RES-T is om in 2030 in Twente:

- 1,5 Terrawattuur (TWh) elektriciteit duurzaam op te wekken via zon en wind;
- bij te dragen aan de warmtetransitie door het benutten en verdelen van duurzame warmtebronnen als alternatief voor aardgas;
- de warmte-infrastructuur te realiseren en energiebesparing te stimuleren.

We doen dit samen met de 14 deelnemende gemeenten, provincie Overijssel, 2 waterschappen en 2 netbeheerders, waarbij we ook kijken naar verbinding met andere maatschappelijke opgaven, landschapsversterking en verdienmodellen. De RES wordt elke twee jaar geactualiseerd. Inmiddels zijn we gestart met de werkzaamheden aan de RES-T 2.0.

Omgevingsprogramma Nieuwe Energie

Na uitgebreide onderzoeken en een zorgvuldig doorlopen participatieproces hebben we het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie 2021-2030 aan de raad aangeboden samen met het Uitvoeringsprogramma 2021-2025 en het Stimuleringsplan zon op dak, parkeerterreinen en gevels. Hierin is opgenomen waar, hoe en met wie we in 2030 ongeveer de helft van ons elektriciteitsverbruik

duurzaam willen opwekken via zon en wind. Ook is hierin opgenomen aan welke voorwaarden energieprojecten moeten voldoen. Met de vastgelegde ambitie dragen wij bij aan de regionale opgave van de RES-T. Uitgangspunten voor het vervolg zijn in ieder geval:

- nader onderzoek naar de invloed van zonnevelden en windturbines op de omgeving en het milieu;
- lokaal eigenaarschap;
- een zorgvuldige belangenafweging waarbij de samenleving intensief wordt betrokken.

Als eerste stap op weg naar de realisatie van een zonneveld in de Boeldershoek op niet in gebruik genomen gemeentegrond (NIEGG), heeft de raad besloten netcapaciteit af te nemen. Besluitvorming over de realisatie van het zonneveld (wie ontwikkelt, beheert, is eigenaar etc.) volgt in later stadium. We willen leren van de ervaringen die we met dit project opdoen en die kennis gebruiken bij vervolgprojecten.

Transitievisie Warmte - Nijverheid aardgasvrij

Een belangrijke pijler in de reductie van de CO₂-uitstoot is het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. Met de Transitievisie Warmte leggen we de basis voor een aardgasvrij Hengelo. De visie biedt inzicht in de mogelijke alternatieven voor aardgas, welk alternatief voor welk gebied het meest geschikt is en een routekaart voor het vervolg. Hoewel de visie vanuit landelijke afspraken eind 2021 had moeten zijn vastgesteld, heeft de raad besloten vooralsnog niet tot vaststelling over te gaan in afwachting van ontwikkelingen vanuit het Rijk rond de financiering (woonlastenneutraal en compensatie uitvoeringslasten) en de wettelijke kaders en regelgeving. De Transitievisie Warmte vormt de basis voor de wijkuitvoeringsplannen die we de komende jaren opstellen. De Nijverheid is het eerste wijkuitvoeringsplan en maakt deel uit van de landelijke proeftuinen aardgasvrije wijken. Volgens Welbions en de gemeente is voor de Nijverheid een warmtenet het logische alternatief. Het is niet gelukt hierover een besluit te nemen, maar aan de hand van dit voorstel starten we een verdere verkenning naar de condities, bereidheid en mogelijkheden bij inwoners.

Energiebesparing

Energiebesparing is essentieel, want de energie die we niet verbruiken hoeven we ook niet op te wekken en het geeft een beperking van de CO₂-uitstoot. Ook is het belangrijk vanwege de sterk gestegen energieprijzen. We werkten op meerdere manieren aan energiebesparing:

Zo hebben we met de uitvoering van de landelijke subsidie Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) met bespaarpakketten, vouchers, voorlichtingsbijeenkomsten, huisbezoeken en ons energieloket in totaal 21.786 huishoudens bereikt. In 2022 krijgt dit een vervolg in de aanpak van energie-armoede en de uitwerking van de bestuurlijke opdracht Energie besparen in combinatie met het Nationaal isolatieprogramma.

Naast huishoudens zijn bedrijven een belangrijk onderdeel in de energietransitie. Zij verbruiken veel energie, maar bieden ook mogelijkheden voor duurzame energie-opwek. We ondersteunen bedrijven, zoals met een stimuleringsregeling voor de verduurzaming van bedrijven op Westermaat Campus, een plan van aanpak voor de verduurzaming van het bedrijventerrein Twentekanaal en een voorlichtingsactie over energiebesparing bij het MKB in de binnenstad.

Als overheid geven we ook zelf het goede voorbeeld met de verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed. Deze maatregelen leveren een bijdrage aan het behalen van een label A voor ons maatschappelijk vastgoed en verlagen de CO₂-uitstoot van onze panden.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit

De gevolgen van de klimaatverandering zijn ook in Hengelo steeds meer merkbaar. Om die gevolgen veel mogelijk te beperken hebben we op het gebied van klimaatadaptatie en biodiversiteit belangrijke stappen gezet. We hebben in 2021 de klimaatdialogen afgerond. Deze dialogen met gemeenteraad, inwoners, leerlingen, zorgprofessionals en de ambtelijke organisatie, aangevuld met een enquête onder het Hengelopanel, leverden waardevolle informatie op. De resultaten van de klimaatdialogen gebruikten we, samen met de gegevens uit de klimaatatlas Twente, voor het opzetten van een klimaatadaptatiestrategie. Deze is inmiddels aan de raad ter vaststelling aangeboden. De strategie vormt de basis voor het vervolg, de uitvoeringsagenda.

We werkten aan een aantal mooie projecten waarbij klimaatadaptatie een belangrijk onderdeel vormt, zoals de herinrichting van de Elsbeek, het Marktpllein, het Wetplein en het Mitchamplein. En met het project 'Van Grijs naar Groen' verhogen we het aandeel groen in de stad. Door meer ruimte te maken voor water en groen verminderen we de risico's op wateroverlast, droogte en hittestress en versterken de biodiversiteit.

Communicatie en participatie

De energietransitie en de gevolgen van klimaatverandering raken ons allemaal. We hebben onze communicatie daarom steeds meer ingezet op de samenhang tussen de energietransitie, klimaatadaptatie, water en groen, circulariteit en gezondheid. Via diverse media en acties dragen we dit actief uit door inwoners te informeren en te stimuleren om ook zelf aan de slag te gaan. Juist omdat het van ons allemaal is hebben we ook sterk ingezet op participatie. We hebben raadsleden, inwoners, bedrijven en partners actief betrokken bij de vraagstukken en gelegenheid geboden hun inbreng te leveren. Dit hebben wij gedaan aan de hand van warmtewerkplaatsen, klimaatdialogen, de energiekaravaan, webinars en fysieke en digitale bijeenkomsten. Bij het centrale thema 'Open bestuursstijl' leest u daar kort meer over. De ervaringen die we hiermee hebben opgedaan vormen niet alleen een goede basis voor het vervolg, maar zeker ook een uitdaging om nieuwe manieren te vinden, te verkennen en toe te passen.

Samenvattend constateren we dat we heel veel doen en hard werken aan het bereiken van onze doelen en ambities. Daar zijn we trots op, maar we weten ook dat er nog heel veel moet gebeuren. De noodzaak is duidelijk evenals de doelen, maar de weg erheen is nog onzeker. We staan voor grote uitdagingen en zoeken innovatieve manieren om vooruit te gaan. Dat kunnen we alleen samen met onze inwoners, bedrijven, instellingen, partners en andere overheden. Samen op weg naar een duurzame toekomst voor Hengelo.

5.2 Beleidsprogramma's

5.2.1 Veiligheid

Aanspreekpunt bestuurlijk
Aanspreekpunt ambtelijk

Burgemeester Schelberg
Jan Eshuis en Katja Boeriger

Hoofddoelstelling

Hengelo is een veilige en prettige stad om in te wonen, te werken en te recreëren. Wij zetten ons in om het aantal misdrijven verder terug te dringen en het gevoel van veiligheid te verhogen. Zowel bij de totstandkoming van het beleid als bij de uitvoering zoeken wij de samenwerking met maatschappelijke en justitiële partners. Daarbij dragen we zorg voor een sluitende ketenaanpak. Speerpunten van het beleid zijn onder meer de aanpak van ondermijning, het behouden of creëren van veilige wijken door onder meer de bestrijding van diverse vormen van overlast en de aanpak van high impact crimes.

Financieel overzicht

1 Veiligheid	Begroting 2021 primitief	Begroting 2021 gewijzigd	Rekening 2021
Baten	-	-	-
Lasten	6.412	6.412	6.397
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	-6.412	-6.412	-6.397
Baten	81	260	283
Lasten	2.814	3.041	2.742
1.2 Openbare orde en Veiligheid	-2.733	-2.781	2.459
Saldo 1 Veiligheid	-9.145	-9.193	-8.855

Relevante beleidsnota's

- Integraal veiligheidsbeleid Hengelo 2021-2024
- Algemene plaatselijke verordening (2019)
- Plan van aanpak Ondermijning
- Integraal handhavingsbeleid

Beleidsindicatoren

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Percentage voelt zich wel eens onveilig in eigen buurt	18%	16%	24%	15%
Aantal opgerolde hennepkwekerijen	24	31	28	31

Verplichte kengetallen

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Verwijzingen naar Halt (<i>per 10.000 inwoners in de leeftijd 12-17 jaar</i>)	113 (2019)	113 (2019)	110 (2020)	113 (2019)
Winkeldiefstallen (<i>het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners</i>)	2	1,9 (2018)	1,7	1,9 (2018)
Geweldsmisdrijven (<i>het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners</i>)	nog niet bekend	5,1 (2018)	3,9 (2020)	5,1 (2018)
Diefstallen uit woning (<i>het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners</i>)	nog niet bekend	2,4 (2018)	1,6	2,4 (2018)
Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte (<i>aantal per 1.000 inwoners</i>)	6,7 (2020)	6 (2018)	6,1 (2020)	6 (2018)

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Twente

De Veiligheidsregio Twente draagt bij aan het behalen van de hoofddoelstelling van het programma door in regionaal verband de crisisorganisatie in Twente op te leiden, te trainen en te beoefenen. Hierdoor zijn en blijven we ook als Hengelo in staat om een (dreigende) crisis of incident zo snel en effectief mogelijk aan te pakken en zo snel mogelijk terug te keren naar routine. De Veiligheidsregio Twente stelt o.a. de volgende plannen vast: Regionaal risicoprofiel, regionaal beleidsplan en regionaal crisisplan. Deze gelden onverkort ook voor de gemeente Hengelo.

District Veiligheids Overleg

Daarnaast wordt er in regionaal verband gewerkt aan complexe veiligheidsvraagstukken waar afstemming is vereist zoals de aanpak van ondermijning, drugs en het tegengaan van radicalisering en polarisatie. Door kennis en ervaring te bundelen kunnen we daadkrachtiger optreden. Bij de regievoering van complexe casuïstiek werken we samen binnen het Zorg - en Veiligheidshuis Twente.

Taakveld 1.1. Crisisbeheersing en brandweer

Betrokken afdeling(en)

Afdeling Ruimte en Leefbaarheid

Wat hebben we bereikt?

De Veiligheidsregio Twente is voor Hengelo en Twente de organisatie voor de brandweer en de voorbereiding op en bestrijding van rampen en crises. Zij willen een flexibele, slagvaardige en outputgerichte crisisorganisatie zijn, waarbij de burger centraal wordt gesteld, die met passende inzet branden, rampen en crises zo goed mogelijk bestrijdt.

De paraatheid van Brandweer Twente is 24/7 geborgd geweest. Door de coronacrisis hebben niet alle activiteiten en werkzaamheden doorgang kunnen vinden. Denk hierbij aan opleiden, oefenen en trainen. In 2021 kwam Brandweer Twente 3.922 keer in actie om brand te bestrijden en hulp te verlenen. Dat is 191 keer minder dan in 2020. Toen waren er 4.113 incidenten. De brandweer bestreed 1.323 branden, van klein tot groot. Opvallend is dat hulpverlening een steeds belangrijker deel is van de inzet van de brandweer. Dat zien we terug in het hoge aantal inzetten bij storm- en wateroverlast, maar ook bij de dienstverleningsmeldingen waar assistentieverlening aan de ambulancedienst onder valt.

Ook de crisisorganisatie stond 24/7 paraat. Daarbij hebben een groot aantal functionarissen uit de crisisorganisatie ook een bijdrage geleverd aan de bestrijding van de coronapandemie. In 2021 hebben we hiernaast ook ingezet op drie calamiteiten binnen de gemeente Hengelo: Een zeer grote brand, een vrijgekomen giftige stof en een ontruiming van een basisschool na een dreigement. Daarnaast is de crisisorganisatie vier weken lang ingezet bij de noodopvang vluchtelingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het gehele jaar heeft de 'Tijdelijke Wet Maatregelen COVID-19' gefungeerd als kader voor het handhaven van de coronamaatregelen. Verantwoordelijkheden en bevoegdheden liggen daarmee lokaal, maar voor de uitvoering hiervan bestond een wekelijks afstemmingsmoment met de andere gemeenten in de regio. Het gemeentelijk kernteam corona vormde het schakelpunt naar de gemeentelijke organisatie. Vragen en knelpunten werden op deze manier voorzien van antwoorden en oplossingen.

De inzet voor de coronacrisis heeft direct effect op het personeel van de Veiligheidsregio. Het gaat ten koste van geplande en gebruikelijke werkzaamheden. Verschillende medewerkers hebben een functie in de corona-crisisorganisatie. Hoogstnodige taken zijn uitgevoerd. We hebben twee systeem oefeningen gehouden en tien operationele oefeningen. De calamiteitencoördinatoren zijn verder opgeleid en getraind. Actualisaties op het gebied van planvorming zijn grotendeels niet

uitgevoerd. Zo is de wettelijke termijn voor het actualiseren van het regionaal crisisplan niet gehaald. Wel zijn alle rampenbestrijdingsplannen bijgewerkt.

Wat zijn we blijven doen?

We blijven de coronapandemie en ontwikkelingen met maatregelen op de voet volgen. Bestuurlijk is besloten de regionale crisisorganisatie aan te passen naar een meer projectmatige organisatie. Dat geeft ruimte om normale werkzaamheden te hervatten maar biedt tegelijk nog de gewenste structuur voor regionale samenwerking op ontwikkelingen van het coronavirus. Het gemeentelijk kernteam corona zal hierin meebewegen en waar dat kan afschalen. Doordat er weer mogelijkheden ontstaan voor evenementen, hervatten we ook de advisering hiervoor. De Veiligheidsregio, brandweer en gemeente blijven aandacht besteden aan het opleiden, trainen en oefenen. In oktober 2022 houden we in Hengelo een multidisciplinaire systeem oefening. In de voorbereiding daarop zorgen we voor actuele kennis en vaardigheden van de functionarissen in de crisisteams. We blijven de samenwerking met andere gemeenten, de Veiligheidsregio en crisispartners opzoeken, in het kader van bestaande en nieuwe regionale convenanten. We zetten daarvoor de financiële bijdrage voort en werken mee op het veiligheidsbureau aan producten als alarmering en informatie gestuurd werken, ter voorbereiding op en bestrijding van rampen en crises.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	-	6.412	-6.412	-	6.397	-6.397
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	-	6.412	-6.412	-	6.397	-6.397

Financiële toelichting

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Taakveld 1.2. Openbare orde en veiligheid

Betrokken afdeling(en)

Stedelijk Beheer en Ontwikkeling
Ruimte en Leefbaarheid
Organisatie en Services

Wat hebben we bereikt?

Het jaar 2021 is het eerste jaar waarin het Integraal Veiligheidsbeleid 2021-2024 werd uitgevoerd. Daarin zijn eerste belangrijke stappen gezet ten aanzien van gestelde uitgangspunten. We hebben maatschappelijke partners betrokken bij het vormgeven van veiligheidsbeleid en werken daarmee 'van buiten naar binnen'. We stellen het veiligheidsprobleem centraal en kiezen voor de meest passende aanpak. Hierdoor zijn we in staat om vroegtijdig samen te werken in de keten en onveilige situaties te voorkomen. Zoals bij complexe casuïstiek met zorg- en veiligheidsaspecten van kwetsbare doelgroepen.

De cijfers laten voor Hengelo in het algemeen een gunstige ontwikkeling zien. Er is een daling te zien in het totale aantal misdrijven. In 2021 zijn er (per 10.000 inwoners) 440 misdrijven geregistreerd ten opzichte van 484 misdrijven in 2020 en 465 misdrijven in 2019. Opvallend daarin is een vermindering van woninginbraken (-29%), een toename aan diefstal uit auto's (+32%) en vooral de stijging in het aantal overlastgevendende situaties door verwarde personen. Dit aantal steeg van 532 in 2020 naar 703 incidenten in 2021 en is een zorgelijke ontwikkeling.

De beleving van (on)veiligheid is stabiel gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. Inwoners geven de omgang met mensen in buurt een voldoende. Een kwart van de inwoners geeft aan zich weleens onveilig te voelen in eigen buurt, wat geen verandering is ten opzichte van vorig jaar. Het rapportcijfer dat inwoners geven voor de leefbaarheid van de woonbuurt blijft rond de 7,5.

(Horeca)evenementen hebben door de coronacrisis beperkt plaatsgevonden. Alcoholwetvergunningen zijn minder vaak verleend. Evenementenvergunningen werden wel aangevraagd met bijbehorende toetsing van gegevens. Er is wel een forse toename geconstateerd van het aantal omgevingsvergunningen (voor bouwwerkzaamheden) maar dit leidde niet tot meer vergunningsaanvragen voor ingebruikname van openbare ruimte.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We investeren gericht op de relatie met onze partners. We doen dat door frequente afstemming op de inhoud en het proces van gemeentelijke besluitvorming. We maken hiermee inzichtelijk hoe we werken en creëren zo de juiste verwachtingen. Om te weten hoe vaste partnerorganisaties dit beoordelen zijn we dit jaar gestart met het periodiek terugkerende waarderingsonderzoek. Partners als politie, Veiligheidsregio Twente, RIEC en het OM. Zij geven de samenwerking in 2021 gemiddeld een 6,1 en het beleid gemiddeld een 6,6. De doelstelling in ons veiligheidsbeleid is een waardering met een 7,5 in 2024.

We hebben, als onderdeel van het plan van aanpak 'ondermijning', het proces om te komen tot een screening voor ambtenaren afgerond. De taak is overgedragen en belegd bij de afdeling voor personeel en organisatie, om in hun reguliere werkzaamheden op te nemen. Verschillende signalen voor ondermijnende vormen van criminaliteit zijn besproken in het multidisciplinaire (RIEC) overleg met politie en belastingdienst. Door de gerichte aandacht voor locaties en gebieden is meer zicht ontstaan op de kwetsbaarheden van de stad. Hierdoor groeit ook het bewustzijn voor de noodzaak van een daadkrachtige aanpak. Interne processen zijn hier nog niet voldoende op afgestemd. Het zogenaamde weerbaarheidsonderzoek helpt ons hiermee. Dit onderzoek geeft aan waar de gemeente in kan verbeteren en ondermijnende criminaliteit beter kan voorkomen.

We hebben in twee stadsdelen op interactieve wijze opgehaald hoe inwoners aankijken tegen de veiligheidsproblemen in hun omgeving. Op basis hiervan zijn veiligheidsplannen geschetst die in 2022 verder worden uitgewerkt. Bewoners zijn hierover geïnformeerd met een brief. Met de politie hebben we gerichte aanpak bepaald op dealers. Doel is om de handel in drugs te verminderen. Naast een strafrechtelijke benadering willen we bij jonge dealers herhaling voorkomen door het opleggen van een bestuurlijke maatregel, zoals een hoge boete wanneer zij weer aangehouden zijn voor drugshandel.

We hebben intensief meegewerkt in complexe casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid. Doel daarvan is een goede aansluiting van alle relevante organisaties in de keten. We zorgen voor een goede opschaling wanneer problematiek de openbare orde aantast en bestuurlijke maatregelen kunnen helpen. Dit is een belangrijk aandachtsgebied. Het aantal gevallen waarbij gesproken wordt over personen met zorgwekkend gedrag neemt de laatste jaren flink toe.

Van 24 oktober tot en met 19 november 2021 verzorgden we de noodopvang voor vluchtelingen in het Hazemeijercomplex in Hengelo. Dat deden we in nauwe samenwerking met de Veiligheidsregio, politie, GGD, regiogemeenten, COA, Rode Kruis en andere lokale partijen in en rondom Hengelo. Onder hoge tijdsdruk is de noodopvang ingericht en vervolgens vier weken lang beheerd en gecoördineerd. Het coronavirus speelde hierbij een grote rol met meerdere besmettingen, quarantaine, testen, vaccineren en overplaatsen. Deze intensieve periode hebben we door een extern bureau laten evalueren. De aanbevelingen zijn overgenomen en gedeeld met belanghebbenden ten behoeve van toekomstige crisissituaties.

We voerden toezicht en handhaving uit op de naleving van de coronamaatregelen. Het gesprek blijven voeren met inwoners en ondernemers over het nut en belang was hierbij de hoofdzaak. Er is ook handhavend opgetreden met 26 waarschuwingen, 42 boetes en 11 bestuurlijke rapportages voor het overtreden van de coronamaatregelen door bedrijven. Effect hiervan is wel dat we substantieel

minder hebben kunnen handhaven op de reguliere handhavingstaken zoals bijvoorbeeld het parkeren.

We voerden toezicht en handhaving uit in de openbare ruimte, waarbij 257 keer bestuursrechtelijk een fiets uit de openbare ruimte is gehaald (weesfietsen, fietswrakken en foutgeparkeerde fietsen). Een tiental fietsen bleek gestolen te zijn. Verder hebben we onder andere 58 aanzeggingen gedaan van een geplande woningontzuiming en 198 bestuurlijke strafbeschikkingen opgelegd vanwege bijvoorbeeld wildplassen en hondenoverlast. Ten aanzien van parkeren zijn 2884 boetes gegeven voor het parkeren zonder te betalen en 2241 boetes voor foutparkeren.

We hebben in totaal 3043 overlastmeldingen afgehandeld. Veruit de meeste meldingen (1397) hebben betrekking op parkeren. Andere meldingen hebben betrekking op het dumpen van afval (402), dieren en ongedierte (305), APV, alcohol en jeugd (907) en de coronamaatregelen (32).

Agressie op straat naar onze handhavers komt voor. In 2021 zijn er 11 agressieformulieren opgemaakt. Het ging dan om verbaal geweld, belediging, bedreiging en fysiek geweld. Deze agressie blijft zorgelijk en aanleiding geweest om de handhavers uit te rusten met bodycams. Uit onderzoek is gebleken dat bodycams een de-escalierend effect hebben op agressie en geweld door burgers. We hebben in 2021 de voorbereidingen getroffen om de inzet van bodycams mogelijk te maken om in 2022 in te zetten.

Wat zijn we blijven doen?

In de basis blijven we alle wettelijke taken op het gebied van openbare orde, leefbaarheid en veiligheid volgen en uitvoeren. We blijven beleid (door)ontwikkelen en uitvoeren op het gebied van toezicht en handhaving. De verwachting is dat we met evenementenvergunningen en horecaaanvragen weer op het niveau van twee jaar geleden uitkomen. In samenwerking met politie en maatschappelijke partners blijven we dan ook uitvoering geven aan het veiligheidsbeleid 2021-2024. Waar dat nodig is verscherpen we onze prioriteiten, zoals bijvoorbeeld voor de aanpak op ondermijning waarbij we ons richten op de doorontwikkeling van de interne werkprocessen. We blijven continu werken aan de verbetering van ons beleid en de samenwerking die daarvoor nodig is.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1.2 Openbare orde en Veiligheid	260	3.041	-2.781	283	2.742	-2.458
Totaal 1.2 Openbare orde en Veiligheid	260	3.041	-2.781	283	2.742	-2.458

Financiële toelichting

Taakveld 1.2. Openbare orde en veiligheid (€ 323.000 voordeel)

We hebben minder uitgegeven aan lonen en inhuurkosten (€ 228.000 voordeel). We hebben op het gebied van handhaving in de openbare ruimte een hogere ambtelijke inzet als gevolg van de pandemie. Op de andere aandachtsgebieden binnen dit taakveld is deze inzet juist lager als gevolg van diezelfde pandemie (evenementen, parkeercontroles). Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9.

We hebben ook minder uitgegeven aan diensten van derden en uitbestede werkzaamheden (€ 72.000 voordeel). Een groot deel van deze afwijking heeft te maken met de afwikkeling van de subsidieregeling "Controle op Corona Toegangsbewijzen". We hebben minder kosten gehad dan waar oorspronkelijk van werd uitgegaan. Om dezelfde reden is ook de subsidie-inkomst vanuit de Veiligheidsregio lager dan begroot. De budgetten op het gebied van evenementen zijn maar deels besteed, omdat de landelijke regelgeving grootschalige evenementen niet toeliet. Aan de inkomstenkant hebben we enerzijds (Corona-gerelateerd) lagere leges inkomsten uit APV

vergunningen en een lagere subsidie-inkomst in het kader van de CTB-regeling. Anderzijds waren er hogere inkomsten van het COA als bijdrage op de hogere personele inzet bij de opvang van vluchtelingen. Per saldo ontvingen we meer inkomsten dan verwacht (23.000 voordeel).

5.2.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

L. de Vries

Hoofddoelstelling

Wij dragen er zorg voor dat Hengelo goed bereikbaar is over de weg, het spoor en het water. Daarbij horen goede parkeervoorzieningen voor fiets en auto, met name in de binnenstad en is de openbare ruimte goed onderhouden, schoon, veilig en duurzaam ingericht.

Financieel overzicht

2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Begroting 2021 primitief	Begroting 2021 gewijzigd	Rekening 2021
Baten	438	418	686
Lasten	8.304	8.058	8.215
2.1 Verkeer, wegen en water	-7.866	-7.640	-7.529
Baten	34	34	38
Lasten	1.208	1.111	1.087
2.2 Parkeren	-1.174	-1.077	-1.049
Baten	475	516	484
Lasten	537	463	500
2.4 Economische Havens en waterwegen	-62	53	-16
Baten	-	-	-
Lasten	405	260	264
2.5 Openbaar vervoer	-405	-260	-264
Saldo 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-9.506	-8.924	-8.858

Relevante beleidsnota's

- Regionaal Mobiliteitsplan Twente 2012-2020 (2013)
- Gemeentelijk verkeer- en vervoersplan (2003)
- Nota Autoparkeren (2008-2012)
- Evaluatie parkeerbeleid (2010)
- Parkeernomen Hart van Zuid - binnenstad 2021
- Uitvoeringsnota Fietsen (2003)
- Uitvoeringsprogramma binnenhavenvisie 2017-2030 (2017)
- Parkeerplan binnenstad (2019)
- Rapportage Bereikbare Binnenstad (2020)

Beleidsindicatoren

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Percentage van de armaturen dat is voorzien van LED verlichting	30%	24%	34%	38%

Kengetallen

Er zijn geen verplichte kengetallen die onder dit programma vallen.

Verbonden partijen

Regio Twente

De Regio Twente werkt vóór en samen mét de veertien Twentse gemeenten en maatschappelijke partners aan een vitaal Twente waarin inwoners gezond en kansrijk zijn.

Gildebor

Gildebor voert het beheer en onderhoud van de openbare ruimte uit.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Het belastingkantoor int gemeentelijke belastingen en heffingen voor de deelnemende gemeenten. Voor dit programma geldt dit voor parkeren en havenbedrijf.

Gemeenschappelijk Havenbedrijf Twente (is geen verbonden partij, maar op basis van bestuurlijke overeenkomst)

Het havenbedrijf verbindt vervoerders en bedrijven met de meest dynamische mainport van Oost-Nederland: de binnenhavens van Lochem, Hof van Twente, Hengelo, Almelo en Enschede.

Taakveld 2.1. Verkeer, wegen en water

Betrokken afdeling(en)

Stedelijk Beheer en Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

We hebben gewerkt aan een veilig, duurzaam en goed bereikbare stad voor bewoners, forenzen en bezoekers over de weg, het spoor en het water. Ook hebben we gewerkt aan een goed onderhouden, schone en veilige openbare ruimte.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Het college heeft in november het Werkplan Gladheidsbestrijding Hengelo vastgesteld. Dit Werkplan geeft aan hoe en op welke wegen de gladheid wordt bestreden.

In Groot Driene zijn de lichtmasten in de woonstraten en de buurtontsluitingswegen vervangen door slimme en duurzame LED-verlichting. Ook in de Hasseler Es is gestart met grootschalige vervanging van de lichtmasten met duurzame slimme LED-verlichting met bewegingssensor.

In 2021 zijn we gestart met het maken van een nieuw mobiliteitsbeleid voor de hele stad. Deze visie zal het verouderde Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan vervangen. We verwachten dat het nieuwe mobiliteitsbeleid in 2022 door de gemeenteraad vastgesteld zal worden.

In de 'Rapportage Bereikbare Binnenstad' staan concrete maatregelen genoemd voor een bereikbare binnenstad voor de korte en middellange termijn. De volgende maatregelen zijn en worden uitgevoerd;

- Er is gestart met het opstellen van nieuw toegangsbeleid voor gemotoriseerd verkeer in de binnenstad. Naar verwachting wordt deze in het tweede kwartaal van 2022 aan het college voorgelegd.
- De vervolgactie daarop is om een nieuw toegangssysteem te implementeren. Hiervoor zal krediet aangevraagd moeten worden bij de gemeenteraad.
- Ook is een plan opgesteld voor nieuwe bewegwijzering in de binnenstad. De palen met bordjes worden volgend jaar geplaatst.

Voor het project 'herinrichting Deldenerstraat' is het deel vanaf de Bornsestraat - Marskant in 2021 uitgevoerd. Ook is gestart met de reconstructie van de kruising met het Mitchamplein. Tevens is daarmee een start gemaakt met de aanleg van de F35 Bankastraat.

De herinrichting van de Deurningerstraat fase II, vanaf de Oldenzaalsestraat tot aan de rotonde Sloetsweg, is gerealiseerd. Daarmee is de verkeersveiligheid en doorstroming verbeterd. Tegelijk is het rioolstelsel verbeterd door aanleg van de blauwe ader en de afkoppeling van het regenwater.

De raadsnotie voor een verbeterde verkeersveilige Woolderesweg is in 2021 uitgevoerd met de aanleg van vrijliggende fietspaden op de Woolderesweg.

Om de verkeersveiligheid verder te verbeteren is door de minister het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV 2030) gepresenteerd. Onder begeleiding van de provincie en een adviesbureau zijn in 2021 de integrale verkeersveiligheidsanalyses voor een gemeentelijk SPV 2030 gedaan. We verwachten in 2022 het definitief SPV voor Hengelo te kunnen presenteren.

De verkeersveiligheid rondom scholen blijft aandacht vragen. Hier gaat het vooral om verkeersonveilig gedrag van de schoolkinderen en ouders zelf en minder vaak om de weginrichting. Daarom blijven we hier stevig inzetten op educatie en voorlichtingprojecten op scholen. Dit doen we in samenwerking met de provincie, het ROV en Veilig Verkeer Nederland afdeling Hengelo.

Wat zijn we blijven doen?

- Wegen, straten en pleinen zijn onderhouden.
- Afval is verwijderd, de openbare ruimte is schoon gehouden en gladheid is bestreden.
- Wegen, paden en openbare ruimte zijn voorzien van voldoende licht.
- Verkeers- en straatnaamborden zijn onderhouden.
- Verkeersregelinstallaties en veiligheidssystemen (om de verkeersveiligheid en doorstroming te waarborgen) zijn onderhouden
- Daar waar kabels en leidingen vervangen zijn, werden oude tegelverhardingen vervangen.
- We hebben verkeersvoorzieningen ontworpen en verkeersadviezen gegeven.
- We blijven aandacht houden voor blijvende verduurzaming en vergroening van onze stad.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
2.1 Verkeer, wegen en water	418	8.058	-7.640	686	8.215	-7.528
Totaal 2.1 Verkeer, wegen en water	418	8.058	-7.640	686	8.215	-7.528

Financiële toelichting

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer (€ 111.000 voordeel)

We hebben meer uitgegeven aan loonkosten en ingehuurd personeel (€ 192.000 nadeel). Dit komt doordat meer focus is gelegd op verkeersveiligheid. Hierdoor is de inzet van een allround bestekvoorbereider, een verkeerskundige en een technisch adviseur verschoven naar dit taakveld. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9.

De werkzaamheden in het kader van de Mobiliteitsvisie zijn dit jaar niet geheel afgerond. Ook op het gebied van "Open Verharding" zijn niet alle werkzaamheden gereed gekomen. Hierdoor hebben we minder uitgegeven. Aan de andere kant zijn we geconfronteerd met hogere lasten van:

- elektra, door hogere overheidsheffing;
- NEN-inspecties op het gebied van openbare verlichting;
- en gladheidsbestrijding door hevige sneeuwval.

Per saldo zijn er lagere lasten (€ 27.000 voordeel).

We hebben hogere dan begrote inkomsten (€ 268.000 voordeel) door nagekomen inkomsten in het kader van de subsidieregeling Duurzaam Veilig, een bijdrage in verrichte werkzaamheden voor Welbions en Plegt/Vos en legesinkomsten van derden t.b.v. hersteld straatwerk.

Overige kleine verschillen worden veroorzaakt door afwijkingen in de kapitaalasten en leiden tot een voordeel op dit taakveld (de betreffende investering is dan nog niet afgerond).

Mutaties Reserve Duurzaam Veilig

De lasten van een aantal verkeersveiligheidsprojecten worden onttrokken uit de Reserve Duurzaam Veilig (€ 122.000). Dit is zichtbaar op programma 9.

Taakveld 2.2. Parkeren

Betrokken afdeling(en)

Stedelijk Beheer en Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

Voor de binnenstad van Hengelo is parkeren van groot belang. Parkeren in Hengelo is in 2021 makkelijker en klantvriendelijker geworden. We hebben dit jaar verder gewerkt aan inzicht in de voor- en nadelen van de diverse parkeermaatregelen. Deze maatregelen staan in relatie tot de stedelijke ontwikkeling, vraag en aanbod, doelgroepen, gastvrijheid, gezondheid en het behouden en versterken van duurzaamheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

De proeven voor de binnenstad Shop&Go en Klantvriendelijk Handhaven zijn geëvalueerd. Bij Shop&Go kunnen bezoekers op de aangewezen plekken 30 minuten gratis parkeren. Shop&Go wordt vanaf 2022 structureel voortgezet. Op het gebied van fietsparkeren is er bij de ruimtelijke ontwikkelingen ruimte gereserveerd voor extra hoogwaardige fietsparkeerplaatsen, bijvoorbeeld;

- op het Marktplaatsplein een ondergrondse stalling onder de Rooftopbar;
- bij het Wetplein een combinatie van bewaakt en onbewaakte stalling

Voor taxi's voor de nachthoreca is een nieuwe locatie rondom het Kloosterhof parkeerterrein aangewezen. Deze locatie is dichtbij de nachthoreca.

Verder heeft de gemeenteraad een nieuwe parkeernormennotitie vastgesteld voor de binnenstad en Hart van Zuid (ten noorden van het Esrein).

Er is gestart met de uitwerking van het type (betaald parkeren, blauwe zone of vergunninghouders parkeren) parkeerregulering dat het meest geschikt is voor Hart van Zuid en de schil eromheen.

De blauwe zones zijn weer uitgebreid. In 6 straten is een blauwe zone ingevoerd. Daarmee is het aantal parkeerplaatsen met een blauwe zone met circa 200 toegenomen.

Om overlast in parkeergarage De Beurs tegen te gaan, zijn de toegangsdeuren gesloten in de avond en nacht waardoor alleen parkeerders toegang hebben tot de garage.

In oktober 2021 is een parkeerdrukmeting uitgevoerd in het fiscale gebied en de blauwe zones.

Er is gestart met het opstellen van een programma van eisen voor de parkeergarage Lange Wemen.

Als gevolg van coronamaatregelen is de bewaakte fietsenstalling tot en met april gesloten geweest. Vanaf half december was deze weer gesloten. Sinds juli is de fietsenstalling Thiemsbrug ook op vrijdag- en zaterdagavond geopend tot 21:30 uur. Tegelijkertijd is een scansysteem voor fietsen ingevoerd om het gebruik en de gebruiksduur te kunnen monitoren.

We hebben rond de 2.800 naheffingsaanslagen opgelegd, 1.409 meldingen over parkeren behandeld en 115.000 kentekens gecontroleerd in 2021.

Wat zijn we blijven doen?

- De blauwe zones, het betaald parkeergebied en parkeergarage De Beurs zijn beheerd en geëxploiteerd.
- Waar dit werd gevraagd, is de uitbreiding van de blauwe zone onderzocht en waar mogelijk gefaciliteerd.
- We zijn blijven inzetten op het verbeteren van het exploitatieresultaat parkeren.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
2.2 Parkeren	34	1.111	-1.077	38	1.087	-1.049
Totaal 2.2 Parkeren	34	1.111	-1.077	38	1.087	-1.049

Financiële toelichting

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Taakveld 2.3. Recreatieve havens

Dit taakveld is voor de gemeente Hengelo niet van toepassing.

Taakveld 2.4. Economische havens en waterwegen

Betrokken afdeling(en)

Stedelijk Beheer en Ontwikkeling
Ruimte en Leefbaarheid

Wat hebben we bereikt?

De binnenhavens aan de Twentekanalen van de gemeenten Hengelo, Almelo, Enschede, Hof van Twente en Lochem vormen samen één van de grootste binnenhavens van Nederland. De binnenhavens worden gekenmerkt door hun strategische ligging op de belangrijke Europese Northsea Baltic verkeerscorridor tussen de zeehavens en het Europese achterland in Duitsland, Polen en de Baltische staten. We hebben dit jaar verder gewerkt aan het verbeteren van de haveninfrastructuur om de gebruikers (vervoerders) en het (watergebonden) bedrijfsleven te faciliteren. Tevens hebben we gewerkt aan meer deskundigheid en slagkracht op het havenbeheer. Daarbij hebben we efficiency aangebracht en aandacht gevraagd ter bevordering van vervoer over water in onze regio.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Wij zijn verder gegaan met voorbereidingen voor fysieke aanpassingen in de haven ten behoeve van grotere schepen, de zogenaamde 5A klasse. Dit doen wij om deze schepen toegang te bieden tot onze haven om hier te kunnen laden en lossen.

- De benodigde onderzoeken zijn opgeleverd en het bestek is nagenoeg gereed voor aanbesteding.
- Er is een samenwerkingsovereenkomst met Rijkswaterstaat om de toegang van de Petroleumhaven te verbeteren opgesteld. Wanneer de financiële middelen bij Rijkswaterstaat geregeld zijn, zal deze worden ondertekend.
- De aanvragen voor de vergunningen zullen in 2022 gedaan worden en het werk zal worden aanbesteed.

De oplevering van het bestek heeft vertraging opgelopen (met name doordat de onderzoeken langer duurden). Hierdoor schuift de aanvraag van vergunningen en start aanbesteding door naar 1ste kwartaal 2022. Ook de verdere afstemming van dit werk met die van de Verruiming Twentekanalen van Rijkswaterstaat hebben gezorgd voor vertraging. Rijkswaterstaat heeft de gemeente verzocht de start van de uitvoering van het werk uit te stellen tot na de werkzaamheden van Rijkswaterstaat. De gemeente heeft samen met Rijkswaterstaat bekeken of de beide werken 'vervlochten' konden worden. Helaas lukt dit niet.

In 2020 is de Havengeldverordening tegen het licht gehouden en is de grondslag, op verzoek van de schippers, aangepast. Vanaf 2021 wordt geheven op werkelijk vervoerde lading. Daarvóór werd geheven op wat een schip maximaal kon vervoeren. Dit betekent dat per 2021 geen nieuwe abonnementen konden worden afgesloten. Voor een aantal schippers heeft dat nadelige gevolgen. In overleg met schippers en belangenverenigingen is besloten de inning van de Havengelden in 2022 te evalueren.

We hebben de havenmeestersfunctie verder geprofessionaliseerd. Deze werkt sinds begin 2021 in het gezamenlijke havengebied van de 5 samenwerkende gemeenten. Hiervoor is begin 2021 een dienstverleningsovereenkomst en mandaat besluit getekend door de 5 gemeenten. De Havenmeesters zijn in dienst van de gemeente Hengelo maar werkzaam in alle vijf de gemeenten. Administratief zijn de havengebieden samengevoegd hiervoor is de bestaande havenbeheer- en inningsverordening aangepast.

Wat zijn we blijven doen?

- Als partner levert het Gemeenschappelijk Havenbedrijf Twente voor de logistieke sector een substantiële bijdrage aan de economische structuurversterking en werkgelegenheid in de regio en directe omgeving met als resultaat:
- Toename van goederenvervoer over water uitgedrukt in tonnages en containereenheden.
- Toename van (haven gerelateerde) bedrijven uitgedrukt in aantallen.
- Toename van de werkgelegenheid uitgedrukt in arbeidsplaatsen.
- Positief effect op milieu, leefbaarheid en veiligheid uitgedrukt in vermindering aantallen vrachtwagens en daaraan gerelateerde uitstoot.
- Stijging van het Bruto Regionaal Product.
- We zijn blijven investeren om het vaarwegproduct "Twentekanalen" aantrekkelijker te maken voor het bedrijfsleven en daarmee de regionale economie te versterken en de werkgelegenheid in de Regio te bevorderen.
- We zijn blijven investeren in de fysieke haveninfrastructuur om daar waar nodig deze infrastructuur aan te passen aan de grotere vaarwegklasse (klasse 5A). Het Rijk investeert fors in het opwaarderen van de Twentekanalen. Voor de verschillende investeringen is door de EU een subsidie verstrekt. Wij blijven ook de komende jaren hierop inzetten.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
2.4 Economische Havens en waterwegen	516	463	54	484	500	-15
Totaal 2.4 Economische Havens en waterwegen	516	463	54	484	500	-15

Financiële toelichting

Taakveld 2.4 Economische havens en waterwegen (€ 69.000 nadeel)

We hebben meer uitgegeven aan loonkosten (€ 59.000). Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9.

De exploitatie-en onderhoudslasten van het havenkantoor en de doorberekende lasten van het gemeenschappelijk Havenbedrijf zijn lager dan begroot (€ 22.000 voordeel). Naast dit voordeel hebben we over het geheel van de inkomsten een nadeel van € 32.000. Dieper inzoomend op de inkomsten o.b.v. het aantal scheepsbewegingen blijkt dat deze € 45.735 lager zijn dan begroot. Nog op te merken is dat de problematiek m.b.t. de achterblijvende verwerking van de aanslagoplegging voortduurt. Deze problematiek is niet alleen technisch van aard (problemen met de software), maar ook juridische (on)mogelijkheden m.b.t. het registreren van de aanwezigheid van schepen hebben een lagere dan begrote inkomst tot gevolg.

Taakveld 2.5. Openbaar vervoer

Betrokken afdeling(en)

Stedelijk Beheer en Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

We hebben ondanks de coronamaatregelen een goed niveau van openbaar vervoervoorzieningen in Hengelo weten te behouden.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Het project "gratis openbaar vervoer" voor inwoners van 65+ met een inkomensbeperking is voortgezet.

De bereikbaarheid van bedrijventerrein Twentekanaal Zuid en de Waarbeek is verbeterd. Het tracé van lijn 10 is gewijzigd. De haltes moeten nog toegankelijk gemaakt en aangekleed worden.

We bleven ons profileren als Centraal Station Twente en bleven daarvoor lobbyen. De 'Berlijnlijn' blijft via Hengelo rijden en wordt versneld. We hebben ons sterk ingezet voor het behoud van de servicebalie op het station die ondanks onze inzet is opgeheven.

We doen als gemeente Hengelo ook mee aan het MaaS-project, 'Mobility as a Service'. MaaS gaat om het plannen, boeken en betalen van al het mogelijke vervoer via apps. Bijvoorbeeld de deelfiets, -auto, -scooter, trein, tram, of taxi. En zelfs de eigen auto of fiets. Zodat reizen van-deur-tot-deur op maat en volgens de wensen van de reiziger mogelijk is.

De Goan! app is in regionaal verband geïntroduceerd. Goan! is een nieuwe app voor reizen in Twente en is ontwikkeld door acht Twentse gemeenten. Goan! vergroot het reisgemak voor alle inwoners van Twente en voor Regiotaxi gebruikers in het bijzonder. Het mobiel blijven wordt zo vergroot door je reis te plannen, boeken en betalen met één app.

Wat zijn we blijven doen?

We bleven opkomen voor de belangen van een goed openbaar vervoerssysteem in Hengelo en blijven zorg dragen voor het infrastructurele deel van het van het OV systeem voor wat betreft de bus.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
2.5 Openbaar vervoer	-	260	-260	-	264	-264
Totaal 2.5 Openbaar vervoer	-	260	-260	-	264	-264

Financiële toelichting

Dit taakveld heeft geen noemenswaardige verschillen.

5.2.3 Economie

Aanspreekpunt bestuurlijk
Aanspreekpunt Ambtelijk

Wethouder Gerrits
K. Boerighter

Hoofddoelstelling

Hengelo heeft een sterk economisch profiel met onze maakindustrie, vakmanschap en techniek. Dat blijkt tevens uit de ranglijst Toplocaties 2021 (een coproductie van Bureau Louter en Elsevier Weekblad), waarin gemeenten worden gerangschikt op basis van hun economische prestaties. Hengelo bekleedt de vijftiende positie en is daarmee de hoogst genoteerde Twentse gemeente. Vanuit de gemeente gaan we ons economische profiel de komende jaren verder faciliteren. We koesteren onze zittende ondernemers. Zij zijn belangrijke ambassadeurs voor onze stad. Daarnaast willen we Hengelo als aantrekkelijke vestigingsplaats stevig in de markt zetten. De acquisitie is gericht op aantrekken en behouden van bedrijven en ondernemers die een bijdrage leveren aan onze werkgelegenheid en die ons economisch profiel helpen versterken. En omdat de economie zich niets aantrekt van de gemeentegrenzen, werken wij bij deze opgave samen met onze regionale partners.

De ontwikkeling en transformatie van de binnenstad is van belang voor een vitale en aantrekkelijke stad met een goed vestigingsklimaat. De binnenstad is met onze bedrijventerreinen een belangrijke werkgever. Samen met onze partners werken we aan het Integraal Actieplan voor een vitale Hengelose Binnenstad en dragen we bij aan meer reuring in de stad en minder leegstand.

Financieel overzicht

3 Economie	Begroting 2021 primitief	Begroting 2021 gewijzigd	Rekening 2021
Baten	-	-	-
Lasten	364	365	287
3.1 Economische ontwikkeling	-364	-365	-287
Baten	3.640	2.987	918
Lasten	3.757	3.105	1.102
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-117	-118	-184
Baten	414	149	140
Lasten	563	566	559
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	-149	-417	-419
Baten	355	273	254
Lasten	785	825	733
3.4 Economische promotie	-430	-552	-479
Saldo 3 Economie	-1.059	-1.452	-1.369

Relevante beleidsnota's

- Afspraken Regionale Bedrijventerreinen Programmering Twente 2019-2022
- Horecavisie (2017)
- Detailhandelsvisie (2012)
- Kantorenvisie (2012)
- Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente (2013)
- Nota Vrijetijdseconomie Hengelo (2011-2021)
- Twente Werkt (2014)
- Werk maken van werk (2017)
- Nota grondbeleid (2017)
- Grondprijzennotitie (2022)
- Integraal actieplan binnenstad (2017)
- Handboek Aantrekkelijke Binnenstad (2020)
- Retailanalyse (2021)

Beleidsindicatoren

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Aantal bedrijfsbezoeken	700	700	700	

Kengetallen

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Het aantal vestigingen van bedrijven (per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar; voor werkelijk 2018 per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar)	141,4 (2019)	141,4 (2019)	146,6 (2020)	
Funciemenging (de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken))	56,8% (2019)	56,8 (2019)	57,0 (2020)	

Verbonden partijen

Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijven Terrein Twente (RBT)

Het RBT heeft tot taak het ontwikkelen, realiseren, exploiteren en beheren van het bedrijventerrein XL, ten tijde van de vaststelling van deze regeling was de bruto grootte ongeveer 180 hectare.

BOSS Twente, Bestuurlijk Overleg sociaaleconomische structuurversterking Twente

De regionale arbeidsmarkt vraagt om samenwerking om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zo optimaal mogelijk in te richten en om het Twents economisch profiel te helpen versterken. Daarom zitten de veertien colleges over sociaaleconomische structuurversterking bij elkaar in het Bestuurlijk Overleg sociaaleconomische structuurversterking Twente (BOSS Twente). Bovendien levert de Twente Board een belangrijke bijdrage aan de positionering van Twente als vooraanstaande technologische topregio, zowel landelijk als in Europa. Ze faciliteert en versterkt de samenwerking in de regio tussen de overheid (o.a. de veertien gemeenten), de ondernemers en de onderwijs- en onderzoeksinstellingen. De Agenda voor Twente/Regiodeal Twente en wijze waarop daarin wordt samengewerkt, zijn daarbij richtinggevend. In het Bestuurlijk Werkbedrijf zijn alle belangrijke partners (waaronder gemeenten, onderwijs, UWV en sociale partners) van de regionale arbeidsmarkt vertegenwoordigd. Samen hebben zij een visie op een 'Leven Lang Ontwikkelen' in Twente opgesteld. Daarnaast sturen zij het regionale Mobiliteitsteam bestuurlijk aan en werken ze zo aan een gezonde Twentse arbeidsmarkt met voldoende gekwalificeerd personeel.

Stichting Twenteboard en het bestuurlijk overleg tussen gemeenten.

In de afgelopen raadsperiode is de samenwerking tussen gemeenten vormgegeven in de Regio Twente. Naast basistaken zoals de GGD en Jeugdzorg is ook de samenwerking op het terrein van o.a. verkeer en vervoer, sociaal economische structuurversterking georganiseerd geweest binnen een gemeenschappelijke regeling (apart bestuur). De gemeenten hebben in 2019 gezegd dat dit anders moet – minder bestuurlijke drukte -. Onder de vlag van de Regio zijn de GGD en samenwerking op gebied van Jeugdzorg blijven bestaan. Zoals hiervoor aangegeven is de samenwerking op het terrein van sociaal economische structuurversterking inclusief lobby medio vorig jaar formeel ondergebracht in een Stichting Twenteboard (overheid, onderwijs en ondernemers). Behalve de gemeente Enschede (vaste zetel en eigen stemrecht), rouleren de Twentse gemeenten hierin. Verder hebben vertegenwoordigers van de ondernemers en onderwijsinstellingen zitting in de Twenteboard. De inbreng in de Twenteboard gebeurt via een afstemmingsoverleg tussen gemeenten. In plaats van een apart formeel bestuur (zoals voorheen de Regio Twente) is dit een bestuurlijk overleg dat wordt voorgezeten door de burgemeester van Enschede.

Taakveld 3.1. Economische ontwikkeling

Betrokken afdeling(en)

Stad en Regie

Wat hebben we bereikt?

Met binnenstadpartners en ondernemers hebben we gewerkt aan de verdere realisatie van een compact bruisend stadshart, met onderscheidende aanloopgebieden. We hebben bijgedragen aan het vitaler maken van de winkelstructuur. Dit hebben we gedaan door het monitoren van data, analyseren van de retailstructuur en inspelen op trends en ontwikkelingen in de detailhandel/retailsector. We hebben gewerkt aan het versterken van het lokale en regionale MKB. We hebben nader inzicht gekregen in het functioneren van onze bedrijventerreinen. Deze input ondersteunt het florerend houden van onze werklocaties. Dit doen wij in samenspraak met onder meer onze ondernemersverenigingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

We hebben ingezet op acquisitie voor behoud, verplaatsing en aantrekking van ondernemers / investeerders passend bij de gebiedsprofielen. Met partijen als Stichting Centrummanagement Hengelo (SCH) en Koninklijke Horeca Nederland (KHN) hebben we structureel overleg gevoerd om in gezamenlijkheid sturing te geven aan de opgaven in de binnenstad.

Op basis van een geslaagde draagvlakmeting is de Bedrijven Investeringszone (BIZ) in de binnenstad verlengd voor vijf jaar. Met de inzet van het BIZ fonds wordt door het centrummanagement bijgedragen aan het versterken van de binnenstadseconomie.

Door de coronacrisis hebben we geen uitvoering kunnen geven aan Twente goes Techno, wat een bijdrage levert aan de promotie van en instroom in de techniek.

Naar aanleiding van de uitkomsten van de retailanalyse hebben we via de kadernota middelen opgehaald om in 2022 aan de slag te gaan met de transformatie van niet-kansrijke winkelstrips.

Op basis van ontwikkelingen op het gebied van leisure (vermaak, winkels, cultuur, recreatie) in de binnenstad hebben we besluitvorming voorbereid en opgehaald over het al dan niet toelaten van kansspelautomatenhallen in Hengelo. Uiteindelijk heeft de raad besloten het nulbeleid te handhaven.

We hebben overleg gehad met de standplaatshouders, winkeliersverenigingen en de brancheorganisaties over de actualisatie van de beleidsregels standplaatsen. Het college heeft de nieuwe beleidsregels voor standplaatsen in 2021 opgesteld.

Wat hebben we daarvoor gedaan binnen de projecten in 2021.

Gezondheidspark

In het gezondheidspark wordt een omgeving gecreëerd waar zorggerelateerde woonfuncties, zorginstellingen en zorggerelateerde bedrijvigheid kunnen komen tot ketenzorg, versterking en samenwerking. Om de verkoopkansen te vergroten is een makelaar ingeschakeld en zijn de kavels en een vastgoedobject op Funda geplaatst. Verder is de gebiedspromotie geïntensiveerd, onder meer door een promotiefilm. De gesprekken met potentiële gegadigden hebben in 2021 nog niet tot transacties geleid. De openbare ruimte in het Woolderpark is woonrijp gemaakt.

Circulair Ambachtscentrum

Het onderzoek naar de mogelijkheden het huidige milieupark aan de Wegtersweg om te vormen tot een veelzijdig Circulair Ambachtscentrum met Ambachtsschool, heeft geleid tot een onderwijsprogramma, inclusief doelgroepen. Het ontwerp voorziet erin op één locatie een kringloopwinkel te realiseren, alsmede de milieustraat, een reparatiewerkplaats/Repair Café en een ambachtelijke werkplaats geschikt voor onderwijs door, in ieder geval, het ROC. Het haalbaarheidsonderzoek is in 2021 opgeleverd. Nadere mogelijkheden worden onderzocht

Wat zijn we blijven doen?

Het afgelopen jaar hebben we, daar waar mogelijk in verband met corona, verder gewerkt aan sterk techniekonderwijs. Maar liefst 19 vmbo-scholen in de regio werken intensief met elkaar samen aan Sterk Techniekonderwijs Twente. In de samenwerking (met ROC van Twente, Zone College, Hogeschool Saxion, Universiteit Twente, het bedrijfsleven en de regionale overheid) is een infrastructuur ontstaan die de basis vormt voor verschillende ontwikkelingen en projecten. Doel is om het techniekonderwijs in Twente te versterken en innoveren. Het programma heeft het afgelopen jaar nadeel ondervonden van corona.

Inzake Platform instroom techniek Twente (PITT) is het doel is om de instroom in de techniek te bevorderen, zowel in onderwijs als bij bedrijven. Aan dit overleg nemen deel:

- allerlei koepelorganisaties van het onderwijs (van primair onderwijs tot Universiteit Twente);
- regio Twente;
- koepels vanuit het bedrijfsleven.

In 2021 was er in dit overleg ook veel aandacht voor de gevolgen van corona voor onderwijs en bedrijfsleven

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
3.1 Economische ontwikkeling	-	365	-365	-	288	-288
Totaal 3.1 Economische ontwikkeling	-	365	-365	-	288	-288

Financiële toelichting

3.1 Economische ontwikkeling (€ 77.000 voordeel)

In 2021 hebben wij minder kosten gemaakt dan geraamd. Enerzijds is dit wegens de ontmanteling van Regio Twente waardoor wij een lagere gemeentelijke bijdrage hebben verleend aan Regio Twente op gebied van algemene economische adviezen. Tevens hebben wij in 2021 incidenteel minder gebruik gemaakt van externe diensten waardoor de kosten lager zijn uitgevallen dan geraamd. Per saldo resulteert dit in een voordeel van €77.000.

Taakveld 3.2. Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Betrokken afdeling(en)

Stad en Regie
Grondzaken

Wat hebben we bereikt?

We hebben gewerkt aan de toekomstbestendigheid van bestaande werklocaties. Hierbij hebben we aandacht voor de mogelijkheden van bestaande bedrijven voor nieuwvestiging of uitbreiding van bestaande bedrijven.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Hengelo en Borne kunnen de komende jaren nog ongeveer 27,8 hectare bedrijventerrein uitgeven. dit kan op de locaties Westermaat De Veldkamp, Westermaat Campus, Oosterveld, Gezondheidspark en de Kanaalzone in Hart van Zuid.

In 2021 hebben we 9,13 hectare bedrijventerrein verkocht. Dit was 4,81 hectare boven de prognose grondexploitatie van 4,31 hectare. In 2021 hebben we daarmee een inhaalslag gemaakt op de verkopen uit de vorige twee jaar. De vooruitzichten voor de kavelverkoop in 2022 zijn opnieuw gunstig (hoger dan de prognose). Aangezien de kavelverkoop zeer gunstig verloopt, gaan we ons oriënteren op de toekomstsituatie.

Om de samenwerking met de ondernemersverenigingen verder te optimaliseren, vond in 2021 het jaarlijkse overleg plaats tussen de besturen van de ondernemersverenigingen en de wethouder Economische Zaken.

Om de wensen van bedrijven over de uitgifte van bedrijfskavels aan te sluiten bij wat de gemeente biedt, is veel afstemming nodig. Dit vergt vaak maanden en soms jaren van voorbereiding en afstemming. Het gemeentelijk accountmanagement heeft zich ook in 2021 ingespannen om bedrijven in hun keuzeproces te faciliteren.

Om de kavelverkoop nog nauwkeuriger bij te houden en hierop te sturen zijn in 2021 twee instrumenten gerealiseerd: de klikbare kaart en het (interne) dashboard.

Toekomstbestendigheid bestaande werklocaties

Om te zorgen dat bestaande werklocaties toekomstbestendig zijn, hebben we ook aandacht voor vernieuwing van verouderde (deel)locaties. Hierbij gaat het om het ontwikkelen, onderhouden, herstructureren en of verduurzamen van bestaande bedrijfslocaties.

In 2021 is gewerkt aan de vervolgstappen voor een investeringsgerichte aanpak bedrijventerreinen. Hiermee blijft, in samenwerking met ondernemers(verenigingen), de kwaliteit van de terreinen toekomstbestendig. Promotie en marketing maakt hier onderdeel van uit.

Daarom is, samen met de ondernemersverenigingen, gestart met het in beeld brengen van de huidige stand van zaken op de bedrijventerreinen op onder meer de aandachtsgebieden economische structuur, fysieke kwaliteit, mobiliteit, duurzaamheid en communicatie/promotie. In 2022 zal de investeringsgerichte aanpak bedrijventerreinen geconcretiseerd worden met een visie, doelen en een uitvoeringsprogramma.

De benodigde private en publieke investeringen voor het realiseren van toekomstbestendigheid van bestaande werklocaties zullen de komende jaren inzichtelijk worden. Hiervoor is separate besluitvorming nodig.

Wat zijn we blijven doen?

- Sturen op kaders zoals vastgelegd in de grondexploitaties.
- Relaties onderhouden met bestaande en nieuwe bedrijven via accountmanagers.
- Bestaande bedrijfslocaties verder ontwikkelen en onderhouden en/of verduurzamen.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.987	3.105	-118	918	1.102	-183
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.987	3.105	-118	918	1.102	-183

Financiële toelichting

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur (nadeel €66.000)

Wij hebben € 66.000 meer uitgegeven aan loonkosten voor ontwikkeling en uitgifte bedrijventerreinen. Voor nadere analyse wordt verwezen naar programma 9. Voor de ontwikkeling bedrijventerreinen wordt verwezen naar paragraaf grondbeleid en naar de herzieningen van de grondexploitatie per 1 januari 2022.

Taakveld 3.3. Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Betrokken afdeling(en)

Stad en Regie

Wat hebben we bereikt?

We koesteren onze zittende ondernemers als belangrijke ambassadeurs voor onze stad. We hebben intensief samengewerkt met ondernemers en anderen belanghebbenden uit Hengelo, de regio en landelijk niveau. Concreet betekent dit dat we sterk hebben ingezet op het leggen en onderhouden van contacten met deze partijen. Ondanks de beperkingen van de coronacrisis hebben we zoveel mogelijk de dienstverlening aan ondernemers en stakeholders op peil gehouden om zo onder meer input te verkrijgen voor (strategische) beleidsvorming en programmering van onze binnenstad, Hart van Zuid en bedrijventerreinen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Het werken met vaste aanspreekpunten (accountmanagers) voor de externe stakeholders is verder vorm gegeven. Hiermee kan (bedrijfs)informatie gericht ingezet worden.

Accountmanagers Economische zaken hebben maandelijks diverse (digitale) bedrijfsbezoeken afgelegd. In totaal zijn dat er in 2021 700 geweest. De jaarlijkse bedrijvenbijeenkomsten, zoals de Tuindorpmeeting, zijn als gevolg van de coronacrisis afgelast. Door de inzet van ons netwerk en onze plaatselijke kennis is een bijdrage geleverd aan acquisitie van bedrijven en aan het verbeteren van contacten tussen bedrijven.

Wij onderhouden contacten met diverse (netwerk)organisaties zoals Oost NL, Industrie Kring Twente, Novel-T etcetera. Via deelname aan het regionale accountmanagersoverleg wordt de samenwerking en uitwisseling op economisch gebied in Twente bevorderd. Accountmanagers Economische Zaken en accountmanagers Werkplein overleggen één keer per maand over het thema werkgeversbenadering.

Wat zijn we blijven doen?

- Het organiseren en aansturen van de warenmarkt. Wekelijks wordt op woensdag en zaterdag een warenmarkt gehouden op het marktplein. Het coronavirus heeft ook impact op de warenmarkt gehad. De warenmarkt heeft zich moeten aanpassen en moeten meebewegen aan de hand van de richtlijnen van het RIVM en de bepalingen uit de Noodverordening van de Veiligheidsregio. De warenmarkt is ruimer opgesteld en op de zaterdagmarkt is een gedeelte van de Brinkstraat, in het verlengde van het marktplein, in gebruik. Het college heeft besloten ontheffing te verlenen van het marktgeld voor de periode dat men niet heeft kunnen staan in verband met de coronamaartregelen (dit betrof de maanden januari t/m april 2021). De effecten van corona hebben gelukkig tot op heden niet gezorgd voor persoonlijke faillissementen van standplaatshouders.
- Tevens stond 2021 in het teken voor het treffen van voorbereidingen met oog op de herinrichting van het marktplein in 2022. Hiervoor heeft er intensief overleg plaatsgevonden met alle betrokken partijen, zowel intern als extern. Uiteindelijk is hiermee eind 2021 een definitieve nieuwe opstelling van de warenmarkt gerealiseerd. Deze opstelling sluit straks aan op de herinrichting van het nieuwe marktplein. Hiervoor zijn alle vaste standplaatsvergunningen van in totaal 65 standplaatshouders/ondernemers omgezet. Hierbij

is alsnog invulling gegeven aan de verplichting om het ambtshalve omzetten van deze vergunningen wat betreft de duur (van onbepaalde tijd naar de duur van 10 jaar).

- Vanuit economie een bijdrage leveren aan betreffende gemeentelijke projecten en programma's.
- Bijdragen aan de acquisitie van bedrijven.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	149	566	-417	140	559	-419
Totaal 3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	149	566	-417	140	559	-419

Financiële toelichting

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Taakveld 3.4. Economische promotie

Betrokken afdeling(en)

Stad en Regie

Wat hebben we bereikt?

Om Hengelo te promoten hebben wij het stadsverhaal van Hengelo met de bijbehorende kernwaarden (DNA) en het (economisch) aanbod van Hengelo, bekend gemaakt bij verschillende doelgroepen (investeerders, ondernemers, bewoners en bezoekers).

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

In 2021 hebben we subsidie verstrekt aan Stichting Hengelo Promotie voor ondersteuning van evenementen en stadspromotie. Het jaar is uiteindelijk vooral benut voor on- en offline marketingcommunicatie en verdere ontwikkeling van de toeristische producten (toeristische routes en arrangementen). Dit had als doel om de bezoeker te binden en boeien voor Hengelo. De focus lag hierbij op de eigen inwoners. Door de coronapandemie werden helaas wederom de meeste evenementen geannuleerd. Zodoende kon er meer aandacht uitgaan naar het ontwikkelen en uitrollen van de stadspromotie.

De voorbereidingskosten die evenementenorganisaties hebben gemaakt zijn door Hengelo Promotie in overleg met de gemeente uitbetaald.

Voor 2021 is de subsidie aan Hengelo Promotie uitgebreid met incidentele middelen voor uitvoering van het Integraal Actieplan Binnenstad, onderdeel bruisende binnenstad. Activiteiten die Hengelo Promotie hier onder andere voor heeft gerealiseerd zijn het organiseren van de zomer zandspeeltuinen, kidswarenmarkt, wintersfeeracties en het shopping weekend.

In 2021 hebben we elke twee maanden een EZ Nieuwsflits uitgebracht waarin we ondernemers op de hoogte houden van de laatste ontwikkelingen in Hengelo op economisch gebied. Vanaf 2022 zal deze maandelijks worden uitgebracht.

Wat zijn we blijven doen?

- Door de coronacrisis heeft een aangepast regime plaatsgevonden inzake belastingen (laten) innen, zoals toeristenbelasting.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
3.4 Economische promotie	273	825	-552	254	733	-479
Totaal 3.4 Economische promotie	273	825	-552	254	733	-479

Financiële toelichting

3.4 Economische promotie (€73.000 voordeel)

Wegens de ontmanteling van Regio Twente hebben wij geen gemeentelijke bijdrage verleend aan Regio Twente en zijn daardoor onze kosten lager dan geraamd (voordeel €70.000). Daarnaast hebben wij ook minder uitgaven als gevolg van de coronacrisis in het kader van relatie- en welkomstgeschenken voor nieuwe ondernemers en acquisitie- of promotiekosten. In verband met Corona heeft Hengelo Promotie middelen overgehouden vanwege het niet en/of gewijzigd doorgaan van evenementen. Met Hengelo Promotie is bestuurlijk afgesproken dat er in 2020 een bestemmingsreserve kon worden ingesteld van €165.000,-. Hiervan is €65.000,- uitgegeven aan extra inzet op stadspromotie in 2021 en wordt komend jaar een bedrag van €100.000,- ingezet o.a. voor extra inzet en ondersteuning bij de evenementen.

5.2.4 Onderwijs

Aanspreekpunt bestuurlijk
Aanspreekpunt Ambtelijk

Wethouder Bruggink
Gijs Tiebot

Hoofddoelstelling

- We dragen zorg voor voldoende en adequate schoolgebouwen, evenwichtig gespreid over de stad, zodat alle kinderen in een goed gebouw onderwijs kunnen volgen.
- We hechten er aan dat alle kinderen en volwassenen in Hengelo de kans krijgen om zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen; meer specifiek zetten we in op een zo groot mogelijk bereik van de Voorschool, een optimale aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt en een goede afstemming tussen onderwijs en zorg;
- We zorgen er voor dat onze wettelijke taken rond het onderwijs goed worden uitgevoerd door voldoende onderwijs met een openbaar karakter aan te bieden.

Financieel overzicht

4 Onderwijs	Begroting 2021 primitief	Begroting 2021 gewijzigd	Rekening 2021
Baten	37	-	-
Lasten	37	5	8
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-5	-8
Baten	853	981	878
Lasten	7.538	7.803	7.000
4.2 Onderwijshuisvesting	-6.685	-6.822	-6.122
Baten	2.475	3.992	2.240
Lasten	4.849	6.164	3.476
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.374	-2.172	-1.236
Saldo 4 Onderwijs	-9.059	-9.000	-7.366

Relevante beleidsnota's

- Integraal Onderwijshuisvestingsplan vo (2018)
- Met respect... op weg naar een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning (2014)
- Kwaliteitskader Hengelose Voorschool (2018)
- Scenario Voorschool (2017)
- Transformatieagenda (2017)
- Twentse Belofte (2016)
- Twentse Visie op Vervoer (2015)

Beleidsindicatoren

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Aantal peuterplaatsen in voorschoolse voorziening	700	700	622	
Aantal VVE kindplaatsen	200	200	200	

Kengetallen

Onderstaande gegevens worden niet meer door het CBS bijgehouden. De cijfers over 2021 zijn daarom niet weergegeven.

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Omvang absoluut verzuim (niet ingeschreven op een school) (per 1.000 leerlingen)	1 (2017)	1 (2017)	1 (2017)	
Omvang relatief verzuim (wel ingeschreven, maar ongeoorloofd aanwezig) (per 1.000 leerlingen)	18 (2019)	12 (2018)	18 (2019)	
Aantal vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar))	1,7% (2019)	2,1% (2018)	1,7% (2020)	

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Taakveld 4.1. Openbaar onderwijs

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

In 2021 is het plan van scholen van Dr. Schaepman verder uitgevoerd. In dit plan is de wijze waarop de fusie tussen de scholen van Primato en de Dr. Schaepmanstichting wordt ingevuld weergegeven. De volgende stappen zijn gezet in 2021: De Willemschool is opgeheven. Er zijn samenwerkingsscholen tot stand gekomen, Europaschool - Telgenkamp, Don Bosco en Dalton Hengelo Zuid. Daarnaast is IKC de Wooldermarke ontstaan uit de Woolderschool en de Kardinaal Alferinkschool.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

In 2021 heeft de gemeenteraad de leden van de Raad van Toezicht benoemd. Een nieuw geworven voorzitter en twee leden vanuit Schaepman en twee leden vanuit Primato. Daarnaast heeft Schaepman haar naam gewijzigd in Symbio Hengelo en zijn hierop de statuten en het convenant gewijzigd. Eind 2021 heeft de raad deze wijziging bekrachtigd.

Wat zijn we blijven doen?

Wij blijven de wettelijke taken uitvoeren rond het openbaar onderwijs, zowel bestuurlijk als financieel. Om dit te kunnen doen, sturen de stichtingen (Symbio en OSG) jaarlijks hun begroting en jaarrekening ter kennisname naar de gemeenteraad. Daarnaast wordt er eens in de twee jaar een bijeenkomst georganiseerd tussen de directeur-bestuurder en raad van toezicht van beide stichtingen met de gemeenteraad.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	5	-5	-	8	-8
Totaal 4.1 Openbaar basisonderwijs	-	5	-5	-	8	-8

Financiële toelichting

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs (€ 3.000 nadeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Taakveld 4.2. Onderwijshuisvesting

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

Wij hebben in 2021 de nieuwe basisschool van Stichting Expeditiewijz van huisvesting voorzien.

Via de kadernota zijn de budgetten op sportinventaris verhoogd. We konden investeren in een grote renovatieslag van de sporttechnische installaties (ringen, touwen, wandrekken etc.). Daarmee voldoen de sporthallen en gymlokalen weer aan het niveau van onze inventarislijst. Daarnaast hebben we een raamcontract afgesloten met een partij die ons de komende jaren voorziet van sportmaterialen (ballen, matten, kasten).

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Wij hebben in 2021 een beleidskader geschreven waarin het ambitieniveau en de criteria van de gemeente met betrekking tot onderwijs(huisvesting) is opgenomen en wat vervolgens als leidraad dient bij het komen tot (een prioritering en scenariovorming van) een integraal huisvestingplan voor het primair onderwijs. Begin 2022 zal dit beleidskader worden vastgesteld door het college.

Het budget voor het vervangen van sportinventaris in gymnastieklokalen is geactualiseerd. Er is nu budget om afgekeurde inventaris te vervangen. Hierdoor behouden we het aanbod (en daardoor de kwaliteit) van het bewegingsonderwijs en de trainingsmogelijkheden van sportverenigingen op hetzelfde niveau .

Basisschool de Tulp heeft in 2021 de locatie in Hengelo moeten sluiten in verband met het niet voldoen aan de stichtingsnorm. Deze norm gaat over het aantal leerlingen dat binnen vijf jaar na de start van de bekostiging dient te worden behaald. Hoeveel leerlingen aan een nieuwe basisschool verbonden moeten zijn verschilt per gemeente. De leerlingen zijn verhuisd naar de locatie van Stichting SIMON in Enschede. Met de gemeente Enschede en basisschool de Tulp is een (financiële) afspraak gemaakt over de overname van het meubilair en onderwijsleerpakket.

In 2021 is een extern bureau geselecteerd en is gestart met het maken van een integraal huisvestingplan (IHP) voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. Een koersdocument, met voor de korte, middellange en lange termijn inzicht in de benodigde investeringen voor de schoolgebouwen in de gemeente Hengelo. En een concreet uitvoeringsplan voor de eerste vier jaar. Dit plan wordt in overleg met het onderwijsveld gemaakt, zodat de gemeenteraad in 2022 een besluit kan nemen over een breed gedragen IHP.

Tenslotte hebben we in 2021 het nieuwbouwplan van Stichting Attendiz op de nieuwbouwlocatie aan de Bandoengstraat nader uitgewerkt. Met ingang van schooljaar 2022-2023 gaan De Kapstok locaties Hengelo door onder de naam Twents Vakcollege 't Woolde. Het onderwijs en de teams van Krabbenbosweg, Hassinkweg en Tuindorp verhuizen naar deze nieuwe locatie.

Wat zijn we blijven doen?

Wij hebben een programma onderwijshuisvesting opgesteld, met daarin toegekende huisvestingvoorzieningen gericht op nieuwbouw, uitbreiding en aanpassing van gebouwen voor primair, voortgezet en speciaal onderwijs.

Ook hebben wij het bewegingsonderwijs gefaciliteerd, door ook in 2021 voldoende en functionele gymnastieklokalen beschikbaar te stellen.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
4.2 Onderwijshuisvesting	981	7.803	-6.823	878	7.000	-6.122
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting	981	7.803	-6.823	878	7.000	-6.122

Financiële toelichting

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting (€ 702.000 voordeel)

Het totaal voordeel van € 702.000 op onderwijshuisvesting kan verklaard worden door een nadeel van € 102.000 op de baten uit onderwijshuisvesting en een voordeel van € 804.000 op de lasten.

Baten: Vanwege actualisatie van het bestand 'leegstaande schoolgebouwen' vallen de inkomsten lager uit dan begroot. Dit resulteert in een nadeel van € 98.000. Middels de SPUK 'sport btw' wordt de gemeente gecompenseerd voor de btw op sport. Deze moet vanwege Europese regels als kostprijsverhogend geadmistreerd worden. Omdat wij minder hebben uitgegeven aan gymnastieklokalen, kunnen wij ook minder compensatie voor btw ontvangen. Dit resulteert in een nadeel van € 65.000.

Lasten: Het voordeel op de uitgaven kan voornamelijk verklaard worden door een voordeel op uitgaven aan gymlokalen van in totaal € 400.000. Hierbinnen is het project voor vervanging inventaris gymhallen (Kadernota 21-FP-4.5) € 170.000,- voordelig uitgevallen. Na het sluiten van de administratie van 2021 en na het opmaken van de budgetoverheveling werd duidelijk dat wij nog nakomende kosten kunnen verwachten. Hierover zullen wij u nader inlichten middels de beleidsrapportages van 2022.

Vanwege minder gebruik van de gymlokalen door Corona is een voordeel van € 88.000 op energielasten en € 65.000 op schoonmaakkosten gerealiseerd. Ook heeft minder klachtenonderhoud plaats gevonden wat leidt tot een voordeel van € 44.000.

Sinds augustus 2019 is er een nieuwe VO school in Hengelo (SVPO Hengelo). Hiervoor wordt huisvesting gehuurd van Saxion op het scholeneiland. Naast de huur is in 2018 overeengekomen dat de gemeente bijdraagt in de verbouwings-/aanpassingskosten van het gebouw. Het gaat om een totale bijdrage van €470.000 verdeeld over drie jaren. In 2021 is een bedrag van € 298.000 niet besteed. De resterende middelen worden middels de budgetoverheveling ingezet in 2022.

Het resterende voordeel kan voornamelijk verklaard worden door het niet volledig benutten van het spoedbudget scholen (voordeel van € 54.000), het vrijvallen van een deel van de voorziening samenwerking schoolbesturen voor het reeds afgeronde gedeelte (voordeel van € 52.000) en het niet volledig benutten van het klachtenonderhoud budget (voordeel van € 32.000).

Taakveld 4.3. Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling

Ondersteuning en Zorg

Werk en Inkomen

Wat hebben we bereikt?

Wij hebben alle kinderen en volwassenen kansen geboden om zich optimaal te ontwikkelen op hun eigen niveau. Meer specifiek hebben we ervoor gezorgd dat op alle basisschoollocaties een schoolzorgondersteuner aanwezig is en hierbij invulling gegeven aan de Gelijke Kansen Agenda.

Samen met het onderwijs is de pilot jeugdhulpteams op zorgintensieve scholen ingezet. We hebben samen met de kinderopvang en in afstemming met het onderwijs de pilot passende buitenschoolse opvang voor schoolgaande kinderen tot 13 jaar uitgevoerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

We hebben ingezet op voldoende plekken voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en zorgen voor een goed bereik van de voorschool. Ook dit jaar hebben we weer 200 VVE plekken gerealiseerd.

We hebben leerlingen in de basisschoolleeftijd op maat (taal)ondersteuning geboden.

Het Expertisecentrum Jonge kind (EJK) heeft zorggedragen voor de kwaliteit van de voor- en vroegschool en de ondersteuning voor jongere kinderen.

We hebben ingezet op de verbetering van de zorgstructuur in het onderwijs en de zorgstructuur is samen met het onderwijs (PO, VO en SO/VSO) op maat doorontwikkeld. Dit heeft geresulteerd in de uitbreiding van Schoolzorgondersteuners op alle basisscholen en de verlenging van het project zorgintensief op S(B)O/VSO scholen.

We hebben ingezet op het bestrijden en voorkomen van verzuim bij jongeren. Leerplichtambtenaren hebben verzuimspreekuren gehouden op scholen.

We hebben ingezet op het behalen van een startkwalificatie bij jongeren door samen met het onderwijs te voorkomen dat jongeren de school verlaten. Dit hebben we gedaan door jongeren terug naar school of naar werk te begeleiden. Hierbij zijn RMC medewerkers en leerplichtambtenaren ook op de schoollocatie van het ROC van Twente actief. We hebben samengewerkt met onderwijs en zorg aan projecten binnen de Twentse Belofte.

We hebben jongeren zonder startkwalificatie die een kwetsbare overstap maken van school naar school of van school naar werk gevolgd tot hun 23e levensjaar om vroegtijdig een effectieve samenhangende aanpak in te kunnen zetten en daarmee dure zware zorg te voorkomen en/of vervangen.

Via de 3-jarige pilot Perspectiefjaar hebben we jongeren begeleid in de leeftijdsgroep van 23 tot 27 jaar met een lifecoach om perspectief te bieden op een duurzame plek op de arbeidsmarkt. Het betreft jongeren met problemen op meerdere leefgebieden die door een lifecoach ondersteund worden. We hebben een plan gemaakt om de aanpak van het perspectiefjaar structureel te borgen.

We hebben ons ingezet voor de ontwikkeling van volwassenen door het coördineren en organiseren van activiteiten om taal- en rekenvaardigheden voor volwassenen te bevorderen.

De strategische agenda die we samen met het onderwijs hebben opgesteld (lokale educatieve agenda) voor de periode 2019-2023 is geëvalueerd en er is een nieuw actieplan opgesteld voor het schooljaar 2021-2022. Thema's die hier onder meer aan de orde komen zijn IKC ontwikkeling, aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt, brede talentontwikkeling, zorg voor leerlingen en gezonde school.

Onderwijs achterstandenbeleid (OAB)

De OAB middelen lopen over een periode van vier jaar, in dit geval van 2019 – 2022. Aan het eind van deze periode wordt er afgerekend met het ministerie van OCW. Vanaf 2019 hebben wij aanzienlijk meer middelen toegekend gekregen vanwege twee redenen:

- Aangepaste gewichtenregeling, waardoor de verdeling van de middelen anders verdeeld is over de gemeenten.
- Uitbreiding van wettelijke taken, per 1 augustus 2020 de uitbreiding naar 16 uur VVE en per 1 januari 2022 het invoeren van een minimum aantal uren VVE coach.

We hebben ons ingezet om onderwijsachterstanden te voorkomen en te bestrijden in de voorschoolse periode en het primair onderwijs. We hebben samen met het onderwijs en voorschool een plan gemaakt om het onderwijsachterstandenbeleid te herijken met oog op de nieuwe wettelijke maatregelen met ingang van 2022.

Leerlingenvervoer

We hebben in 2021 de nieuwe verordening bekostiging leerlingenvervoer en nadere regels vastgesteld. De nieuwe verordening gaat meer uit van het vergroten van de zelfstandigheid in het vervoer. Daarmee wordt het reizen met het openbaar vervoer of fietsen gestimuleerd. Daarnaast kan op grond van de nieuwe verordening meer individueel maatwerk worden verstrekt.

De nieuwe verordening biedt ruimte voor afspraken over leerlingenvervoer tussen de gemeente en het samenwerkingsverband. De nieuwe verordening geeft ruimte om vervoer in te zetten naar een door het onderwijs gecreëerde tussenvoorziening in de regio (zoals de Link, waar een leerling tijdelijk naar toe gaat om schooluitval te voorkomen, ondanks dat het geen formele schoollocatie is.)

De Hengelose verordening is gebaseerd op de landelijke modelverordening. We kennen twee afwijkingen, ten aanzien van het afstandscriterium (4 in plaats van 6 kilometer) en de bekostiging zelfstandig reizen met OV (voor VSO-leerlingen).

Wat zijn we blijven doen?

- We zijn het Expertisecentrum Jonge Kind en de voorscholen blijven subsidiëren.
- We blijven het Makerfestival van Stichting Tetem subsidiëren.
- We voeren onze wettelijke taken uit op het terrein van leerlingenvervoer, leerplicht en RMC in afstemming tussen de verschillende afdelingen en het onderwijs.
- In overleg met de partners zijn we activiteiten voor volwassenen blijven subsidiëren.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.992	6.164	-2.172	2.240	3.476	-1.236
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.992	6.164	-2.172	2.240	3.476	-1.236

Financiële toelichting

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken(€ 936.000 voordeel)

In 2021 hebben we vanuit de gemeente Enschede corona gerelateerd een extra bijdrage ontvangen voor leerplicht RMC. Daarnaast hebben we in december 2021, ook van de gemeente Enschede, alsnog een extra incidentele subsidie in het kader van de Twentse Belofte ontvangen. Gezamenlijk zorgt dit voor een incidenteel voordeel van € 198.000 in 2021. Wij zijn in gesprek met de gemeente Enschede of deze bijdrage meerjarig beschikbaar gesteld gaat worden.

Het onderwijs achterstandenbeleid betreft een afrekenperiode van 4 jaar (2019-2022), welke ook opgenomen is in de SISA verantwoording 2021 (Hoofdstuk 7.4, regeling D8). In 2021 hebben wij € 1.419.000 van de beschikbare middelen niet besteed. Op basis van de concept verantwoording subsidie voorschools verwachten wij een terugvordering van € 421.000. De resterende middelen zijn opgenomen als vooruitontvangen subsidie en beschikbaar gesteld in 2022.

De middelen zijn toegekend vanaf 2019, waarbij wij wisten dat de gemeente extra wettelijke taken diende uit te voeren vanaf 2020 en 2022. Hier hebben wij in de bestedingsbegroting van de middelen rekening mee gehouden, waardoor we in het begin van de afrekenperiode minder hebben uitgegeven. Na de invoering van de 16 uur VVE in 2020 hebben we samen met de voorschool en het onderwijs de balans opgemaakt van beschikbare middelen, wat heeft geleid tot het plan "herijking gemeentelijk

beleidskader OAB". Hier komen nieuwe subsidieaanvragen uit voort met betrekking tot 2022 van de voorschool- en onderwijspartners.

Het voordeel op dit taakveld is met name ontstaan door het niet besteden van onze eigen middelen. Hierbij hebben we een voordeel op de uitgaven van de middelen subsidieuitvoeringsregeling voorschools gerealiseerd van € 378.000. Dit betreft een eindafrekening op basis van de werkelijke bezette peuterplekken. Daarnaast is een voordeel gerealiseerd van € 78.000 op de eigen middelen achterstandsbeleid, welke bestemd zijn voor de Horizon. Vanwege incidenteel hogere inkomsten bij de Horizon, heeft de gemeente minder middelen bij hoeven te leggen.

Vanwege minder uitgevoerde ritten door corona is een voordeel gerealiseerd van € 92.000 op het leerlingenvervoer.

5.2.5 Sport, cultuur & recreatie

Aanspreekpunt bestuurlijk
Aanspreekpunt ambtelijk

Wethouders ten Heuw, Bruggink en van Wakeren
Gijs Tiebot en Katja Boerrigter

Hoofddoelstelling

Sport

Wij vinden het belangrijk dat alle Hengeloërs, jong en oud, genoeg bewegen. Uiteraard maakt iedereen die keuze zelf, maar wij willen daar graag bij ondersteunen. Dat doen wij door overal in de stad goede en veilige onderkomens te bieden aan sportverenigingen. Ook steunen wij de vrijwilligers binnen de clubs en zorgen dat alle basisschoolleerlingen kennismaken met verschillende sporten.

Kunst en cultuur

Wij willen graag dat iedereen in Hengelo kan genieten van kunst en cultuur. Niemand is hetzelfde; ieder z'n eigen smaak. Daarom willen we graag een aanbod dat afwisselend én van goede kwaliteit is. De uitgangspunten van ons beleid hebben wij vastgelegd in onze nieuwe Kunst- en cultuurvisie 2021-2024. Mensen moeten uiteraard weten waar zij dat aanbod kunnen vinden, maar ook hoe zij zélf aan de slag kunnen gaan op het gebied van kunst en cultuur. Wij dragen daaraan bij door bijvoorbeeld culturele instellingen te subsidiëren of gebouwen te verhuren.

Openbaar groen

We willen voor onze bewoners en bezoekers een openbare ruimte die aantrekkelijk is en die klaar is voor de toekomst. Iedereen moet de buitenruimte kunnen gebruiken en iedereen moet er volop van kunnen genieten.

Financieel overzicht

5 Sport, cultuur en recreatie	Begroting 2021 primitief	Begroting 2021 gewijzigd	Rekening 2021
Baten	7	220	7
Lasten	427	643	422
5.1 Sportbeleid en activering	-420	-423	-415
Baten	4.158	4.794	4.940
Lasten	8.749	8.741	8.852
5.2 Sportaccommodaties	-4.591	-3.947	-3.912
Baten	729	1.345	1.319
Lasten	6.135	9.348	7.588
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-5.406	-8.003	-6.269
Baten	-	37	17
Lasten	359	376	346
5.4 Musea	-359	-339	-329
Baten	-	-	-
Lasten	304	305	263
5.5 Cultureel erfgoed	-304	-305	-263
Baten	57	57	56
Lasten	2.665	2.666	2.665
5.6 Media	-2.608	-2.609	-2.609
Baten	-	50	89
Lasten	6.640	6.595	6.630
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-6.640	-6.545	-6.541
Saldo 5 Sport, cultuur en recreatie	-20.327	-22.171	-20.337

Relevante beleidsnota's

- Kadernota Sport en Bewegen (2017)
- Kunst- en cultuurvisie Hengelo 2021-2024 (2021)
- Kwartier maken voor de Collectie Hengelo (2008)
- Beleidsnota Cultuurhistorisch Erfgoed 2014-2022
- Nota Vrijetijdseconomie 2011-2021
- Horecavisie (2016)
- Vitale coalities (2008)
- Nota Snippergroen (2015)
- Groenplan Hengelo (2015)
- Bomenverordening (2018)
- Meerjarenplan gezondheid (2019)
- Een nieuwe focus op preventie (2019)
- Kadernota Spelen (2016)
- Nota Hondenvoorzieningen (2017)

Beleidsindicatoren

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Percentage kinderen basisonderwijs met overgewicht	15%	20%	20%	
Perken, plantsoenen en parken in de buurt zijn goed onderhouden (% (helemaal) mee eens)	63% (2019)	60%	62%	62%
In de buurt zijn weinig dingen kapot (% (helemaal) mee eens)	76% (2019)	72%	74%	74%
Mijn buurt is schoon (% (helemaal) mee eens)	61% (2019)	60%	58%	60%

Kengetallen

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Percentage niet sporters (<i>t.o.v. het totaal aantal inwoners</i>)	48,4% (2016)	48,4% (2016)	49,2% (2020)	

Verbonden partijen

Gildebor en SWB

Gildebor draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de sportaccommodaties.

Regionaal Bestuurlijk overleg Sport

Het regionaal Bestuurlijk Overleg Sport draagt bij aan het programma door onderlinge afstemming, kennisdeling en samenhang te bevorderen. Eind 2017 is er een regionale notitie 'Sport en Bewegen in Twente' gemaakt en onderschreven door alle 14 Twentse gemeenten. De verwachting is dat deze in 2022 wordt verlengd.

Regio Twente recreatieve voorzieningen,

De Regio Twente draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de recreatieparken. Regio Twente draagt bij aan het programma door het bevorderen van recreatie en toerisme.

Stedelijke cultuurregio Twente

Regio Twente draagt bij aan het programma Cultuurregio Twente door budget beschikbaar te stellen ter bevordering van samenwerking tussen de kunst- en cultuursectoren in alle Twentse gemeenten. Het profiel Cultuurregio Twente en onderliggende ambities zijn door alle 14 Twentse gemeenten onderschreven.

Taakveld 5.1. Sportbeleid en activering

Betrokken afdeling(en)

Beleid

Wat hebben we bereikt?

We hebben inwoners in Hengelo geïnformeerd over en aangezet tot (meer) sport en beweging. Op deze manier stimuleren we inwoner te (blijven) sporten en bewegen en worden ze aangezet tot een actieve leefstijl. Hiervoor zijn sport- en beweegaanbieders ondersteund met specifieke subsidies, kennis en de inzet van professionals, zoals combinatiefunctionarissen sport.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

De coronamaatregelen hebben wederom een impact gehad op de lokale sportsector. Ook in 2021 hebben de sportverenigingen en de overige sportaanbieders te maken gehad met steeds wisselende omstandigheden om hun activiteiten in plaats te laten vinden. Dit heeft een grote invloed gehad op de activiteiten die direct of indirect gefinancierd worden door de gemeente.

De activiteiten op het gebied van 'sportkennismaking' en 'opleidingen voor sportkader' zijn door corona veelal niet doorgegaan. Als gevolg is de Maand van de Sport regeling opgesteld. Met deze regeling heeft het verenigingsleven een financiële ondersteuning ontvangen waardoor de subsidies (sportkennismaking en opleidingen voor sportkader) zijn beschikt. Ook is er een subsidie duurzaamheid voorbereid en ingericht voor 2022.

Op basis van ontwikkelingen in 2021 heeft er een onderzoek plaatsgevonden omtrent Padel mogelijkheden en samenwerkingen binnen Hengelo in samenwerking met de KNLTB en betrokken verenigingen.

Het Sport- en Beweegakkoord 'Hengelo Inspireert' is in 2021 open gesteld en heeft tot circa 40 aanvragen geleid. Deze aanvragen hebben een brede diversiteit met als voorbeeld een succesvolle Vrijtijdsclub voor aangepast sporten door de Hengelose Gymnastiek Vereniging en FC Twente Scoren in de Wijk.

Na een succesvol bid in 2020 is de organisatie voor Special Olympics 2022 (SONS) toegewezen aan Twente. Als vervolg heeft Hengelo succesvolle de Pre-Games georganiseerd en is er een extra sportcarrousel ingericht voor 2022. Met de SONS wordt er invulling gegeven aan de thema's:

- Meedoen door kwetsbare doelgroepen/gehandicaptensport;
- Sport en bewegen voor een vitale en gezonde samenleving;
- Talenterkenning, ontwikkeling en ondersteuning.

Deze thema's komen ook aan de orde in het Sport- en Beweegakkoord 'Hengelo Inspireert' en Leefstijl interventie. Laatst genoemde is eind 2021 ingericht en krijgt uitvoering in 2022, gecombineerd met het lokaal Preventie akkoord.

Er zijn voorbereidingen getroffen, door o.a. deze combifunctionarissen en team Sport, in te zetten voor verbindingen binnen het Sociaal Domein waarbij gekeken wordt naar een gezondere leefstijl en leefomgeving. Deze opzet wordt ondersteund door verbinding van het Lokaal Sport- en Beweegakkoord, Preventieakkoord en Gezonde Leefstijlinterventie.

Binnen regio Twente is Hengelo vertegenwoordigd in de kerngroep en heeft bijdragen aan de nieuwe visie van 2022-2026 waarbij de doelstellingen verbonden zijn aan het lokale Sport- en Beweegakkoord.

In 2021 is in samenwerking met Hengelo Sport ingegaan op de behoefte van het basisonderwijs om 'vakleerkrachten' in te zetten om kinderen motorisch vaardiger te maken en de kwaliteit van lichamelijke opvoeding te optimaliseren. Het aantal kinderen met overgewicht is 2021 niet

gestegen. De doelstelling is dat dit percentage daalt. In 2021 is de basis gelegd waarvan de uitvoering in 2022 ligt. Ook de combifunctionarissen hebben bijgedragen aan bovenstaande onderwerpen en in 2021 is een nauwere samenwerking gerealiseerd tussen de functionarissen (Sociaal Domein) met als doelstelling een gezondere leefstijl en leefomgeving, met een aandachtspunt vanuit de Positieve Gezondheid.

Wat zijn we blijven doen?

Er was in 2021 wederom een uitgebreid sportkennismakingsaanbod op het (speciaal) basisonderwijs. Dit is op het reguliere basisonderwijs uitgevoerd door Hengelo Sport. Op het speciaal onderwijs door de stichting FC Twente Scoren in de Wijk en ook door het programma Special Heroes. Door de inzet van een dagdeel van een combinatiefunctionaris sport op Attendiz zijn kwetsbare jongeren ondersteund bij sport en bewegen. Vanwege de coronamaatregelen is het aantal activiteiten wel minder dan normaal geweest.

Topsport en talentontwikkeling is gestimuleerd door de FBK-Games een structurele financiële bijdrage toe te kennen en door het Regionaal Trainingscentrum Zwemmen in het Twentebad te faciliteren. De pilot combinatiefunctionaris FBK breedtesport is verlengd en de pilot is geslaagd. Deze functionaris heeft een begin gemaakt met het organiseren van laagdrempelige loop/wandelactiviteiten en deze te verbinden met de FBK. I.s.m. de andere combifunctionarissen (beweeg, cultuur- en sociaal activeringsmakelaar) zijn de Pre-Games SONS 2022 opgezet en uitgevoerd.

Door verschillende combifunctionarissen zijn er veel verschillende sport en beweeg activiteiten georganiseerd en zijn sportverenigingen ondersteund bij het aanbieden van sportaanbod voor kwetsbare doelgroepen.

Ook zijn er diverse projecten zoals 'Judo4life', 'Hengelo in Beweging', 'zwemmen voor mensen met een beperking', HGV & FCT Scoren in de Wijk, Tom's 'Kickboksen voor kwetsbare jongeren' voortgezet (binnen de mogelijkheden die de Coronasituatie bood). Daarnaast zijn de regelingen voor sportbijdrages voor minima actief gepromoot via verschillende kanalen en professionals.

In 2021 is geconstateerd dat inwoners/sporters meer onafhankelijk worden van sportverenigingen. Hierdoor blijven we meer inzetten op het faciliteren van sporten en bewegen in de openbare ruimte en door het creëren van een meer beweegvriendelijke omgeving. Vanuit ons beleid is daarom verbinding gelegd met fysieke ontwikkelingen en samenwerkingen van verschillende partners.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
5.1 Sportbeleid en activering	220	643	-423	7	422	-415
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering	220	643	-423	7	422	-415

Financiële toelichting

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering (€ 8.000 voordeel)

Vanwege Corona heeft het langer geduurd om uitvoering te geven aan het lokaal sport akkoord. Voor de uitvoer hebben wij een subsidie ontvangen, waarvan we € 207.000 (nadeel) hebben doorgeschoven naar 2022. Hetzelfde geldt voor de begrote uitgaven aan het lokaal sport akkoord (€ 207.000 voordeel).

Taakveld 5.2. Sportaccommodaties

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling
Twentebad & Hengelo Sport

Wat hebben we bereikt?

In 2021 hebben we weer bereikt dat er een betaalbaar aanbod van sportaccommodaties is gerealiseerd dat aansluit bij de behoeften en mogelijkheden van de inwoners. De sportaccommodaties voldoen aan de eisen van NOC*NSF en de sportbonden.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

De verhuur sportaccommodaties is ondanks corona naar wens verlopen. In het eerste en het tweede kwartaal waren sportaccommodaties niet of beperkt beschikbaar. Voor de structurele verhuurders zijn we hier deels voor gecompenseerd via de TVS regeling (tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties).

Sportverenigingen hebben ondersteuning gekregen door middel van subsidiering. Sportverenigingen zijn ondersteund door onder andere Coronatoegangsbewijzen (CTB) en Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties (TVS). Daarnaast heeft een Specifieke Uitkering IJsbanen en Zwembaden (SPUK-IJZ) regeling plaatsgevonden waar de exploitanten van IJsbanen en Zwembaden gebruik van konden maken. In 2021 bestond het beantwoorden van vragen en voorzien van informatie binnen vereniging ondersteuning uit 90% corona ontwikkelingen.

In 2021 is er ingezet op een betere bezetting van onze sportaccommodaties en een klantvriendelijker verhuursysteem. Dit is gerealiseerd d.m.v. een inlogstelsel voor elke huurder in te richten waarmee het gebruiksgemak is verhoogd doordat elke accommodatie en de bezettingsgraad inzichtelijk is.

Ook in 2021 is de Greendeal succesvol doorgezet: er worden geen chemische gewasbestrijdingsmiddelen gebruikt in het sportveldonderhoud. Gildebor heeft in 2021 een robotmaaier aangeschaft om het onderhoud verder te ontwikkelen.

Nadat FC Twente zich in 2020 had geëngageerd om de velden te huren tot en met 30 juni 2030, heeft FC Twente in 2021 de huur van de velden opgezegd met ingang van 01 juli 2023. Daarbij vertrekt ook het eerste elftal van deze locatie. Daarnaast is in 2021 het proces gestart voor huisvesting van de academie (FC Twente – Heracles) met een streefdatum van 01 juli 2023.

HGV heeft een plan ingediend voor een breedtesportcentrum op locatie Veldwijkhal. Hiervoor is een extern bureau ingehuurd voor een haalbaarheidsanalyse. De uitkomst wordt in 2022 behandeld.

We laten sportinitiatieven indien mogelijk landen in de gemeentelijke accommodaties. Vanwege de corona hebben er in 2021 weinig sportevenementen kunnen plaatsvinden. We zijn hier in onze subsidieregelingen coulant mee omgegaan.

Voor alle kunstgrasvoetbalvelden zijn maatregelen genomen om de verspreiding van rubber in de omgeving tegen te gaan. Zo zijn er kantplanken geplaatst en schoonlooproosters aangebracht waar dit nog niet was voorzien. Ook zijn er structurele schoonmaakacties rond kunstgrasvelden georganiseerd. Gemeente Hengelo heeft een vordering ontvangen omtrent verspreiding van infillmaterialen uit kunstgrasvelden in het milieu en is hier tegen in beroep gegaan.

In 2020 is er bij TVO Beckum een nieuw hybrideveld aangelegd voor TVO. Voor 2021 stond het hoofdveld op de planning voor renovatie. Dit is in overleg met voetbalvereniging TVO uitgesteld, in verband met woningbouw ontwikkelingen.

Er is een start gemaakt met het renoveren van het 't Wilbert natuurgrasveld.

Twentebad

Eind 2021 is de in 2016 gestarte renovatie van het Twentebad volledig afgerond. In 2022 gaat hier speciale aandacht voor komen. In december is er overeenstemming bereikt met de aannemer over ontstane schades tijdens het eerste deel van de bouw. In 2022 moeten deze nog worden opgelost, maar dit zal geen extra kosten voor de gemeente betekenen.

Mede door corona gerelateerde factoren is er vertraging ontstaan betreft de renovatie van de parkeerplaats en het plein aan de voorzijde van het Twentebad. Dit heeft in 2021 voor overlast gezorgd voor enkele gebruikers (kwetsbare doelgroepen).

Corona heeft, net als in 2020, tot gevolg gehad dat er minder publiek naar het Twentebad kon komen. Binnen de gestelde regels is zorgvuldig afgewogen hoe gebruikers veilig naar het Twentebad konden komen en gebruik konden maken van de faciliteiten. Door op de juiste manier in te spelen op de actualiteit en mogelijkheden heeft dit geresulteerd in 230.000 bezoekers (2020 240.000, 2019 472.000 bezoekers). Hierdoor is er een deel van de begrote inkomsten gerealiseerd.

Door specifieke 'piek' momenten qua drukte is er in 2021 gewerkt met reserveringsblokken en maximale bezoekersaantallen. In 2022 wordt verder onderzocht of dit een blijvend karakter krijgt binnen de bedrijfsvoering van het Twentebad.

Met de Speciale Uitkering IJsbanen en Zwembaden kan het grootste deel van het tekort worden opgelost. Daarnaast vindt er nog een compensatieregeling plaats, met terugwerkende kracht voor november en december 2021.

De mogelijkheden voor online reserveringen zijn geoptimaliseerd en door het instellen van kleinere groepsgroottes wordt er veelvuldig gebruik gemaakt van deze ontwikkeling(en).

De voorbereiding voor renovatie van het buitenterrein is zoals gepland gestart in 2021. Met enige vertraging is de verwachting dat in 2022 wel de uitvoering plaats zal vinden, maar in een later tijdvak.

Wat zijn we blijven doen?

Gebruiksgemak en ondersteuning bieden aan de sportaccommodaties. Daarnaast zorgen we ervoor dat gemeentelijke accommodaties betaalbaar blijven voor inwoners. Dit doen we door ze tegen maatschappelijke tarieven te verhuren aan Hengelose verenigingen en inwoners. Ook verhuren we in de avonden en weekenden een aantal sportaccommodaties die eigendom zijn van onderwijsinstellingen. Op de velden blijven we continue onderhoud en renovaties uitvoeren.

Wij houden onze sportaccommodaties aantoonbaar veilig, schoon en in goede staat van onderhoud conform de eisen van NOC*NSF en de sportbonden, mede door de inzet van Gildebor.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
5.2 Sportaccommodaties	4.794	8.741	-3.947	4.940	8.852	-3.912
Totaal 5.2 Sportaccommodaties	4.794	8.741	-3.947	4.940	8.852	-3.912

Financiële toelichting

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties (€ 33.000,- voordeel)

Het voordelig saldo op het taakveld bedraagt € 33.000,-. Dit voordeel komt door de som van een voordeel op inkomsten van € 144.000,- en een nadeel op uitgaven van € 111.000,-.

Baten: In 2021 hadden wij verwacht volledig gecompenseerd te worden voor de inkomstenderving van het Twentebad door Corona middels compensatieregeling SPUK IJZ van het Rijk. Dit was niet het geval waardoor wij een nadeel uit begrote compensaties hebben van € 295.000,-. Begin 2022 is aangekondigd dat de gemeente een vervolg ronde SPUK IJZ kan aanvragen voor de periode november, december van 2021 en januari van 2022.

De inkomsten uit het Twentebad waren mede door gunstige vakantieperiodes hoger dan verwacht. Dit leidt tot een voordeel van € 209.000,-. Ook de inkomsten uit sportverhuur zijn hoger dan dat we hadden verwacht met een voordeel van € 71.000,-.

Bij de Kadernota 2022-2025 is een voorstel ingediend om de voorziening renovatie natuurgrasvelden te herzien en te verbreden naar ook de hekwerken en omgevingselementen. Dit voorstel is niet geaccepteerd waardoor we de voorziening binnen het huidige plan hebben moeten herzien. Dit leidt tot een vrijval van € 146.000,- (voordeel). Hiertegenover staat een uitgavenpost van € 25.000,- (nadeel) voor herstelwerkzaamheden aan hekwerken van sportparken waar geen budget voor was. Het resterende voordeel van € 13.000,- kan verklaard worden door de som van meerdere kleinere verschillen.

Lasten: Het nadeel op dit taakveld kan voornamelijk verklaard worden door hogere kosten gerelateerd aan Corona op sportpark Veldwijk en het FBK-stadion (€ 73.000,- nadeel). De kosten zijn voornamelijk gemaakt voor extra facilitaire voorzieningen en preventie van Corona onder sporters. Resterend nadeel van € 12.000,- kan verklaard worden door de som van meerdere kleinere verschillen.

Taakveld 5.3. Cultuurpresentatie, -productie en -participatie

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

Iedereen moet in Hengelo kunnen genieten van kunst en cultuur; welke smaak of interesse ook. Corona heeft veel uitdagingen met zich meegebracht om een afwisselend kunst- en culturaanbod van goede kwaliteit te creëren en blijven garanderen. Door enkele (lokale) financiële steunmaatregelen hebben we we veel culturele instellingen en verenigingen met een bijdrage kunnen helpen te overleven in deze moeilijke tijd. Daarnaast hebben we met de incidentele subsidieregeling Versterking en Vernieuwing in (post-)Coronatijd verschillende culturele initiatieven kunnen ondersteunen. Deze initiatieven leveren een positieve bijdrage aan de beleving van cultuur in (post)coronatijd

Daarnaast hebben we verdere afspraken met de gesubsidieerde instellingen gemaakt om het zakelijk partnerschap beter in te richten; hierdoor wordt duidelijker wat we van elkaar verwachten op zowel kwalitatief inhoudelijk als maatschappelijk vlak.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021

In september is de Kunst en Cultuurvisie 2021-2024 definitief vastgesteld. In co-creatie met het veld zijn programmalijnen en speerpunten geformuleerd, welke zijn uitgewerkt in uitvoeringsplannen.

Bij vaststelling van de nota zijn twee moties aangenomen: 1-Hengelo verdient een permanente kunstzaal, en 2-Uitwerking relatie amateurkunstverenigingen en kernvoorzieningen. De uitwerking hiervan wordt in 2022 aan de raad aangeboden.

De coronacrisis heeft zijn weerslag gehad op de gehele culturele sector. Met de culturele kernvoorzieningen en de overige instellingen hebben wij intensief accountgesprekken gehouden om de effecten goed in kaart te krijgen en te volgen. De rijksmiddelen voor Corona-compensatie en ondersteuning hebben wij in de vorm van een aantal subsidieregelingen aan het culturele veld beschikbaar gesteld. Zeventien culturele organisaties hebben gebruik gemaakt van de Corona-compensatieregeling. Daarnaast hebben we met de incidentele subsidieregeling Versterking en Vernieuwing in (post-)Coronatijd elf verschillende culturele initiatieven kunnen ondersteunen;

voorbeelden hiervan zijn activiteiten van stg 074PK, stg Verrev, het TJSO en de tentoonstellingen van HeArtpool en KunstNonStop in de oude V&D.

Corona heeft voor veel vertraging gezorgd in uitvoering van verschillende voornemens. Een van de voornemens was het betrekken van jonge makers, kunstenaars en creatieve ondernemers bij de ontwikkelingen en uitdagingen in de cultuursector. Dit is uitgesteld naar 2022.

In aansluiting op de goede ervaringen bij de kernvoorzieningen hebben wij een start gemaakt met het verbeteren van de subsidierelatie met de overige gesubsidieerde organisaties. Hierbij hebben we aandacht besteed aan het herijken van hun profielen, het formuleren van prestatie-indicatoren en het stimuleren van de samenwerking met de kernvoorzieningen. Daarbij is op gelijkwaardige wijze gekeken naar de inhoudelijke én maatschappelijke kwaliteit van de organisatie en haar plek in het culturele veld.

In de Kunst- en cultuurnota 2021-2024 zijn drie scenario's geformuleerd voor de toekomst van de Beeldende Kunst in Hengelo. In afwachting van definitieve besluitvorming hierover (en de uitwerking van de betreffende motie) is de huidige Stimuleringsregeling BKV voortgezet in 2021. Op advies van de commissie Beeldende Kunst en Vormgeving zijn negen aanvragen uit deze regeling zijn gehonoreerd, oa de projecten Zie de Vensters 2.0, Vers & Foto 2021 en Drie in Lithografie. De adviescommissie BKV is doorgegroeid naar een voltallige bezetting van zeven leden.

Binnen het Integraal Actieplan voor een vitale Hengelose Binnenstad neemt de positionering van evenementen en – meer specifiek- het culturele aanbod een belangrijke plaats in. Door corona is een actieve programmering en promotie niet mogelijk geweest. Wel zijn we gestart met gesprekken met onze culturele kernvoorzieningen (Bibliotheek, Oyfo, Metropool en Schouwburg) om hen meer verbinding met andere partijen in de binnenstad aan te laten gaan, om deze nog aantrekkelijker te maken voor onze inwoners en bezoekers. Wij zien het convenant dat de Hengelose horeca, de binnenstadondernemers en Metropool hebben afgesloten daarbij als voorbeeld.

Wij zijn ervan overtuigd dat de brede, kwalitatief hoogstaande programmering en krachtige uitstraling van Oyfo de culturele identiteit van Hengelo kan versterken en de stad aantrekkelijker kan maken. In 2021 is gezamenlijke huisvesting op het Hazemeijercomplex gerealiseerd. In mei is de Kunstenschool opengestaan, waarna in juli het Techniekmuseum volgde. De officiële opening heeft plaatsgevonden in oktober, toen het weer mogelijk was om grotere groepen te ontvangen. Ook is Oyfo een samenwerking aangegaan met basisschool Expeditiewijz, de school maakt per september gebruik van lokalen en activiteiten van Oyfo.

Wij werken samen met Enschede, Almelo, andere Twentse gemeenten en culturele instellingen aan de uitvoering van het profiel van de stedelijke cultuurregio Twente. Dit biedt kansen als het gaat om het versterken van de culturele infrastructuur voor inwoners van Twente. De gezamenlijke subsidiëring van Poppodium Twente/Metropool door Enschede en Hengelo zien wij daarbij als voorbeeld. Ook de lancering van de regeling Creatieve Broedplaatsen Twente in 2020 past in dit kader. In 2021 is door de cultuurregio een kwartiermaker ingezet in verband met de regeling "Versterking Maakklimaat Kunst & Cultuur" van de Provincie Overijssel. Deze is in gesprek gegaan met diverse organisaties in de regio, zodat het maakklimaat in Twente de aankomende jaren een impuls kan krijgen. Dit sluit aan bij onze lokale voornemens. Een van de concrete projecten die hieruit voort is gekomen in 2021 is het programma Cross-TIC. Het doel van Cross-TIC is het ondersteunen en begeleiden van de professionele maker van de toekomst. Hieraan hebben de provincie Overijssel en de Twentse gemeenten, waaronder Hengelo, financieel aan bijgedragen.

Het Cultuurconvenant Oost-Nederland 2021-2024 is ondertekend. Dit is het cultuurconvenant dat het ministerie van OCW, de provincies Gelderland en Overijssel en de steden Arnhem, Apeldoorn, Nijmegen, Ede, Deventer, Zwolle, Hengelo en Enschede met elkaar hebben afgesproken.

Het programma Cultuureducatie met Kwaliteit wordt voortgezet in de periode 2021-2024. Hiertoe hebben wij nieuwe afspraken gemaakt met het Rijk, Provincie Overijssel, de schoolbesturen PO en (V)SO en de culturele instellingen in de stad. Nieuw in deze periode is dat ook verbreding naar het VMBO en naschoolse activiteiten mogelijk wordt. Bovendien hebben wij in 2021 een intentieverklaring

ondertekend met Saxion Academie voor Pedagogiek en Onderwijs en Oyfo (als penvoerder Cultuureducatie voor de stad) om onze gezamenlijke opgaven voor de komende periode te onderschrijven.

De Basissubsidie Amateurkunst wordt telkens voor 4 jaar vastgesteld, 2021 was het eerste jaar van de nieuwe vierjaarperiode. Wij hebben de verdeling en de opbouw van de subsidies voor de betreffende verenigingen opnieuw vastgesteld, deze zullen gaan gelden voor de periode 2021-2024.

De cultuurmakelaar heeft in een aantal projecten verbindingen gelegd tussen cultuuraanbieders en onderwijs-, zorg- en welzijn alsook sportaanbieders. Hierbij diende cultuur als middel voor o.a. jeugd(zorg), gezondheid en preventie van eenzaamheid.

Wij streven naar een duurzame culturele infrastructuur. Dit gaat niet alleen over de culturele programmering, maar ook over de cultuurgebouwen. In dit kader hebben wij in 2021 het gebouw van de Schouwburg in eigendom genomen.

Wat zijn we blijven doen?

- Subsidiëren van stichting Oyfo.
- Subsidiëren van Schouwburg Hengelo.
- Subsidiëren van Poppodium Twente/Metropool, samen met de gemeente Enschede.
- Wij beoordelen de kwaliteit van onze culturele kernvoorzieningen (Bibliotheek, stichting Oyfo, Metropool en Schouwburg) op basis van het Culturele Waardemodel. Daarbij wordt op gelijkwaardige wijze gekeken naar de inhoudelijke én maatschappelijke kwaliteit van de instelling. Het profiel van de instelling bepaalt de context van de beoordeling.
- Subsidiëren van amateurverenigingen.
- Beheren en onderhouden gemeentelijk kunstbezit.
- Subsidiëren van ateliers en beeldende kunst.
- Financiering kunst- en cultuureducatie op scholen.
- Subsidiëren van diverse culturele activiteiten zoals carillonbespelingen, 4 mei Herdenking en Koningsdag.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.345	9.348	-8.003	1.319	7.588	-6.269
Totaal 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.345	9.348	-8.003	1.319	7.588	-6.269

Financiële toelichting

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie (€ 1.734.000 voordeel)

Het voordeel op het taakveld bedraagt € 1.734.000. Dit voordeel wordt voornamelijk verklaard door een lagere dotatie in de voorziening groot onderhoud voor de Schouwburg (voordeel € 1.113.000) en voorstellen tot budgetoverheveling (voordeel € 558.000).

Vanaf 2018 is jaarlijks € 416.000 gespaard voor groot onderhoud aan het pand van de Schouwburg. Dit resulteert in een opgebouwde reserve van € 1.382.000. Naar aanleiding van de overdracht van het gebouw van de Schouwburg aan de gemeente, is de reserve gesplitst in een deel waar de gemeente voor verantwoordelijk is en een deel waar de Schouwburg voor verantwoordelijk is. Het deel van de Schouwburg is in de overdrachtprijs verwerkt en uitbetaald aan de Schouwburg (€ 496.000). Het deel van het onderhoud waar de gemeente voor aan de lat staat, is verdeeld over de voorziening groot onderhoud (€ 197.000) en de bestemmingsreserve onderhoudswerkzaamheden

Schouwburg (€ 688.000).

Bij overdracht van het pand was verwacht dat een bedrag van € 1.310.000 toegevoegd zou moeten worden aan de voorziening groot onderhoud. Door het opstellen van nieuwe meer-jaren onderhoudsplanningen blijkt dat de benodigde dotatie € 197.000 bedraagt. Dit resulteert in een voordeel ten opzichte van begroot van € 1.113.000 die in geheel over de taakvelden budgettair neutraal is omdat een deel in de bestemmingsreserve blijft en het effect in programma 9 zichtbaar is. Het verloop van de bestemmingsreserve onderhoudswerkzaamheden Schouwbrug wordt nader benoemd in programma 9.

Budgetoverheveling: Een aantal zaken is in 2021 niet volledig afgerond. Deze zaken zijn meegenomen in de budgetoverheveling en leiden op dit taakveld tot een voordeel. Deze zaken zijn als volgt: De middelen ter ondersteuning van lokale culturele voorzieningen (€ 368.000), De middelen van Motie Wederopbloei (€ 120.000), de middelen voor herstel van schades aan de gemeentelijke kunstcollectie (€ 51.000) en het voorbereidingsbudget voor de Kunst- en cultuurnota (€19.000).

Het resterende voordeel van € 63.000 is te herleiden naar de som van meerdere kleinere bedragen.

Taakveld 5.4. Musea

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

Collectie Hengelo omvat al het (cultureel en industrieel) erfgoed dat een rechtstreekse relatie heeft met de geschiedenis en identiteit van Hengelo, waaronder de gemeentelijke kunstcollectie. Verschillende onderdelen van de Collectie Hengelo zijn onder de loep genomen, met name de gemeentelijke kunstcollectie.

De impact van corona op het culturele veld is groot gebleken. Ondanks dat veel processen doorliepen, zijn de musea hard getroffen, omdat zij een groot deel van het jaar gesloten zijn gebleven. Met een hulppakket aan steunmaatregelen hebben wij de getroffen partijen kunnen ondersteunen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

In september is de Kunst en Cultuurvisie 2021-2024 definitief vastgesteld. In co-creatie met het veld zijn programmalijnen en speerpunten geformuleerd die zijn uitgewerkt in uitvoeringsplannen. Hierbij staan versterking van alle lagen van de culturele infrastructuur, verbreding en verdieping van cultuureducatie en ruimte voor ontwikkeling en innovatie centraal.

De coronacrisis heeft zijn weerslag gehad op de gehele culturele sector. Met de culturele kernvoorzieningen en de aanvullende voorzieningen hebben wij intensief accountgesprekken gehouden om de effecten goed in kaart te krijgen en te volgen.

In aansluiting op de goede ervaringen bij de kernvoorzieningen hebben wij een start gemaakt met het verbeteren van de subsidierelatie met de aanvullende voorzieningen; hierbij hebben we aandacht besteed aan het herijken van hun profielen, het formuleren van prestatie-indicatoren en het stimuleren van de samenwerking met de kernvoorzieningen. Daarbij is op gelijkwaardige wijze gekeken naar de inhoudelijke én maatschappelijke kwaliteit van de organisatie en haar plek in het culturele veld.

In 2021 zijn we doorgegaan met het proces van inventariseren en correct registreren in het gemeentelijke kunstregistratiesysteem van de gemeentelijke kunstcollectie om te komen tot een compacte, voor de stad Hengelo relevante en goed gedocumenteerde collectie. Dit proces loopt door in 2022.

Als uitvoering van de nieuwe Kunst- en Cultuurnota zijn wij gestart met het onderzoek naar de potentiële waarde van Museum Hengelo en het formuleren van haar profiel met taakstelling op

bijvoorbeeld Immaterieel Erfgoed. Hierbij zien wij kansen in de verbinding met de Collectie Hengelo en de educatieprogramma's in de stad. Dit onderzoek loopt door in 2022.

Wat zijn we blijven doen?

- Subsidiëren van Oyfo .
- Wij beoordelen de kwaliteit van onze culturele kernvoorzieningen (Bibliotheek, Oyfo, Metropool en Schouwburg) op basis van het Culturele Waardemodel. Daarbij wordt op gelijkwaardige wijze gekeken naar de inhoudelijke én maatschappelijke kwaliteit van de instelling. Het profiel van de instelling bepaalt de context van de beoordeling.
- Subsidiëren van Museum Hengelo, Historisch Archief Beckum en Historie Brandweer Hengelo.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
5.4 Musea	37	376	-339	17	346	-329
Totaal 5.4 Musea	37	376	-339	17	346	-329

Financiële toelichting

Taakveld 5.4 Musea (€ 10.000,- voordeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Taakveld 5.5. Cultureel erfgoed

Betrokken afdeling(en)

Stedelijk Beheer en Ontwikkeling

Erfgoed

Wat hebben we bereikt?

Erfgoed is in 2021 meer op de politieke agenda gekomen dan de jaren ervoor. Duidelijk is geworden dat het niet alleen gaat om beschermde objecten. Het gaat ook om onbeschermde cultuurhistorische waarden die bij nieuwe ontwikkelingen betrokken moeten worden. Op die manier wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan het cultureel erfgoed van de stad. De aandacht op het erfgoed in Hart van Zuid is duidelijk verbeterd.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Bij alle projecten wordt de Erfgoedcommissie betrokken om te bekijken of cultuurhistorische waarden meegenomen kunnen worden in de ontwikkelingen. Daarnaast is de belangstelling, ondanks corona, voor erfgoed erg groot. Voor reeds lang leegstaande objecten is belangstelling en worden plannen gemaakt. In 2021 zijn het Vereenigingsgebouw, Badhuis en Ariënschool vergevorderd in de afronding van de transformaties.

De Erfgoedcommissie heeft haar vergaderinzet vergroot. Dat is nodig om aan alle verzoeken en plannen aandacht te besteden. In Hart van Zuid zijn diverse panden, middels een voorbereidingsbesluit, aangewezen als karakteristiek en is sloop niet meer mogelijk zonder goedgekeurd nieuwbouwplan door Erfgoedcommissie en Supervisieteam.

De Kerkervisie is naar de achtergrond verschoven vanwege de enorme werkdruk in het erfgoedveld.

Wat zijn we blijven doen?

- We hebben restauraties van cultureel erfgoed gesubsidieerd, zoals monumentale panden, Tuindorp 't Lansink, begraafplaatsen, herdenkingsmonumenten, studies voor herbestemming karakteristieke boerderijen en opstallen en communicatie/PR projecten gerelateerd aan erfgoed.
- We hebben eigenaren van cultureel erfgoed advies gegeven over restauratie, onderhoud en energiezuinigheid.
- We hebben uitvoering gegeven aan het beleid inzake erfgoed, archeologie en cultuurhistorie.
- We hebben projecten op het gebied van erfgoed geïnitieerd en tot uitvoering gebracht.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
5.5 Cultureel erfgoed	-	305	-305	-	263	-263
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed	-	305	-305	-	263	-263

Financiële toelichting

5.5 Cultureel erfgoed (€ 42.000 voordeel)

Door beperkte inzetbaarheid van (externe) vakmensen en de toename van complexiteit (transformatie naar wonen) is er een langere doorlooptijd van de projecten. De uitkering van de gelden is sterk afhankelijk van de voortgang en kwaliteit van projecten. Twee grote projecten (Marktstraat 13-19 & Nieuwstraat 28-30) welke verwacht werden in 2021 gereed te zijn, worden pas in 2022 afgerond. Daardoor hebben wij in 2021 minder uitbetaald aan subsidies voor cultureel historisch erfgoed en de puienregeling dan oorspronkelijk gepland.

Taakveld 5.6. Media

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

In de huidige tijd van digitalisering en globalisering vinden wij het belangrijk dat iedere inwoner van Hengelo goed kan functioneren in onze complexe samenleving. Toegang hebben tot maatschappelijk relevante informatie is daarbij cruciaal. De bibliotheek en de lokale omroep vervullen daarin belangrijke functies.

De corona-impact en de lockdown zijn zowel financieel als organisatorisch voelbaar. Voor de Lokale Omroep bleek dat sponsoring en opdrachten van derden minder werden, maar hun journalistieke bijdrage lokaal tastbaarder werd. De Lokale Omroep is in 2021 verhuisd naar haar nieuwe locatie in het gebouw van Bibliotheek Hengelo. Voor Bibliotheek Hengelo is de financiële impact minimaal, maar organisatorisch is het met veel wisselende maatregelen regelmatig op- en afschakelen geweest.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Stichting Lokale Omroep Hengelo is doorgegroeid naar een partner binnen het Regionaal Media Centrum- Twente. De omroep heeft de nieuwe naam '*ITwente-Hengelo*' aangenomen. Deze professionaliseringsslag heeft de omroep kunnen maken met een incidentele subsidie waarmee ook de verhuizing is gerealiseerd. Deze verhuizing resulteerde in lagere kosten, zodat er effectiever ingezet kon worden in de programmering en journalistiek.

Bibliotheek Hengelo heeft in 2021 haar maatschappelijke functie verder vormgegeven. Hiertoe heeft de bibliotheek bijvoorbeeld op de tweede verdieping een kenniscentrum ingericht voor iedere inwoner die behoefte heeft aan ondersteuning op het gebied van onder andere digitaal landschap, lezen en

taalontwikkelingen. Deze maatschappelijke ontwikkeling maakt onderdeel uit van de afspraken die wij met de bibliotheek hebben gemaakt.

Wat zijn we blijven doen?

- Subsidiëren van Bibliotheek Hengelo.
- Wij beoordelen de kwaliteit van onze culturele kernvoorzieningen (Bibliotheek, Oyfo, Metropool en Schouwburg) op basis van het Culturele Waardemodel. Daarbij wordt op gelijkwaardige wijze gekeken naar de inhoudelijke én maatschappelijke kwaliteit van de instelling. Het profiel van de instelling bepaalt de context van de beoordeling.
- Subsidiëren van Stichting Lokale Omroep Hengelo.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
5.6 Media	57	2.666	-2.609	56	2.665	-2.608
Totaal 5.6 Media	57	2.666	-2.609	56	2.665	-2.608

Financiële toelichting

Taakveld 5.6 Media (€ 1.000,- voordeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Taakveld 5.7. Openbaar groen en openlucht recreatie

Betrokken afdeling(en)

Stedelijk Beheer en Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

We hebben gewerkt aan een openbare ruimte die aantrekkelijk is voor bewoners en bezoekers. Een openbare ruimte die klaar is voor de toekomst en die door iedereen vrij gebruikt kan worden.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

In 2021 is een vervolg gegeven aan de constatering die uit de evaluatie met Gildebor zijn gekomen. De stadsdeelbeheerders zijn formatief ondergebracht bij de gemeente. De stadsdeelbeheerders hebben nu zitting in het nieuwe team Beheer Openbare Ruimte en zij vormen de spil in het gebruik van de openbare ruimte. Verder is het meldingensysteem openbare ruimte geoptimaliseerd en geoperationaliseerd (zie ook volgende alinea). Hiermee is een eerste stap gezet naar een functionele wisselwerking tussen gemeente en Gildebor. In 2022 is de verwachting dat de prestaties van meldingenafwikkeling bij Gildebor zal toenemen. Hierop wordt actiever gestuurd door de gemeente, net zoals op het behalen van de kwaliteit van de openbare ruimte. Daar is in 2021 meer focus op gekomen door middel van onder andere beleidsschouwen en dit zal in 2022 een vervolg krijgen. In de samenwerking tussen gemeente en Gildebor zal dit tot uitdrukking komen.

In 2021 zijn voorbereidingen getroffen om over te stappen van de BuitenBeten-app naar de Mijngemeente-app voor het doen van meldingen over de openbare ruimte. De Mijngemeente-app zorgt voor een snelle en efficiënte afhandeling van meldingen met een betere terugkoppeling naar de melder. Ook anoniem meldingen doen is mogelijk. Heeft iemand anders dezelfde melding al gedaan, dan kunnen bewoners via deze functie op de hoogte blijven van de voortgang. Verder is de app gekoppeld aan het Melddesk, het interne systeem waarbinnen meteen de werkverdeling plaatsvindt. Daardoor kunnen meldingen sneller worden opgepakt. Ook de administratieve handeling wordt hiermee efficiënter geworden. Collega's op straat kunnen meldingen ook digitaal afhandelen. Vanaf januari 2022 wordt hier voor het eerst mee gewerkt.

In de Kadernota 2020 - 2023 heeft de raad besloten om gedurende vier jaar extra geld beschikbaar te stellen om Hengelo te vergroenen. Dit vergroeningsproject van de wijken is onder het motto "Van grijs naar Groen" in 2020 van start gegaan in de wijken Woolde en Noord. In 2021 volgden Slangenbeek en Wilderinkshoek. Bewoners konden 'grijze' locaties aandragen. In Slangenbeek kwam het Winkelcentrum Slangenbeek als winnaar uit stemming. De voorbereidingen zijn in volle gang en de werkzaamheden worden in 2022 uitgevoerd. In de wijk Wilderinkshoek vinden er nog gesprekken plaats met Stichting Tuindorp over hoe en waar de wijk vergroend kan worden. Het project levert enthousiaste reacties op van buurtbewoners.

Ook buiten dit project is overleg met bewoners een belangrijk onderdeel geworden in de reguliere (beheer- en onderhouds-)werkzaamheden in de openbare ruimte. Zo hebben er bijvoorbeeld verschillende gesprekken plaatsgevonden met de bewoners van de Berendinastraat. Er is nu een akkoord met de afvaardiging van de bewoners. De bewoners hebben aangegeven bereid te zijn de gemeentegrond te kopen. Een uitgewerkt voorstel, dat in co-creatie met de bewoners is opgesteld, wordt in 2022 aan de raad voorgelegd ter besluitvorming. Dit geldt voor het deel gemeentegrond dat aangemerkt is als hoofdgroenstructuur.

Op 2 juli 2020 heeft de raad een besluit genomen over het initiatiefvoorstel 'Maai- en zaaibeleid'. Daarbij is besloten om over te gaan tot het structureel ecologisch maaien van alle gemeentelijke bermen. Daarnaast is besloten om bij wijze van pilot vijf bermen in te zaaien met een gebiedseigen zaadmengsel. De vijf pilotbermen zijn in het najaar van 2020 ingezaaid, met lichte voorbewerking van de bodem, conform voorgesteld in het aangenomen initiatiefvoorstel. De pilot heeft geleid tot weinig tot geen resultaat op de vergraste bermen. Het structureel invoeren van ecologisch maaibeheer betekent in feite een uitbreiding van het areaal bermen dat al langere tijd extensief werd beheerd.

Het behelst ook een transitie van het huidige 'extensief met afvoer' naar 'ecologisch'. Dit houdt in dat het maaisel niet direct wordt afgevoerd en de tijdstippen en routes afhankelijk zijn van ecologische waarden en potenties van de betreffende berm.

Ter voorbereiding op de invoering van het ecologisch maaibeheer is het concept Uitvoeringskader 'Naar een ecologisch maaibeheer' opgesteld. Dit is besproken in de politieke markt. Verdere afweging heeft plaatsgevonden in de Kadernota 2022 – 2025. De raad heeft daarbij ingestemd het scenario 4 voor gefaseerde invoering van het ecologisch maaibeheer. Daarbij wordt het areaal kruidenrijk grasland uitgebreid van 107,5 ha (nu) naar 236 ha (2022 e.v.).

College en raad van Hengelo hebben medio 2020 van de Vrienden van het Weusthag een visie en ambitieplan voor het Weusthagpark ontvangen. Dit plan is in opdracht van de raad opgesteld en is onder regie van de Vrienden van het Weusthag in samenwerking met verschillende partijen, belanghebbenden en geïnteresseerden in het Weusthagpark tot stand gekomen. Het ambitieplan is de uitkomst van een burgerinitiatief. Het appelleert aan het voornemen van het college in het coalitieakkoord om samen met inwoners en partners aan de slag te gaan met de stad. Daarnaast biedt het ambitieplan ook inhoudelijk verschillende kansen om doelstellingen op het gebied van duurzaamheid, klimaat, circulaire economie, zorg en arbeid te realiseren. Het college heeft daarom ingestemd met de besteding van beschikbaar gestelde budgetten voor 2020 en 2021 en de raad hierover geïnformeerd. Daarnaast heeft het college een bestuurlijke opdracht verstrekt om de ambitie voor het verbeteren van de kinderboerderij en de zuidelijke entree uit te werken. De bedoeling is dat dit in co-creatie met de Vrienden van het Weusthag gebeurt. Uiteindelijk moet een voorstel indienend worden hoe dit te realiseren. De raad is voorgesteld om het ambitieplan te omarmen en het ambitieplan onderdeel te maken van de ontwikkelingsvisie voor het Stedelijk gebied van Hengelo. De raadsvergadering over het ambitieplan vond in 2021 plaats.

De afgelopen jaren hebben we te maken gehad met perioden van extreme droogte. Dit heeft geleid tot aanzienlijke schade aan het openbare groen (gazons, heesters, vaste planten, bomen). Vooral op de begraafplaatsen was de schade (dode hagen) goed zichtbaar. De totale droogteschade is in kaart gebracht en in 2020 en 2021 heeft Gildebor herstelwerkzaamheden uitgevoerd.

Er kwamen in 2021 16.912 Meldingen Openbare Ruimte binnen bij de gemeente. Voor het eerst sinds 2013 nam het aantal meldingen niet toe ten opzichte van het jaar ervoor. In 2020 was het aantal meldingen 19.667. 83,7% van de meldingen werd binnen de normtijd afgehandeld.

Het aantal meldingen over de eikenprocessierups was beduidend minder dan het jaar ervoor (502 in 2021, 2.378 in 2020). Deze sterke daling is waarschijnlijk het gevolg van gunstige weersomstandigheden in combinatie met de gerichte bestrijding (namatoden en wegzuigen), zorgvuldige communicatie en de inzet op het verhogen van de biodiversiteit. Daarnaast is een extra pilot uitgevoerd op twee locaties waarbij de openbare verlichting is gedoofd in de periode dat vlinders van de eikenprocessierups hun eitjes afzetten. De gemeenteraad is hier in het najaar per brief over geïnformeerd.

In 2021 is de gemeentelijke Bijzondere Bomenlijst (2017) grotendeels geactualiseerd door de Bomencommissie. In 2022 wordt deze lijst ter besluitvorming voorgelegd aan het college.

Mede door de coronamaatregelen (beperkingen voor de uitvoering) heeft de uitvoering van het Meerjarenplan Duurzaam Spelen in 2020 vertraging opgelopen. Hetzelfde geldt voor de reguliere vervangingen van speelplekken die aan het einde van hun levensduur waren. In 2021 is dit weer geleidelijk aan op gang gekomen.

Ter gelegenheid van het 50 jarige jubileum van de Natuur- en Milieuraad ontving deze stichting in november een oorkonde en de bronzen erepenning uit handen van de portefeuillehouder.

Wat zijn we blijven doen?

- Wij hebben van de stad een prettiger woon- en leefomgeving gemaakt. Wij zorgden voor voldoende, gevarieerd en goed onderhouden openbaar groen. Daarbij hielden wij rekening met de verschillende gebruiks- en natuurfuncties en met toekomstige klimaatontwikkelingen.
- Samen met onze externe groenpartners stimuleerden wij bewoners om ook tuinen groen te maken en te houden. Het lidmaatschap van de Stichting Steenbreek is verlengd tot en met 2023.
- Op 16 maart en 12 oktober vond het overleg plaats van de Groene Tafel (regulier overleg van gemeente en Gildebor met de externe groenpartners). Het doel van de Groene Tafel is om elkaar te informeren over actualiteiten op het gebied van groen in Hengelo. Ook delen wij kennis en werken aan gezamenlijke groenprojecten en/of -activiteiten in Hengelo. Gedurende het jaar hebben we elkaar voortdurend geïnformeerd over actuele zaken zoals de voortgang van de klimaatdialogen.
- Eenmaal per zes weken vond een regulier groenoverleg plaats tussen de groene medewerkers (beleid, ontwerp, beheer en uitvoering) van gemeente en Gildebor.
- Verder zijn we blijven inzetten op de controle van de herplantverplichting.
- De gelden uit het Groencompensatiefonds zijn ook in 2021 aangesproken voor de aanschaf en aanplant van nieuwe bomen.
- Wij zorgden ook in 2021 voor een gevarieerd aanbod van veilige speel- en ontmoetingsplekken, voor alle leeftijden en bevolkingsgroepen, in een goede spreiding over de wijken en buurten. Vrij spel is overal waar dat veilig kan in de openbare ruimte toegestaan (informeel spelen).
- De kinderboerderij gaf bewoners en bezoekers de mogelijkheid om te ontspannen, te recreëren en in contact te komen met dieren en planten.
- We subsidieerden recreatieparken in regionaal verband.
- We bleven actief bijdragen aan de verbetering van de leefomstandigheden van bijen en andere insecten, zoals afgesproken in het Bijenconvenant.
- We bleven streven naar meer biodiversiteit, o.a. door ecologisch beheer van bermen en graslanden en variatie in bomen en beplantingen.
- We bleven maatregelen nemen om water langer vast te houden in het gebied, o.a. door afkoppelen, het maken van waterberging en de genoemde vergroening van tuinen en groene daken.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	50	6.595	-6.545	89	6.630	-6.541
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	50	6.595	-6.545	89	6.630	-6.541

Financiële toelichting

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 4.000,- voordeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen. Wel merken we bij dit taakveld op dat de middelen voor het natuur- en educatiecentrum Weusthag (€ 25.000) via budgetoverheveling worden doorgeschoven naar 2022. Daarnaast hebben we t.b.v. bomencompensatie een bedrag van € 28.000 ontvangen. Na aftrek van de lasten resteert een bedrag van € 21.885. Dit bedrag wordt in afwachting van de daadwerkelijke compensatie gestort in de Reserve Bomencompensatie.

5.2.6 Sociaal domein

Aanspreekpunt bestuurlijk
Aanspreekpunt ambtelijk

Wethouders Van Wakeren, Ten Heuw en Bruggink
Gijs Tiebot

Hoofddoelstelling

Iedereen in Hengelo moet kunnen meedoen. Inwoners, mantelzorgers, vrijwilligers en professionals zorgden er samen voor dat (kwetsbare) mensen die tijdelijk of voor een langere periode ondersteuning nodig hebben, deze in 2021 zoveel mogelijk op maat kregen. Dit gold voor ondersteuning vanuit de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en/of de Participatiewet.

De volgende uitgangspunten vonden wij daarbij belangrijk:

- Versterken van eigen kracht van mensen en hun omgeving.
- Iedereen krijgt zoveel mogelijk de ondersteuning en zorg (op maat) die hij/zij nodig heeft.
- Eén huishouden (één gezin), één plan en waar nodig één regisseur.
- Behoud het goede.
- Extra inzet op preventie.
- Ontwikkelen en verbeteren van werkwijze gericht op eigen kracht van mensen en omgeving.
- Sterke inzet op welzijn, mantelzorg en vrijwilligers en de hierbij benodigde voorzieningen.
- Verbinden zorg, welzijn, jeugd, onderwijs en participatie, zowel inhoudelijk als financieel.
- Begeleiding naar regulier werk waar mogelijk.
- Inzetten op activering als regulier werk op korte termijn niet haalbaar is.
- Het bestrijden van laaggeletterdheid.
- Tegengaan van schulden en armoede.
- Verhogen van doelmatigheid, zorg dragen voor productieve prikkels richting zorgaanbieders en minder bureaucratie.
- Ruimte voor en vertrouwen in professionals.

Financieel overzicht

6 Sociaal domein	Begroting 2021 primitief	Begroting 2021 gewijzigd	Rekening 2021
Baten	771	791	814
Lasten	13.773	14.566	12.939
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-13.002	-13.775	-12.125
Baten	-	-	11
Lasten	5.670	6.354	6.051
6.2 Wijkteams	-5.670	-6.354	-6.040
Baten	45.002	47.230	47.733
Lasten	53.068	57.936	56.803
6.3 Inkomensregelingen	-8.066	-10.706	-9.070
Baten	-	-	-
Lasten	12.047	12.406	12.722
6.4 Begeleide participatie	-12.047	-12.406	-12.722
Baten	21	260	274
Lasten	5.483	6.721	6.589
6.5 Arbeidsparticipatie	-5.462	-6.461	-6.315
Baten	-	-	16
Lasten	2.573	1.987	1.985
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-2.573	-1.987	-1.969
Baten	1.233	1.291	1.268
Lasten	21.317	25.164	24.375
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-20.084	-23.873	-23.107
Baten	-	376	448
Lasten	21.177	27.462	27.851
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-21.177	-27.086	-27.403
Baten	-	1.000	3.049
Lasten	514	577	659
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-514	423	2.390
Baten	-	-	-
Lasten	3.958	4.123	3.683
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-3.958	-4.123	-3.683
Saldo 6 Sociaal domein	-92.554	-106.349	-100.044

Relevante beleidsnota's

- Actieplan mantelzorg (2015)
- Actieplan vrijwilligerswerk (2016)
- Nota Werk maken van Werk 2016-2020
- Nota Handhaving Sociaal Domein (2017)
- Twents model inkoop maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp (2017)
- Interventieprogramma Sociaal Domein (2018)
- Regionale visie Huiselijk geweld en kindermishandeling 2018-2022
- Meerjarenbeleidsplan LHBT 'Anders is ook gewoon' 2019-2022
- Meerjarenplan gezondheid 'Gezond op de agenda' (2019)
- Notitie 'Een nieuwe focus op preventie in het sociaal domein Hengelo' (2019)
- 'Wonen en zorg in Hengelo', Opgaven voor 2019 -2025
- Uitvoeringsplan 'Eenzaamheid is iets om te delen' (2019)
- Actieplan toegankelijkheid Hengelo 2020-2021
- Beleidsprogramma sociaal 2021-2025
- Beleidskader Armoede en Schulden 2022-2025

Beleidsindicatoren

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
% scholieren dat kiest voor een technisch profiel	38,2%	38,7%	38,2%	Betreft 2019 (meest recent)
Ingekochte re-integratietrajecten	740	515	488	
Uitstroom naar werk (incl. zelfstandig ondernemerschap) aantal en %)	220 (9,8%)	10,9%	(261) 11,8%	11,0%
Uitstroom overig (aantal en %)	326 (14,5%)	11,5%	(334) 15,1%	
Percentage huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum	14,9%	15,0%	(334) 15%	14,0%
% Hengelose personen dat een inkomen heeft dat landelijk gezien tot de laagste 20% behoort	10,7%	11,2%	niet beschikbaar	De databron (minimascan van Stimulansz) wordt niet meer bijgehouden.
aantal gestarte schuldhulpverleningstrajecten	508	620	488	
aantal afgeronde schuldhulpverleningstrajecten	567	660	451	
Aantal beschutte werkplekken	41,3	45 Fte	50,1 Fte	
Percentage cliënten dat zich beter voelt door hulp	75%	80%	88%	
Percentage cliënten waarbij door hulp het beter gaat op school, werk, dagbesteding	68%	72%	78%	
Samengestelde indicator 'eigen kracht'. Door de Wmo-ondersteuning:- kan ik beter dingen doen die ik wil; - kan ik me beter redden; - heb ik een betere kwaliteit van leven	a: 79% b: 85% c: 79%	a:75%; b: 80%; c:75	a:, b:, c:86%	a en b zijn niet meer te herleiden, de indicatoren zijn net iets anders geformuleerd dan vorige jaren in het CEO Wmo
% ouderen dat aangeeft matig tot zeer eenzaam te zijn	Nog niet beschikbaar	45%	54%	
Aantal unieke cliënten die binnen een kalenderjaar een Wmo-voorziening hebben gehad	6.550	7.000	6.580	

Kengetallen

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Aantal banen (per 1000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar; werkelijk 2018 per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar)	956,3 (2019)	965,3 (2019)	972,7 (2020)	
Het percentage jongeren (12-21 jaar) met een delict voor de rechter (t.o.v. het totaal aantal jongeren tussen de 12-21 jaar)	1% (2019)	1% (2018)	1% (2020)	
Het aantal kinderen in uitkeringsgezinnen (percentage kinderen tot 18 jaar)	6% (2019)	6% (2018)	6% (2020)	
Netto arbeidsparticipatie (Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking)	68,4% (2019)	68,4% (2019)	66,4% (2020)	
Aantal werkloze jongeren (Percentage werkloze jongeren 16-22 jaar)	3% (2019)	3% (2018)	3% (2020)	
Personen met een bijstandsuitkering (per 10.000 inwoners voor de jaren 2017 en 2018; per 1.000 inwoners voor het jaar 2019)	573,2 (2020)	470,8 (2019)	563,1 (2021)	
Personen met een lopend re-integratietraject (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar; werkelijk 2018 per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar)	199,4 (2020)	352 (2018)	199,4 (2020)	
Aantal jongeren dat gebruik maakt van jeugdhulp (Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar)	11,5% (2019)	10,1% (2019)	11,4% (2020)	
Aantal jongeren met een beschermingsmaatregel (percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar)	2% (2019)	1,8% (2019)	1,9% (2020)	
Aantal jongeren met een reclasseringsmaatregel (Percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel t.o.v. alle jongeren (12-22 jaar))	0,4% (2019)	0,4% (2019)	0,4% (2020)	
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep)	820 (2020)	820 (2019)	840 (2021)	

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke Regeling Gezondheid

Per juli 2021 treedt de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling Gezondheid in werking. Dit is één GR voor GGD, OZJT en Veilig Thuis Twente. Ook wordt gastheerschap geboden aan Kennispunt Twente. Dit komt voort uit de gemeenschappelijke regeling (GR) Regio Twente zoals deze tot 1 juli 2021 uitgevoerd werd. Samen met onze regiogemeenten zorgen wij voor inkoop van de juiste (geïndiceerde) maatwerkondersteuning zodat het beschikbaar is voor inwoners die het nodig hebben. Samen werken wij aan het bevorderen van de gezondheid van mensen door middel van preventie, gezondheidsbescherming en verminderen van gezondheidsverschillen.

Regio Twente, portefeuillehoudersoverleg Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is regionaal en vraagt samenwerking om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zo optimaal mogelijk in te richten en om het Twents economisch profiel te helpen versterken.

Sociaal Werk-Leerbedrijf Midden Twente (SWB)

De SWB is de uitvoeringsorganisatie om namens de deelnemende gemeenten een drietal gemeentelijke kerntaken uit te voeren:

1. Wet sociale werkvoorziening (WSW) en Nieuw Beschut,
Met ingang van 1-1 2015 vindt geen nieuwe instroom meer plaats in de WSW waardoor het aantal medewerkers jaarlijks daalt. Met ingang van 2017 is Nieuw Beschut een wettelijke taak en uitvoering hiervan vindt plaats door SWB.
2. Arbeidsontwikkeling;
De SWB voert in het kader van de Participatiewet arbeidsontwikkeltrajecten uit en ondersteunt mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om aan de slag te komen. Hierbij

moet regulier werk altijd het uitgangspunt zijn. Wanneer dat (nog) niet haalbaar is kunnen instrumenten als loonkostensubsidie en beschut werk worden ingezet.

3. Uitvoeringstaken ten behoeve van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte (Gildebor)

Werkplein Twente

Vanuit de Participatiewet zijn wij verantwoordelijk voor de begeleiding naar zo regulier mogelijk werk; in het Werkplein werken wij samen met het UWV, de SWB en alle Twentse gemeenten om werkzoekenden en werkgevers hierin te ondersteunen.

Stadsbank Oost Nederland

Vanuit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) zijn wij verantwoordelijk voor de schuldhulpverlening aan onze inwoners, inclusief preventie en nazorg. Ons doel is mensen waar mogelijk schuldvrij- of hun schuldenlast beheersbaar te krijgen. De financieel-technische zaken op dit gebied, waaronder budgetbeheer en schuldregelen, zijn overgedragen aan de Stadsbank. Binnen de Stadsbank werken 22 gemeenten samen.

Uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken

Voor de uitvoering van de Participatiewet werken we samen met Borne en Haaksbergen. Naast bijstand verstrekking wordt ook uitvoering gegeven aan het re-integratiebeleid en armoedebel

Taakveld 6.1. Samenkracht en burgerparticipatie

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling

Ondersteuning en Zorg

Werk en Inkomen

Wat hebben we bereikt?

We streven na dat iedereen mee kan doen. Dit faciliteren wij door financiering van onder andere Wijkkracht, de wijkwelzijnsorganisaties en voorschoolse voorzieningen. Daarnaast doen we dat doormiddel van het organiseren van de jeugdtafels.

Ook onze inzet op preventie binnen de jeugd en wmo draagt hieraan bij. Voor deze inzet is het niet eenvoudig de opbrengsten ervan duidelijk en inzichtelijk te maken. Maatschappelijke kostenbatenanalyses proberen weliswaar de kosten en opbrengsten van preventie in beeld te krijgen, maar de onvoorspelbaarheid en diversiteit van factoren maken dat uitermate moeilijk.

We hebben bereikt dat er meer bewustwording is voor het thema eenzaamheid. Er is aandacht voor het signaleren ervan, bij onder andere ouderen en jongeren en hun netwerken, maar ook bij het bedrijfsleven (organisaties aangesloten bij de Slinger, lokale middenstand).

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Aanpak preventie Jeugd

Onze preventievisie *Een nieuwe focus op preventie in het sociaal domein Hengelo* (2019) is voor jeugd vertaald naar een Actieplan Preventie Jeugd. Met dit actieplan zijn we een leer- en verandertraject gestart voor 3 jaar (2020, 2021 en 2022).

In 2021 hebben we vanuit actielijn 1 (lerend netwerk) de jeugdtafels uitgebreid en zijn we gaan experimenteren met verschillende manieren om de jeugdtafels vorm te geven. Inmiddels zijn er 5 zelfsturende, structurele jeugdtafels actief in Hengelo. De conclusie op basis van die ervaringen is:

- Een vaste samenstelling draagt het meeste bij aan de doelstelling; men kan doorbouwen in plaats van steeds opnieuw het fundament leggen.

- De onderwerpen (casuïstiek of thema's) die besproken worden moeten gericht zijn op leren en niet op de dagelijkse voortgang van casuïstiek. De lessen moeten vertaald worden naar praktische tips om toe te passen binnen de eigen cirkel van invloed.
- Er is geen principiële limiet aan het aantal jeugdtafels. Iedereen die in Hengelo werkt met kinderen, jongeren of gezinnen moet kunnen aansluiten om ervan te leren.

In 2021 zijn we vanuit diezelfde actielijn ook bezig geweest om de structurele overleggen tussen de managers van voorveld- en jeugdhulpdiensten en de gemeente vorm te geven. Dit heeft geresulteerd in de stamtafel jeugd. Deze stamtafel heeft als doel de ondersteuning van kinderen, jongeren en gezinnen in Hengelo zo goed en efficiënt mogelijk in te richten. We bediscussiëren er gewenste ontwikkelingen, vertalen deze naar concrete adviezen of acties en nemen hier eigenaarschap in. Binnen de stamtafel houden we overzicht, nemen we initiatieven tot verbeteringen en toetsen we nieuwe initiatieven op hun meerwaarde in het grote geheel. We volgen het resultaat van ingezette ontwikkelingen en borgen de positieve opbrengsten ervan, waarbij we organisatie-overstijgend durven te kijken.

Aan de stamtafel bespreken we thema's die strategisch van aard zijn, waarbij organisaties elkaar raken, nodig hebben en/ of samen op willen trekken.

Vanuit actielijn 3 (preventie-toolbox ontwikkelen) hebben we in 2021 gekeken naar hoe we meer verbinding kunnen creëren in de preventieve activiteiten. Op dit moment worden meerdere partijen individueel gesubsidieerd door de gemeente Hengelo. Vele preventieve activiteiten hebben raakvlak met elkaar, zeker in de hoek van de universele preventie. Denk hierbij aan voorlichting en ander groepsaanbod. Door meer in samenhang een antwoord te geven op eenzelfde vraagstuk, proberen verschillende aanbieders en partijen een betere invulling te geven aan de preventieve visie van de gemeente Hengelo om hiermee de kwaliteit van de ondersteuning te verbeteren. Een deel van de individuele subsidie kan ingezet worden voor de pilot. Deze pilot is mogelijk een opmaat naar 2023, waarbij we willen onderzoeken of het wenselijk en haalbaar is om de subsidiedoelen voor preventie jeugd aan een aantal aanbieders te bundelen en hiermee in gezamenlijkheid een preventieprogramma op te zetten en uit te voeren.

Aanpak preventie Wmo

Wij hebben uitvoering gegeven aan preventie voor volwassenen en ouderen. Hierbij richten wij ons op :

- dementerende ouderen;
- ouderen met een migratie achtergrond
- inwoners met psychische of psychosociale problematiek en/of met een licht verstandelijke beperking;
- mantelzorgers;
- eenzame inwoners

Wijkkracht vervult daarbij een belangrijke rol in het voorliggende veld bij de Wmo.

Versterken voorliggend Wijkkracht

De belangrijkste opdracht voor Wijkkracht in 2021 was om zorg te dragen voor een sterker voorveld, door meer ontmoeten en dagbesteding te ontwikkelen. Vergelijkbaar met de AVEM groepen (Allochtone vrouwen en mannen). Daarbij kijkend naar vraag en aanbod en passende locaties verspreid over de wijken. In eerste instantie ligt de focus op ouderen en mensen met een lichte verstandelijke beperking. Samen met Wijkkracht werken wij hierin nauw samen. Waar nodig betreft Wijkkracht daarbij (de professionaliteit van) partners uit de maatwerkvoorzieningen.

In 2021 zijn de benodigde stappen gezet om op drie plekken in de stad hoofdlocaties (Wijkhuysen) te realiseren: Kulturhus Hasselo, de Klokstee en 't Weidedorp. Met daarnaast kleinschalige kuierlocaties. In het Kulturhus is in het najaar 2021 de eerste vernieuwde aanpak voor ontmoeten en dagbesteding van start gegaan. Zie ook hieronder bij herinrichting wijkwelzijnswerk.

De Corona-maatregelen hebben helaas een negatief effect gehad op de omvang en snelheid van deze doorontwikkeling.

Aanpak eenzaamheid

In 2021 hebben een aantal pilots bijgedragen aan bewustwording, netwerkvorming en signalering van eenzaamheid. De pilots hebben een sneeuwbal effect waardoor er nog meer initiatieven rond het thema eenzaamheid tot stand zijn komen. De pilot migrantenouderen, bijvoorbeeld, heeft geresulteerd in meertalige vrijwilligers die gemakkelijker in gesprek komen met de doelgroep. De Hengelose aanpak, waaronder de AVEM groepen, heeft landelijk aandacht gekregen. Met de pilot signaleren wordt onder de vlag van "Wij Samen" een centrale plek gerealiseerd. Hier kunnen inwoners, maar ook ondernemers, situaties van eenzaamheid signaleren, informatie vinden. Hier worden ook initiatieven in het kader van eenzaamheid gedeeld. De derde pilot, de Hackaton, heeft eveneens veel belangstelling gekregen en heeft geleid tot een vervolg initiatief met en door jongeren onder de naam "Jongeren aan Z".

We hebben in 2021 ook aandacht besteed aan het integreren van het thema eenzaamheid bij sport, cultuur, onderwijs en gezondheid.

Mantelzorg en vrijwilligerswerk

We hebben het hele jaar door gewerkt aan de uitvoering van de actieplannen Mantelzorg en Vrijwilligerswerk. Vanuit Wijkkracht is geïnvesteerd in het vinden van jonge mantelzorgers. Er was aandacht voor jonge mantelzorgers door middel van individuele ondersteuning, maatjescontacten en ontspannende groepsbijeenkomsten en -uitstapjes.

Voor volwassen mantelzorgers was er vanuit Wijkkracht een dagelijks beschikbare telefoonlijn waarbij speciaal aandacht was voor signalen van overbelasting. Dit was door corona en de coronamaatregelen sneller en vaker aan de orde. De jaarlijkse waardering tijdens de Dag van de Mantelzorg heeft (door corona) in aangepaste vorm plaatsgevonden.

Tijdens de vrijwilligersmarkt in oktober is ingezet op het mogelijk maken van netwerken tussen instellingen voor vrijwilligerswerk onderling en het vinden van nieuwe vrijwilligers. De jaarlijkse grote feestavond voor vrijwilligers moest helaas door hernieuwde coronamaatregelen vervallen.

Herinrichting welzijnswerk

De SWB en de besturen van de wijkwelzijnsorganisaties hebben een nieuwe dienstverlenings-overeenkomst opgesteld aangaande het beheer van de wijkwelzijnsorganisaties, waardoor zij ook de komende jaren hierin blijven samenwerken.

Het wijkwelzijnswerk heeft als gevolg van corona voor een belangrijk deel stilgelegen. Anders dan het eerste "corona-jaar" is waar nodig en gevraagd, hulp- en zorgverlening gefaciliteerd in de wijk- en buurtgebouwen.

Het wijkwelzijnswerk heeft in samenwerking met Wijkkracht en onze gemeente, daar waar gevraagd, meegewerkt aan de totstandkoming van de Wijkhuizen en kuierlocaties (zie hierboven bij Wijkkracht). Daarmee hebben ze bestaande en nieuwe activiteiten van het voorliggende veld geaccommodeerd, zoals ouderen activiteiten in het Kulturhus. En er is begonnen met de verbouw van Buurthuis 't Weidedorp om ook daar activiteiten onder te kunnen brengen.

Onafhankelijke cliëntondersteuning Wmo en Jeugd

Hengelo heeft samen met 12 andere Twentse gemeenten mee gedaan aan het koplopersproject integrale cliëntondersteuning. Dit project had als doel om samen met o.a. Menzis een verbeterslag te maken in de vindbaarheid, de kwaliteit en de integraliteit van de (onafhankelijke) cliëntondersteuning.

Het project is inmiddels afgerond en heeft in 2021 een toolbox opgeleverd met diverse handreikingen voor gemeenten om de onafhankelijke cliëntondersteuning een plek te geven in de lokale toegang. Verder heeft in 2021 de nadruk gelegen op kennisdeling en scholing. We gaan van de toolbox gebruik maken om het gesprek aan te gaan met o.a. Wijkkracht over de plaats en uitvoering van de Hengelose onafhankelijke cliëntondersteuning binnen onze toegang.

Aanpak preventie Werk en Inkomen

Werk is enorm van belang voor het welzijn van mensen. Mensen met werk zijn aantoonbaar gelukkiger en gezonder. Vanuit Werk en Inkomen zien wij werk als een belangrijk middel om problemen op andere leefgebieden te voorkomen. Daarmee heeft het verkrijgen en behouden van

werk in het algemeen een groot preventief karakter. Daarnaast maken we binnen dit terrein ook steeds meer de verschuiving naar de voorkant van de problematiek om zodoende preventief te werken. Denk daarbij aan de pilot 'Vroeg erop af' waarbij we inzetten op de vroegsignalering van schulden.

Wat zijn we blijven doen?

Veel (preventieve) reguliere activiteiten zijn gewoon doorgegaan. Op een aantal onderdelen is extra inzet gepleegd:

- In het kader van actielijn 2 van het Preventieplan jeugd (inzetten op vindplaatsen) zijn we blijven inzetten op de Praktijkondersteuners bij de Huisartsen (POH).
- We hebben de zorgstructuren in het onderwijs (en de Integrale Kindcentra) weer ondersteund. We hebben de inzet van de schoolzorgondersteuners (SZO) breder uitgerold en het project zorgintensieve scholen verbreed (zie taakveld 4.3, onderwijsbeleid en leerlingenzaken).
- Ondanks Corona zijn de preventie-activiteiten van LOES (informatie en advies ouders/opvoeders), Wijkkracht, Halt, Tactus, Humanitas, JGZ, Mediant en Samenspel ook in 2021 uitgevoerd. Soms aangepast en met een minder groot aantal deelnemers.
- Met betrekking tot subsidiëren van de Stichting Vizier: Door uitbreiding van de rijksmiddelen voor anti-discriminatie konden we de subsidie van Vizier verhogen. We hebben afspraken gemaakt hoe Vizier deze extra middelen gaat inzetten, o.a. door toetreding in lokale netwerken.
- In het kader van het Meerjarenbeleidsplan 'Anders is ook gewoon' hebben we heel 2021 door zichtbaarheidsacties (waaronder het hijsen van de Regenboogvlag) meegewerkt aan aandacht voor de LHBT-doelgroep. In oktober vond de Coming Out Week plaats, met activiteiten op scholen, in de bibliotheek, de horeca en in ons stadhuis.
- Subsidiëren van de Adviesraad Sociaal Domein en de Cliëntenraad Minima en Wmo heeft plaatsgevonden.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	791	14.566	-13.775	814	12.939	-12.125
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	791	14.566	-13.775	814	12.939	-12.125

Financiële toelichting

Op het onderdeel Sociaal werk (in de Wijk), waaronder onder meer de voorliggende voorzieningen vallen, hebben we € 1.376.000 minder uitgegeven dan begroot. Deze onderschrijding heeft verschillende oorzaken.

- Een groot gedeelte van deze onderuitputting van het budget is incidenteel van aard. Vanuit de ontwikkelagenda, beleidsprogramma en maatregelenpakket waren diverse budgetten beschikbaar in 2021. De combinatie van beleidsherijking, bezuinigingsopgave en een reorganisatie in coronatijd heeft een negatieve impact gehad op het tempo van de veranderingen. De uitgaven en personele inzet gingen hiermee gepaard. Dit is verder versterkt doordat een aantal mensen op cruciale posities in de organisatie zijn uitgevallen of vertrokken. Er is hierdoor € 906.000 niet uitgegeven. Deze resterende middelen worden via de budgetoverheveling doorgeschoven naar 2022.
- Ten aanzien van de voorliggende voorzieningen Wmo zien we een voordeel. Dit wordt veroorzaakt doordat de verbouwkosten van het gebouw Weidedorp ten behoeve van Wijkkracht hebben geactiveerd. We hadden deze kosten in de exploitatie begroot, waardoor we nu een voordeel zien van € 127.000. Daarnaast is er een voordeel van € 29.000 doordat

Wijkkracht minder subsidie heeft aangevraagd op het onderdeel huisvestingskosten door verhuizing naar de Gerststraat.

- Bij de aanpak verwarde personen hebben we een onderschrijving van € 108.000. Er is wel inzet gepleegd op dit onderdeel, maar de (personele) kosten zijn verantwoord onder taakveld 6.2 Wijkteams.
- Net als vorig jaar zijn er minder activiteiten uitgevoerd op voorliggende activiteiten. Dit wordt onder meer veroorzaakt door corona. Het gaat daarbij onder andere over: mantelzorg (€ 27.000 voordeel) en actieplan LHBT (€ 19.000 voordeel). Voor Toekomstplannen jong volwassenen hebben we een beleidsregel toegepast voor de bijdrage 16+. Hier hebben minder jongeren gebruik van gemaakt in 2021 dan dat we van te voren hadden ingeschat.
- Voor de uitbreiding van 2,7 fte's aan combifuncties hebben we vanaf 2019 extra rijksmiddelen ontvangen. Jaarlijks moeten we in totaliteit 18,56 fte aan combifuncties inzetten. Deze kunnen we ruimschoots binnen het budget realiseren, omdat we hier zelf ook voldoende middelen voor gereserveerd hadden. We hebben dit jaar € 47.000 minder besteed dan we na de bijstelling in de Tweede Berap hadden geraamd.

We hebben geen uitgaven gehad voor het onderdeel Thuis in de Buurt. Dit geeft een voordeel van €23.000. Bij preventie hebben we een voordeel van € 58.000. Dit komt deels door een lagere vaststelling van de subsidie 2020 individueel maatwerk GGD/JGZ en het niet invullen van het budget inhuur ad €12.000 op Preventie. Voor de adviesraden hebben we € 26.000 minder uitgegeven dan begroot.

Wijkwelzijnsvoorzieningen (voordeel € 78.000)

We hebben minder uitvoeringskosten voor werkgeversinstituut beheer wijkwelzijn en minder uitvoeringskosten administratieve ondersteuning. Het stoppen van Stichting Oostwerk levert een voordeel op van in totaal € 32.000. Daarnaast hebben we een lagere opbrengst verhuur en catering MFA 't Berflo van € 10.000 in verband met beperkte openingstijden door corona. Ook de exploitatiekosten zijn hierdoor lager. Daarnaast is er een te hoog budget toegekend aan MFA 't Berflo (€ 35.000 voordeel). Tenslotte is er nog een beperkt deel van de bezuinigingsopdracht op dit onderdeel (€ 10.000 nadelig).

Kinderdagverblijven (nadeel € 50.000)

Ook dit jaar zet de groei van het aantal SMI dossiers (sociaal medische indicaties) door. Ouders komen in aanmerking voor SMI als ze om sociale en/of medische redenen tijdelijk niet in staat zijn om voor hun kinderen te zorgen. Kinderopvang kan dan een (tijdelijke) oplossing bieden om ouders te ontlasten en of de ontwikkeling van het kind niet te schaden. We verwachten dat deze stijging doorzet. Hiermee kan ook voorkomen worden dat de duurdere dagbesteding wordt ingezet. Circa één derde van deze groei in 2021 is ontstaan door de coronacrisis. Dossiers liepen bijvoorbeeld langer door, omdat therapieën uitgesteld werden. Ook werd er vanwege complexe thuiswerksituaties meer ingezet op kinderopvang. Wij hebben hier bij de 2e Berap al een bijstelling op doorgevoerd van € 320.000. Hierbij hebben wij voor € 70.000 de onderschrijving Technische Hygiene Zorg kunnen inzetten. Per saldo resteert er nog een overschrijving van € 50.000. Wij zullen hier meerjarig ons budget op moeten bijstellen.

Binnen het onderdeel Sociale vernieuwing / wijkaanpak hebben we een voordeel van € 53.000. Dit komt doordat we in 2021 minder subsidies hebben uitbetaald dan oorspronkelijk gepland. Dit komt door de coronabeperkingen. Met name bij subsidies voor buurtbonnen zien wij een onderbesteding van € 32.000. Daarnaast zijn minder subsidies uitbetaald voor wijkbrede activiteiten (voordeel € 12.000) en instandhouding bewonersorganisatie (voordeel € 9.000).

Taakveld 6.2. Wijkteams

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling
Ondersteuning en Zorg

Opmerking vooraf: de titel van dit taakveld heeft binnen Hengelo een andere betekenis. In veel gemeenten indiceren de wijkteams. Dit is in Hengelo niet zo. Bij ons verlenen de wijkteams lichte ondersteuning in de wijk en zijn het dus de toegangsteams bij de gemeente die indiceren voor een maatwerkvoorziening. Hengelo kent naast het zorgloket een team Jeugd en Gezin (inclusief leerplicht), een team Wmo en vier teams Werk en inkomen.

Wat hebben we bereikt?

We brengen de ondersteuningsbehoeften van inwoners op meerdere leefgebieden in beeld (o.a. wonen, welbevinden, gezondheid en ontwikkeling, opvoeden en inkomen). Samen met hen onderzoeken we naar wat mensen op eigen kracht kunnen, waar hun eigen netwerk ingezet kan worden en waar nog extra ondersteuning nodig is. Daar waar mogelijk, wordt er eerst verwezen naar het voorliggende veld alvorens er door een toegangsmedewerker een maatwerkvoorziening, schuldhulpverlening wordt ingezet en/of een uitkering wordt verstrekt.

Regie wordt gevoerd indien de situatie van cliënten erom vraagt. Tevens wordt er, waar nodig, zoveel mogelijk samengewerkt tussen de verschillende afdelingen binnen de gemeente, waardoor de hulpverlening beter op elkaar afgestemd is.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

We hebben onze reguliere (preventieve) activiteiten voortgezet, zoals het informeren, adviseren en ondersteunen van cliënten bij het zorgloket (in samenwerking met de wijkteams van Wijkkracht). Daar waar sprake leek te zijn van zwaardere problematiek, hebben de desbetreffende teams de vraagverheldering verder opgepakt en zorg (en evt regie) ingezet waar nodig.

Bij Jeugd is wederom ingezet in ketensamenwerking, om zodoende kwaliteit en efficiency te vergroten. Zo zijn we verder gegaan met de implementatie van de (regionale) jeugdbeschermingstafels ten behoeve van een goed doorlopend cliëntproces in de jeugdbeschermingsketen. Hiermee richten wij ons op het overnemen van de ingezette lijn van hulpverlening en gestelde resultaten en proberen we dubbellingen van eerder gedane stappen in inzet jeugdhulp te voorkomen.

Ook zijn we bezig met de pilot jeugdhulpteams op de zogenoemde 'zorgintensieve scholen'. Hiermee streven we naar vroegtijdig de juiste interventies in te kunnen zetten, trachten we zwaardere jeugdhulp te voorkomen en werken we meer in verbinding samen.

Bij de WMO zagen we het aantal aanmeldingen gedurende het jaar toenemen. Hierdoor was onze gemiddelde wachttijd in de derde kwartaal van 2021 langer dan normaal. In de loop van het vierde kwartaal zijn er gerichte acties ondernomen, waardoor de wachttijden grotendeels zijn ingelopen. Daarnaast vindt er in samenwerking met Wijkkracht een doorontwikkeling plaats om de voorliggende voorzieningen beter te positioneren en in te richten, zodat er meer vragen van de inwoners voorliggend kunnen worden opgepakt en er minder maatwerkvoorzieningen inzet hoeven te worden. Dit is in lijn met de acties zoals genoemd in het maatregelenpakket.

Wat zijn we blijven doen?

We hebben onze reguliere (preventieve) activiteiten voortgezet, zoals het informeren, adviseren en ondersteunen van cliënten bij het zorgloket (in samenwerking met de wijkteams van Wijkkracht).

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6.2 Wijkteams	-	6.354	-6.354	11	6.051	-6.040
Totaal 6.2 Wijkteams	-	6.354	-6.354	11	6.051	-6.040

Financiële toelichting*6.20.1 Toegang tot maatwerkvoorzieningen (€ 314.000 voordeel)*

De werkelijke personele kosten liggen op dit taakveld € 409.000 lager dan begroot, daarentegen zien we een hogere besteding op de inhuur. Per saldo is het voordeel € 244.000 euro. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9. Daarnaast hebben we minder uitgegeven aan abonnementskosten.

Taakveld 6.3. Inkomensregelingen

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling
Werk en Inkomen**Wat hebben we bereikt?**

Vanuit de Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen hebben we de Participatiewet uitgevoerd voor de gemeenten Borne, Hengelo en Haaksbergen. Deze bijstand is bedoeld voor de inwoners van deze gemeenten die in zodanige omstandigheden verkeren dat ze niet over de middelen beschikken om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te voorzien. Ultimo 2021 telden we voor Hengelo 2127 uitkeringen. Dit is een daling van 115 uitkeringen ten opzichte van 1 januari 2021. De dynamiek in het bestand is wel enorm toegenomen. Veel meer dan in andere jaren hebben mensen een uitkering aangevraagd en veel meer mensen zijn ook weer uitgestroomd. Dat maakte de uitvoering arbeidsintensiever. In tegenstelling tot eerdere prognoses en ondanks de coronacrisis, heeft de arbeidsmarkt zich gunstig ontwikkeld. Wij verstrekken daarnaast vanuit het minimabeleid diverse bijdragen zodat ook inwoners met een laag inkomen kunnen deelnemen aan de maatschappij. Voor bijzondere noodzakelijke kosten van het bestaan verstrekken wij bijzondere bijstand.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021

Vanaf 1 augustus 2021 is de hoogte van de bijdrage voor sportieve, culturele, educatieve en maatschappelijke activiteiten voor volwassen verhoogd. Daarnaast indexeren we jaarlijks de hoogte van de vergoedingen. Eind december 2021 is besloten de jaarlijkse subsidie voor de Voedselbank met €45.000 te verhogen zodat zij de activiteiten kunnen blijven uitvoeren.

Als onderdeel van het steun- en herstelpakket hebben we ook in 2021 uitvoering gegeven aan de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Deze regeling vult het inkomen van zelfstandige ondernemers aan tot het sociaal minimum indien het inkomen van de zelfstandig ondernemer door de coronacrisis onder het sociaal minimum daalt. Ondernemers konden daarbij enerzijds een uitkering ontvangen met betrekking tot levensonderhoud en/of anderzijds een krediet aanvragen voor het overbruggen van vaste lasten in coronatijd. Naast dat we deze regeling voor de gemeente Hengelo uitvoeren, voert het ROZ de Tozo ook uit voor 16 andere gemeenten in Twente en de Achterhoek.

Naast de verstrekking van de Tozo heeft het ROZ ook een start gemaakt met de heroriëntatie voor zelfstandigen die op zoek moeten naar een andere bron van inkomsten doordat hun bedrijf (al dan niet door corona) niet meer levensvatbaar is. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de dienstverlening en beschikbare middelen voor de doelgroep van het Regionale Mobiliteitsteam (RMT).

Per 1 oktober 2021 is de Tozo4- regeling beëindigd. Op dat moment hadden 2511 ondernemers in het werkgebied van het ROZ van de regeling gebruik gemaakt. Deze ondernemers hebben 2571 aanvragen voor levensonderhoud ingediend (waarvan 94% is toegekend) en 118 kredieten aangevraagd, waarvan 64% is toegekend. Vanaf 1 oktober 2021 kunnen zelfstandigen een beroep doen op de zogenaamde Bbz-light regeling, die in afwijking van het reguliere Bbz geen partnertoets kent.

Gedurende de periode van 1 januari 2021 tot 1 oktober 2021 hebben we de Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK) uitgevoerd. Deze regeling is bedoeld voor inwoners van Hengelo die geconfronteerd worden met hoge woonlasten en een daling van de inkomsten door corona. Er zijn 95 aanvragen ingediend waarvan we 51 aanvragen hebben toegekend.

Aan gedupeerde ouders van de kinderopvangtoeslagaffaire bieden wij hulp in de vorm van maatwerk op basis van de hulpvraag op alle levensgebieden. In 2021 hebben 151 ouders zich bij ons gemeld. Hiervan heeft 80% aangegeven geen ondersteuning te willen van de gemeente. De overige groep gedupeerde ouders heeft vooral een hulpvraag op het gebied van schulden.

Wat zijn we blijven doen?

Op het gebied van inkomensvoorzieningen zijn er diverse wettelijke taken en regelingen die we zijn blijven uitvoeren. Dit zijn onder andere de bijstandsverstrekking voor levensonderhoud, kwijtschelding afvalstoffenheffing, minimabeleid, bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag en het Bbz.

In 2021 was de arbeidsmarkt ondanks de coronacrisis krap. Een krappe arbeidsmarkt betekent dat er relatief weinig mensen beschikbaar zijn voor de vacatures die bedrijven hebben. Door de coronamaatregelen was er minder persoonlijk contact mogelijk met zowel de werkzoekenden als de bedrijven. Dit maakt het bemiddelen naar een passende werkplek voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waar onze doelgroep voor een groot deel uit bestaat, extra ingewikkeld. Desondanks is het gelukt ons totale bijstandsbestand te laten dalen.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6.3 Inkomensregelingen	47.230	57.936	-10.707	47.733	56.803	-9.069
Totaal 6.3 Inkomensregelingen	47.230	57.936	-10.707	47.733	56.803	-9.069

Financiële toelichting

Inkomensondersteuning chronisch zieken (€ 52.000 voordeel)

We controleren nu vooraf bij aanmelding of iemand tot de doelgroep behoort om gebruik te kunnen maken van de collectieve zorgverzekering. Daarnaast controleren we jaarlijks het bestand of deelnemers hier nog steeds gebruik van mogen maken. Dit leidt tot een daling van het aantal verzekerden. Daarnaast daalt in zijn algemeenheid de doelgroep van mensen met een laag inkomen. Dit zien we ook terug in het aantal mensen dat een PW uitkering ontvangt.

Inkomensvoorziening (voordeel € 312.000 voordeel)

De ramingen van het CPB voor 2021 gingen uit van een forse stijging van het bijstandsvolume. Ondanks corona en in tegenstelling tot de ramingen is de conjunctuur in 2021 echter aangetrokken en is ook het aantal bijstandsuitkeringen gedaald met 115 uitkeringen. Het aantal algemene bijstandsuitkeringen daalde met 79, de Ioaw uitkeringen met 32 en de Ioaz uitkeringen met 4. De afname van het aantal bijstandsgerechtigden is voor een deel te danken aan de stijging van het aantal klanten dat vanuit de bijstand is geplaatst op een baan met een loonkostensubsidie. Dat aantal steeg, als gevolg van de veranderende en steeds complexer wordende doelgroep, met 22 naar 189. Het is een bewuste keuze om iedereen die enigszins kan werken, ook daadwerkelijk te laten werken met de benodigde ondersteuning. Ook als dit tot gevolg heeft dat de kosten voor LKS en begeleiding de

komende jaren structureel zullen toenemen. Werk is enorm van belang voor het welzijn van mensen. Mensen met werk zijn aantoonbaar gelukkiger en gezonder. Naast dat dit uit sociaal oogpunt uiteraard wenselijk is, betekent het een besparing op de uitkeringslasten en vaak ook een besparing op (toekomstige) kosten op andere gebieden zoals de WMO, Jeugdzorg, schulden en ziektekosten.

De uitgaven Bbz (zelfstandigen) stegen in het laatste kwartaal van 2021 aanzienlijk door het aflopen van de TOZO en de invoering van het openstellen van de regeling "vereenvoudigde Bbz".

Het Hengelose BUIG budget is in 2021 ten opzichte van 2020 gedaald als gevolg van de aanpassingen in het verdeelmodel. Tegelijkertijd heeft het ministerie het BUIG budget verder naar beneden bijgesteld als gevolg van deze gunstige conjunctuur en het landelijk dalende aantal bijstandsgerechtigden.

Indien wij het BUIG Budget wat wij vanuit het Rijk ontvangen afzetten tegen onze werkelijke lasten 2021 realiseren wij hierop nog steeds een overschot. Echter zien wij hier, zoals eerder aangekondigd, een dalende lijn in en zullen wij hierop ook meerjarig onze begroting realistisch moeten bijstellen.

Minimaregelingen (€ 101.000 voordeel)

Het gemiddelde aantal bijstandsuitkeringen daalde in 2021 ten opzichte van 2020, echter steeg het aantal verstrekkingen vanuit minimabeleid. De stijging is voornamelijk toe te schrijven aan het toegenomen aantal verstrekkingen voor sportieve, culturele, educatieve en maatschappelijke activiteiten voor volwassenen en de fors meer uitgegeven kledingvouchers vanuit het kindpakket. Voor de hiervoor genoemde bijdrage voor volwassenen hadden wij echter een nog grotere stijging begroot en sluiten wij 2021 af met een incidenteel voordeel. Daarnaast zijn er ook enkele regelingen waarbij wij een daling zien en waarbij de uitgaven ook achter zijn gebleven ten opzichte van onze begroting waarbij corona een van de oorzaken is. Wij hebben daarom gedurende het jaar bijgestuurd en bijvoorbeeld scholen van extra fruit voorzien en eind december besloten om vooruitlopend op de landelijke maatregel Corona zelftesten beschikbaar te stellen.

Kwijtschelding (€ 137.000 nadeel)

Net zoals vorig jaar zien wij in 2021 een stijging in de groep die in aanmerking komt voor kwijtschelding van de afvalstofheffing. De kwijtschelding geldt overigens alleen voor het vastrecht en niet voor het variabele deel. Het nadeel ten opzichte van de raming voor het onderdeel kwijtschelding afvalstoffenheffing bedraagt afgerond € 142.000.

Bijzondere bijstand (€ 200.000 voordeel)

Bijzondere bijstand is bedoeld voor mensen met een laag inkomen die de noodzakelijke kosten van het bestaan niet zelf kunnen dragen. Het aantal individuele klanten dat een beroep heeft gedaan op de bijzondere bijstand is in 2021 ten opzichte van 2020 licht gedaald van 2.764 naar 2.761, de gemiddelde kosten per klant zijn gestegen van € 1.078 naar € 1.121. Ten opzichte van onze bijgestelde begroting zorgt dit voor een voordeel.

Ook hebben wij in 2021 de TONK regeling uitgevoerd en aan 51 burgers verstrekt wat leidt tot een extra uitgave van € 224.000 waar wij vanuit het Rijk een compensatie voor hebben ontvangen. Deze is per saldo budgettair neutraal in onze jaarverantwoording verwerkt.

In 2021 is er per saldo voor een bedrag van circa € 75.000 meer dan geraamd aan bijzondere bijstand teruggevorderd. Onderdeel hiervan is de geactualiseerde voorziening dubieuze debiteuren.

Bij de 1e berap / Kadernota hebben wij bijzondere bijstand voor kosten bewindvoering met € 400.000 bijgesteld tot een bedrag van € 1.600.000 waar de uiteindelijke werkelijke lasten 2021 ook op uitkomen. Voor bijzondere bijstand voor beschermingsbewind geldt dat het wettelijk gezien moeilijk is om te sturen op de kosten. Hoewel er verschillende initiatieven worden ontplooid om deze kosten te beperken is het landelijke beeld dat de kosten voor gemeenten toenemen. Wij hebben in onze meerjarenraming geen rekening gehouden met groei.

Inkomensvoorziening post NL (€ 40.000 voordeel)

Vanuit de gemeente Hengelo plaatsen wij uitkeringsgerechtigden (via de SWB) bij PostNL om hen op korte termijn van werk te voorzien. De gemeente Hengelo vergoedt de loonkosten. Ondanks dat er ook in 2021 meer pakketten zijn verstuurd, zijn er als gevolg van de huidige arbeidsmarkt minder mensen geplaatst. De totale kosten zijn daardoor lager uitgevallen.

Participatiewet beheer (€ 288.000 voordeel waarvan € 144.000 budgetoverheveling)

Op dit subtaakveld belasten wij onder andere de vergoeding door aan de gemeenten Borne en Haaksbergen waarvoor wij vanuit de uitvoeringsorganisatie bijstandsgerechtigden begeleiden. Op de verwachte vergoeding hebben wij op basis van de werkelijke aantallen en personele mutaties een bijstelling gedaan bij de 1^e berap en sluiten wij het jaar 2021 binnen de begroting af.

We hebben op dit taakveld minder uitgegeven aan loon- en inhuurkosten Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9.

ROZ (€ 750.000 voordeel waarvan wij voorstellen € 250.000 te storten in de reserve Tozo en inclusief een budgetoverheveling van € 50.000)

Een van de maatregelen van het Rijk om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis betreft de Tozo-regeling. Het team ROZ voert voor de gemeente Hengelo en 16 andere gemeenten deze regeling uit.

Voor de gemeente Hengelo hebben wij in 2021 792 aanvragen levensonderhoud verwerkt en dit resulteerde in een uitgave van bijna € 4.100.000 waartegenover ook direct een baat van € 4.100.000 staat. Aan bedrijfskredieten hebben wij 61 aanvragen verwerkt en dit leidt tot een uitgave van € 246.000 waar wij tevens een vordering op de ondernemer als baat hebben moeten opnemen van ook € 246.000.

Bij de tussentijdse rapportages hebben wij geprobeerd zo goed mogelijk in te schatten tot welke uiteindelijk baat en/of last wij voor de Tozo-regeling uit zouden komen. Echter is het niet te voorkomen dat we met verschillen geconfronteerd worden op baten en lasten niveau (€ 511.000), echter per saldo budgettair neutraal.

Bij onze opdrachtgevende gemeenten heeft het ROZ per aanvraag Tozo een vergoeding in rekening gebracht om de directe kosten 2021 en de verwachte lasten 2022 tot en met 2027 te kunnen dekken. Tegenover deze extra baat in 2021 staan directe kosten 2021. Ten opzichte van onze bijgestelde begroting leidt dit in 2021 tot een voordeel van € 250.000. Mede doordat het ministerie verlenging van de Tozo regeling tot en met 2027 heeft aangekondigd, stellen wij voor om dit voordeel middels het bestemmingsvoorstel bij deze jaarverantwoording te storten in de Reserve Tozo om de verwachte lasten in de toekomst te kunnen dekken.

In het laatste kwartaal 2021 heeft het Rijk een versoepelende wijziging Bbz (Bbz-light) opengesteld. Het ROZ voert ook deze regeling voor de gemeente Hengelo en haar opdrachtgevende gemeenten uit. Voor de gemeente Hengelo zijn de uitgaven Bbz 2021 t.o.v. 2020 verdubbeld waarvoor wij in de BUIG ook door het ministerie gecompenseerd zijn. Deze regeling loopt door tot en met eind maart 2022.

Voor de overige gemeenten heeft deze regeling voor extra werkzaamheden inclusief bijbehorende vergoeding geleid. Per saldo leidt dit tot een incidenteel voordeel van € 260.000.

Daarnaast ontstaat er een incidenteel voordeel door de actualisatie van de voorziening dubieuze debiteuren van € 130.000.

Rest er nog enkele kleinere voor- en nadelen op diverse posten van in totaal € 60.000.

Taakveld 6.4. Begeleide participatie

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling
Werk en Inkomen

Wat hebben we bereikt?

Mensen met een indicatie in het kader van de Wet sociale werkvoorziening (WSW) verrichten onder aangepaste omstandigheden zo regulier mogelijke arbeid. De uitvoering van de WSW is belegd bij de SWB.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

De Wet sociale werkvoorziening (WSW) is bedoeld voor mensen die door een lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap niet onder normale omstandigheden kunnen werken. Sinds 1 januari 2015 kunnen er geen nieuwe mensen meer instromen in de WSW. Dat betekent dat het aantal WSW medewerkers door natuurlijk verloop jaarlijks daalt. Naar verwachting zal bijna 30% van de populatie in de komende periode van maximaal zeven jaar de SWB verlaten vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Tussen nu en ruim tien jaar is zelfs de helft van de populatie uit dienst.

Wat zijn we blijven doen?

WSW medewerkers die voor 1 januari 2015 een WSW-indicatie hadden en in WSW-verband aan de slag waren, komen in aanmerking voor verlenging van die indicatie. Voor iedereen die met een indicatie bij een SW-bedrijf werkt, is de Cao Sociale Werkvoorziening van toepassing. Op 16 september 2021 is de nieuwe CAO SW 2021-2025 definitief vastgesteld. Ook de begeleiding blijft onveranderd. De SWB verzorgt de werkzaamheden voor deze doelgroep. Voor de uitvoering hiervan ontvangen we van het Rijk middelen. Deze stellen we ter beschikking aan de SWB om deze doelgroep werk te bieden en te begeleiden.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6.4 Begeleide participatie	-	12.406	-12.406	-	12.722	-12.722
Totaal 6.4 Begeleide participatie	-	12.406	-12.406	-	12.722	-12.722

Financiële toelichting

De Rijksvergoeding (als onderdeel van de gemeentefondsuitkering) welke wij ontvangen voor de uitvoering van de Wsw betalen we één op één door aan de SWB.

In de decembercirculaire 2021 heeft het Rijk nog een extra budget beschikbaar gesteld waarbij besluitvorming in 2021 niet meer haalbaar is en er dus geen administratieve correcte verwerking doorgevoerd kan worden. Dat is de reden dat wij op taakveld 6.4 een nadeel presenteren echter verwijzen wij u naar programma 9 waar dit voordeel zichtbaar wordt. Kortom per saldo budgettair neutraal.

Taakveld 6.5. Arbeidsparticipatie

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling
Werk en Inkomen

Wat hebben we bereikt?

In 2021 hebben de mensen die daar recht op hebben bijstand ontvangen. Daarnaast hebben we zoveel mogelijk mensen begeleid naar regulier werk. In 2021 hebben we ons voorbereid op de nieuwe Wet inburgering. Deze wet zou aanvankelijk ingaan op 1 juli 2021 maar is een half jaar uitgesteld naar 1 januari 2022. Gemeenten krijgen een veel grotere taak in de nieuwe wet.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

In voorbereiding op de nieuwe Wet inburgering hebben we de nieuwe onderdelen zoals de Brede intake, Persoonsplan Inburgering en Participatie en de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) ontwikkeld en uitgewerkt. De klantmanagers Werk en Inkomen hebben trainingen gevolgd en er is gezorgd voor aanbod op twee leerroutes voor de B1-route (regionale inkoop) en de Zelfredzaamheidsroute (Midden Twente, subsidie). Ook zijn er afspraken gemaakt voor de uitvoering van de leerbaarheidstoets. Voor wat betreft de werkprocessen en ICT zijn tevens voorbereidingen

getroffen. Door corona is echter wel vertraging opgelopen, omdat onderdelen als bijvoorbeeld het testen van de MAP halverwege moest stoppen of de groepstrainingen Financiële zelfredzaamheid niet kon starten. De Participatieverklaringstraining is door corona verkort tot 1 dagdeel.

Ook hebben we in 2021 veel aandacht gehad voor onze jongeren. Binnen de pilot Perspectiefjaar zijn kwetsbare jongeren tot 27 jaar, die op meerdere levensdomeinen extra ondersteuning nodig hebben, intensief ondersteund door life-coaches. Dat heeft ons geleerd dat intensieve begeleiding bijdraagt om jongeren duurzaam te laten deelnemen aan de maatschappij. De pilot is eind december 2021 afgesloten. Evaluatie vindt plaats in het eerste kwartaal van 2022. Middels een informerende raadsbrief wordt de raad op de hoogte gebracht van de resultaten en de inbedding van de werkwijze.

Naast alle lopende initiatieven en werkwijzen zoals de Twentse Belofte, is er ook extra ingezet op ROC-studenten die naar verwachting wél een diploma gaan halen, maar problemen ervaren op andere leefgebieden. In een vroeg stadium legt het ROC nu contact met de juiste medewerker van de gemeenten om samen voor een sluitend vangnet te zorgen. Als gevolg van de beperkende maatregelen zijn op onderdelen ook minder activiteiten uitgevoerd. Zo hebben er minder activiteiten en lessen in fysieke vorm kunnen plaatsvinden. Dit uit zich ook in de besteding van de middelen. Via digitale middelen is echter geprobeerd om werkzoekenden te bereiken en hen te bewegen om op een passende baan te solliciteren. Een voorbeeld hiervan is Werkplein TV.

In 2021 hebben we bij ons mensontwikkelbedrijf – de SWB –304 personen op een traject geplaatst. Net als vorig jaar geldt dat op dit moment ongeveer de helft van de kandidaten klaar is voor een volgende stap. Een substantieel deel van deze groep stroomt vervolgens door naar (regulier) betaald werk.

Er is een groter beroep gedaan op ondersteuning na plaatsing bij een werkgever door middel van jobcoaching en loonkostensubsidie. Het is een bewuste keuze om iedereen die enigszins kan werken, ook daadwerkelijk te laten werken met de benodigde ondersteuning. Werk is enorm van belang voor het welzijn van mensen. Mensen met werk zijn aantoonbaar gelukkiger en gezonder. Naast dat dit uit sociaal oogpunt uiteraard wenselijk is, betekent het vaak ook een besparing op (toekomstige) kosten op andere gebieden zoals de WMO, Jeugdzorg, schulden en ziektekosten.

Wat zijn we blijven doen?

- De groep inburgeraars die onder de wet inburgering 2013 vallen huisvesten, een uitkering verstrekken en begeleiden naar (vrijwilligers)werk, zorgen voor maatschappelijke begeleiding en een participatieverklaring (door Wijkkracht)
- Als centrumgemeente binnen de uitvoeringsorganisatie Werk en inkomen blijven we de taken op het gebied van de begeleiding van mensen naar werk ook voor de gemeenten Haaksbergen en Borne uitvoeren.
- Via het Werkplein Midden Twente hebben we ondanks de beperkende maatregelen veel mensen weten te plaatsen bij werkgevers.
- Het partnerschap met onze partners - waaronder de SWB - op het gebied van re-integratie is verder bestendigd.
- We bieden maatwerk in de uitvoering. De focus op doelmatigheid is verder vergroot.
- We hebben veel mensen met een arbeidsbeperking weten te plaatsen bij werkgevers, dit is terug te zien in de oplopende kosten voor de loonkostensubsidie.
- We werken regionaal nauw samen met onze partners. In 2021 is het Regionale Mobiliteitsteam (RMT) verder ontwikkeld.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6.5 Arbeidsparticipatie	260	6.721	-6.461	274	6.589	-6.315
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie	260	6.721	-6.461	274	6.589	-6.315

Financiële toelichting

Participatiewet trajecten (125.000 voordeel)

Wij hebben enkele incidentele meevallers gehad waaronder een bijdrage voor versterking van het taalhuis en enkele bijdragen in de personele doorbelastingen. Daarnaast hebben wij vanwege de corona maatregelen minder inzet op participatie kunnen uitvoeren, waarvan wij al deels melding/ eerste bijstelling in de Berap hadden gemaakt. Daarentegen lopen de begeleidingskosten Nieuw Beschut wel op. Dit leidt voor 2021 tot een overschrijding van € 88.000 die binnen de voordelen op dit taakveld wegvalt. Tot slot hebben wij op dit subtaakveld € 160.000 minder uitgegeven aan loonkosten. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9.

Participatiewet trajecten SWB (297.000 nadeel)

Al geruime tijd beschikt de gemeente Hengelo over de regeling 'Stadsbanen'. Deze regeling is ontstaan toen de WIW- en ID banen in 2004 werden opgeheven. Hoewel de constructie van de Stadsbaanregeling ons inziens ertoe bijdraagt om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt de mogelijkheid te bieden betaald werk te verrichten, is gebleken dat de huidige regeling niet meer voldoet aan de gewijzigde wetgeving. Vanaf 1 januari 2020 moeten medewerkers in de Stadsbaanregeling gelijk beloond worden als medewerkers in vaste dienst bij de inlener en vanaf januari 2021 deelnemen aan een adequate pensioenvoorziening. Alle 37 medewerkers die op 1 januari 2021 werkzaam waren in de Stadsbaanregeling hebben conform de wetgeving en de van toepassing zijnde cao derhalve recht op een nabetaling. Gemeente Hengelo draagt de kosten voor de nabetaling aan alle Stadsbaners op basis van artikel 8a van de Waadi. De nabetaling ad totaal bij benadering € 300.000 betreft de jaren 2020 en 2021 en is niet eerder opgenomen in onze begroting. Dit leidt derhalve tot de hier gepresenteerde overschrijding.

Inburgering (€ 250.000 voordeel - overheveling naar 2022 € 120.000)

In 2021 is een bestedingsplan gemaakt voor Inburgering bestaande uit structurele en incidentele middelen. Het betrof inzet van middelen voor de huidige groep inburgeraars en voorbereiding op de nieuwe Wet inburgering die is uitgesteld tot 1 januari 2022. De incidentele middelen bestonden onder meer uit overheveling incidentele middelen naar 2021; bijdrage voorbereidingskosten door Borne en Haaksbergen; integratiekosten 2021. De structurele middelen zijn bestemd voor onder andere de inzet van Wijkkracht om inburgeraars te huisvesten en om hen maatschappelijke begeleiding, participatieverklaring en juridische ondersteuning te kunnen bieden. Het begrote budget is te ruim gebleken en dit leidt tot een voordeel.

Het grootste gedeelte is volgens het bestedingsplan besteed, echter door corona en een personeelstekort is een deel van het budget niet ingezet. In 2022 willen en kunnen wij hier nog deels uitvoering aan geven en daarom hebben wij bij de budgetoverheveling € 120.000 voorgesteld. Het overige gedeelte zullen wij niet meer besteden en dit leidt tot een voordeel in het jaarrekening resultaat.

Ook hebben wij meerjarig gewerkt aan de Pilot Duale trajecten waarvoor we vanuit het ministerie van SZW budget beschikbaar gesteld hebben gekregen. Echter in dit laatste jaar konden de bijbehorende praktijklessen niet plaatsvinden door corona en leidt dit tot een incidenteel voordeel.

Participatiewet trajecten ROZ (€ 45.000 voordeel)

We hebben in 2021 een meerjarige subsidie van de Provincie Overijssel ontvangen voor het ontwikkelen van een aantal instrumenten voor het stimuleren van sociaal impact ondernemen. Dat leidt in 2021 tot een niet begrote inkomst van € 20.000. Doordat we in 2021 veel minder activiteiten, events en bijeenkomsten hebben kunnen organiseren dan gepland, is er minder uitgegeven dan begroot.

Per saldo betekent dit een incidenteel voordeel van € 45.000.

Taakveld 6.6. Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling

Ondersteuning en Zorg

Opmerking vooraf: Vanuit de 'oude' Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2007) worden al jaren hulpmiddelen verstrekt en aanpassingen aan woningen gefinancierd. Deze maatwerkvoorzieningen vallen onder dit taakveld. De taken in de Wmo zoals ondersteunende begeleiding (dagbestedingsgroep en individuele begeleiding), huishoudelijke ondersteuning en vervoer vallen onder taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+.

Wat hebben we bereikt?

Met de inzet van hulpmiddelen en het aanpassen van woningen hebben we ervoor gezorgd dat inwoners met een (fysieke) beperking, chronische en/of psychosociale problemen ondersteund zijn, waardoor zij meer of langer zelfredzaam zijn en kunnen (blijven) deelnemen aan de samenleving.

Omdat we willen dat iedereen zichzelf kan zijn en zich zelfstandig en veilig kan verplaatsen, moeten we de stad zo toegankelijk mogelijk maken voor mensen met een beperking, samen met inwoners en ondernemers. Hiervoor is de inclusie agenda middels het Actieplan Toegankelijkheid vorm gegeven. Hierin zijn in overleg met belangenverenigingen Bartimeus en Stichting Gehandicaptenraad Hengelo actiepunten opgenomen. Deze actiepunten zijn de leidraad voor de werkzaamheden op het onderdeel toegankelijkheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Hulpmiddelen

We hebben de volgende maatwerkvoorzieningen verstrekt: hulpmiddelen (rolstoelen en scootmobielen), woningaanpassingen (traplift bv.) of een tegemoetkoming in de kosten van verhuizen. Soms hebben wij, voor een goede beoordeling van de situatie, een medisch advies opgevraagd bij een arts. Ook bij deze maatwerkvoorzieningen is een toename van het aantal aanvragen gezien als gevolg van het abonnementstarief waardoor we moeten kijken naar de beheersing van de kosten. Uitgangspunt blijft de best passende ondersteuning.

Toegankelijkheid

Om inzicht te krijgen hoe toegankelijk het gemeentelijk Vastgoed is, zijn er in 2021 een drietal nulmetingen verricht. In overleg met Stichting Gehandicaptenraad Hengelo (SGH) en Bartimeus zijn de gymzalen en sporthallen, de basisscholen en de wijk- buurtcentra in Hengelo onderzocht. Als vervolg op deze nulmetingen is gekozen om het toegankelijk maken van gymzalen verder op te pakken. De uitkomst heeft verbeterpunten opgeleverd en deze zijn vertaald naar een eerste kosten begroting. In 2022 wordt hier verdere uitwerking aan gegeven.

In het kader van bewustwording is in samenwerking met VNG een congres georganiseerd voor alle gemeenten in Nederland. Tevens is in het kader bewustwording in samenwerking met Accessibility een bijeenkomst georganiseerd over gevolgen in de praktijk voor mensen met een visuele beperking. Deze bijeenkomst was voor ambtenaren en raadsleden.

We zijn in 2021 gestart met het project toegankelijke binnenstad, dat is gericht op het meer toegankelijk maken van winkels en panden in de binnenstad. Het is een project in samenwerking met het midden en klein bedrijf (MKB). Uitvoering start in voorjaar 2022 .

Wat zijn we blijven doen?

- Binnen dit taakveld hebben we bovenstaande voorzieningen verstrekt.
- Structureel overleg met de Gehandicaptenraad Hengelo en Bartimeus over het Actieplan Toegankelijkheid, nieuwe onderwerpen en lopende zaken.
- In samenwerking met deze en andere externe partijen werken aan bewustwording rondom toegankelijkheid, zoals rolstoelparcours basisscholen, MKB project, project knelpunten en successen toegankelijkheid gemeenten in samenwerking met Accessability (zie ook hierboven).
- Inzetten op voldoende veilige oversteekplaatsen en mindervalide parkeerplekken en een bereikbaar en te gebruiken openbaar mindervalidentoilet.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-	1.987	-1.987	16	1.985	-1.970
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-	1.987	-1.987	16	1.985	-1.970

Financiële toelichting

Geen noemenswaardige financiële afwijkingen.

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling
Ondersteuning en Zorg

Wat hebben we bereikt?

Ondanks de beperkende maatregelen door corona zijn we blijven inzetten op de zelfredzaamheid en participatie van volwassenen (18+) met een beperking, chronische of psychosociale problemen. Ook als ze (door ouderdom) geconfronteerd worden met beperkingen. De ondersteuning is gericht op het zo lang mogelijk in de eigen omgeving kunnen blijven wonen en functioneren.

Uitgangspunt is dat eerst de eigen kracht en het eigen netwerk (familie, vrienden, burens) wordt ingezet. Wanneer dit niet kan of niet genoeg is, hebben we gekeken welke algemene voorzieningen kunnen bijdragen in de ondersteuning. Was dit onvoldoende dan hebben we aanvullend een Wmo-maatwerkvoorziening ingezet.

Via de brede intake in het sociale domein hebben we op meerdere leefgebieden uitgevraagd. Als er sprake was van financiële problematiek dan werd schuldhulpverlening ingezet. Inwoners konden ook zelf schuldhulpverlening aanvragen. Daar werd ook een brede intake afgenomen. Aan inwoners die gedupeerde van de toeslagenaffaire zijn, werd een luisterend oor geboden en waar nodig schuldhulpverlening ingezet. Schuldhulpverlening is onderdeel van de ketenaanpak binnen Werk en Inkomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

De uitdaging voor 2021 was de ondersteuning te kunnen blijven bieden met een toenemend aantal klanten, onvoldoende rijksinkomsten en de effecten van corona. Daarom zijn we in 2021 doorgesgaan met de maatregelen uit het Interventieprogramma en hebben we extra maatregelen uitgewerkt om het zorgvolume terug te dringen (zie Centrale thema Sociaal domein).

Door corona kwam het voor dat de sociale omgeving in sommige gevallen meer deed dan normaal of juist minder of even helemaal niets meer. Daarom hebben we ook in 2021 extra aandacht gehad voor eenzaamheid en de belasting van mantelzorgers. Zie taakveld 6.1, Samenkracht en burgerparticipatie.

Voorliggend veld

Het is belangrijk om over een sterk voorliggend veld te beschikken, zodat het beroep op diverse maatwerkvoorzieningen kan worden verminderd of uitgesteld. Zoals in taakveld 6.1 al is beschreven is Wijkkracht in 2021 aan de slag gegaan met het versterken van diverse voorliggende activiteiten. Ook hebben we in 2021 gesprekken gevoerd met zorgaanbieders, andere partners en met ons eigen team Wmo, over onder andere de beschikbaarheid van voorliggende voorzieningen, over vraag en aanbod en over het kunnen doorverwijzen naar deze voorzieningen. We hebben geprobeerd het

'versterken voorliggend' concreet te maken. Wat is hierin reëel en wat betekent dit voor de maatwerkvoorzieningen in de toekomst?

Eind 2021 is een start gemaakt met voorliggende dagactiviteiten in de zogenaamde Wijkhuysen in Hengelo, waardoor hopelijk in 2022 de hoeveelheid mensen die gebruik maken van (verder) geïndiceerde dagbesteding af zal nemen

Handhaving

Ook in 2021 hebben we ingezet op toezicht op en handhaving van de uitvoering raamovereenkomsten Jeugd en Wmo. Dit hebben we samen gedaan met de andere Twentse gemeenten.

Samen met de veiligheidskolom zijn we in 2021 regionaal gestart met het opstellen van een eenduidig beleid dat primair gericht is op het voorkómen van onjuiste besteding van zorggeld. Bij het verstrekken van voorzieningen willen we oneigenlijk gebruik tegengaan en voorkomen.

Abonnementstarief

We ondervinden ook in 2021 nog steeds nadelige gevolgen van het abonnementstarief (met name bij de huishoudelijke ondersteuning). Via de diverse netwerken (onder andere G40 en VNG) en lobbymogelijkheden hebben we aandacht gevraagd voor de nadelige gevolgen en pleiten we voor een herziening van het besluit en compensatie van de gemeenten. Hoewel hierover summier iets is opgenomen in het regeerakkoord, blijft het Rijk de (financiële) verantwoordelijkheid hiervan bij gemeenten neerleggen.

Maatwerk vervoer

Ook met betrekking tot vervoer gaan we ervan uit dat de Wmo-cliënt dat zelf verzorgt of regelt, met behulp van algemene voorzieningen, zoals het OV, vrijwilligersvervoer en/of deelmobiliteit. Om dit te bevorderen is de app GOAN! ontwikkeld (voorheen MAAS pilot). Deze is op 16 juni 2021 gelanceerd voor (in eerste instantie) Regiotaxi-gebruikers. Naast het plannen, boeken en betalen van de algemene vervoersvoorzieningen, kan de app ook gebruikt worden om de regiotaxi te boeken en betalen. Inmiddels wordt de app ook gebruikt door reguliere reizigers uit één van de acht deelnemende gemeenten. Voor bijvoorbeeld het boeken van de OV-fiets via de NS of een elektrische scooter of fiets via Go-Sharing. De pilot is nog volop in ontwikkeling, met als inzet het vergroten van de reismogelijkheden en het verhogen van het aantal reizigers dat gebruik maakt van de GOAN! app.

Een van de algemene voorzieningen die in 2021 aan de app is toegevoegd is dat van ANWB Automaatje. Het is een samenvoeging van het vrijwilligersvervoer van de Hulpdienst Hengelo en van twee wijkcentra. ANWB Automaatje is sociaal vervoer door vrijwilligers voor mensen die geen redelijk vervoersalternatief hebben. Vrijwilligers rijden mensen met hun eigen auto naar de bestemming en terug tegen een bepaalde onkostenvergoeding.

Wonen en zorg

Samen met alle stakeholders op het gebied van wonen en zorg is een jaarplan opgesteld voor de jaren 2021 en 2022 in navolging van de in de notitie 'Wonen en zorg in Hengelo, opgaven 2019-2025' opgenomen en vastgestelde opgaven. Er is een nauwe samenwerking zowel op management als bestuurlijk niveau.

De beschreven opgaven en het jaarplan hebben als input gediend voor de nieuw opgestelde prestatieafspraken met Welbions in 2021.

Carintreggeland heeft in het nieuwe verpleeghuis het Woolde een twaalfstal plekken gerealiseerd voor oudere migranten met pg-problematiek (psychogeriatric).

In december 2021 was de oplevering van woonvoorziening voor (met name) jongvolwassenen aan de Korenbloemstraat/Lupinestraat. Dit is een gezamenlijk initiatief met Welbions en is ontstaan vanuit de toekomstplannen voor jongvolwassenen.

In het najaar 2021 is de pilot geclusterd wonen (met diverse maatwerkvoorzieningen) in samenwerking met Wopit geëvalueerd. Conclusie is dat deze vorm van wonen een meerwaarde heeft. Er is een start gemaakt met het onderzoeken op welke manier we deze vorm van geclusterd wonen kunnen voortzetten (op inhoud en financieel) en of er een combinatie gemaakt kan worden met wonen in het kader van de WLZ (hybride locaties).

Schuldhelpverlening

Ten aanzien van schuldhelpverlening hebben we in 2021 verschillende activiteiten uitgevoerd, zoals Vroegsignalering van schulden, invoeren Adviesrecht Bewind, de pilot Bewind in eigen beheer en het ondersteunen van gedupeerden van de toeslagenaffaire.

Wat zijn we blijven doen?

De reguliere activiteiten zijn doorgelopen.

- Bevorderen netwerkvorming en integraliteit rond thema eenzaamheid
- Implementeren versterken voorliggend
- Aandacht voor kwaliteit en toezicht (regionale aanpak voor 2022)
- Samen met stakeholders uitvoering geven aan de opgaven beschreven in de nota wonen en zorg.
- Onderzoeken of er andere vormen van geclusterd wonen ontwikkeld kunnen worden
- Mensen met schulden helpen, dus schuldhelpverlening inzetten vanuit BudgetAlert. Indien nodig volgt doorverwijzing naar de Stadsbank voor schuldregelen minnelijk of wettelijk.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	1.291	25.164	-23.873	1.268	24.375	-23.106
Totaal 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	1.291	25.164	-23.873	1.268	24.375	-23.106

Financiële toelichting

Ondersteuningsbehoefte (WMO) (€ 22.000 nadeel)

In de individuele begeleiding vallende onder de lichtere ondersteuningsbehoefte (OB1) zien we in de loop van 2021 het aantal cliënten met 36 (2%) toenemen. Deze toename is deels corona gerelateerd, het lijkt een verschuiving van groepsondersteuning naar individuele begeleiding. Bij de groepsondersteuning daalt namelijk het aantal cliënten. Wel hebben we in de eerste helft van 2021 een kleine stijging in de aantallen gezien.

De heftigheid van de problematiek en casuïstiek neemt toe. Het niet of nauwelijks kunnen doen van huisbezoeken heeft als nadeel dat het moeilijk is om kritisch te kijken naar de indicatie. Dit kan als gevolg hebben dat misschien meer mensen een indicatie hebben gekregen dan strikt noodzakelijk. Deze indicaties zijn wel voor een kortere duur afgegeven in de hoop dat bij de herindicatie weer een huisbezoek mogelijk is.

Daarnaast zien we de afname in PGB's verder doorzetten. Het is een structurele verschuiving van PGB naar Zorg in Natura (ZIN). Er zijn dusdanig veel gecontracteerde aanbieders dat een noodzaak voor een PGB ontbreekt. Voor iedere doelgroep en beperking zijn meestal meerdere gecontracteerde aanbieders.

Een deel van het nadeel (€ 53.000) wordt veroorzaakt door te verwachten kosten die we moeten maken vanuit de landelijke meerkostenregeling corona, hiervoor is een inkomst ontvangen in het gemeentefonds. Dit voordeel wordt verantwoord in programma 9.

Huishoudelijke ondersteuning (€ 216.000 voordeel)

We zien de aantallen cliënten binnen de huishoudelijke ondersteuning in 2021 verder doorstijgen, maar minder hard dan in 2020 (4,1% t.o.v. 8,4%). We zien in 2021 een toename van 150 cliënten met huishoudelijke ondersteuning. Net als bij begeleiding en dagbesteding is het lastig om in coronatijd op afstand indicaties te stellen. Nieuwe indicaties zijn veelal voor een kortere duur

afgegeven in de hoop dat er bij de herindicatie weer een huisbezoek mogelijk is. Een andere verklaring blijft het abonnementstarief, waardoor er geen financiële belemmering is voor mensen om hulp aan te vragen.

Maatwerk vervoer (€ 356.000 voordeel)

In de 2e Berap zijn we uitgegaan van minder ritten voor Regiotaxi en OMD vervoer. Op basis van de regeling die gold in 2020 zou 80% gecompenseerd worden aan de vervoerder (€ 450.000). Eind 2021 is een andere (staffel)regeling afgesproken ter compensatie, waardoor we minder uitgaven hiervoor hebben.

Schuldhelpverlening (€ 251.000 voordeel waarvan € 172.000 budgetoverheveling)

Sinds corona is het aantal aanvragen schuldhelpverlening sterk teruggelopen, daar waar we eigenlijk hadden verwacht een toename te zien. Vanaf de tweede helft van 2021 loopt het aantal aanvragen weer op. Werkzaamheden voor de gedupeerden van de Toeslagenaffaire alsmede het Adviesrecht Bewind zorgen voor extra werkzaamheden. Hierdoor is er in totaal iets minder aan personele uren ingezet dan verwacht, dit zien we bij Stadsbank, BudgetAlert en ook landelijk. De verwachting is dat dit snel wijzigt nu de steunpakketten grotendeels zijn afgebouwd.

Enkele kleinere afwijkingen binnen dit taakveld zien we op de eigen bijdrage WMO (€ 16.000 voordeel) Maatwerkvoorzieningen ZIN WMO (€ 39.000 nadeel) en schuldhelpverlening ROZ (€ 24.000 nadeel).

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling
Ondersteuning en Zorg

Wat hebben we bereikt?

We streven er naar de ontwikkeling van jeugdigen en volwassenen te bevorderen en de jeugd te laten opgroeien tot zelfredzame inwoners. We gaan daarbij uit van een positief opgroei- en opvoedklimaat met primaat bij ouders en opvoeders. De insteek is dat eerst de eigen kracht en het eigen netwerk (familie, vrienden, burens) worden ingezet. Wanneer dit niet kon of niet genoeg was, hebben we gekeken welke algemene voorzieningen kunnen bijdragen in de ondersteuning. Wanneer dit niet mogelijk was of onvoldoende ondersteuning bood, hebben we aanvullend jeugdhulp ingezet.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

De uitdaging voor 2021 was de ondersteuning te kunnen blijven bieden met een toenemend aantal klanten, onvoldoende rijksinkomsten en de effecten van Corona. Er zijn voor 2021 incidenteel extra middelen toegekend door het Rijk, maar dit was niet toereikend om alle aan jeugdzorg gerelateerde uitgaven te financieren. Daarom zijn we in 2021 doorgeslagen met de maatregelen uit het Interventieprogramma en hebben we extra maatregelen uitgewerkt om het zorgvolume terug te dringen (zie Centrale thema Sociaal domein).

Zorgintensieve scholen

In 2021 hebben we het project 'zorgintensieve scholen', waarbij we onderwijs en jeugdhulp met elkaar verbinden, verbeterd en doorontwikkeld. We werken hierin samen met de gemeenten Borne en Hof van Twente, de scholen voor (voortgezet) speciaal (basis) onderwijs en de betrokken jeugdhulporganisaties. Dit heeft geresulteerd in de uitbreiding van schoolzorgondersteuners op alle basisscholen en de verlenging van het project op S(B)O/VSO scholen.

Transformatie Jeugd

In 2021 hebben we de regionale Transformatie Jeugd verder vormgegeven via drie zogenaamde ontwikkeltafels (ambulantisering, gedwongen kader en onderwijszorg). Dit is gefinancierd uit het landelijk Transformatiefonds. Vanuit de ontwikkeltafels zijn het afgelopen jaar diverse projecten opgeleverd, zoals bijvoorbeeld de invoering van zogenaamde jeugdbeschermingstafels in de regio.

Deze tafels hebben als doel een integrale analyse en samenwerking met partners en ouders bij toeleiding naar en terugkeer uit het gedwongen kader. Andere voorbeelden zijn activiteiten in het kader van echtscheidingsproblematiek (bijvoorbeeld deskundigheidsbevordering professionals en scheiding op school), een pilot rond specialistisch wonen en pilots op de zorgintensieve scholen in Twente (zie hierboven).

Naast deze concrete projecten heeft de werkwijze met ontwikkeltafels ons veel gebracht in het tot stand brengen van een breed (zorg)netwerk met jeugdpartners.

Voor een aantal projecten uit de ontwikkeltafels is besloten om nog een half jaar te verlengen. De opbrengsten van het transformatietraject met de ontwikkeltafels moeten opgaan in de structuur en inhoud van de meerjarensamenwerkingsagenda die in 2022 zal worden opgesteld (naar aanleiding van de Regiovisie Jeugdhulp).

Regiovisie Jeugdhulp

Landelijk is in 2021 afgesproken dat iedere regio in 2021 een regiovisie moest opstellen. Na een intensief participatietraject (met cliënten, adviesraden, zorgpartners en gemeenteraden) is eind 2021 de concept-Regiovisie Jeugdhulp Twente opgeleverd. Deze visie gaat uit van acht leidende principes. Begin 2022 moet deze in de 14 gemeenteraden zijn vastgesteld en worden vertaald in een meerjarensamenwerkingsagenda. In Hengelo heeft de gemeenteraad op 12 januari 2022 met de visie ingestemd.

Wachttijstproblematiek

In het Bestuurlijk Overleg Samen 14 van 7 juli 2021 is aangegeven dat er regionale samenwerking moet plaatsvinden in de aanpak van wachtlijsten jeugdhulp. Mede in het kader van de Menzis agenda zijn er al initiatieven ontplooid, maar is er een verbreding nodig naar de gehele keten van jeugdhulpverlening, is er een grondiger analyse nodig en is datamonitoring onontbeerlijk. Aan twee kwartiermakers is daarop de opdracht gegeven een verkenning uit te voeren en een vervolgplan op te stellen. In 2022 moet dit meerjarenplan na bestuurlijke instemming tot uitvoering worden gebracht.

Verblijf Jeugd

Omdat dit een grote uitgavenpost is met relatief dure trajecten willen we dat de betreffende aanbieders meer ambulante gaan behandelen. Daartoe hebben we regionaal in de inkoop Twents Model bij de vier grootste aanbieders WVHS (weinig voorkomend hoog specialistische) ondersteuning en crisisbedden ingekocht. Er zijn afspraken gemaakt over integrale samenwerking en reductie van het aantal plekken door onder andere ambulantisering. We monitoren dit samen met de partners. De ene partner is er wat verder in dan de andere. Dit heeft vanzelfsprekend zijn effect in het brede zorglandschap (communicerende vaten). Bij de crisisbedden zien we bijvoorbeeld dat bedden te lang bezet blijven, omdat er wachtlijsten zijn voor een geschikte vervolgplek (overbruggingszorg). Met name specialistische woonplekken zijn er te beperkt. Ook de afbouw van de Jeugdzorg+ heeft zijn weerslag op de WVHS. Hoe ons hoogspecialistisch zorglandschap in Twente eruit moet zien is een opgave die in de meerjarensamenwerkingsagenda terug moet komen.

Rekenkameronderzoek

De negen gezamenlijke Twentse rekenkamers hebben een onderzoek ingesteld naar de oplopende kosten van de jeugdhulp in negen Twentse gemeenten: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal en Tubbergen. Aanleiding voor dit onderzoek was de in alle gemeenten toenemende zorg over de kosten van de jeugdhulp en de mate waarin de gemeenteraad daar inzicht in had en daar grip op had. Het college heeft de aanbevelingen uit het onderzoek omarmd en de gemeenteraad hierover geïnformeerd. Bij de eerste berap 2022 volgt een voortgangsbericht.

Wat zijn we blijven doen?

De reguliere activiteiten zijn doorgelopen:

- We zijn de jeugdhulp blijven indiceren en financieren, vanuit het gedachtengoed lichte vormen van ondersteuning goed te benutten en te zoeken naar duurzame oplossingen.

- We hebben regionaal het Twentse Ondersteuningsmodel verder ontwikkeld (vanuit bestaande contracten). Daarbij hebben we gekeken welke lokale ruimte er is om (voorliggend) aanbod te ontwikkelen voor bepaalde problematiek(en), nu en in de toekomst. Ook is gekeken naar eventuele andere vormen van financiering op termijn.
Er is eind 2021 door het Openbaar Lichaam Gezondheid, waar de regionale samenwerking Jeugd en Wmo sinds medio 2021 is ondergebracht, gekozen om de huidige contracten met twee jaar te verlengen (met de nodige aanpassingen om onder andere lokale opgaven mogelijk te maken en zorgfraude terug te dringen).
- We hebben het zakelijk partnerschap via het regionale en lokale contractmanagement voortgezet.
- In aansluiting op de jeugdtafels in het voorveld hebben we jeugdtafels met professionals van jeugdhulporganisaties georganiseerd (zie taakveld 6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie, preventie Jeugd), de samenwerking bevordert en het (lerend) netwerk versterkt.
- We hebben de werkwijze van het project Toekomstplannen jongvolwassenen geïmplementeerd binnen de individuele organisaties die hieraan deelnemen. Het werken vanuit cliëntlogica en niet vanuit organisatielogica heeft geresulteerd in het feit dat kwetsbare jongeren zich al vanaf de leeftijd van 17 jaar kunnen inschrijven bij Welbions. Daarnaast zijn er 10 doorstroomwoningen gerealiseerd in samenwerking met Welbions.
- Financiering GRIP, wrap-around care aanpak voor complexe gezinnen. In 2021 is gepilot met inzet van de GRIP aanpak bij bepaalde Wmo-casuïstiek (m.n. jongvolwassenen). Na positieve evaluatie krijgt dit in 2022 vervolg.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	376	27.462	-27.086	448	27.851	-27.403
Totaal 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	376	27.462	-27.086	448	27.851	-27.403

Financiële toelichting

Ondersteuningsbehoefte (Jeugd) (€ 1.021.000 nadeel)

We zien in 2020 en 2021 een stijging in het aantal cliënten dat zorg ontvangt binnen de diverse ondersteuningsbehoeftes. Tussen december 2019 en december 2020 was deze stijging 9%. Hierop hebben we de begroting 2021 bijgesteld met ruim € 2.800.000. In 2021 (dec 2020 - dec 2021) was de stijging van cliënten 0,3%. We zien op onderdelen intensievere en zwaardere inzet van zorg.

Op de verschillende subonderdelen hebben we overschrijdingen, behalve bij de lichtste ondersteuningsbehoefte (OB1). Deze is lager dan begroot. Op de OB2 is de overschrijding € 206.000, bij OB3 zien we een overschrijding van bijna € 575.000 ten opzichte van budget. Veelal is er sprake van complexere casuïstiek waarbij er meer regie vanuit de zorgaanbieder nodig is om dit in goede banen te leiden. Wanneer er sprake is van overname regie wordt er automatisch een OB2 afgegeven, conform Twents Ondersteuningsmodel (TOM). Daarnaast zien we dat aanbieders hogere eisen en voorwaarden gaan stellen voor het aanvaarden van bepaalde cliënten. Bij verblijf en groep wordt er een toename gezien in het aantal uren OB. Het lijkt dat aanbieders nog geregeld werken volgens hun vaststaande producten, in plaats van het beoordelen op basis van ondersteuningsbehoeften en vastgestelde resultaten conform TOM. Ook wordt gezien dat er vanuit het (speciaal) onderwijs steeds vaker gevraagd wordt naar individuele ureninzet, omdat een jeugdige niet mee kan draaien in de reguliere groepen en bezetting van personeel. De scheidingslijn tussen verantwoordelijkheden in jeugdwet en passend onderwijs blijft een grijs gebied.

Bij OB 4 is de overschrijding € 240.000. We zien dat problemen toenemen en er uiteindelijk een zwaardere inzet gevraagd wordt vanuit verschillende disciplines. Onder andere door wachtlijsten en

het feit dat er beperkte doorstroombmogelijkheden zijn. Daarnaast speelt hier een stijging van eetproblematiek.

Ten aanzien van de LTA (Landelijke Transitiearrangement) zien we een beperkte overschrijding van € 41.000. Eind 2020 waren 11 cliënten bekend binnen deze zorgvorm. Eind 2021 zijn er 12 cliënten. Wel zien we gedurende het jaar een stijging tot 17 cliënten, waardoor we uiteindelijk meer hebben uitgegeven dan in 2020.

De via de decembercirculaire ontvangen rijksvergoeding meerkosten corona ad € 116.000 hebben we als inkomst verantwoord op programma 9, terwijl we de uitgaven hier laten zien.

Modules maatwerkdienstverlening (Jeugd) (€ 292.000 nadeel)

Bij pleegzorg hebben we gedurende 2021 € 1,7 miljoen bijgeraamd. Nu zien we op de totaliteit een nadeel ten opzichte van de bijgestelde begroting van € 292.000. We hebben op de inzet van pleegzorg een voordeel van € 300.000, maar dit wordt teniet gedaan door extra inzet op de zwaardere zorginzet.

Beschikbaarheidsvoorzieningen (Jeugd) (€ 798.000 voordeel)

Ten opzichte van de bijgestelde begroting hebben we een voordeel van € 798.000 op de beschikbaarheidsvoorzieningen. Deels wordt dit veroorzaakt doordat we € 529.000 minder uitgeven dan begroot op de 3 milieuvorzieningen (Weinig voorkomende Hoogspecialistische jeugdhulp). De begroting was nog gebaseerd op de subsidierelatie die bestond in 2019 en 2020. In vergelijking met 2020 hebben we op dit onderdeel € 600.000 minder uitgegeven. Daarnaast komt € 73.000 voordeel vanuit de 24-uurs crisiszorg. Het project onderwijszorg is later opgestart in verband met corona, en wordt verlengd tot eind juli 2022 (voordeel € 176.000). Dit voordeel gaat mee met de budgetoverheveling.

Jeugd Vervoer (€ 104.000 voordeel)

In de 2e Berap zijn we uitgegaan van € 120.000 minder uitgaven aan ritten voor Ondersteuning maatschappelijke deelname (OMD) vervoer. Hiervan zou 80% gecompenseerd worden aan de vervoerder (€ 100.000). Dit is op basis van een regeling die in 2020 gold. In werkelijkheid gaan we niet compenseren op OMD vervoer.

PGB Jeugd (€ 116.000 voordeel)

Er wordt zoveel mogelijk gestuurd op zorg in natura. Er zijn dusdanig veel gecontracteerde aanbieders dat een noodzaak voor een pgb ontbreekt. Voor iedere doelgroep en beperking zijn er meestal meerdere gecontracteerde aanbieders. Het aantal mensen met een pgb neemt jaarlijks af.

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling
Ondersteuning en Zorg

Wat hebben we bereikt?

In 2021 hebben we maatwerkondersteuning ingezet met als doel de zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking, chronische of psychosociale problemen, te bevorderen. De ondersteuning was tevens gericht op het zo lang mogelijk in de eigen omgeving kunnen blijven wonen.

Daarbij hebben we ook blijvend ingezet op het tegengaan en stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling en het bieden van hulp aan slachtoffers en plegers.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Beschermd wonen

Hengelo valt onder centrumgemeente Enschede en heeft in 2021 ingestemd met het aangaan van de gemeenschappelijke regeling 'Centrumregeling Enschede Beschermd Wonen' per 2023 en de

dienstverleningsovereenkomst beschermd wonen vanaf 2022. Enschede blijft tot en met 2022 verantwoordelijk voor de cliënten die gebruik van maken van beschermd wonen binnen acht gemeenten en ontvangt daarvoor financiële middelen van het Rijk. Vanaf 2023 worden gemeenten lokaal verantwoordelijk voor nieuwe cliënten uit hun eigen gemeente die zijn aangewezen op beschermd wonen.

Samen met centrumgemeente Enschede hebben we een samenwerking opgestart met het Zorgkantoor inzake de doorontwikkeling van het beschermd wonen en de wachtlijsten bij zowel het beschermd wonen als de WLZ.

We hebben samen met Welbions en Tactus een participatietraject met omwonenden gedaan rondom de realisatie van een beschermd wonen voorziening die Tactus in het gezondheidspark gaat realiseren. Op basis van dat traject is nu een passende locatie gevonden.

Het vergunningstraject inzake een nieuwe woonzorgvoorziening van RIBW in de Woolder Es is afgerond. Er is een omgevingsbeheergroep ingesteld waar gemeente, RIBW, bewoners en organisaties uit de nabije omgeving aan deelnemen.

Wijk GGZ

In het najaar van 2021 zijn Wijkkracht, Ixta Noa en Mediant gestart met een gezamenlijke ggd-inloop. Daarnaast hebben we de pilot Wijkwerker (outreaching professional die op bezoek gaat bij mensen met ggz problematiek/verward gedrag) die in 2020 is gestart in 2021 voor een deel (opnieuw) kunnen voortzetten.

Aanpak personen met zorgwekkend gedrag

Er is een regionale samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen alle betrokken partijen rondom het structureel voortzetten van de Streettriage in Twente.

Aanpak dak- en thuisloosheid

Samen met partners hebben we binnen het regionale project 'integrale aanpak dak- en thuisloosheid' stappen gezet om processen goed op elkaar aan te sluiten en knelpunten op te lossen. Zo is eind 2021 het transferpunt Wonen van start gegaan.

Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling/ Veilig Thuis Twente

Veilig Thuis Twente (VTT) introduceerde de 'chatfunctie', een mogelijkheid om dagelijks tot 22.00 uur online hulp te zoeken of advies te krijgen voor slachtoffers of direct betrokkenen in de omgeving van slachtoffers van huiselijk geweld.

In november werkten wij mee aan 'Orange the World': een wereldwijde campagne die aandacht vraagt voor het terugdringen van geweld tegen vrouwen en meisjes. In de stadhuishal was de expositie 'Wij doorbreken de cirkel van geweld' toegankelijk voor iedereen.

Wat zijn we blijven doen?

Het subsidiëren van de diverse instellingen voor hun regulier activiteiten en deze periodiek met hen bespreken.

- Inzetten op verdere doorontwikkeling van het beschermd wonen GGZ.
- Met betrekking tot de subsidiering van VTT kunnen we melden dat zij in 2021 wachtlijstvrij heeft kunnen werken en kon voldoen aan de wettelijke termijnen die gelden voor het oppakken van nieuwe meldingen.
- We zijn regionaal blijven samenwerken rondom de thema's huisverbod, code rood en preventie van huiselijk geweld en kindermishandeling. We hebben gewerkt aan de voorbereiding van een nieuwe regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling (afronding in 2022).
- In 2021 is, in goede samenwerking met de ketenpartners, de procesgang rond het Tijdelijk Huisverbod herijkt en in werking getreden.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	1.000	577	423	3.049	659	2.390
Totaal 6.81 Geëscaleerde zorg 18+	1.000	577	423	3.049	659	2.390

Financiële toelichting

Geëscaleerde zorg 18+ (€ 1.967.000 voordeel)

Net als in voorgaande jaren heeft de centrumgemeente Enschede meer rijksinkomsten Beschermd Wonen ontvangen, dan dat ze (in verband met wachtlijstproblematiek) kon uitgeven aan de uitvoering van deze taak. Er is wederom besloten om incidenteel de reserve Beschermd Wonen af te romen en uit te keren aan de deelnemende gemeenten.

Daarnaast is er een overschrijding van de kosten van de maatschappelijke opvang van € 62.000.

Taakveld 6.82. Geëscaleerde zorg 18-

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling
Ondersteuning en Zorg

Wat hebben we bereikt?

We streven er naar de ontwikkeling van jeugdigen en volwassenen te bevorderen en de jeugd te laten opgroeien tot zelfredzame inwoners. We gaan daarbij uit van een positief opgroei- en opvoedklimaat met primaat bij ouders en opvoeders. De insteek is dat eerst de eigen kracht en het eigen netwerk (familie, vrienden, burens) worden ingezet. Wanneer dit niet kon of niet genoeg was, hebben we gekeken welke algemene voorzieningen konden bijdragen in de ondersteuning. Wanneer dit niet mogelijk was of onvoldoende ondersteuning bood, hebben we aanvullend jeugdhulp ingezet.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Gecertificeerde instellingen

De gecertificeerde instellingen (GI's) voeren de jeugdbescherming en jeugdreclassering uit welke door de rechter aan cliënten is opgelegd. We hebben in 2021 ingezet op een blijvende intensieve samenwerking met de jeugdbescherming Overijssel (JBOV) en deze uitgebreid naar de William Schrikker Stichting JB/JR. De focus lag op het inzichtelijk krijgen van ontwikkelingen binnen het gedwongen kader en het inzicht genereren bij deze partijen ten aanzien van gezamenlijke lokale opgaven, het sturen op een duurzaam toekomstperspectief voor jeugdigen (18-/18+/toekomstplannen), beter benutten van de Hengelose infrastructuur(voorveld) en het toewerken naar minder inzet van jeugdhulp.

De jeugdbeschermingstafels, waarin het cliëntproces gericht op voorkomen van of juist tijdig met heldere kaders toeleiden naar het gedwongen kader, zijn geëvalueerd (zie taakveld 6.72, maatwerk dienstverlening 18-). De betrokken organisaties en inwoners zijn zeer tevreden over deze werkwijze, waardoor deze structureel zal worden.

Zakelijk partnerschap

Wij hebben ingezet op het realiseren van een dashboard ten aanzien van de GI's als aanbieder en als verwijzer voor jeugdhulp. We hebben in partnerschap eenzelfde soortige definities vastgesteld en data in kaart gebracht waardoor er beter inzicht en een gedeeld beeld is ontstaan van de rol van GI's als verwijzer. Aan de hand van bevindingen in de real time data is er gericht focus aangebracht in de samenwerking, onder andere een sterke link met het project toekomstplannen en meer focus op de jeugdreclassering.

Wonen en zorg

We beogen indicaties verlengde jeugdhulp en inzet van duurdere zorg via de zogenaamde 'dakjes' binnen het Twentse ondersteuningsmodel te voorkomen. Het afgelopen jaar is er meer focus gelegd op het betrekken van jeugdpartners (onder andere Jarabee, Ambiq en JP van den Bent Stichting) bij het vorm geven van wonen en zorg. Daarnaast hebben we in samenwerking met Welbions tien doorstroom woningen gerealiseerd voor deze doelgroep in zowel vrijwillig als gedwongen kader. Zie ook taakveld 6.72, maatwerk dienstverlening 18-, en 6.81, geëscaleerde zorg 18+.

Jeugd en veiligheid

Er is een regionaal plan Jeugd en Criminaliteit in Twente gemaakt, waarbinnen er op een aantal thema's wordt ingezet. Bijvoorbeeld signalering en de aanpak van jeugdgroepen.

We hebben een start gemaakt met de kennismakingsgesprekken met het voortgezet onderwijs op het thema schoolveiligheid.

Wat zijn we blijven doen?

- We hebben regionaal de beschermingsmaatregelen, jeugdreclassering gesubsidieerd en de jeugdzorg plus ingekocht. Het Twentse model is daarbij leidend geweest. We sluiten aan bij de regionale werkgroep jeugdbescherming en jeugdreclassering en zijn onderdeel van het regionale procesteam keten gedwongen kader.
- Ook Veilig Thuis Twente (VTT) hebben we gesubsidieerd. Zie taakveld 6.81, geëscaleerde zorg 18+.
- Via OZJT hebben we het Coördinatiepunt Spoedhulp gefinancierd.
- We hebben uitvoering gegeven aan de afspraken met de raad voor de kinderbescherming waardoor de afweging wel/niet inzetten van gedwongen kader gemaakt kan worden. Tevens hebben we extra inzet gepleegd op het afstemmen over de werkwijze rondom de jeugdbeschermingstafel en op het vormgeven van een vernieuwende multidisciplinaire werkwijze met onder andere de raad voor de kinderbescherming, VTT, Expertisecentrum jonge kind en ons team jeugd en gezin, gericht op veiligheid van het jonge kind.
- Waar nodig hebben we op last van de rechter JeugdzorgPlus ingezet. In 2021 hebben we daarnaast een plan ontwikkeld met het oog op de ambitie 'we maken de JeugdzorgPlus in de huidige vorm overbodig in de periode 2021-2031' (vastgesteld in het Plan van Aanpak vastgoedtransitie JeugdzorgPlus van de Gelderse en Overijsselse jeugdhulpregio's en de vier JeugdzorgPlus aanbieders, d.d. november 2020). Het plan bevat een analyse en mogelijke oplossingen en afspraken over monitoren en evaluatie. Het plan zal in 2022 ten uitvoer worden gebracht.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-	4.123	-4.123	-	3.683	-3.683
Totaal 6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-	4.123	-4.123	-	3.683	-3.683

Financiële toelichting

6.82.1 Modules maatregelhulp (Jeugd) (€464.000 voordeel)

De aantallen van jeugdbescherming liggen in lijn met 2020. Wel zien we opnieuw minder cliënten in de jeugdzorg plus. De bijgestelde begroting was nog gebaseerd op de subsidierelatie die bestond in 2019 en 2020.

5.2.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Aanspreekpunt bestuurlijk
Aanspreekpunt ambtelijk

Wethouder van Wakeren/Wethouder Bruggink

Hoofddoelstelling

We gaan een gezonde levensstijl bij onze inwoners onder de aandacht brengen en daar waar mogelijk bevorderen, waarbij de focus ligt op zelfredzaamheid, eigen kracht en participatie. Het uiteindelijke doel is te komen tot meer gezonde levensjaren en een beperking van de zorgkosten. De uitgangspunten die we hierbij hanteren zijn positieve gezondheid, focus op preventie, specifieke aandacht voor gezondheidsverschillen en zinnige en zuinige zorg met ruimte voor innovatie.

We gaan samen met de inwoners, instellingen en ondernemers de stad verduurzamen. Niet alleen omdat we nu prettig willen leven, maar ook omdat we Hengelo goed willen achterlaten voor een volgende generatie.

Het klimaat verandert. We krijgen te maken met hevige buien, hitte en langdurige droogte. We richten de openbare ruimte klimaatadaptief in, dat wil zeggen dat we maatregelen treffen om wateroverlast, hittestress en droogte te beperken of vermijden.

Financieel overzicht

7 Volksgezondheid en milieu	Begroting 2021 primitief	Begroting 2021 gewijzigd	Rekening 2021
Baten	-	-	22
Lasten	3.175	3.200	3.230
7.1 Volksgezondheid	-3.175	-3.200	-3.208
Baten	9.993	10.238	10.178
Lasten	7.690	7.858	7.806
7.2 Riolering	2.303	2.380	2.372
Baten	10.889	10.530	11.297
Lasten	8.728	8.575	9.342
7.3 Afval	2.161	1.955	1.955
Baten	26	46	831
Lasten	2.422	3.403	3.618
7.4 Milieubeheer	-2.396	-3.357	-2.787
Baten	523	523	577
Lasten	716	729	707
7.5 Begraafplaatsen	-193	-206	-130
Saldo 7 Volksgezondheid en milieu	-1.301	-2.428	-1.798

Relevante beleidsnota's

- Meerjarenplan gezondheid gemeente Hengelo (2019)
- Een gezonde toekomst, langjarig programma voor de publieke gezondheid in Twente (GGD, 2019)
- Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2018-2022
- Programma Nieuwe Energie Hengelo 2017-2021
- Nota bodembeheer regio Twente, Twents beleid veur oale grond 2.0 (2018)
- Visie Bodem en Ondergrond (2021)
- Bodemkwaliteitskaart gemeente Hengelo (2011)
- Keuzescenario Afvalloos Hengelo (2015)
- Landelijk Afval Plan 3 2017-2029
- Slimmer omgaan met grondstoffen

Beleidsindicatoren

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Percentage hernieuwbare energie	a) ¹	b) ²	c) ³	b)
Energiebesparing (conform doelstelling NEH)	6%	10%	c)	

1 Resultaten over 2020 zijn nog niet beschikbaar via landelijke Klimaatmonitor. Gegevens 2019: 22,9% incl. volledige toerekening energieopwek door Twence.

2 In het programma Nieuwe Energie Hengelo is voor 2023 een ambitie van 20 % hernieuwbare energie opgenomen. Dit is niet nader gespecificeerd naar de voorliggende jaren. De volgende peildatum is 2030, waarvoor een ambitie van 40 % is opgenomen.

3 Resultaten over 2021 komen pas in 2023 beschikbaar via landelijke Klimaatmonitor.

Kengetallen

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	77 (2020)	97 (2018)	69(2021)	
Hernieuwbare elektriciteit (aandeel nieuwe energie als percentage van het totale energieverbruik in de gemeente)	86,7%(2018)	72,4% (2018)	88,7% (2019)	

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke Regeling Gezondheid

Per juli 2021 treedt de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling Gezondheid in werking. Dit is één GR voor GGD, OZJT en Veilig Thuis Twente. Ook wordt gastheerschap geboden aan Kennispunt Twente. Dit komt voort uit de gemeenschappelijke regeling (GR) Regio Twente zoals deze tot 1 juli 2021 uitgevoerd werd. Samen met onze regiogemeenten zorgen wij voor inkoop van de juiste (geïndiceerde) maatwerkondersteuning zodat het beschikbaar is voor inwoners die het nodig hebben. Samen werken wij aan het bevorderen van de gezondheid van mensen door middel van preventie, gezondheidsbescherming en verminderen van gezondheidsverschillen..

Regio Twente, portefeuillehoudersoverleg Afval en

Duurzaamheid/Regio Twente, portefeuillehoudersoverleg Informatie Service Punt (ISP) Milieu
Regio Twente werkt samen met gemeenten aan een afvalloos en duurzaam Twente.

Twente Milieu

Twente Milieu is adviseur en afvalinzamelaar voor de gemeente Hengelo.

Twence

Twence is de afvalwerker en duurzaamheids bevorderaar voor de gemeente Hengelo.

Omgevingsdienst Twente (ODT)

De ODT houdt in opdracht van ons toezicht op milieuregelgeving en uitvoering van bodemsaneringen, behandelt milieudeel vergunningaanvragen en - meldingen en adviseert op milieuaspecten zoals bodem, geluid, lucht, externe veiligheid en asbest.

Taakveld 7.1. Volksgezondheid

Betrokken afdeling(en)

Maatschappelijke Strategie en Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

Ook 2021 stond grotendeels in het teken van corona en de effecten daarvan op de volksgezondheid. Desondanks en mede daarom hebben we op verschillende manieren gewerkt aan het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners. Bijvoorbeeld via het overdragen van kennis via professionals, het uitvoeren van diverse projecten en activiteiten. Het één en ander hebben we in 2021 samengebracht in het Lokaal Preventieakkoord (LPA).

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021

- Vele partijen - waaronder de GGD Twente - hebben in 2021 weer enorme inspanningen verricht ten aanzien van (het bestrijden van) corona: vaccineren en testen. Ook vanuit de gemeente heeft dit de nodige inzet gevraagd.
- De gevolgen van het coronavirus voor de gezondheid van onze inwoners is groot. Niet alleen fysiek, maar ook mentaal. Vanuit taakveld 6.1 (Samenkracht en burgerparticipatie) hebben we hier aandacht aan besteed. Maar ook vanuit onze afspraken met Menzis en Wijkkracht over de implementatie van de Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI).
- We hebben in 2021 samen met inwoners en lokale partners (publiek, privaat) een Lokaal Preventieakkoord gesloten. Met dit lokale akkoord sluiten we aan bij het Nationaal Preventieakkoord van 2018, met daarin afspraken om roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht terug te dringen.
Met ons Lokaal Preventieakkoord bouwen we verder op bestaand beleid, met als focus de kansengelijkheid in gezondheid van de Hengeloërs. Dat wil zeggen: we richten ons in ons preventiebeleid op groepen inwoners of wijken met het meeste risico op gezondheidsverlies. Daarbij hebben we aandacht voor achterliggende problematieken van gezondheidsverschillen. We hebben in 2021 subsidie aangevraagd bij het ministerie van VWS voor de uitvoering van het Lokaal Preventieakkoord 2022. De aanvraag is reeds gehonoreerd.
- In 2021 zijn we samen met de gemeenten Almelo en Enschede gestart met het project 'Nu Niet Zwanger'. Dit project zet in op het voorkomen van onbedoelde zwangerschappen bij de meest kwetsbaren in onze samenleving.
- In 2021 hebben we meegedacht in en meegedaan aan de ontwikkeling van een klimaatadaptatiestrategie voor onze gemeente.
- Op basis van een in 2021 uitgevoerde evaluatie van de pilot Welzijn op Recept, is de werkwijze doorontwikkeld van verwijzingsmodel binnen een huisartsenpraktijk naar een samenwerkingsaanpak voor de wijk Slangenbeek. Het gedachtegoed van positieve gezondheid vormt hierbij de basis.

Wat zijn we blijven doen?

- Financieren van de GGD voor publieke gezondheidszorg, zoals epidemiologie, gezondheidsbevordering en infectie ziektenbestrijding en het uitvoeren van het basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg.
- Verder met de uitvoering van het programma Kansrijke Start (de eerste 1000 dagen van een kind).
- Deelnemen aan JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht).
- Vanuit reguliere (en incidentele) inzet zijn diverse activiteiten gecontinueerd zoals de inzet van de wijkverpleegkundigen, de beweegmakelaar, Voel je Goed, Supporter van Elkaar, groepsgerichte voorlichtingen en cursussen vanuit LOES/Wijkkracht/Tactus, preventieve pedagogische begeleiding en enkele laagdrempelige beweegactiviteiten. Daarnaast stimuleren we een gezonde leefstijl zoveel als mogelijk binnen de bestaande activiteiten en projecten vanuit de professionals. Ook hebben we scholen, kinderopvang en sportverenigingen gestimuleerd om gebruik te maken van (subsidie)mogelijkheden op dit gebied.
- In 2021 zijn de nog beschikbare middelen ingezet om op zo'n tien locaties in Hengelo in samenwerking met de partners het 24/7 AED netwerk verder te verdichten en op peil te houden.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
7.1 Volksgezondheid	-	3.200	-3.200	22	3.230	-3.208
Totaal 7.1 Volksgezondheid	-	3.200	-3.200	22	3.230	-3.208

Financiële toelichting

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Taakveld 7.2. Riolering

Betrokken afdeling(en)

Stedelijk Beheer en Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

Vanwege het belang van de riolering voor het beschermen van de volksgezondheid hebben we ervoor gezorgd dat ook in 2021 de (ondergrondse) infrastructuur in goede staat is. Hierbij is een goede werking van de riolering geborgd. Aan de invulling van de (wettelijke) zorgplichten voor de afvoer van afvalwater, oppervlaktewater en grondwater is voldaan.

Bij herinrichting van de openbare ruimte kiezen we voor een klimaatrobuuste aanpak (klimaatadaptatie) om wateroverlast en droogte te voorkomen en hittestress te verminderen. Particulieren worden gestimuleerd om tuinen te ontstenen en te vergroenen. We maken hierbij gebruik van de kennis en ervaring van de Stichting Steenbreek.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Wat zijn we blijven doen?

Rioolvervanging is verder geoptimaliseerd. Rioolwerkzaamheden worden zoveel mogelijk gecombineerd met onderhoud aan wegen en straten. Dat bespaart kosten en beperkt overlast.

Gemeente Hengelo maakt deel uit van Twents Waternet. Dit is een samenwerkingsverband tussen de 14 Twentse gemeenten, het waterschap Vechtstromen, Vitens en de provincie Overijssel.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
7.2 Riolering	10.238	7.858	2.380	10.178	7.806	2.372
Totaal 7.2 Riolering	10.238	7.858	2.380	10.178	7.806	2.372

Financiële toelichting

7.2 Riolering (€ 8.000 nadeel)

Het sub-taakveld Riolering en de lasten van kwijtschelding riolering vormen samen met de voorziening Riolering een gesloten circuit. D.w.z. dat eventuele saldi ten laste of ten gunste komen van de voorziening Riolering. Het nadelig verschil van € 8.000 ontstaat doordat het resultaat op kwijtschelding (zie programma 6) wordt meegenomen in het subtaakveld Riolering.

We hebben een hogere ambtelijke inzet (€ 121.000). Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9. We hebben minder uitgegeven aan met name de beleidsmatige posten, waaronder adviezen op het gebied van water en hydrologische maatregelen en monitoring (€ 251.000). De focus ligt meer op de diverse grote investeringen op dit gebied.

Daarnaast hebben wij lagere inkomsten uit rioolheffingen dan waar in de begroting van werd uitgegaan (€ 60.000). Dit heeft te maken een hoger dan verwacht aandeel "oninbaar" ten gevolge van de corona-crisis. Op basis van genoemde punten hebben we een hogere dan verwachte storting in de voorziening van € 78.000.

Taakveld 7.3. Afval

Betrokken afdeling(en)

Stedelijk Beheer en Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

Het systeem van diftar en omgekeerd inzamelen is in grote delen van Hengelo succesvol. Er is een dekkend netwerk van ondergrondse verzamelcontainers en voor wie dit wenst een grijze container. De effecten van dit beleid zijn gezien de resultaten positief. De hoeveelheid fijn restafval is in 2021 verder gedaald naar gemiddeld 69 kg per inwoner.

We zien nog altijd veel vervuiling bij de inzameling van verpakkingsmateriaal (PMD). Verzamelcontainers worden veelvuldig afgekeurd, waardoor we geen vergoeding ontvangen van het Verpakkingenfonds (via Nedvang). Bovendien moeten extra kosten worden gemaakt voor het verwerken van dit materiaal. Samen met andere Twentse gemeenten hebben we vooralsnog tot 1 juli 2022 tijdelijke afspraken gemaakt met Nedvang over een vergoeding voor PMD met 15-35% vervuiling. Deze afspraken sluiten aan bij onze insteek zoveel mogelijk PMD te recyclen tegen zo laag mogelijke kosten. Partijen zijn in overleg over structurele afspraken.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

We hebben ons afvalbeleid geëvalueerd (zie zaaknummer 3352978). Uit de evaluatie blijkt dat Hengelo relatief weinig restafval heeft en daardoor lage afvalbeheerkosten. Verbeterpunten zijn de kwaliteit van PMD en een inzamelmethode voor bioafval bij hoogbouw.

Twence heeft afgelopen jaar onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van een nascheidingsinstallatie. Bij nascheiding kunnen restafval en PMD gezamenlijk worden aangeboden. Nascheiding levert qua resultaat vergelijkbare uitkomsten als bronscheiding. De kosten voor het verwerken van het materiaal vallen bij nascheiding echter een stuk hoger uit dan bij het huidige model van bronscheiding.

We constateren dat een aantal inwoners afval helaas nog steeds op een verkeerde manier aanbiedt. Dit is een grote bron van ergernis. Daarom is in 2019 over een pakket maatregelen besloten ter bestrijding van afvaldump en het verhogen van de service. Dit pakket is in 2020 uitgerold en in 2021 voortgezet. Het gaat om:

- Tijdelijke capaciteitsuitbreiding toezichhouders en toepassing spoedeisende bestuursdwang.
- Inzet van mobiele camera's bij hotspots.
- Voortzetting van de proef met de voedselwieg en de buurtconciërges.
- Afvalbalie. Hier kunnen inwoners grof afval kwijt dat niet in een ondergrondse container past. De afvalbalie bezoekt bij toerbeurt de wijken.

We hebben een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om een circulair ambachtscentrum op het Milieupark aan de Wegtersweg te realiseren. Twente Milieu en Het Goed zijn begonnen met het verder uitwerken van de plannen.

Wat zijn we blijven doen?

- We zijn afval en grondstoffen blijven ophalen.
- We zijn afval en grondstoffen blijven verwerken.
- We zijn het Milieupark blijven exploiteren.
- We zijn inwoners blijven bewust maken van het belang van afval scheiden: afval is grondstof.
- We zijn afvalinspecties blijven uitvoeren.
- We hebben afvalstoffenheffingen ontvangen. Uitgangspunt is dat de totale afvalbegroting kostendekkend is. Dat betekent dat de gemeente Hengelo geen winst maakt op afval

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
7.3 Afval	10.530	8.575	1.955	11.297	9.342	1.955
Totaal 7.3 Afval	10.530	8.575	1.955	11.297	9.342	1.955

Financiële toelichting

7.3 Afval (Geen voordeel of nadeel gerealiseerd)

Het taakveld afval is een gesloten circuit. Het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven op dit taakveld (saldo) wat wordt gepresenteerd is het benodigde bedrag om de kwijschelding (taakveld 6.3), de overhead en de BTW te dekken, aangezien de afvalbegroting in zijn geheel, over meerdere taakvelden, een gesloten circuit is. De voor- en nadelen worden verrekend met de voorziening.

In tegenstelling tot voorgaande jaren, hebben wij in 2021 mede door diverse financiële voordelen en een coronabijdrage vanuit het rijk (€132.000) een dotatie aan onze voorziening kunnen doen van €532.000. Mogelijk als gevolg van de voortdurende corona pandemie hebben mensen wederom meer afval weggebracht bij het Milieupark dan voorzien werd. Hieronder worden de grootste verschillen uitgelicht aan zowel de lasten- als batenzijde.

Door het toegenomen aanbod van grof restafval op het Milieupark, die hoger was dan verwacht, hebben wij meer inkomsten ontvangen dan was begroot (€275.000). Tevens hebben wij financiële voordelen behaald voor oud papier en karton door een hogere wereldmarktprijs (€85.000) en voor oud ijzer wegens nieuwe tarievenafspraken met Twente Milieu (€95.000).

Hier tegenover staat dat er ook meer kosten zijn gemaakt door te toegenomen stroom van afval die is aangeboden aan het milieupark. Hierbij kan gedacht worden aan extra transport- en verwerkingskosten, maar ook meer personele inzet door Twente Milieu om de toegenomen bezoekersaantallen in goede banen te leiden (€402.000). Verder hebben wij meer kosten gemaakt dan geraamd voor inzameling van PMD, echter vallen deze kosten mee aangezien tijdens de 1e berap de begroting met 1 miljoen is afgeraamd wegens nieuwe afspraken met Nedvang voor vergoedingen van afkeurstromen. Ook zijn er meer kosten gemaakt met betrekking tot inzameling van afval dat naast inzamelpunten is geplaatst. (€130.000)

Zoals hierboven is toegelicht, zijn zowel de inkomsten als uitgaven hoger geworden dan geraamd. De uiteindelijke werkelijke afwijking op de afvalbegroting (inclusief de btw, overhead en kwijschelding die op andere taakvelden zijn verantwoord) is per saldo een voordeel gerealiseerd dat ten gunste komt aan de voorziening.

Taakveld 7.4. Milieubeheer

Betrokken afdeling(en)

Stedelijk Beheer en Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

We hebben verder gewerkt aan het opstellen van integraal milieubeleid voor veilig en duurzaam gebruik van de stad.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Voortvloeiend uit het actieplan Geluid is bepaald welke woningen langs de Deldenerstraat in aanmerking komen voor (door het rijk gefinancierde) geluidwerende maatregelen vanwege het overschrijden van geluidgrenswaarden door verkeerslawaaai. In 2022 worden de maatregelen aangebracht. Voor twee andere projecten (Sloetsweg/Beethovenlaan en Bornsestraat,

Haakbergerstraat/Breemarsweg) is subsidie verleend. Het onderzoek welke woningen langs deze wegen voor maatregelen in aanmerking komen, start in 2022.

Er is opdracht verleend voor onderzoek om de wettelijk verplichte 5-jaarlijkse EU-geluidkaart in 2022 vast te kunnen stellen. Complicerende factor daarbij is dat de verkeercijfers van voorgaande jaren vanwege corona minder representatief zijn. In regionaal verband is onderzocht hoe toch betrouwbare gegevens te verkrijgen.

In 2021 zijn de onderdelen geluid en bodem van de Omgevingswet gepubliceerd. We hebben (o.a. in proefprojecten) onderzocht hoe gemeentelijk beleid geïntegreerd moet gaan worden in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Belangrijk onderdeel daarbij is de 'bruidsschat, de rijks-milieuregels die gaan vervallen en waarvan de raad kan besluiten om deze geheel, gedeeltelijk of niet op te nemen in het omgevingsplan.

In 2021 is de visie Bodem en Ondergrond afgerond en vastgesteld, die in samenwerking met de gemeenten Almelo en Enschede zijn opgesteld. Daarnaast is het Bodembestedingsplan 2022-2025 vastgesteld waarmee voor de komende jaren richting wordt gegeven aan de financiën van Bodem en Ondergrond. Tot slot is afgelopen jaar gewerkt aan een vernieuwde structuur van het netwerk OnderTwente waarin de 14 Twentse gemeenten op het gebied van Bodem en Ondergrond samenwerken.

Duurzaamheid (zie ook het centrale thema Duurzame stad)

Allereerst hebben we in 2021 de 'Contouren Hengelo nu voor de toekomst - duurzaam kompas naar 2050 en verder' opgesteld. De Global Goals dienden hierbij als inspiratiebron. Aan de hand van een achttal thema's zetten we de koers uit voor de duurzame ontwikkeling van Hengelo voor de korte en langere termijn.

Daarnaast is de Regionale Energie Strategie 1.0 (RES-T) vastgesteld. Hengelo draagt bij aan de Twentse opgave om in 2030 1,5 Terrawattuur (TWh) elektriciteit duurzaam op te wekken en de warmtetransitie te realiseren. In de RES-T is een bestuurlijke koers opgenomen voor duurzame elektriciteitsopwekking via zon en wind, de Regionale Structuur Warmte voor het benutten van duurzame warmtebronnen en de daarvoor benodigde warmte-infrastructuur en energie besparen. Twente profileert zich met een regionaal warmtenet en de potentie voor biogas/groen gas als een warmteregio.

Op het gebied van Duurzaamheid tekenden we ook een intentieovereenkomst, samen met Borne, Enschede en Twence, voor een verdiepend haalbaarheidsonderzoek naar de realiseerbaarheid van een regionaal warmtenet.

Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners hebben we een zorgvuldig en uitgebreid participatieproces doorlopen om het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie 2021-2030 op te stellen. Een Uitvoeringsprogramma 2021-2025 en een Stimuleringsplan zon op dak, parkeerterreinen en gevels maken daar onderdeel van uit. Dit beschrijft waar, hoe en met wie we in 2030 bijna de helft van ons elektriciteitsverbruik duurzaam opwekken en aan welke voorwaarden energieprojecten moeten voldoen. De vervolgstap is nader onderzoek naar de effecten van zonnevelden en windturbines op de omgeving en het milieu.

Hengelo neemt daarnaast deel aan de pilot Duurzaamheidsroute A35 van het ministerie van EZK, samen met 5 andere Twentse gemeenten en Rijkswaterstaat, om de gronden van het rijk en lokale overheden te benutten voor duurzame elektriciteitsopwekking met zonnepanelen.

Voor de realisatie van een zonneveld op Niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG) in de Boeldershoek is netcapaciteit beschikbaar gesteld door de netbeheerder. Na vaststellen van het Omgevingsprogramma door de raad wordt een project gestart voor de realisatie van het zonneveld op basis van 100% lokaal eigendom. Parallel wordt er op de aangrenzende gronden een zonneveld gerealiseerd door een ontwikkelaar.

Samen met 10 andere gemeenten verduurzaamden we het eigen energieverbruik via een investering bij Twence. Daarmee zijn de gemeenten 'launching customer' om duurzame opwek via zon en wind te stimuleren. Het vervolg is om het aardgas dat we verbruiken duurzaam in te kopen via Twence.

In samenspraak met betrokken partners en een uitgebreid participatieproces stelden we de Transitievisie Warmte (TVW) op. De TVW beschrijft wanneer wijken van het aardgas afgaan en welke alternatieven voor aardgas dan in aanmerking komen. De raad heeft de visie nog niet vastgesteld. We zijn eerst in afwachting van ontwikkelingen vanuit het Rijk rond de financiering (woonlastenneutraal en compensatie uitvoeringslasten) en de wettelijke kaders en regelgeving. We werken in de Proeftuin de Nijverheid aan het eerste wijkuitvoeringsplan aardgasvrije wijken. Dat doen we in nauw overleg met Welbions, netbeheerders, de bewonersvertegenwoordiging en individuele bewoners. Ook werken we samen met de 27 andere proeftuinen. Volgens Welbions en de gemeente is voor de Nijverheid een warmtenet het logische alternatief. Aan de hand van dit voorstel starten we een verdere verkenning naar de condities, bereidheid en mogelijkheden bij inwoners.

Om huiseigenaren te stimuleren energiebesparende maatregelen te nemen, voerden we de landelijke Regeling Reductie Energiegebruik uit. Dit deden we in samenwerking met Duurzaam Thuis Twente en de SWB. Hierdoor ontvingen 10.053 huishoudens concrete energiebesparende maatregelen. Met de bespaarpakketten, vouchers, voorlichtingsbijeenkomsten, nieuwsbrieven, social media, huisbezoeken en ons energieloket bereikten we het afgelopen jaar in totaal 21.786 huishoudens.

Door de stijgende energietarieven hebben inwoners met een smalle beurs steeds meer moeite om hun energierekening te betalen, ook wel energiearmoede genoemd. Samen met gemeente Enschede en Almelo werken we aan een aanpak om energiearmoede tegen te gaan.

We werkten op verschillende niveaus (landelijk, regionaal en lokaal) aan het opzetten van monitoring om inzicht te krijgen in de voortgang van de energietransitie.

In 2021 rolden we laadvoorzieningen voor elektrische auto's verder uit. Daarmee zijn er in totaal 72 openbare laadvoorzieningen in Hengelo beschikbaar. Ook startten we met het opstellen van een gemeente dekkend plan voor laadvoorzieningen.

De subsidieregeling voor groendaken is geactualiseerd en we hebben als proef een drietal bushokjes voorzien van een groen dak.

We werken aan toekomstgerichte duurzame bedrijventerreinen en tekenden, samen met het bestuur van bedrijvenpark Twentekanaal (BIT), een intentieovereenkomst. Gezamenlijk stelden we een plan van aanpak op. Samen met het parkmanagement Westermaat Campus en de provincie voeren we als pilot een stimuleringsregeling uit, waarbij bedrijven met vouchers financiële ondersteuning krijgen bij het verduurzamen. We benaderden bedrijven voor ondersteuning bij het tot uitvoer brengen van hun zonnepanelen projecten waarvoor zij subsidie uit de regeling Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE) hebben ontvangen en we hielden een voorlichtingsactie energiebesparing bij het MKB in de binnenstad.

Wat zijn we blijven doen?

- Beheren en onderhouden van openbare toiletvoorzieningen.
- Beleid maken en adviseren over milieu, bodem, geluid en duurzaamheid.
- Toezicht houden op milieuregelgeving en uitvoering bodemsaneringen.
- Stimuleringsregeling groene daken.
- Faciliteren initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan een gezond, groen en energieneutraal Hengelo.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
7.4 Milieubeheer	46	3.403	-3.357	831	3.618	-2.787
Totaal 7.4 Milieubeheer	46	3.403	-3.357	831	3.618	-2.787

Financiële toelichting*7.4 Milieubeheer (€570.000 voordeel)*

Aan de inkomstzijde is per saldo een ogenschijnlijk voordeel gerealiseerd van €785.000. Dit voordeel is ontstaan doordat er geen opbrengsten geraamd zijn voor subsidieprojecten. De ontvangsten hiervan worden namelijk verantwoord naar rato van directe uitgaven. Hierdoor zijn subsidieprojecten budgettair neutraal als gevolg. In 2021 hebben wij voor de Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) €457.000 aan kosten gemaakt. Dit betekent dat aan de inkomstzijde €457.000 aan opbrengsten wordt verantwoord middels de vooruit ontvangen subsidie die over meerdere jaren loopt.

Het overige voordeel aan de inkomstzijde betreft opbrengsten als gevolg van het combineren van geluidsaneringsprojecten met andere (weg)werkzaamheden. Ook dit voordeel is ontstaan doordat er geen opbrengsten geraamd zijn voor deze subsidieprojecten. Hier staan direct Rijksmiddelen tegenover die over meerdere jaren worden ingezet en als dekking dienen voor de gemaakte kosten. Het restant hiervan wordt overgeheveld naar volgend boekjaar. Het geluidsaneringsproject aan de Deurningerstraat is inmiddels afgesloten. Het resterende saldo van €75.000 van deze subsidie komt ten gunste van het resultaat. Daarnaast kon de voorziening Warmtenet vrijvallen als gevolg van de afwikkeling wat een voordeel van €93.000 veroorzaakt.

Aan de uitgavenzijde hebben wij per saldo een nadeel van € 215.000 gerealiseerd. Enerzijds zijn dit dus de kosten die gemaakt zijn voor zowel de RRE als de geluidssaneringsprojecten die niet zijn geraamd. Echter zijn er ook minder kosten gemaakt wegens een onderbesteding op activiteiten duurzaamheid en minder personeelskosten voor Transitievisie Warmte dan begroot. Per saldo heeft dit tot gevolg dat in verhouding het nadeel aan de kostenzijde lager is op dit taakveld.

Daarnaast hebben we:

- € 38.000 meer uitgegeven aan loonkosten voor algemene werkzaamheden;
- € 113.000 meer uitgegeven aan loonkosten voor werkzaamheden bodem en grondwaterbeleid;
- € 185.000 minder uitgegeven aan loonkosten, onder andere veroorzaakt door uitbesteding van milieutaken aan de Omgevingsdienst Twente (ODT). Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9.

Taakveld 7.5. Begraafplaatsen en crematoria

Betrokken afdeling(en)

Wegen, Groen en Water

Wat hebben we bereikt?

De gemeente en Gildebor beheren en onderhouden de begraaf- en gedenkparken aan de Deurningerstraat en aan de Oldenzaalsestraat. De parken stralen rust en respect uit. De gemeente voert op beide parken begrafenissen uit en draagt zorg voor de as-bestemmingen. Beide begraafplaatsen zijn openbaar en vrij toegankelijk van zonsopkomst tot zonsondergang.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

In Hengelo hebben er in 2021 148 begrafenissen plaatsgevonden (86 aan de Deurningerstraat en 60 aan de Oldenzaalsestraat) en 50 bijzettingen van urnen (41 aan de Deurningerstraat en 9 aan de Oldenzaalsestraat).

Wat zijn we blijven doen?

- Het begraven en begraven houden van stoffelijke resten op de begraaf- en gedenkparken aan de Deurningerstraat en de Oldenzaalsestraat.
- Het beheren en onderhouden van twee begraaf- en gedenkparken (Deurningerstraat en Oldenzaalsestraat) en het op deze begraaf- en gedenkparken uitvoeren van de begrafenissen.
- Het zorg dragen voor de as-bestemmingen op de begraaf- en gedenkparken aan de Deurningerstraat en de Oldenzaalsestraat.
- Plaatsen urnenzuilen, kelders, aanbrengen grafnummering.
- Het bijhouden van de administratie (o.a. locatie graven en persoonsgegevens). Dit gebeurde door medewerkers van het Team Publieksdienstverlening van de gemeente.
- Het begeleiden van een Allerzielenviering rond Allerzielen (2 november) op het begraaf- en gedenkpark Deurningerstraat.
- In het voorjaar en het najaar heeft een onderhoudsronde plaats gevonden van de Joodse Begraafplaats aan de Dennenbosweg.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
7.5 Begraafplaatsen	523	729	-206	577	707	-130
Totaal 7.5 Begraafplaatsen	523	729	-206	577	707	-130

Financiële toelichting

7.5 Begraafplaatsen (€ 76.000 voordeel)

Aan de inkomstzijde hebben wij hogere dan verwachte inkomsten uit begraafrechten ontvangen van € 54.000, met name door een hogere inkomst t.b.v. onderhoudsbijdragen.

Verder hebben wij minder uitgegeven aan personeelskosten (€ 4.000). Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9. Daarnaast hebben wij ook lagere lasten van onderhoud aan gebouwen en exploitatielasten (€ 18.000).

5.2.8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Aanspreekpunt bestuurlijk
Aanspreekpunt ambtelijk

Wethouders van Wakeren en Gerrits
L. de Vries en M. Kelhout

Hoofddoelstelling

We werken aan een goed en veilig woon- en leefklimaat (constructieve veiligheid) in Hengelo. Daarbij besteden we specifiek aandacht aan de projecten binnenstad en Hart van Zuid en het thema duurzaamheid.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is een grote opgave waar we de komende jaren aan werken. We bereiden ons voor op de wijzigingen in wet- en regelgeving, maar ook op 'anders werken'. De Omgevingswet beoogt een andere denk- en werkwijze en vraagt van ons meer opgavegerichte samenwerking met de samenleving.

We gaan er samen voor zorgen dat we met de juiste dingen op de juiste plekken in de stad bezig zijn en ook focus hebben en houden met het lange termijn perspectief in beeld. Daarbij kijken we integraal en in samenhang met de sociale opgaven. We werken samen met relevante partners aan de versterking van onze stad en bepalen samen met inwoners en ondernemers onze visie op de toekomst van Hengelo. We spelen daarbij in op initiatieven vanuit de stad.

Financieel overzicht

8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Begroting 2021 primitief	Begroting 2021 gewijzigd	Rekening 2021
Baten	82	402	528
Lasten	1.219	1.602	1.718
8.1 Ruimtelijke Ordening	-1.137	-1.200	-1.190
Baten	31.267	32.980	20.284
Lasten	32.623	36.009	6.135
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-1.356	-3.029	14.149
Baten	1.954	2.301	3.399
Lasten	2.941	4.211	4.204
8.3 Wonen en bouwen	-987	-1.910	-805
Saldo 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-3.480	-6.140	12.154

Relevante beleidsnota's

- Nationale omgevingsvisie, gebiedsagenda Oost Nederland 2020
- Omgevingsvisie Overijssel (2017)
- Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente 2014-2018
- Woonvisie Hengelo 2016 - 2026

Beleidsindicatoren

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
ton CO ₂ -uitstoot verkeer en vervoer (o.b.v. emissieregistratie): geen doelstelling in NEH	nog niet bekend	geen streefwaarde vastgesteld		
Aandeel woningen met minimaal een B-label	nog niet bekend	geen streefwaarde vastgesteld		
Aantal mensen dat langer dan 10 jaar op hetzelfde adres woont	48%	48%		

Kengetallen

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Nieuw gebouwde woningen (<i>per 1.000 woningen</i>)	9,2 (2019)	9,2 (2019)	9,2 (2019)	
Demografische druk (<i>de som van het aantal personen van 0-20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar</i>)	70,9% (2020)	70,9% (2020)	69,9%	

Verbonden partijen

Welbions

Welbions draagt aan het programma bij met de sociale woningvoorraad die zij ontwikkelt en beheert, op basis van de woonvisie vastgelegd in de woningbouwafspraken met de gemeente Hengelo.

Taakveld 8.1. Ruimtelijke ordening

Betrokken afdeling(en)

Ruimte en Leefbaarheid
Stedelijk Beheer en Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

We zijn als gemeente beter voorbereid op de komst van de Omgevingswet, die op 1 januari 2023 in werking gaat treden. Met deze wet verandert de manier van ruimtelijk beleid maken. Het wordt makkelijker, overzichtelijker en vooral meer in samenwerking met de samenleving. Daarom hebben we, waar dat kon, alvast in de geest van de Omgevingswet gewerkt. Dus in plaats van 'Nee, tenzij....' naar 'Ja, mits.....' en samen met de samenleving. We hebben gewenste ontwikkelingen mogelijk gemaakt en zijn ongewenste ontwikkelingen tegengegaan. Dit konden we doen door over een actueel planologisch en juridisch kader te beschikken.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

In mei 2021 werd bekend gemaakt dat de Omgevingswet met een half jaar werd uitgesteld naar 1 juli 2022 (inmiddels is de Omgevingswet opnieuw uitgesteld). Dit heeft er toe geleid dat we de planning van het programma Omgevingswet moesten aanpassen.

Er is ingezet op het kunnen werken met de Omgevingswet. Niet alleen inhoudelijk, maar ook ten aanzien van de manier van werken. Medewerkers die na de implementatie van de Omgevingswet moeten werken met de kerninstrumenten van de wet hebben in 2021 deelgenomen aan het regionaal opleidingsplan.

We hebben werkprocessen voor de Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH) taken beschreven. De werkprocessen worden gebruikt voor de inrichting van het softwarepakket voor de VTH taken. In 2020 besloot de software ontwikkelaar, vanwege uitstel van de Omgevingswet, de ontwikkeling van het beoogde softwarepakket te staken. In plaats daarvan besloot de ontwikkelaar

een nieuw pakket voor de VTH-taken te ontwikkelen. Als gevolg hiervan konden we pas op 1 juli 2021 starten. De planning van de technische implementatie van het softwarepakket is afgestemd op de implementatie van de Omgevingswet.

De omgevingsvisie Hengeloos Buiten is in oktober 2020 unaniem door de raad vastgesteld. De omgevingsvisie bestaat uit; een visie op hoofdlijnen en op integrale thema's, een uitwerking daarvan voor de verschillende deelgebieden van het buitengebied en een uitvoeringsagenda. Op basis van deze uitvoeringsagenda is in 2020 en 2021 uitvoering gegeven aan het omgevingsprogramma Nieuwe Energie. In 2021 is ook gestart met het omgevingsprogramma Beckum: leefbaar dorp verbonden met het land. Begin 2021 is gestart met het ontwikkelproces van de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid. Dit was een intensief proces. Er was veel afstemming met de programma's Binnenstad en Hart van Zuid nodig. Samen met de programma's en met ondernemers, (keten)partners en inwoners is de basis gelegd voor een lange termijnvisie voor deze gebieden.

Ter voorbereiding op het werken met het omgevingsplan is in 2021 de pilot omgevingsplan doorlopen. Deze pilot werd in 10 achtereenvolgende werkdagen uitgevoerd door een integrale projectgroep van 18 medewerkers. De pilot maakte duidelijk wat het opstellen van het omgevingsplan inhoudt en hoe dat verschilt met het maken van een bestemmingsplan. Voor deze werkwijze hebben we de Aan de slag trofee gewonnen die wordt uitgereikt aan een project dat werkt in de geest van de Omgevingswet. In oktober 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met het plan van aanpak omgevingsplan. Het plan beschrijft hoe de organisatie zich voorbereid op het werken met het tijdelijke omgevingsplan en hoe de omzetting van het tijdelijke naar het volwaardige omgevingsplan wordt aangepakt.

Bestemmingsplannen

Hoewel de plicht om bestemmingsplannen te actualiseren is vervallen, blijft het van belang om een goede ruimtelijke ordening te waarborgen. De bestemmingsplannen worden omgezet in het Omgevingsplan. Daarom beveelt de Vereniging Nederlandse Gemeenten aan om de bestemmingsplannen actueel te maken en te houden.

Het bestemmingsplan Hart van Zuid is gedeeltelijk geactualiseerd en heeft als ontwerp ter inzage gelegen. In samenhang daarmee is het parapluplan dezonering van het industrielawaai Wilderinkshoek opgesteld. Ook dit plan heeft als ontwerp ter inzage gelegen. Het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied, Kristenbos is onlangs in procedure gebracht. De bestemmingsplannen Hengelo Noord Slangenbeek en A1 zone zijn door de raad beide in 2020 vastgesteld. De beroepschriften tegen deze plannen moeten nog door de Raad van State behandeld worden.

Bestemmingsplannen in procedure

Hart van Zuid

Voor het gebied Hart van Zuid is gewerkt aan bestemmingsplannen voor de Kanaalzone West (bedrijfskavel), het gebied De Appendage (mogelijk maken 68 woningen) en de ontwikkeling van het gebied de Hofmakerij. Het bestemmingsplan Dijkers is onherroepelijk vastgesteld.

Overige locaties

Voor het gebied Dalmeden is gewerkt aan Meander Noord (110 woningen), Kern Noord omgeving Morel, Rozenbottel (2 woningen) en Kavels Stromen. Voor het Buitengebied is gewerkt aan twee rood voor rood initiatieven. Eén aan de Eetgerinksweg nabij 25 en één aan de Enschedesestraat 406. Ook is gewerkt aan twee bestemmingsplannen. Eén bestemmingsplan voor de Morshoekweg 25 en één Pruisische Veldweg 220. Daarnaast is er gewerkt aan een bestemmingsplan (gezamenlijk met de gemeente Enschede) voor het landgoed Hof te Tweekelo en aan een bestemmingsplanherziening voor 18 percelen. In het Buitengebied hebben de bestemmingsplannen voor de Schoolbeekweg en voor het Spoorfietsen (mogelijk maken verlenging huidige spoorfietstraject) voor beroep ter inzage gelegen. De beroepschriften tegen deze plannen moeten nog door de Raad van State behandeld worden.

Daarnaast is er gewerkt aan bestemmingsplannen:

- Beckumerstraat
- ex machinefabriek Vos
- Tuindorpschool
- Marskant
- Walhoflocatie
- Vooroorlogse wijken omgeving Bloemenbuurt (mogelijk maken van 58 woningen)
- omgeving Heemafterrein-Bornsestraat (mogelijk maken 94 woningen)
- Hengelo Noord voor het gebied Broek Noord, Noordrand.

Onherroepelijke bestemmingsplannen

- Dikkersterrein
- Broek Oost 2019,
- Marskant, herontwikkelingslocaties Brugstraat en Beekstraat,
- Bartelinkslaantje 12,
- kavel Deldenerstraat-Lombokstraat,
- rood voor rood initiatief aan de Deldenerdijk 55 en Wolfkaterweg 31.

Energie

Er is gewerkt aan twee parapluplannen om de aanleg van twee ondergrondse 110Kv kabelverbindingen van Tennet mogelijk te maken. Deze hebben als ontwerp ter inzage gelegen. Middels een omgevingsvergunning is de renovatie van het verdeelstation aan de Weideweg mogelijk gemaakt. Om dit ook ruimtelijk goed vast te leggen is hiervoor vervolgens het bestemmingsplan Stationsvervanging Hengelo Weideweg ter inzage gelegd.

Het Parapluplan Gasleiding omgeving Boldershoekweg-Boekeloseweg is vastgesteld en onherroepelijk geworden.

KGO beleid

Er is samen met de gemeenten Haaksbergen, Hengelo, Almelo, Hof van Twente, Wierden, Enschede en Borne gewerkt aan de regionale harmonisatie van het KGO beleid. Dit is het Rood voor Rood beleid en het beleid Vrijkomende en Vrijgekomen Agrarische Bebouwing. Er was voorheen veel variatie in KGO beleid van de deelnemende gemeenten. Door het beleid op elkaar af te stemmen ontstaat er een eerlijk speelveld voor initiatiefnemers. Binnen de regionale uitgangspunten blijft er op gemeentelijk niveau ruimte voor eigen invulling en maatwerk. Dit gezamenlijke KGO beleid is inmiddels vastgesteld in Hengelo.

Er zijn veel voorbereidende gesprekken gevoerd, met initiatiefnemers en met de erfcoaches over mogelijke initiatieven (Rood voor Rood en VAB) in het buitengebied. Voor een aantal initiatieven is inmiddels een anterieure overeenkomst opgesteld of in voorbereiding.

Wat zijn we blijven doen?

Toezicht en handhaving blijven we uitvoeren op basis van het "piep-systeem" en is een risicoafweging.

De inzet in het programma Omgevingswet was in 2021 onverminderd groot. Echter, we zien steeds meer dat de beschikbaarheid van ambtelijke capaciteit een knelpunt vormt. Dat komt doordat dezelfde capaciteit ingezet wordt in primaire processen en prioritaire projecten. Daar is sprake van een grote hoeveelheid vergunningaanvragen en activiteiten. Hiervoor heeft het college in 2021 bewust afgeweken van rechtmatigheid bij inhuur. Er wordt gezocht naar een structurele oplossing. Voldoende beschikbare capaciteit is een voorwaarde om het doel van het programma – op tijd klaar zijn om volgens (de bedoeling van) de wet te werken – te kunnen realiseren.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
8.1 Ruimtelijke Ordening	402	1.602	-1.199	528	1.718	-1.190
Totaal 8.1 Ruimtelijke Ordening	402	1.602	-1.199	528	1.718	-1.190

Financiële toelichting*8.1 Ruimtelijke ordening (€ 9.000 voordeel)*

Wij hebben meer inkomsten ontvangen dan geraamd wegens vaststelling van de subsidie voor de realisatie en landschappelijke inrichting van de Zichtwal Oele. Dit betreft echter een doorbeschikking waardoor ook onze kosten hoger zijn dan geraamd. Het resterende voordeel is ontstaan door een verscheidenheid aan overschrijdingen.

Taakveld 8.2. Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Betrokken afdeling(en)

Stedelijk Beheer en Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

Wij hebben sturing gegeven aan ruimtelijke ontwikkelingen en de kwaliteit daarvan. Hierbij paste in sommige gevallen een actieve en regisserende rol. Dit heeft niet altijd geleid tot een actief grondbeleid. Er is van geval tot geval bezien welke vorm van grondbeleid (actief of passief) het meest passend was. Een belangrijke grondexploitatie is die van de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid. Wij hebben gewerkt aan het veranderen van Hart van Zuid in een toegankelijk en vitaal stadsdeel waar je kunt wonen, werken, leren en recreëren. We hebben we gefaciliteerd dat er in de binnenstad de gewenste gebiedsontwikkeling bij Thiemsbrug tot stand kan komen. We hebben gefaciliteerd in het tot stand komen van woningbouw in Beckum.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?*Ontwikkelingen Hart van Zuid*

Met de besluitvorming over de kaderstelling Hart van Zuid op 7 juli 2021 zijn voorwaarden ingevuld op basis waarvan versnelling van de woningbouwontwikkeling voor diverse doelgroepen gerealiseerd kan worden. Hiernaast wordt het mogelijk meer te investeren in de kwaliteit van de leefomgeving. Onder taakveld 8.3 wordt meer inhoudelijke informatie gegeven over het programma Hart van Zuid.

Ontwikkelingen Lange Wemen

Met Lange Wemen wordt de binnenstad aantrekkelijker gemaakt door extra voorzieningen in de vorm van horeca, boodschappencentrum en overdekte parkeermogelijkheden. Door de gemeentelijke diensten te concentreren rond het stadhuis wordt tevens gezorgd voor meer levendigheid in en bezoek aan de binnenstad. Lange Wemen omvat de nieuwbouw van het stadskantoor, Circa 900 m2 nieuwe horeca, de aanleg van een evenementenplein, hotel/woningen boven de horeca aan het burgemeester Jansenplein, sloop van het bestaande winkelcentrum Thiemsbrug van 6500 m2 bvo en realisatie van een vervangend winkelcentrum met circa 5000 m2 bvo winkeloppervlak, zo'n 250 woningen en een openbare parkeergarage met circa 350 plekken. In 2021 is de grond onder de horecawand verkocht aan de ontwikkelaar Vanwonen. Vervolgens zijn samen met de ontwikkelaar de plannen voor de horecawand verder uitgewerkt. Het winkelcentrum Thiemsbrug is aangekocht. We hebben het verlies voor de nieuwe ontwikkeling genomen en we hebben het winkelcentrum doorverkocht aan de HMO.

Ontwikkelingen Beckum

Om te komen tot de bouw van 19 woningen op veld 3 van Omnisportvereniging TVO is in 2020 overleg gevoerd met diverse partijen in Beckum, in het bijzonder met TVO, de stichting Bouwen aan Beckum i.o, de locatieraad van de Heilige Geest parochie, de dorpsraad en de stuurgroep dorpsplan Beckum-Oele. Deze gesprekken hebben in de eerste helft van 2021 tot overeenstemming geleid over de voorwaarden waaronder TVO wil meewerken aan de verkoop van veld 3. Voorts is overeenstemming bereikt met de stichting Samen bouwen aan Beckum i.o. over het stedenbouwkundig schetsontwerp en zijn er gesprekken gevoerd met de verschillende partijen en grondeigenaren in het plangebied. Begin 2022 heeft de gemeenteraad voor deze locatie een normatieve grondexploitatie vastgesteld.

Broek (Oost en Noordrand)

Zowel Broek Oost als Noord kennen een grondexploitatie waarvan het resultaat in 2020 is verbeterd. Het in 2021 en 2022 te realiseren deel van Broek-Oost voorziet in 31 woningen (3 vrijstaand en 28 halfvrijstaand. In 2021 zijn de projectmatige woningen allemaal gerealiseerd. Ook alle vrije kavels zijn verkocht. In Broek-Noordrand zijn in de jaren 2022 tot en met 2024 84 woningen voorzien, waarvan 13 als vrije kavel uit te geven door de gemeente. De 71 projectmatige woningen zijn een mix van rijwoningen, halfvrijstaande woningen en een paar vrijstaande woningen. Het bestemmingsplan is in 2021 vastgesteld, het inrichtingsplan is afgerond en de bestekvoorbereiding voor het bouwrijp maken is opgestart.

Dalmeden

Dalmeden is een gebied van 70 hectare bestemd voor circa 520 woningen ten behoeve van met name particuliere opdrachtgevers. Het woongebied wordt ingepast in het bestaande landschap en vormt zo een prachtig overgangsgebied tussen de stad en het platteland. Dalmeden bestaat uit verschillende deelgebieden die gefaseerd worden opgeleverd. In 2021 is het bestemmingsplan drie kavels in Stromen vastgesteld, evenals het bestemmingsplan Hoekkavels in Kern-Noord. Voorts is het ontwerpbestemmingsplan Meander Noord ter inzage gelegd. Meander Zuid en Stromen Zuid zijn bouwrijp gemaakt, Bos-Noord en Bos Zuid zijn woonrijp gemaakt. De speelplek in Bos Zuid is gerealiseerd. De watergang en bruggen zijn opgeleverd en overgedragen aan het waterschap Vechtstromen. De kavelverkoop ten slotte is in 2021 voorspoedig verlopen.

Machinefabriek Vos en Tuindorpschool

De in tuindorp 't Lansink gevestigde Machinefabriek Vos is door de gemeente aangekocht om te herontwikkelen. Het pand zal verkocht voor wonen/werken aan huis. Daarnaast biedt de locatie ruimte voor een aantal door de gemeente uit te geven woningbouw kavels. De naastgelegen voormalige Tuindorpschool wordt eveneens herontwikkeld tot maximaal 8 wooneenheden. De opbrengst van dit pand is een belangrijke financiële drager voor de herontwikkeling van de percelen van de voormalige Machinefabriek. In 2021 is de Tuindorpschool verkocht en zijn onderzoeken uitgevoerd ter voorbereiding op het bestemmingsplan.

Medaillon

In Medaillon is een gevarieerde woonwijk gerealiseerd van rijwoningen, twee onder één kapwoningen, tot vrijstaande woningen op zeer ruime kavels. Het project kent verschillende deelgebieden wat betreft de realisatie van de bouw. Alle woningen zijn inmiddels bewoond. De woonrijpfase van de zuidelijke kavels, de herstelwerkzaamheden en het woonrijp maken zijn inmiddels volledig afgerond. Het project is per 31 december 2021 afgesloten met een positief resultaat van € 1.525.835.

t Rot/Landmanserve

Project 't Rot/Landmanserve (gemeentelijke grondexploitatie) bestaat uit een divers woningbouwprogramma met rijwoningen, 2 onder 1 kapwoningen, vrijstaande woningen en goedkope koopwoningen die mensen in een huursituatie de kans biedt door te stromen. In elke fase is ook voorzien in vrije kavels. Daarnaast wordt het sportpark heringericht. Dit omvat de bouw van

een accommodatie voor voetbalvereniging HVV Tubantia, een centrale parkeervoorziening, de aanleg van twee kunstgrasvelden en één natuurgrasveld inclusief randvoorzieningen, een 12+ voorziening, het verplaatsen/nieuwbouw van de fietscrossbaan binnen het sportpark en de nieuwbouw van de clubaccommodatie van de fietscrossvereniging. De herinrichting van het sportpark volgt het tempo van de woningbouw. In 2021 is de laatste fase woonrijp gemaakt en zijn alle kavels verkocht.

Wat zijn we blijven doen?

- Financieel strategisch adviseren bij ruimtelijke ontwikkelingen;
- Sturen op kaders zoals vastgelegd in grondexploitaties en contracten;
- De mogelijkheid bieden om grond in erfpacht uit te geven voor maatschappelijke organisaties, bedrijventerreinen en woningbouw.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	32.980	36.009	-3.030	20.284	6.135	14.149
Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	32.980	36.009	-3.030	20.284	6.135	14.149

Financiële toelichting

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) (€ 17.179.000 voordeel)

Het gunstige resultaat ten opzichte van de begroting wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door hogere tussentijdse winstneming (bijna 6 mln) en de verlaging van de voorziening grondzaken (9,8 mln). Beide ontwikkelingen zijn een gevolg van de sterke grondprijsstijging en de versnelde verkopen. Daarnaast hebben we 1,4 mln subsidie ontvangen voor herontwikkeling Lange Wemen. Voor verdere toelichting zie paragraaf grondbeleid en herziening grondexploitaties 2022.

Taakveld 8.3. Wonen en Bouwen

Betrokken afdeling(en)

Stedelijk Beheer en Ontwikkeling
Ruimte en Leefbaarheid

Wat hebben we bereikt?

Wij hebben gewerkt aan een veilig en gezond woon- en werkklimaat waarbij we aandacht hebben voor de realisatie van voldoende en betaalbare woningen. Hierbij hebben wij ingezet op het wonen in de binnenstad en gewerkt aan de realisering van een levendig stadsdeel in zuid.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Het jaar 2021 stond vooral in het teken van het actualiseren van het woonbeleid. De provincie heeft een andere koers gekozen in het woonbeleid. Meer sturen op kwaliteit in plaats van sturen op aantallen.

Woonvisie actualisatie

De andere koers van de provincie heeft ertoe geleid dat de Woonvisie op het onderdeel 'Kwalitatief programmeren' is aangepast. De aanpassingen zijn verwerkt in de Woonagenda 2021-2030. Hierin is de ambitie vastgelegd om in tien jaar tijd 3000 tot 4500 nieuwbouwwoningen toe te voegen. Onderdeel van de woonagenda is dat we (blijven) sturen op de kwaliteit van de nieuwe plannen. Dit is geborgd in het nieuwe afwegingskader voor woningbouwinitiatieven.

In de Woonvisie zat een hoofdstuk opgenomen over betaalbaarheid en beschikbaarheid. In de praktijk is vooral de nadruk komen te liggen op het goedkoopste deel van de huurvoorraad: de woningen tot de kwaliteitskortingsgrens zoals opgenomen in de wet op de huursubsidie. We merkten in de praktijk dat deze benadering geen recht doet aan de opgave en de complexiteit die kenmerkend is voor de woningmarkt. Daarom is in 2021 de start gemaakt met het actualiseren van het hoofdstuk betaalbaarheid en beschikbaarheid. Op die manier willen we gedurende de looptijd van de woonvisie meer recht doen aan deze opgave.

In 2021 zijn er in Hengelo 343 nieuwbouwwoningen toegevoegd. Daarnaast zijn er 96 woningen door transformatie toegevoegd. Er zijn 79 woningen gesloopt of onttrokken aan de woningvoorraad, overwegend vanwege herontwikkeling. Dat maakt dat er netto in 2021 360 woningen zijn toegevoegd.

De druk op de woningmarkt treft spoedzoekers extra. Het gaat met name om jongeren, studenten, statushouders, arbeidsmigranten, mensen in een scheiding. Om deze doelgroepen snel te kunnen bedienen onderzoeken we de mogelijkheden van het realiseren van tijdelijke woningen. Deze woningen dienen als tussenstap voor de doorstroming naar een reguliere woning.

In het kader van 'wonen met zorg' heeft Welbions appartementen voor jongeren gerealiseerd aan de Lupinestraat en Korenbloemstraat. Ook heeft de gemeente woningen gehuurd ten behoeve van crisis situaties.

Prestatieafspraken 2022-2023

We hebben prestatieafspraken 2022 - 2023 met woningbouwcorporatie Welbions en huurdersvereniging Ookbions gemaakt. Bij het maken van de prestatieafspraken hebben we gezocht naar een goed evenwicht tussen betaalbaarheid, beschikbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid en kwaliteit. Daarbij hebben we gezamenlijk altijd de doelgroep voor ogen: woningzoekenden, huurders en huurders van de toekomst in het sociale segment. In de prestatieafspraken zijn maatregelen vastgelegd waardoor de beschikbaarheid van sociale huurwoningen in 2022 en 2023 wordt vergroot.

Om de vraag- en aanbodzijde van de woningmarkt in Hengelo goed te kunnen monitoren is de Hengelose woningmarktmonitor ontwikkeld. Hierin staat relevante data over de woningmarkt in Hengelo van het Kadaster, Nieuwbouw Nederland, Kennispunt Twente, het Centraal Bureau voor de Statistiek en de gemeente Hengelo gebundeld weergegeven. Op die manier kunnen we nog beter inspelen op de signalen uit de markt. Deze monitor gebruiken we ook bij het onderzoek naar het invoeren van een opkoopbescherming.

Bijzondere woonvormen

De Tiny Houses op het Brouwerijterrein moeten conform afspraak eind 2022 wijken van die locatie. We zijn een onderzoek gestart naar een alternatieve locatie voor de Tiny Houses naast sportpark De Waarbeek. Daarnaast heeft de gemeenteraad drie voorkeurslocaties benoemd voor het huisvesten van woonwagens. In 2021 is een start gemaakt met het nader onderzoeken van deze drie locaties.

Vergunningen

In 2021 zien we ten opzichte van voorgaande jaren een verdere toename in het aantal aangevraagde omgevingsvergunningen, conceptaanvragen en informatieverzoeken. De druk op vergunningverlening, toezicht en handhaving is nog steeds fors. Ondanks de verdere toename is het afgelopen jaar geen enkele vergunning van rechtswege verleend en is binnen de wettelijke termijnen besloten, mede dankzij extra inhuur.

De toename in het aantal zaken zien we dit jaar wel terug in de legesinkomsten. De reden hiervoor is onder andere dat een aantal grote projecten na een intensief voorbereidingstraject verleend zijn. Met de hogere legesinkomsten hebben wij de inhuur kunnen bekostigen.

Puilencommissie

De commissie bestaat inmiddels 13 jaar en ziet al meerdere jaren een verschuiving in het werkveld. Daar waar eerst de gesprekken werden gevoerd over alleen een pui op de begane grond, gaan de gesprekken nu ook over gebruik en herbestemming van het totale gebouw. Belangrijk is daarbij de

rol van het transformatieteam in de binnenstad die voorafgaand aan de gesprekken van de commissie de lijn bepaald.

Wat hebben we daarvoor gedaan binnen de programma's en projecten in 2021?

Programma Hart van Zuid

Hart van Zuid is zichtbaar aan het transformeren van een voormalig gesloten industriegebied naar een dynamisch en eigentijds stadsdeel. De plannen voor Hart van Zuid zijn ambitieus en omvangrijk en vragen een goede regie om de beoogde ambitie én kwaliteit te kunnen waarborgen.

Het afgelopen jaar hebben college en gemeenteraad een aantal belangrijke besluiten genomen die de ontwikkeling van het gebied verder mogelijk maken. De verschillende deelgebieden worden gefaseerd ontwikkeld. Om te zorgen voor een goede ruimtelijke en programmatische afstemming, werken gemeente en marktpartijen samen in de markttafel Hart van Zuid, waarin de bij Hart van Zuid betrokken marktpartijen zitting hebben. Het afgelopen jaar is de markttafel regelmatig bij een gekomen en is vanuit het in 2019 door de markttafel ondertekende handelingsperspectief gewerkt aan de volgende thema's:

1. Als uitwerking van het thema vasthouden en uitbouwen van de ruimtelijke kwaliteit en de identiteit van het industrieel erfgoed is gewerkt aan een actualisatie van de ontwikkelkaart voor Hart van Zuid, om de ruimtelijke kwaliteit en daarmee de ambitie te kunnen waarmaken.
2. Naast het ruimtelijk kader is gewerkt aan de uitwerking van het thema gedifferentieerde wijk met aantrekkelijke woningen voor diverse groepen mensen. In 2020 is een onderzoek uitgevoerd naar de kwalitatieve woningbehoefte in Hart van Zuid en de Binnenstad. Het onderzoek is de basis geweest voor de Woonagenda 2021-2030 die op 14 april door de gemeenteraad is vastgesteld. In dit onderzoek (Tellers en Benoemers) wordt aangetoond dat bepaalde groepen bewoners Binnen de kaders van de Woonagenda hebben de betrokken marktpartijen in Hart van Zuid gewerkt aan een dynamische en gebiedsgerichte woningbouwprogrammering. Hierbij kan ook gemeld worden dat het Rijk in februari van dit jaar de Woningbouwimpuls subsidie heeft toegekend voor de versnelling van betaalbare woningen in Hart van Zuid. De raad heeft op 7 juli ingestemd met de geactualiseerde ontwikkelkaart en de op basis daarvan geactualiseerde grondexploitatie, inclusief de cofinanciering voor de Woningbouwimpuls. Ook heeft de raad door de markttafel Hart van Zuid aangeboden gebiedsgerichte woningbouwprogrammering bekrachtigd. Als uitwerking van de ontwikkelkaart heeft de raad op 22 december een voorbereidingsbesluit genomen over karakteristieke objecten in Hart van Zuid.
3. Als uitwerking van het thema duurzaamheid en slimme toepassingen op het gebied van mobiliteit is het afgelopen jaar gewerkt aan een nieuwe parkeernormennota voor de binnenstad en Hart van Zuid. Deze nota is in oktober door de gemeenteraad vastgesteld en zorgt er mede voor dat Hart van Zuid op het gebied van mobiliteit toekomstbestendig is.
4. De ontwikkelingen in Hart van Zuid vragen om een integrale en eenduidige communicatie en marketingaanpak. Het afgelopen jaar is samen met de marktpartijen uit de markttafel een plan van aanpak voor de placemaking opgesteld en is een placemaking coördinator aangesteld. Ook is gewerkt aan de gebiedscommunicatie, waaronder een identiteitsdocument en een nieuwe website voor Hart van Zuid.

Ook in 2021 is de ambitie weer meer zichtbaar geworden in het gebied. De herinrichting van de Lansinkesweg/Industriestraat en de waterberging/vijver ROC is in 2021 afgerond, evenals de aansluiting Havenstraat en Boekeloseweg rondom de zuidelijke Laan. Het Vereenigingsgebouw heeft een nieuw leven gekregen en is in gebruik genomen. Verder zijn we in gesprek en aan de zijn slag gegaan met nieuwe initiatiefnemers in Hart van Zuid, zoals Oogst, Storkiaan en andere enthousiastelingen in Hart van Zuid. En ten slotte zijn ook de projecten in 2021 weer een stap verder gebracht.

Hart van Zuid – Business district

Vanaf 2018 is de gemeente in overleg met een projectontwikkelaar om in het zogenoemde Business District in Hart van Zuid te komen tot een plan voor een kantoorontwikkeling van ca. 10.000 m² kantoren in een gemengd concept met woon- en hotelfuncties. In de periode december 2020 tot en met mei 2021 is een nieuw stedenbouwkundig model ontwikkeld en verwerkt in de ontwerp nota van uitgangspunten. Op basis van de ontwerp nota van uitgangspunten is de financiële haalbaarheid opnieuw onderzocht en zijn de samenwerking en financiële afspraken tussen gemeente en de projectontwikkelaar vastgelegd in een realisatieovereenkomst. De ontwerp nota van uitgangspunten heeft zes weken ter inzage gelegen. Daarop is een aantal zienswijzen ingediend.

Hart van Zuid – Etef Journee

De Etef Journee-locatie maakt onderdeel uit van de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid en leent zich door haar situering tegen het centrum van Hengelo uitstekend voor meerdere woonfuncties. Het voorlopig programma omvat 24 appartementen in het kopgebouw, 3 appartementen in het bestaande Etef gebouwtje en 18 grondgebonden woningen in particulier opdrachtgeverschap. In 2021 is gewerkt aan het concept van de anterieure overeenkomst en de bijbehorende plankostenplan.

Hart van Zuid – Smelterij en De Appendage (voorheen EMGA Zuid en Langelier Erve)

De deelgebieden Smelterij en De Appendage maken onderdeel uit van de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid. De twee deelgebieden vormen de verbindende schakel tussen de twee woonwijken Berflo Es aan de oostzijde en Wilderinkshoek aan de westzijde in het zuidelijk stadsdeel. Door het realiseren van woningbouw en wijkvoorzieningen en de verbeterde ontsluiting door de aanleg van de Laan Hart van Zuid (1e fase) vervullen deze deelplannen een cruciale rol in het versterken van het leefmilieu van het gehele zuidelijke stadsdeel. In beide deelgebieden worden circa 50-60 woningen gerealiseerd, verdeeld over verschillende typologieën. Voor het deelgebied Smelterij is 2021 overeenstemming bereikt over het bouwplan. Het terrein is bouwrijp gemaakt en de verkoop is opgestart. Voor het deelgebied Appendage is een stedenbouwkundig ontwerp vastgesteld. Op basis daarvan is een ontwerp bestemmingsplan en ontwerp beeldkwaliteitplan opgesteld. Beide ontwerp plannen zijn in 2021 procedure gebracht. En er is een raamsaneringsplan opgesteld en goedgekeurd door het bevoegd gezag.

Hart van Zuid – deelgebied Hijschveste (voorheen: Lansinkveld Noord)

In het Masterplan Hart van Zuid is de ambitie uitgesproken om in het deelgebied Lansinkveld Noord een binnenstedelijke techniek- en onderwijscampus te realiseren en een broedplaats rond vakmanschap te ontwikkelen om op deze wijze het bedrijfsleven en het onderwijs te verbinden. Dit in combinatie met woningbouw. De ontwikkeling zal plaatsvinden door Van Wijnen binnen de mogelijkheden die het huidige bestemmingsplan biedt. Naast (gestapelde) woningbouw, kunnen hier bijvoorbeeld ook de functies bedrijven, horeca, vrijetijdsbesteding en kantoren worden toegevoegd. De tijdelijke parkeeroplossing voor het ROC moet een definitieve vorm gaan krijgen. In 2021 is de grond overgedragen aan Van Wijnen, waarna Van Wijnen een nieuw huurcontract met het ROC heeft afgesloten. Verder is de vijver gerealiseerd waarmee het regenwater dat binnen het gebied valt bovengronds kan worden opgevangen.

Programma Spoorzone

Sinds begin 2021 werken we samen met de gemeente Enschede aan de verdere uitwerking van de Spoorzone Hengelo-Enschede. Dit komt voort uit de gesprekken rond de Omgevingsagenda Oost als uitwerking van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Tussen Rijk, provincie en regio is in dit kader afgesproken dat op een aantal thema's, die van nationaal belang zijn, wordt samengewerkt.

Eén van de opgaven is "Internationale en bereikbare technologische topregio Twente" waarbij de afspraak is gemaakt om onderzoek te doen naar de mogelijkheden van het versterken van de agglomeratiekracht en samenhang van topwerklocaties en stationsgebieden in Twente. Specifiek gaat het om mogelijkheden van het ontwikkelen van een nieuw (hoog)stedelijk vestigingsmilieu rond de stations Hengelo, Kennispark en Enschede, in relatie tot de bereikbaarheid van de topwerklocaties.

Hieruit is de afspraak naar voren gekomen dat Hengelo en Enschede samen gaan inzetten op de ontwikkeling van de drie stationslocaties Hengelo, Kennispark en Enschede onder de noemer Spoorzone Hengelo-Enschede. Dit moet bijdragen aan het versterken van het vestigingsklimaat en de daarbij behorende aanpak voor duurzame verstedelijking voor wonen, werken en regionale bereikbaarheid. In de Omgevingsagenda Oost is de afspraak gemaakt om de Spoorzone Hengelo-Enschede gezamenlijk op te pakken en tot een belangrijk verstedelijkingsproject voor het oosten van Nederland te maken. Door de krachten van Hengelo en Enschede in de Spoorzone als een sterk samenhangende Twentse verstedelijkingsopgave te bundelen, brengen we zowel in de ontwikkeling als in de positionering meer focus aan in onze ambitie voor Twente.

Ter uitwerking van de afspraak uit de Omgevingsagenda Oost is in 2021 in een aantal ambtelijke werksessies met Enschede gewerkt aan het opstellen van een Plan van Aanpak, met als uitgangspunt samen verder te werken aan de uitwerking en positionering van de Spoorzone Hengelo-Enschede. Er is een gezamenlijk verhaal en gezamenlijke ontwikkelstrategie nodig dat de Spoorzone Hengelo-Enschede lanceert op een schaal die recht doet aan de wens om de regionale, nationale en internationale betekenis van Twente te laten groeien. Het Plan van Aanpak is in mei in een themabijeenkomst met ons college en CMT besproken. Op basis zijn we aan de slag gegaan om Spoorzone Hengelo-Enschede met elkaar vorm te geven. De raad hebben we bijgepraat in een gezamenlijk raadsessie op 6 oktober. We richten ons er op het ambitiedocument in 2022 door de beide nieuwe gemeenteraden te laten vaststellen.

Overige (niet-grondexploitatie-)projecten

Badhuis – Ariënschool

Projectontwikkelaar Domain herontwikkelt het gebied tussen Wemenstraat, Oldenzaalsestraat, Drienerbeek en de voormalige Ichthusschool met behoud van de monumentale panden door deze te transformeren tot woongebouwen. Daarnaast wordt de beekzone zichtbaar gemaakt en wordt een ruimtelijke impuls gegeven aan deze entree van de Binnenstad. Het project omvat drie woongebouwen (Badhuis, Ariënschool en nieuwbouw op het sportveld), waarin het volgende programma wordt gerealiseerd: 29 koopappartementen op het Badhuis, 12 huurappartementen in de Ariënschool en circa 18 koopappartementen op het voormalige sportveld. In 2021 zijn de appartementen in de Ariënschool opgeleverd en bewoond. Met het waterschap is afstemming geweest over de herinrichting van de beekzone. Het sportveld is overgedragen aan Domain en er is overleg over het plan en het te realiseren programma op het sportveld en de consequenties daarvan op de verkoopprijs.

Bloemenbuurt

In de Bloemenbuurt worden door Welbions sociale huurwoningen gerealiseerd en een nieuwe groene binnenruimte en oriëntatie op de omliggende groene straten waarbij het parkeren zoveel mogelijk aan het zicht wordt onttrokken. Van de 38 zogenoemde kabouterwoningen worden er 18 gesloopt. De resterende 20 kabouterwoningen worden gerenoveerd. De 16 portieketagewoningen in de Narcisstraat worden gesloopt. Ten noorden van de Narcisstraat worden 10 nieuwe huurwoningen gebouwd. Op de voormalige locatie van bejaardencentrum Ten Anker worden 28 huurwoningen gebouwd. Voor het hele plan is een bestemmingsplanherziening nodig. In het plan wordt met het oog op klimaatverandering rekening gehouden met afkoppelen van hemelwater en waterberging in de vorm van wadi's. In 2021 is een anterieure overeenkomst gesloten met Welbions en heeft het ontwerp-bestemmingsplan ter inzage gelegen vanaf 8 december tot 18 januari 2022. De enige schriftelijke zienswijze is na een gesprek met de indiener weer ingetrokken.

Bornsestraat – Plegt Vos locatie

In oktober 2020 is overeenstemming over het ontwikkelplan bereikt met Plegt-Vos. Dit ontwikkelplan voorziet in de realisatie van een appartemententoren met 72 huurappartementen (voor de middenhuur) en twee blokken grondgebonden rijwoningen, met samen 22 koopwoningen. Begin december 2020 is het bestemmingsplantraject is opgestart. Op 24 november 2021 is het bestemmingsplan door de gemeenteraad vastgesteld.

Elisabethstraat

In het kader van de particuliere herontwikkeling van de locatie Elisabethstraat tot een woningbouwlocatie die de structuur van de buurt versterkt en voorziet in de gemeentelijke behoefte aan sub-urbane woningen en sociale huur, is in 2020 fase één gerealiseerd. Deze eerste fase bestaat uit 25 grondgebonden woningen en 22 huurappartementen. In 2021 is de tweede en laatste fase van 15 grondgebonden woningen gerealiseerd. Vervolgens is het gehele terrein woonrijp gemaakt, waarbij alleen de groenaanplant nog niet geheel gereed is gekomen.

Hengelose Es

Om de leefbaarheid en de sociale structuur in de wijk te verbeteren, heeft vanaf de jaren negentig in een groot deel van de Hengelose Es Noord een wijkvernieuwing plaatsgevonden. Onderdeel daarvan is het maken van een goede verbinding met het Weusthagpark. Met het besluit van Welbions in 2009 om - vanwege de technische staat - 235 grondgebonden woningen te slopen is ook de vernieuwing in het laatste deel van de wijk ingezet. Het programma omvat 229 woningen waarvan 70 in de sfeer van de sociale huur. In 2021 zijn de woningen in de tweede fase opgeleverd en bewoond. Verder is in 2021 de openbare ruimte rondom de flats en de eerste fase grondgebonden woningen afgerond en is het beheer overgedragen aan de gemeente.

Seahorse

Op het voormalige Seahorse-terrein realiseert een particuliere ontwikkelaar een woonlocatie met 64 grondgebonden koopwoningen, 22 vrije sectorhuurwoningen, 15 appartementen en 9 vrije kavels, waarbij de vier sheddaken te transformeren tot woningen. Uitgangspunt is een kwalitatief hoogwaardig woonmilieu en niveau van voorzieningen dat door de toegevoegde waarde ruimte biedt voor doorstroming vanuit de omliggende wijk(en). In 2021 is volop gebouwd, waarbij aditioneel toezicht is uitgevoerd op het bouwrijp maken.

Veldwijk Noord – midden

Met de grootschalige herstructurering van Veldwijk Noord (op basis van een gemeentelijke grondexploitatie) wordt de leefbaarheid vergroot en de sociale structuur versterkt. Er is voorzien in een evenwichtige verhouding tussen koop en (sociale) huur. In 2021 zijn in een aantal deelgebieden de woningen verkocht en is de bouw gestart. In andere delen zijn de woningen gerealiseerd en in 2021 opgeleverd. Diverse delen zijn woonrijp gemaakt. In 2021 is ten slotte een realisatieovereenkomst gesloten tussen Welbions, de projectontwikkelaar en de gemeente over de bouw van een tweede woontoren.

Watertorengebied (Vitens locatie)

De sociale en ruimtelijke structuur van Veldwijk Noord wordt versterkt door integratie van de watertoren en de realisatie van bijzondere woningen. Het gaat daarbij om een particuliere ontwikkeling, met vrije kavels in het noordelijk plandeel en 16 parkwoningen in het zuidelijk deel. In 2021 zijn de kavels in het noordelijke deel verkocht en is gestart met bouw door particulieren. Tevens is in 2021 een aanvraag ingediend voor de verbouwing van de watertoren en een voorstel om de inrichting aan te passen. Ten slotte zijn in 2021 16 parkwoningen verkocht.

Wat zijn we blijven doen?

- Monitoren nieuwbouwprogramma;
- Basisregistratie adressen en gebouwen (BAG), de topografische kaart Hengelo en geografische databases beheren en onderhouden. Vastgoed- en geo-informatie inwinnen, beheren, analyseren en presenteren;
- Via de stuurgroep 'wonen met zorg' worden de opgaven op het gebied van wonen en zorg waaronder fysiek de huisvesting van kwetsbare doelgroepen gemonitord.
- Omgevingsvergunningen verstrekken voor bouwen en het afwijken van bestemmingsplannen;

- Toezicht houden op de naleving van omgevingsvergunningen en daar waar nodig handhavend optreden;
- Uitvoering geven aan het Integraal Actieplan Binnenstad (zie tevens 5.1).

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
8.3 Wonen en bouwen	2.301	4.211	-1.911	3.399	4.204	-805
Totaal 8.3 Wonen en bouwen	2.301	4.211	-1.911	3.399	4.204	-805

Financiële toelichting

8.3 Wonen en bouwen (€ 1.106.000 voordeel)

Aan de inkomstzijde is een voordeel behaald. Dit voordeel is enerzijds ontstaan als gevolg van de niet bestede middelen die overgeheveld zijn uit 2020 voor de leefbaarheid van Beckum (€ 175.000). Deze middelen worden via de budgetoverheveling doorgeschoven naar 2022. Daarnaast hebben wij meer inkomsten voor leges omgevingsvergunningen ontvangen dan geraamd. In de kadernota van 2021-2024 (21-FP-8.3) hebben wij een structurele vermindering op onze begroting doorgevoerd wegens omstandigheden in de bouw en wijzigingen in de wet- en regelgeving. Echter zijn de opbrengsten van bouwleges aanzienlijk hoger uitgevallen dan verwacht. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat er in de laatste periode van 2021 een hogere stijging in het aantal vergunningaanvragen was dan verwacht. Tevens hebben wij nog nagekomen leges van 2020 ontvangen en zorgt de nieuwe manier van verantwoorden voor een enigszins vertekend beeld van het behaalde voordeel van € 1.081.000. Sinds vorig jaar worden namelijk reeds in behandeling genomen vergunningaanvragen waarbij nog geen vergunning is verleend dan wel opgelegd zijn meegenomen als inkomsten. Ditzelfde geldt voor aanvragen die al wel zijn toegekend maar nog niet zijn geïnd.

Voor de plankosten van Lange Wemen is een incidenteel bedrag begroot van € 200.000 in 2021. Voor het maken van deze plannen is in 2021 een bedrag van € 23.600 uitgegeven. Aangezien het zwaartepunt van de te maken plannen in 2022 ligt wordt het bedrag van € 176.400 meegenomen in de budgetoverheveling naar 2022. Verder hebben wij € 142.000 meer uitgegeven aan loonkosten voor constructieve veiligheid, omdat de brede juridische advisering voor domein fysiek hierop is geschreven (en daarmee op andere taakvelden minder). Tevens hebben wij hogere personeelskosten gemaakt op toezicht bouwfase en voor stedelijke ontwikkelaars m.b.t. stadsvernieuwingsactiviteiten. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9. Per saldo resulteert dit in een voordeel van € 1.106.000.

Afwijkingen binnen projecten

Voor de verlichting van de Lambertusbasiliek is een (meerwerk)factuur ontvangen van ruim € 21.000. Hiervoor is geen dekking binnen het reeds afgesloten krediet van de kwaliteitsimpuls Lange Wemen. Er wordt voorgesteld deze facturen te betalen uit het project Enschedesestraat; binnen dit project is hiervoor nog dekkingsruimte.

5.2.9 Bestuur en ondersteuning

Aanspreekpunt bestuurlijk
Aanspreekpunt Ambtelijk

Burgemeester Schelberg, Wethouder Bruggink en ten Heuw
Jan Eshuis/Gijs Tiebot

Hoofddoelstelling

Open bestuursstijl

We willen een eigentijdse gemeente zijn; in onze dienstverlening en ook in onze bestuursstijl. De Hengelose inwoners, ondernemers en organisaties staan centraal. We focussen op zaken waar de stad aantoonbaar behoefte aan heeft. Onze bestuursstijl is open en doelgericht. Bij de centrale thema's hebben wij enkele specifieke onderwerpen benoemd waarbij we zijn opgetrokken met onze inwoners om te werken aan de oplossingen voor Hengelo. We hebben daarvoor op diverse onderwerpen het gesprek met elkaar en met de samenleving gezocht om het echt samen te doen. Daarvoor hebben we nieuwe wegen moeten verkennen, omdat we ook in 2021 door de Corona-pandemie nog minder in staat zijn geweest om fysiek samen te komen.

Bestuurlijke samenwerking

Onze bestuursstijl (open en doelgericht) is ook regionaal georiënteerd, primair gericht op de inhoud van de samenwerking. Daarbij zoeken we vervolgens de beste vorm. Dat betekent dat het principe van 'coalitions of the willing' voorop blijft staan, waarbij wij groot belang hechten aan het tempo en de slagvaardigheid van de samenwerking. In 2021 heeft besluitvorming over de nieuwe Regio-organisatie plaatsgevonden. In 2022 zullen we invulling geven aan de nieuwe wijze van samenwerken binnen de Regio.

Dienstverlening

In de dienstverlening staat de logica van de Hengeloër staatcentraal. Om dit vorm te geven zijn de leidende motieven ontwikkeld. Er is gestart in verschillende teams om de leidende motieven toe te passen op het werk, zoals bij de teams Klantcontactcentrum en IT-bedrijf. Uit deze sessies komt een vervolg waarmee teams doorlopend bezig blijven. De dienstverlening blijft aan de hand van de leidende motieven voortdurend onderdeel van gesprek dat leidt tot prettige dienstverlening voor inwoners en partners in de stad.

Financieel

Wij streven naar een transparant en betrouwbaar financieel huishoudboekje. Uitgangspunt is een financieel gezonde gemeente met een meerjarig reëel sluitende begroting en voldoende reserves om incidentele tegenvallers op te vangen. We blijven strak sturen op de financiële huishouding van de gemeente. Via de Beleidsrapportages en de Jaarstukken blijven we de gemeenteraad informeren over de belangrijkste afwijkingen op beleidsinhoudelijk en financieel gebied ten opzichte van de begroting. Ook blijven we de tekorten in het sociaal domein evenwichtig en verantwoord aanpakken door uitvoering te geven aan het programma Sociaal domein en het maatregelenpakket.

Financieel overzicht

9 Bestuur en ondersteuning	Begroting 2021 primitief	Begroting 2021 gewijzigd	Rekening 2021
Baten	-	-	295
Lasten	3.823	3.820	3.385
0.1 Bestuur	-3.823	-3.820	-3.090
Baten	913	998	1.182
Lasten	2.567	2.906	2.976
0.2 Burgerzaken	-1.654	-1.908	-1.794
Baten	-	1.333	1.652
Lasten	-	7.529	7.788
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-	-6.196	-6.136
Baten	2.106	2.792	3.904
Lasten	28.854	29.728	29.639
0.4 Ondersteuning organisatie	-26.748	-26.936	-25.734
Baten	13.210	13.242	13.367
Lasten	8.893	8.909	10.436
0.5 Treasury	4.317	4.333	2.931
Baten	11.091	11.176	11.181
Lasten	800	930	980
0.61 OZB woningen	10.291	10.246	10.201
Baten	13.279	13.170	13.304
Lasten	99	99	99
0.62 OZB niet-woningen	13.180	13.071	13.205
Baten	1.799	1.549	1.456
Lasten	53	53	53
0.63 Parkeerbelasting	1.746	1.496	1.403
Baten	837	797	699
Lasten	31	31	31
0.64 Belastingen Overig	806	766	668
Baten	150.075	160.967	162.443
Lasten	-	-	-
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	150.075	160.967	162.443
Baten	462	482	1.165
Lasten	3.464	2.432	1.946
0.8 Overige baten en lasten	-3.002	-1.950	-781
Baten	-	-	-
Lasten	-	-	562
0.9 Vennootschapsbelasting	-	-	-562
Onttrekkingen aan reserves	5.453	28.003	38.368
Toevoegingen aan reserves	4.189	12.420	42.159
0.10 Mutaties reserves	1.265	15.583	-3.791
Baten	-	-	-
Lasten	-	-	-
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
Saldo 9 Bestuur en ondersteuning	146.450	165.654	148.961

Relevante beleidsnota's

- Financiële verordening 2021
- Nota investerings- en activeringsbeleid 2017
- Beleidsnota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2018-2022
- Nota reserves en voorzieningen 2016
- Evaluatie bestemmingsreserves 2021
- Treasurybesluit 2021
- Beleidsregels publieke taak leningen en garanties gemeente Hengelo 2021

- Nota verbonden partijen 2014

Beleidsindicatoren

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Percentage inwoners dat (heel) veel vertrouwen heeft in de wijze waarop de gemeente wordt bestuurd (%)	nvt	23,6% (2021)	23,6% (2021)	25%

Kengetallen

	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Werkelijk 2021	Begroting 2022
Formatie (<i>fte per 1.000 inwoners</i>)	8,44	8,50	8,62	
Bezetting (<i>fte per 1.000 inwoners</i>)	7,43	8,02	8,40	
Apparaatskosten (<i>kosten per inwoner</i>)	689,17	721	709,30	
Overhead (<i>percentage van de totale lasten</i>)	9,18%	8,62%	7,76%	
Externe inhuur (percentage van totale loonsom + kosten externen)	12,46%	1,86%	12,67%	
Gemiddelde WOZ-waarde	€ 201.000 (2020)	€ 186.000 (2019)	€ 221.000 (2021)	
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	€ 705 (2020)	€ 705 (2020)	€ 755 (2021)	
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 729 (2020)	€ 729 (2020)	€ 795 (2021)	

Verbonden partijen

- Openbaar Lichaam Gezondheid (GGD/OZJT/VTT/Kennispunt Twente als gast)
- Recreatieschap Twente
- Stichting Twenteboard en Twente Board Development BV.
- Bestuurlijk Overleg Sociaal Economische Structuurversterking (BOSS) Twente
- Diverse coalitions of the willing, waar overeenkomsten onder liggen: Mobiliteit, Milieu duurzaamheid & Afval, Twenteraad, ICT platform en Twentse Kracht.

In dit programma is vooral de bestuurlijke dimensie van de samenwerking aan de orde, verwoord in de doelstellingen van taakveld 0.1 Bestuur. De inhoudelijke onderdelen van deze verbonden partijen komen in de desbetreffende inhoudelijke programma's terug. Dit geldt niet voor het GBTwente. Deze samenwerking wordt in dit hoofdstuk onder taakveld 0.61 t/m0.64 belicht.

Deze bedrijfsvoeringsonderdelen zijn voorbeelden van regionale samenwerking op de bedrijfsvoering met als doelstellingen de 3K's, verhoging kwaliteit, vermindering kosten en kwetsbaarheid.

Taakveld 0.1. Bestuur

Betrokken afdeling(en)

Griffie
Directie
Financiën, Advies en Control

Wat hebben we bereikt?

Open bestuursstijl / Open stad

Zoals reeds aangegeven onder de centrale thema's hebben we in 2021, mede ingegeven door de beperkingen vanwege de coronacrisis, noodgedwongen verder gewerkt met nieuwe (digitale) uitingsvormen van de open bestuurscultuur. Voorbeelden hiervan zijn digitale sessies over duurzaamheid, klimaatdialogen en bestemmingsplannen.

Bestuurlijke samenwerking

In het kader van de samenwerking is in 2021 de transitie van Regio Twente afgerond. Verder is voortgang geboekt op de inhoudelijke programma's 'Agenda voor Twente' en 'Regiodeal Twente'. In het vierde kwartaal is een evaluatie uitgevoerd van de 'oude' Agenda voor Twente'. Dit als opmaat naar een nieuwe Agenda vanaf 2023.

Internationale samenwerking en lobby

Het jaar 2021 is voor de lobby en internationale samenwerking door corona wederom een lastig jaar geweest. Desondanks zijn goede resultaten geboekt. Eind 2021 zijn de eerste fysieke bijeenkomsten (Eurocities en POLIS) weer gestart en zijn diverse afspraken tussen Twente en andere steden en regio's gemaakt.

Kindinclusie

Na in 2020 dialoogleiders te hebben opgeleid en geoefend te hebben met kindinclusie rond het thema klimaatadaptatie, hebben we in 2021 de werkwijze rondom kindinclusie structureel geborgd in de organisatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?*Open bestuursstijl / Open stad*

(zie ook het Centrale thema elders in dit jaarverslag): bij de aanpak van de coronacrisis zijn we, waar mogelijk, samen op blijven trekken met onze inwoners, verenigingen, bedrijven en instellingen om te werken aan de beste oplossingen. We zijn daarvoor met alle beperkingen soms fysiek, maar veelal digitaal, het gesprek met elkaar en met de samenleving aangegaan om op te halen waar de behoefte ligt.

Bestuurlijke samenwerking/ontwikkelingen Regio Twente

De inhoudelijke programma's 'Agenda voor Twente 18-22' (AvT) en 'Regiodeal Twente' (RDT) waren goed op stoom, maar hebben natuurlijk ook te lijden (gehad) van de coronacrisis. Gezamenlijke projecten van bedrijven, onderwijsinstellingen en gemeenten moesten zich heroriënteren als gevolg van de pandemie. Toch heeft Twente een goede basis en focus om de crisis te bestrijden en er sterker uit te komen. Dit komt mede door de gezamenlijke aanpak bij de Agenda voor Twente en Regiodeal Twente. Met de AvT/RDT (totaal investeringsvolume van 150 miljoen euro, waarvan 30 miljoen van het Rijk en 20 miljoen van de provincie) worden regionale projecten ondersteund die de brede welvaart in Twente ten goede komen, zoals bijvoorbeeld het Twents Fonds voor Vakmanschap.

In 2021 is de basis gelegd voor een - begin 2022 te tekenen - samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeenten Hengelo, Enschede en de onderwijsinstellingen UT, Saxion ROC van Twente en ArtEZ. Ook is met Enschede gewerkt aan visie en strategie op het gebied van de gezamenlijke spoorzones, van station Hengelo, via Kennispark naar station Enschede.

De bestuurlijke samenwerking heeft in 2021 voor een deel in het teken gestaan van de afronding van de transitie van Regio Twente. Medio 2021 is formeel de stichting Twenteboard opgericht met Twenteboard development BV als ondersteuningsorganisatie. Inhoudelijk gaan zij onder meer de Agenda van Twente en de regiodeal Twente uitvoeren. In het vierde kwartaal is door Twenteboard hard gewerkt aan een evaluatie van de Agenda voor Twente. Deze evaluatie is de opmaat voor een nieuwe vast te stellen Agenda (in 2022) voor de periode vanaf 2023. De 14 Twentse colleges, verenigd in het bestuurlijk overleg sociaaleconomische structuurversterking (BOSS) Twente, verzorgen de overheidsinbreng in de triple helix organisatie Twenteboard. Regio Twente is verder omgebouwd tot Openbaar Lichaam Gezondheid, waarin de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD), OZJT (samenwerking tussen de veertien Twentse gemeenten op het gebied van jeugdhulp en Wmo-zorg) en Veilig Thuis Twente (VTT) zijn samengebracht. Tenslotte is een apart recreatieschap opgericht voor onder meer het beheer van de parken. Vanuit het principe Coalitions of the Willing heeft de gemeente Hengelo een aantal taken en medewerkers vanuit de Regio Twente overgenomen op het gebied van mobiliteit en MDA (milieu duurzaamheid en afval). Daarnaast zijn, samen met Enschede, in 2021 stappen gezet om een visie en strategie te bepalen over de gezamenlijke spoorzone (het gebied vanaf

station Hengelo, via Kennispark Twente naar het station in Enschede). Beide gemeenteraden zijn hierbij via gezamenlijke sessies betrokken.

Succesvolle lobby-resultaten

In 2021 is het Toekomstbeeld Openbaar Vervoer (TBOV 2040) aan de 2^e kamer voorgelegd met daarin voor Twente belangrijke lobbytrajecten zoals de Amsterdam Berlijn trein en Euregiorail (Zwolle/Twente/Münster). De Europese Commissie heeft eind 2021 voor het TEN-T netwerk het traject Wierden Zwolle toegevoegd aan het uitgebreide netwerk. Voor het traject Enschede Münster zal nog het nodige lobby werk verricht moeten worden om dit ook voor elkaar te krijgen. Voordeel van toevoeging aan het netwerk is dat Europese subsidie aangevraagd kan worden voor projecten (o.a. infrastructuur). Voor het wegverkeer is er een doorbraak gekomen voor de N35 en voor het knooppunt A1/A35 (Azelo-Buren). Voor de N35 wordt rekening gehouden met een uitbreiding naar 2x2 rijstroken in de toekomst. Daarnaast is het laatste stuk A1 (Rijssen/Azelo) naar 2x3 baans afgerond.

Internationale samenwerking

Binnen het MONT Netwerk (Münster, Osnabrück, Netwerkstad Twente) werkt Hengelo actief samen met Osnabrück en Münster. Op het dossier mobiliteit is een lobby traject gestart om de treinverbinding Zwolle/Hengelo/Münster sterk te verbeteren en hiervoor Europese subsidie voor te verwerven. Dit heeft geleid tot een Interreg project waarbij Hengelo en de regio Twente intensief betrokken zijn. Belangrijkste punten zijn de elektrificering van het baanvak Enschede/Münster en het kunnen doorrijden op station Enschede. tevens is ingezet op spoorverdubbeling tussen Wierden en Zwolle.

Met Enschede is afgesproken om bestuurlijk en ambtelijk meer samen te gaan werken aan een zogenaamde Europatafel. Hierin stemmen we projecten, subsidieaanvragen en lobby op internationaal vlak met elkaar af.

Kindinclusie

De gemeente is op het beleidsterrein van kindinclusie ondersteund en geadviseerd door de Missing Chapter Foundation. Dit resulteerde in een adviesrapport en bijbehorende werkwijze voor kindinclusie in Hengelo, dat in april 2021 aan de raad is gepresenteerd. Aan de hand van 9 stappen doorlopen we het proces om met kinderen in gesprek te gaan. Dit doen we elk jaar bij drie schoolklassen (groep 7 of 8) rondom drie thema's: één rondom het thema vrijheid (rondom de adoptie van het herdenkingsmonument & mogelijke opzet van een Baas-boven-Baas festival), de andere twee thema's bepalen we elk jaar opnieuw, voor 2021 waren dat klimaatadaptatie en vrijheid. Voor 2022 is het thema 'bewegen/sport' voorbereid. We combineren dit alles onder de noemer van de Baas-boven-Baas campagne en hulpmiddelen die wij daarin tot onze beschikking hebben.

Wat zijn we blijven doen?

Open bestuursstijl / Open stad

Afhankelijk van de situatie zullen de uitingsvormen van een open bestuurscultuur, waarmee is geëxperimenteerd, verder worden toegepast. Daarnaast blijven wij op zoek gaan naar en experimenteren met nieuwe uitingsvormen.

Bestuurlijke samenwerking

We blijven actief betrokken bij de ontwikkelingen betreffende de toekomst van de regio Twente, de stedelijke samenwerking in Twente en daarnaast uiteraard ook bij de uitvoering van de inhoudelijke programma's "Agenda voor Twente" en "Regiodeal Twente".

Internationale samenwerking en lobby

Hengelo blijft ook actief binnen het Europese stedennetwerk Eurocities en het mobiliteitsnetwerk Polis. In het sociaal forum neemt Hengelo deel aan diverse werkgroepen op het gebied van educatie, duurzaamheid, arbeidsmarkt, smart city en drugspreventie. In het mobiliteitsforum staan TEN-T en slimme en duurzame mobiliteit hoog op de agenda. Binnen het mobiliteits netwerk Polis neemt Hengelo deel aan een Europees project om nieuwe mobiliteitsdiensten te ontwikkelen.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	-	3.820	-3.820	295	3.385	-3.090
Totaal 0.1 Bestuur	-	3.820	-3.820	295	3.385	-3.090

Financiële toelichting

0.1 Bestuur (€ 730.000 voordeel)

In de begroting was nog uitgegaan van een extra reservering in de voorziening pensioen wethouders van bijna € 400.000. In werkelijkheid bleek, uit de berekeningen van de actuaris, dat als gevolg van de renteontwikkeling een deel van de voorziening juist kon vrijvallen. De aanspraken zijn ook nog eens verlaagd. Daarnaast is er ook sprake van een voordeel op het budget internationale samenwerking. Door de coronacrisis hebben deze activiteiten in het afgelopen jaar op een laag pitje gestaan.

Taakveld 0.2. Burgerzaken

Betrokken afdeling(en)

Organisatie en Services

Wat hebben we bereikt?

Onze publieksdienstverlening bestaat uit het 'traditionele' cluster Burgerzaken en de frontoffice (KCC en receptie). Inwoners en bedrijven kunnen bij ons terecht met al hun vragen over gemeentelijke producten en diensten. En zowel voor als achter de schermen spelen wij een grote rol bij belangrijke levensgebeurtenissen. Denk hierbij aan geboortes, huwelijken en overlijden, het registreren van persoonsgegevens, het vaststellen van iemands identiteit en het organiseren van verkiezingen.

De kwaliteit van de persoonsgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) is beter geborgd, uit de zelfevaluatie van 2021 is dat ook gebleken. Wij hebben uitvoering gegeven aan het verbeterplan BRP door processen te actualiseren en te optimaliseren.

In de eerste periode van 2021 zijn wij veelal bezig geweest met het organiseren van de Tweede Kamerverkiezingen. Er is extra aandacht besteed aan de verkiezingen om, ondanks de coronaperikelen, de verkiezingen goed te laten verlopen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

- Veel aandacht is besteed aan de communicatie over de (steeds wijzigende) coronamaatregelen. Die maatregelen waren onder andere van grote invloed op huwelijksceremonies en begrafenissen.
- Om informatie voor onze medewerkers snel te kunnen delen, hebben we diverse middelen ingezet, zoals briefings, nieuwsflitsen en WhatsApp.
- Er is extra aandacht besteed aan de Tweede Kamerverkiezingen, zo is bijvoorbeeld de stembrukke voorkomen door de verkiezingen te spreiden over drie dagen.
- Medewerkers volgen vakgerichte opleidingen zowel in de frontoffice als in de backoffice. Hierdoor dragen we bij aan betrouwbaarheid.
- Wij geven uitvoering aan het vervolg van de doorontwikkeling dienstverlening. We lopen onze producten door om te kijken waar we de dienstverlening kunnen verbeteren.

Wat zijn we blijven doen?

- Informatie verschaffen aan burgers en bedrijven via frontoffice en gemeentelijke website.
- Verstrekken van reisdocumenten en rijbewijzen.

- Beheren van de burgerlijke stand (opmaken van akten en verstrekken van uittreksels uit de burgerlijke stand).
- Voltrekken van huwelijken en geregistreerde partnerschappen.
- Beheren van gegevens van inwoners in de BRP (verwerken mutaties, verzorgen van berichtenverkeer, verstrekken van uittreksels).
- Organiseren van verkiezingen en referenda.
- Controleren van brondocumenten.
- Uitvoeren van werkzaamheden op het gebied van naturalisatie en optie.
- Uitvoeren Wet op de Lijkbezorging en bijhouden begraafplaatsadministratie.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.2 Burgerzaken	998	2.906	-1.908	1.182	2.976	-1.794
Totaal 0.2 Burgerzaken	998	2.906	-1.908	1.182	2.976	-1.794

Financiële toelichting

0.2 Burgerzaken (€ 114.000 voordeel)

Dit taakveld kent een voordeel welke grotendeels is toe te schrijven aan het onderdeel vastgoed informatie (landmeter). Hier zijn een aantal uren minder aan besteed. Ook hebben wij minder een beroep gedaan op inhuur dan waar in de begroting vanuit gegaan was. Daarnaast is er ook sprake geweest van een licht hogere leges opbrengst.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Betrokken afdeling(en)

Stedelijk Beheer en Ontwikkeling

In de Beleidsbegroting 2021 was het taakveld 'Beheer overige gebouwen en gronden' nog opgenomen onder programma 8 (taakveld 8.7), als gevolg van het correct toepassen van de regels conform BBV is dit nu verplaatst naar programma 9 (taakveld 0.3).

Wat hebben we bereikt?

Wij hebben sturing gegeven aan het vastgoed van de gemeente door middel van een vastgoedbedrijf met als kerntaken:

- Het afstoten, verwerven en of realiseren van nieuwbouw van vastgoed;
- het verhuren van gemeentelijk vastgoed;
- het verzorgen van het technisch beheer voor gemeentelijke sectore en doelgroepen van beleid.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

De kadernotitie "Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders", waarin onder andere de aanbevelingen van de rekenkamercommissie zijn verwerkt, is door het college vastgesteld. De raad heeft zowel het onderhoudsniveau voor het gemeentelijk vastgoed als de systematiek voor het bepalen van de kostprijsdekkende huur vastgesteld.

Tijdens het uitvoeren van de onderhoudswerkzaamheden zijn verduurzamingsmaatregelen meegenomen. Zoals het isoleren van daken en spouwmuren, het vervangen van glas door isolatie glas en het vervangen van verlichting door LED verlichting.

De voormalige Stork Bibliotheek aan de Vondelstraat is verkocht. Daarnaast is het Vastgoedbedrijf betrokken geweest bij diverse andere aan- en verkopenprocessen, zoals:

- de aankoop van de Schouwburg;
- de aan- en verkoop van het Winkelcentrum Thiemsbrug met parkeergarage;
- de verkoop van Markant (Deldenerstraat 59);
- de verkoop van Beckumerstraat 15 en de verkoop van Van Alphenstraat 13.

Wat zijn we blijven doen?

Beheren, onderhouden en verkopen van gemeentelijk vastgoed en de daarbij behorende processen verder professionaliseren.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.333	7.529	-6.196	1.652	7.788	-6.136
Totaal 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.333	7.529	-6.196	1.652	7.788	-6.136

Financiële toelichting

0.3 Beheer overige gebouwen gronden (€ 60.000 voordeel)

Het voordeel wordt grotendeels veroorzaakt door minder inhuur door het vastgoedbedrijf. Daarnaast waren er minder reguliere onderhoudskosten als gevolg van weinig klachtenonderhoud. De kosten voor de af te stoten panden zijn niet geraamd. De baten en lasten van ruim € 300.000 zijn nagenoeg gelijk aan elkaar. Het resultaat hiervan wordt verrekend met de reserve vastgoedbedrijf.

Taakveld 0.4. Dienstverlening (Overhead)

Betrokken afdeling(en)

Gemeente breed

Wat hebben we bereikt?

We zijn gestart met de verbetering van de dienstverlening aan de hand van de leidende motieven: persoonlijk, betrouwbaar, duidelijk en respectvol. Deze motieven zijn in 2021 vastgesteld als de kern om tot goede, prettige dienstverlening te komen naar inwoners en partijen. Uit de verbeterprocessen in de teams is bijvoorbeeld gekomen dat duidelijker en beter afgewogen wordt of een vraag doorgezet wordt in de organisatie en/of wat er nodig is om de vraag aan de frontoffice (KCC/Zorgloket) te kunnen beantwoorden. Bij de gestarte teams zijn acties gestart om tot aanscherping van de dienstverlening (intern/extern) te komen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Om dienstverlening op de agenda te krijgen en te houden, is een regisseur dienstverlening gestart. De regisseur coördineert en jaagt de 'leidende motieven' aan. Dit doet de regisseur door met teams en management gezamenlijk vorm te geven wat dienstverlening betekent voor hun werkzaamheden. Deze integrale organisatieaanpak is een proces en zal doorlopend plaatsvinden. In 2021 zijn 4 teams gestart met dienstverlening aan de hand van de leidende motieven.

Wat zijn we blijven doen?

We leveren op het moment op veel producten of diensten goede en prettige dienstverlening. Dit blijven we ook zeker doen. Wel is er voortdurende aandacht nodig om te blijven voldoen aan vragen

of (wettelijke)veranderingen in de samenleving. Zoals gezegd vraagt dienstverlening (en de verbetering) daarom voortdurend aandacht. We blijven per team en organisatiebreed het gesprek voeren over dienstverlening aan de hand van de leidende motieven. Dit geeft richting aan hoe we komen tot goede, mensgerichte en prettige dienstverlening naar inwoners en partners in de stad.

De ambtelijke organisatie neemt een persoonlijke, duidelijke, betrouwbare en respectvolle houding aan (leidende motieven) ten opzichte van inwoners en is veranderbereid. Deze veranderbereidheid coördineren we intern door het 'programma Hengelo's werken'. Dit is gericht op de organisatieontwikkeling van management, medewerkers en de dienstverlening intern & extern (aan de hand van de leidende motieven). Dit leidt uiteindelijk tot een lokale overheid naast & met inwoners in contact staat.

Op basis van de leidende motieven verbeteren we de dienstverlening. De communicatie vanuit de organisatie zal (o.a.) proactief zijn en blijven. Dit doen wij via diverse kanalen die aansluiten bij verschillende doelgroepen. Wij zetten vooral onze eigen kanalen in en stellen ons niet afhankelijk op van de media. We kijken goed naar maatschappelijke ontwikkelingen en de gevolgen die dit heeft voor de ambtelijke organisatie. De gemeentelijke organisatie moet adequaat toegerust zijn op haar (huidige en toekomstige) taken, zoals in het sociaal domein en bij de Omgevingswet. De formatie van de gemeentelijke organisatie is gekoppeld aan de taken die we uitvoeren. We kijken permanent of we zaken anders, slimmer en beter kunnen uitvoeren. We zorgen ervoor dat onze dienstverlening vooral gericht is op het aansluiten bij de (belevingswereld) van inwoners en partners in de stad.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.4 Ondersteuning organisatie	2.792	29.728	-26.935	3.904	29.639	-25.734
Totaal 0.4 Ondersteuning organisatie	2.792	29.728	-26.935	3.904	29.639	-25.734

Analyse salariskosten 2021

Door de enorme druk op arbeidsmarkt is het op dit moment moeilijk om goed en kwalificeerd personeel te krijgen, des te belangrijker is het om het huidige personeel proberen te behouden. Toch is er op een aantal plekken veel verloop. Ook is het moeilijk geschikte externe krachten te vinden terwijl er veel werk is, bijvoorbeeld op het gebied van vergunningverlening.

Er was in eerste instantie sprake van een onderbesteding op de totale personeelslasten van ruim 0,8 mln. Dit resultaat moest nog worden gecorrigeerd als gevolg van de nieuwe cao waarmee in het gemeentefonds al wel rekening was gehouden, maar welke middelen nog niet waren toegewezen aan de diverse bedrijfsonderdelen. In de rekening is als gevolg hiervan een reservering als nog te betalen opgenomen om in 2022 bijna 1,2 miljoen als nabetaling over 2021 uit te kunnen keren. Per saldo zorgt dit in 2021 voor een tekort op de personele budgetten van 0,6%.

De vaste salariskosten waren voor de cao-correctie in 2021 ruim 2,8 mln. lager dan geraamd. Dit is mede het gevolg van incidentele vacatureruimte en de krappe arbeidsmarkt. Hier staat tegenover dat er voor ruim 2,7 mln. meer aan capaciteit is ingehuurd dan was begroot. Naast de genoemde lasten heeft de detachering van personeel en uitkeringen in het kader van ziekte en arbeidsongeschiktheid 0,7 mln. meer opgebracht dan geraamd.

In het afgelopen jaar hebben er een aantal verrekeningen met de reserve organisatieontwikkeling plaats gevonden als gevolg van diverse personele besluiten.

Specificatie	Personeelslasten		Inhuur		Vergoeding		totaal Salaris + inhuur		
	Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	Saldo
Raad	795	815	-	4	-	-4	795	815	-20
College	625	640	-	-	-	-	625	640	-15
Griffie	365	364	-	-	-	-	365	364	1
Subtotaal	1.784	1.819	-	4	-	-4	1.784	1.819	-35
Directie	649	431	79	-	-	-18	728	413	315
Stafondersteuning	696	783	-	-	-	-87	696	696	-0
Opdrachtgevers	114	114	-	-	-	-	114	114	0
Subtotaal	1.460	1.328	79	-	-	-104	1.538	1.224	315
Bedrijfsvoering	16.522	15.162	248	2.171	-30	-408	16.740	16.924	-184
Twentebad	1.877	1.804	90	330	-	-	1.967	2.134	-167
Sociaal	20.787	19.929	3.826	3.264	-779	-875	23.835	22.318	1.517
Fysiek	14.208	13.497	896	2.111	-140	-301	14.964	15.307	-342
Subtotaal	53.394	50.391	5.061	7.875	-949	-1.584	57.506	56.683	824
Reservering Nabetaling "nieuwe" cao	-	1.173	-	-	-	-	-	1.173	-1.173
V.m. pers.	268	435	-	-	-	-	268	435	-167
Bovenformatief	-	158	-	-	-	-	-	158	-158
Stagiaires	33	-	-	-	-	-	33	-	33
Subtotaal	301	1.766	-	-	-	-	301	1.766	-1.464
Totaal:	56.939	55.304	5.140	7.879	-949	-1.692	61.130	61.491	-361
Onttrekkingen uit reserve organisatieontwikkeling									930

Financiële toelichting

0.4 Ondersteuning organisatie (€ 1.201.000 voordeel)

Op dit taakveld is sprake van een voordelig resultaat in 2021, dit kent meerdere oorzaken.

Allereerst is er een voordeel op ICT. Deze komt voort uit niet gemaakt softwarekosten in afwachting van de cloudtransitie en de uitgestelde implementatie van een nieuw zaaksysteem. Daarnaast zijn alle aangeschafte personal devices het afgelopen jaar, conform BBV, geactiveerd i.p.v. ten laste van de exploitatie gebracht zoals geraamd conform de BBV regels. Deze ommissie was eerder geconstateerd bij de controle van de jaarrekening 2020 door PWC. Een deel van het niet gebruikte budget € 132.000, voor de digitalisering van de bouwdoossiers is aangemeld voor de budget overheveling.

De huisvestingskosten waren in eerste instantie lager dan geraamd. Dit komt voornamelijk doordat het een relatief nieuw gebouw is. Daarnaast heeft het minder intensieve gebruik, als gevolg van de coronacrisis, hier zeker invloed op gehad, ook is er een verzekeringsuitkering ontvangen i.v.m. een waterschade in 2020. Dit voordeel is echter in zijn geheel teniet gedaan omdat er eind van dit jaar door de fiscus een correctie is opgelegd. Er zou teveel BTW uit het BTW compensatiefonds zijn terug gevraagd welke verband houdt met de bouw van het stadskantoor. Inmiddels is hiertegen beroep aangetekend; de kosten zijn op basis van BBV-voorschriften al genomen.

De diverse organisatieonderdelen laten een gevarieerd beeld zien qua financiële uitkomst. Uit het voorgaand overzicht van de personeelslasten blijkt dat de uitgaven in totaliteit binnen de begrote budgetten zijn gebleven. Wel hebben enkele aanpassingen en verschuivingen plaatsgevonden.

Overhead (€ 248.000 nadeel)

De onderstaande tabel laat zien dat de doorberekende overhead op de uren zowel bij de investeringen als bij de grondexploitatie achterblijft bij de begroting. Deels komt dit door een verschuiving van eigen personeel naar inhuur zoals ook uit het overzicht analyse salarissen blijkt. Over de kosten van externe inhuur wordt namelijk geen overhead berekend.

	Begrote Overhead	Rekening 2021	Saldo
Algemene dienst	334.784	393.958	59.174
Investerings	423.779	416.316	-7.463
Grondzaken	813.575	513.784	-299.791
Totaal	1.572.138	1.324.058	-248.080

Taakveld 0.5. Treasury

Betrokken afdeling(en)

Financiën, Advies en Control

Wat hebben we bereikt?

We hebben geen nieuwe financieringen aangetrokken, zowel voor de korte termijn als de lange termijn was dit niet nodig. Een positief gevolg hiervan is dat onze portefeuille opgenomen gelden is geslonken, evenals de uitstaande gelden. We hebben geen gebruik gemaakt van de lage rentestand.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

Ook in 2021 zijn er geen nieuwe leningen verstrekt om ons debiteurenrisico terug te brengen. Een aantal geldnemers heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid om vervroegd af te lossen. In 2021 is het bedrag van uitstaande leningen (niet zijnde financiering Welbions) gestegen van € 11,4 miljoen naar € 12,8 miljoen. Dit komt door één lening die dit jaar is toegevoegd aan de portefeuille uitstaande geldleningen. De lening aan geldnemer Special Purpose Vehicle BV was tot 2021 abusievelijk ondergebracht bij Grondzaken. Op basis van heroriëntatie bleek deze gerubriceerd had moeten worden onder de balanspost overige langlopende leningen (activa zijde). Zonder deze lening was de portefeuille gekrompen naar € 9,4 miljoen.

Wat zijn we blijven doen?

We hebben de rentemarkt gevolgd, zodat er goede keuzes gemaakt konden worden op het moment dat er een financieringsbehoefte zou zijn. Ook het contact met toekomstige financiers en huisbankier hebben we onderhouden. Daarnaast is er een nieuwe contract met onze huisbankier de BNG. We beheersen de leningenportefeuille en hebben energie gestoken in de communicatie met geldnemers over de geldlening en de potentiële bedrijfsvoeringsrisico's aan hun zijde.

Wat heeft het gekost?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.5 Treasury	13.242	8.909	4.333	13.367	10.436	2.931
Totaal 0.5 Treasury	13.242	8.909	4.333	13.367	10.436	2.931

Financiële toelichting

0.50.0 Treasury lasten (€ 1.526.000 nadeel)

Eind 2021 is er een lening toegevoegd aan onze uitgaande leningenportefeuille. Zoals hierboven aangegeven betreft dit een bestaande lening aan SPV BV, die is overgedragen vanuit de grondexploitaties. Omdat deze lening voor een deel mogelijk niet inbaar is moet er direct een voorziening gevormd worden voor oninbaarheid. Omdat deze voorziening met de lening mee verplaatst zorgt deze voor een nadeel van bijna € 750.000 bij Treasury en een even groot voordeel bij de grondexploitaties door het niet meer hoeven op te nemen van de voorziening. Daarnaast is er voor ruim € 700.000 minder doorberekend aan taakvelden. De ambitie waarmee we verwachten investeringen te kunnen uitvoeren en daarmee rente te kunnen doorbelasten aan de taakvelden is niet volledig gerealiseerd. Dit veroorzaakt in de andere taakvelden overeenkomstig lagere lasten, waardoor het effect voor het geheel neutraal is.

0.50.0 Treasury baten (€ 101.000 voordeel)

In de begroting van 2021 is rekening gehouden met de toen geldende condities voor wat betreft rente en aflossing. Een aantal organisaties hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om eerder af te lossen. De rente tot de dag van aflossing wordt dan in rekening gebracht en werd in 2021 al geïncasseerd in plaats van 2022. De rentebaten van overige instellingen (geen woningcorporatie of vereniging) komen volledig uit een rente van SvN. Het voordeel blijft binnen één procent van de begrote baten.

Taakvelden 0.61. – 0.64 Belastingen

Betrokken afdeling(en)

Financiën, Advies en Control

Wat hebben we bereikt?

We hebben dekkingsmiddelen verkregen voor de uitvoering van gemeentelijke taken.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021

We hebben belastingen geheven zoals vastgelegd in de begroting en de belastingverordeningen. Wij hebben samengewerkt met GBTWente, die voor ons de waarderingen onroerende zaken uitvoert, evenals de heffingen en inning van de verschillende belastingen. Daarnaast adviseert GBTWente bij het opstellen van de jaarlijkse belastingverordeningen. Wij waarderen deze samenwerking, zowel als het gaat om de strategie waarin de inwoner centraal staat, als mede de uitvoering van taken, waarin GBTWente zichzelf hoge eisen stelt. Ook in 2021 heeft GBTWente laten zien flexibel mee te kunnen bewegen als het normale procesversturende gebeurtenissen als Covid-19 of de toeslagenaffaire hierom vroegen.

Wat heeft het gekost OZB-woningen en OZB-niet-woningen?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.61 OZB woningen	11.176	930	10.246	11.181	980	10.201
Totaal 0.61 OZB woningen	11.176	930	10.246	11.181	980	10.201

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.62 OZB niet-woningen	13.170	99	13.071	13.304	99	13.204
Totaal 0.62 OZB niet-woningen	13.170	99	13.071	13.304	99	13.204

Financiële toelichting

0.62 OZB niet-woningen (€ 133.000 voordeel)

De opbrengsten zijn 0,5% hoger dan de geraamde opbrengst van € 13 mln als gevolg van nieuwbouw en verbouw van bedrijven. Tevens is een lager bedrag oninbaar verklaard.

Wat heeft het gekost parkeerinkomsten?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.63 Parkeerbelasting	1.549	53	1.495	1.456	53	1.403
Totaal 0.63 Parkeerbelasting	1.549	53	1.495	1.456	53	1.403

Financiële toelichting

0.63 Parkeerinkomsten (93.000 nadeel)

In totaal liggen de parkeerinkomsten € 93.000 lager dan geraamd, met inachtneming van een Corona-gerelateerde neerwaartse bijstelling van de begroting van € 480.000. Het is voor het jaar 2021 nog niet bekend of er compenserende middelen vanuit het Rijk zullen worden toegekend. Er is ten opzichte van de bijgestelde begroting een tekort op straat-parkeren (€ 24.000), garage-parkeren (€ 32.000) en inkomsten fiscale naheffing (€ 35.000). Dit is vooral het gevolg van het afgenomen bezoek aan de binnenstad als gevolg van de coronamaatregelen.

Wat heeft het gekost hondenbelasting en precariobelasting?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.64 Belastingen Overig	797	31	766	699	31	668
Totaal 0.64 Belastingen Overig	797	31	766	699	31	668

Financiële toelichting

0.64 Belastingen overig (98.000 nadeel)

De gemeente Hengelo heeft besloten, voor het gehele jaar 2021 af te zien van precarioheffing voor wat betreft terrassen (conform 2020) en uitstallingen (aanvullend op 2020, omdat dit voornamelijk winkels betreft Dit heeft geleid tot een substantiele daling van de ontvangen precariobelastingen. De verwachting is dat het Rijk de gedeerde inkomsten, net als in 2020, met betrekking tot precario in 2021 niet zal afdekken. Het nadelige effect van dit besluit zal daarom landen in het rekeningresultaat 2021.

Taakvelden 0.7. – 0.10 Financiën

Betrokken afdeling(en)

Financiën, Advies en Control

Wat hebben we bereikt?

Wij hebben in de begroting 2021 uitgesproken dat we streven naar een transparant, robuust en betrouwbaar huishoudboekje. Voor 2022 hebben we een structureel sluitende meerjarenbegroting opgesteld met een maatregelenpakket voor het sociaal domein en voor 2019 en 2020 waren de jaarrekeningresultaten positief.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2021?

In de begroting 2021 hadden we verwacht dat de herverdeling van het gemeentefonds eind december 2020 bekend zou worden gemaakt door het ministerie van BZK. We hebben u de afgelopen periode op een aantal momenten geïnformeerd dat dit vertraging heeft opgelopen en het de vraag is of de nieuwe invoeringsdatum van 1 januari 2023 voor de nieuwe herverdeling nog haalbaar is.

In 2021 bereidden we ons voor op een wetswijziging waarin niet de accountant, maar ons college zelf de verantwoording over rechtmatigheid af zou leggen bij de jaarrekening. Gedurende 2021 werd duidelijk dat het besluit over deze wetswijziging uitgesteld werd. Naar verwachting treedt deze wet wel voor het boekjaar 2022 in werking.

Ambtelijk is de voorbereiding op de eigen verantwoording doorgezet en zien we 2021 als een testjaar. Dat betekent dat financieel belangrijke processen zijn gecontroleerd op de rechtmatigheid daarvan. Per proces zijn de beheersmaatregelen en bevindingen in een verantwoording in kaart gebracht om vervolgens een oordeel te vormen over de gemeente brede rechtmatigheid. Dit proces en de bevindingen zijn gedeeld en afgestemd met ons college en de accountant.

Voor de verantwoording bij de jaarrekening 2021 geldt dat de rechtmatigheid nog door de accountant is beoordeeld en opgesteld.

Wat zijn we blijven doen?

Wij houden grip op het financiële huishoudboekje en op de algemene reserve. Voor de tarieven blijft het principe van volledige kostendekkendheid gelden. Door doeltreffend en doelmatig te werken, blijven ze voor de inwoners, bedrijven en instellingen zo laag mogelijk. We hebben externe subsidies verworven, realiseren en verantwoorden. Wij blijven de mogelijkheden tot cofinanciering door andere overheden en partners optimaal benutten. We zorgen voor inzichtelijke financiën voor inwoners en ondernemers. Er wordt continu gestreefd om onze planning- en controlcyclus verder te ontwikkelen en te digitaliseren. Voor de beleidsbegroting 2022 -2025 hebben we, in samenspraak met de gemeenteraad, de doelen per begrotingsprogramma geconcretiseerd, waarbij de nieuwe beleidsindicatoren aan de de doelen zijn gekoppeld. In de volgende jaarstukken (2022) vindt u deze nieuwe opzet van het programmaplan terug. Ook hebben we in de beleidsbegroting 2022-2025 een publieks(vriendelijke) versie opgenomen. Via de beleidsrapportages en de jaarstukken blijven we de gemeenteraad informeren over de belangrijkste afwijkingen op beleidsinhoudelijk en financieel gebied ten opzichte van de begroting. De tekorten in het sociaal domein pakken we aan door uitvoering te geven aan het beleidsprogramma Sociaal domein en het maatregelenpakket.

Wat heeft het gekost Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	160.967	-	160.967	162.443	-	162.443
Totaal 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	160.967	-	160.967	162.443	-	162.443

Financiële toelichting:

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds (€ 1.475.000 voordeel)

In de raadsbrief 'Decembercirculaire 2021 Gemeentefonds' (zaaknummer 3330831) is de raad uitgebreid geïnformeerd over de ontwikkelingen in het gemeentefonds. Door de late beschikbaarheid van deze circulaire, medio december 2021, was het niet meer mogelijk om door de gemeenteraad een begrotingswijziging vast te laten stellen. Voor 2021 is de gemeentefondsuitkering in de decembercirculaire 2021 € 1.475.000 hoger dan begroot op basis van de septembercirculaire 2021. Dit hogere bedrag is nu verantwoord in deze jaarstukken 2021.

Voor ruim € 530.000 wordt de hogere gemeentefondsuitkering in 2021 veroorzaakt door reguliere taakmutaties in het gemeentefonds (o.a. robuust rechtbeschermingssysteem, versterking ondersteuning wijkteams en impuls integraal werken) en de (landelijke en gemeentelijke) hoeveelheidsverschillen voor een aantal verdeelmaatstaven. Het overige deel van ruim € 944.000 betreft de corona-compensaties in het gemeentefonds voor de continuïteit van de zorg (jeugd en Wmo), lokaal cultuuraanbod, participatie en coronacompensatie voor gederfde inkomsten 2020.

Tegenover deze hogere gemeentefondsuitkering staan hogere gerealiseerde uitgaven (voor de continuïteit van de zorg en participatie) op diverse taakvelden elders in deze jaarstukken en de voorlopige reserveringen (zie bestemmingsvoorstel hoofdstuk 4) van in totaliteit € 1.420.000, waardoor het financiële effect van de decembercirculaire 2021 ten opzichte van de septembercirculaire 2021 per saldo € 55.000 voordelig was.

Wat heeft het gekost Overige baten en lasten

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.8 Overige baten en lasten	482	2.432	-1.950	1.165	1.946	-781
Totaal 0.8 Overige baten en lasten	482	2.432	-1.950	1.165	1.946	-781

Financiële toelichting

0.8 Overige baten en lasten (€ 1.169.000 voordeel)

Dit taakveld is een verzameling van budgetten derhalve worden hier per sub-taakveld de afwijkingen aangegeven.

0.80.1 Onvoorziene uitgaven (€ 207.000 voordeel)

Op deze budgetten is in het afgelopen jaar nauwelijks een beroep gedaan. Er waren nauwelijks directe onvoorziene uitgaven. De corona-effecten zijn met name verwerkt in de Beleidsrapportages of er stonden compensaties (inkomsten) van het Rijk tegenover.

0.80.5 Begrotingstechnische correcties (€ 342.000 voordeel)

In 2021 zijn meerdere suppleties en naheffingsaanslagen BTW/BCF afgewikkeld over voorgaande jaren. Zo is de over 2019 en 2020 specifieke uitkering stimulering sport (SPUK) definitief vastgesteld. Omdat niet van alle suppleties kon worden vastgesteld of deze ook daadwerkelijk zouden worden toegewezen zijn er voor 2021 geen transitorische posten opgenomen.

0.80.8 Stelposten gemeentefonds (€ 658.000 voordeel)

De resterende coronamiddelen voor het Sociaal Domein zijn niet besteed in 2021 en maken onderdeel uit van het verzamelvoorstel budgetoverheveling van 2021 naar 2022. Daarnaast zijn de werkelijke salariskosten in 2021, op basis van de nieuwe CAO 2021-2022 (akkoord pas definitief eind januari 2022), iets hoger dan er was gereserveerd.

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.9 Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	562	-562
Totaal 0.9 Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	562	-562

Financiële toelichting taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

0.9 Vennootschapsbelasting (€ 562.000 nadeel)

Sinds 2016 speelt VPBplicht (vennootschapsbelasting) voor gemeentelijke overheden, indien en voor zover in fiscale zin een onderneming wordt gedreven.

Bij gemeentelijke activiteiten is van zo een onderneming veelal geen sprake; bijvoorbeeld omdat er geen overschotten zijn, omdat het om specifieke overheidstaken gaat, of omdat sprake is van 'normaal vermogensbeheer'. Ook bij de overschotten die worden behaald op reclame-uitingen stelt Hengelo zich, net als veel andere gemeenten, op het standpunt dat het gaat om normaal vermogensbeheer.

De Belastingdienst bestrijdt dit standpunt, en heeft over 2017 een naheffingsaanslag opgelegd. Om belastingrente te beperken hebben we ook VPB over de reclame winsten 2018 t/m 2021 aangegeven en afgedragen. Er is zodoende sprake van een nagekomen last. Tegelijk handhaven we ons standpunt en maken – met andere gemeenten - bezwaar tegen deze aangiften. Zolang er geen uitspraak van een rechter is, zal VPB als last worden opgenomen in de beleidsbegrotingen 2022 en volgende. De indicatieve jaarlast is € 65.000.

Tot op heden werd met Vennootschapsbelasting (VPB) als risico rekening gehouden in het benodigd weerstandsvermogen, onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen. Nu van 'harde' verplichtingen sprake is, gaat het niet meer om risico's en is de VPB niet langer onderdeel van het benodigd weerstandsvermogen.

Wat heeft het gekost Mutaties reserves?

Taakveld	Begroting 2021 gewijzigd			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.10 Mutaties reserves	28.003	12.420	15.583	38.368	42.159	-3.791
Totaal 0.10 Mutaties reserves	28.003	12.420	15.583	38.368	42.159	-3.791

Financiële toelichting

Zoals u hieronder kunt lezen vinden er in eerste instantie door de verwerking van het jaarrekeningsaldo 2020 verschuivingen plaats tussen reserves. Daarnaast vinden er onttrekkingen of toevoegingen aan de reserves plaats die verband houden met uitgaven in andere taakvelden.

Mutaties reserves programma 5 (€ 1.136.000,- nadeel)

Reserve onderhoudswerkz. schouwburg (€ 1.114.000 nadeel)

In eerste instantie zou bij de aankoop van de Schouwburg de hele reserve worden opgeheven, dit zou een vrijval van € 1.382.000 betekenen. In werkelijkheid is het saldo van de reserve gesplitst tussen de nieuwe eigenaar en de huurder, dit hield in dat er € 496.000 is uitgekeerd naar de huurder. Daarnaast is er vanuit deze reserve een dotatie van € 197.000 gedaan aan de voorziening groot onderhoud op basis van de opnieuw opgestelde MJOP. Ook heeft de reguliere dotatie aan de reserve ad € 425.000 plaatsgevonden.

Mutaties reserves programma 6 (€ 6.600.000,- nadeel)

Reserve TOZO (€ 6.600.000,- nadeel)

Conform besluitvorming omtrent het bestemmingsvoorstel jaarstukken 2020 hebben wij in 2021 € 6.600.000 gestort in de Reserve Tozo. (onder kopje algemene reserve staat hiertegenover het voordeel gepresenteerd, waardoor per saldo budgettair neutraal)

Mutaties reserves programma 7 (€ 262.000,- nadeel)

Reserve duurzaamheid (€ 236.00,- nadeel)

Reserve Proeftuin Nijverheid Aardgasvrij (€ 154.000,- nadeel)

Wij hebben middelen onttrokken uit de reserves om uitvoering te kunnen geven aan de activiteiten voor warmtetransitie en Nijverheid aardgasvrij op basis van werkelijke besteding zoals eerder is vastgesteld in het bestedingsplan. Voor de reserve duurzaamheid is dit € 20.000 en voor de reserve Proeftuin Nijverheid Aardgasvrij betreft dit € 66.000.

Reserve bodemsanering (€ 128.000,- voordeel)

De werkzaamheden voor bodemsanering en grondwaterbeleid worden gedekt via een onttrekking uit de reserve bodem conform bestedingsplan. Daar tegenover staan ontvangen middelen via het Rijk vanuit het gemeentefonds. Per saldo is een dotatie aan de reserve bodem van € 149.000.

Mutaties reserves programma 9

Algemene reserve saldobestemming 2021 (€ 14.340.000 voordeel)

De werkelijke boeking van het jaarrekeningsaldo 2020 (€ 14.340.000) vindt in het boekjaar 2021 plaats als onttrekking aan de algemene reserve. Het saldo is toegevoegd aan de volgende reserves conform het bestemmingsvoorstel in de Jaarstukken 2020:

Algemene reserve - Budgetoverheveling 2020-2021	1.136.000
Onderhoud schouwburg	426.000
Reserve TOZO	6.600.000
Reserve decentralisatie-uitkeringen: reïntegratie, bijzondere bijstand, quarantainekosten en schuldenbeleid	383.000
Algemene reserve - restant rekeningresultaat 2020	5.795.000
Totaal	14.340.000

Algemene reserve (€ 8.509.000 nadeel)

Het restant rekeningresultaat 2020 is toegevoegd aan de algemene reserve (nadeel € 5.795.000 in 2021). Als gevolg van de budgetoverheveling van 2020 naar 2021 is € 1.136.0000 (nadeel in 2021) toegevoegd aan de algemene reserve. Tenslotte is een totaalbedrag van € 1.578.000 (nadeel) niet onttrokken uit de algemene reserve, doordat in 2021 minder werkelijk is uitgegeven op de taakvelden dan begroot of de budgetten nog niet (in zijn geheel) zijn besteed. Deze zijn dan betrokken in het verzamelvoorstel budgetoverheveling van 2021 naar 2022.

Reserve grondexploitatie (€ 16.648.000 nadeel)

De hogere toevoeging aan de reserve grondexploitatie is nagenoeg het spiegelbeeld van het taakveld 8.2, namelijk het resultaat van versnelde verkopen en de sterke grondprijsstijging. Voor nadere toelichting zie paragraaf grondbeleid en de herziening grondexploitaties 2022.

Reserve decentralisatie-uitkeringen (€ 383.000 nadeel)

Betreft de werkelijke toevoeging aan de reserve decentralisatie-uitkeringen na bestemming van het jaarrekeningsaldo 2020. Dit had betrekking op reïntegratie, bijzondere bijstand, quarantainekosten en schuldenbeleid.

6

Paragrafen

6.1	Lokale heffingen	150
6.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	158
6.3	Onderhoud kapitaalgoederen	168
6.4	Grondbeleid	176
6.5	Financiering	185
6.6	Verbonden partijen	189
6.7	Bedrijfsvoering	199
6.8	Subsidies	210

6.1 Lokale heffingen

Lokale heffingen stellen de gemeente in staat eigen middelen te verkrijgen. Die middelen worden ingezet voor uitgaven voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen vindt plaats door middel van een verordening, die door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

De lokale heffingen bestaan uit gemeentelijke belastingen en rechten. Deze vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, die vooral door de burgers wordt opgebracht. Lokale heffingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding ongebonden dan wel gebonden is. Ongebonden lokale heffingen zijn belastingen, zoals OZB en hondenbelasting. Belastingen rekenen we tot de algemene dekkingsmiddelen, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak; de gemeente is vrij in de besteding van de opbrengst. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende taakveld en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Hiervoor geldt het uitgangspunt dat ze maximaal kostendekkend zijn.

De ongebonden en gebonden belastingen zijn:

Ongebonden belastingen	Gebonden belastingen
Hondenbelasting	Afvalstoffenheffing
Onroerende zaakbelastingen	Rioolheffing
Parkeerbelastingen	Bijdrage Bedrijven Investerings Zone
Precariobelasting	Leges en Rechten
Toeristenbelasting	

Rechten worden opgelegd als de gemeente diensten levert. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. Het beleid is er op gericht deze kosten zoveel mogelijk te beperken en rechtvaardig te verdelen.

In deze paragraaf geven we inzicht in:

1. de geraamde en gerealiseerde inkomsten (6.1.1);
2. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen (6.1.2);
3. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de daarmee samenhangende geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd (6.1.3);
4. de lokale lastendruk (6.1.4);
5. de gerealiseerde kwijtscheldingen (6.1.5).

6.1.1 Verantwoording van de inkomsten

Heffingsbedragen 2021

Heffing	Begroot 2020	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Ongebonden heffingen	26.608	26.738	26.936	26.709
OZB eigenaren woning	11.044	11.062	11.091	11.166
OZB eigenaren niet-woning	8.060	8.040	7.949	8.009
OZB gebruikers niet-woning	5.460	5.472	5.331	5.295
Parkeerbelasting	1.212	1.411	1.585	1.456
Hondenbelasting	510	513	525	526
Precariobelasting	245	162	312	170
Toeristenbelasting	77	78	143	87
Gebonden heffingen	21.443	21.630	22.426	23.405
Rioolheffing	9.823	10.186	9.900	10.088
Afvalstoffenheffing	7.643	7.445	8.122	8.553
Leges omgevingsvergunning	1.600	1.666	1.921	2.353
Leges burgerzaken (incl. rijksleges)	882	903	903	1.181
Begraafrechten	511	558	523	577
Havengelden	464	376	475	391
BIZ	245	191	250	7
Marktgeden	136	150	151	121
Rioolaansluitrecht	77	50	93	90
Leges overig	62	105	88	44
Totaal heffing	48.051	48.368	49.362	50.114

Materiële verschillen worden toegelicht in de verantwoording van de taakvelden.

6.1.2 Beleid en ontwikkelingen

Beleidskaders

Het beleid voor de lokale heffingen is opgenomen in:

- de diverse belastingverordeningen en -regelingen;
- het coalitieprogramma 2018-2022;
- landelijke wet- en regelgeving.

Ontwikkelingen

De tarieven 2021 zijn door de gemeenteraad vastgesteld in november en december 2020. Deze tarieven zijn ongewijzigd gebleven. Een uitzondering betreft de tarieven voor de Bedrijven Investeringszone, die door de gemeenteraad voor 2021 op nul zijn gesteld. De gemeenteraad heeft op 9 maart 2022 ingestemd met een voorstel om de Precariobelasting te beperken voor terrassen, met terugwerkende kracht voor 2021. Daarbij is, evenals voor 2020, besloten om de terrassen uit te sluiten van heffing. Om ondernemers die geleden hebben onder Corona tegemoet te komen heeft het college besloten om onder andere maatwerkafspraken met ondernemers te maken, invorderingrente achterwege te laten en lage voorschotten voor toeristenbelasting in rekening te brengen.

Dossier hervorming lokaal belastinggebied: het streven van gemeenten naar meer belastingautonomie vordert niet. Een uitbreiding van het lokaal belastinggebied lijkt er niet vòòr 2025 te komen omdat het lopende regeerakkoord geen aanpassingen voorziet voor het lokale belastinggebied.

OZB- woningtarief voor instellingen van sociaal belang: er is een wetswijziging doorgevoerd die gemeenten toestaat om voor 'instellingen van sociaal belang' het woningtarief voor de OZB toe te passen. De toepassing stuit echter voor gemeenten op bezwaren, die de minister heeft onderkend. Toepassing van dit wetsartikel wordt afgeraden. Een aanpassing van de wet, of andere maatregel, is er nog niet.

Proceskostenvergoeding: vooral door bureaus die op basis van no cure no pay werken, krijgen gemeenten steeds meer bezwaren tegen de WOZ-waardering te verwerken. Het belang van deze bureaus is niet (uitsluitend) het recht van de inwoner op een juiste WOZ-waarde, maar het verdienmodel om beter te worden van de proceskostenvergoeding. Dit leidt al enige tijd tot een onevenredige stijging van de vergoedingen voor proceskosten. Er wordt – oa tussen VNG en de minister van Rechtsbescherming- overlegd over mogelijkheden dit verdienmodel aan te pakken. Dit heeft nog niet tot resultaat geleid.

Gebruikersoppervlakte Wet WOZ: met ingang van 2021 is voor alle woningen in de gemeente de gebruiksoppervlakte gebruikt om de WOZ-waarde te bepalen. Voor specifieke woningen heeft de wijziging van systematiek geleid tot een hogere of lagere waardering; de waardering voor het totaal van alle woningen is echter niet veranderd door deze wijziging. De Waarderingskamer heeft deze methode per 1 januari 2022 voorgeschreven voor alle woningen in Nederland. Tot en met 2020 waardeerde Hengelo op basis van kubieke meters bruto inhoud.

6.1.3 Overzicht op hoofdlijnen van diverse heffingen

Mate van kostendekking van de gebonden belastingen

Per heffing wordt in onderstaande overzichten de mate van kostendekking weergegeven. Op begrotingsbasis moet steeds sprake zijn van maximaal 100% kostendekking. In werkelijkheid kan dit licht afwijken. Op grond van de regelgeving kan voor de bepaling van de kostendekkendheid, naast de directe kosten, een bedrag voor overhead en btw worden toegerekend. De overheadkosten worden bepaald op basis van bestede uren; de btw op basis van de werkelijke bedragen in 2021.

Afvalstoffenheffing

De kosten van de inzameling en verwerking van afval worden betaald uit de afvalstoffenheffing.

Afvalstoffenheffing	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
7.3 Afval	9.342	93	1.400	10.835	8.553	2.744	11.297
6.3 Inkomensregelingen				-	-611		-611
Totaal	9.342	93	1.400	10.835	7.942	2.744	10.686
% Kostendekking							99

De kosten in het taakveld afval zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het bedrijfs- en huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan valt hieronder. Daarnaast rekenen wij overhead toe aan dit taakveld. Dit zijn kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. De tweede regel in de tabel betreft kwijtscheldingen van afvalstoffenheffing. Deze zijn strikt genomen een correctie op de baten en worden daarom ook zo weergegeven. In programma 6 worden ze als lasten minimizeerd verantwoord.

Rioolheffing

In de rioolheffing worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel (afvoer van afvalwater en regenwater) en de gemeentelijke watertaken, zoals de zorgplicht voor het grondwater. De gemeente Hengelo hanteert één rioolheffing per aansluiting voor alle watertaken. De kosten die worden gemaakt, worden opgelegd aan de gebruikers

van woningen en niet-woningen. Om het rioolstelsel op lange termijn in stand te houden, stelt de gemeente elke 4 jaren een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast. Dit plan is een opsomming van in tijd uitgezet onderhoud en vervanging, met de bijbehorende geldbedragen en gevolgen voor de heffing.

Rioolheffing	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
7.2 Riolering	7.720	253	1.255	9.228	10.088	-	10.088
6.3 Inkomensregelingen				-	-843		-843
Totaal	7.720	253	1.255	9.228	9.245	-	9.245
% Kostendekking							100

De kosten betreffen het uitvoeren van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarnaast rekenen wij ook aan dit taakveld overhead en btw toe. De tweede regel in de tabel betreft kwijscheldingen van rioolheffing. Deze zijn strikt genomen een correctie op de baten en worden daarom ook zo weergegeven. In programma 6 worden ze als lasten minimizeerd verantwoord.

Bijdrage Bedrijven Investerings Zones (BIZ)

Op basis van de Wet Bedrijven investeringszones kan een bijdrage Bedrijven Investerings Zones worden opgelegd. Met deze bijdrage kunnen bedrijven in een bepaald gebied binnen de gemeente worden verplicht om voor een periode van maximaal vijf jaar een financiële bijdrage te leveren. Deze bijdrage wordt gebruikt om investeringen in het betreffende gebied ter bevordering van de leefbaarheid, de veiligheid, de ruimtelijke kwaliteit of nader publiek belang in de openbare ruimte te bekostigen. Bij de uitvoering wordt om doelmatigheidsredenen zoveel mogelijk aangesloten bij de Wet WOZ en de OZB. Vanaf 2021 geldt er een nieuwe BIZ voor de duur van vijf jaar. In een gewijzigde verordening is de heffing voor 2021 op nul gesteld als lastenverlichting vanwege de Coronapandemie.

BIZ	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	186			186		7	7
Totaal	186	-	-	186	-	7	7
% Kostendekking							4

Leges en rechten

Leges

De mogelijkheid tot het heffen van leges is geregeld in artikel 229, lid 1, b van de Gemeentewet. De gemeente levert op aanvraag een uiteenlopend pakket aan diensten. Door het heffen van leges worden de kosten die hiervoor worden gemaakt verhaald op de afnemer. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. De heffingsmaatstaf is zeer divers en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de Legesverordening.

Kostendekkendheid

De leges zijn in de tarieventabel van de legesverordening ingedeeld in drie titels:

- titel 1, algemene dienstverlening;
- titel 2, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- titel 3, dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn.

De Legesverordening in zijn geheel mag maximaal 100% kostendekkend zijn. Niet elke dienst zal afzonderlijk op kostendekkendheid worden beoordeeld. Hiervoor zou een economisch niet verantwoord bijhouden van tijd en kosten per dienst moeten plaatsvinden. Een gemeente mag wel een kostendekkendheid voor een samenhangende groep van diensten nastreven, als de gemeente in dit opzicht maar een consequente lijn volgt.

Het is mogelijk om tarieven van leges voor sommige diensten hoger vast te stellen om daarmee de tarieven voor andere diensten lager te kunnen houden. Dit heet kruissubsidiëring. Daarnaast kan bij de tariefstelling uitdrukking worden gegeven aan het profijtbeginsel: wie profiteert betaalt. Onderlinge verschillen in - op zichzelf geoorloofde - kostendekkingspercentages tussen groepen van diensten zijn niet in strijd met de wet of met een algemeen rechtsbeginsel.

Titel 1 bevat de leges die niet tot titel 2 of 3 behoren. Voor een aantal tarieven binnen titel 1 geldt dat deze door het rijk zijn gemaximeerd, b.v. paspoorten en rijbewijzen.

Titel 2 bevat tarieven binnen de omgevingsvergunning. Wij gaan uit van maximaal 100% kostendekkendheid binnen titel 2.

Titel 3 gaat over diensten onder de Europese Dienstenrichtlijn. De EDR regelt vergunningen aan dienstverrichters die bedrijfsactiviteiten uitvoeren.

Leges	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
Titel 1 Algemene dienstverlening:							
0.2 Burgerzaken	411	324		735	1.181	-454	727
Totaal	411	324	-	735	1.181	-454	727
% Kostendekking							99

Titel 2 Omgevingsvergunning	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
8.3 Wonen en bouwen	1.393	951	41	2.385	2.353		2.353
Totaal	1.393	951	41	2.385	2.353	-	2.353
% Kostendekking							99

Titel 3 Dienstverlening Europese dienstenrichtlijn	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
1.2 Openbare orde en veiligheid	988			988	26		26
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	20			20	18		18
Totaal	1.008	-	-	1.008	44	-	44
% Kostendekking							4

Begraafrechten

Begraafrechten vormen een vergoeding voor het gebruik van de begraafplaatsen en daaraan gerelateerde diensten. Heffingsmaatstaven en tarieven zijn vastgelegd in de de verordening begraafrechten.

Begraafrechten	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	707			707	577		577
6.3 Inkomensregelingen				-	-3		-3
Totaal	707	-	-	707	574	-	574
% Kostendekking							81

Havengeld

Havengeld vormt een vergoeding voor het gebruik van de haven en daaraan gerelateerde diensten en leveringen. Heffingsmaatstaven en tarieven zijn vastgelegd in de verordening havengelden. De heffing blijft achter bij de begrote bedragen, omdat het nieuwe systeem van tarifiering, waarin het aan de schipper is om aangifte te doen, weerstand oproept bij de schippers. Inmiddels zijn stappen ondernomen om te voorkomen dat de haven wordt gebruikt zonder dat aangifte wordt gedaan.

Haven	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
2.4 Economische havens en waterwegen	500	155		655	391	93	484
Totaal	500	155	-	655	391	93	484
% Kostendekking							74

Marktgelden

Op grond van artikel 229 van de gemeentewet heft de gemeente een recht voor het ter beschikking stellen van een standplaats op een deel van de openbare ruimte die gebruikt wordt voor een markt. Belastingplichtig is degene aan wie de standplaats beschikbaar is gesteld. De heffing is lager dan begroot, omdat ondernemers vrijgesteld zijn geweest als ze niet op de markt mochten staan a.g.v. Corona.

Markt	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	232	57	6	295	121		121
Totaal	232	57	6	295	121	-	121
% Kostendekking							41

Rioolaansluitrecht

Op grond van artikel 229 van de gemeentewet heft de gemeente rioolrecht. Dit recht regelt het doorberekenen van kosten die verbonden zijn aan het maken van een verbinding tussen het hoofdriool en een nog niet aangesloten pand op grondgebied van de eigenaar van het pand.

Rioolaansluitrecht	lasten taakveld	overhead	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten
7.2 Riolering	86		18	104	90		90
Totaal	86	-	18	104	90	-	90
% Kostendekking							87

6.1.4 Aanduiding van de lokale lastendruk

Onder gemeentelijke woonlasten verstaan we: onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven die ieder huishouden in een gemeente jaarlijks opgelegd krijgt.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. In volgende tabel wijkt het bedrag voor afvalstoffenheffing af van de Coelo-cijfers. Coelo berekent de bedragen voor afval in gemeenten die diftar hanteren op basis van het gemiddeld aantal kilo rest- en gft-afval per inwoner per gemeente zoals gepubliceerd door het CBS. Omdat deze gegevens met twee jaar vertraging openbaar worden en wij vanuit diftar overgegaan zijn naar omgekeerd inzamelen, zijn de Coelo-cijfers geen goede weergave van de kosten die de meeste inwoners maken als ze afval aanbieden. Wij gaan daarom uit van een samengesteld bedrag, gebaseerd op het meest voorkomende aanbiedgedrag: restafval in de ondergrondse containers storten en GFT aanbidding in een minicontainer van 140 liter. Samen met het vaste deel van het afvaltarief zijn de genoemde afvalinzamelingskeuzes de beste weergave van de afvalaanbidding van de gemiddelde Hengeloër.

De tariefsaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot de volgende woonlastenontwikkeling in de periode 2017-2021:

Soort heffing	2017	2018	2019	2020	2021
OZB Eigenaar	264,38	276,28	281,24	286,02	292,60
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	247,64	213,24	201,84	195,36	221,40
Rioolheffing	212,88	220,32	228,00	236,04	244,32
Totaal woonlasten	724,90	709,84	711,08	717,42	758,32
Eigenaar	-3,1%	-2,1%	0,2%	0,9%	5,7%
Huurder	-5,6%	-5,9%	-0,9%	0,4%	8,0%

De lasten zijn in 2021 ten opzichte van 2020 met 5,7% gestegen voor de eigenaar/bewoner van een woning. Voor de huurder van een woning was de stijging 8%. De meer dan normale stijging is het gevolg van de hogere lasten bij het verwerken van huishoudelijk afval, met name van PMD, plastics, metalen en drankkartons. De 3,5% stijging van riolering is conform het gemeentelijk rioleringsplan. De OZB is met de inflatie, 2,3%, toegenomen.

Huurders en eigenaren worden even zwaar belast door de stijging van het afvaltarief en riooltarief. Het percentage stijging wordt echter bij eigenaren gedempt doordat de OZB procentueel slechts met 2,3% stijgt. Deze heffing krijgen huurders niet opgelegd.

Lastendruk volgens Coelo

We nemen onderstaand de vergelijkende cijfers van de Twentse gemeenten ongewijzigd op vanuit de Coelo-atlas 2021. Voor de vergelijkbaarheid van de heffing voor het afvalaanbod gebruikt Coelo het aanbod van restafval en gft-afval per inwoner per gemeente zoals door het CBS gepubliceerd. De meest recente cijfers hebben betrekking op 2019. Uit onderzoek blijkt dat het afvalaanbod lager is als een gemeente diftar hanteert. Bij hogere tarieven daalt het afvalaanbod in diftargemeenten ook. De cijfers van 2019 worden daarom gecorrigeerd voor ontwikkelingen (verandering van tarief of tariefsysteem) in 2020 en 2021. Deze algemene landelijke vergelijking leidt daarmee tot een hoger aandeel van de afvalstoffenheffing in de totale lokale lasten dan het in Hengelo gehanteerde uitgangspunt van het gemiddelde aanbod in een jaar.

Woonlasten t.o.v. Twentse gemeenten

Gemeente	Eenpersoonshuishouden		Meerpersoonshuishouden	
	eigenaar 2021	rangorde	eigenaar 2021	rangorde
Almelo	€ 845	11	€ 886	11
Borne	€ 820	10	€ 845	9
Dinkelland	€ 773	5	€ 797	4
Enschede	€ 818	9	€ 852	10
Haaksbergen	€ 908	14	€ 956	14
Hellendoorn	€ 876	12	€ 938	13
Hengelo	€ 755	3	€ 795	3
Hof van Twente	€ 808	8	€ 840	8
Losser	€ 880	13	€ 898	12
Oldenzaal	€ 761	4	€ 797	4
Rijssen-Holten	€ 594	1	€ 636	1
Tubbergen	€ 695	2	€ 723	2
Twenterand	€ 785	6	€ 822	6
Wierden	€ 798	7	€ 825	7
Overijssel	€ 764		€ 796	
Nederland	€ 737		€ 811	

Gemeente	Eenpersoonshuishouden		Meerpersoonshuishouden	
	huurder 2021	rangorde	huurder 2021	rangorde
Almelo	€ 410	8	€ 452	8
Borne	€ 337	3	€ 362	3
Dinkelland	€ 388	6	€ 413	6
Enschede	€ 518	14	€ 552	13
Haaksbergen	€ 512	13	€ 561	14
Hellendoorn	€ 468	12	€ 530	12
Hengelo	€ 464	11	€ 503	11
Hof van Twente	€ 457	10	€ 489	10
Losser	€ 232	2	€ 250	2
Oldenzaal	€ 360	5	€ 396	5
Rijssen-Holten	€ 339	4	€ 381	4
Tubbergen	€ 192	1	€ 220	1
Twenterand	€ 403	7	€ 440	7
Wierden	€ 453	9	€ 480	9
Overijssel	€ 406		€ 437	
Nederland	€ 326		€ 411	

6.1.5 Gerealiseerde kwijtscheldingen

In 2021 is in totaal € 1.462.000 kwijtgescholden. Dat is € 46.000 meer dan in 2020. In beide jaren lag het bedrag hoger dan begroot.

Dit bedrag is als volgt onder te verdelen naar de soorten heffing:

Kwijtschelding per heffing	Begroot na wijz. 2020	Werkelijk 2020	Begroot na wijz. 2021	Werkelijk 2021
Rioolheffing	765	858	851	843
Afvalinzameling	443	545	469	611
OZB	2	12	2	5
Grafrechten	3	1	3	3
Totaal kwijtschelding	1.213	1.416	1.325	1.462

6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het formuleren van ambities en beleid maken én de uitvoering hiervan gaan gepaard met het maken van keuzes en het bewust afwegen van risico's. De aandacht voor dit onderwerp is dan ook actueler dan ooit. De gemeente bevindt zich in een zeer dynamische omgeving. De regeldruk neemt toe, het takenpakket wordt uitgebreid en de verwachting van de burger wordt steeds duidelijker hoorbaar via openbare kanalen. Hierdoor bevindt de gemeente zich in een glazen huis en neemt de kans op imago- en financiële schade toe en kan de impact hiervan groot zijn. De gemeente moet daarom op gestructureerde en transparante wijze de risico's beheersen.

De gemeente Hengelo heeft een integraal risicomanagementbeleid. Integraal risicomanagement is een brede invulling van risicomanagement, waarbij niet alleen de (wettelijke) kaders worden gevolgd, maar het risicobewustzijn breed wordt gestimuleerd. Risicomanagement is immers geen afzonderlijke activiteit, maar maakt integraal deel uit van alle (management)processen.

Om vast te stellen dat wij voldoende in staat zijn risico's op te vangen, maken we een inschatting van het zogenaamde *benodigde weerstandsvermogen*.

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de gezondheid van de financiële positie op langere termijn van de gemeente.

Om het benodigde weerstandsvermogen te berekenen is een goede risico-inventarisatie nodig met een inschatting van het gevolg, de kans dat het risico zich voordoet en de financiële impact. Daarnaast is een kansberekening nodig, omdat het niet waarschijnlijk is dat meerdere risico's zich op eenzelfde moment én in volle omvang zullen voordoen. Deze kansberekening voeren we uit met de zogenaamde Monte Carlo-analyse.

Risico's kunnen zich incidenteel voordoen, zoals eenmalige negatieve exploitatieresultaten. Deze risico's worden gedekt uit zogenoemde incidentele weerstandscapaciteit d.w.z. de algemene reserve 'sec' en de post onvoorzien incidenteel.

Wanneer de financiële impact van risico's een structureel karakter heeft, is de algemene reserve als dekkingsmiddel niet toegestaan. Dan zal de structurele weerstandscapaciteit moeten worden aangesproken. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit uit hoofde van de overige heffingen.

6.2.1 Beleidsnotities

Titel	Raadsbesluit
Beleidsnota Integraal Risicomanagement Weerstandsvermogen 2018-2022	2271956

6.2.2 Doelen

Bereiken?	Doen?
We overzien de consequenties van onze keuzes en zetten daar gericht actie op, zodat we onze doelstellingen bereiken	<p>In het beleid risicomanagement dat in 2018 is vastgesteld is de omslag gemaakt naar integraal risicomanagement. Deze omslag heeft als gevolg dat niet alleen de (wettelijke) kaders worden gevolgd, maar het risicobewustzijn breed wordt gestimuleerd in alle lagen van de organisatie. Risicomanagement is geen afzonderlijke activiteit, maar maakt integraal deel uit van alle (management)processen.</p> <p>Om een integraal beeld te krijgen van de risico's, worden risico's tijdens de risico identificatie vanuit verschillende invalshoeken in kaart gebracht. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar risico's met financiële impact, maar ook risico's zonder direct financiële impact, zoals imago-, fraude-, juridisch,- en bestuurlijke risico's. Het uitgangspunt is dat de bewustwording van de risico's en het beheersen daarvan doorlopend de aandacht heeft.</p> <p>In 2021 hebben we gewerkt aan verdere bewustwording van de functie en meerwaarde van integraal risicomanagement. De risico's voor de hoofdthema's en grote projecten inventariseren we volgens deze methode. Concreet gaat het dan om de risico's op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeugd - Wmo - Participatiewet - Inkoop en aanbesteden - Omgevingswet - Grondexploitaties - Gegevensbescherming (AVG) - Duurzaamheid - Open bestuursstijl - Organisatie (juridisch, personeel, informatie, veiligheid) - Binnenstad - Hart van Zuid - Business Case Haaksbergen - Corona <p>In 2021 zijn de risico's van bovenstaande 14 thema's in beeld gebracht. Deze 14 thema's worden periodiek geactualiseerd en waar nodig gewijzigd. Een uitgebreide beschrijving van integraal risicomanagement en de gehanteerde methode is te lezen in het risicomanagementbeleid 2018-2022.</p>

6.2.3 Indicatoren

De indicatoren zijn opgesteld conform het risicomanagement beleid dat in 2018 is vastgesteld.

Indicator	Waarde
Begrotingssaldo (* € 1.000)	De meerjarenbegroting is minimaal financieel sluitend per 31-12-2021. <i>Stand van zaken</i> Het verloop van het meerjarenperspectief in de Beleidsbegroting 2022-2025 toont een begrotingssaldo van: 2022: 98 2023: -46 2024: -130 2025: 7
Wijziging weerstandsmorgen vaststelling kadernota 2022-2025	Door de vaststelling van de Kadernota 2022-2025 is de kaderstelling van het weerstandsvermogen iets gewijzigd ten opzichte van de oorspronkelijke beleidsnota 'Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen'. Zo is er geen norm meer voor de gewenste hoogte van de algemene reserve en is de norm voor de minimale omvang van de algemene reserve bijgesteld van 25% naar 50% van het risicoprofiel. Tevens is gedefinieerd wat onder de vrij aanwendbare reserves moet worden verstaan, namelijk de algemene reserve 'sec'
Incidentele weerstands-capaciteit (* € 1.000)	Het vrij aanwendbare deel van de reservepositie beschouwen we als de incidentele weerstandscapaciteit. Dit zijn concreet de: - de vrij aanwendbare reserves d.w.z. de algemene reserve 'sec' - de post onvoorzien incidenteel <i>Stand van zaken</i> De incidentele weerstandscapaciteit is ultimo 2021: - vrij aanwendbare reserve =algemene reserve 'sec' : 35.953 - post onvoorzien incidenteel: 166
Structurele weerstands-capaciteit	- post onvoorzien incidenteel: 166 De structurele weerstandscapaciteit is de onbenutte belastingcapaciteit. <i>Stand van zaken</i> De gemiddelde woonlasten voor een gemiddeld gezin (eigenaar) in de gemeente Hengelo bedraagt € 758. Het landelijk gemiddelde is € 811. Voor 2021 is de benutte belastingcapaciteit dus 93,5% van het landelijk gemiddelde. Als we de onbenutte belastingcapaciteit van 6,5%, zijnde € 53 vermenigvuldigen met het aantal huishoudens, circa 37.500, komen we uit op een onbenutte belastingcapaciteit van € 1.988.000.
Benodigde weerstands-capaciteit (* € 1.000)	Het benodigde weerstandsvermogen bepalen we door de geïdentificeerde risico's uit te drukken in euro's. Omdat de kans dat alle risico's zich tegelijkertijd voordoen zeer beperkt is, passen we een zogenaamde Monte Carlo-analyse toe. Bij deze techniek wordt het optreden van de verschillende risico's in diverse scenario's vele malen gesimuleerd. Door deze methode hebben we een beeld van het benodigde weerstandsvermogen in vrijwel alle denkbare scenario's. We streven ernaar dat de minimale hoogte van de algemene reserve 50% van het benodigde weerstandsvermogen is.
Weerstands-vermogen (* € 1.000)	<i>Stand van zaken</i> Alle risico's zijn opgenomen in ons risicomanagement systeem Naris. In dit systeem wordt er de Monte Carlo-analyse (zekerheidspercentage 90%) uitgevoerd. Hieruit blijkt dat de benodigde weerstandscapaciteit € 23.063 is. Op basis van de herziene kaderstelling bestaat het beschikbaar weerstandsvermogen uit de algemene reserve 'sec', onvoorzien incidenteel en de onbenutte belastingcapaciteit. Het beschikbaar weerstandsvermogen was € 38.000* eind 2021 en loopt op tot € 38.500* eind 2025. Op basis van de actuele gegevens leidt dit tot het volgende beeld voor het weerstandsvermogen. De weerstandscapaciteit zijn de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om onverwachte, niet-begrote kosten of tegenvallende inkomsten te kunnen dekken. De weerstandscapaciteit (weerstandsratio) berekenen we als volgt:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{Ratio weerstandsvermogen}$$

Uit deze berekening volgt een ratio. Om te bepalen of het weerstandsvermogen op het gewenste niveau is, bekijken we in welke waarderingscategorie de ratio valt. We hanteren de waarderingscategorieën zoals hieronder weergegeven:

Klasse - Ratio- Betekenis

- A - > 2,0 - Uitstekend
- B - 1,4 tot 2,0 - Ruim voldoende
- C - 1,0 tot 1,4 - Voldoende
- D - 0,8 tot 1,0 - Matig
- E - 0,6 tot 0,8 - Onvoldoende
- F - < 0,6 - Ruim onvoldoende

Stand van zaken

De beschikbare weerstandcapaciteit is € 38.107 (35.953 + 166 + 1.988 (structureel))
 De benodigde weerstandscapaciteit is € 23.063

Eind 2021 is het ratio weerstandsvermogen 1,7 en is ruim voldoende volgens onze eigen beleidsnorm. In vergelijking met de Beleidsbegroting 2022-2025 is dit ratio licht verbeterd van 1,5 naar nu 1,7. Dit heeft met name te maken met de storting van het resultaat van de 2e Beleidsrapportage 2021 in de algemene reserve (bijna € 2,8 miljoen). Deze storting konden wij in de Beleidsbegroting 2022-2025 nog niet verwerken, omdat er eerst een besluit van de gemeenteraad moest worden genomen. Dit besluit is in dezelfde raadsvergadering bekrachtigd dan waarin de begroting is vastgesteld.

6.2.4 Overzicht belangrijkste risico's

Thema	Risicogebeurtenis	Mogelijk gevolg
Grondexploitatie	Projecten kunnen niet worden uitgegeven door de stikstofproblematiek / PFAS. Impact en consequenties naar aanleiding van het DIDAM-arrest.	Inkomsten kunnen dalen/uitgesteld worden en/of kosten worden hoger door de problematiek. Ontwikkelingen lopen vertraging op.
Grondexploitatie	De in de grondexploitatie gehanteerde uitgangspunten (uitgiftetempo, grondprijzen, rente en inflatie) vallen in de praktijk negatiever uit dan begroot en de gevolgen daarvan kunnen financieel niet binnen de grondexploitaties worden opgevangen.	Extra verliesvoorziening voor grondexploitaties vormen.
Sociaal Domein	De bezuinigingen die vanuit het inkooptraject en de levering van zorg voor Jeugd en WMO zijn voorzien leveren niet het beoogde resultaat en de doelstelling wordt niet gerealiseerd. Verder zien we de komende jaren de tekorten oplopen indien hier geen dekking is vanuit het rijk.	Er moeten aanvullende financiële maatregelen genomen worden. Dit kan consequenties hebben voor de kwaliteit / aanbod van zorg. (afschaling).
Hart van Zuid	Onvoldoende voortgang in het ontwikkelingsgebied. Niet voldoen aan de voorwaarden voor de woningbouwimpuls.	werkgelegenheid/aantrekkelijkheid gebied. Terugbetalen ontvangen subsidie.
AVG en informatieveiligheid	De kans bestaat dat de gemeente niet voldoet aan de wetgeving omtrent de privacywet. De gemeente wordt getroffen door een hack aanval.	Datalekken, boetes, imago schade doordat de gemeente Hengelo negatief in het nieuws komt. Continuïteit processen komt in het gedrang.
Binnenstad	Economische ontwikkelingen zorgen ervoor dat de leegstand in de binnenstad zal toenemen.	Onaantrekkelijke binnenstad, daling werkgelegenheid.
Omgevingswet	De doelstellingen in het programmaplan worden niet gerealiseerd. Vertraging in de uitvoering van de omgevingswet (o.a. door uitstel) zorgt voor extra kosten die onvoldoende worden gecompenseerd.	Omgevingswet/visie niet operationeel, ICT niet gereed, geen optimale leefomgeving.
Duurzaamheid	De gemeente behaalt de doelstellingen m.b.t. duurzaamheid niet.	Duurzaamheidsprojecten gaan niet door, energiearmoede, milieu.
Business Case Haaksbergen	Risico's m.b.t. de mogelijke samenwerking op het gebied van ICT.	Risico's met betrekking tot de samenwerking
Corona	Zie hoofdstuk 4.2. impact Coronacrisis voor verder uitwerking.	n.v.t
Zakelijk partnerschap	Risico's vanwege onvoldoende zakelijkheid, account- en/of contractmanagement in samenwerkingen of bij grote leveranciers en subsidies.	Financiële benadeling, risico's tot het niet behalen van doelstellingen.

In de tabel staan de belangrijkste risico's die van invloed zijn op het weerstandsvermogen zoals voor het jaar 2021 zijn geïdentificeerd. Daarbij zijn de risico's voor het weerstandsvermogen opnieuw geactualiseerd. Dat betekent dat er een aantal risico's staan die gedurende het jaar lager is geworden, waarop we terugkijken en er staan risico's bij die zijn opgekomen.

Ten aanzien van **Grondexploitaties** wordt verwezen naar de paragraaf 'grondbeleid'. Het risico met de meeste impact hierop is nieuwe regelgeving over stikstof en poly- en perfluoroalkylstof (PFAS). We zien een nieuw risico als gevolg van het DIDAM-arrest, deze is nog niet concreet maar we monitoren de ontwikkelingen.

Binnen het **sociaal domein** is er in 2021 meer zekerheid gekomen over de aanvullende middelen jeugd vanuit het Rijk naar aanleiding van de arbitrageprocedure via een zogenaamde Commissie van Wijzen. De uitspraak van de Commissie van Wijzen was helder: het Rijk dient gemeenten te compenseren voor de feitelijke kosten van de jeugdhulp en Rijk en gemeenten dienen gezamenlijk een hervormingsagenda met maatregelen op te stellen voor betere jeugdhulpverlening en een beheersbaar stelsel. Inmiddels zijn er nieuwe bezuinigingen aangekondigd in het nieuwe

regeerakkoord. Welke ongetwijfeld impact zullen hebben op het sociaal domein. We achten het risicoprofiel onveranderd ten opzichte van vorig jaar.

Daarnaast is de effectiviteit van de maatregelen in het sociaal domein een belangrijk aandachtspunt. Waarbij er gestuurd moet worden op volume en collectieve inkoop

We zien in **Hart van Zuid** een positieve ontwikkeling in het risicoprofiel. De claim inzake de Boekelose brug is afgewikkeld. Daarnaast zien we ook dat o.a. Van Wijnen bezig is met de verdere ontwikkeling van Hart van Zuid. Verder is het verenigingsgebouw zo goed als gereed. Dit versterkt het positieve beeld van Hart van Zuid. Punt van aandacht is het voldoen aan de voorwaarden die zijn gesteld aan de woningbouw impuls.

De gemeente Hengelo wordt mede door digitalisering en hybride werken steeds afhankelijker van de kwaliteit van haar **IT-omgeving en informatieveiligheid**. Hierdoor is het risicoprofiel op dit onderdeel toegenomen. Hackers liggen op de loer. De impact van een hack of uitvallen van ICT systemen is groot. Voorbeeld hierbij is de geconstateerde kwetsbaarheid met betrekking tot Log4j. De dienstverlening van Hengelo (ook Oldenzaal en verbonden partijen) is in grote mate afhankelijk van de IT-omgeving. Het risico bestaat dat enkele uren, dagen of zelf weken er geen toegang is tot de gemeente digitale omgeving. Dit met financiële, bestuurlijke en maatschappelijke gevolgen.

Het risicoprofiel ten aanzien van **binnenstad** afgenomen. Tegen alle verwachtingen in (corona) is de leegstand afgenomen. We zien dat mede de transformatie van winkelmeters naar woningen hier ook positief aan heeft bijgedragen. Daarnaast is de herinrichting van het marktplein in volle gang. Wel zien we binnen het project Lange wemen risico's waarvoor continue aandacht noodzakelijk is.

Afgelopen jaar hebben we grote stappen gezet met betrekking tot de komst van de **Omgevingswet**. Om de kans van slagen zo groot mogelijk te maken moeten er nog een aantal acties worden uitgevoerd. Waarbij we deels afhankelijk zijn van derde partijen. Vertraging in de uitvoering van de omgevingswet (o.a. door uitstel) zorgt voor extra kosten die onvoldoende worden gecompenseerd.

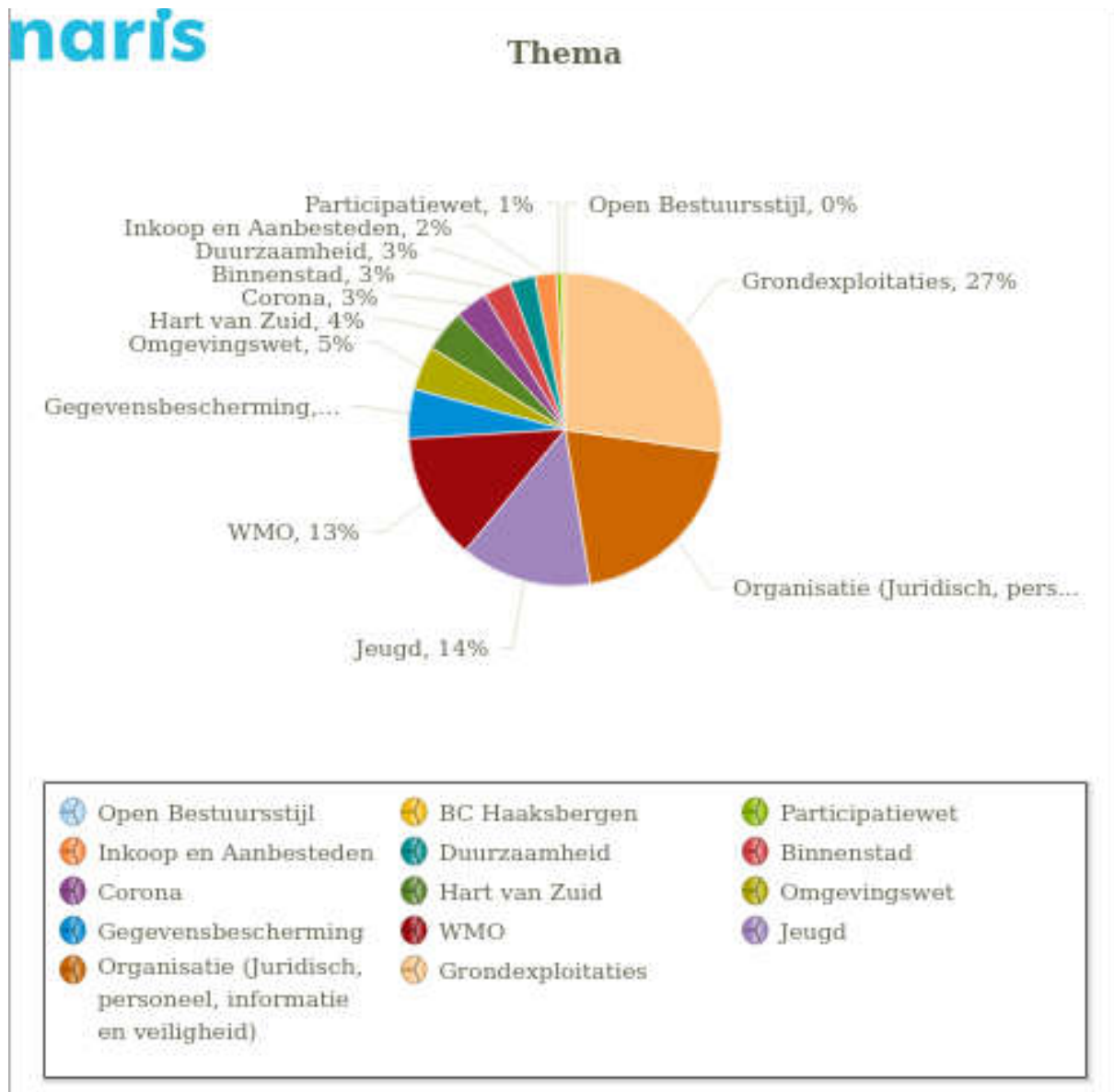
Duurzaamheid is een belangrijk thema nu en in de toekomst. Het risico dat we hierbij zien is dat de lokale of (inter)nationale doelstellingen bijvoorbeeld de energietransitie niet of onvoldoende behaald worden. We zien het risico op onvoldoende draagvlak voor besluiten ten aanzien van de energietransitie, maar ook het risico op onvoldoende financiering vanuit het rijk. Gezien de maatschappelijke belangen en de ambitieuze doelstellingen is het risicoprofiel op dit onderdeel toegenomen.

In 2020 heeft de Gemeente Haaksbergen besloten om de **Business Case 'versterken bedrijfsvoering'** verder uit te werken. In 2021 is duidelijk geworden dat de Gemeente Haaksbergen en Hengelo alleen op het gebied van ICT dienstverlening gaan samenwerken. Dit betekent dat de risico's zijn afgenomen ten opzichte van vorig jaar.

In 2020 is **Corona** als 'thema' toegevoegd waarbij het risicoprofiel is bepaald. In de loop van 2021 zijn we steeds meer te weten gekomen over corona en de mogelijke gevolgen. Omdat we meer inzicht hebben gekregen in de gevolgen van corona is het merendeel van de risico's verwerkt in de begroting, daarmee neemt het risico af voor het weerstandsvermogen. Desondanks blijft het onduidelijk wat de effecten op lange termijn zijn.

Het risico met betrekking tot het niet volgen van de wettelijke eisen EU aanbesteden bij inkoop is afgenomen afgelopen jaren. We hebben de weg vooruit ingeslagen. Wel zien we in het proces van inkoop mogelijkheden tot verbetering. Het verbeterpotentieel zit voornamelijk in het **zakelijk partnerschap** en contractmanagement vanuit de gemeente. Dat zien we niet alleen terug bij inkoop, maar ook bij verstrekte subsidies en samenwerkingsverbanden. Het risico is dat we hierbij de overeengekomen doelstellingen onvoldoende monitoren en niet tijdig bijsturen. Waardoor we niet krijgen waarvoor we betaald hebben.

Onderstaande cirkeldiagram geeft de verdeling van de risico's per thema weer.

6.2.5 Kengetallen

De volgende kengetallen worden door alle gemeenten gepubliceerd. Met deze kengetallen kan inzicht worden verkregen in de financiële positie van de gemeente. Na de afzonderlijke beoordeling van de kengetallen kijken we naar de algehele financiële positie.

1. Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Kengetal	rekening 2020	begroting 2021	rekening 2021
Netto schuldquote	170,5%	160,0%	156,5%
Netto schuldquote gecorrigeerd	74,5%	69,4%	68,4%

De netto schuldquote geeft de verhouding aan tussen schuld en baten. Het wordt berekend door de netto schulden (schulden -/- vorderingen/middelen) te delen door de totale baten vóór reservemutaties. Het kengetal beoogt een indicatie te geven van de druk van de kapitaallasten op de exploitatie. De VNG adviseert om boven de 130% schulden af te bouwen. Wij laten een dalende trend zien, maar scoren hoog.

Het tweede kengetal corrigeert voor aan derden (woningbouw en instellingen) doorverstrekte leningen. Omdat wij de lokale woningbouwcorporatie Welbions financieren en hiervoor leningen hebben aangetrokken, is de netto schuldquote zeer hoog. Met de veel lagere gecorrigeerde netto schuldquote staan wij in de middenmoot.

2. Solvabiliteitsratio

Kengetal	rekening 2020	begroting 2021	rekening 2021
Solvabiliteitsratio	10,2%	8,2%	13,3%

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding aan tussen het eigen vermogen (de reserves) en het balanstotaal. Een groot aandeel eigen vermogen betekent veel mogelijkheden om risico's op te vangen, en meer mogelijkheden om toekomstige investeringen te financieren. Een laag percentage daarentegen betekent veel vreemd vermogen en dus ook daarbij behorende financieringslasten. VNG en provincie hanteert als signaleringswaarde 20% (minimaal gewenst eigen vermogen). De ratio verbetert van 10,2% eind 2020 naar 13,3% eind 2021. Dit is het gevolg van aflossing van geldleningen, zowel eigen financiering als Welbions financiering, terwijl er geen nieuwe leningen zijn aangetrokken. Als we hier corrigeren voor de leningen i.v.m. Welbions komen we net boven de signaalwaarde uit met 20,9%. Een positieve ontwikkeling aangezien we tot vorig jaar ook na correctie nog onder de signaalwaarde zaten.

3. Grondexploitatie

Kengetal	rekening 2020	begroting 2021	rekening 2021
Grondexploitatie	24,8%	20,7%	18,9%

Het kengetal grondexploitatie geeft de verhouding tussen de boekwaarde van de grond en de totale baten vóór reservemutaties. Een hoog percentage wordt als kwetsbaar gezien. De boekwaarde moet immers worden terugverdiend. Dit kengetal is signalerend, maar geeft naar onze mening geen inzicht in de risico's van grondexploitaties. De jaarlijkse herzieningen en de voorzichtigheid die wordt betracht bij het voorspellen van resultaten zijn veelzeggender. Zie hiervoor de paragraaf grondbeleid. De signaalgrens is maximaal 20%.

4. Structurele exploitatieruimte

Kengetal	rekening 2020	begroting 2021	rekening 2021
Structurele exploitatieruimte	2,7%	0,7%	2,4%

In het totale rekeningsaldo is geen rekening gehouden met het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten. Om de structurele begrotingsruimte te bepalen worden de totale lasten en baten verminderd met de incidentele lasten en baten. De incidentele lasten en baten zijn in bijlage 9.1 weergegeven. De totale incidentele baten zijn in 2021 fors hoger dan de totale incidentele lasten. Dit heeft een negatief effect op het structurele begrotingssaldo. Het structurele begrotingssaldo ziet er als volgt uit (bedragen * € 1.000):

Soort bate of last	rekening 2020	begroting 2021	rekening 2021
Totale structurele lasten	264.760	304.947	253.212
Totale structurele baten	275.601	307.712	260.845
Totale structurele toevoegingen aan de reserves	3.098	1.105	266
Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	907	570	341
Totale structurele resultaat	8.650	2.230	7.245
Totale saldo van baten (excl. mutaties reserves)	320.160	309.286	323.729
Structurele exploitatieruimte	2,7%	0,7%	2,4%

5. Belastingcapaciteit

Kengetal	jaarverslag 2020	begroting 2021	jaarstukken 2021
Belastingcapaciteit	92,4%	96,3%	93,5%

Met dit kengetal wordt de hoogte van de lokale lastendruk vergeleken met het landelijk gemiddelde. Tussen de 95 en 105% wordt als "neutraal" geduid. Met 93,5% scoren we hier goed t.o.v. Nederland. In "Waarstaatjegemeente" worden sec de heffingspercentages vergeleken. Omdat wij in een regio zitten waar de WOZ-waarden lager zijn dan gemiddeld in Nederland moeten we voor eenzelfde opbrengst een hoger percentage hanteren. Maar hier blijkt dat we voor de woonlasten (ozb, afval en riool) geen dure belastinggemeente zijn.

De financiële positie van de gemeente

Wij hebben een weliswaar stijgende, maar nog relatief lage eigen vermogenspositie van 13,3%. Dat is ruim lager dan de signaleringswaarde van VNG en provincie, die op 20% is gesteld. De vermogensverhouding is ontstaan, doordat we in het (nabije) verleden hebben besloten om taken uit te voeren en investeringen te doen, waarvoor we hebben moeten lenen. Investeren trekt altijd een wissel op de toekomst. Lasten worden naar de toekomst verschoven. Dit betekent, dat relatief veel van onze inkomsten ingezet moeten worden om renteverplichtingen af te dekken. Daardoor wordt de ruimte om baten in te zetten voor nieuwe doelen beperkter. We begroten wel zodanig, dat we aan onze verplichtingen kunnen blijven voldoen.

Wij zorgen er voor, dat het eigen vermogen in balans blijft met de risico's die wij lopen. In dat kader is ons standpunt, dat het eigen vermogen voldoende buffer biedt voor de onderkende risico's. We voldoen niet aan de gemiddelde richtlijn, maar wel aan de vermogenspositie volgens eigen beleidsrichtlijn, die weergegeven wordt in de weerstandscapaciteit.

De solvabiliteit wordt negatief beïnvloed door de financiering van de woningbouwcorporatie. Hierdoor staat er naar verhouding meer vreemd vermogen op de balans en dus relatief (t.o.v. het totaal vermogen) minder eigen vermogen. Indien de woningbouwfinanciering buiten beschouwing wordt gelaten zou de solvabiliteit 20,9% bedragen.

Voor het versterken van het eigen vermogen gelden als mogelijkheden:

- investeringen beperken, waardoor minder financieringslasten en beter resultaat
- bezittingen verkopen en de opbrengst aan het eigen vermogen toevoegen
- jaarlijks een positief begrotingsresultaat creëren en het overschot aan de reserve toevoegen.

Dit staat op gespannen voet met het willen besteden van middelen aan nieuwe activiteiten.

6.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Een groot deel van het gemeentelijk vermogen is geïnvesteerd in kapitaalgoederen. De kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het functioneren van onze gemeente, onder andere op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, verkeer, vervoer en recreatie. Onderhoud en beheer is nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen en om de veiligheid te waarborgen.

Met het beheer en onderhoud van onze wegen, riolering, water, openbaar groen en gemeentelijke gebouwen is een grote inzet van onze middelen gemoed. De lasten van onze kapitaalgoederen zijn onderdeel van de verschillende programma's. Deze paragraaf geeft een integraal inzicht in de kaders, ontwikkelingen, onderhoudstoestand en kosten van onze kapitaalgoederen over de programma's heen.

Het kort cyclisch beheer en onderhoud van de openbare ruimte is ondergebracht bij de SWB/Gildebor. Speerpunten zijn het op peil houden van de dienstverlening en de kwaliteit van de openbare ruimte en het creëren van arbeidsplaatsen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De afgelopen jaren is gestreefd naar een vitale organisatie waarmee efficiencyvoordelen kunnen worden gerealiseerd. Hiermee kan SWB/Gildebor meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk helpen en tevens de vastgestelde kwaliteit van dienstverlening en beheer en onderhoud van de openbare ruimte leveren.

In 2019 is gestart met een doorkijk naar de toekomst voor de kapitaalgoederen. Voor de kapitaalgoederen wegen, civiele kunstwerken, openbare verlichting, groen en rioleringen is bij de kadernota 2021-2024 een voorstel gedaan om middelen beschikbaar te stellen voor vervangingen. Dit voorstel is vastgesteld en opgenomen in de meerjarenbegroting. De ingezette systematiek zal jaarlijks bijgesteld worden om blijvend een doorkijk te hebben in de meerjarenbegrotingen. In deze paragraaf wordt een beeld geschetst hoe de werkelijke onderhoudsbedragen zich verhouden tot de begrote.

6.3.1 Wegen

Volumes

Cementbeton	140.624	M ²
Dicht asfaltbeton	1.950.833	M ²
Elementen	2.723.715	M ²
Halfverharding	180.9332	M ²
Overige	59.644	M ²
Totaal	5.055.748	M²
Waaronder		
Fietspad	359.451	M ²
Rijbanen	2.689.827	M ²
Voetpad	1.208.753	M ²

Onderhoudssystematiek

De gemeente Hengelo hanteert voor het beheer en onderhoud van wegen het kwaliteitsniveau zoals deze omschreven zijn in de landelijke richtlijnen van het CROW. De wegen worden volgens een programma beheerd en onderhouden. Daarnaast worden kleine reparaties uitgevoerd naar aanleiding van meldingen van burgers.

Het onderhoudsniveau is niet veranderd. Hengelo streeft er naar om de richtlijnen van het CROW te handhaven.

Er zijn geen relevante veranderingen ten opzichte van vorig jaar.

Relevante beleidsnota's

Zie: 5.2.2 Verkeer, wegen en water

Grote projecten en ontwikkelingen

- De Marskant tussen Willemstraat en Deldenerstraat is heringericht met toevoeging van een gedeelte fietssnelweg F35 en meer groenvakken.
- Marssteeg is heringericht met toevoeging van meer openbare parkeerplaatsen.
- Langs de Elisabethstraat zijn nieuwe woningen gebouwd in een nieuwe afgekoppelde omgeving langs de beek. Laurapark is uitgebreid met wadi's.
- Voorbereiding voor het woonrijp maken van Broek Oost is gestart; wordt in 2022 uitgevoerd.
- Voorbereidingen voor de herinrichting van het Mitchamplein zijn gestart. Wordt ook in 2022 uitgevoerd met meer groen rondom parkeerplaatsen.
- Op het Seahorseterrein zijn nieuwe woningen gebouwd en worden de nieuwe straten en riolering aangelegd. oplevering vermoedelijk in 2023.
- In het kader van de vervanging kapitaalgoederen zijn de Kettingbrugweg, Mensinkweg en Boeldershoekweg opnieuw aangelegd. Tevens is een start gemaakt met de fietspaden in de Hasseler Es.

Huidige staat van onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud op verhardingen. Wel is er nog steeds sprake van achterstanden in de vervangingen. Dit geldt zowel op het gebied van verharding als verlichting. Deze wordt onder andere veroorzaakt doordat in de jaren '70 en '80 veel infrastructurele voorzieningen zijn aangelegd, die nu toe zijn aan vervanging. De afgelopen jaren zijn de budgetten verlaagd door bezuinigingen, maar inmiddels zijn de kosten voor het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden verhoogd. De budgetten zijn wel toereikend om de staat van onze wegen aan de landelijke CROW richtlijnen te laten voldoen. De veiligheid zal gewaarborgd blijven.

Kort cyclisch onderhoud wordt uitgevoerd door Gildebor. Hierbij worden meldingen verholpen en kleine reparaties aan straatwerk uitgevoerd. Het grote onderhoud aan de wegen, trottoirs en andere verhardingen wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door aannemers in opdracht van de gemeente. Opdrachten worden verstrekt als er niet meer voldaan wordt aan de landelijke richtlijnen voor wegen of wanneer er schades geconstateerd zijn waarbij onderhoud vereist is. Zo blijft de veiligheid gewaarborgd.

Financiën

De budgetten zijn voldoende om de wegen te blijven laten voldoen aan de landelijke CROW richtlijnen. De budgetten waren niet voldoende om vervangingen uit te kunnen voeren. Via de kadernota's zijn investeringsbedragen vastgesteld om ook in wegen en trottoirs te investeren. Hiermee worden verhardingen vervangen door nieuwe bestratingen of een nieuwe asfaltconstructie. De middelen zullen jaarlijks bijgesteld gaan worden middels de afgesproken systematiek van onderhoud kapitaalgoederen. Er wordt voor het vervangingen van de wegen nu jaarlijks gereserveerd.

De budgetten zijn:

Wegen, Verkeer en Vervoer	Bedrag begroot saldo	Bedrag werkelijk saldo	Bedrag restant saldo
Salarissen en sociale lasten	899.737	1.092.182	-192.445
Kapitaallasten ¹	655.685	646.949	8.736
Exploitatie-en onderhoud	5.796.373	5.459.631	336.742
	7.351.795	7.198.762	153.033

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.2 Groen

Volumes

Bomen	37.591 st.
Natuurlijke beplanting	822.786 M ²
Cultuurlijke beplanting	242.877 M ²
Gras	3.772.040 M ²

Onderhoudssystematiek

In 2005 stelde de gemeenteraad het IBOR Stedelijk Niveau vast. IBOR staat voor Instrument Beheer Openbare Ruimte. Hiermee kreeg Hengelo een systematiek waarmee de kwaliteit van de openbare ruimte kan worden vastgelegd en beoordeeld. Deze systematiek is na 15 jaar toe aan een update. Daarom stapte de gemeente Hengelo per 1 januari 2021 over op een nieuwe systematiek, de KOR 2018. KOR staat voor Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte. In de openbare ruimte zullen er voor bewoners geen merkbare verschillen zijn. Het blijft immers ook een beeldkwaliteitssystematiek, die met de KOR verder wordt geprofessionaliseerd en gestandaardiseerd. Het college heeft de raad hierover per brief geïnformeerd. Het onderhoudsniveau is niet veranderd.

Relevante beleidsnota's

Zie: 5.2.7 Beheer Openbare Ruimte en Duurzaamheid.

Grote projecten en ontwikkelingen

Uitbreidingslocaties

De komende jaren wordt er steeds meer openbare ruimte aangelegd in de uitbreidingsgebieden Dalmeden, Medaillon en 't Rot en delen van de Berflo es, Hengelose es en de inbreidingslocatie in Woolder es. Als gevolg hiervan neemt ook het areaal openbare ruimte en daarmee het groenareaal toe.

In Dalmeden worden steeds meer deelgebieden woonrijp opgeleverd. Dit is mede het gevolg van het aantrekken van de woningbouw van de afgelopen jaren.

Ook in de binnenstad zijn in 2021 extra plantvakken (met heesters, vaste planten en/of bomen) aangelegd o.a. Deldenerstraat, Marskant en bij de Bataafse Kamp.

In de winterperiode 2021/2022 is ongeveer 25% van de slechtste gemeentelijke groenvakken gerenoveerd. Circa 50 kwalitatief slechte groenvakken en 70 slechte bomen zijn vervangen, waarbij de groenvakken zijn opgewaardeerd qua bodem/bemesting en daarbij is gekeken naar de juiste soort op de juiste plek.

Op 2 juli 2020 heeft de raad een besluit genomen over het initiatiefvoorstel 'Maai- en zaaibeleid'. Daarbij is besloten om over te gaan tot het structureel ecologisch maaien van alle gemeentelijke bermen. Het structureel invoeren van ecologisch maaibeheer betekent in feite een uitbreiding van het areaal bermen dat al langere tijd extensief werd beheerd. Ter voorbereiding op de invoering van het ecologisch maaibeheer is het concept Uitvoeringskader 'Naar een ecologisch maaibeheer' opgesteld. Dit is besproken in de politieke markt. Verdere afweging heeft plaatsgevonden in de Kadernota 2022 – 2025. De raad heeft daarbij ingestemd het scenario 4 voor gefaseerde invoering van het ecologisch maaibeheer. Daarbij wordt het areaal kruidenrijk grasland uitgebreid van 107,5 ha (nu) naar 236 ha (2022 e.v.). zie ook de toelichting bij taakveld 5.7 .

Huidige staat van onderhoud

De norm om in Hengelo minimaal 90% van het onderhoud uit te voeren conform het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau is niet voor alle onderhoudscategorieën behaald. Dat geldt voornamelijk voor de onkruidbeheersing op verhardingen en in de plantvakken. Deze achterstanden zijn vooral te wijten

aan de groeiende weersomstandigheden van het afgelopen seizoen. Gildebor anticipeert hierop door inzet van vernieuwde technieken en extra externe inhuur.

Vanwege de langdurige droogte in de afgelopen zomers heeft Gildebor ook in 2021 extra inspanningen moeten leveren om delen van het openbaar groen te renoveren. De eikenprocessierups zorgde daarentegen voor veel minder overlast dan de jaren ervoor. Dat is onder andere het gevolg geweest van van gunstige weersomstandigheden, in combinatie met de gerichte bestrijding (namatoden en wegzuigen), zorgvuldige communicatie en de inzet op het verhogen van de biodiversiteit. En daarnaast zorgde de intensieve monitoring ervoor dat we op de juiste plaats en op het juiste tijdstip efficiënter hebben kunnen bestrijden. De digitalisering (inzet JEWEL) heeft hier een positieve bijdrage aan geleverd.

Financiën

Voor de vastgestelde onderhoudsniveaus en het reguliere onderhoud zijn de beschikbare onderhoudsbudgetten voldoende. Via de kadernota 2021-2024 zijn investeringsbedragen vastgesteld om ook in het openbaar groen te investeren. Hiermee wordt groen dat vervangen moet worden opnieuw aangelegd. De middelen zullen jaarlijks bijgesteld gaan worden middels de afgesproken systematiek van onderhoud kapitaalgoederen. Tevens wordt gekeken of een combinatie kan worden gevonden met projecten en andere onderhoudswerkzaamheden die plaatsvinden, zoals rioleringswerkzaamheden en herstraten. De budgetten zijn:

Spelen	Bedrag begroot saldo	Bedrag werkelijk saldo	Bedrag restant saldo
Salarissen en sociale lasten	110.368	105.247	5.121
Kapitaallasten ¹	61.705	62.145	-440
Exploitatie-en onderhoud	379.668	372.422	7.246
	551.741	539.814	11.927

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

Groen	Bedrag begroot saldo	Bedrag werkelijk saldo	Bedrag restant saldo
Salarissen en sociale lasten	629.646	708.712	-79.066
Kapitaallasten ¹	50.078	50.846	-768
Exploitatie-en onderhoud	4.809.724	4.696.511	113.213
	5.489.448	5.456.069	33.379

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.3 Water en riolering

Volumes

Vrij-verval riool	628.768 M ³
Mechanisch riool	92.231 M ³
Kolken	34.000 St.
Riool pompgemalen	85 St.
Drukriool-installaties	292 St.
Drainage	223.293 M ³

Onderhoudssystematiek

Het in stand houden van de riolering moet tegen zo laag mogelijke kosten gebeuren. Concreet betekent dit dat riolen niet worden vervangen zolang uitstel verantwoord is of alternatieven doelmatiger zijn. Het rioolvervangingsplan is gebaseerd op risico gestuurd beheer. Hierbij worden de

onderhoudsinspanningen gestuurd op de gevolgen van schade. De keuze voor vervanging, relining of deelreparaties blijft maatwerk.

De gevolgen van de klimaatveranderingen maken steden minder leefbaar. Hitte, droogte, luchtkwaliteit en wateroverlast stellen ons voor nieuwe opgaven. We willen maatregelen voor extra groen en water in de stad combineren om de wateroverlast en hittestress terug te dringen en om Hengelo veel minder stenig en dus groener te maken. Bij alle projecten nemen we dit als uitgangspunt. Door het slim combineren is er beperkt aanvullende financiering nodig.

Relevante beleidsnota's

Zie: 5.2.7 Beheer Openbare Ruimte en Duurzaamheid.

Grote projecten en ontwikkelingen; wat hebben we gedaan.

- We zijn verder gegaan met het klimaat-robust inrichten van een deel van de binnenstad.
- De rioolvervanging/relining en reconstructie van de Deldenerstraat tussen de Tuindorpstraat en de Langestraat is gerealiseerd. Het verhard oppervlak is afgekoppeld van de gemengde riolering en wordt afgevoerd naar de Berflobeek.
- Een deel van de binnenstad (Burg. Jansenplein en Enschedesestraat) is afgekoppeld. Het afgekoppelde hemelwater wordt afgevoerd naar de Berflobeek.
- De Marskant tussen de Willemstraat en de Deldenerstraat alsmede de Marssteeg zijn afgekoppeld. Het hemelwater wordt afgevoerd naar de Berflobeek.
- De H.Dunantstraat is herstraat en heringericht in combinatie met afkoppelen van hemelwater en de aanleg van wadi's .
- Er is een begin gemaakt met de herinrichting van de Elsbeek tussen de Koekoeksweg en de Oude Molenweg. Aanwonenden hebben geparticipeerd in het ontwerpproces.
- De waterbergingsvijver bij het ROC is gerealiseerd.
- De klimaatdialogen zijn afgerond. De klimaatadaptatiestrategie ligt ter besluitvorming voor aan de raad.
- Voor de herinrichting van de Berflobeek nabij de Marskant is een definitief ontwerp gemaakt.
- Er is een begin gemaakt met het ontwerp voor de herinrichting van de Drienerbeek tussen de Paul Krugerstraat en de Wemenstraat.
- De riolering in de Deurningertsraat tussen de Sloetsweg en de Oldenzaalsestraat is vervangen. Het hemelwater is afgekoppeld van de gemengde riolering.
- In de Hazelaarweg, tussen de Berkweg en de Dennenbosweg, is drainage aangelegd.

Financiën

De budgetten voor regulier en groot onderhoud zijn vastgesteld in het GRP. Op basis van het GRP 2018-2022 zijn de budgetten voldoende. Hoewel het beheer meer risicogestuurd plaats vindt is de verwachting dat dit voldoende is om de eisen die aan de functionaliteit en veiligheid worden gesteld te waarborgen. Mocht een riolering onverhoopt eerder moeten worden vervangen dan gepland dan kan dit vaak worden opgelost door een andere geplande vervanging wat naar achteren te schuiven.

Op het gebied van riolering en waterhuishouding wordt samengewerkt met de Twentse gemeenten, het Waterschap Vechtstromen, de provincie Overijssel en Vitens (Twents waternet). Met zogenaamde werkplaatsen wordt door gezamenlijk onderzoek geprobeerd kostenbesparingen te realiseren in de waterketen.

Water, onderdeel Riolering	Bedrag begroot saldo	Bedrag werkelijk saldo	Bedrag restant saldo
Salarissen en sociale lasten	347.805	468.517	-120.712
Mutatie voorzieningen	1.928.387	2.006.848	-78.461
Kapitaallasten ¹	1.753.015	1.753.015	-
Exploitatie-en onderhoud	4.679.196	4.419.725	259.471
Overhead en BCF	1.529.720	1.529.720	-
Belastingen op producenten en huishoudens	-10.238.123	-10.177.825	-60.298
	-	-	-

1 Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

Water, onderdeel Waterlopen	Bedrag begroot saldo	Bedrag werkelijk saldo	Bedrag restant saldo
Salarissen en sociale lasten	1.941	-	1.941
Kapitaallasten ¹	681	681	-
Exploitatie-en onderhoud	70.401	92.595	-22.194
	73.023	93.276	-20.253

1 Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.4 Fysiek havenbeheer

Onderhoudssystematiek

In 2020 is een meerjarige onderhoudsplanning voor groot onderhoud aan de havens opgesteld. Om deze werkzaamheden te bekostigen is de voorziening groot onderhoud Haven ingesteld. Binnen deze voorziening zijn onder andere het 'op diepte houden' en het in stand houden van kades en oevers opgenomen. In 2021 hebben we op een 2-tal locaties gebaggerd. Dit zorgt ervoor dat de haven beter bereikbaar is voor grotere schepen.

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau is niet veranderd.

Relevante beleidsnota's

Havengeldverordening

Beleidskader

De wethouders van de gemeenten Almelo, Enschede, Hengelo, Hof van Twente en Lochem hebben in een eerder stadium de Samenwerkingsovereenkomst 'Gemeenschappelijk Havenbeheer Twentekanalen' (GHT) getekend.

Huidige staat van onderhoud

Gezamenlijk met de andere gemeenten is per gemeente een inventarisatie uitgevoerd van alle voorkomende voorzieningen in de haven zoals de damwanden, remmingwerken en voorzieningen voor schippers. De inventarisatie is uitgevoerd door een extern bedrijf, Nepocon. Op deze manier is er een eensluidend beeld van de havens in de genoemde gemeenten. Binnen het havenbedrijf is afgesproken dat er jaarlijks een visuele schouw en inventarisatie wordt gehouden om gebreken en onderhoud tijdig te signaleren. Bij de schouw is naar voren gekomen dat er op bepaalde plekken ondieptes zijn. Daarom is er op een 2-tal locaties gebaggerd.

De te onderhouden onderdelen die voortkomen uit de initiele inventarisatie en de periodieke schouw zijn opgenomen in het meerjarenplan. In verband met de vertraging van de werkzaamheden

"opwaardering haveninfrastructuur voor klasse Va schepen" is de fasering van het onderhoud aangepast. Uit de periodieke inventarisatie is gebleken dat de geplande activiteiten een jaar uitgesteld kunnen worden, zonder dat daarbij de veiligheid in het geding komt of dat er sprake is van kapitaalvernietiging.

Voor de haven geldt geen indeling van kwaliteitsniveaus voor onderhoud. Het is een gemeentelijke taak de haven veilig, bereikbaar en functioneel te houden. Een aantal bedrijven hebben eigen voorzieningen om te laden en te lossen, andere bedrijven maken gebruik van de 2 gemeentelijke laad- en loskades.

Financiën

De voorziening groot onderhoud Haven wordt jaarlijks gevoed door een dotatie vanuit de exploitatie. Deze jaarlijkse dotatie is bepaald op basis van de verwachte lasten binnen een scope van 10 jaar en is gesteld op € 44.750 per jaar.

Fysiek Havenbeheer	Bedrag begroot saldo	Bedrag werkelijk saldo	Bedrag restant saldo
Kapitaallasten ¹	9.445	9.626	-181
Dotatie in voorziening	44.750	44.750	-
	54.195	54.376	-181

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.5 Gebouwen

Volumes

Gebouwen	Aantal
Wettelijke taak (onderwijs en gymlokalen)	74
Beleidsvolgend vastgoed (cultuur, sport, buurt- en clubhuizen welzijn, parkeren, kinderboerderij)	54
Vastgoed voor een organisatie (incl. Gildebor)	18
Vastgoed in grondexploitaties	5
Overig vastgoed	18

Het gemeentelijk vastgoed bestaat uit 169 gebouwen (één gebouw kan uit meerdere adressen bestaan). Deze zijn voor € 626,8 miljoen verzekerd (herbouwwaarde). Het gemeentelijk bezit aan objecten bestaat onder andere uit scholen, sporthallen, buurthuizen en aankopen in het kader van grondverwerving. Als gevolg van deze diversiteit zijn de onderhoudskosten voor de gebouwen onderdeel van verschillende beleidsprogramma's.

Beheer

Het Vastgoedbedrijf beheert de gemeentelijke vastgoedobjecten. Met 'de gemeentelijke vastgoedobjecten' worden alle verhuurbare objecten bedoeld die in gemeentelijk bezit zijn. De gemeente bezit dit vastgoed als middel om beleidsdoelstellingen te halen. Het hebben van vastgoed is geen doel op zich.

Het Twentebad is op dit moment het enige pand dat nog niet overgedragen is aan het Vastgoedbedrijf. Dit in verband met de renovatie en nieuwbouw werkzaamheden. In 2022 worden de eigenaarstaken met betrekking tot het beheer en onderhoud van het Twentebad overgedragen aan het Vastgoedbedrijf.

Schoolgebouwen worden ook niet beheerd door het Vastgoedbedrijf. Schoolgebouwen zijn juridisch eigendom van de schoolbesturen. Pas op het moment dat een school leeg komt te staan komt het volledige eigendom en beheer bij het Vastgoedbedrijf te liggen. Objecten die in een grondexploitatie zijn aangekocht voor de ontwikkeling van een locatie blijven in principe in de grondexploitatie zitten

en vallen onder de verantwoordelijkheid van de projectorganisatie. Het Vastgoedbedrijf zorgt wel voor het beheer en onderhoud van deze objecten.

Onderhoudssystematiek

In opdracht van het Vastgoedbedrijf is in 2021 voor een groot deel van het gemeentelijk vastgoed (met uitzondering van de onderwijsgebouwen en de objecten die op korte termijn worden afgestoten) het onderhoudsniveau inzichtelijk gemaakt conform de NEN 2767-systematiek (conditiemeting van gebouwen en installaties door middel van een vastgelegde meet- en registreermethode). Deze informatie is in een meerjarenonderhoudsplanning gezet. Deze onderhoudsplanning bestrijkt een periode van 40 jaar die elk jaar, ten aanzien van de tijdstippen van onderhoud, wordt geactualiseerd. Aan de hand van het huidig en toekomstig gebruik van de vastgoedobjecten wordt dan beoordeeld welke onderhoudswerkzaamheden voor dat doel noodzakelijk zijn, er wordt uit gegaan van minimaal onderhoudsniveau 3 (redelijke conditie zonder ernstige gebreken).

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Er zijn geen veranderingen in het onderhoudsniveau. Voor een groot deel van het gemeentelijk vastgoed zijn in 2021 de herinspecties opgeleverd. De herinspecties zijn uitgevoerd om zodoende goed te kunnen sturen op de onderhoudskosten van het vastgoed en inzicht te hebben in de risico's. Uit de herinspecties is gebleken dat een overgroot deel van de panden niveau 3 (redelijke conditie) of beter heeft. Bij de panden is in 2021 het benodigde grootonderhoud uitgevoerd waardoor de panden het onderhoudsniveau behouden.

Relevante beleidsnota's

- Kadernotitie "Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders", vastgesteld in 2021.

Grote projecten en ontwikkelingen

- Tijdens onderhoudswerkzaamheden zijn tevens verduurzamingsmaatregelen meegenomen.
- Schouwburg Hengelo is in eigendom gekomen van Gemeente Hengelo.

Huidige staat van onderhoud

Uit de inspecties die in 2021 zijn opgeleverd is gebleken dat een overgroot deel van de objecten niveau 3 (redelijke conditie) of beter heeft. Alle onderhoudsniveaus en de daar bijbehorende budgetten zijn hiermee in beeld. Voor de objecten die op korte termijn in aanmerking komen voor verkoop/sloop zijn er geen onderhoudsinspecties uitgevoerd. Het onderhoudsniveau kan voor deze objecten wat lager liggen.

Financiën

De getroffen onderhoudsvoorzieningen en de bestemmingsreserve zijn toereikend om het huidige onderhoudsniveau te bestendigen. Afgelopen jaar is er minder onderhoud uitgevoerd dan gepland, dit zal de komende jaren ingehaald worden en is passend binnen de kaders van de voorziening. De budgetten waren:

2021	Begroot	Werkelijk
Regulier onderhoud	1.413.312	1.132.735
Groot onderhoud	2.141.323	1.130.687
Totaal	3.554.635	2.263.422

Deze budgetten zijn uitsluitend ten behoeve van kosten derden. Voor het onderhoud dat door ons eigen personeel wordt gedaan (personeelslasten) zijn separate budgetten opgenomen.

Het onderhoud voor de onderwijsgebouwen (met uitzondering van noodlokalen en leegstaande schoolgebouwen) en de gebouwen die in de grondexploitaties zitten, worden niet vanuit bovengenoemde budgetten bekostigd. Het onderhoud van de objecten in de grondexploitaties worden binnen de grondexploitaties gedekt. Voor de onderwijsgebouwen krijgen de schoolbesturen een rechtstreekse bijdrage van het rijk voor het onderhoud.

6.4 Grondbeleid

Visie gemeentelijk grondbeleid

De gemeenteraad heeft de nota grondbeleid 2017-2021 op 19 december 2017 vastgesteld. In 2022 zal de nieuwe nota grondbeleid aan de Raad worden aangeboden. De gemeente Hengelo wil met haar grondbeleid een bijdrage leveren aan de invulling van haar ambities op het terrein van o.a. wonen en economie. Het grondbeleid heeft daarmee een volgend karakter voor andere beleidsvelden en programma's. Gelet op de huidige grondvoorraad zal een actief grondbeleid voor nieuwe projecten situationeel worden toegepast. Maatschappelijk kan het wenselijk zijn om bepaalde ontwikkelingen in de stad te stimuleren of juist af te remmen. Waar nodig pakt het grondbedrijf dan een actieve rol op om zorg te dragen voor een evenwichtige ontwikkeling van de stad.

Het grondbedrijf heeft ten aanzien van onderstaande recente ontwikkelingen een actieve rol ingenomen.

Actualiteit gemeentelijk grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid vergt maatwerk. In de nota grondbeleid is er daarom voor een situationeel grondbeleid gekozen. Deze flexibele aanpak is aan te passen naar aanleiding van doelen en omstandigheden. De grondposities van de gemeente en marktpartijen zijn sterk bepalend voor de strategie die kan worden gevolgd. De gemeente heeft een sterkere ontwikkelingspositie wanneer gronden in eigendom zijn, dan in de gevallen waar ze geen grondpositie heeft. Met het innemen van strategische posities verkrijgt de gemeente een meer sturende rol in het proces en de planning van gronduitgifte.

Ontwikkelingen Hart van Zuid

Met de besluitvorming over de kaderstelling Hart van Zuid op 7 juli 2021 zijn voorwaarden ingevuld op basis waarvan versnelling van de woningbouwontwikkeling voor diverse doelgroepen gerealiseerd kan worden. Hiernaast wordt het mogelijk meer te investeren in de kwaliteit van de leefomgeving. Vanaf 2022 worden er nieuwe woningen gebouwd in Hart van Zuid.

Ontwikkelingen Lange Wemen

Gezien de leegstand in de binnenstad van Hengelo is de uitbreiding van het winkelcentrum Thiemsbrug met een substantiële hoeveelheid detailhandel niet meer wenselijk. Met een nieuw integraal plan wordt een impuls aan de binnenstad gegeven, wordt de ruimtelijke kwaliteit versterkt en kan er binnenstedelijk een aantrekkelijk stedelijk woonmilieu gerealiseerd worden. De komende jaren werkt het grondbedrijf mee om de planvorming verder uit te werken.

Ontwikkelingen Beckum

Om te voorzien in de behoefte aan woningen in Beckum, is in 2019 door het collectief "Samen bouwen aan Beckum" en gemeente Hengelo een intentieverklaring opgesteld waarin partijen zich uitspreken om in gezamenlijkheid de haalbaarheid van een nieuwbouwlocatie voor woningbouw ter plaatse van voetbalveld 3 van de lokale voetbalvereniging TVO te onderzoeken. De Raad heeft hiervoor een normatieve grondexploitatie vastgesteld.

Bedrijventerreinen vormen een belangrijke pijler voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Vitale toekomstbestendige bedrijventerreinen zijn belangrijk voor de stad. Voor de bedrijventerreinen geldt dat de verwachte vraag en het aanbod in evenwicht zijn. Het afgelopen jaar hebben we (inclusief de Veldkamp, exclusief BXL) voor € 14,8 miljoen aan bedrijvenkavels verkocht. Dit was € 7,9 miljoen boven de prognose van de grondexploitaties van € 6,9 miljoen. In 2021 hebben we daarmee een inhaalslag gemaakt op de verkopen. De vooruitzichten voor de kaververkoop in 2022 zijn opnieuw gunstig en deze zijn verwerkt in de nog vast te stellen herziening van de grondexploitaties.

Gezien de economische en stedelijke ontwikkelingen zal de gemeente een weloverwogen ontwikkelstrategie moeten realiseren. De ambities, de aanpak en de risico's moeten zorgvuldig op

elkaar afgestemd worden. Het grondbeleid zal daar waar het nodig is, aangepast moeten worden. Vooral snog houden we het situationeel grondbeleid in stand.

De gemeente laat uiteraard haar grondexploitaties aansluiten bij het Besluit Begroten en Verantwoorden (hierna: BBV). Kort gaan we hieronder nog in op een aantal punten van het BBV die een nadere toelichting behoeven:

Looptijd langer dan tien jaar

De volgende gemeentelijke grondexploitaties hebben een looptijd langer dan tien jaar. In de grondexploitaties is geen opbrengstenindexering gerekend na tien jaar. Dit is een risico beperkende maatregel waarmee voldaan wordt aan de vereisten van het BBV. Dit betreffen de volgende projecten:

- In Dalmeden verkopen we voornamelijk grotere kavels. Het is de verwachting dat er na de gestelde tienjaarstermijn nog steeds vraag is naar deze kavels;
- In Campus wordt een realistische afzet geraamd door de nog te realiseren verkopen in hetzelfde tempo te faseren als de verkopen in de afgelopen jaren zijn gerealiseerd. Daarmee wordt de tienjaarstermijn overschreden.

Planresultaten en parameters grondexploitaties

Alle gemeentelijke grondexploitaties worden jaarlijks middels de herziening grondexploitaties vastgesteld door de Raad. De Raad heeft de parameters, die in de grondexploitaties gebruikt worden, op 22 december 2021 vastgesteld. De grondexploitaties gaan uit van het prijspeil in 2022, daarmee wordt er geen indexering gerekend over 2022. Deze parameters worden gebruikt om het verwachte resultaat te bepalen:

Omschrijving	2023-2024	2025 t/m 2031	2032 ev
Kostenindexering	3%	2%	2%
Rente	1,54%	1,54%	1,54%
Opbrengstenindex bedrijven	2%	2%	0%
Opbrengstenindex woningbouw	3%/2%	2%	0%
Opbrengstenindex kantoren	0%	0%	0%
Opbrengstenindex overig	0%	0%	0%

In de onderstaande tabel staan de resultaten per grondexploitatie:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Eindwaarde jaarrekening 2021	Voorziening 2021	Einde looptijd GREX
<i>Verliesgevend</i>				
Woningbouw				
104 Lange Wemen	2.164.261	-2.483.816	2.387.366	2023
006 Landmanserve	2.831.972	-3.040.844	2.922.764	2023
028 Marskant	3.739.064	-1.503.886	1.362.116	2026
101 Broek Noord	10.895.583	-5.021.296	4.638.902	2025
102 Broek Oost	363.561	-1.304.911	1.279.325	2022
HART VAN ZUID				
701 Hijschveste	3.508.043	-5.978.188	5.414.629	2026
702 De Smelterij	2.248.003	-3.066.680	2.889.801	2024
703 Hoofdinfrastructuur	279.501	-285.829	280.224	2022
704 Appendage	1.556.305	-4.441.636	4.103.385	2025
711 De Koppeling	6.904.188	-7.144.134	6.097.449	2029
712 De Vereniging	-845.935	765.990	-750.971	2022
713 De Noordelijke Laan	-2.947.004	2.976.337	-2.917.978	2022
714 De oude Ketelmakerij	-1.313.315	-3.338.314	2.906.203	2028
715 Zuidelijke laan HvZ	3.239.424	-3.555.841	3.417.763	2023
716 Kanaalzone	2.326.319	967.074	-893.427	2025
790 De Hofmakerij en De Verbinding	2.129.627	-2.214.432	2.045.793	2025
Bedrijventerrein				
016 Gezondheidspark	14.105.602	-6.131.967	5.130.956	2030
035 Oosterveld	11.828.948	-2.952.659	2.838.003	2023
096 Campus	19.170.143	-11.088.836	8.572.031	2034
Exploitaties buiten gemeentelijke administratie				
De Veldkamp	38.382.194	-25.043.296	16.094.702	2025
BBV De Veldkamp			297.844	2025
Subtotaal verliesgevend	120.566.484	-83.887.164	68.116.880	
<i>Winstgevend</i>				
			Contante Waarde	
Woningbouw				
044 Veldwijk Noord	-1.841.390	1.024.933	985.134	2023
052 Dalmeden	16.710.394	35.884.350	27.195.852	2035
054 Medaillon	-0	-	-	2021
583 Herontwikkeling Beckumerstraat	-360.731	553.584	521.655	2024
XXX Wijkerslokatie Hemmelhorst	4.857.145	2.700.121	2.259.341	2030
Bedrijventerrein				
084 Zuidelijke Havenweg	-	-	-	2018
Businesspark XL	50.388.433	7.716.285	7.128.654	2025
Subtotaal winstgevend	69.753.851	47.879.273	38.090.636	

Grondexploitaties die in de bovenstaande tabel bij de boekwaarde een negatief bedrag hebben staan, hebben een spaarsaldo. Voor veruit de meeste grondexploitaties geldt dat niet, aangezien de kosten vrijwel altijd voor de baat komen.

De boekwaarden van De Veldkamp, wijkerslocatie Hemmelhorst en Businesspark XL zijn niet opgenomen in de gemeentelijke administratie. De totale boekwaarde was vorig jaar nog € 246,2 miljoen en is in 2021, door de verkopen, flink gedaald naar € 190,3 miljoen. De boekwaarde van de gemeente Hengelo was vorig jaar € 122,7 miljoen en is dit jaar gedaald naar € 96,7 miljoen. De boekwaarde van wijkerslocatie Hemmelhorst en De Veldkamp is opgenomen in de administratie van de gemeente Borne en de boekwaarde van Businesspark XL is opgenomen in de administratie van de Gemeenschappelijke Regeling BXL. De gemeente Hengelo is (risicodragend) deelnemer in deze grondexploitaties.

Bovenstaande resultaten hebben betrekking op het totaal (op de voorziening na), dus niet uitsluitend het Hengeloos deel. Daarnaast is er een specifieke voorziening opgenomen voor de Veldkamp die te maken heeft met het BBV. De gemeente Borne mag, conform het BBV, niet al haar rentelasten in rekening brengen bij de grondexploitatie de Veldkamp. Door de regelgeving heeft de gemeente Borne een nadeel en Hengelo een voordeel. Daarover zijn afspraken gemaakt en jaarlijks wordt een vergoeding van het rentenadeel betaald aan Borne. Voor die betaling is een voorziening getroffen conform de regels van het BBV.

De grondexploitaties met een negatief bedrag op eindwaarde zijn de grondexploitaties met een verlies. Voor het verlies treffen we (voor ons aandeel) op contante waarde een voorziening. Die voorziening voor alle tekortexploitaties is per 31 december 2021 € 67,6 miljoen. De voorziening was bij de laatst vastgestelde jaarrekening per 31 december 2020 € 73,0 miljoen. De verbetering wordt veroorzaakt door de gunstige economische omstandigheden, waardoor grondprijzen kunnen stijgen en de afzet versneld plaats vindt.

De resultaten van de deelprojecten van Hart van Zuid worden afzonderlijk inzichtelijk gemaakt, maar Hart van Zuid wordt als één project beschouwd en er wordt voor het totale resultaat één voorziening getroffen. De positieve resultaten van deelprojecten zijn in deze voorziening verdisconteerd.

Ontwikkeling Reserve Grondexploitaties

De afgelopen jaren is het saldo van de reserve grondexploitaties gestegen. Enerzijds door een gezond financieel beleid en anderzijds door het vroegtijdig moeten nemen van verwachte winsten. Waar dat tot voor kort niet mocht, is het tegenwoordig juist verplicht.

Stand van de reserve grondexploitatie

De reserve bedraagt per 1 januari € 20,4 miljoen. Dit is € 6,5 miljoen meer dan we vorig jaar in de jaarrekening hadden verwacht. Dit wordt met name veroorzaakt door de stijging van de grondprijzen en de versnelde afzet van met name de bedrijventerreinen. Bij de begroting (verwachte reserve € 7,1 miljoen) en de tweede beleidsrapportage (verwachte reserve € 5,0 miljoen) was het nog de verwachting dat de reserve, door de bijdrage aan de aankoop van het winkelcentrum Thiemsbrug en de bijdrage aan de Ketelfabriek, zou dalen.

Bij de vaststelling van de nieuwe grondprijzen voor 2022 (zaaknummer 3343720) is al aangegeven dat de sterke grondprijsstijging (voor met name woningbouw) een sterke verbetering van het resultaat tot gevolg zouden hebben. Voor de particuliere woningbouwkavels heeft er op 26 januari 2022 daarom een consultatie met de raad plaatsgevonden. De raad kon de redenatie, om de grondprijzen marktconform vast te stellen, volgen. Deze besluitvorming over de grondprijzen heeft plaatsgevonden voor de politieke situatie in de Oekraïne. Er zijn nog geen signalen dat deze situatie gevolgen heeft voor de grondprijzen, maar het is wel te verwachten dat de bouwkosten harder gaan stijgen. Het plaatst de sterke verbetering van de reserve grondexploitaties wel in een iets ander perspectief, omdat nog niet is aangetoond dat de verkoopprijzen daadwerkelijk deze stijging kunnen hebben (er zijn op dit moment nog geen meters verkocht voor de hogere grondprijs). Stel dat in 2022 blijkt dat de grondprijzerverhogingen toch niet doorgevoerd hadden kunnen worden en we in 2023 de prijs moeten laten dalen met 24% dan daalt de reserve met € 10,0 miljoen.

Daarnaast zijn de verkopen dit jaar erg gunstig geweest. De verwachte verkopen waren exclusief BXL € 30,3 miljoen. Er is daadwerkelijk verkocht voor € 39 miljoen. Daardoor verbeteren de

grondexploitaties (en dus de reserve) ook aanzienlijk. De grootste verbeteringen hebben plaatsgevonden in de grondexploitaties van BXL (11,9 miljoen bij huidige prijspeil) en Dalmeden (€ 11,4 miljoen).

In 2022 wordt geen grote wijziging in de reserve verwacht. Daarna is het de verwachting dat de reserve grondexploitaties verbetert. Op basis van huidige inzichten bedraagt de reserve eind 2024 € 26,8 miljoen.

In de tabel hieronder staat de verwachte stand van de reserve per 31-12 in de komende jaren (* miljoen):

	2021	2022	2023	2024
Reserve grondexploitatie	20,4	21,0	23,3	26,8

Opgemerkt wordt dat het saldo van € 20,4 miljoen voor € 15,3 miljoen verklaard wordt door winstnemingen, waarvan € 15,1 miljoen in Dalmeden. Dit is een verwachte winst en is verplicht om te nemen. Echter, in Dalmeden moet nog € 31,8 miljoen aan gedane inversteringen worden terugverdiend.

Voortgang projecten

Navolgend staat een korte omschrijving van de grootste wijzigingen in de vastgestelde grondexploitaties in 2021. Tussen haakjes staat de wijziging van het verwachte resultaat ten opzichte van vorig jaar (prijspeil 01-01-2022).

Landmanserve (+/+ € 0,1 miljoen)

Door actualisatie van de grondexploitatie zijn de benodigde bedragen voor plankosten en beheerskosten naar beneden bijgesteld. Daarnaast is een bedrag dat nog als verwervingspost gereserveerd was voor het gebied tussen het woongebied en de Rijksweg komen te vervallen, aangezien dit niet meer benodigd is aan te kopen. Deze voordelen leiden eveneens tot minder rentelasten en hebben gesaldeerd als gevolg tot een verbetering op het verwachte resultaat van afgerond € 136.000.

Marskant (+/+ € 0,1 miljoen)

De aankoop van Markant en de Willemschool zijn goedkoper uitgevallen. De plankosten en de beheerskosten zijn echter hoger uitgevallen door de hoge kosteninflatie en een intensiever verkooptraject van Markant en omliggende bouwgrond dan vooraf voorzien. De totale kosten vallen € 288.000,- hoger uit. De opbrengsten zijn door de verhoging van de grondprijzen verbeterd met € 350.000,-. Door deze verbetering vallen de tijdsinvloeden ook gunstiger uit. In totaal is er een verbetering van het resultaat van € 111.000,-.

Medaillon (-/- € 0,2 miljoen)

De kosten zijn € 171.000,- hoger uitgevallen dan vooraf voorzien. De extra kosten zijn veroorzaakt door contractuele verplichtingen waarin materiaalkosten en personeelslasten her geïndexeerd moesten worden. Het project is dit jaar afgerond en afgesloten met een positief resultaat van € 1.525.835,-.

Dalmeden (+/+ € 11,4 miljoen)

Door de indexering van 5% nemen de kosten met € 408.167,- toe. Maar door de actualisatie van de grondprijzen met 27% is de grondexploitatie verbeterd met € 11,4 miljoen. Als de kavels verkocht worden voor de prijzen zoals wij ze nu voorzien, dan verbeteren de opbrengsten met ruim € 12,5 miljoen. Deze verbetering heeft ook een gunstig effect op de tijdsinvloeden; welke verbeteren met afgerond € 3 miljoen. Door het positieve resultaat van de grondexploitatie moet er volgens de

BBV winst genomen worden. Door de enorme verbetering gaat de winstneming ook verder omhoog. Deze winst moet nog wel gerealiseerd worden in de nog resterende jaren van het project.

Broek Noord (+/+ € 0,6 miljoen)

Door de geactualiseerde grondprijzen door te voeren in de grondexploitatie verbetert het verwachte resultaat van Broek Noord substantieel. In lijn met de vastgestelde grondprijnsnotitie levert dit een voordeel op van € 573.000. Het restant ad. € 31.000 is het gevolg van indexering.

Broek Oost (-/- € 0,1 miljoen)

Aangezien de opbrengsten zijn gerealiseerd, is de boekwaarde van het complex Broek Oost sterk verbeterd. Ten opzichte van de vorige herzieningen betekent dit een snellere afname van kavels. Hierdoor pakt de index over de verwachte opbrengsten wel nadelig uit. Ondanks het terugbrengen van de verwachte kosten resteert hierdoor een gesaldeerd nadeel op het verwachte resultaat van € 82.000. De verwachting is dat de laatste werkzaamheden in de openbare ruimte voor het deel woonrijp maken in 2022 worden afgerond.

Lange Wemen (+/+ € 0,1 miljoen)

Naar verwachting zal de horecawand nog conform de grondexploitatie uitgevoerd worden. Voor het overige is het de verwachting dat er kosten verhaald gaan worden middels exploitatie overeenkomsten. Deze worden naar verwachting in 2022 afgesloten. Op dit moment blijft de huidige grondexploitatie nog in stand. De (plan en civiele) kosten worden gezien de ontwikkelingen iets lager ingeschat. De ontwikkeling van de horecawand gaat naar verwachting halverwege het jaar starten.

Herontwikkeling Beckumerstraat (+/+ € 0,4 miljoen)

De grondexploitatie verbetert met name doordat de Tuindorpschool voor meer is verkocht dan de taxatie voorspelde.

Hart van Zuid (-/- € 0,1 miljoen)

De kaders van Hart van Zuid zijn met de besluitvorming van de Raad (zaaknummer 3221399) op 7 juli 2021 herzien. De grondexploitatie die een financiële vertaling bevat van de gewijzigde kaders vertoont een verslechtering van € 3.100.000 contant per 1.1.2021. De verslechtering is met name een gevolg van de gewijzigde uitgangspunten voor de Oude Ketelmakerij. In de Oude Ketelmakerij is het nu mogelijk om versneld tot de ontwikkeling van een stedelijk woningbouwprogramma te komen met (financiële) ruimte voor gebouwde parkeervoorzieningen en een kwalitatief hoogwaardige invulling van de openbare ruimte op maaiveld. Hiernaast zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor de inrichting van de openbare ruimte van de Smelterij, de Appendage en de Hijschveste.

Per 01-01-2022 is de grondexploitatie van Hart van Zuid geactualiseerd. In samenhang met deze actualisatie zijn een tweetal correcties doorgevoerd die een groot positief effect hebben op het resultaat van de grondexploitatie. Een terug te betalen subsidie (€ 3.700.000,-) die in 2015 beschikbaar gesteld is voor de verplaatsing van Stork naar de Kanaalzone wordt met ingang van deze jaarrekening verantwoord als lening. De kosten van de werkzaamheden die gerealiseerd zijn voor de aansluiting van de Zuidelijke Laan op de bestaande infrastructuur van de Boekeloseweg, de Wethouder Kampstraat en de Havenstraat zijn uit de grondexploitatie gehaald. Het betreft in hoofdzaak werkzaamheden in de bestaande openbare ruimte die op grond van het Besluit Begroten en Verantwoorden niet in de grondexploitatie verantwoord mogen worden. Hiermee zijn € 1.235.000,- kosten uit de grondexploitatie vervallen. Een restant raming van kosten van maatregelen in de Loweg à € 122.000,- zijn om dezelfde reden vervallen. Een reservering voor na te betalen overdrachtsbelasting van € 478.000,- is komen te vervallen omdat de kosten niet meer verwacht worden. Als gevolg van bovenvermelde wijzigingen verbetert het (nominale) resultaat van de grondexploitatie van Hart van Zuid met € 5.535.000,-

Hiertegenover staan een aantal verslechtingen met een totaal effect van € 2.678.000,-. Doordat er kosten elders verantwoord worden en vervallen, kan € 1.650.000,- minder subsidie (innovatiedriehoek) verantwoord worden in de grondexploitatie. De Raad van Arbitrage heeft uitspraak gedaan in de zaak die de aannemer had aangespannen over de financiële afwikkeling van de aanleg van de Zuidelijke Laan en de realisatie van de nieuwe Boekelosebrug waardoor de kosten zijn toegenomen met € 605.000,-. Van Wijnen heeft een bouwplan ontwikkeld voor de Appendage op grond waarvan meer openbare ruimte gerealiseerd moet worden dan per 01-01-2021 ingeschat. De kosten van de inrichting van deze extra meters openbaar gebied zijn geraamd op € 162.000,-. Vanwege vertraging in enkele deelprojecten is € 200.000,- extra budget opgenomen voor plankosten en het exploitatieresultaat van de tijdelijke verhuur van bouwdeel 5 en 6 in de Koppeling is met € 61.000,- naar beneden bijgesteld.

De actualisatie van de prijzen en het wijzigen van de parameters (inclusief rente) heeft geleid tot een verbetering van € 181.000,-.

Wijkerslocatie Hemmelhorst (+/+ € 1,1 miljoen)

Op basis van een recent uitgevoerde taxatie zijn de geraamde opbrengsten gestegen met afgerond € 900.000,-. De rente is verlaagd waardoor € 200.000,- minder rente kosten opgenomen zijn in de geactualiseerde grondexploitatie.

Gezondheidspark (+/+ € 0,9 miljoen)

De kosten zijn nagenoeg gelijk gebleven aan de herziening van vorig jaar. De opbrengsten zijn aanzienlijk verbeterd. Dit heeft te maken met de markt conforme kavelprijs die hoger ligt dan eerder opgenomen in de grondexploitatie.

Oosterveld (+/+ € 1,7 miljoen)

Oosterveld verbetert met € 1,0 miljoen. Dat komt door een lagere rente, hogere kavelprijzen in combinatie met een versnelde uitgifte van de kavels. Door de versnelde uitgifte van de kavels is de looptijd ingekort tot 31-12-2023.

De Veldkamp (+/+ € 1,3 miljoen)

De Veldkamp verbetert door een lagere rente, hogere kavelprijzen in combinatie met een versnelde uitgifte van de kavels. Door de versnelde uitgifte van de kavels is de looptijd ingekort tot 31-12-2025.

BXL (Regionaal Bedrijventerrein Twente) (+/+ € 11,9 miljoen)

De laatst vastgestelde grondexploitatie sloot op een tekort van € 4,7 miljoen (netto contant per 01-01-2021). Dit is, verhoogd met 2% rente, € 4,8 miljoen op netto contante waarde per 01-01-2022. De concept grondexploitatie per 1-1-2022 sluit op € 7,1 miljoen positief. Daarbij is gerekend met de volgens het BBV verplichte discontovoet van 2% per jaar. Gerekend met de werkelijke rente bedraagt dit € 7,5 miljoen positief. Per saldo is sprake van een verbetering van de concept grondexploitatie van € 11,9 miljoen. De belangrijkste reden voor verbetering van de grondexploitatie is dat in 2021 meer kavels zijn uitgegeven dan verwacht (17,9 hectare, in plaats van 11,5 hectare) en daarnaast overeenstemming is bereikt over de (toekomstige) uitgifte van in totaal 25 hectare. Dit resulteert in een verkorting van de looptijd van het project. Uitgifte vindt plaats tegen hogere grondprijzen en tevens wordt een groter oppervlak dan begroot uitgegeven. Dit alles heeft ook een positief effect op de begrote civieltechnische werken en plankosten.

Risico's

Het geraamde financiële gevolg van het totale risicoprofiel is toegenomen van € 7,7 miljoen bij de vastgestelde herzieningen 2021 naar € 9,2 miljoen bij deze herziening (bij 90% betrouwbaarheid). Het risicoprofiel is met name toegenomen doordat de grondprijzen dit jaar hard gestegen zijn.

Daardoor is de inschatting voor risico's op grondprijzdalingen toegenomen. Dat heeft met name invloed op de grondexploitatie Dalmeden.

Hieronder staan de tien grootste risico's behorend bij de herziening 2022 vermeld (tussen haakjes staat welke invloed het betreffende risico heeft op het totale risicoprofiel):

1. Dalmeden

Bij het bestemmingsplan van Kamers maakt de gemeente de keus om meer groen en dus minder uitgeefbare vierkante meters grond te realiseren **(24,6%)**.

2. Ontwikkeling van de rente

Momenteel profiteren we van een historisch lage rekenrente voor de grondexploitaties. Toch is de rente inmiddels weer langzaam aan het stijgen. Aanleiding voor de rentestijging is dat de inflatie hard is toegenomen en dat de politieke situatie in Europa onzeker is. Op de kapitaalmarkt vertaalt dit zich in een oplopende rente **(18,3%)**.

3. Verkaveling Campus

De verkopen van kavels in Campus verlopen moeizaam, terwijl de markt voor bedrijfskavels juist enorm verbeterd is. De gemeente kan de keus maken om meer bedrijfskavels te realiseren en wat minder kantoor gerelateerde kavels. De opbrengsten voor de bedrijfskavels worden lager ingeschat, waardoor de exploitatie verslechtert. **(12,0%)**.

4. Verkaveling Gezondheidspark

De verkopen van kavels in het Gezondheidspark verlopen moeizaam, terwijl de markt voor bedrijfskavels juist enorm verbeterd is. De gemeente kan de keus maken om meer bedrijfskavels te realiseren en wat minder gezondheids gerelateerde kavels. De opbrengsten voor de bedrijfskavels worden lager ingeschat, waardoor de exploitatie verslechtert. **(8,4%)**

5. Algemeen risico op grondprijzdaling

De gemeente heeft extern onderzoek laten doen naar marktconforme prijzen. Dat heeft geresulteerd in een sterke stijging van de prijzen. Dit is vastgelegd in de grondprijzennotitie van 2022. Als de markt voor de grondverkoop verslechtert, komen de grondprijzen onder druk komen te staan **(8,2%)**.

6. Hart van Zuid

In de grondexploitatie van de Koppeling is ervan uitgegaan dat 15.000 m² kantoren gerealiseerd worden. Gezien de leegstand van kantoren in Hengelo en maatschappelijke ontwikkelingen (meer thuiswerken) bestaat het risico dat de grondopbrengst die geraamd is voor het kantorenprogramma van de Koppeling niet volledig gerealiseerd wordt **(3,6%)**.

7. Afzet bedrijventerreinen

De actuele politieke situatie in Europa kan de afzet van kavels voor bedrijventerreinen beïnvloeden. Wanneer potentiële optanten afzien van de aankoop vanwege onzekerheid, zal dit leiden tot extra plan- en financieringskosten **(3,5%)**.

8. Dalmeden

Bij het bestemmingsplan van Meander Noord moet de gemeente, door bezwaren op het bestemmingsplan, terugvallen op oude plannen. Dan kunnen er minder uitgeefbare vierkante meters grond gerealiseerd worden **(3,4%)**.

9. Hart van Zuid

Aan de subsidie die is toegezegd vanuit de Woningbouwimpuls zijn voorwaarden verbonden. Als niet aan de subsidievoorwaarden voldaan wordt, kunnen subsidies lager worden vastgesteld. Ten aanzien van de lagere vaststelling van de subsidie vanuit de Innovatiedriehoek is binnen de grondexploitatie al rekening gehouden met een lagere vaststelling omdat er minder kosten gemaakt zijn dan geraamd ten tijde van de subsidieaanvraag. Dit risico is dus niet meer betrokken in de risico inschatting **(3,4%)**.

10. Hart van Zuid

In de berekening van de onrendabele top van de ondergrondse parkeergarage in de grondexploitatie van de Oude Ketelmakerij is ervan uitgegaan dat 20 deelauto's gefaciliteerd gaan worden waardoor 60 parkeerplaatsen kunnen vervallen. Wanneer geen deelauto's gefaciliteerd worden, zullen 60 extra parkeerplaatsen in de ondergrondse parkeergarage gerealiseerd moeten worden. Hiernaast worden de parkeernormen uit de parkeernormennota gemonitord. Wanneer uit de monitoring blijkt dat er meer parkeerplaatsen nodig zijn, zullen er meer gerealiseerd moeten worden **(2,2%)**.

De tien grootste risico's bepalen tezamen afgerond 87,6% van de benodigde weerstandscapaciteit van het grondbedrijf.

6.5 Financiering

Inleiding

De paragraaf financiering beschrijft de beleidsrealisatie van het beheer van de financieringsportefeuille. Een tekort aan geldmiddelen frustreert andere beleidsterreinen. Een te grote mate van uitzetten van overtollig geld is risicovol. Daarom is financiering sterk wettelijk verankerd. Met name de Wet Fido en de uitvoeringsregeling van deze wet, Ruddy, geven de kaders aan waarbinnen wij mogen handelen. Het verplichte schatkistbankieren bij het Rijk heeft de mogelijkheden beperkt om overschotten te beleggen. Daarnaast hebben we als gemeente in de "Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo 2021" (art. 10) en in het Treasurybesluit 2021 regels met betrekking tot de financieringsfunctie opgesteld. In 2021 hebben we de mogelijkheden van geld uitlenen en garanties afgeven aan stringente voorwaarden gebonden in de "Beleidsregels leningen en garanties 2021".

Wat wilden we bereiken

1. over voldoende financiële middelen beschikken om de begrotingstaken binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting uit te kunnen voeren (aantrekken of uitzetten);
2. een duurzame toegang tot financiële markten verkrijgen tegen acceptabele condities;
3. de risico's verbonden aan de treasuryfunctie beheersen (renterisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's).

Hoe hebben we dit aangepakt

a. We hebben voorzien in onze liquiditeitsbehoefte

We stellen prognoses op van onze toekomstige liquiditeitsbehoefte. We houden daarbij rekening met mutaties in de huidige leningenportefeuille, waardeontwikkeling van bestaande activa en de voorgenomen vervangingsinvesteringen. In 2021 hebben er een aantal aflossingen van leningen plaatsgevonden uit onze opgenomen gelden portefeuille. In de meeste gevallen stond hier een aflossing uit onze uitstaande gelden portefeuille tegenover. De aflossingen die we moesten betalen waar dit niet het geval was hebben we met eigen middelen kunnen voorzien. Er was in 2021 geen liquiditeitsbehoefte waardoor er geen leningen zijn aangetrokken.

b. We leggen goede contacten met relaties die kennis hebben van de geld- en kapitaalmarkt

Als overheidsinstelling hebben we in de basis een goede toegang tot de kapitaalmarkt. Afgelopen jaren hebben we al onze financieringsaanvragen van korte en lange leningen aangeboden aan de sectorbanken BNG Bank en NWB Bank en bij verschillende tussenpersonen, die gespecialiseerd zijn in transacties op de geld- en kapitaalmarkten. Dit was in 2021 niet nodig, wel hebben we goed contact met hen onderhouden voor wanneer de liquiditeitsbehoefte wel weer aanwezig is. Ook is er uit de aanbesteding van de bancaire dienstverlening een nieuw contract gevloeid met de BNG.

c. We hebben onze risico's beperkt

We hebben in 2021 geen nieuwe leningen verstrekt. De verzoeken die we hebben ontvangen, hebben we moeten afwijzen gezien ons beleidsregels. Verenigingen blijven ook in tijde van corona zoeken naar financiering en garantstelling, waarbij wij in onze beleidsregels nog de mogelijkheid open hebben gehouden om de risico's van garanties te delen met SWS (Stichting Waarborgfonds Sport). Een aantal verenigingen hebben wel extra subsidies ontvangen door Corona, dit is gespecificeerd in de paragraaf 6.4 subsidies. Omdat de recente gevallen allen duurzaamheidsinvesteringen betroffen neemt SWS de volledige garantie op zich. Negen geldleningen aan derde partijen zijn (regulier) afgelost. Zeven leningen zijn vervroegd afgelost. De grootste verminderingen van de uitstaande gelden zijn van de Stichting Schouwborg Hengelo, Stichting Oyfo en de lening van FC Twente Accommodaties B.V

We hebben verzoeken tot renteverlaging ontvangen, maar hier werken conform ons beleidregels niet aan mee. Als alternatief hebben we aangeboden af te lossen en tegen een lagere rente in de markt te lenen.

Onze portefeuille uitgeleend geld aan woningcorporatie Welbions neemt jaarlijks af en bedraagt eind 2021 nog € 268,7 miljoen. We hebben een 200% hypothecaire dekking voor deze geldleningen.

We lopen ook risico's door het financieren van verbonden partijen en deelneming in andere rechtspersonen. De risico's van verbonden partijen worden toegelicht in de betreffende paragraaf. De risico's op verliezen bij deelnemingen zijn in materiële zin beperkt tot de boekwaarde. Vaak heeft financiering in een ver verleden plaatsgevonden, waardoor de reële waarde van de deelneming vele malen hoger is dan de boekwaarde. De aandelen zijn in de meeste gevallen alleen overdraagbaar aan mede-overheden. Dit beperkt de verhandelbaarheid. Er heeft in 2021 enkel een discussie plaatsgevonden over de deelneming crematoria af te stoten, er is besloten om op oude voet verder te gaan.

In de volgende tabel zijn de deelnemingen opgenomen, die een meer dan symbolische balanswaarde vertegenwoordigen of een dividendinkomst genereren. De waardes zijn weergegeven in euro en hebben betrekking op de aandelen die we zelf bezitten.

Aandelen van	Aantal aandelen Hengelo	Boekwaarde aandelen	Marktwaarde aandelen ¹⁾	Dividend 2021 (over 2020)	Borgstel- lingspro- visie	Baten deelnemingen 2021
BNG Bank NV	174.486	436.215	15.856.000	315.820		315.820
Enexis NV	213.109	40.840	5.797.000	107.126		107.126
Twence BV	105.681	0	15.100.000	177.861	210.101	387.962
Warmtebedrijf Hengelo BV	5	90.000	192.000	0		0
Crematoria				25.053		25.053
Overige		174		576		576
Totaal alg. middelen in programma 9		567.229	36.945.000	626.436	210.101	836.537
Twente Milieu NV	340	154.285	1.804.000	165.116		165.116
Twence BV				482.000		482.000
Totaal afvalexploitatie in programma 7		154.285	1.804.000	647.116	0	647.116
Totaal		721.514	38.749.000	1.273.552	210.101	1.483.653

¹⁾ Omdat de aandelen niet vrij verhandelbaar zijn, is de marktwaarde theoretisch en indicatief. Ze geven de waarde aan van ons aandeel in de intrinsieke waarde van de onderneming. Bij Enexis volgen we de waarderingsoptie die jaarlijks wordt verstrekt.

De mogelijkheid om rood te staan of kasgeld aan te trekken wordt beperkt door de wettelijke bepalingen van de kasgeldlimiet: we mogen op grond van de Wet Fido niet langdurig meer dan 8,5% van onze begrotingsomvang kort financieren. Een enkele overschrijding mag. Als we 3 kwartalen achtereen overschrijden moeten we dit melden aan de provincie en een herstelplan voorstellen. Deze bepaling voorkomt dat nadelige effecten ontstaan als de variabele rente snel stijgt. Het volgende overzicht toont de toetsing per kwartaal in 2021 aan de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet is niet overschreden.

Omschrijving	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
Begrotingstotaal per 1-1-2021	310.531	310.531	310.531	310.531
Percentage cf regeling	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Toegestane kasgeldlimiet	26.395	26.395	26.395	26.395
Opgenomen gelden < 1 jr	0	0	0	0
Schulden in rekening courant	14761	9571	5339	5712
Gestort door derden < 1 jr	81	84	86	85
1. Omvang vlottende schuld	14.842	9.655	5.425	5.797
Contant in kas	20	62	37	53
Tegoeden in rekening courant banken	316	334	479	-2.022
Tegoeden RC overig	40.452	29.038	16.513	8.664
Overige uitstaande gelden < 1 jr	2.161	2.229	2.337	1.921
2. Omvang vlottende middelen	42.949	31.663	19.366	8.616
3. Omvang netto vlottende schuld	-28.107	-22.008	-13.941	-2.819
Toegestane kasgeldlimiet	26.395	26.395	26.395	26.395
Netto vlottende schuld	-28.107	-22.008	-13.941	-2.819
Ruimte (+) of overschrijding (-)	54.502	48.403	40.336	29.214

Een tweede norm, waar we aan toetsen is de renterisiconorm. Door te zorgen voor spreiding in aflossen van bestaande leningen voorkomen we dat we in enig jaar een te groot deel van onze schuld opnieuw moeten afsluiten. Dit zou in een periode van hoge rentes kunnen leiden tot een forse stijging van onze structurele rentelasten en daardoor een te zware aanslag vormen op de beschikbare algemene middelen. We mogen maximaal 20% van het begrotingstotaal per 1/1 van elk jaar oversluiten. In 2021 zijn we ruim binnen de norm gebleven.

	Renterisiconorm	2021
1	Begrotingstotaal	310.531
2	Vastgesteld percentage	20%
3	Renterisiconorm (1 x 2)	62.106
4	Renterisico (volume renteherzieningen en aflossingen)	49.182
5	Ruimte onder de risiconorm (3 - 4)	12.924

Onder de renterisico ad. € 49.182.000 zijn de leningen van Welbions niet opgenomen. Deze vertegenwoordigen een bedrag van € 21.000.000. Bij deze leningen is afgesproken dat hetgeen door de gemeente afgelost/betaald moet worden gelijk is aan de ontvangsten vanuit Welbions. Bij een eventuele renteverhoging zal deze verhoging dan ook doorbelast worden aan Welbions waardoor er geen sprake is van een renterisico.

Verdere beleidsuitgangspunten

- **We passen totaalfinanciering toe**

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten wordt de gemeente als één geheel beschouwd. We spreken van totaalfinanciering of integrale financiering. Dat houdt in dat bij het bepalen van de financieringsbehoefte alle inkomsten en uitgaven betrokken worden, zowel reguliere activiteiten als projecten. Door totaalfinanciering worden de rentekosten geminimaliseerd. Leningen worden op de meest optimale momenten aangetrokken, rekening houdend met de gemeentelijke rentevisie, de Wet Fido, de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

- **We rekenen reële rente toe aan de taakvelden**

We rekenen een reële rente toe aan de taakvelden. Op basis van de werkelijke kosten van geld lenen bepalen we de omslagrente voor de toerekening aan de taakvelden. De omslagrente in 2021 was 1,5%. Dit is ook de rente die (verplicht) aan de grondexploitaties wordt toegerekend. De gelden die in 2019 en 2020 zijn aangetrokken hebben het gemiddelde rentepercentage fors doen dalen. De nagecalculeerde rekenrente blijft binnen de toegestane afwijking conform BBV.

Inzicht in rentelasten, renteresultaat en wijze van toerekenen van rente

De volgende tabel geeft voor het 2021 aan hoe vanuit rentelasten, rentebaten en rentetoerekening het renteresultaat tot stand komt.

Omschrijving	Bedrag
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	16.559
b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-12.476
Saldo externe rentelasten en rentebaten	4.083
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-2.016
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-1.953
De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken	
c3. (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	1.037
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.151
d1. Rente over eigen vermogen	0
d2. Rente over voorzieningen	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	1.151
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-2.943
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury 1)	-1.792

¹⁾Het renteresultaat is een positief renteresultaat; deze tabel is op deze wijze geadviseerd door de commissie BBV.

De nacalculatorische rente is 1,36% deze wijkt 0,14% af van het omslagrentepercentage dat we bij de begroting hebben berekend (1,5%). Deze afwijking beschouwen wij als dusdanig klein dat wij hier geen correctie op toe zullen passen.

6.6 Verbonden partijen

Inleiding

Voor de uitvoering van taken kan de gemeente een beroep doen op andere organisaties of een andere organisatie oprichten. We werken alleen samen met verbonden partijen als dit het geëigende middel is om onze beleidsdoelstellingen te realiseren. Het uitbesteden van taken aan een regionaal samenwerkingsverband betekent dat besluiten in organisatiebesturen en niet meer in de gemeenteraad genomen worden. De invloed moet gedeeld worden met andere gemeenten. Samenwerken is in zekere mate afzien van democratische controle ten gunste van effectief en efficiënt samen onze doelen bereiken. Als we taken hebben uitbesteed aan een organisatie, waarin we een bestuurlijk én financieel belang hebben is deze partij een verbonden partij.

De beleidskaders rondom verbonden partijen liggen vast in de nota "Beleidskader Verbonden Partijen Hengelo 2013", hierna "beleidskader" genoemd. In deze paragraaf informeren we over de gerealiseerde ontwikkelingen bij de verbonden partijen. Visie en nieuw beleid komt terug in de kaderbrief en begroting 2023.

De bijdrage van de verbonden partij aan de doelstellingen van de gemeente is onderdeel van de programmarekening. In deze paragraaf kijken we naar risico's van de bedrijfsvoering van verbonden partijen en de mate waarin dit de financiën van de gemeente of een eventuele aanspraak op onze rol als medebestuurder beïnvloedt.

Uitvoering van voorgenomen beleid

Beleidsuitvoering 2021

We hebben alle verbonden partijen gevolgd in hun bedrijfsvoering, besluitvorming en ontwikkelingen. Onze invloed oefenen we uit in de algemene en dagelijkse besturen van de verbonden partijen. Of in de vergadering van aandeelhouders of leden. We screenen de agenda van besluitvormende vergaderingen, becommentariëren deze en nemen deel aan deze vergaderingen. We hebben de gemeenteraad geadviseerd m.b.t. de jaarstukken 2020 en begrotingen 2022 van de gemeenschappelijke regelingen. We nemen deel in kerngroepen, vanuit het vakgebied of vanuit Financiën en in werkgroepen die door verbonden partijen worden ingesteld om belangrijke ontwikkelingen voor te bereiden. Voorbeelden in 2021: de voorbereiding van de nieuwe contractperiode afvalverwerking Twence, de voorbereiding van een regionaal warmtenet of de harmonisatie van gegevensuitwisseling tussen de basisadministraties gebouwen gemeenten en de WOZ-gegevens bij GBTwente.

We hebben de gemeenschappelijke regelingen geadviseerd m.b.t. te hanteren loon- en prijsstijging en er is overleg geweest over personeelsmutaties, investeringen, reservevorming en bedrijfsvoeringsrisico's. In strategische voorstellen hebben we de gemeenteraad geïnformeerd of gesproken in een technisch beraad of politieke markt.

Wetswijziging versterking positie van gemeenteraden

In de begroting informeerden wij over de voorgenomen wijziging van de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen. Deze is 14-12-2021 door de Eerste kamer vastgesteld en gaat op 1 juli 2022 in. Het voorstel beoogt de politieke verantwoording aan gemeenteraden te versterken, geeft gemeenteraden meer beïnvloedingsmogelijkheden zoals bv. het recht een adviescommissie in te stellen en het recht om een enquête te eisen als daar aanleiding toe is. De Raad van State heeft in haar reactie bedenkingen over de uitvoerbaarheid, omdat raadsleden nu al zwaar belast zijn en de wijzigingen weliswaar invloed geven, maar ook extra inspanningen vragen.

Risicomanagement bij de verbonden partijen

De risicobeoordeling van verbonden partijen wordt nu nog gedaan op basis van een beoordeling van de jaarstukken en begrotingen van deze partijen. Daarmee oordelen we met algemeen aanvaarde normen over in rapportages zichtbare grootheden zoals bijvoorbeeld weerstandsvorming, schuldpositie en resultaten in de meerjarenbegroting. Steeds meer verbonden partijen voeren een

eigen analyse van risico's uit. Hierover rapporteren ze in de begrotings- en verantwoordingsstukken. De wijze waarop risico's worden benoemd en geobjectiveerd verschilt sterk per partij. In de beoordeling van de meest recente jaarstukken en conceptbegrotingen is al weer een verbetering te zien.

Risicobeoordeling verbonden partijen

We hebben samen met Almelo, Enschede en Noaberkracht een risico-inventarisatie gehouden onder de verbonden partijen m.b.v. Naris Selfassessment. De contactpersonen van de verbonden partijen hebben relevante vragen beantwoord, waardoor een beeld verkregen kon worden over een aantal aspecten van risicogevoeligheid: bestuur, eigenaarsbelang, marktomgeving, flexibiliteit, contracten, opdrachtgeversrelatie, governance, control en kwaliteit. De hierna volgende tabel geeft aan hoe de organisaties zijn beoordeeld. Dit is afgezet tegen het financieel belang dat we hebben in de partij. De tabel is dezelfde als in de begroting 2022, omdat we 1x per jaar actualiseren.

Naam verbonden partij	Risicoscore organisatie	Financieel belang	Risicoscore totaal
Regio Twente ¹⁾	Laag	Laag	Gemiddeld
Veiligheidsregio Twente	Laag	Laag	Hoog
Sociaal Werk- en leerbedrijf Midden-Twente	Laag	Laag	Hoog
Stadsbank Oost-Nederland	Laag	Laag	Laag
Crematoria Twente	Laag	Laag	Laag
Regionaal Bedrijventerrein Twente	Laag	Laag	Gemiddeld
Omgevingsdienst Twente	Laag	Laag	Gemiddeld
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	Laag	Laag	Gemiddeld
BNG Bank N.V.	Laag	Laag	Laag
Twente Milieu N.V.	Laag	Laag	Gemiddeld
Twence B.V.	Laag	Laag	Gemiddeld
Enexis Holding B.V.	Laag	Laag	Laag
Warmtenetwerk Hengelo B.V.	Laag	Laag	Hoog
Warmtebedrijf Hengelo B.V.	Laag	Laag	Hoog

Ontwikkelingen verbonden partijen

Nieuwe en beëindigde verbonden partijen

Volgens planning zouden de 2 laatst overgebleven BV's, die zijn ontstaan uit de verkoop van Essent aan RWE in 2009, in 2021 opgeheven worden. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV zal zo mogelijk in 2022 worden opgeheven. CSV Amsterdam BV voert nog een procedure tegen de belastingdienst en zal daarna worden geliquideerd. Er is geen risico, groter dan het al in de BV's aanwezige vermogen.

De transitie van de Regio Twente naar verschillende nieuwe entiteiten zal hierna toegelicht worden

In de begroting staan we uitgebreid stil bij de ontwikkelingen van verbonden partijen. In deze jaarstukken zullen we compact de meest ingrijpende ontwikkelingen in 2021 weergeven. De jaarstukken 2021 van de verbonden partijen zijn nog niet bekend bij het schrijven van deze paragraaf.

Regio Twente

Regio Twente is in 2021 opgeheven. Vanaf juli zijn taken overgedragen en was de Regio Twente alleen nog gericht op afwikkeling van open eindjes van de transitie. Het Transitieplan 'Versterking regionale samenwerking door focus en eenvoud' is daarmee uitgevoerd. In 2021 zijn in bestuursovereenkomsten de nieuwe samenwerkingsvormen uitgewerkt. In 2021 zijn daarmee de volgende nieuwe entiteiten ontstaan:

- GR Gezondheid, formeel Openbaar Lichaam Gezondheid
- Stichting Twenteboard met als uitvoerend orgaan Twenteboard Development BV

Regio Twente is gewijzigd in Openbaar Lichaam Gezondheid (OLG) voor de taken publieke gezondheid (GGD Twente), jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente, OZJT en Samen 14), advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (Veilig Thuis Twente, VTT) en is gastheer voor Kennispunt Twente. Tot 1-1-2022 was Recreatieschap Twente

(in oprichting; beheerder van de 3 Twentse Recreatieplannen en toeristische routes) nog onderdeel van OLG. Corona heeft wederom een jaar haar stempel gedrukt op de GGD. De organisatie kon dit niet met de bestaande bezetting en heeft veel tijdelijke krachten tewerkgesteld.

De sociaal-economische taken liggen per 1-7-2021 bij Stichting Twente Board, de samenwerking van ondernemers, onderwijs en overheid. Vergaderingen van de Twente Board worden vanuit de Overheid voorbereid in de Bestuurlijk Overleg Sociaal Economische Structuurversterking (BOSS).

Tenslotte zijn de (vrijwillige) coalitietaken ondergebracht bij de gemeenten. Hengelo heeft gastheerschap van Netwerkstad, Milieu Duurzaamheid en Afval (MDA) en Mobiliteit op zich genomen. Enschede is gastheer voor IT-platform en Twentse Kracht, Rijsen-Holten voor Twenteraad. Aan al deze Coalitions of the Willing liggen samenwerkingsovereenkomsten ten grondslag, waarin afspraken zijn gemaakt over o.a. de samenwerkingsvoorwaarden, verdeling van personeel, kosten en uittredingsafspraken.

Veiligheidsregio Twente

De Veiligheidsregio was in 2021 de schakel tussen rijk en gemeenten als het gaat om de veiligheid van ons allen in het kader van Corona. De VRT heeft als crisisorganisatie het afgelopen jaar verschillende structuren en processen zeer intensief aangestuurd. Dat heeft veel capaciteit gekost. Regulier werk is blijven liggen. Daarbij zijn de kritieke taken, branden, incidenten en andere crises, niet in het gedrang gekomen. In 2021 is de hulpverlening toegenomen en het aantal incidenten licht afgenomen. De VRT heeft o.a. ondersteund bij de vluchtelingenopvang die we in november 2021 hebben georganiseerd in Hengelo. In het tweede Coronajaar is wel ruimte gecreëerd om oefeningen door te laten gaan.

De risicoscore is van "hoog" bijgesteld naar "gemiddeld". De zorgen zijn nog steeds gebrek aan flexibiliteit, hoge vaste kosten, die niet snel bij te sturen zijn. Daarbij dragen wij als middelgrote stad flink bij in de exploitatie, waardoor de financiële impact ook stevig is.

SWB Midden-Twente

SWB Midden Twente sluit het jaar 2021 financieel beter af dan vooraf begroot. Het effect van Corona op de werkzaamheden is onder controle. Voor wat betreft het onderdeel arbeidsontwikkeling zien we dat in 2021 het aantal trajecten weer verder is afgenomen. Echter de doelstelling op de resultaten wordt nog altijd behaald, ondanks de constatering dat de aangemelde cliënten gemiddeld een nog grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Het werkaanbod beschut werk is, ondanks Corona en de marktontwikkelingen, over de gehele linie stabiel geweest. Een toenemend probleem is echter de beschikbaarheid van materialen en de sterk fluctuerende inkooprijzen.

Overall is het kwaliteitsbeeld beheer openbare ruimte behaald. Inzicht in de kwaliteit van het werk buiten wordt steeds duidelijker. Kwaliteitsschouwen worden digitaal vastgelegd en het meldingssysteem geoptimaliseerd. Dit moet helpen de kwaliteit van de dienstverlening verder te verbeteren.

Punt van zorg blijft het teruglopend aantal WSW-ers. Hierop dient de SWB Groep te anticiperen qua werksoorten maar ook qua continuïteit van de organisatie.

De risicoscore "hoog" is gegeven vanwege de grote financiële impact van SWB. Alleen dat al vergt intensief toezicht. Als verreweg de grootste deelnemer dragen we een groot deel van het risico. Daarentegen is het geruststellend, dat de risicoscore zelf niet alarmeert. Alle aspecten scoren gemiddeld tot goed, "flexibiliteit" en "control" zijn risico verhogende factoren. Veel vaste lasten kunnen niet snel bijgestuurd worden en het meer in control zijn wordt nog als verbeterpunt aangemerkt.

Stadsbank Oost-Nederland

Over 2021 is een afname van de dienstverlening zichtbaar, dit is conform landelijk beeld sinds de Corona-crisis. Er wordt een inhaalslag verwacht zodra de steunmaatregelen stoppen. Daarom is besloten het personele bestand niet verder in te krimpen, ook al zouden teruglopende aantallen dit normaliter nodig maken. Het AB heeft besloten het geld in de bank te houden, kortom iedere

gemeente betaalt alsnog het niet geconsumeerde bedrag aan dienstverlening dat voor 2021 in de begroting stond. Dit is verwerkt in de afrekening over 2021.

De afdeling Bewind is met extra inzet weer op het juiste kwaliteitsniveau en hanteert het afgesproken maximale aantal bewinden. Er is goedkeuring van de rechtbank ontvangen, dus de verscherpte controle is stopgezet.

De Stadsbank is in 2021 gestart met het vormgeven van een nieuw dienstverleningsmodel en bijbehorend financieringsmodel. Er is een uitdrukkelijke wens om de dienstverlening te verbeteren, o.a. door beter aan te sluiten bij de lokale dienstverlening van 22 gemeenten, maar ook om versnelling in de processen te verkrijgen. Besluitvorming hierover wordt in 2022 verwacht.

Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT/BXL)

Dit is de formele naam van het bedrijventerrein. In de meeste communicaties wordt de handelsnaam Bedrijventerrein XL gebruikt. We hebben het dan over dezelfde rechtspersoon.

Het bedrijventerrein ontwikkelt zich zo goed, dat de verliesgevendheid gaat omslaan in een winstverwachting. Verlies nemen, dat is waar gemeenten rekening mee hielden en waarvoor al een verliesvoorziening was gevormd. In 2021 is meer grond uitgegeven (17 ha) tegen hogere prijzen, dan begroot (11,5 ha). De snellere uitgifte verkort de looptijd van de grondexploitatie. Oorspronkelijk zou in 2028 de laatste uitgifte plaatsvinden. Nu is dat 2024 of 2025. De meeste van die uitgiften staat al vast, omdat hier overeenkomsten aan ten grondslag liggen. Dan kan naar verwachting in 2025 de grondexploitatie beëindigd worden. Het nu verwachte resultaat op eindwaarde is niet meer € 5,5 miljoen negatief, maar € 4,9 miljoen positief. Aan 2021 kan € 1,4 miljoen winst toegerekend worden. Naast een hogere opbrengst levert verkorting van de looptijd ook plankostenvoordelen op: minder rentekosten, minder lang onderhoud, inkrimpen en eerder stoppen van de projectorganisatie en minder onvoorziene kosten.

De risicoscore is van "hoog" gewijzigd in "gemiddeld" als gevolg van de verbeterde vooruitzichten. Hierin is het nog verder verbeterde beeld richting eind 2021 nog niet verwerkt. Bij de volgende analyse in 2022 zal de risicoscore nog verder verbeteren.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

GBTwente heeft kwaliteit en excellence in de uitvoering van haar taken intensief handen en voeten gegeven in 2021 en heeft ingezet op het optimaal bedienen van inwoners met de slogan "persoonlijk en begrijpelijk". Door technische vereenvoudiging (QR-code bij aanslagen) en door een open houding heeft men de interactie met de inwoner opgezocht. Bezwaar maken is vereenvoudigd, waardoor minder inwoners hebben besloten om WOZ-bezwaarbureau's in te schakelen. Direct contact heeft ook een zakelijk voordeel: meer vragen vooraf beantwoorden betekent minder bezwaren achteraf. In 2021 zijn de laatste gemeenten overgegaan naar vastgoedwaardering op basis van vierkante meters gebruiksoppervlakte. Corona heeft wederom impact gehad op zowel de aanslagen als de inning en heeft veel communicatie met gemeenten gevergd om tot goed afgestemde besluiten te komen. De toeslagenaffaire kwam daar nog bij. Het project BAG-WOZ, dat de vlekkeloze uitwisseling tussen gebouwgegevens bij gemeenten (BAG) en bij GBTwente (WOZ) moet borgen, heeft een goede herstart gekregen.

Crematoria Twente

Het jaar 2021 stond in het teken van 2 belangrijke aspecten, het herstellen van de interesse in de vernieuwde crematoria voor inwoners in de rand van het verzorgingsgebied en de discussie over het publiek aandeelhouderschap. Daarnaast heeft Corona invloed gehad op de afname van aanvullende diensten, zoals catering. De naar verhouding geringe oversterfte door Corona wordt in de daarop volgende periode naar verwachting gecompenseerd door ondersterfte en heeft op termijn geen effecten. In 2021 heeft het aantal crematies weer herstel laten zien richting "normaal niveau". De jaarstukken 2021 moeten laten zien of het gelukt is het aantal crematies in overeenstemming te brengen met de capaciteit van de crematoria. Crematoria BV moet het structurele lastenniveau opnieuw in balans brengen met de structurele omzet.

Het rapport over het publieke karakter van de crematoria is in 2021 inzet geweest voor een stevige discussie over privatisering enerzijds en behoud van publieke invloed anderzijds. Wij hebben met de gemeenteraad gediscussieerd over de stellingname van Hengelo. Dit resulteerde in een duidelijk ja tegen aanhouden van onze betrokkenheid in Crematoria Twente. In november heeft ook het

Algemeen Bestuur geconcludeerd dat de meerderheid van gemeenten wil blijven participeren op dezelfde wijze als nu het geval is. Daarmee is deze discussie voorlopig weer beslecht.

Omgevingsdienst Twente (ODT)

Na twee enerverende opstartjaren is de ODT in de loop van 2021 in rustiger vaarwater terechtgekomen. De organisatie heeft zich verder ontwikkeld op het gebied van kwaliteit, dienstverlening, werkprocessen, monitoring en rapportering. Gezamenlijk met de ODT hebben wij begin 2021 een (waardierend) onderzoek uitgevoerd om de werkprocessen en de samenwerking te optimaliseren. Hierin zijn enkele aanbevelingen gedaan, waar in het najaar van 2021 een start mee is gemaakt. Dit heeft geresulteerd in het opstellen van een mandaatbesluit en een dienstverleningsovereenkomst tussen de ODT en de gemeente Hengelo die begin 2022 is ondertekend.

In 2021 is het conflict tussen de ODT en de gemeente Enschede geëindigd over de in te brengen taken en middelen. Dit heeft ertoe geleid dat alle Twentse gemeente de zogenaamde 'Variant 4-taken' hebben ingebracht bij de ODT. En daarmee zijn onze zienswijzen over de begroting komen te vervallen en hebben wij deze formeel ingetrokken.

Het grote aanbod van werk (met name aanvragen om vergunning en advies en hoge aantal juridische procedures) en schaarste in geschikt personeel op de arbeidsmarkt heeft knelpunten veroorzaakt. ODT heeft eind 2021 voorstellen gedaan om deze knelpunten te prioriteren en oplossen. Hierover zal in 2022 besluitvorming plaatsvinden.

Twente Milieu N.V.

Twente Milieu is onze afval inzameldienst en bedient sinds de toetreding van Haaksbergen en Wierden inmiddels 9 van de 14 Twentse gemeenten. Twente Milieu past sinds 2020 het kostprijs-plus systeem toe. Deze leidt stapsgewijs in 3 jaren tot een lagere belasting van de gemeente Hengelo op het gebied van afvalinzameling. Dit voordeel wordt via tarifiering of bijschrijving op de voorziening aan inwoners toegekend. Daarentegen zijn we meer gaan betalen voor de gladheidsbestrijding, waardoor de gemeentelijke exploitatie toch nadeel ondervindt van de herrekening van de kostprijzen. Twente Milieu heeft door toetreding van gemeenten het aantal bedrijfslocaties zien toenemen. Ze heeft onderzocht of centralisatie voordelen biedt. Vooralsnog is hier niet voor gekozen. In "Coronatijd" heeft Twente Milieu succesvol maatregelen genomen om haar dienstverlening te borgen. Daarnaast zijn in 2021 stappen gezet om duurzamer te werken. De eerste volledig elektrisch rijdende inzamelingswagens zijn in gebruik genomen en de daken liggen inmiddels vol met zonnepanelen.

Twence Holding BV

Twence heeft in haar strategie meer ruimte geschapen om een actieve en substantiële bijdrage te leveren aan de duurzame regionale energievoorziening en wil meer waardevolle grondstoffen uit afval en biomassa produceren om de grondstofkringlopen te sluiten. Corona heeft maatregelen noodzakelijk gemaakt, maar de bedrijfsvoering is niet onder druk komen te staan. De aandeelhouders hebben eind 2021 ingestemd met het nieuwe leveringscontract voor het verwerken van afval per 1-7-2022. De tarieven zijn laag marktconform en liggen voor vijf jaren vast.

Twence zal steeds meer haar rol als duurzaamheidsbevorderaar vervullen. In 2021 is een begin gemaakt met het ontwerpen van de hoofdstructuur voor een regionale warmtevoorziening. Twence is de bronleverancier en wil tevens het hoofdnet gaan aanleggen. De gemeenten Enschede, Hengelo en Borne kunnen hier het eerst op aansluiten. Ook heeft Twence met meerdere bedrijven afspraken gemaakt voor warmtelevering (oa. Grolsch) of de intentie hiertoe uitgesproken (oa. ZGT).

Enkele aandeelhouders willen hun aandelen verkopen en tegelijkertijd hun afvalverwerking aanbesteden. Omdat de statuten bepalen, dat alleen afval leverende overheidsinstellingen aandeelhouder kunnen zijn, is de kopersmarkt beperkt en slagen deze gemeenten er niet in de aandelen te verkopen. Als gemeenten hun contract niet verlengen zal verwerkingslijn 1 niet meer vol bezet kunnen draaien. Aanvulling met afval van derden is beperkt mogelijk in verband met de investingsregels.

Er loopt een rechtszaak van private concurrent AVR tegen Twence en de aandeelhoudende gemeenten. Hierin wordt de legitimiteit van de investering (niet hoeven aan te besteden) betwist. Wij zien de uitkomst hiervan met vertrouwen tegemoet.

Warmtebedrijf Hengelo B.V.

Warmtebedrijf Hengelo B.V. (WbH) is de energieleverancier voor warmte aan de eindgebruikers die

zijn aangesloten op het warmtenet in Hengelo. Ennatuurlijk is met 95% van de aandelen groot aandeelhouder. Naast het aandeelhouderschap in de B.V. heeft de gemeente Hengelo nog een belang vanwege een achtergestelde lening van € 1 miljoen die is verstrekt. De voorwaarden voor aflossing van deze lening vereisen een ruime winstgevendheid van het bedrijf. Tot nu toe was het twijfelachtig of die situatie bereikt zou worden en vanwege het onzekere karakter van deze lening is er een voorziening gevormd.

Door de verwachte groei van nieuwbouw in de concessiegebieden, de technische verbeteringen in het warmtesysteem die zijn doorgevoerd en het afgeven van een gelijkwaardigheidsverklaring door het college met een hogere EOR (equivalent opwekkendement), laat WbH voor 2022 – 2026 een voorzichtig positief beeld zien. Daarnaast is het warmtenet in Hengelo uitgeroepen tot het meest innovatieve warmtenet van Nederland. Hierdoor heeft WbH een veel betere marktpositie gekregen die zich vertaalt in groei van aansluitingen. Dat vraagt om investeringen voor het uitbreiden van de warmte-infrastructuur. Ondanks de geringe invloed (5%) heeft Hengelo een beleidsmatig belang waarvoor een samenwerking is aangegaan van 15 jaar. Het warmtenet biedt kansen om bestaande bouw aardgasvrij te maken en daarom volgen we WbH op de voet. De eerder uitgegeven lening van Hengelo verhoogt het financieel belang. Met de verwachtingen van 2021 (toen nog minder positief) blijft de risicoscore hoog. Een nieuwe risicoanalyse wordt meegenomen in de begroting 2023. Deze zal een iets positiever beeld geven.

Warmtenetwerk Hengelo B.V.

Warmtenetwerk Hengelo BV (WnH) voert alle transportactiviteiten middels het hoofdtransportnet uit. Firan is met 95% van de aandelen grootaandeelhouder en is de netwerkbeheerder op lokaal niveau. De gemeente heeft naast het aandeelhouderschap een belang, doordat ze een achtergestelde lening van € 1 miljoen heeft verstrekt. Warmtenetwerk is qua omzet afhankelijk van de klantenwerving door Warmtebedrijf. Er zal onderzocht moeten worden wat de consequenties zijn voor WnH bij eventuele realisatie van een regionaal warmtenet.

In 2021 bleek, dat de activa op de balans met de toen verwachte omzetprognoses niet terugverdiend zouden worden. Dit heeft geleid tot een afwaardering van de activa, die rechtstreeks leidt tot een verliespost in 2021, met een negatief eigen vermogen als gevolg. De financiële positie is verontrustend, wat uitgedrukt wordt in een hoge score bij de risicoinventarisatie.

De omzettoename bij Warmtebedrijf leidt echter automatisch tot omzettoename bij WnH. Bij voldoende warmteleverantie zal de situatie omslaan in winstgevendheid. De verbeterde prognoses maken de winstverwachting nog niet zo goed, dat de terugbetaling van de geldlening - met het oog op de complexe winstafhankelijke aflossingsvoorwaarden - waarschijnlijk wordt. Voor het verlies van de hoofdsom is een voorziening opgenomen.

Enexis N.V.

Enexis is de regionale energiedistributeur en een belangrijke speler in de energietransitie. Enexis heeft zeer grote investeringen gedaan en nog te doen om aan de toekomstige vraag naar elektriciteit te kunnen voldoen. Op dit moment kan Enexis nog niet in de pas blijven lopen met de vele initiatieven om stroom op te wekken. Dit is zowel een capaciteits- als een financiële uitdaging. Essent is met het rijk in overleg om medefinanciering te verkrijgen. Alleen al in de 1e helft van 2021 is € 240 miljoen geïnvesteerd en 467 megawatt energie (voor 140.000 huishoudens) op land aangesloten. De resultaten van Enexis staan onder druk, omdat ze gebonden zijn aan de rentevoet, die laag is. De halfjaarsrapportage 2021 laat een toename van winst per aandeel zien met 22%, na een verlies van 33% in 2020 t.o.v. 2019. In 2022 worden de netwerktarieven door de Autoriteit Consument & Markt (ACM) opnieuw bepaald en zal de impact van de lage rente zich nadrukkelijk (negatief) doen gelden. Ons risico is slechts het moeten afwaarderen van de boekwaarde van de aandelen. Dit risico is verwaarloosbaar.

BNG Bank N.V.

De BNG bank is, naast dat ze onze huisbankier is, een solide belegging. BNG behoort tot de gezondste banken van West-Europa. Ook in de afgelopen periode, waarin de Europese Centrale Bank alle banken sommeerde om buffervermogen te verhogen en dividenduitkeringen te beperken. De vorig jaar uitgestelde dividendbetalingen zijn in 2021 alsnog uitgevoerd. Er is slechts een gering financieel risico, dat alleen optreedt als de bank omvalt. In dat geval moeten we de boekwaarde van de aandelen t.b.v. € 436.000 afboeken. Die kans is nihil. De marktwaarde van de aandelen is een veelvoud daarvan.

Overzicht gemeentelijke verbonden partijen (per 31-12-2021)

Naam verbonden partij	Juridische vorm	Verplichte samenw.	Financiële bijdrage
1. Gemeenschappelijke regelingen			
Openbaar Lichaam Gezondheid (rechtsopvolger Regio Twente)	Openbaar lichaam	J	J
Recreatieschap Twente (in oprichting, formeel per 1-1-2020)	Bedrijfsvoeringsorg.	N	J
Veiligheidsregio Twente	Openbaar lichaam	J	J
Sociaal Werk- en leerbedrijf Midden-Twente	Openbaar lichaam	N	J
Stadsbank Oost-Nederland	Openbaar lichaam	N	J
Crematoria Twente	Openbaar lichaam	N	N
Regionaal Bedrijventerrein Twente	Openbaar lichaam	N	N
Omgevingsdienst Twente	Openbaar lichaam	J	J
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	Openbaar lichaam	N	J
Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo	Centrumgemeente regeling	N	nvt
Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo	Centrumgemeente regeling	N	nvt
2. Vennootschappen en coöperaties			
BNG Bank N.V.	N.V.	N	N
Twente Milieu N.V.	N.V.	N	N
Twence B.V.	B.V.	N	N
Enexis Holding B.V.	B.V.	N	N
Warmtenetwerk Hengelo B.V.	B.V.	N	N
Warmtebedrijf Hengelo B.V.	B.V.	N	N
CSV Amsterdam B.V. *	B.V.	N	N
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. *	B.V.	N	N
3. Stichtingen en verenigingen			
Twenteboard	Stichting	N	J
4. Overige verbonden partijen			
Euregio	Nederlands-Duitse GR	N	J
5. Instellingen met bestuurlijk belang overwegend met publieke middelen gefinancierd			
Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)	Vereniging	J	J
VNG Overijssel	Vereniging	J	J

* de gemerkte BV's komen voort uit de verkoop van Essent aan RWE en hebben een tijdelijk karakter.

Van alle verbonden partijen vermelden we een aantal kerngegevens, waarvan de informatieve waarde en de onderverdeling in categorieën verbonden partijen zoals in het BBV is bepaald. Voor de overzichtelijkheid en leesbaarheid van de tabellen splitsen we de tekstuele toelichting en de cijfermatige gegevens.

Toelichting gegevens

De balansgegevens van de verbonden partijen ontleen we aan de jaarstukken 2020 (2021 nog niet bekend) of de gepubliceerde halfjaarsberichten 2021. De jaarresultaten zijn gelijk gesteld aan de mutatie in het eigen vermogen, dus resultaat voor resultaatbestemming. Wij doen geen aanname m.b.t. de resultaten van private partijen, als deze niet door hen gecommuniceerd zijn.

Het financieel belang is de optelsom van de jaarlijkse exploitatiebijdrage, evt. aangevuld met de subsidiebijdrage en inkoopbedrag voor dienstverlening, het jaarlijkse dividend, het ingebrachte kapitaal en de verstrekte leningen en garanties. Dit is dan het maximale verlies dat zou kunnen

optreden bij bedrijfsbeëindiging. Jaarlijkse bijdragen zullen nooit geheel verloren gaan, deze worden (pragmatisch) voor 50% meegenomen.

Wat hier niet in meegenomen is: ons aandeel in de vermogenswaarde van de deelneming. Als deelnemer of aandeelhouder van een GR of BV kunnen we naast directe verliezen de potentiële opbrengst van ons aandeel verliezen. Dit speelt met name een rol in de grote BV's en NV's.

Gemeenschappelijke regelingen

Naam verbonden partij	Openbaar belang dat gediend wordt	Bestuurlijk belang	Beleid in programma
OL Gezondheid (re.opv. Regio Twente)	Gemeentelijke beleidsvoering primaire gemeentelijke processen	Deelname algemeen bestuur en afstemmingsberaden	2,3,5,6,7
Veiligheidsregio Twente	(Voorbereiding op) bestrijding van rampen en incidenten	Deelname algemeen en dagelijks bestuur	1
Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente (SWB) 1)	Ondersteuning mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en samenwerking beheer en onderhoud openbare ruimte	Deelname algemeen en dagelijks bestuur	6
Stadsbank Oost Nederland	Hulpverlening aan mensen met financiële problemen en schulden	Deelname algemeen en dagelijks bestuur	6
Crematoria Twente	Lijkbezorging met inachtneming van wettelijke voorschriften	Deelname dagelijks bestuur	7
Regionaal Bedrijventerrein Twente 2)	Regionale afstemming en ontwikkeling XL-businesspark	Deelname algemeen en dagelijks bestuur	3,8
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)	Gemeentelijke heffing en invordering lokale belastingen	Deelname algemeen en dagelijks bestuur	9,7
Omgevingsdienst Twente (ODT)	Handhaving wetgeving milieu	Deelname algemeen bestuur	7
Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo (Hengelo Centrumgemeente)	Schaal- en kwaliteitsvoordelen behalen en kwetsbaarheidsbeperking van aangesloten gemeenten op het gebied van sociale zaken	Verantwoordelijkheid gemeentebestuur Hengelo, inbreng deelnemende gemeenten via portefeuillehoudersoverleg	6
Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo (Hengelo Centrumgemeente)	Schaal- en kwaliteitsvoordelen behalen en kwetsbaarheidsbeperking van aangesloten gemeenten op ICT-gebied	Verantwoordelijkheid gemeentebestuur Hengelo, inbreng deelnemende gemeenten via portefeuillehoudersoverleg	9

Naam verbonden partij	Financiële belang	Eigen vermogen begin 2021	Eigen vermogen eind 2021	Vreemd vermogen begin 2021	Vreemd vermogen eind 2021	Resultaat 2021	Aandeel belang
OL Gezondheid (re.opv. Regio Twente)	2.178	10.484	10.484	37.005	37.005	0	12,9%
Veiligheidsregio Twente	3.174	2.822	2.822	55.396	55.396	0	13,6%
Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente (SWB) 1)	14.775	6.089	6.089	5.259	5.259	0	69,0%
Stadsbank Oost Nederland	440	1.183	1.183	15.001	15.001	0	8,0%
Crematoria Twente	50	1.564	1.564	14	14	0	14,9%
Regionaal Bedrijventerrein Twente 2)	2.735	5.232	5.232	115.210	115.210	0	23,0%
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente)	904	336	336	8.166	8.166	0	16,5%
Omgevingsdienst Twente (ODT)	443	1.671	1.671	651	651	0	7,0%
Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo (Hengelo Centrumgemeente)	Geen rechtspersoon; maakt onderdeel uit van de financiën van de gemeente Hengelo.						
Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo (Hengelo Centrumgemeente)	Geen rechtspersoon; maakt onderdeel uit van de financiën van de gemeente Hengelo.						

Opmerkingen over bovenstaande tabel:

- De risico's bij Regionaal Bedrijventerrein zijn volledig voorzien bij de deelnemende gemeenten.
- Het negatieve resultaat van SWB is het verwachte gevolg van dalende rijkssubsidies. SWB vangt dit zelf op door in te teren op haar eigen vermogen.

Vennootschappen en corporaties

Naam verbonden partij	Wijze van belang	Openbaar belang dat gediend wordt	Beleid in programma
Twente Milieu NV	Aandeelhouder en deelname bestuur	Gezamenlijke efficiënte duurzame afvalinzameling	7
Twence Holding BV	Aandeelhouder	Milieuverantwoordelijke afvalverwerking en kenniscentrum CO2-neutraliteit	7
BNG Bank NV	Aandeelhouder	Financiering publieke sector: laag houden kosten maatschappelijke voorzieningen	9
Enexis NV	Aandeelhouder	Beschikbaarheid van het energienet, duurzame energiesystemen en energietransport	9
CSV Amsterdam B.V.	Aandeelhouder	Afhandeling rechten en plichten n.a.v. verkoop Essent en Attero	9
Publiek Belang Electriciteitsproductie BV	Aandeelhouder	Afhandeling rechten en plichten n.a.v. verkoop Essent	9
Warmtenetwerk Hengelo BV	Financier en aandeelhouder	Duurzame energieproductie	7
Warmtebedrijf Hengelo BV	Aandeelhouder	Duurzame energieleverantie	7

Naam verbonden partij	Financiële belang	Eigen vermogen begin 2021	Eigen vermogen eind 2021	Vreemd vermogen begin 2021	Vreemd vermogen eind 2021	Resultaat 2021	Aandeel belang
Twente Milieu NV	2.911	10.287	10.287	17.945	17.945	n.b.	18,1%
Twence Holding BV	2.361	142.825	149.605	132.367	168.137	12.082	12,4%
Bank Nederlandse Gemeenten	721	5.097.000	5.062.000	155.262.000	143.995.000	236.000	0,3%
Enexis NV	428	4.116.000	4.241.000	4.635.000	5.154.000	199.000	0,07%
CSV Amsterdam B.V.	nihil	393	312	27	23	-43	0,2%
Publiek Belang Electriciteitsproductie BV	nihil	1.569	1.532	20	7	-37	0,2%
Warmtenetwerk Hengelo BV	974	107	-315	10.643	9.244	-461	5,0%
Warmtebedrijf Hengelo BV	1.239	3.836	4.296	7.726	7.376	461	5,0%

Voor banken is de solvabiliteit per definitie zeer laag. Daarom wordt bij banken naar de Tier 1 ratio gekeken. Deze geeft de verhouding van de vrije reserves ten opzichte van de (risico gewogen) verstrekte leningen aan. Voor BNG Bank is de Tier 1 medio 2021 36%, ruim boven het door de ECB vereiste niveau.

Overige verbonden partijen

Naam verbonden partij	Openbaar belang dat gediend wordt	Bestuurlijk belang	Beleid in programma
Euregio (Openb. Lichaam volgens NL-Duits recht, volgt niet BBV)	Belangenbehartiging gemeenten NL-Duitse grensstreek	Deelname algemeen bestuur en Euregioraad	9

Financiële belang	Eigen vermogen 01-01-2021	Eigen vermogen 12-2021	Vreemd vermogen 01-2021	Vreemd vermogen 12-2021	Resultaat 2021	Aandeel belang	Aandeel belang
24	2.064	2.064	23.630	23.630	0	0	

Het vreemd vermogen van de Euregio bestaat voor €21,8 miljoen uit de verplichting om bij de Euregio gestalde middelen van het Interreg-V-programma terug te betalen. Zonder deze middelen is er een normale verhouding eigen/vreemd vermogen.

Instellingen met bestuurlijk belang overwegend met publieke middelen gefinancierd

Bij de volgende verenigingen is in strikte zin geen sprake van een verbonden partij, omdat er geen sprake is van een financiële impact bij faillissement of aansprakelijkheid door garantstelling.

Naam verbonden partij	Aard van het belang	Openbaar belang dat gediend wordt	Beleid in programma
VNG, Vereniging Nederlandse Gemeenten	Lid van de vereniging met stemrecht	Krachtiger lokale overheid door samenwerking en belangenbehartiging	9
Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders Noord Nederland	Lid van de vereniging	Belangenbehartiging gemeenten in deelnemingen, w.o. Enexis NV en maatschappijen inzake verkoop Essent	9

Naam verbonden partij	Financiële belang	Eigen vermogen begin 2021	Eigen vermogen eind 2021	Vreemd vermogen begin 2021	Vreemd vermogen eind 2021	Solva-biliteit	Resultaat 2021
VNG, Vereniging Nederlandse Gemeenten	355	62.379	62.379	94.719	94.719	39,7%	n.b.
Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders Noord Nederland				n.v.t.			

In bijlage 9.3 is een overzicht opgenomen van de vertegenwoordiging namens onze gemeente bij de verbonden partijen.

In de paragraaf 6.5 Financiering is een overzicht van de deelnemingen opgenomen met inzicht in een mogelijke, hypothetische marktwaarde van de grootste deelnemingen.

6.7 Bedrijfsvoering

6.7.1 Organisatie

De ambtelijke organisatie van de gemeente Hengelo is continu in beweging.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Maatschappelijke ontwikkelingen en ingrijpende veranderingen in wet- en regelgeving zijn van grote invloed op ons werk; op wat we doen, hoe we dit doen en met wie we dit doen. Complexe vraagstukken en samenwerkingsvormen (zowel lokaal als regionaal) vergen andere sturing en flexibele inzet van mensen en middelen.

Ambities

Onze eigen ambities en het streven naar optimale dienstverlening aan de stad vraagt om een duidelijke focus op onze doelen en op een excellente taakuitvoering. Het college zet vol in op samenwerking, vernieuwing en transparantie.

Doorontwikkeling organisatie: Hengelo's werken

Wij streven naar een organisatie waarin de inwoner en ondernemer centraal staan. Een wendbare en zelfbewuste organisatie waarin medewerkers in hun kracht staan, eigenaarschap tonen en samenwerken om tot een zo goed mogelijke dienstverlening te komen voor de Hengelose inwoner en ondernemer. Er is sprake van concernsturing, er is focus op een heldere koers en strategie en integraliteit en doelmatigheid zijn in beeld.

In 2020 is het Programma Hengelo's Werken gestart om hieraan te werken en is onderzocht waar we met de organisatie naar toe willen, wat de opgaven hierin zijn en vervolgens welke organisatiestructuur het best bijdraagt aan deze gestelde doelen/opgaven. Met ingang van 1 juli 2021 is de organisatie opnieuw ingericht met de nieuwe leidinggevende functies van concernmanager, afdelingsmanager en teammanager- met elk hun eigen aandachtsgebieden en focus. Vanaf die periode zijn we gestart met de verrichten-fase: Hoe gaan we de gewenste verandering en cultuur doorvoeren en hoe nemen we onze medewerkers hierin mee. In deze fase komt dat wat ontworpen en ingericht is tot leven. Leidinggevend en medewerkers ontwikkelen de houding en het gedrag die nodig zijn in de nieuwe organisatiestructuur.

Om dit voor elkaar te krijgen is besloten het programma Hengelo's werken nieuw leven in te blazen en ligt vanaf 2021 de focus voor de komende twee jaar op drie programmaliijnen.:

- Opgavegericht werken: het daadwerkelijk werken met strategische opgaven en programmatisch werken, invulling geven van opdrachtgever en opdrachtnemerschap, duidelijkheid rondom sturing op opgaven vs lijnsturing.
- MD-traject/Leiderschapsontwikkeling : Leidinggevend en medewerkers spelen een belangrijke rol in het meenemen en ontwikkelen van de medewerkers bij deze veranderingen en ontwikkelingen. Dit wordt vormgegeven in een op maat gemaakt programma waarin samen leren ontwikkelen centraal staat. Daarbij willen we de kwaliteiten van de leidinggevend en medewerkers verder ontwikkelen en uitbouwen, de onderlinge samenwerking versterken en vanuit dienend leiderschap en de leidende motieven de gewenste cultuur doorontwikkelen.
- Leidende motieven: Persoonlijk, Respectvol, Duidelijk en Betrouwbaar zijn onze leidende motieven. Dat is de wijze waarop we onze dienstverlening vormgeven en hoe we met elkaar samenwerken. Dat doen we via de inhoudelijke lijn van de teams en via het gesprek met elkaar over onze motieven (gedrag en houding).

Als gevolg van de inzet op de drie lijnen van het programma Hengelo's werken kan beter, sneller en integraler antwoord worden gegeven op vragen uit de samenleving. Hierbij wordt vanuit een heldere koers beter samenhangend worden gestuurd op strategische vraagstukken die noodzakelijk zijn voor een toekomstbestendige stad. Inwoners, ondernemers, verenigingen en andere partners van de stad ervaren een zichtbaar betere en prettige dienstverlening en samenwerking waarbij doelmatigheid voorop staat.

Het domein bedrijfsvoering is de afgelopen jaren op verschillende manieren bezig geweest met haar eigen doorontwikkeling. Hierin hebben de volgende thema's centraal gestaan: (integraal) samenwerken, ontwikkeling tot businesspartner en (vergroten van) eigenaarschap. Voor 2022 zal de verdere ontwikkeling tot businesspartner met name de aandacht krijgen.

Eind 2020 is er een medewerkersonderzoek uitgevoerd, de uitkomsten hiervan geven voeding voor de verdere doorontwikkeling, opleiding en training. In 2022 zal er weer een MBO worden uitgevoerd en deze uitkomsten zullen de basis vormen voor verdere aanscherping in het programma Hengelo's Werken.

Bezuinigingstaakstelling

Als ambtelijke organisatie kijken we voortdurend kritisch naar onszelf. We kijken permanent of we zaken anders, slimmer, beter en efficiënter kunnen uitvoeren. Als bijdrage ter dekking van de in de Kaderbrief 2019-2022 opgenomen investeringsagenda is de ambtelijke organisatie een efficiency taakstelling opgelegd die op termijn oploopt naar 2% van de totale bruto loonsom (€ 400.000 in 2020 die oploopt naar € 840.000 structureel van 2022). Deze taakstelling is inmiddels structureel ingevuld en dient de komende jaren verder geëffectueerd te worden.

Dienstverlening- Leidende Motieven

Bij een moderne overheid hoort een moderne dienstverlening. De gemeente Hengelo wil haar dienstverlening nog meer vanuit de logica van de inwoners en partners (de Hengeloër) vormgeven. Om hier verder invulling aan te geven is er in 2020 gestart met het bepalen van de leidende motieven voor onze dienstverlening. Deze leidende motieven karakteriseren onze gemeente en bepalen de gewenste dienstverlening. Leidende motieven zijn de woorden die omschrijven hoe wij met onze inwoners en ondernemers willen omgaan. Want: hoe iemand onze dienstverlening ervaart, hangt af van het contact met één (of meerdere) van onze medewerkers.

De leidende motieven voor onze dienstverlening zijn: betrouwbaar, persoonlijk, duidelijk en respectvol. Per motief zijn verduidelijkende woorden toegevoegd om ervoor te zorgen dat we er allemaal hetzelfde beeld bij hebben. Want dan kunnen de motieven ook echt leidend zijn bij de manier waarop wij in contact zijn met onze inwoners en ondernemers. Bij 'persoonlijk' zijn dit bijvoorbeeld de woorden mensgericht, toegankelijk, inlevend en passend.

De leidende motieven zijn in 2021 ondergebracht in het programma Hengelo's werken om de motieven verder te implementeren in de organisatie. De regisseur dienstverlening is de trekker van deze programmalijn. Doel is om onze leidende motieven duidelijk zichtbaar te laten zijn in onze manier van werken en dienstverlening.

Bereiken?	Gedaan?
Een resultaatgerichte, effectieve en efficiënte organisatie	<p>Scherpe focus op de te bereiken resultaten vanuit de logica van de Hengeloër. Optimaliseren van de bedrijfsvoering en (concern) control, onder meer door het optimaliseren van de P&C-cyclus. Hiervoor is het programma 'P&C als belangrijkste sturingsinstrument' verder opgepakt in 2021. De belangrijkste doelen van dit programma zijn het verbeteren van de inhoud van de P&C producten.</p> <p>Daarnaast is in 2021 in het programma HW-lijn opgavegericht werken ingezet op het daadwerkelijk werken met strategische opgaven en programmatisch werken. Er wordt gewerkt aan het verder invulling geven van opdrachtgever- en opdrachtnemerschap, duidelijkheid rondom sturing op opgaven vs lijnsturing, producten, het verbinden van de P&C producten met interne sturing en soepeler P&C processen.</p>
Een wendbare organisatie met een grote mate van samenwerking, transparantie, creativiteit en innovatie	<p>Het aanpassen van onze organisatie aan alle veranderende eisen en omstandigheden is een continu proces. We hebben onder meer ingezet op:</p> <p><i>Dienstverlening:</i> doorontwikkelen van ons dienstverlening vanuit de logica van de Hengeloër. Hiervoor zijn vier leidende motieven vastgesteld: betrouwbaar, persoonlijk, duidelijk en respectvol. In 2021 is er een start gemaakt met het implementeren van deze leidende motieven in de organisatie. Hier zal de komende jaren verder op geïnvesteerd worden.</p> <p><i>Sociaal:</i> vanuit de transities in het sociaal domein is de fase van transformatie ontstaan. Dit betekent écht anders samenwerken met partners en burgers, meer vernieuwen en keuzes maken met lef. Hier is aan gewerkt, onder andere door middel van het interventieprogramma sociaal domein. In 2021 is het programma Sociaal domein gestart. De komende jaren zal hier verder op ingezet worden.</p> <p><i>Fysieke keten:</i> de veranderende omgeving vraagt om een open houding, gericht op samenwerking intern en extern. Denken in mogelijkheden, handelen met lef vanuit vertrouwen en rugdekking. De Omgevingswet zal vanuit deze grondwaarden worden ingevoerd. In 2021 zijn hiervoor verdere voorbereidingen getroffen.</p> <p><i>Cultuur:</i> : inzetten op de verdere ontwikkeling van eigenaarschap en samenwerken vanuit het programma HW. Het project doorontwikkeling dienstverlening heeft geresulteerd in leidende motieven voor de gemeente Hengelo.</p>

6.7.2 Personeel

Veranderingen in de organisatie en de wijze waarop het personeelsbeleid wordt vormgegeven en uitgevoerd, moeten goed op elkaar aansluiten. Een modern personeelsbeleid dat aansluit bij de wensen van werknemers en de organisatiedoelstellingen is een voorwaarde voor goed en aantrekkelijk werkgeverschap en een goed presterende organisatie.

Goed werkgeverschap gaat om meer dan het optimaal benutten en inzetten van de aanwezige competenties en kwaliteiten van medewerkers. Het moet uitnodigen tot ontwikkelen en leren, tot veranderen en verbreden van de inzetbaarheid. Dat laatste is juist in tijden van ontgroening en vergrijzing in combinatie met de te verwachten krapte op de arbeidsmarkt van groot belang.

Bereiken?	Gedaan?
Modern en aantrekkelijk werkgeverschap	Zorgdragen voor een prettig werkklimaat waarin medewerkers werken met plezier, eigenaarschap tonen en waar aandacht is voor ontwikkeling. Hiervoor is onder andere aandacht in het introductieprogramma voor nieuwe medewerkers en tijdens de HR gesprekken die met medewerkers worden gehouden. Daarnaast is dit onderdeel van het programma Hengelo's Werken.
Sociale werkgever die haar maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt	In het sociaal akkoord hebben het kabinet en sociale partners in 2013 afgesproken dat ze banen creëren bij reguliere werkgevers voor mensen met een arbeidsbeperking. Het quotum voor 2021 was voor overheidswerkgevers 2,35%. Voor Hengelo zou dit uitkomen op ongeveer 21,2 banen. Binnen Hengelo wordt inzet gepleegd om banen te creëren. Meerdere personen hebben inmiddels een proefplaatsing gehad. Bij team HRM zijn 6 plekken gecreeerd voor mensen met een garantiebaan. Afgelopen jaar zijn op deze plekken 6 personen werkzaam (geweest). Van hen hebben 4 personen de gemeente Hengelo weer verlaten. Daarnaast verrichten bij Gildebor, Visschedijk en het Twentebad ongeveer 100 mensen met een arbeidsbeperking werkzaamheden voor de gemeente Hengelo. Er wordt gewerkt aan een wetswijziging die het onderscheid tussen het bedrijfsleven en de overheid afschaft. Dit betekent voor de gemeente dat het quotum zal worden verlaagd.

Vergroten leervermogen en verbreden inzetbaarheid	De Twentse School draagt bij aan de ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers door middel van het aanbieden van een ruim assortiment aan opleidingen, trainingen en workshops. De Twentse School is er voor de 14 Twentse gemeenten en voor enkele andere, aan gemeenten gelieerde, (semi)overheidsinstanties. De inbreng van Hengelo is gewaarborgd door de Hengelose deelname in werkgroep Twentse kracht. Daarnaast is inmiddels ook ingestoken op het digitaal leerplatform Skillstown.
Vergroten van mobiliteit	De Hengelose loopbaanadviseur adviseert en begeleidt medewerkers met een loopbaanvraag(stuk). Dit kan gaan om een eenmalig loopbaanadviesgesprek of om een traject van meerdere gesprekken. In 2021 hebben in totaal 44 medewerkers een loopbaanvraag gesteld of traject doorlopen. In het kader van de samenwerking binnen het project Twentse Kracht heeft onze loopbaanadviseur ook 11 medewerkers uit andere Twentse gemeenten en organisaties begeleid/gesproken.
Optimaal benutten van talenten en het stimuleren van persoonlijk leiderschap	In 2021 is gestart met de verrichten fase van het programma Hengelo's Werken. Doel is een wendbare organisatie waarin medewerkers in hun kracht staan. Dit om tot een zo goed mogelijke dienstverlening voor de stad te komen. In de teams wordt ingezet op het vergroten van eigenaarschap en (integrale) samenwerking. Waarbij onze medewerkers en leidinggevendenden weten welke opdracht ze hebben en waar ze voor staan en hierin eigenaarschap tonen. Hierdoor zijn we wendbaar en kunnen goed en snel inspelen op externe of interne ontwikkelingen.
Leiderschapsontwikkeling	Om de gewenste verandering en cultuur verder te ontwikkelen is in 2021 een MD traject gestart en is dit een belangrijke lijn in het programma Hengelo's werken. Leidinggevendenden hebben een belangrijke rol in het meenemen van de medewerkers in het uitdragen en ontwikkelen van het gewenste gedrag en vaardigheden die daarvoor nodig zijn.
Integriteitsbewustzijn bevorderen	Integriteit heeft voortdurend onze aandacht in de organisatie, en wordt waar relevant onder de aandacht gebracht bij alle medewerkers. In 2021 is beleid vastgesteld om ondermijning bij indiensttreding te voorkomen. Voor alle nieuwe medewerkers geldt dat er een VOG overhandigd moet worden voordat zij in dienst komen. Voor aantal hoog risico functies geldt dat nieuwe medewerkers gescreend worden voordat zij indienst treden.
Goede arbeidsomstandigheden (veiligheid, gezondheid en welzijn)	Onderhouden van maatregelen gericht op fysiek en mentaal gezonde medewerkers waaronder extra aandacht voor agressie en geweld. Vanaf 2019 volgen medewerkers die regelmatig klantcontacten hebben, een agressietraining. In 2020 en 2021 heeft dit een vervolg gekregen door middel van een e-learning voor de hele organisatie. Daarnaast is er in 2021 via diverse kanalen aandacht geweest voor het gezond thuiswerken. Leidinggevendenden hebben een training gevolgd 'leidinggeven aan hybride werken'. Om het thuis werken te faciliteren en zo potentieel uitval te voorkomen is in 2020 een budget van 250 euro per medewerker beschikbaar gesteld voor thuiswerkplek verbetering. In 2021 is het ARBO beleid geactualiseerd, uitrol hiervan zal in 2022 plaatsvinden. In 2021 is de rol en functie van de vertrouwenspersonen geëvalueerd. De uitkomsten worden begin 2022 besproken en aanbevelingen opgepakt.
Een verlaging van het ziekteverzuim naar maximaal 4,5%	In 2021 was het totale ziekteverzuim 4,7 %. Vanaf 2020 werken we met een nieuwe arbodienst waarmee we hernieuwde afspraken hebben gemaakt over verzuimpreventie en verzuimbegeleiding. Het nieuwe verzuimbeleid, vanuit de visie eigen regie, is vastgesteld in 2021 en wordt middels een ontwikkelplan voor leidinggevendenden en medewerkers samen met de Bedrijfspoli in de organisatie geïmplementeerd. In 2021 is daarnaast het Arbo beleid vastgesteld, waarvan preventie een belangrijk onderdeel uitmaakt. In 2022 zal de implementatie hiervan plaatsvinden. De bedoeling en verwachting is dat dit het verzuimpercentage verder zal doen dalen.

6.7.3 Arbeidsvoorwaarden

Cao gemeenten 2021-2022

In februari 2022 is de nieuwe cao gemeenten definitief geworden. De onderhandelingen tussen de NVG en de bonden zijn gestart op 13 november 2020, maar zijn stroef verlopen. De onderhandelingen hebben zelfs enige tijd stilgelegen. De grootste struikelblokken waren de salarisontwikkeling, harmonisering van verlof en de bovenwettelijke sociale zekerheid. De VNG wilde gezien alle kosten die de coronacrisis met zich mee had gebracht voor werkgevers inzetten op een cao zonder salarisontwikkeling, terwijl de vakbonden wilden inzetten op een flinke salarisuitzetting gezien alle extra inspanningen die werknemers hebben moeten leveren door de corona maatregelen. De harmonisering van verlof lag al bij de cao gemeenten 2020 op tafel maar is toen doorgeschoven naar de volgende cao onderhandelingen. Over deze twee punten is overeenstemming bereikt. Dat is niet

gelukt voor de bovenwettelijke sociale zekerheid. Wel hebben partijen afgesproken heen gezamenlijke studie naar te gaan doen naar de wenselijkheid van behoud van de extra regelingen.

Pas na de zomer van 2021 zijn de onderhandelingen voor de cao 2021-2022 hervat, hetgeen heeft geleid tot een principeakkoord op 3 november 2021. Na ledenraadpleging bij de achterban van zowel de VNG (gemeenten) als de bonden (de leden) is de cao in februari 2022 definitief geworden. Hoewel de cao 2021 pas in februari 2022 definitief is geworden heeft deze terugwerkende kracht tot 01-01-2021.

Generiek functiewaarderingsstelsel HR21

In 2021 is het Hengelose functiehuis opnieuw gewaardeerd in een nieuw functiewaarderingsstelsel: HR21. Dit is een door de VNG ontwikkeld generiek stelsel dat door de meeste andere gemeenten ook wordt gebruikt. Het is een transparant stelsel met consistente functiebeschrijvingen, -waarderingen en -beloningen. HR21 is het eerste openbare landelijke benchmark platform dat borg staat voor kennisverbreding binnen de gemeentelijke sector. Bovendien biedt HR21 een permanent actueel functiebestand.

Rechtmatig inkopen HR-trajecten

HR trajecten die qua inkoopprijs boven de aanbestedingsgrens komen moeten volgens de regels van het inkoopbeleid worden ingekocht. Voor een goede borging hiervan komt een werkgroep HRM-Inkoop begin 2022 met een uitgewerkt voorstel.

Woon-werkvervoer naar het nieuwe stadskantoor en hybride werken

Bij het nieuwe stadskantoor zijn geen parkeerplaatsen voor medewerkers voorzien. Uitgangspunt is duurzaamheid, daarom wordt vooral ingezet op stimulering van fiets- en OV-gebruik. Er blijft echter een groep medewerkers over die toch met de auto reist. Voor deze groep moest een parkeeroplossing komen die overlast in de wijken rond het stadskantoor zo laag mogelijk zou maken. Tegelijk was het streven die parkeeroplossing niet zo aantrekkelijk te maken dat deze autogebruik zou stimuleren.

De stimuleringsmaatregelen en de parkeeroplossingen zijn beschreven in het Mobiliteitsplan woon-werkvervoer dat het college heeft vastgesteld op 17 december 2019. Gepland was om in 2020 de effecten van de ingevoerde maatregelen te monitoren en te evalueren en waar nodig tot aanpassingen komen. In 2020 hebben de medewerkers van de gemeente Hengelo in verband met de corona crisis veel minder naar het stadhuis gereisd dan normaal. Het was in 2020 dan ook niet zinvol om de ingevoerde maatregelen te evalueren. Ook in 2021 is in verband met de corona maatregelen voornamelijk thuis gewerkt. Dit maakte evaluatie in 2021 evenmin zinvol. In 2022 zal opnieuw worden bekeken of evaluatie van het vervoersplan woon-werk zinvol is. Inmiddels is duidelijk dat naast werken op kantoor ook na de corona crisis thuis- en hybride werken blijvend is. De organisatie wordt aangepast aan dit nieuwe concept.

Bereiken?	Gedaan?
Implementatie cao gemeenten 2021-2022	<p data-bbox="560 226 1093 248">De volgende afspraken zijn in de cao overeen gekomen.</p> <p data-bbox="560 282 778 304">Salaris ontwikkeling</p> <ul data-bbox="614 338 1396 456" style="list-style-type: none"> • een salarisverhoging van in totaal 3,9% (1,5% per 01-12-2021 en 2,4% per 01-04-2022) • een minimum uurloon van € 14,-, • een eenmalige uitkering van € 1.200,- bruto • een thuiswerk vergoeding van € 2,- per dag <p data-bbox="560 490 754 512">Verlof en vitaliteit</p> <ul data-bbox="614 546 837 568" style="list-style-type: none"> • Per 1 januari 2022 <p data-bbox="560 602 1396 766">Het verlofsparen wordt geïntroduceerd: een medewerker kan bovenwettelijke vakantie uren opsparen om deze later in te zetten zonder dat die uren vervallen. Daar staat tegenover dat de mogelijkheid om in een jaar meer uren te werken dan de formele arbeidsduur om extra vakantie uren op te bouwen komt te vervallen. Verder is een onvolkomenheid in de huidige cao verholpen (de 'prijs' van verlofuren die een medewerker koopt wordt gelijkgetrokken met de 'prijs' die de werkgever betaalt voor die uren als een medewerker vertrekt en de uren niet heeft benut).</p> <ul data-bbox="614 799 837 822" style="list-style-type: none"> • Per 1 januari 2023 <p data-bbox="560 855 1396 1048">Iedere medewerker heeft vanaf 1 januari 2023 zes bovenwettelijke vakantiedagen. Het leeftijd verlof en lokale vrije dagen (zoals Bevrijdingsdag, Goede Vrijdag en de dag na Hemelvaart) komen daarmee te vervallen. Er komt een afbouwregeling voor medewerkers die op 1 januari 2023 jonger dan 60 jaar zijn en meer bovenwettelijke vakantiedagen hebben. Medewerkers die minder dan 6 bovenwettelijke vakantiedagen hebben krijgen per 1 januari 2023 direct 6 dagen. Deze nieuwe verlofregeling gaat in per 1 januari 2023. Dit is de reden dat het principeakkoord een looptijd heeft <i>tot en met</i> 1 januari 2023 en niet zoals gebruikelijk <i>tot</i> 1 januari.</p> <p data-bbox="560 1081 922 1104">Bovenwettelijke sociale zekerheid</p> <p data-bbox="560 1137 1396 1301">De inzet van werkgevers was om de bovenwettelijke regelingen voor arbeidsongeschikte medewerkers uit de cao te halen. Dit, omdat het zogenaamde 'derde ziektejaar' weliswaar bijdraagt aan de inkomenszekerheid van een arbeidsongeschikte medewerker maar ook remmend werkt op de re-integratie van die medewerker. Hierover is echter in de onderhandelingen geen overeenstemming bereikt tussen de VNG en de bonden. Wel wordt een gezamenlijke studie voorgesteld naar in hoeverre de huidige bovenwettelijke regelingen in stand moeten blijven.</p> <p data-bbox="560 1335 762 1357">Ouderschapsverlof</p> <p data-bbox="560 1391 1396 1532">Vanaf 2 augustus 2022 kunnen medewerkers ten aanzien van ouderschapsverlof zelf de duur, spreiding en het percentage van loon doorbetaling bepalen. De totale periode en percentages zijn gebaseerd op de huidige afspraken. De afspraak gaat in op 2 augustus 2022 omdat vanaf dat moment medewerkers recht hebben op een uitkering van het UWV gedurende 9 weken van het ouderschapsverlof. De cao aanpassing maakt het mogelijk om het betaalde ouderschapsverlof in de cao af te stemmen op de uitkering van het UWV.</p> <p data-bbox="560 1565 810 1588">Financiering A&O fonds</p> <p data-bbox="560 1621 1396 1740">De financiering van het A&O fonds is geregeld in een aparte cao, namelijk de cao A&O fonds gemeenten. Op 3 november 2021 is deze cao met een jaar verlengd. In het principeakkoord voor de cao gemeenten is afgesproken om de financiering voor een langere periode te gaan borgen. Hiervoor wordt in 2022 een cao A&O fonds gemeenten gesloten met een looptijd tot en met 2027.</p> <p data-bbox="560 1774 1396 1937">Bovenstaande afspraken zijn deels al verwerkt in de HR-processen en systemen zoals Youforce, deels gebeurt dit in de loop van 2022 (de flexibelere inzet van ouderschapsverlof is bijvoorbeeld pas vanaf augustus 2022 mogelijk). Medewerkers zijn door middel van communicatie op Intranet meegenomen in de cao-ontwikkelingen. Om de ontwikkelingen blijvend te monitoren en deze en toekomstige cao's en andere landelijke ontwikkelingen goed te implementeren is binnen HRM een ongoing werkgroep 'landelijke ontwikkelingen arbeidsrecht en arbeidsvoorwaarden' opgericht.</p> <p data-bbox="193 1948 555 2016">Duurzaam woon-werkvervoer naar het stadhuis en bestending hybride werken</p> <p data-bbox="560 1948 1396 2038">Er is in het vervoer plan woon-werk ingezet op een eenmalige verhoging van het uitruil bedrag voor een (elektrische) fiets in het IKB. Hiervan hebben veel medewerkers gebruik gemaakt. Daarnaast wordt OV-gebruik gestimuleerd door medewerkers die verder dan 15 km van het stadhuis wonen een maandelijkse tegemoetkoming van 10 euro aan te</p>

Generiek
functiewaarderingsysteem HR21

Rechtmatig inkopen HR-trajecten

bieden. Medewerkers die toch met de auto (moeten) reizen kunnen gebruik maken van dagparkeerterreinen. Gezien de corona maatregelen in 2021 is er in dat jaar niet veel woon-werkvervoer geweest waardoor evaluatie van het woon-werkvervoer nog niet zinvol was.

Thuis- en hybride werken blijven ook na 2021 naast werken op kantoor bestaan. Het CMT heeft de memo 'hybride werken', waarin staat wanneer en onder welke condities we thuis of kantoor werken, vastgesteld. In de cao gemeenten 2021 is een thuiswerkvergoeding van 2 euro per thuiswerkdag opgenomen, als tegemoetkoming in de hogere (energie)kosten die komen kijken bij thuiswerken.

In 2021 is het functiewaarderingsysteem HR21 ingevoerd. Alle functies in de organisatie zijn ingedeeld in dit systeem. Een aantal medewerkers is het niet eens met het profiel waarin hun functie is ingedeeld heeft een reactie ingediend. Hiervoor lopen nog trajecten bij de mediator en de geschillencommissie. In de meeste gevallen komen de leidinggevende en de medewerker in de mediation fase tot overeenstemming. Een klein aantal medewerkers heeft zijn reactie voorgelegd aan de geschillencommissie.

Alle HR-adviseurs en twee beleidsmedewerkers hebben het certificaat 'vakbekwaam toepasser functie indelen HR21' behaald. Er is een werkgroep 'APK HR21' opgericht om te monitoren welke acties nodig zijn om het functie bestand ctueel te houden.

HR-trajecten die qua inkoopprijs boven de aanbestedingsgrens komen moeten, om deze rechtmatig in te kopen, volgens de regels van het inkoopbeleid woren ingekocht. Ter borging hiervan is een werkgroep HRM-Inkoop opgericht. Deze bekijkt periodiek welke trajecten op de agenda staan, of verwacht wordt dat deze boven de aanbestedingsgrens komen en zo ja, wat hiervoor de beste inkoopstrategie is.

6.7.4 P&O-Processen

In het kader van het organisatiedoel om een resultaatgerichte, effectieve en efficiënte organisatie te zijn, zetten we in op verdere optimalisatie van de P&O-processen.

Bereiken?	Doen?
De juiste HR-informatie optimaal, tijdig en digitaal beschikbaar op de juiste plek.	In 2021 zijn nieuwe digitale processen ingericht in Youforce voor o.a. de doorstroom van medewerkers in de organisatie en aanvragen/registreren van mutaties op arbeidsvoorwaardelijk vlak. Ook bestaande processen zijn verder geoptimaliseerd voor wat betreft de vastlegging en correspondentie. Daarbij is uitgegaan van registratie aan de bron en efficiënte werkprocessen (die voldoen aan de vastgestelde SLA's). Bovendien zijn er nieuwe digitale modules geïmplementeerd binnen Youforce op het gebied van Werving & Selectie en Verzuim. Ook het personeelsinformatiesysteem Beaufort is in de cloud gezet, waardoor actieve signalering op data en bijzondere gebeurtenissen mogelijk is gemaakt voor medewerkers, leidinggevend en HR Services. Tenslotte is de HR-informatie voor medewerkers en leidinggevend beter online vindbaar gemaakt op het intranet en is periodiek een HR update met nieuwsberichten verstuurd naar de leidinggevend.
Medewerkers die goed toegerust zijn om binnen veranderende werkprocessen en met vernieuwende ICT-technologie te functioneren	Bij het implementeren van nieuwe technologieën en systemen en bij het aanpassen van werkprocessen is aandacht besteed aan de betrokkenheid en training van medewerkers en leidinggevend. Er heeft o.a. een sessie voor alle leidinggevend plaatsgevonden waarbij Youforce en de aanpalende modules zijn toegelicht, er is videomateriaal ontwikkeld en beschikbaar gesteld op intranet voor veelvoorkomende workflows in Youforce en er is een Trello-bord ontwikkeld voor adviseurs en leidinggevend van alle beschikbare Youforce-processen.

6.7.5 Informatievoorziening en technologie

Gemeente Hengelo wil een vitale partner zijn voor haar inwoners en ondernemers. IT is daarbij een onmisbare schakel in het realiseren van een effectieve bedrijfsvoering en een mensgerichte dienstverlening. Om de strategische doelen te behalen is een goede informatiehuishouding en IT essentieel geworden.

De gemeente Hengelo is te kenmerken als een informatie-intensieve organisatie met een primaire focus op dienstverlening aan haar burgers, organisaties en ketenpartners vanuit de leidende motieven van persoonlijk, duidelijk, respectvol en betrouwbaar. Daarnaast verzorgt de gemeente Hengelo de IT voor een aantal externe organisaties en neemt zij deel in verschillende samenwerkingsverbanden.

Deze organisatiekenmerken vragen om een betrouwbare en veilige informatievoorziening. De medewerkers van de gemeente en hun ketenpartners moeten kunnen beschikken over betrouwbare informatie om burgers optimaal te kunnen bedienen. Bovendien moeten burgers en bedrijven erop kunnen vertrouwen dat hun gegevens in goede handen zijn bij de gemeente. Informatiebeveiliging en privacy zijn de afgelopen jaren steeds belangrijker geworden in relatie tot het "hebben" van een goede informatievoorziening en technologie.

Informatiebeveiliging is het proces van vaststellen van de vereiste beveiliging van informatiesystemen in termen van betrouwbaarheid, beschikbaarheid en integriteit alsmede het treffen, onderhouden en controleren van een samenhangend pakket van bijbehorende maatregelen.

Privacy is met de komst van de AVG een belangrijke pijler geworden binnen de maatschappij. De AVG heeft tot doel dat wij, de gemeente Hengelo, nog zorgvuldiger met persoonsgegevens omgaan dan wij al deden. Ook moeten we in staat zijn om dit aan te tonen. Door technische en organisatorische maatregelen te treffen dient dit te worden bewerkstelligd

Bereiken?	Doen?
Verbeterde dienstverlening	<p>Gemeente Hengelo is open en transparant. We zorgen dat onze inwoners zoveel mogelijk, ongeacht het kanaal, toegang hebben tot de voor hen relevante informatie. Die informatie is transparant, digitaal beschikbaar en toegankelijk. Hiervoor is onder andere de Wet open overheid (Woo) in voorbereiding. Zie hiervoor de alinea 'Aansluiten bij landelijke ontwikkelingen'. In 2022 wordt de implementatie van de Woo afgerond. Ook zijn in 2021 de acties afgerond om de Wet Electronische Publicatie (WEP) te implementeren.</p> <p>In 2021 hebben we voor burgerzaken een aantal e-formulieren opgeleverd waarmee we het aanvraagproces voor documenten voor zowel burger als bedrijven hebben geoptimaliseerd. Grootste winst hierin is dat de betaling direct via ons verloopt d.m.v. iDeal en niet meer via GB-Twente hoeft te lopen. Tevens hebben we voor evenementen- en standplaatsvergunning het aanvraagproces gedigitaliseerd. Waardoor dit proces efficiënter verloopt en meerdere aanvragen in één keer goed behandeld kunnen worden.</p>
Efficiëntere bedrijfsvoering	<p>Om het huidige zaakstelsel (wat we sinds 2010 in gebruik hebben) te kunnen vervangen, hebben we in 2021 een visie Zaakgericht werken opgesteld die de basis vormt voor de aanbesteding van de opvolger van het huidige zaakstelsel. Door onzekerheden en het tempo rondom Common Ground zijn we nog niet overgegaan op het aanbesteden van een nieuw zaakstelsel. In 2022 zijn we voornemens om weliswaar in andere vorm alsnog een aanbesteding uit te voeren.</p> <p>De Corona crisis heeft ook in 2021 een grote impact op onze manier van werken gehad. Thuiswerken bleef veelal de norm en vergaderingen werden digitaal of hybride. In 2021 hebben we daarom aandacht besteedt aan het verdergaand digitaliseren van onze archieven en vindbaarheid van informatie. Zo hebben we onder andere de aanbesteding uitgevoerd voor, en de implementatie gestart van, een 'elastic search' oplossing voor het beschikbaar stellen van het archief van de bouw- en milieudossiers. Daarnaast hebben we de audio- en videomiddelen van de raadszaal verbeterd, een grote verbetering voor zowel de raad als de toehoorder. Voor de kantooromgeving hebben we de strategie en roadmap opgesteld om op basis van Microsoft 365 een moderne IT omgeving op te bouwen en het plaats- en tijdsafhankelijk werken verder te ondersteunen. Hiermee hebben we ook gedeeltelijk invulling gegeven aan onze cloud-strategie. In 2022 en verder geven we uitvoering aan deze roadmap en zetten we de strategie op ten aanzien van SaaS dienstverlening en public cloud. In 2021 hebben we hierin al Teams videobellen beschikbaar gesteld (naast Zoom) voor medewerkers om beter met onze ketenpartners samen te kunnen werken.</p>

	<p>Om de grip op onze IT en informatiseringsomgeving te verbeteren hebben we eind 2021 een start gemaakt met het onderzoeken en in kaart brengen van de business-, informatie- en IT architectuur.</p>
Datagedreven sturing	<p>In 2021 hebben we de positie van het Kern Datateam versterkt binnen de organisatie en hebben we datavaardigheid en databewustzijn onder de aandacht gebracht.</p> <p>Daarbij is een aantal dashboards opgezet en geïmplementeerd in de organisatie. De focus in 2021 lag hierbij op grip op informatie binnen het sociaal domein voor de ondersteuning en zorg vanuit WMO en Jeugd. Binnen andere domeinen is gewerkt aan grip op personeelslasten, inzicht in verkoop/ontwikkeling bedrijventerreinen en monitoring van beleidsdoelen.</p>
Aansluiten bij landelijke ontwikkelingen	<p>De Omgevingswet is uitgesteld en treedt nu op 1 januari 2023 in werking. Bij de Omgevingswet hoort een goede digitale ondersteuning. Dat is het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Alle digitale informatie is straks op 1 plek te vinden: het Omgevingsloket. Via dit loket kan iedereen snel zien wat mag en wat niet volgens de Omgevingswet. In 2021 zijn we gestart met de implementatie en aansluiting van de voor Hengelo relevante systemen, waaronder de VTH-software. Door de afhankelijkheden met het uitstel van de Omgevingswet en DSO wordt deze implementatie in 2022 afgerond.</p> <p>In 2021 is verder voorbereid op de implementatie van de Wet open overheid (Woo) ten behoeve van het verdergaand digitaal ontsluiten van informatie. In 2022 wordt de implementatie van de Woo afgerond.</p> <p>Digitale transformatie is zowel een culturele en bedrijfstransformatie als een technologische transformatie waarbij een optimale integratie van digitale technologieën en oplossingen kan plaatsvinden. Het is een fundamenteel andere kijk op klantervaring, bedrijfsmodellen en processen waarbinnen digitale informatie een cruciale rol speelt. Het doel is het vinden van nieuwe manieren om waarde te leveren en efficiëntie te verbeteren. Om de impact van de Digitale Transformatie voor ons goed in beeld te krijgen hebben we in 2021 een programma Digitale Transformatie geformuleerd, waar we in 2022 uitvoering aan gaan geven. De verwachting is dat deze Digitale Transformatie ook een financiële impact zal hebben. In 2022 zal dit in beeld worden gebracht.</p>
Informatiebeveiliging	<p>Het dreigingsbeeld is de afgelopen jaren flink veranderd. De gebeurtenissen bij buurgemeente Hof van Twente hebben inzicht gegeven in de kwetsbaarheid en de gevolgen die een hack met zich mee kan brengen. In 2021 zijn naast diverse (technische) maatregelen ook maatregelen genomen om de informatiebeveiligingsfunctie te verstevigen. Zowel het toekennen van een volledige FTE voor de CISO-functie als een vast budget voor informatiebeveiliging dragen bij aan een betere verankering van informatiebeveiliging binnen onze organisatie.</p> <p>Om te zorgen dat bij de start van een project of bij de aanschaf van software tijdig informatiebeveiliging- (security) en de technische- vraagstukken in kaart worden gebracht is een handreiking (security-by-design) gemaakt waarin deze aandachtsgebieden zijn opgenomen. De handreiking zorgt ervoor dat het makkelijker wordt gemaakt om tijdig de juiste vereisten mee te geven en vragen te stellen over informatiebeveiliging en de techniek (IT).</p> <p>In 2021 zijn grote stappen gezet om te komen tot de herijking van het strategisch informatiebeveiligingsbeleid voor de periode 2022 - 2025 welke in kwartaal 1 in 2022 in proces zal worden gebracht om te worden vastgesteld door het college</p> <p>De vakgebieden informatiebeveiliging en privacy kennen veel overlap en raakvlakken. De samenwerking tussen de 2 vakgebieden is geïntensiveerd en naast de verschillende overlegvormen wordt er waar mogelijk en relevant samen opgetrokken</p> <p>De Ensia-audit over het jaar 2020 is afgerond. De Ensia-audit over het jaar 2021 is opgestart. De audit van 2021 heeft plaatsgevonden op basis van de BIO-uitgangspunten. Onderdeel van de Ensia-audit is de audit op Suwinet en de audit op de DigiD-aansluitingen van de gemeente Hengelo.</p>
Samenwerken: samenwerking in Twente verstevigen en uitbouwen	<p>De gemeente Hengelo verzorgt de dienstverlening op het terrein van automatisering voor de gemeente Oldenzaal en de SWB. In 2021 is de relatie met beide partners verder geprofessionaliseerd en verstevigd. De gemeente Haaksbergen heeft in 2021 gekozen om de IT-voorzieningen onder te gaan brengen bij gemeente Hengelo. De implementatie hiervan wordt uitgevoerd in 2022. Daarnaast voert Haaksbergen een onderzoek uit over informatiemanagement Hengelo een potentiële leverancier is. Om de impact daarvan voor ons zelf ook goed te kunnen inschatten, zijn we een onderzoek gestart om meer in zijn algemeenheid te onderzoeken wat de impact aan het faciliteren van informatiemanagement voor andere gemeenten op onze eigen organisatie is.</p> <p>De samenwerking binnen de regio is in 2021 verder geïntensiveerd. Naast een actieve rol binnen het IT Platform Twente in de stuurgroep, kernteam, strategieteam en innovatieteam hebben we een efficiëntieslag gemaakt door bepaalde koppelingen met leveranciers samen in de regio in te richten.</p> <p>Tevens hebben we in 2021 met gemeente Enschede een verkenning uitgevoerd voor het intensiveren van de onderlinge samenwerking.</p>

Op het onderwerp informatiebeveiliging en privacy wordt intensief samen met de Twentse gemeenten opgetrokken. De verantwoordelijke medewerkers (CISO's en FG's) zorgen voor periodieke overleggen en ondersteunen elkaar rondom vraagstukken en uit te voeren werkzaamheden. Informatieveiligheid en privacy kan immers niet (meer) alleen op het niveau van een individuele gemeente opgepakt worden. Zo zijn in 2021 zowel een FG- als een CISO-kenniskring in het leven geroepen waar de gemeenten en samenwerkingsverbanden eens per kwartaal relevante onderwerpen bespreken. Hengelo is kartrekker van de beide kenniskringen

6.7.6 Inkopen van diensten, leveringen en werken

De afgelopen jaren is flink ingezet op het verder professionaliseren van de inkoopfunctie. In 2021 is het aantal onrechtmatige inkoopdossiers hierdoor verder afgenomen. Het investeren in de decentrale inkooporganisatie blijft de continue aandacht houden. Rechtmatigheid is hierbij een randvoorwaarde, terwijl doelmatigheid het belangrijkste uitgangspunt is.

In 2021 is het geactualiseerd inkoop- en aanbestedingsbeleid vastgesteld. Gemeente Hengelo hanteert hierdoor hetzelfde beleid als de andere Twentse gemeenten. Ook is er een Intern Protocol bij het inkoop- en aanbestedingsbeleid vastgesteld dat medewerkers instructies geeft over de toepassing van het beleid. In 2021 hebben er verschillende basis- en verdiepingstrainingen plaatsgevonden voor medewerkers met een rol in de inkooporganisatie. Het inkoopbeleid en het bijbehorende intern protocol waren hierin belangrijke thema's.

Het datateam en inkoop hebben in 2021 een inkoopdashboard opgeleverd om de organisatie beter te kunnen adviseren. De organisatie heeft tevens nieuwe aanbestedingssoftware van Mercell in gebruik genomen. Hierin zijn processen en sjablonen opgenomen, waardoor de organisatie op een eenvoudige en gestructureerde manier kan inkopen. Het voorkomt dat er fouten worden gemaakt, zorgt voor een betere dossiervorming en de gestandaardiseerde manier van werken geeft ondernemers duidelijkheid. In 2021 is begonnen met de voorbereiding van het project professionalisering contractmanagement. In 2022 wordt dit project uitgevoerd.

In 2021 heeft het college een besluit genomen om parkeermeters (onderhoud en software binnenstad) bewust onrechtmatig in te kopen. De onrechtmatigheid á €535.000,- wordt zichtbaar in de jaarrekening 2022.

Overzicht onrechtmatige inkoopdossiers boekjaar 2021

Herkomst fout (jaar)	Domein	Thema	Onrechtmatig 2021	Status
2016	Sociaal	Leveren computers minimabeleid	77.936	onderhanden
2014	Fysiek	Parkeermeters onderhoud en software binnenstad	89.019	o.b.v. collegebesluit
2017	Fysiek	Verkeersafzettingen en regelaars	86.810	onderhanden
2018	Bedrijfsvoering	Drukwerk, mailings en papier	69.272	onderhanden
Totaal			323.037	

6.7.7 Huisvesting

Het afgelopen jaar 2021 met de vele beperkende maatregelen heeft ook zijn weerslag gehad op het gebruik van het Stadhuis. Veel heeft men vanuit huis gewerkt ondersteund met de digitale vergadertechnieken en ICT ondersteuning. Daarnaast was het wel steeds mogelijk om 'pandemie' veilig te werken op het Stadhuis, gebruikmakend van alle aanwezige faciliteiten. Alles gerelateerd aan de toen geldende maatregelen.

Door het beperkte gebruik van het Stads kantoor is de geplande evaluatie na 4 maanden aangehouden. Deze evaluatie zal in 2022 uitgevoerd worden in samenwerking met de werkgroep 'terug naar kantoor en het hybride werken'.

Bereiken?	Gedaan?
Pandemie veilige werkomgeving Stadskantoor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Intensiveren schoonmaak, desinfecteren kritieke punten. ▪ Implementeren pandemie gerelateerde maatregelen. ▪ Beschikbaar maken en houden werkplekken. ▪ Aanpassen vergaderzalen inclusief Zoom faciliteiten. ▪ Uitbreiden mogelijkheden tot digitaal werken.
Dienstverlening op Stadskantoor voortzetten	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Constante afstemming van de dienstverlening op de afgekondigde pandemie maatregelen.

6.8 Subsidies

Wat willen we bereiken

De gemeente Hengelo verleent subsidies om bepaalde doelen te bereiken. De doelen zijn omschreven in de programma's van de Beleidsbegroting en in specifieke beleidsnota's. De subsidieverlening moet voldoen aan de regels van de Algemene wet bestuursrecht, de Algemene subsidieverordening en de subsidie uitvoeringsregelingen. De laatste twee worden door onszelf bepaald. Met een subsidie kunnen de kosten van een activiteit geheel of gedeeltelijk worden betaald.

Hoe gaan we dit doen?

Voor het jaar 2021 is de lokale regelgeving vastgelegd in de volgende documenten:
Voor alle verleende subsidies in 2021 verwijzen wij u naar het openbare subsidieregister op de website van de gemeente Hengelo.

Algemene subsidieverordening 2011

Per afzonderlijke subsidie worden de voorwaarden waaronder de subsidie wordt verleend, de verplichtingen waaraan de subsidieontvanger moet voldoen en de wijze van betaling vastgelegd in een subsidiebesluit (beschikking). Waar mogelijk worden prestatieafspraken gemaakt.

We kennen jaarlijkse subsidies die per (boek)jaar of voor een bepaald aantal boekjaren aan een instelling voor een periode van maximaal 4 jaar worden verstrekt en eenmalige subsidies voor bijvoorbeeld projecten of activiteiten.

In de begroting is rekening gehouden met de jaarlijkse indexering zoals in de Kadernota 2021-2024 opgenomen. De meeste subsidies worden jaarlijks geïndexeerd. Voor 2021 zijn de subsidies geïndexeerd met 4,1%. Onderstaand worden de subsidies vermeld waarvoor sprake is van een uitvoeringsregeling en subsidieplafond.

Subsidie uitvoeringsregelingen 2021

Vanwege Corona zijn een aantal subsidies niet besteed zoals gepland in de uitvoeringsregelingen. Meerdere malen is het subsidie plafond niet bereikt, zie hiervoor onderstaande tabel. Vanwege de overdracht van het gebouw van de Schouwburg aan de gemeente is een andere subsidie constructie ontstaan dan opgenomen in de subsidie uitvoeringsregeling 2021. Deze nieuwe constructie zorgt voor het overschrijden van het subsidieplafond. Het afwijken van de subsidie uitvoeringsregeling is bekrachtigd door de raad middels het besluit "overname pand Schouwburg".

Uitvoerings-/subsidieregelingen	Begroting 2021	Subsidie plafonds 2021	Uitgekeerd 2021
1. Basissubsidie amateurkunst	135.867	135.867	129.174
2. Culturele kernvoorzieningen:	7.020.226	7.020.226	7.883.952
* Bibliotheek Hengelo	2.546.218		2.546.218
* Oyfo	1.886.906		1.886.906
* Schouwburg Hengelo	1.365.502		2.229.228
* Stichting Poppodium Twente (Metropool)	1.221.600		1.221.600
3. Beeldende kunst	36.932	36.932	29.914
* Ateliers '93	6.551		6.551
* SWWK	11.928		11.928
* Stichting HeArtpool	14.418		7.400
* MHHK	4.035		4.035
4. Cultureel erfgoed	21.117	21.117	21.117
* Museum Hengelo	17.117		17.117
* Stichting Historisch Archief Beckum	2.802		2.802
* Stichting Historie Brandweer Hengelo	1.198		1.198
5. Overige culturele voorzieningen	16.367	16.367	3.886
* Hengelose Oranjevereniging	13.195		3.886
* Stichting 4 mei	3.172		-
6. Lokale omroep	50.541	50.541	50.541
* Stichting Lokale Omroep Hengelo	50.541		50.541
Cultuurlokaal- regelingen voor incidentele projecten	40.149	40.149	23.665
7. Culturele initiatieven	19.134	19.134	11.665
8. Podiumbudget	21.015	21.015	12.000
9. Uitwisseling Partnerstad Emsdetten	7.270	7.270	168
10. Vrijwillig Jeugdwerk	112.686	112.686	85.701
Sport en Bewegen	73.484	73.484	25.444
11. Sportkennismaking	23.500		
12. Deskundigheidsbevordering	23.500		25.444
13. Sporten met een beperking mogelijk maken	26.484		
14. FBK-games	65.000	65.000	65.000
15. Wijkwelzijnswerk	2.094.620	2.094.620	1.972.055
16. Maatschappelijke opvang, begeleiding en bemoeizorg	1.114.804	1.114.803	1.041.191
16.1 Preventie GGZ problematiek	407.446	407.446	
16.1a Inloop GGZ	288.919	288.919	288.919
16.1b Begeleiding door vrijwilligers	56.937	56.937	55.153
16.1c Begeleiding door ervaringsdeskundigen	52.034	52.034	51.469
16.1d Overig	9.555	9.555	-
16.2 Inloop en begeleiding maatschappelijke opvang	508.813	508.813	470.323
16.3 Bemoeizorg	198.545	198.545	175.327
17. Thuis in de buurt	23.105	23.105	54

Subsidiereregelingen individueel vastgesteld

Subsidiereregelingen individueel vastgesteld	Begroting 2021	Subsidie plafonds 2021	Uitgekeerd 2021
Aanjaagbudget Beeldende Kunst en Vormgeving	54.365	54.365	31.355
Bewonersparticipatie	201.093	201.093	130.311
* Basissubsidie erkende bewonersorganisaties	63.611	63.611	45.493
* Organiseren van wijkbrede activiteiten door erkende bewonersorganisaties	82.085	82.085	61.117
* Buurtbonnen voor ongeorganiseerde bewoners(groepen)	55.397	55.397	23.701
Subsidie Voorschool Hengelo 2020	1.880.000	1.880.000	1.335.976
Stimuleringsregeling "lang zult u wonen"	50.000	50.000	21.332
Cultuurhistorisch erfgoed	164.676	164.676	110.250
* Regeling cultureel erfgoed:			
- Monumentenzorg	30.176		30.441
- Kunst uit wederopbouwperiode	4.000		-
- Karakteristieke boerderijen en opstallen	3.000		3.534
- Begraafplaatsen en gedenktmonumenten	2.500		-
- Voorlichting en communicatie	5.000		1.500
* Regeling Tuindorp 't Lansink	10.000		5.500
* Regeling Archeologie	15.000		-
* Regeling Gevelverbetering Binnenstad	95.000		69.275

Coronageraleerde subsidies

Corona steun subsidies	Begroting 2021	Subsidie plafonds 2021	Uitgekeerd 2021
Herstelfonds wederopbloei	158.315		22.984
Regeling financiële steun lokale culturele voorzieningen	848.318	848.318	479.885
Versterking en vernieuwing			227.101
Urgente financiële tekorten			165.597
Overig			87.187
Subsidiereregeling Corona toegangsbewijs	175.000	175.000	160.000
Ondernemers	125.000	125.000	122.000
Sport en cultuur	50.000	50.000	38.000

7

Jaarrekening

7.1	Balans	214
7.2	Het overzicht van baten en lasten	218
7.3	Toelichtingen	220
7.4	Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	263
7.5	WNT-verantwoording 2021	268
7.6	Gerealiseerde baten en lasten per taakveld	269

7.1 Balans

Balans per 31 december (activa)

A C T I V A	31-12-2021	31-12-2020
Vaste Activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en saldo van agio en disagio	373	398
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	3.192	9.517
Immateriële vaste activa	3.565	9.915
Materiële vaste activa		
Gronden uitgegeven in erfpacht	20.234	20.095
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	34.737	35.505
Investerings met economisch nut	197.463	188.277
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	30.201	26.015
Materiële vaste activa	282.635	269.892
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	722	722
- Gemeenschappelijke regelingen	129	129
Lennigen aan:		
- Woningcorporaties	268.700	291.061
- Deelnemingen	140	140
Overige langlopende leningen	16.452	16.250
Uitzettingen:		
- Overige uitzettingen met een looptijd van 1 jaar of langer	1.138	1.343
Financiële vaste activa	287.281	309.645
Vaste Activa	573.481	589.452
Vlottende Activa		
Voorraden		
Onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie	61.166	79.486
Gereed product en handelsgoederen	6.468	956
Voorraden	67.634	80.442
Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	14.814	25.475
Rekening courant verhouding met het Rijk	33.940	53.955
Rekening courant verhouding met niet financiële instellingen	4.909	4.389
Overige vorderingen	7.690	6.991
Overige uitzettingen:		
- Overige uitzettingen	-	81
Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	61.353	90.891
Liquide middelen		
Kas- en banksaldi	709	2.548
Liquide middelen	709	2.548
Overlopende activa		
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	80	414
- Het rijk	6	-
- Overige Nederlandse overheidslichamen	8.503	10.079
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	18.789	20.700
Overlopende activa	27.378	31.193
Vlottende Activa	157.074	205.074
Activa	730.555	794.526

Balans per 31 december (passiva)

P A S S I V A	31-12-2021	31-12-2020
Vaste Passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	56.364	46.651
Bestemmingsreserve	28.222	19.804
Gerealiseerd resultaat	12.491	14.340
Eigen vermogen	97.077	80.795
Voorzieningen		
Voorzieningen	36.154	41.887
Voorzieningen	36.154	41.887
Vaste schulden met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	530.193	600.375
Onderhandse leningen van buitenlandse instellingen	15.000	15.000
Waarborgsommen	85	81
Vaste schulden met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	545.278	615.456
Vaste Passiva	678.509	738.138
Vlottende Passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Overige kasgeldleningen	-	-
Kas- en banksaldi	-	-
Overige vlottende schulden	10.838	20.591
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	10.838	20.591
Overlopende Passiva		
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkering met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
- Het Rijk	6.174	2.399
- Overige Nederlandse overheidslichamen	1.923	1.836
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	33.111	31.562
Overlopende Passiva	41.208	35.797
Vlottende Passiva	52.046	56.388
Passiva	730.555	794.526
Gewaarborgde geldlening	31.382	33.199
Garantiestellingen	-	-

7.2 Het overzicht van baten en lasten

	Rekening 2020			Begroting 01-01-2021			Gewijzigde begroting 2021			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Consolidatie (bedragen x € 1.000)												
Resultaat voor bestemming												
1. Veiligheid	138	9.027	-8.889	81	9.226	-9.145	260	9.453	-9.193	284	9.138	-8.854
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.019	9.591	-8.572	947	10.453	-9.506	969	9.892	-8.923	1.209	10.066	-8.857
3. Economie	2.099	3.337	-1.238	4.409	5.469	-1.060	3.409	4.862	-1.453	1.312	2.681	-1.369
4. Onderwijs	2.010	9.318	-7.308	3.365	12.424	-9.059	4.973	13.973	-9.000	3.118	10.483	-7.365
5. Sport, cultuur en recreatie	4.430	25.768	-21.338	4.951	25.279	-20.328	6.503	28.673	-22.170	6.429	26.766	-20.337
6. Sociaal domein	68.628	159.071	-90.443	47.027	139.579	-92.552	50.948	157.295	-106.347	53.614	153.657	-100.043
7. Volksgezondheid en milieu	21.939	24.831	-2.892	21.430	22.731	-1.301	21.337	23.765	-2.428	22.905	24.703	-1.798
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	16.798	10.536	6.262	33.303	36.783	-3.480	35.683	41.822	-6.139	24.212	12.057	12.155
9. Bestuur en ondersteuning	3.711	11.475	-7.764	2.804	10.838	-8.034	3.992	17.800	-13.808	5.395	17.179	-11.784
Resultaat voor bestemming	120.772	262.954	-142.182	118.317	272.782	-154.465	128.074	307.535	-179.461	118.478	266.730	-148.252
Algemene dekkingsmiddelen												
1. Lokale heffingen, ongebonden	25.217	-	25.217	25.208	-	25.208	25.144	-	25.144	25.183	-	25.183
2. Algemene uitkeringen	154.294	-	154.294	150.075	-	150.075	160.967	-	160.967	162.443	-	162.443
3. Dividend	958	-	958	830	-	830	836	-	836	862	-	862
4. Saldo financieringsfunctie	13.913	9.911	4.002	12.380	8.893	3.487	12.405	8.909	3.496	12.505	10.436	2.069
5. Ov. alg. dekkingsmiddelen	404	-	404	371	-	371	371	-	371	354	-	354
Algemene dekkingsmiddelen	194.786	9.911	184.875	188.864	8.893	179.971	199.723	8.909	190.814	201.347	10.436	190.911
Overhead / vennootschapsbelasting												
6. Overhead	4.604	28.145	-23.541	2.106	288.546	-286.440	2.792	29.728	-26.936	3.904	29.639	-25.735
7. Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	642	-642
Overhead / vennootschapsbelasting	4.604	28.145	-23.541	2.106	288.546	-286.440	2.792	29.728	-26.936	3.904	30.281	-26.377
Resultaat voor bestemming												
1. Veiligheid	138	9.027	-8.889	81	9.226	-9.145	260	9.453	-9.193	283	9.138	-8.855
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.019	9.591	-8.572	947	10.453	-9.506	969	9.892	-8.923	1.209	10.066	-8.857
3. Economie	2.099	3.337	-1.238	4.409	5.469	-1.060	3.409	4.862	-1.453	1.312	2.681	-1.369
4. Onderwijs	2.010	9.318	-7.308	3.365	12.424	-9.059	4.973	13.973	-9.000	3.118	10.483	-7.365
5. Sport, cultuur en recreatie	4.430	25.768	-21.338	4.951	25.279	-20.328	6.503	28.673	-22.170	6.429	26.766	-20.337
6. Sociaal domein	68.628	159.072	-90.444	47.027	139.579	-92.552	50.948	157.295	-106.347	53.614	153.657	-100.043
7. Volksgezondheid en milieu	21.939	24.831	-2.892	21.430	22.731	-1.301	21.337	23.765	-2.428	22.905	24.703	-1.798
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	16.798	10.536	6.262	33.303	36.783	-3.480	35.683	41.822	-6.139	24.212	12.057	12.155
9. Bestuur en ondersteuning	203.099	49.531	153.568	193.772	48.586	145.186	206.507	56.436	150.071	210.647	57.896	152.751

Consolidatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2020			Begroting 01-01-2021			Gewijzigde begroting 2021			Rekening 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	320.160	301.011	19.149	309.285	310.530	-1.245	330.589	346.171	-15.582	323.729	307.447	16.282
Mutaties reserves												
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	550	-	550	-	45	-45	160	-	160	122	-	122
4. Onderwijs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Sport, cultuur en recreatie	19	418	-399	-	-	-	1.382	-	1.382	694	448	246
6. Sociaal domein	2.084		2.084	15		15	15	1.411	-1.396	15	8.011	-7.996
7. Volksgezondheid en milieu	674	1.602	-928	90	90	-	769	569	200	507	569	-62
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	-	-	-	-	-	-	145	-	145	145	-	145
9. Bestuur en ondersteuning	16.484	22.600	-6.116	5.348	4.054	1.294	25.532	10.440	15.092	36.885	33.131	3.754
Mutaties reserves	19.811	24.620	-4.809	5.453	4.189	1.264	28.003	12.420	15.583	38.368	42.159	-3.791
Gerealiseerd resultaat												
1. Veiligheid	138	9.027	-8.889	81	9.226	-9.145	260	9.453	-9.193	283	9.138	-8.855
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.569	9.591	-8.022	947	10.498	-9.551	1.129	9.892	-8.763	1.331	10.066	-8.735
3. Economie	2.099	3.337	-1.238	4.409	5.469	-1.060	3.409	4.862	-1.453	1.312	2.681	-1.369
4. Onderwijs	2.010	9.318	-7.308	3.365	12.424	-9.059	4.973	13.973	-9.000	3.118	10.483	-7.365
5. Sport, cultuur en recreatie	4.449	26.187	-21.738	4.951	25.279	-20.328	7.885	28.673	-20.788	7.123	27.213	-20.090
6. Sociaal domein	70.711	159.072	-88.361	47.042	139.579	-92.537	50.963	158.706	-107.743	53.629	161.668	-108.039
7. Volksgezondheid en milieu	22.613	26.433	-3.820	21.521	22.821	-1.300	22.106	24.334	-2.228	23.412	25.274	-1.862
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	16.798	10.536	6.262	33.303	36.783	-3.480	35.828	41.822	-5.994	24.357	12.057	12.300
9. Bestuur en ondersteuning	219.583	72.131	147.452	199.120	52.640	146.480	232.038	66.876	165.162	247.533	91.027	156.506
Gerealiseerd resultaat	339.970	325.632	14.338	314.739	314.719	20	358.591	358.591	-	362.098	349.607	12.491

7.3 Toelichtingen

7.3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op 14 april 2021 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

7.3.2 Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar zijn in acht genomen als die bij het opmaken van de jaarrekening bekend zijn. Winsten worden opgenomen als zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het besluit tot toekenning aan het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

De eindresultaten van de vastgestelde grondexploitaties worden verrekend met de algemene reserve grondexploitatie. De verrekening is in de meerjarenraming gefaseerd in het jaar dat verwacht wordt dat de grondexploitatie kan worden afgesloten. In enkele gevallen vindt er een tussentijdse verrekening plaats. Een tussentijdse verrekening kan alleen plaatsvinden, wanneer er aan onderstaande regels wordt voldaan:

- Verliezen zullen worden genomen in het jaar waarin deze tot uitdrukking komen (onafwendbaar zijn). Voor deze negatieve complexen wordt een voorziening gevormd tegen contante waarde;
- Tussentijdse winst dient genomen te worden conform de Percentage of completion (Poc) methode. Naar rato van gerealiseerde kosten en opbrengsten wordt de winst genomen. Conform notitie grond exploitaties.

De balans geeft de stand van zaken weer voor wat betreft de omvang en samenstelling van het vermogen, zowel per balansdatum alsmede de cijfers van de balans van het vorige begrotingsjaar (artikel 30 BBV). De balans bestaat uit Activa en Passiva.

Activa wordt onderscheiden in vaste en vlottende activa, al naar gelang zij zijn bestemd om de uitoefening van de werkzaamheid van de gemeente al dan niet duurzaam te dienen. Passiva wordt onderscheiden in vast en vlottend.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Deze personele lasten worden verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan overlopende (spaar)verlofaanspraken. Vakantiedagen en verlofsaldi leiden in principe niet tot een uitbetaling, tenzij medewerkers uit dienst gaan.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering is in de jaarrekening de algemene uitkering opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeente afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid en volledigheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. Conform de uitspraak van de commissie BBV is in de jaarrekening het uitgekeerde bedrag opgenomen en is er geen schatting opgenomen van nog te ontvangen eigen bijdragen.

Bedragen opgenomen in financiële tabellen zijn x € 1.000. Bij de tekstuele toelichting op de balans is de afronding gedaan tot miljoenen euro's, tenzij anders is aangegeven.

Vaste Activa

Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa (artikel 33 BBV).

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn, evenals materiële vaste activa, niet financieel van aard. Ze zijn niet tastbaar, in tegenstelling tot materiële vaste activa. Alle activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (artikel 63 BBV), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van het sluiten van geldleningen (incl. de betaalde boeterente) worden geactiveerd en over maximaal de looptijd van de lening volledig afgeschreven. Indien geen nieuwe lening wordt aangetrokken zijn de kosten van vervroegde aflossing (boeterente) niet geactiveerd, maar als last verantwoord.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden volledig afgeschreven in maximaal 5 jaar.

Voor bijdragen aan de activa in eigendom van derden, bedoeld in artikel 34, onderdeel c, is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt. Deze worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdrage verminderd met de afschrijvingen. Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven als was het actief waarvoor de bijdrage wordt verstrekt in bezit van de gemeente.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa (inclusief Software) zijn te onderscheiden in:

- Investerings met een economisch nut (het is verhandelbaar / kan opbrengst genereren);
- Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut (artikel 35 BBV).

Activa met een economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen.

Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs en vervaardigingsprijs verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Tevens zijn de uit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing is geheven. Over het resterende bedrag wordt afgeschreven.

Activa in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs en vervaardigingsprijs verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De "verordening op het Financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo" is in 2021 vernieuwd en in de "Nota investerings- en activeringsbeleid 2017" zijn de regels omtrent waarden en afschrijven van activa nader vastgelegd.

In beginsel wordt lineair afgeschreven. Slechts in incidentele gevallen wordt een afwijkende afschrijvingsmethode gekozen, bijvoorbeeld omdat wet- en regelgeving dit voorschrijft of om fluctuaties in tarieven te voorkomen. Afschrijvingen geschieden op basis van een bestendige gedragslijn en zijn onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn:

Soort actief	Afschrijving
Onderzoek en ontwikkeling	20,0%
Grond	0,0%
Riolering	2 - 3,3%
Openbare verlichting	4,0%
Wegen	3,3%
Parkeerapparatuur	6,67 - 10,0%
Gebouwen	2,5%
Vervoermiddelen	10 - 12,5%
Soft- en hardware	16,6 - 33,3%

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde voorziening gebracht.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van de eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Indien de gronden in eeuwigdurende erfpacht zijn uitgegeven vindt waardering tegen registratiewaarde plaats.

Financiële vaste activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd van langer dan één jaar worden onder de financiële vaste

activa opgenomen. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar behoren tot de vlottende activa.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten). De verstrekte leningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde bestaande uit de initiële verstrekking verminderd met de jaarlijkse aflossingen. Indien nodig heeft afwaardering wegens duurzame waardeverminderingen plaatsgevonden. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de deelneming duurzaam lager is dan de verkrijgingsprijs zal er een voorziening worden getroffen voor de waarde vermindering tot marktwaarde.

Vlottende activa

Onder de vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar, de liquide middelen en de overlopende activa (Artikel 37 BBV).

Voorraden

De grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, worden vermeerderd met de toegerekende algemene beheerskosten (inclusief rente) en verminderd met de gerealiseerde verkopen. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs, vindt waardering plaats tegen deze lagere marktwaarde.

De onderhanden werken incl. de bouwgronden in exploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs vermeerderd met de vervaardigingskosten verminderd met de opbrengsten wegens gerealiseerde verkopen en ontvangen (rijks)subsidies, dan wel de lagere marktwaarde.

Voor verwachte incourantheid van de voorraad of voor verwachte verliezen op grondexploitatie is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening is bepaald op de contante waarde van de voorraad.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien is voldaan aan de volgende voorwaarden, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De vorderingen zijn opgenomen tegen verkrijgingsprijs. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen verkrijgingsprijs opgenomen. Kas- en Banksaldi worden daarbij afzonderlijk opgenomen.

Vaste passiva

Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer (Artikel 41 BBV).

Eigen vermogen

Het eigen vermogen kent geen eigenstandige waardering. Feitelijk vormt het eigen vermogen de resultante van alle overige in de balans opgenomen posten, die wel een eigenstandige waardering kennen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders (op basis van actuariële berekeningen) is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd, o.a. o.v.v. gehanteerde rekenrente.

De voorzieningen ter egalisering van kosten stelen op een actuele meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen is het beleid ter zake nader uiteengezet.

De vorming van voorziening, dan wel een dotatie aan de reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten lasten van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva worden afzonderlijk opgenomen de netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar en de overlopende passiva.

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar worden gesplitst in kasgeldleningen, bank- en girosaldi alsmede in overige schulden. De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn verplichtingen jegens een derde om op een bepaalde manier te handelen of presteren. Deze worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De Verplichting is in het begrotingsjaar opgebouwd en komt in een volgend begrotingsjaar tot betaling. Hieronder vallen ook van overheidswege ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Aan de passiefzijde van de balans worden buiten de balanstelling opgenomen het bedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen een borgstelling of garantstelling is verstrekt (Artikel 50 BBV).

Borgstelling

Bij een borgstelling wordt altijd waarborg voor een bepaald bedrag verleend. Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Garantstelling

Bij een garantstelling kan in principe ook een garantstelling worden gedaan zonder een maximumbedrag.

Overige niet uit de balans blijkende verplichtingen

Hier wordt melding gemaakt van de financiële verplichtingen waarbij de gemeente Hengelo voor een aantal toekomstige jaren is verbonden, voor zover dit niet blijkt uit de balans.

Overige gegevens

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt.

7.3.3 Toelichting op de balans

Vaste Activa

Immateriële vaste activa

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2021:

Immateriële vaste activa	Boek- waarde 01-01-2021	Her- rubri- cering 1-2021	Boek- waarde 31-12-2021	Invest.	Des- invest.	Bijdr.	Afwaard.	Afschr.	Boek- waarde 31-12-2021
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en saldo van agio en disagio	398		398	-	-	-	-	25	373
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-		-	-	-	-	-	-	-
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	9.517	-6.132	3.385	-	-	-	-	193	3.192
Totaal immateriële vaste activa	9.915	-6.132	3.783	-	-	-	-	218	3.565

De immateriële vaste activa betreft het disagio op de lening van de Deutsche Bank AG. De lening werd in 2011 verstrekt tegen een koers van 95,583%, een disagio derhalve van € 622.050. Dit disagio wordt, gekoppeld aan de looptijd van de lening afgeschreven met € 25.000 per jaar. De lening loopt af in 2036.

Daarnaast betreft de immateriële activa de bijdragen aan activa in eigendom van derden zoals de bijdrage voor de kunstbaan in Enschede.

De schouwburg is aangekocht door de gemeente Hengelo, hierdoor is heeft er een herrubricering plaatgevonden van activa in eigendom van derden naar de materiele vaste activa.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen: (zie volgende bladzijde). De belangrijkste mutaties betreffen:

Desinvesteringen : betreffen met name € 0,8 miljoen verkoop gronden.

Bijdragen: de bijdragen (van derden) betreffen voornamelijk onder:

- *Economisch nut: € 4,4 miljoen*
- € 4,2 miljoen bijdragen uit voorziening rioleringrenovatie
- € 0,1 miljoen subs. EU, Project Coördinatie CEF Haven

- *Maatschappelijk nut: € 5,6 miljoen*
- € 2,2 miljoen subs. Prov. en voorziening rioolrenovatie, Project Uitvoering Deldenerstaat, deel Tuindorpstraat-Langestraat
- € 1,4 miljoen voorziening rioolrenovatie, Project Voorbereiding en uitvoering herinrichting Deurningerstraat
- € 0,5 miljoen subs. Prov. en voorziening rioolrenovatie Project Uitvoering Deldenerstraat, deel Geerdinksweg-Tuindorpstraat
- € 0,4 miljoen voorziening rioolrenovatie, Project Voorbereiding herinrichting Deldenerstraat

Afwaarderingen: € 0,2 miljoen betreft de kiosk Enschedestraat i.v.m. sloop

Afschrijvingen: betreft de reguliere afschrijving (± € 9,8 miljoen).

Op de boekwaarde van materiële vaste activa "Gronden en terreinen met economisch nut" wordt de Voorziening "Voormalige Niet in exploitatie genomen bouwgronden" in mindering gebracht. Dit betreffen conform het BBV de strategische gronden. De kolom "Boekwaarde" is exclusief de genoemde voorziening, de kolom "Balanswaarde" is inclusief de voorziening. De voorziening bedraagt ultimo 2021 € 13,2 miljoen.

De voorziening en de balanswaarde zijn in aparte kolommen zichtbaar gemaakt.

Materiële vaste activa	Balans- waarde 01-01-2021	Boek- waarde 01-01-2021	Herrubri- cing	Balans- waarde 01-01-2021	Boek- waarde 01-01-2021	Invest.	Des- invest.	Bijdr.	Afwaar- dering	Afschr.	Boek- waarde 31-12-2021	Voor- ziening 31-12-2021	Balans- waarde 31-12-2021
M.V.A. met economisch nut:	188.277	202.121	6.024	194.301	208.145	11.497	795	25	-	8.105	210.717	13.254	197.463
Gronden en terreinen	38.383	52.227	-108	38.275	52.119	121	713	-	-	-	51.527	13.254	38.273
Woonruimten	16	16	-	16	16	-	-	-	-	2	14	-	14
Bedrijfsgebouwen	113.571	113.571	6.132	119.703	119.703	8.629	83	17	-	4.097	124.135	-	124.135
Grond, weg en waterbouwkundige werken	1.041	1.041	-	1.041	1.041	-	-	-	-	135	906	-	906
Vervoermiddelen	51	51	-	51	51	40	-	-	-	21	70	-	71
Machines, apparaten en installaties	21.592	21.592	-	21.592	21.592	2.613	-	4	-	2.744	21.457	-	21.457
Ov. materiële vaste activa	13.623	13.623	-	13.623	13.623	94	-	4	-	1.106	12.607	-	12.607
M.V.A. met econ. nut door heffingen:	35.505	35.505	-	35.505	35.505	4.372	-	4.375	-	765	34.737	-	34.737
Gronden en terreinen	361	361	-	361	361	-	-	-	-	-	361	-	361
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	822	822	-	822	822	-	-	-	-	26	796	-	796
Grond, weg en waterbouwkundige werken	33.237	33.237	-	33.237	33.237	4.372	-	4.375	-	567	32.667	-	32.667
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	1.049	1.049	-	1.049	1.049	-	-	-	-	169	880	-	880
Ov. materiële vaste activa	36	36	-	36	36	-	-	-	-	3	33	-	33
M.V.A. met econ. nut in erfpacht:	20.095	20.095	-	20.095	20.095	313	123	-	51	-	20.234	-	20.234
M.V.A. met maatschappelijk nut:	26.015	26.015	-	26.015	26.015	10.822	-	5.585	145	904	30.201	-	30.201
Waarvan voor 1 januari 2017	10.410	10.410	-	10.410	10.410	-	-	-	-	536	9.874	-	9.874
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grond, weg en waterbouwkundige werken	19.400	19.400	-	19.400	19.400	9.077	-	5.531	145	623	22.178	-	22.178
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	5.601	5.601	-	5.601	5.601	1.535	-	25	-	235	6.875	-	6.875
Ov. materiële vaste activa	1.014	1.014	-	1.014	1.014	210	-	29	-	46	1.148	-	1.148
Totaal	269.892	283.736	6.024	275.916	289.760	27.004	918	9.985	196	9.774	295.889	13.254	282.635

Wezelstraat staat onder Economisch nut, Gronden en terreinen. Grootboeknummer 2100

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit kapitaalverstrekkingen en leningen. De afname van deze activa met € 22,3 miljoen is het gevolg van aflossingen en afschrijvingen.

De gemeentelijke deelnemingen bestaan met name uit aandelen in:

- BNG Bank € 436.215
- Twente Milieu N.V. € 154.285
- Warmtebedrijf Hengelo € 90.000
- Enexis N.V. € 40.840

De kapitaalverstrekking aan de gemeenschappelijke regeling betreffen de inleggeden in de Stadsbank Oost Nederland.

Het bedrag aan uitgezette leningen aan woningbouwcorporaties van € 269 miljoen betreft leningen aan de Hengelose woningcorporatie Welbions. De leningen zijn voor 100% bestemd voor investeringen in de sociale huisvesting en zijn als zodanig "staatssteunproof". Leningen aan woningbouwcorporaties werden verstrekt tegen de leningsvoorwaarden waartegen de gemeente de lening afsluit, vermeerderd met een opslag van 0,065%. Naast de reguliere aflossing zijn een 3-tal leningen afgelost met een waarde van € 22 miljoen.

De leningen worden gedekt door een recht van eerste hypotheek, gevestigd ten gunste van de gemeente. De overwaarde van deze hypotheek is in overeenstemming gebracht met de WSW-norm (200% van de WOZ-waarde van de woningen).

Onder leningen aan Deelnemingen zijn de leningen aan Warmtenetwerk Hengelo BV (€ 0,97 miljoen) en Warmtebedrijf Hengelo BV (€ 1,098 miljoen) opgenomen. De terugbetaling van de twee achtergestelde leningen is afhankelijk van de toekomstige resultaten van de opgerichte B.V.'s. Bij de achtergestelde lening aan Warmtebedrijf Hengelo B.V. zal vanaf het boekjaar 2022 een bedrag worden afgelost dat gelijk is aan het verschil tussen het netto resultaat en een bedrag gelijk aan 8% van het zichtbaar eigen vermogen van Warmtebedrijf Hengelo B.V. Bij de achtergestelde lening aan Warmtenetwerk Hengelo B.V. zal na afloop van respectievelijk het boekjaar 2032 en boekjaar 2047 een bedrag worden afgelost, indien en voor zover het gemiddeld rendement gerekend over 15 jaar hoger is dan 8,5%.

Het bedrag in de voorziening onder Deelnemingen en Overige langlopende geldleningen is € 3,7 miljoen, waarvan € 0,6 miljoen betrekking heeft op BBZ-kredieten, € 0,5 miljoen op WTC, waarvan de raad heeft bepaald, dat deze voorlopig niet geïnd gaat worden en 2,6 miljoen overige leningen. De voorziening wordt bepaald op basis van de financiële positie van de leningnemer, gebaseerd op ontvangen jaarstukken, kengetallen en op basis van informatie van de organisatie zelf, de accounthouder of de financiële administratie m.b.t. betalingsgedrag. De hypotheekverstrekking aan (ex-)ambtenaren is een aflopende regeling. Er wordt wel afgelost. Er kunnen geen nieuwe leningen meer verstrekt worden. Bruto staat nog € 3 miljoen uit. Onder aftrek van door deelnemers gestorte spaarbedragen vorderen we nog € 2,9 miljoen.

In 2021 heeft een herrubricering plaatsgevonden van een subsidie verstrekking aan SPV (Special Purpose Vehicle) B.V. deze was bedoeld voor de bedrijfsverplaatsing van Stork Thermeq B.V.. Omdat er aan de subsidie een terugbetalingsverplichting is verbonden is er sprake van een geldlening en niet van een subsidie. Deze subsidie was ondergebracht bij Grondzaken en is nu gepositioneerd onder financiële vaste activa.

De overige financiële vaste activa zijn als volgt te specificeren:

Het saldo uitzettingen met een looptijd van 1 jaar of langer bestaat uit een bijdrage aan de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) voor het verstrekken van startersleningen.

Financiële vaste activa	Balans- waarde 01-01-2021	Balans- waarde 01-01-2021	Herrubri- cing 01-01-2021	Balans- waarde 01-01-2021	Boek- waarde 01-01-2021	Invest.	Des- invest.	Afwaard.	Afschr./ aflos. 31-12-2021	Boek- waarde 31-12-2021	Voor- ziening 31-12-2021	Balans- waarde 31-12-2021
Kapitaalverstrekingen aan:												
- Deelheminngen	722	722	-	722	722	-	-	-	-	722	-	722
- Gemeenschappelijke regelingen	129	129	-	129	129	-	-	-	-	129	-	129
Kapitaalverstrekingen aan:	851	851	-	851	851	-	-	-	-	851	-	851
Lennigen aan:												
- Woningcorporaties	291.061	291.061	-	291.061	291.061	-	-	-	22.361	268.700	-	268.700
- Deelheminngen	140	2.037	-	140	2.037	-	-	-	-34	2.071	1.931	140
Overige langlopende leningen	16.250	17.289	3.700	19.950	20.989	224	-	-	3.037	18.176	1.724	16.452
Totaal financiële vaste activa (niet in activa module)	307.451	310.387	3.700	311.151	314.087	224	-	-	25.364	288.947	3.655	285.292
Uitzettingen:												
- Overige uitzettingen met een looptijd van 1 jaar of langer	1.343	1.343	-	1.343	1.343	-	-	-	205	1.138	-	1.138
Uitzettingen:	1.343	1.343	-	1.343	1.343	-	-	-	205	1.138	-	1.138
Totaal financiële vaste activa	309.645	312.581	3.700	313.345	316.281	224	-	-	25.569	290.936	3.655	287.281

Vlottende activa

Voorraden

Voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Voorraad	Boek- waarde 01-01-2021	Voorziening 01-01-2021	Balans- waarde 01-01-2021	Herrubri- cering	Boek- waarde 01-01-2021	Balans- waarde 01-01-2021
Onderhanden werk, waaronder:						
bouwgronden in exploitatie	122.713	54.098	68.615	-3.700	119.013	64.915
Tussentijdse winstneming	10.871	-	10.871		10.871	10.871
Gereed product en handelsgoederen	956	-	956	108	1.064	1.064
Totaal	134.540	54.098	80.442	-3.592	130.948	76.850

Voorraad	Vermeerde- ringen 2021	Verminde- ringen 2021	Boek- waarde 31-12-2021	Voorziening 31-12-2021	Balans 31-12-2021
Onderhanden werk, waaronder:	-	-	-	-	-
bouwgronden in exploitatie	8.717	30.986	96.744	51.724	45.020
Tussentijdse winstneming	5.275	-	16.146	-	16.146
Gereed product en handelsgoederen	5.416	12	6.468	-	6.468
Totaal	19.408	30.998	119.358	51.724	67.634

De waardering van de gronden in exploitatie per 31 december 2021 is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 31 december 2021. Dit betreft de beste inschatting op dit moment die omgeven is door de nodige risico's, aannames en veronderstellingen die periodiek (jaarlijks) worden herzien.

Deze periodieke herziening kan leiden tot een aangepaste waardering van de gronden in Exploitatie, de hiermee samenhangende voorziening voor verlieslatende grondexploitaties en de hiermee samenhangende tussentijdse winst voor winstgevendende grondexploitaties. De belangrijkste risico's zijn gelegen in de rente en de afzet van kavels voor de bedrijventerreinen.

Voor een gedetailleerde toelichting op de grondexploitaties, de gehanteerde uitgangspunten alsmede risico's en onzekerheden van grondexploitaties verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid.

De voorraad gereed product en handelsgoederen is toegenomen. Dit heeft met name te maken met de aankoop van het winkelcentrum Thiemsbrug en de parkeergarage. Deze objecten zijn aangekocht ten behoeve van de herontwikkeling Lange Wemen. Omdat het vastgoed in 2021 reeds economisch is geleverd, maar de betaling van de koopprijs pas plaatsvindt bij de juridische levering (in 2022) zijn deze objecten opgenomen in de voorraden.

Onderhanden werk	31-12-2021	31-12-2020
Gronden in exploitatie	30.275	47.237
Bedrijventerreinen	30.890	32.249
Totaal	61.165	79.486
Nog te maken kosten	96.700	107.347
Nog te verwachten opbrengsten	136.485	154.909
Verwacht exploitatieresultaat	21.380	31.924

Het eindresultaat van de in exploitatie genomen gronden bedraagt minus € 20,4 miljoen op eindwaarde. Dit wil zeggen dat de verliesgevendende exploitaties € 20,4 miljoen meer middelen uit de reserve grondexploitaties vragen dan dat de winstgevendende exploitaties aan de reserve toevoegen.

Uit de winstgevende exploitaties vloeit € 37,5 miljoen naar de reserve en de verliesgevende grondexploitaties vragen € 59,6 miljoen (exclusief de externe grondexploitaties). Deze bedragen zijn de totale eindwaarden van de complexen.

Voor de te verwachten verliezen zijn voorzieningen gevormd tegen de contante waarde. Voor de € 59,6 miljoen aan verliezen voor exploitaties in de gemeentelijke administratie is voor € 52,4 miljoen aan voorzieningen getroffen. Dat wil zeggen dat er nu € 52,4 miljoen beschikbaar is om € 59,6 miljoen aan verliezen in de toekomst te kunnen betalen. Het verschil wordt in de loop van de tijd overbrugd door rente bijschrijvingen.

Wetgeving 10-jaars termijn

De volgende gemeentelijke grondexploitaties hebben een looptijd langer dan tien jaar. In de grondexploitaties is geen opbrengstenindexering gerekend na tien jaar. Dit is een risico beperkende maatregel waarmee voldaan wordt aan de vereisten van het BBV. Dit betreffen de volgende projecten:

- In Dalmeden verkopen we voornamelijk grotere kavels. Het is de verwachting dat er na de gestelde tienjaarstermijn nog steeds vraag is naar deze kavels;
- In Campus wordt een realistische afzet geraamd door de nog te realiseren verkopen in hetzelfde tempo te faseren als de verkopen in de afgelopen jaren zijn gerealiseerd. Daarmee wordt de tienjaarstermijn overschreden.

Omschrijving	Boekwaarde per 01-01-2021	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde herzieningen per 31-12-2021	Boekwaarde balans	Nog te realiseren kosten	Te realiseren bijdragen en opbrengsten	Verwacht eindresultaat
09 Verspreide gronden binnen de bebouwde kom	4.745.089	-	549.630	4.195.459	4.195.459	-	3.671.119	524.340
10 Huurgronden	709.857	-	-	709.857	709.857	-	-	-
22 Verspreide gronden buiten de bebouwde kom	7.987.345	-	144.426	7.842.919	7.842.919	-	6.478.092	1.364.827
62 Schaalmeden	8.760.560	-	-	8.760.560	8.760.560	-	2.536.584	6.223.976
66 Sportpark Groot Driene	2.388.572	-	-	2.388.572	2.388.572	-	342.299	2.046.273
68 Stadspark Weusthag	1.862.371	-	1.027	1.861.344	1.861.344	-	2.267.951	-406.607
81 Boeldershoek Oost	3.533.059	-	-	3.533.059	3.533.059	-	2.084.613	1.448.446
90 Westermaat Veld	2.103.185	-	-	2.103.185	2.103.185	-	456.550	1.646.635
Materiele Vaste Activa	32.090.038	-	695.083	31.394.954	31.394.954	-	17.837.208	12.847.892
Voorraden - Nog te betalen "Bougrond niet in exploitatie"								
Nog niet in exploitatie genomen bouwgronden	32.090.038	-	695.083	31.394.954	31.394.954	-	-	-
104 Lange Wemen	1.883.703	605.558	325.000	2.164.261	2.164.261	248.262	-	2.483.816
06 't Rot	5.899.707	331.010	3.398.746	2.831.971	2.831.972	368.813	251.794	3.040.844
101 Broek Noord	10.603.169	292.415	-	10.895.584	10.895.583	2.377.870	8.570.785	5.021.296
102 Broek Oost	2.658.811	222.719	2.517.968	363.562	363.561	935.751	-	1.304.911
28 Marskant	2.701.449	1.052.762	15.147	3.739.064	3.739.064	1.461.139	3.804.270	1.503.886
44 Veldwijk Noord	-1.870.983	249.593	220.000	-1.841.390	-1.841.390	1.169.540	316.215	-1.024.933
52 Dalmeden	25.749.994	1.151.643	10.191.242	16.710.395	16.710.394	9.013.074	54.165.158	-35.884.350
54 Medaillon	-1.776.914	1.939.297	162.383	-	-	-	-	-
583 Herontwikkeling Beckumerstraat Hart van Zuid	400.780	47.889	809.400	-360.731	-360.731	216.846	394.280	-553.584
	25.438.227	-1.794.602	8.884.786	14.758.839	14.758.839	19.376.217	10.593.102	26.282.725
Voorraden - Woningbouw in exploitatie	71.687.942	4.098.286	26.524.673	49.261.553	49.261.551	35.167.510	78.095.603	2.174.613
790 Verspreide gronden Hart van Zuid				51.405	51.405			
Voorraden - Nog te betalen "onderhanden werk"				51.405				
Woningbouw in exploitatie	71.687.943	4.098.282	26.524.672	49.261.553	49.312.957	35.167.514	78.095.603	2.174.611
16 Gezondheidspark	14.249.334	-121.095	22.637	14.105.602	14.105.602	505.197	9.202.753	6.131.967
35 Oosterveld	15.668.170	592.804	4.432.026	11.828.948	11.828.948	207.161	9.304.416	2.952.659
96 Westermaat Campus	18.804.810	365.333	-	19.170.143	19.170.143	736.877	11.461.442	11.088.836

Omschrijving	Boekwaarde per 01-01-2021	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde herzieningen per 31-12-2021	Boekwaarde balans	Nog te realiseren kosten	Te realiseren bijdragen en opbrengsten	Verwacht eindresultaat
103 Watertorenpark	-	-	-	-	-	-	-	-
716 Kanaalzone	2.251.770	81.298	6.750	2.326.318	2.326.319	232.818	3.516.075	-967.074
Voorraden - Bedrijvenscomplexen in exploitatie	50.974.084	918.340	4.461.413	47.431.011	47.431.012	1.682.053	33.484.686	19.206.388
Subtotaal Onderhanden werk woningbouw en bedrijven	122.662.027	5.016.622	30.986.085	96.692.564	96.743.969			
Totalen grondexploitaties cf herziening	154.752.064	5.016.622	31.681.168	128.087.519	128.138.924	36.849.568	129.417.495	34.228.891

Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder zijn als volgt verdeeld:

Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	Boekwaarde 31-12-2021	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2021	Balanswaarde 31-12-2020
Vorderingen op openbare lichamen	14.814	-	14.814	25.475
Rekening courant verhouding met het Rijk	33.940	-	33.940	53.955
Rekening courant verhouding met niet financiële instellingen	5.382	473	4.909	4.389
Overige vorderingen	12.482	4.792	7.690	6.991
Overige uitzettingen:				
- Overige uitzettingen	-	-	-	81
Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	66.618	5.265	61.353	90.891

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar zijn met 30 miljoen afgenomen. Dit ontstaat door de volgende mutaties:

- Afname vorderingen op openbare lichamen ad. €10,7 miljoen;
- Afname rekening-courant verhouding ad. € 20 miljoen;
- Toename overige vorderingen ad. € 0,7 miljoen.

Deze mutaties zijn hieronder nader toegelicht.

Vorderingen op openbare lichamen (afname € 10,7 miljoen)

De vorderingen op openbare lichamen zijn afgenomen met een bedrag ad. € 10,7 miljoen. Deze mutatie bestaat met name uit:

- SMS Borne-Haaksbergen uitvoeringskosten € 0,2 miljoen
- Gemeentefonds € 1,2 miljoen
- Uitvoeringskosten ROZ € -7,8 miljoen.
- De nog te ontvangen loonheffing BBZ ROZ € -3,5 miljoen.
- BCF belastingdienst € -0,4 miljoen.
- Overige debiteuren € -0,4 miljoen.

Rekening-courant verhouding (afname € 20 miljoen)

De rekening-courant verhoudingen zijn afgenomen met een bedrag ad. € 19.5 miljoen. Deze mutatie bestaat met name uit:

- Rekening courant SVN € 0,2 miljoen
- Rekening courant GBTwente 0,3 miljoen
- Rekening courant verhouding met het Rijk inzake schatkistbankieren € -20 miljoen

Overige vorderingen (toename € 0,7 miljoen)

De overige vorderingen (debiteuren) laten een verhoging zien van € 0,7 miljoen. Deze mutatie bestaat met name uit:

- Debiteuren algemeen € 0,5 miljoen
- Voorziening debiteuren € 0,7 miljoen
- Bijstandsdebiteuren € -0,5 miljoen

De overige vorderingen bestaan voor € 8,4 miljoen uit bijstandsdebiteuren. Van deze vordering is € 4,8 miljoen aangemerkt als dubieus en hiervoor is een voorziening getroffen

De gemeente is verplicht om overtollige middelen, boven het drempelbedrag, onder te brengen bij het ministerie van financiën via het zogenaamde schatkistbankieren. Eventuele overtollige middelen mogen niet worden belegd bij andere partijen. Onder voorwaarde mogen wel leningen worden verstrekt aan andere decentrale overheden. Het drempelbedrag bedroeg € 6,2 miljoen euro in 2021. Uit onderstaande tabel blijkt dat de gemeente in 2021 het drempelbedrag niet heeft overschreden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
Verslagjaar				
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(1)	2.329	2.329	2.329	6.211
Drempelbedrag				
(2)	1.893	1.958	552	565
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
(3a) = (1) > (2)	436	371	1.777	1.764
(3b) = (2) > (1)	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag				
Verslagjaar				
(4a)	310.531	310.531	310.531	310.531
(4b)	310.531	310.531	310.531	310.531
(4c)				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	2328,9825	2328,9825	6210,62	6210,62
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
Verslagjaar				
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	170.387	178.209	50.826	51.963
(5b)	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	1.893	1.958	552	565

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen wordt gevormd door de gemeente aangehouden kas en bankrekeningen.

Liquide middelen	31-12-2021	31-12-2020
Banksaldi	676	2.488
Kassaldi	33	60
Liquide middelen	709	2.548

In het banksaldi is ook de derdenrekening Rabobank ROZ met een saldo van € 0,2 miljoen opgenomen. Alleen de ROZ kan hierover beschikken.

Overlopende activa

De overlopende activa wordt als volgt verdeeld:

Overlopende activa	31-12-2021	31-12-2020
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	80	414
- Het rijk	6	-
- Overige Nederlandse overheidslichamen	8.503	10.079
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	18.789	20.700
Overlopende activa	27.378	31.193

De overlopende activa zijn in 2021 afgenomen met € 3,8 miljoen.

De onderbouwing van de Nog te ontvangen bijdragen van EU, Rijk en overige Nederlandse overheidslichamen is terug te vinden in onderstaande tabel.

De boekwaarde van € 18,8 miljoen betreffende de nog te ontvangen bedragen (€ 17,3 miljoen) en vooruitbetaalde bedragen (€ 1,5 miljoen) bestaat voornamelijk uit:

- Nog te ontvangen bedragen ad. € 17,3 miljoen:
 - € 5,7 miljoen nog te ontvangen rente van uitstaande geldleningen en € 10,9 miljoen diverse nog te ontvangen bedragen, waarvan groter dan € 1,0 miljoen:
 - € 1,6 miljoen Tozo 2021
 - € 1,8 miljoen Afvalstoffenheffing
 - € 3 miljoen Bijdrage beschermd wonen
- Vooruitbetaalde bedragen ad. € 1,5 miljoen:
 - € 0,1 miljoen Gem bijdrage Recreatieschap Twente
 - € 0,1 miljoen VNG contributie
 - € 0,1 miljoen subsCross-TIC
 - € 0,8 miljoen Diverse vooruitbetaalde facturen
 - € 0,4 miljoen Licentiekosten ICT

Omschrijving NTO overheidssubsidies	01-01-2021	Toegevoegd in 2021	Ontvangen in 2021	31-12-2021
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:				
Nog te ontvangen bedragen Europese Overheidslichamen	414	16	350	80
NTO EU ESF	350	-	350	-
NTO EU CEF Kanaal	64	16	-	80
Nog te ontvangen bedragen Rijk	-	6	-	6
NTO Rijk Geluidsanering Breemarsweg Oost	-	6	-	6
Nog te ontvangen bedragen overige Nederlandse overheidslichamen	10.079	3.391	4.967	8.503
NTO Prov. 550 Duurzaam Veilig	269	172	269	172
NTO prov. 492 Nieuwe brug Twentekanaal	710	-	11	699
NTO prov. Stadsarrangement Hengelo	81	-	81	-
NTO Prov. gebiedsgerichte aanpak energietransitie	-	10	-	10
NTO Prov. subsidie ZON	9	-	9	-
NTO PS 689 Crisisarr binnenstad Hengelo	2	-	2	-
NTO Prov. Zon project openbare ruimte Lange Wemen	116	-	116	-
NTO Prov. Hvz Herinr Lansinkeswg-Industriestr	517	-	517	-
NTO Prov PS667 Mob infra2019 tbv Deld.str	505	189	-	694
NTO Prov Mob infra2019 PS665 tbv Deurn.str.	80	241	-	321
NTO Prov Project Marskant/Berfloboek	14	-	14	-
NTO Prov HOV Midden Hengelo	2.544	-	2.544	-
NTO Prov HOV Hgl-E'de, station Kuipersdijk	1.137	-	1.138	-1
NTO Prov. schakel F35 Parallelweg LS-Europatunnel	205	-	205	-
NTO Prov.cultuureducatie Cultuur aan de basis 2.0	-	4	-	4
NTO Prov.Reconstructie verkeersv.Woolderesweg	-	10	-	10
NTO Prov.541 Stadsentree Hengelo	-	200	-	200
NTO Prov.Stadsarrangement Hengelo 2020	-	22	-	22
NTO Prov.F35 Slachthuisweg - Banakstraat	-	75	-	75
NTO Prov.F35 rec.Deldenerstraat - Mitchamplein	-	1.068	-	1.068
NTO Prov.Ruimte wonen retail Hengelo	-	1.400	-	1.400
NTO Watersch Water robuust PS644 Welbions	64	-	61	3
NTO Regio Twente Laan Hart van Zuid 2e fase	3.826	-	-	3.826
Totaal	10.493	3.413	5.317	8.589

Vaste passiva

Eigen Vermogen

Het verloop van de reserves in 2021 per soort reserve:

Eigen vermogen	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoegingen		Onttrekkingen			Boekwaarde 31-12-2021
		Bestemming resultaat vorig boekjaar	via resultaat- bestemming bij het overzicht van baten en lasten	Te bestemmen resultaat 2021	via resultaat- bestemming bij het overzicht van baten en lasten	Afschr. op activa	
Algemene reserves:							
Algemene reserve	32.761	6.931	4.670	-	8.409	-	35.953
Reserve grondexploitatie	13.890	-	18.618	-	12.097	-	20.411
Bestemmingsreserves	19.804	7.409	5.192	-	4.076	107	28.222
Bestemd resultaat 2020	14.340	-14.340	-	-	-	-	-
Te bestemmen resultaat 2021	-	-	-	12.491	-	-	12.491
Totaal eigen vermogen	80.795	-	28.480	12.491	24.582	107	97.077

Het te bestemmen resultaat voor 2021 is € 12,5 miljoen. Het voorstel voor bestemming van dit resultaat is opgenomen in Hoofdstuk 4.

In onderstaand overzicht en in de toelichting reserves zijn de mutaties per reserve vermeld.

Mutaties in de reserve

Reserve	nr.	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoeging	Onttrekking	Betemming resultaat 2020	Te bestemmen resultaat 2021	Boekwaarde 31-12-2021
Algemene reserve							
Algemene reserve	101	32.761	4.670	8.409	6.931	-	35.953
Reserve Grex Algemeen	150	13.890	18.618	12.097	-	-	20.411
Subtotaal Algemene reserve		46.651	23.288	20.506	6.931	-	56.364
Bestemmingsreserves							
Reserve centraal opleidingsbudget	310	100	-	-	-	-	100
Reserve Communicatiebeleid	311	16	-	-	-	-	16
Vereningsreserve binnenstad	313	200	-	145	-	-	55
Reserve ruimtelijke kwaliteit binnenstad	314	322	-	-	-	-	322
Reserve dekking kapitaallasten	320	2.566	2.490	107	-	-	4.949
Reserve accommodaties egalisatie (5206)	326	221	-	221	-	-	-
Reserve Vastgoedbedrijf	327	2.883	347	100	-	-	3.130
Reserve duurzaamheid	328	346	-	20	-	-	326
Reserve Duurzaam Veilig	329	255	-	122	-	-	133
Reserve bodemsanering	332	3.701	569	421	-	-	3.849
Reserve Proeftuin de Nijverheid Aardgasvrij	334	4.655	-	65	-	-	4.590
Reserve TOZO	335	-	211	-	6.600	-	6.811
Reserve ondernemersfonds	336	-	1.200	-	-	-	1.200
Reserve onderhoudswerkzaamheden Schouwburg	350	956	-	694	426	-	688
Reserve Decentralisatie-uitkeringen	371	716	317	646	383	-	770
Reserve Organisatieontwikkeling	372	1.870	36	967	-	-	939
Reserve Compensatiefonds Bomenverordening	374	246	22	-	-	-	268
Reserve Prj. Bestrijding Jeugd Werkloosheid	375	34	-	15	-	-	19
Reserve onderhoud buurtcentra	398	40	-	-	-	-	40
Reserve ARI	399	677	-	660	-	-	17
Subtotaal Bestemmingsreserves		19.804	5.192	4.183	7.409	-	28.222
Subtotaal Saldo van de rekening		14.340	-	-	-14.340	12.491	12.491
Totaal eigen vermogen		80.795	28.480	24.689	-	12.491	97.077

Toelichting reserves

Algemene reserve (101) : € 35.953

Doel: Gevormd vanuit resultaten van algemene middelen zonder directe bestemming, nodig t.b.v. het weerstandsvermogen van de gemeente (o.a. voor calamiteiten).

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 5.795	Rekening resultaat 2020 na bestemming	€ 125	Perspectiefjaar werkeloze jongeren
€ 1.828	Kaderbrief 2019-2022	€ 97	Lokale culturele voorzieningen
€ 1.136	Budget overheveling 2020	€ 5	Motie Wederopbloei
€ 75	Rentetoevoeging 2021	€ 496	Expl. onderwijsl
€ 2.767	Resultaat 2e berap aan AR	€ 4.721	Beklemde deel sociaal domein
		€ 80	Omgevingswet
		€ 157	Digitaal bouwdoossiers
		€ 107	Verkiezingen 2021
		€ 62	Noodopvang ouders cruciaal beroep
		€ 804	Kadernota 20-23: Incidentele onttrekk. tbv tekort '21
		€ 445	Sluitend maken
		€ 30	Beleidsbegroting 2020-2023
		€ 185	Pilot eenzaamheid
		€ 290	Gemeentelijke bijdrage BIZ 2021
		€ 774	Inburgering 2020 - 2021
		€ 30	Sociaal Domein
			Facturen 2021 Galan

Bestemming van het resultaat: € 14.340

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
	Geen	€ 426	Onderhoudswerkzaamheden 2020
		€ 1.136	Budgert overheveling 2020
		€ 6.600	TOZO uitvoeringskosten
		€ 250	Aanvullend pakket re-integratie 2020
		€ 84	Gemeentelijk schuldenbeleid 2020
		€ 29	Bijzondere bijstand 2020
		€ 20	Compensatie qaurantainekosten 2020
		€ 5.795	Rekening resultaat 2020 na bestemming

Reserve grondexploitatie incl. Hart van Zuid (150) : € 20.411

Doel: Buffer ter afdekking van de risico's grondexploitatie.

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 709	Resultaat erfpachtcomplex	€ 34	Diverse kosten
€ 590	Aanpassing vz NIEGG	€ 36	Exploitatieovereenkomsten Welbions
€ 100	Bijdrage openb. verlichting tbv proj Lange Wemen	€ 712	Voorziening lening SPV
€ 38	Bijdrage bodemsaneringskn HvZ	€ 1.722	Lansinkesweg-Industriestr +sportv. Lansmanserve
€ 1.400	Storting subs1,4 mln Lange Wemen in reserve grex	€ 336	Bijdrage Businesspark XL investeringsbudget
€ 80	Resultaat gronden in verhuur	€ 111	Rentecompensatie De Veldkamp
€ 4	Overige kleine bijdragen	€ 51	Kiosk Enschedesestraat
€ 267	Bijdrage rioolfonds Bergingsvijver Hijschveste	€ 5.774	Bijdrage aankoop Thiemsbrug
€ 5.437	Aanpassing Voorziening Grex IEG	€ 96	Verkoopresultaat percelen grond
€ 2.492	Aanpassing voorziening derden complexen	€ 3.063	Aanpassing Voorziening Grex IEG: gew. kaderstell. gebiedsontwik HvZ
€ 255	Beckumerstraat tussentijdse winstneming	€ 162	Afwikkeling project grexcomplex Medaillon
€ 6.641	Dalmeden tussentijdse winstneming		
€ 68	Veldwijk Noord tussentijdse winstneming		
€ 77	Tussentijdse winst (grex) Hemmelhorst		
€ 460	Resultaat BXL		

Reserve centraal opleidingsbudget (310) : € 100

Doel: Afzondering 0,4% van loonsom als buffer voor tegenvallers in reguliere opleidingsbudgetten.

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
Geen		Geen	

Reserve Communicatiebeleid (311) : € 16

Doel: Reservering bij verkoop van St. Kabeltevee Hengelo met doel deze te besteden ter dekking van kapitaallasten van investeringen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Besteding dient plaats te vinden t.b.v. de burgers van de Gemeente Hengelo conform de oorspronkelijke doelstellingen van de stichting.

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
Geen		Geen	

Vereveningsreserve binnenstad (313) : € 55

Doel: Compactere binnenstad.

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
Geen		€ 145	Afschrijving Kiosk Enschedesestraat

Reserve ruimtelijke kwaliteit binnenstad (314) : € 322

Doel: Ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit in de binnenstad o.a. voor de herinrichting van de openbare ruimte van het kernwinkelgebied, het versterken en ondersteunen van de woonfunctie in de binnenstad.

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
Geen		Geen	

Reserve dekking kapitaallasten (320) : € 4.949*Doel: Reserve dekking kapitaallasten*

Door de wijziging van de BBV-systematiek, met ingang van 2017, voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut zal voor de oude 'probleemgevallen' en nieuwe gevallen gebruik kunnen worden gemaakt van de dekkingsreserve kapitaallasten. Het gereserveerde bedrag in deze nieuwe reserve kan worden gebruikt voor de dekking van de jaarlijkse kapitaallasten, die voortvloeien uit de betreffende investeringen. Op basis van de vastgestelde nota Investerings- en activeringsbeleid gaat de voorkeur bij alle uitbreidings- en vervangingsinvesteringen uit naar het toepassen van de reguliere afschrijvings- en rentesystematiek. Na afloop van de gebruiksduur van het actief vallen de kapitaallasten vrij in de exploitatie en ontstaat er ruimte om een nieuwe vervangingsinvestering met bijbehorende kapitaallasten te ramen.

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 1.722	Lansinkesweg-Industriestr + sportvelden Lansmanserve	€ 107	Dekking Kapitaallasten
€ 660	Uren Nieuwbouw SHSK		
€ 108	Sloetsweg-Oldenzaalsestraat		

Reserve accomodaties egalisatie (5206) (326) : € 0*Doel: Ter dekking van (groot) onderhoud van gebouwen, welke niet direct meer in gemeentelijk gebruik zijn, maar nog wel eigendom van de gemeente zijn.*

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
	Geen	€ 221	Saldo naar voorziening vastgoed 533

Reserve Vastgoedbedrijf (327) : € 3.130*Doel: Bestemd om voor- en nadelige verkoopresultaten op vastgoed te plooiën. Daarnaast geeft het jaarlijks financieel rendement en vangt het vermogensrisico op van het gemeentelijk vastgoed. Ook ondersteund het de monitoring en effectuering van de gemeentelijke bezuinigingen op het vastgoed.*

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 346	Verkoop pand Vondelstraat	€ 6	Kosten af te stoten panden
		€ 83	Taakstelling
		€ 11	Advieskosten

Reserve duurzaamheid (328) : € 326*Doel: De reserve Duurzaamheid heeft tot doel de dekking van (meerjarige) duurzaamheidsopgaven te borgen en bestaat voornamelijk uit afgezonderde middelen uit de algemene uitkering.*

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
	Geen	€ 20	Cf duurzaamheidsbegr. Transitie visie warmte

Reserve Duurzaam Veilig (329) : € 133*Doel: Maatregelen m.b.t. Verkeersveiligheid, aanpak van ongevallen en concentratiepunten(AVOC) en uitvoeringsnota fietsen.*

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
	Geen	€ 70	Projecten Verkeersveilig
		€ 52	Mobiliteitsvisie

Reserve bodemsanering (332) : € 3.849*Doel: Middelen ter dekking van lasten bodemsaneringen, waarvoor binnen de beschikbare ISV-gelden geen ruimte is.*

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 569	Cf begroting; Middelen ontv v/h Rijk	€ 390	Cf bestedingsplan: Kosten taakveld Bodem
		€ 31	Bijdr bodems. Bergingsijv. Hijschveste/Lansinkesw-

Reserve Proeftuin de Nijverheid Aardgasvrij (334) : € 4.590

Doel: Deze bestemmingsreserve is om de meerjarige besteding van middelen van het project Aardgasvrije Nijverheid goed te kunnen volgen. Het betreft een lang lopende inzet om een hele wijk aardgasvrij te maken, waarbij de aard en fasering van besteding op voorhand nog niet volledig bekend is.

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
	Geen	€ 66	Cf duurzaamheidsbegr. nijverheid aardgasvrij

Reserve TOZO (335) : € 6.811

Doel: Het kunnen dekken van de meerjarige kosten voor de uitvoering van de Tozo.

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 6.600			Geen
€ 211			

Reserve ondernemersfonds (336) : € 1.200

Doel: De reserve is bedoeld voor twee ondersteuningsmaatregelen. Een kredietmogelijkheid voor ondernemers die vanwege partnerinkomen niet in aanmerkingen komen voor een Bbz- krediet en een verlenging van de TONK- regeling.

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 1.200	Reserve Ondernemersfonds		Geen

Reserve onderhoudswerkzaamh. Schouwborg (350) : € 688

Doel: Onderhoudswerkzaamheden aan het pand van de Schouwborg aan Beurstraat 44 in Hengelo. Deze werkzaamheden mogen pas worden uitgevoerd zodra aan de daarvoor gestelde voorwaarden wordt voldaan; waaronder overdracht van het pand aan de gemeente (conform Raadsbesluit).

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 426	Onderhoudswerkzaamheden 2020	€ 497	Uitbetaling deel huurder
		€ 197	Naar voorziening Vastgoed

Reserve Decentralisatie-uitkeringen (371) : € 770

Doel: Afgezonderde middelen uit de algemene uitkering ter dekking van uitgaven die gemoeid zijn met decentralisatie uitkeringen. Het gaat om incidentele middelen voor een beperkte periode.

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 250	Aanvullend pakket re-integratie 2020	€ 84	Inzet Personeel Inburgering
€ 29	Bijzondere bijstand 2020	€ 40	Berap 2 - vrijval 2021 pilot veranderopgave
€ 20	Compensatie qaurantainekosten 2020	€ 46	Pilot veranderopgave 2021
€ 49	Sept. circ. 21 extra middelen jeugd	€ 108	Decentralisatie-uitkeringen
€ 84	Gemeentelijk schuldenbeleid 2020	€ 363	Stelpost dec.circ. 2020
€ 236	Sept circulaire lokale cultuur	€ 5	Kosten AED
€ 32	Dakloosheid		

Reserve organisatieontwikkeling (372) : € 939

Doel: Bestemd voor de transitie van meer mobiliteit in de organisatie naar een flexibele organisatie met de juiste medewerker op de juiste plek.

<i>Toevoegingen:</i>		<i>Ontrekkingen:</i>	
€ 36	3e jaar WW	€ 124	Aframen tbv concernmanager
		€ 284	Org ontw aanp Management
		€ 78	Extra 0,8 fte P&O adviseur O en O 2jr
		€ 374	1e Berap 2021 HR 21 prog 9
		€ 107	Generatiepact

Reserve Compensatiefonds Bomenverordening (374) : € 268

Doel: Baten en lasten van de bomenverordening te egaliseren.

<i>Toevoegingen:</i>		<i>Ontrekkingen:</i>	
€ 22	Cf bomenverordening saldo boekjaar		Geen

Reserve Prj. Bestrijding Jeugd Werkloosheid (375) : € 19

Doel: Projecten van bestrijding van jeugdwerkloosheid.

<i>Toevoegingen:</i>		<i>Ontrekkingen:</i>	
	Geen	€ 15	Prj. bestrijding jeugd werkloosheid

Reserve onderhoud buurtcentra (398) : € 40

Doel: Meerjarig onderhoud buurtcentra. Met amendement 147062 heeft de raad besloten dat € 108.609 beschikbaar moet blijven.

<i>Toevoegingen:</i>		<i>Ontrekkingen:</i>	
	Geen		Geen

Reserve ARI (399) : € 17

Doel: Bestemd ter dekking van toekomstige lasten die voortvloeien uit de ARI-investeringen.

<i>Toevoegingen:</i>		<i>Ontrekkingen:</i>	
	Geen	€ 660	Uren Nieuwbouw SHSK

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen, verliezen en risico's, ter egalisering van vooral onderhoudskosten dan wel tarieven en voor van derden verkregen middelen, die specifiek besteed moeten worden.

Het verloop van de voorzieningen in 2021 per soort voorziening:

Voorzieningen	Saldo 01-01-2021	Toevoe- gingen	Aanwen- dingen	Vrijval	Saldo 31-12-2021
Verplichtingen, verliezen en risico's	28.688	98	1.209	2.995	24.582
Egalisatie onderhoud	3.441	1.510	1.186	211	3.554
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	9.758	2.539	4.279	-	8.018
Totaal eigen vermogen	41.887	4.147	6.674	3.206	36.154

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de voorzieningen van de gemeente Hengelo met € 5,7 miljoen zijn toegenomen in het verslagjaar 2021.

In onderstaand overzicht en in de toelichting voorzieningen zijn de mutaties per voorziening vermeld.

Mutaties in de voorzieningen

Voorzieningen	nr.	Boekwaarde 01-01-2021	Dotatie	Aanwending	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2021
1. Risico, Verplichtingen						
Voorz. Pensioen wethouders	503	7.122	98	253	357	6.610
Voorz. Complexen derden	512	18.886	-	-	2.493	16.393
Voorz. Wachtgeld Muziekschool	522	280	-	61	-	219
Voorz. Afwikkeling Warmtenet	523	93	-	-	93	-
Voorz. Samenwerking schoolbesturen PO	536	2.307	-	895	52	1.360
Subtotaal risico, verplichtingen		28.688	98	1.209	2.995	24.582
2. Egalisatie Onderhoud						
Voorz. Groot-onderhoud stadhuis/ stadskantoor	501	63	-	-	63	-
Voorz. Renovatie sportvelden	527	153	36	41	148	-
Voorz. Onderhoud vastgoed	533	2.664	1.429	1.131	-	2.962
Voorz. Onderhoud Haven	537	561	45	14	-	592
Subtotaal egalisatie onderhoud		3.441	1.510	1.186	211	3.554
3. Beklemde middelen						
Voorz. Rioolrenovatie	508	7.276	2.007	4.279	-	5.004
Voorz. Gebiedsgericht grondwaterbeleid	510	1.754	-	-	-	1.754
Voorz. Afvalverwerking	511	728	532	-	-	1.260
Subtotaal beklemde middelen		9.758	2.539	4.279	-	8.018
Totaal		41.887	4.147	6.674	3.206	36.154

Toelichting voorzieningen

1. Risico, Verplichtingen

Voorziening pensioen wethouders (503): € 6.610

Doel: Te verwachten verplichtingen jegens de pensioenen en wachtgeld wethouders, waarvan de omvang redelijkerwijs in te schatten is.

Dotatie:

€ 98 Dotatie opbouw pensioenen

Aanwending:

€ 253 Salaris voormalig wethouders
€ 357 Vrijval gedeelte voorziening

Voorziening Complexen derden (512): € 16.393

Doel: Voorziening t.b.v. grondcomplexen, waarvan we de administratie niet zelf voeren

Dotatie:

Geen

Aanwending:

€ 2.493 Aanpass voorz derden complexen 2021

Voorziening wachtgeld Muziekschool (522): € 219

Doel: Te verwachten verplichtingen wachtgeld i.v.m. reorganisatie Muziekschool.

Dotatie:

Geen

Aanwending:

€ 61 Kosten jaar 2020

Voorziening afwikkeling Warmtenet (523): € 0

Doel: Verliesvoorziening en afwikkeling

<i>Dotatie:</i>	<i>Aanwending:</i>
Geen	€ 93 Vrijval afwikkeling Warmtenet

Voorziening samenwerking schoolbesturen (536): € 1.360

Doel: Bijdragen aan de samenwerking van de schoolbesturen primair onderwijs.

<i>Dotatie:</i>	<i>Aanwending:</i>
Geen	€ 52 Vrijval samenwerking schoolbesturen € 895 trekking gelden Primato 2021

2. Egalisatie Onderhoud

**Voorziening groot onderhoud stadhuis/
stadskantoor (501): € 0**

Doel: T.b.v. het toekomstig onderhoud voor het gebruikersdeel van het stadhuis/stadskantoor.

<i>Dotatie:</i>	<i>Aanwending:</i>
Geen	€ 63 Overheveling naar voorziening Vastgoed

Voorziening renovatie sportvelden (527): € 0

Doel: T.b.v. het toekomstig groot onderhoud van sportvelden afgezonderde middelen.

<i>Dotatie:</i>	<i>Aanwending:</i>
€ 36 Dotatie voorziening renovatie sportvelden	€ 41 Renovatie nat gr vld Sportpark Veldwijk € 148 Vrijval voorziening sportvelden

Voorziening onderhoud vastgoed (533): € 2.962*Doel: Ter dekking (groot) onderhoud van panden vastgoed*

<i>Dotatie:</i>	<i>Aanwending:</i>
€ 63 Van reserve accom. Egalisatie	€ 14 Achterhoekse Molenweg 271 3 (Gymlokaal)
€ 221 Van voorziening 501 Stahuis/stadskantoor	€ 21 Anton Brucknerstraat 85 (Gymlokaal)
€ 1.145 Dotatie voorziening	€ 105 Asveldweg 14 (01) (Kantoorgebouw Asveldweg)
	€ 14 Bartelinkslaantje 21 (Blokhut Samenloop)
	€ 63 Deurningerstraat 250 (02) (t Beukert-Loods +bu.ter)
	€ 28 Deurningerstraat 64 (Gymlokaal)
	€ 18 Havezatenlaan 18 (Gymlokaal)
	€ 95 Henry Woodstraat 60 (Sporthal Hasseler Es)
	€ 41 Industrieplein 10 (Metropool)
	€ 45 Jacques Perkstraat 13 (Gymlokaal)
	€ 21 Jan Prinsstraat 1 (Gymlokaal)
	€ 79 Jan van der Heydenstraat 22 (Gymlokaal)
	€ 31 Klaas de Rookstraat 61 (Gymlokaal)
	€ 278 Kuipersdijk 46 (Sporthal, Kantine en Wijkpost)
	€ 19 Langestraat 35 (Lambooyhuis)
	€ 32 Merelweg 21 (Gymlokaal)
	€ 13 Mozartlaan 161 (Voorm. Ekkelkamp)
	€ 16 Schumannstraat 30 (Voorm. Ekkelkamp)
	€ 18 Mussenstraat 34 (Gymlokaal)
	€ 21 Neptunusstraat 51 (De Sterrentuin)
	€ 26 Straatsburg 3 (Sporthal Slangenbeek)
	€ 47 Twijnstraat 6 t/m 8 (` t Lansink speeltuingebouw)
	€ 19 Wolter Ten Catestraat 54A (Gymlokaal)
	€ 54 Woolderesweg 126 (Gymlokaal)
	€ 53 Beursstraat 44
	€ 56 Overige panden (oh per pand < € 10k)
	€ -96 teruggaaf SPUK 2020-2021

Voorziening onderhoud Haven (537): € 592*Doel: T.b.v. het toekomstig groot onderhoud van de haven*

<i>Dotatie:</i>	<i>Aanwending:</i>
€ 45 Dotatie voorziening	€ 14 Baggerwerkzaamheden

3. Beklemde middelen

Voorziening rioolrenovatie (508): € 5.004

Doel: Bestemd voor de vervangingsinvesteringen van het rioolstelsel, evenals egalisatie van detarieven rioolrecht.

<i>Dotatie:</i>	<i>Aanwending:</i>
€ 2.007 Dotatie volgens Onderhoudsplan	€ 350 Voorb., uitv., Herinr. H. Dunantstr.
	€ 2 Aansluiting Veldbeek Brouwerijterrein
	€ 105 Herinr. parkeerpl Welbions
	€ 5 Relining Transportriool fs 2
	€ 20 Extra watertoevoer Veldbeek
	€ 49 WOLK Rubenstraat eo
	€ 200 Herinrichting Elsbeek
	€ 60 Oplossen wateroverlast Beverfeurde
	€ 122 Aanleg drainage Hazelaarweg
	€ 267 Lansinkesweg Industriestr
	€ 413 Voorbereiding Deldenerstraat
	€ 1.186 Voorb en Uitv Deurningerstraat fase2
	€ 255 Uitv Deldenerstr, Geerdinksw, Tuindorpstr
	€ 1.194 Uitv Deldenerstr, Tuindorpstr, Langestr
	€ 15 Voorbereiding Bloemenbuurt
	€ 25 F35 Bankastraat
	€ 11 Deld str Langestr tot kruising B'str

Voorziening gebiedsgericht grondwaterbeleid (510): € 1.754

Doel: Ter dekking van grondwaterverontreiniging in centrumgebied.

<i>Dotatie:</i>	<i>Aanwending:</i>
Geen	Geen

Voorziening afvalverwerking (511): € 1.260

Doel: Reserve vanuit toevallige meevallers product afvalverwerking/-verwijdering ten behoeve van egalisatie mogelijk toekomstige tegenvallers. Geen gebonden besteding.

<i>Dotatie:</i>	<i>Aanwending:</i>
€ 532 Dotatie voorz afvaf cf Resultaat	Geen

Vaste schulden met looptijd langer dan één jaar

Verloop vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar in 2021 is als volgt:

Vaste schulden met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	Boekwaarde 01-01-2021	Vermeerderingen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2021
Onderhandse leningen van:				
-binnenlandse banken en overige financiële instellingen	600.375	-	70.182	530.193
-buitenlandse instellingen	15.000	-	-	15.000
Waarborgsommen	81	4	-	85
Vaste schulden met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	615.456	4	70.182	545.278

In 2021 zijn de vaste schulden op balansdatum afgenomen met € 70,2 miljoen.

De totale rentelast voor de vaste schulden bedroeg €16,5 miljoen. Dit bedrag bestaat uit € 6,0 miljoen rentelasten eigen financiering en € 10,5 miljoen rentelasten in verband met de financiering van de woningcorporatie Welbions. De geleende middelen voor financiering van Welbions worden 1 op 1 door verstrekt aan Welbions en zijn eveneens opgenomen onder kapitaalverstrekking in de Financiële vaste activa.

In de paragraaf 6.5 Financiering is een nadere toelichting gegeven inzake het risicobeheer van de financieringsportefeuille van de gemeente Hengelo.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden als volgt gespecificeerd:

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	Balanswaarde 31-12-2021	Balanswaarde 31-12-2020
Overige kasgeldleningen	-	-
Kas- en banksaldi	-	-
Overige vlottende schulden	10.838	20.591
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	10.838	20.591

De vlottende schuld is met € 9,8 miljoen in 2021 afgenomen. Deze afname is voornamelijk ontstaan door:

Een toename:

€ 2,3 miljoen saldo crediteuren.

Een afname:

€ 12,1 miljoen Rekening courant BBZ-verhoudingen opdrachtgevende gemeenten.

Overlopende passiva

De specificatie van de overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva	Balanswaarde 31-12-2021	Balanswaarde 31-12-2020
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
- Het Rijk	6.174	2.399
- Overige Nederlandse overheidslichamen	1.923	1.836
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	33.111	31.562
Overlopende passiva	41.208	35.797

De overlopende passiva bestaan uit verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, vooruitontvangen bijdragen van Europese of Nederlandse overheidslichamen en overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, waarvan groter dan € 1,0 miljoen:

- € 8,0 miljoen Nog te betalen Rente geldleningen
- € 6,7 miljoen Nog te betalen GWS4ALL/WMO/BBZ
- € 3,2 miljoen Nog te betalen BTW/BCF/SPUK
- € 5,4 miljoen Nog te betalen inzake personeel
- € 3,3 miljoen Nog te betalen BBZ kredieten
- € 1,5 miljoen Nog te betalen diversen sociaal domein
- € 3,7 miljoen nog te betalen diversen

- De overige vooruitontvangen bedragen bestaan uit:
 - € 0,8 miljoen Vooruitontvangen erfpacht
 - € 0,5 miljoen Vooruitontvangen overig

De onderverdeling van de ontvangen voorschotbedragen voor overheidssubsidies is als volgt:

Vooruitontvangen subsidie Rijk	Boekwaarde 01-01-2021	Ontvangen	Terug- betaling	Aanwen- dingen	Boekwaarde 31-12-2021
VO Rijk Onderwijs Achterstandenbeleid	1.419	2.561	-	2.056	1.924
VO Rijk 583 Voorb. Geluidsanering Deldenerstraat	14	23	-	12	25
VO Rijk PS 612 Uitv.kst. Gevelm. Deurningerstraat	75	-	-	75	-
VO Rijk PS676 Gevelmaatregelen Breemarsweg Oost	-	32	-	32	-
VO Rijk Circulaire Ambachtscentra	49	-	-	39	10
VO Rijk subsidie geluid Bornsestraat/ Breemarsweg	64	-	-	-	64
VO Rijk geluidsanering Beethovenlaan/ Sloetsweg	80	-	-	-	80
VO Rijk PS706 Stil wegdek Deld.str.	56	-	-	39	17
VO Rijk subs Regeling Reductie Energiegebruik	642	-	-	456	186
VO Rijk Woningbouwimpuls 2e tranche Hengelo-HvZ	-	4.239	-	2.159	2.080
VO Rijksaneringskosten Deldenerstraat	-	84	-	-	84
VO Rijk covid-19 gerelateerde onderwijsachterstand	-	339	-	-	339
VO Rijk tijd impulsreg.klimaatadaptie 2021	-	371	-	-	371
VO Rijk huisversting vergunningshouders	-	794	-	-	794
VO Rijk Huisvesting aandachtsgroepen	-	200	-	-	200
Totaal Vooruitontvangen subsidie Rijk	2.399	8.643	-	4.868	6.174

Vooruitontvangen subsidie Provincie/ Rijk/Regio	Boekwaarde 01-01-2021	Ontvangen	Terug- betaling	Aanwen- dingen	Boekwaarde 31-12-2021
VO Prov PS 453 Voorb Geluidsan. Breemars (Oost)	17	-	-	3	14
VO.Prov 552 Zichtwal Oele	66	88	-	154	-
VO Prov. PS 562 Doorontwikkelingen energieloket	46	9	-	46	9
VO Prov. PS 627 Cultuur a/d basis 2017-2020	-	-	-	-5	5
VO Prov. Kansen kwetsbare groepen arbeidsmarkt	280	-	-	280	-
VO prov Subs. Stadsarrangement Hengelo	50	81	-	131	-
VO Prov Inkoop duurz. lokaal opgewekte, energie	19	-	-	6	13
VO Prov subs Wijkaanpak Twentekanaal	45	-	-	-	45
VO PS 700 Stadsarrangement Hengelo 2020	75	-	-	75	-
VO Prov PS701 Pilot kruidenrijke berm	18	-	-	5	13
VO Prov Boosten startend ondernemersschap Twente	50	-	-	26	24
VO Prov. Laan Hart van Zuid 2e fase	1.170	-	-	-524	1.694
VO Prov. Zon project openbare ruimte Lange Wemen	-	116	-	116	-
VO Prov. Duurzaam Veilig	-	57	-	57	-
VO Prov Energiecorridor A35	-	6	-	6	-
VO Prov.cultuureducatie Cultuur aan de basis 2.0	-	40	-	14	26
VO Prov.Reconstructie Verkeersv.Woolderesweg	-	100	-	100	-
VO Prov.Marktplein-Kernwinkelgebied	-	50	-	-	50
VO Prov.gem Enschede Twentse belofte	-	12	-	-	12
VO WTS Waterrobuuste Steden	-	82	-	82	-
VO Veiligheidsregio Twente CTB controle	-	209	-	191	18
Totaal Vooruitontvangen subsidie Provincie/Rijk/Regio	1.836	850	-	763	1.923

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen

De gewaarborgde geldleningen voor particulieren betreft de door de gemeente verstrekte gemeentegaranties voor geldleningen voor het verkrijgen en verbeteren van eigen woningen. Sinds 1 januari 1995 worden ze niet meer verstrekt. De afname betreft de reguliere afloop.

Aard Instelling	Oorspronkelijk bedrag	Perc. Borgstelling	Betaling in 2021	Restant 31-12-2020	Restant 31-12-2021
Instellingen	41.905	100%	872	30.731	29.859
Particulieren	41.000	100%	945	2.468	1.523
Totaal gewaarborgde geldleningen	82.905		1.817	33.199	31.382

Overige niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

De gemeente Hengelo is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

In onderstaand overzicht zijn, m.u.v. de lopende contracten voor energie en schoonmaak, de overige niet uit de balans blijvende verplichtingen groter dan € 200.000 opgenomen, niet zijnde raamcontracten.

Werk of dienst (bedragen x €1.000)	Verplichting in €	I/U	Toelichting	Einddatum
Comparex Nederland N.V.	882	U	Verlening licenties	31-8-2023
	1.477	U	Contract Centric	31-12-2025
eData	453	U	Toekomstbestendige archiefoplossing en Enterprise search	30-8-2024
JPH Consult	300	U	Medisch en psychodiagnostisch onderzoek en advisering	29-12-2024
Klein Poelhuis Hengelo B.V.	223	U	Preventief en correctief onderhoud Stadskantoor/Stadhuis	28-6-2023
P1	214	U	beheer op afstand De Beurs	29-12-2025
Rijnconsult	201	U	Overeenkomst Management Development (MD traject)	27-2-2023
KSV BWO	230	U	Huurovereenkomst Kunstgrasveld Sportpark de Noork (veld4)	29-9-2028
Reisbalans B.V.	1.034	U	Duurzame mobiliteitsoplossing	1-2-2028
REMONDIS Dusseldorp Rioolservice B.V.	254	U	preventief en correctief onderhoud gemalen	27-2-2022
SoftwareONE Netherlands B.V.	563	U	Overeenkomst VMWare ELA	29-7-2024
Taxameter Centrale B.V.	494	U	servicing parkeerautomaten	29-12-2022
Willis Towers Watson	486	U	Verzekering	31-12-2022
Realisatie Brouwerijterrein	68	U	Enmalig contract, de bouw is nog niet gerealiseerd	onbekend

N.B. Er zijn 11 raamcontracten > € 200.000,- met een totale verplichting van € 9,6 miljoen.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

De openstaande vakantiedagen van medewerkers op 31 december 2021 bedraagt 8.288 dagen voor een waarde van € 2,7 miljoen.

Eigen bijdragen van Centraal AdministratieKantoor (CAK)

Aanvragers van een voorziening op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) zijn op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat het CAK de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdragen uitvoert. Het CAK verstrekt aan de gemeente een totaaloverzicht waarbij maandelijks afstorting plaatsvindt van de geïncasseerde bijdragen.

De gemeente kan met met deze overzichten van het CAK de aantallen personen, de soort en omvang van de zorgverlening beoordelen in relatie tot de eigen WMO-administratie. Door het ontbreken van inkomensgegevens op de CAK-overzichten heeft de gemeente Hengelo onvoldoende informatie over de eigen bijdragen om de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de keuze van het CAK de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdragen te laten uitvoeren, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat de gemeente Hengelo geen zekerheid kan verkrijgen over de omvang en hoogte van de eigen bijdragen.

Achtervangfunctie voor de WEW

Vanaf 1995 zijn de gemeentegaranties niet meer mogelijk. De waarborgfunctie is ondergebracht bij de stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). WEW voert de NHG, nationale hypotheekgarantie, uit en staat garant voor hypotheek van particuliere woningbezitters die vanaf 1995 onder NHG-condities zijn afgesloten. Van 1995 tot 2011 zijn gemeenten en Rijk, elk voor 50%, aanspreekbaar voor schulden als de WEW onvermogen zou worden. Vanaf 2011 ligt deze verantwoordelijkheid voor 100% bij het Rijk. WEW heeft een garantievermogen van 1,5 miljard euro. De kans, dat de gemeente als achtervang wordt aangesproken is bijna nihil. Omdat banken de restantschulden niet doorgeven aan WEW is het niet mogelijk om het totale achtervangrisico te kwantificeren.

Achtervangfunctie voor de WSW

Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is het waarborgfonds voor de sociale woningbouw in Nederland. Zij staan garant voor de rente- en aflossingsverplichtingen van corporaties als deze niet meer aan de betalingsverplichting kunnen voldoen. Het WSW heeft v.w.b. de achtervang afspraken gemaakt met gemeenten (50%) en Rijk (50%) dat zij kunnen beschikken over renteloze leningen mocht niet aan de betalingsverplichting kunnen worden voldaan. Gemeenten en Rijk zijn het sluitstuk van de zekerheidscultuur binnen het borgstelsel. De kans, dat de gemeente als achtervang wordt aangesproken is bijna nihil.

Onrechtmatigheden

Hiervoor verwijzen wij naar de paragraaf 6.7.6 inkopen.

EMU Saldo

EMU Saldo			Realisatie 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021
1.	Mutaties financiële activa				
1a.	(+)	Financiële vaste activa	-50.003	-26.778	-22.364
1b.	(+)	Uitzettingen	61.156	991	-29.538
1c.	(+)	Liquide middelen	839	-219	-1.839
1d.	(+)	Overlopende activa	7.755	-	-3.816
2.	Mutaties financiële passiva				
2a.	(-)	Vaste schuld	-6.213	-70.156	-70.178
2b.	(-)	Vlottende schuld	11.206	-11.206	-9.753
2c.	(-)	Overlopende passiva	-10.752	10.028	5.410
3.	Boekwinst				
3a.	(-)	(Verwachte) boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-	-	-
Berekend EMU-saldo			25.506	45.328	16.964

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Zo tellen investeringen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Een ander verschil heeft betrekking op mutaties van reserves en voorzieningen. Die tellen wel mee in het stelsel van baten en lasten, maar niet voor het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

7.3.4 Toelichting op de staat van baten en lasten

7.3.4.1 Incidentele baten/lasten

Product	Omschrijving incidentele baten/lasten vanaf € 50.000 (bedragen x €1.000)	B/L	Bedrag
Programma 1:			
1.20.3	Hogere lasten ihkv subsidieregeling Corona Toegangsbewijs	L	163
1.20	Subsidieinkomsten ihkv subdieregeling Corona Toegangsbewijs	B	163
Programma 2:			
2.10.1	Hogere lasten bijdrage Dunantstraat	L	136
2.10	Bijdrage van Welbions/PlegtVos	B	100
2.10	Afrekening Subsidie Duurzaam Veilig 2020	B	155
Programma 4:			
4.20	Inkomstenderving amateursportverhuur i.v.m. Corona	B	-50
4.20	Compensatie TVS amateursportverhuur (rijksregeling i.v.m. Corona)	B	79
4.20	Kwijtschelding huren amateur sportverhuur i.v.m. Corona	B	-79
Programma 5:			
5.20	Inkomstenderving Twentebad Corona i.v.m. Corona	B	-757
5.20	Compensatie SPUK IJZ Twentebad	B	1.359
5.20	Inkomstenderving amateursportverhuur i.v.m. Corona	B	-304
5.20	Compensatie TVS amateursportverhuur (rijksregeling i.v.m. Corona)	B	362
5.20	Kwijtschelding huren amateur sportverhuur i.v.m. Corona	B	-362
5.30.8	Corona regelingen cultuur i.v.m. Corona	L	805
Programma 6:			

Product	Omschrijving incidentele baten/lasten vanaf € 50.000 (bedragen x €1.000)	B/L	Bedrag
6.10.0	Diverse uitgaven innovatieprojecten Sociaal Domein t.l.v. Algemene Reserve	L	774
6.10.7	Extra uitgaven buurt- en dorpshuizen als gevolg van Coronacrisis (via sept. circ. 2021)	L	49
6.10.8	Extra uitgaven Kinderdagverblijven SMI i.v.m. Coronamaatregelen	L	137
6.30.4	Uitgaven Bijzondere Bijstand TONK	L	257
6.30	Extra uitgaven - Project Vakkundig aan het werk	B	109
	Extra inkomsten - Project Vakkundig aan het werk	L	49
6.30.9	ROZ Tozo regeling gemeente Hengelo levensonderhoud	L	4.117
	ROZ Tozo regeling gemeente Hengelo levensonderhoud	B	4.117
	ROZ Tozo regeling gemeente Hengelo Kredieten	L	246
	ROZ Tozo regeling gemeente Hengelo Kredieten	B	246
	ROZ Tozo regeling gemeente Hengelo uitvoeringsbudget	L	337
	ROZ Tozo regeling gemeente Hengelo uitvoeringsbudget	B	405
	ROZ Tozo regeling gemeente Hengelo afwikkeling 2020	B	-52
	ROZ Tozo uitvoeringsbudget als centrum gemeente - directe kosten 2021	L	1.039
	ROZ Tozo uitvoeringsbudget als centrum gemeente - extra baat	B	1.544
	ROZ Tozo storting reserve	L	211
6.4	Coronacompensatie Participatie	L	307
6.50.3	Inburgering		
	Uitgaven Pilot inburgering	L	97
	Uitgaven inburgering 2021	L	375
	Inkomsten inburgering 2021 - bijdrage Borne Haaksbergen	B	54
6.71	Continuïteit van zorg: Meerkostenregeling WMO i.v.m. Corona	L	111
6.72	Continuïteit van zorg: Meerkostenregeling Jeugd i.v.m. Corona	L	131
Programma 7:			
7.40	Ontvangst subsidie Regeling Reductie Energiegebruik	B	457
7.40.6	Bestedingen tlv subsidie Regeling Reductie Energiegebruik	L	457
7.20	Lagere inkomsten Rioolheffing (afwikkelingsverschillen voorgaande jaren)	B	-86
7.20.1	Lagere dotatie in vrz Riolerig	L	-86
Programma 8:			
8.3	Bijdrage integraal actieplan binnenstad tbv afwaardering Thiemsbrug	B	250
8.3	Afwaardering kiosk Enschedesestraat	L	145
8.2	Afschrijving erfpacht kiosk Enschedesestraat	L	51
8.3	Ontvangen subsidie stadsarrangement 2020	B	99
8.3	Besteding subsidie stadsarrangement 2020	L	99
8.2	Subsidie tbv aankoop Thiemsbrug en ontwikkeling Lange Wemen	B	1.400
8.2	Bijdrage investeringsbudget BXL	L	336
8.2	Rentecompensatie grondexploitatie de Veldkamp	L	111
8.2	Tussentijdse winstneming XL Businesspark	B	460
8.2	Tussentijdse winstneming Hemmelhorst	B	77
8.2	Aanpassing voorz. GREX IEG	L	-5.437
8.2	Aanpassing voorz. GREX NIEGG	L	-590
8.2	Aanpassing voorz. GREX IEG gewijzigde kaderstelling HVZ	L	3.063
8.2	Aanpassing voorz. Derden complexen	L	-2.492
8.2	Tussentijdse winstneming Veldwijk Noord	B	68
8.2	Tussentijdse winstneming Dalmeden	B	6.641
8.2	Tussentijdse winstneming Beckumerstraat	B	254
8.2	Afwikkeling project Medaillon	L	162
8.2	Bijdrage GRP bergingsvijver HvZ	B	267
8.2	Bijdrage openbare verlichting	B	100
Programma 9:			
0.2	Extra lasten verkiezingen i.v.m. extra maatregelen i.v.m. Corona	L	106
0.3	Afwaardering winkelcentrum Thiemsbrug	L	6.000
0.3	Verkoop pand vastgoed	B	354
0.3	Dotatie voorziening vastgoed tlv de reserve accommodaties egalisatie (opgeheven)	L	221
0.4	Bijdrage TOZO	B	74
0.4	Naheffing BTW bouw Stadskantoor	L	339

Product	Omschrijving incidentele baten/lasten vanaf € 50.000 (bedragen x €1.000)	B/L	Bedrag
0.4	Loonheffing 2021	L	288
0.4	Afwikkeling Cateringcontract	L	71
0.63	Lagere inkomsten uit Parkeren Corona-gerelateerd	B	-93
0.7	Gemeentefonds 2021 - Coronacompensatie	B	6.383
0.7	Gemeentefonds - Gezond in de stad (DU)	B	182
0.7	Gemeentefonds - Maatschappelijke begeleiding statushouders (DU)	B	119
0.7	Gemeentefonds - Bodembescherming (DU)	B	479
0.8	Naheffingsaanslag Nedvang	L	157
0.8	Suppletie BTW Boekelosebrug	B	142
0.8	Suppletie BTW 2020	B	141
0.10	Vereveningsreserve binnenstad: afschrijving kiosk Enschedesestraat	B	145
0.10	Algemene reserve	L	11.526
0.10	Algemene reserve	B	8.409
0.10	Algemene reserve saldobestemming	B	14.340
0.10	Reserve decentralisatie-uitkeringen	L	700
0.10	Reserve decentralisatie-uitkeringen	B	646
0.10	Reserve accommodaties egalisatie (opgeheven)	B	221
0.10	Reserve vastgoedbedrijf: verkoop pand(en)	L	346
0.10	Reserve vastgoedbedrijf: taakstelling	B	83
0.10	Reserve organisatieontwikkeling: personele verrekeningen	B	967
0.10	Reserve Dekking Kapitaalslasten: Lansinkeswg-Industriestr+ sportvelden Landmanserve	L	1.722
0.10	Reserve Dekking Kapitaalslasten: Deurningerstraat fase 2	L	108
0.10	Reserve Grex algemeen: bijdrage tbv afwaardering Thiemsbrug	B	5.750
0.10	Reserve Grex algemeen: subsidie tbv aankoop Thiembrug en ontwikkeling Lange Wemen	L	1.400
0.10	Reserve Grex algemeen: afschrijving erfpacht kiosk Enschedesestraat	B	51
0.10	Reserve Grex algemeen: bijdrage openbare verlichting Lange Wemen	L	100
0.10	Reserve Grex algemeen: bijdrage GRP Bergingsvijver HvZ	L	267
0.10	Reserve Grex algemeen: resultaat erfpachtresultaat	L	709
0.10	Reserve Grex algemeen: resultaat gronden in verhuur	L	80
0.10	Reserve Grex algemeen: voorziening lening SPV	B	712
0.10	Reserve Grex algemeen: afwikkeling grexcomplex Medaillon	B	162
0.10	Reserve Grex algemeen: rentecompensatie De Veldkamp	B	111
0.10	Reserve Grex algemeen: Lansinkeswg-Industriestr+ sportvelden Landmanserve	B	1.722
0.10	Reserve Grex algemeen: bijdrage investeringsbudget BXL	B	336
0.10	Reserve Grex algemeen: aanpassing voorz. IEG gewijz. Kaderstell. Gebiedsontw HvZ	B	3.063
0.10	Reserve Grex algemeen: verkoopresultaat percelen grond	B	96
0.10	Reserve Grex algemeen: tussentijdse winstneming XL Businesspark	L	460
0.10	Reserve Grex algemeen: aanpassing voorz. NIEGG	L	590
0.10	Reserve Grex algemeen: tussentijdse winstneming Beckumerstraat	L	254
0.10	Reserve Grex algemeen: tussentijdse winstneming Dalmeden	L	6.641
0.10	Reserve Grex algemeen: tussentijdse winstneming Veldwijk Noord	L	68
0.10	Reserve Grex algemeen: aanpassing voorziening derden complexen	L	2.492
0.10	Reserve Grex algemeen: tussentijdse winstneming Hemmelhorst	L	77
0.10	Reserve Grex algemeen: aanpassing voorz Grex IEG	L	5.437
0.10	Reserve Ondernemersfonds: storting resterende TONK middelen	L	1.200
0.10	Reserve TOZO: resultaatbestemming 2020 en 2e Berap 2021	L	6.811
0.10	Reserve onderhoudswerkzaamheden Schouwborg	B	694
0.10	Reserve onderhoudswerkzaamheden Schouwborg	L	426
0.10	Reserve Duurzaam Veilig diverse projecten	B	122
0.10	Reserve bodem: conform bestedingsplan	B	331
0.10	Reserve bodem: toevoeging	L	479
0.10	Reserve Nijverheid aardgasvrij conform duurzaamheidsbegroting	B	66
	Subtotaal (t.b.v. kengetal structurele exploitatieruimte)	B	62.884
	Subtotaal (t.b.v. kengetal structurele exploitatieruimte)	L	54.235

7.3.4.2 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves 2021

Bedragen groter of gelijk aan €50.000 (bedragen x €1.000)			
Taakveld	Omschrijving structurele dotatie/onttrekking aan reserve	D / O	2021
0.10	Algemene reserve - rentetoevoeging	D	75
0.10	Reserve kapitaallasten	O	107
0.10	Reserve bodem - toevoeging	D	90
0.10	Reserve bodem - onttrekking	O	90
	Totaal dotaties	D	165
	Totaal onttrekkingen	O	197

7.3.4.3 Overige toelichtingen

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

7.3.5 Begrotingsrechtmatigheid

Op grond van de Gemeentewet zijn strikt genomen alle overschrijdingen op de lasten ten opzichte van de begroting (na wijziging) onrechtmatig (artikel 189, vierde lid van de Gemeentewet). In de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV staan de uitgangspunten voor de begrotingsrechtmatigheid. Op basis hiervan is van lastenoverschrijdingen groter dan € 100.000 getoetst of deze rechtmatig zijn.

In onderstaande tabel zijn de lastenoverschrijdingen (x € 1.000) opgenomen per programma met vermelding of de overschrijding wel of niet meetelt voor het accountantsoordeel.

Lastenoverschrijdingen	Per programma:	Taakveld	Afwijking	Onrechtmatig Telt niet mee / telt wel mee
programma:		Begrotingsafwijking op taakveld:	lasten: Meer uitgegeven	
2	9.892		10.066	175
		2.1 Verkeer, wegen en water	157	niet

Lastenoverschrijdingen	Per programma:	Taakveld	Afwijking	Onrechtmatig Telt niet mee / telt wel mee
programma:		Begrotingsafwijking op taakveld:	lasten: Meer uitgegeven	
7	23.765		24.703	939
		7.3 Afval	768	niet
		7.4 Milieubeheer	215	niet

Lastenoverschrijdingen	Per programma:	Taakveld	Afwijking	Onrechtmatig Telt niet mee / telt wel mee
programma:		Begrotingsafwijking op taakveld:	lasten: Meer uitgegeven	
9	56.436		57.935	1.499
		0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	259	niet
		0.5 Treasury	1.528	niet
		0.9 Vennootschapsbelasting	612	niet

Rechtmatigheid op investeringskredieten

Investeringsnummer	Omschrijving	Overschrijding	Onrechtmatig Telt niet mee / telt wel mee
71005190	F35 Hengelo Borne II	102	niet
71005564	Uitv Deldenerstraat Tuindorpstr-Langestr	236	niet
75722067	Bijdrage GRP aan Dels strt Tuindorpstr	239	niet
71004221	Industrieplein / Skatepark	215	niet
71005681	Aanpalende infra Laan Zuid	799	niet
76210079	Vervangen damwanden landhoofd Boekeloseweg	198	niet
76221004	Coördinatie CEF Haven	776	niet

Toelichting lastenoverschrijding programma 2

De overschrijding wordt veroorzaakt door de toerekening van personeelslasten aan budgetten en programma's. Eventuele overschrijdingen zijn hierdoor pas laat inzichtelijk. De gerealiseerde personeelslasten vallen op totaalniveau binnen de door de raad geautoriseerde personeelslasten. Op basis van de kadernota rechtmatigheid is hier geen sprake van een onrechtmatigheid.

Toelichting lastenoverschrijding programma 7

Afval

Voor afval geldt een gesloten circuit. Ultimo 2021 wordt bepaald wat de hoogte is van de voorziening afvalverwerking. De omvang kon pas op balansmoment bepaald worden. Daarmee is deze overschrijding rechtmatig.

Milieubeheer

De overschrijding aan de lastenzijde is te wijten aan projecten welke worden gecompenseerd door gerelateerde opbrengsten, zoals subsidies. Zowel de baten als de lasten van deze projecten worden niet geraamd. Deze overschrijding is daarmee rechtmatig.

Toelichting lastenoverschrijding programma 9

Beheer overige gebouwen en gronden

De overschrijding is het gevolg van lasten voor panden die in de verkoop gaan of zijn. Deze worden, zowel qua baten (huren, doorberekende servicekosten, etc) als qua lasten niet begroot, maar zijn wel nagenoeg gelijk aan elkaar. Het saldo van de baten en lasten op dit taakveld wordt conform bestaande werkwijze verrekend met andere taakvelden ofwel met de reserve Vastgoedbedrijf. Deze overschrijding is rechtmatig.

Treasury

Eind 2021 is er een lening toegevoegd aan onze uitgaande leningenportefeuille als gevolg van herrubricering. Dit betreft een bestaande lening aan SPV BV, die is overgedragen vanuit de grondexploitaties. Omdat deze lening voor een deel mogelijk niet inbaar is moet er direct een voorziening gevormd worden voor oninbaarheid. Omdat deze voorziening met de lening mee verplaatst zorgt deze voor een nadeel van bijna € 750.000 bij Treasury en een even groot voordeel bij de grondexploitaties door het niet meer hoeven op te nemen van de voorziening. Daarnaast is er voor ruim € 700.000 minder doorberekend aan taakvelden. De ambitie waarmee we verwachten investeringen te kunnen uitvoeren en daarmee rente te kunnen doorbelasten aan de taakvelden is niet volledig gerealiseerd. Dit veroorzaakt in de andere taakvelden overeenkomstig lagere lasten, waardoor het effect voor het geheel neutraal is. Daarmee is deze overschrijding rechtmatig.

Vennootschapsbelasting

Als gevolg van het standpunt van de Belastingdienst rondom VPB-plicht voor reclame-uitingen hebben we eind 2021 over de periode 2017 - 2021 naheffingsaanslagen ontvangen en verantwoord in de jaarrekening. Wel zijn we nog in bezwaar tegen deze aanslagen. Omdat we dit hebben geconstateerd en verantwoord in 2021 is deze overschrijding rechtmatig.

Toelichting investeringskredieten

F35 Hengelo Borne II en Uitvoeringskrediet F35 Veloursstraat-Europatunnel: In separate projectrapportages is richting bestuur en raad reeds verantwoord dat het krediet overschreden wordt. Er moest o.a. meer gronden aangekocht worden voor een goed tracé van de Fietssnelweg. Deze uitgaven worden gecompenseerd door ontvangen subsidies voor de investering Fietssnelweg F35. Daarmee is deze overschrijding rechtmatig.

Deldenerstraat - Tuindorpstraat - Langestraat: Deze overschrijding wordt veroorzaakt door een faseringsverschil ten opzichte van de verwachte investeringsbedragen in de jaarschijven. Voor de jaarschijf 2022 is er reeds een aanvullend kredietbedrag beschikbaar. Daarmee is deze overschrijding rechtmatig.

Industrieplein / skatepark: Dit project moet nog administratief worden samengevoegd met het project "Aansluiting Veldbeek Brouwerij Industrieplein". Doordat dit niet is gebeurd lijkt het alsof er een overschrijding is ten opzichte van het krediet. Dit wordt bij de 1e beleidsrapportage 2022 hersteld. Overschrijding daarmee rechtmatig

Aanpalende infra Laan Zuid: Het deelproject aanpalende infra is overgeheveld vanuit grex HvZ naar investeringen. Bij de herziening 2021 wordt een bedrag geraamd voor de onttrekking uit de reserve Grex algemeen en gedoteerd in de reserve kapitaallasten ter dekking van de kapitaallasten investering Aanpalende infra, dat is in deze jaarrekening nog niet zichtbaar. De overschrijding is vanuit deze overheveling rechtmatig

Vervangen damwanden landhoofd Boekeloseweg: Tegenover de hogere uitgave staat ook een hogere inkomst waardoor per saldo de overschrijding 0 is en rechtmatig.

Coördinatie CEF Haven: Tegenover de hogere uitgave (vanuit de coördinerende functie voor de subsidie) staat ook een hogere inkomst waardoor per saldo de overschrijding 0 is en rechtmatig.

7.4 Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 10-2-2022							
Verstrekkter	Uiteringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen Veiligheidsregio's	Naam veiligheidsregio Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/01	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: A12B/02	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/03	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/05
			Veiligheidsregio Twente € 190.933	Ja	Ja	€ 190.933	Ja
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Besteding (T-1) - betreft nog niet verantwoorde bedragen over 2020 Aard controle R Indicator: B2/01	Aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (jaar T) Aard controle R Indicator: B2/02	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: B2/03	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Aard controle R Indicator: B2/04	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen c (artikel 3) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05
			€ 0	180	180	€ 0	€ 0
			Normbedragen voor a, b en d (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06	Normbedrag voor e (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: indicator B2/13 en B2/14 / Ja: indicator B2/21 en B2/22 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08		
			Ja	Ja	Nee		
			Reeks 1 Aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (jaar T) Keuze werkelijke kosten Aard controle D2 Indicator: B2/09	Reeks 1 Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (t/m jaar T) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b en d (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b en d (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/12	
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/13	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/14			
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/15	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T) Keuze normbedragen Aard controle n.v.t. Indicator: B2/16	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (t/m jaar T) Keuze normbedragen Aard controle n.v.t. Indicator: B2/18	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19
			€ 68.400	€ 68.400	€ 0	€ 0	€ 0
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) Keuze normbedragen Aard controle n.v.t. Indicator: B2/22			
			€ 120.000	€ 120.000			
BZK	C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik Gemeenten	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C1/01	Aantal woningen dat bereikt is met het project (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: C1/02	Aantal woningen waar energiebesparende maatregelen plaatsvinden (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: C1/03		
			Ja	21.876	10.053		
			Projectnaam/nummer per project Aard controle n.v.t. Indicator: C1/04	Besteding (jaar T) per project Aard controle R Indicator: C1/05	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C1/06	Besteding (jaar T) aan afwijkingen Alleen invullen bij akkoord ministerie Aard controle R Indicator: C1/07	
			1 RRE Kopie projectnaam/nummer Aard controle n.v.t. Indicator: C1/08	€ 458.096 Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicator: C1/09	Ja Toelichting op afwijkingen Aard controle n.v.t. Indicator: C1/10	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C1/11	
			1 RRE	€ 517.566	De kosten zijn lager uitgevallen omdat door Corona het project anders is uitgevoerd (meer digitaal), minder vouchers zijn uitgegeven en de aanbesteding voor energiepakketten is iets lager uitgevallen.	Ja	
BZK	C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls Tranche 1 t/m 3 Gemeenten	Projectnaamnummer Aard controle n.v.t. Indicator: C9/01	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C9/02	Aantal woningen cumulatief (t/m jaar T) gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: C9/03	Realisatie maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 08 verplicht Aard controle n.v.t. Indicator: C9/04	Totale besteding (jaar T) Alleen van toepassing voor tranche 1 beschikkingen Aard controle R Indicator: C9/05
			1 Hart van Zuid	Ja	0	Ja	Alleen van toepassing voor tranche 1 en 2 beschikkingen Aard controle n.v.t. Indicator: C9/06
			1 Hart van Zuid Kopie projectnaam/nummer Aard controle n.v.t. Indicator: C9/07	Toelichting besteding (jaar T) volgens projectplan Aard controle n.v.t. Indicator: C9/08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: C9/09	Realisatie afwijkingen in (jaar T) Aard controle R Indicator: C9/10	Cumulatieve realisatie afwijkingen in (t/m jaar T) Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen Aard controle R Indicator: C9/11
			1 Hart van Zuid	De bestedingen aan maatregelen (uitplaatsing hinderactiviteit) die in 2021 verantwoord zijn, zijn vóór 2021 gerealiseerd. Dit is in het projectplan toegelicht. (zie bijlage 4 – toelichting op de begroting en maatregelen Hart van Zuid Hengelo 231120.pdf, pagina 3).	€ 4.540.719		Cumulatieve opbrengsten uit grondverkoop en/of kostenverhaal tot en met (jaar T) conform projectaanvraag Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen Aard controle R Indicator: C9/12

			Kopie projectnaam/ nummer	Actualisatie financieel tekort project	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Prijzen woningen komen overeen met projectplan (Ja/Nee)	Percentage gebouwde betaalbare woningen ten opzichte van het totaal aantal gebouwde woningen (t/m jaar T)	Project afgerond (ja/nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C9/13	Aard controle R Indicator: C9/14	Aard controle R Indicator: C9/15	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/16	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/17	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/18
			1 Hart van Zuid		€ 2.381.885	Ja	0	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: C9/19					
			Nee					
BZK	C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	Beschikkingnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C56/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/02	Aard controle R Indicator: C56/03	Aard controle R Indicator: C56/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/06
			1 RHA2021-02326479	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	€ 0	€ 0	0	0
			Kopie Projectnaam	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: C56/07	Aard controle R Indicator: C56/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/10		
			1 Regeling huisvesting aandachtsgroepen	Ja	Ja	Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: C56/11					
			Nee					
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagen affaire	Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2)	Berekening bedrag uitvoeringskosten	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle R Indicator: C62/02	Aard controle R Indicator: C62/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04		
			91	€ 13.650	€ 23.466	Nee		
BZK	C68	Specifieke uitkering aan gemeenten ten behoeve van de huisvesting van vergunninghouders	Projectnaam	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Besteding (jaar T) van het project - zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (jaar T) per project - inclusief uitvoering door derden	Totale opbrengsten (jaar T) per project - zelfstandige uitvoering
			Aard controle n.v.t. Indicator: C68/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C68/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C68/03	Aard controle R Indicator: C68/04	Aard controle R Indicator: C68/05	Aard controle R Indicator: C68/06
			1 WSS-Tower	0	0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie projectnaam	Cumulatieve totale opbrengsten (jaar T) per project - inclusief uitvoering door derde	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: C68/07	Aard controle R Indicator: C68/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C68/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C68/10		
			1 WSS-Tower	€ 0	Ja	Nee		
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04		
			€ 967.317	€ 775.285	€ 25.219	€ 1.418.656		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/05	Aard controle R Indicator: D8/06	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Aard controle R Indicator: D8/08		
			1 Gemeenten	Bedrag		Bedrag		
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhale COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/05	Aard controle R Indicator: D14/06	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07	Aard controle R Indicator: D14/08		
			1					
lenW	E3	Subsidierегeling sanering verkeerslawaa	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05	Aard controle R Indicator: E3/06
			1 lenW/BSK-2019/161710 & lenW/BSK-2020/73191	€ 39.516	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 lenW/BSK-2021/258767	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 lenW/BSK-2020/12178	€ 38.925	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)

			Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
		Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12	
		1 IenW/BSK-2019/161710 & IenW/BSK-2020/73191	€ 159.847	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
		2 IenW/BSK-2021/258767	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		3 IenW/BSK-2020/12178	€ 38.925	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SISA tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle R Indicator: E44B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/03	Aard controle R Indicator: E44B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06	
		1 060173 Gemeente Oldenzaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		Kopie CBS(code)	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel				
		Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09				
		1 060173 Gemeente Oldenzaal	1. Afkoppelen, bergen, infiltreren en vergroenen	Nee				
EZK	F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting	
		Aard controle R Indicator: F9/01	Aard controle R Indicator: F9/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F9/05		
		1 EAW-20-01691283	€ 20.660	€ 20.660	Ja			
		Eindverantwoording (Ja/Nee)						
		Aard controle n.v.t. Indicator: F9/06						
		Ja						
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2021	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
		Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
		Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06	
		€ 30.148.228	€ 227.117	€ 2.008.494	-€ 8.126	€ 364.924	€ 608	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) Gemeente Participatiewet (PW)	
		Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)		
		Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12	
		€ 507.704	€ 222.982	€ 0	€ 1.736.165	€ 6.194	€ 0	
		Mutaties (dotalies en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					
		Aard controle D2 Indicator: G2/13	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14					
		€ 103.971	Ja					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2021	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
		Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06	
		€ 55.000	€ 8.439	€ 263.467	€ 0	€ 0	€ 0	
		BBZ vóór 2020 - levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 - kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 - kapitaalverstrekking (BOB)	BBZ vanaf 2020 - kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
		Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T)			
		Aard controle R Indicator: G3/07	Aard controle R Indicator: G3/08	Aard controle R Indicator: G3/09	Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11		
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2021	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06	
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 35.668	€ 42.739	-€ 317	
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 40.243	€ 10.208	-€ 38	
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 1.931.617	€ 150.804	€ 87.128	€ 20.157	€ 0	
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 1.287.126	€ 76.128	€ 33.289	€ 2.539	€ 0	
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 898.982	€ 19.157	€ 9.622	€ 0	€ 0	
		Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			

7.5 WNT-verantwoording 2021

De WNT is van toepassing op gemeente Hengelo. Het voor gemeente Hengelo toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000 en betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	J. Eshuis	G.J. Eeftink
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	130.270	98.740
Beloningen betaalbaar op termijn	22.102	18.372
<i>Subtotaal</i>	<i>152.372</i>	<i>117.112</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	152.372	117.112

Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling

N.v.t. N.v.t.
N.v.t. N.v.t.

Gegevens 2020

bedragen x € 1	J. Eshuis	G.J. Eeftink
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	128.135	97.145
Beloningen betaalbaar op termijn	20.700	17.352
<i>Subtotaal</i>	<i>148.835</i>	<i>114.497</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000	201.000
Totale bezoldiging	148.835	114.497

De overige onder hoofdstuk 1 voorgeschreven tabellen zijn niet van toepassing voor de gemeente Hengelo en daarom ook niet opgenomen in de WNT-verantwoording 2021.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Er is in 2021 geen sprake van een uitkering aan een topfunctionarissen wegens beëindiging dienstverband.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

7.6 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakveld	Baten 2021	Lasten 2021	Saldo 2021
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	-	6.397	-6.397
1.2 Openbare orde en Veiligheid	283	2.742	-2.459
Veiligheid	283	9.139	-8.855
2.1 Verkeer, wegen en water	686	8.215	-7.529
2.2 Parkeren	38	1.087	-1.049
2.4 Economische Havens en waterwegen	484	500	-16
2.5 Openbaar vervoer	-	264	-264
Verkeer, vervoer en waterstaat	1.208	10.066	-8.856
3.1 Economische ontwikkeling	-	288	-288
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	918	1.102	-184
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	140	559	-419
3.4 Economische promotie	254	733	-479
Economie	1.312	2.682	-1.369
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	8	-8
4.2 Onderwijshuisvesting	878	7.000	-6.122
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.240	3.476	-1.236
Onderwijs	3.118	10.484	-7.366
5.1 Sportbeleid en activering	7	422	-415
5.2 Sportaccommodaties	4.940	8.852	-3.912
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.319	7.588	-6.269
5.4 Musea	17	346	-329
5.5 Cultureel erfgoed	-	263	-263
5.6 Media	56	2.665	-2.609
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	89	6.630	-6.541
Sport, cultuur en recreatie	6.428	26.766	-20.338
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	814	12.939	-12.125
6.2 Wijkteams	11	6.051	-6.040
6.3 Inkomensregelingen	47.733	56.803	-9.070
6.4 Begeleide participatie	-	12.722	-12.722
6.5 Arbeidsparticipatie	274	6.589	-6.315
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	16	1.985	-1.969
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	1.268	24.375	-23.107
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	448	27.851	-27.403
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	3.049	659	2.390
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-	3.683	-3.683
Sociaal domein	53.613	153.657	-100.044
7.1 Volksgezondheid	22	3.230	-3.208
7.2 Riolering	10.178	7.806	2.372
7.3 Afval	11.297	9.342	1.955
7.4 Milieubeheer	831	3.618	-2.787
7.5 Begraafplaatsen	577	707	-130
Volksgezondheid en milieu	22.905	24.703	-1.798
8.1 Ruimtelijke Ordening	528	1.718	-1.190
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	20.284	6.135	14.149
8.3 Wonen en bouwen	3.399	4.204	-805
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	24.212	12.057	12.154
0.1 Bestuur	295	3.385	-3.090
0.2 Burgerzaken	1.182	2.976	-1.794
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.652	7.788	-6.136
0.4 Ondersteuning organisatie	3.904	29.639	-25.735
0.5 Treasury	13.367	10.436	2.931
0.64 Belastingen Overig	699	31	668
0.63 Parkeerbelasting	1.456	53	1.403

Taakveld	Baten 2021	Lasten 2021	Saldo 2021
0.61 OZB woningen	11.181	980	10.201
0.62 OZB niet-woningen	13.304	99	13.205
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	162.443	-	162.443
0.8 Overige baten en lasten	1.165	1.946	-781
0.9 Vennootschapsbelasting	-	562	-562
0.10 Mutaties reserves	38.368	42.159	-3.791
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
Bestuur en ondersteuning	249.016	100.055	148.961
Totaal	362.097	349.606	12.491

8

Overig

8.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

272

8.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

9

Bijlage

9.1	Staat van activa onderhanden complexen	274
9.2	Aanwending onvoorzien	281
9.3	Verbonden partijen en vertegenwoordiging	282
9.4	Verdeling taakvelden over programma's	285

9.1 Staat van activa onderhanden complexen

9.2.1 Verrekeningen met reserve grondbedrijf

Reserve per 01-01-2021	€ 13.890.257
<i>Dotaties in de reserve</i>	
Rente	€ -
Afwikkelen overeenkomsten	€ -
Bijdrage Algemene Dienst	€ 1.805.319
Resultaten (erfpacht)	€ 1.326.056
Winst afsluiten grondexploitaties	€ 12.327-
Totaal dotaties	€ 3.119.048
<i>Onttrekkingen uit de reserve</i>	
Personeel en stimulering grondverkopen	€ 17.450-
Aankoop Thiemsbrug	€ 5.773.600-
Lansinkveld, Spv, sportvoorzieningen Landmanserve	€ 2.433.981-
Afdrachten aan BXL en de Veldkamp	€ 446.544-
Overige onttrekkingen	€ 345.208-
Totaal onttrekkingen	€ 9.016.783-
Totaal mutaties	€ 5.897.736
Mutatie tussentijdse winst	€ 6.963.279
Mutatie voorzieningen	€ 5.455.755
Reserve per 31-12-2021	€ 20.411.555

9.2.2 Onderhanden complexen

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2020	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde balans
09 Verspreide gronden binnen de bebouwde kom	4.745.089	-	549.630	4.195.459
10 Huurgronden	709.857	-	-	709.857
22 Verspreide gronden buiten de bebouwde kom	7.987.345	-	144.426	7.842.919
62 Schalmeden	8.760.560	-	-	8.760.560
66 Sportpark Groot Driene	2.388.572	-	-	2.388.572
68 Stadspark Weusthag	1.862.371	-	1.027	1.861.344
81 Boeldershoek Oost	3.533.059	-	-	3.533.059
90 Westermaat Veld	2.103.185	-	-	2.103.185
Materiele Vaste Activa	32.090.038	-	695.083	31.394.954
Voorraden - Nog te betalen "Bouwgrond niet in exploitatie"				-
Nog niet in exploitatie genomen bouwgronden	32.090.037	-	695.083	31.394.954
104 Lange Wemen	1.883.703	605.558	325.000	2.164.261
06 't Rot	5.899.707	331.010	3.398.746	2.831.971
101 Broek Noord	10.603.169	292.415	-	10.895.584
102 Broek Oost	2.658.811	222.719	2.517.968	363.562
28 Marskant	2.701.449	1.052.762	15.147	3.739.064
44 Veldwijk Noord	-1.870.983	249.593	220.000	-1.841.390
52 Dalmeden	25.749.994	1.151.643	10.191.242	16.710.395
54 Medaillon	-1.776.914	1.939.297	162.383	-
583 Herontwikkeling Beckumerstraat	400.780	47.889	809.400	-360.731
Hart van Zuid	25.438.227	-1.794.602	8.884.786	14.758.839
Voorraden - Woningbouw in exploitatie	71.687.943	4.098.284	26.524.672	49.261.552
790 Verspreide gronden Hart van Zuid				51.405
Voorraden - Nog te betalen "onderhanden werk"				51.405
Woningbouw in exploitatie	71.687.943	4.098.282	26.524.672	49.312.957
16 Gezondheidspark	14.249.334	-121.095	22.637	14.105.602
35 Oosterveld	15.668.170	592.804	4.432.026	11.828.948
96 Westermaat Campus	18.804.810	365.333	-	19.170.143
103 Watertorenpark	-	-	-	-
716 Kanaalzone	2.251.770	81.298	6.750	2.326.318
Voorraden - Bedrijvencomplexen in exploitatie	50.974.084	918.340	4.461.413	47.431.011
Bedrijvencomplexen in exploitatie	50.974.084	918.340	4.461.413	47.431.011
Subtotaal Onderhanden werk woningbouw en bedrijven	122.662.027	5.016.622	30.986.085	96.743.969
Totalen grondexploitatie of herziening	154.752.064	5.016.622	31.681.168	128.138.924
95 Erfpachtgronden	20.094.781	261.950	122.595	20.234.136
Totaal generaal	174.846.845	5.278.572	31.803.763	148.373.060

Omschrijving	Totale kosten	Totale opbrengsten	Tijds- invloeden	Verwacht eindresultaat	Voorziening NIEGG	Verdeeld eindresultaat
09 Verspreide gronden binnen de bebouwde kom	-	3.671.119	-	524.340	524.340	524.340
10 Huurgronden	-	-	-	-	-	-
22 Verspreide gronden buiten de bebouwde kom	-	6.478.092	-	1.364.827	1.364.827	1.364.827
62 Schalmeden	-	2.536.584	-	6.223.976	6.223.976	6.223.976
66 Sportpark Groot Driene	-	342.299	-	2.046.274	2.046.274	2.046.274
68 Stadspark Weusthag	-	2.267.951	-	-406.607	-	-406.607
81 Boeldershoek Oost	-	2.084.613	-	1.448.447	1.448.447	1.448.447
90 Westermaat Veld	-	456.550	-	1.646.635	1.646.635	1.646.635
Materiele Vaste Activa	-	17.837.208	-	12.847.892	13.254.499	12.847.892
Voorraden - Nog te betalen "Bougrond niet in exploitatie"						
Nog niet in exploitatie genomen bouwgronden						
104 Lange Wemen	248.262	-	71.293	2.483.816	-	2.483.816
06 't Rot	368.813	251.794	91.852	3.040.844	-	3.040.844
101 Broek Noord	2.377.870	8.570.785	318.627	5.021.296	-	5.021.296
102 Broek Oost	935.751	-	5.599	1.304.911	-	1.304.911
28 Marskant	1.461.139	3.804.270	107.952	1.503.886	-	1.503.886
44 Veldwijk Noord	1.169.540	316.215	-36.868	-1.024.933	-	-1.024.933
52 Dalmeden	9.013.074	54.165.158	-7.442.660	-35.884.350	-	-35.884.350
54 Medaillon	-	-	-	-	-	-
583 Herontwikkeling Beckumerstraat	216.846	394.280	-15.419	-553.584	-	-553.584
Hart van Zuid	19.376.217	10.593.102	2.740.772	26.282.725	-	26.282.725
Voorraden - Woningbouw in exploitatie	35.167.512	78.095.604	-4.158.852	2.174.611	-	2.174.611
790 Verspreide gronden Hart van Zuid						
Voorraden - Nog te betalen "onderhanden werk"						
Woningbouw in exploitatie	35.167.514	78.095.603	-4.158.851	2.174.611	-	2.174.611
16 Gezondheidspark	505.197	9.202.753	723.920	6.131.967	-	6.131.967
35 Oosterveld	207.161	9.304.416	220.966	2.952.659	-	2.952.659
96 Westermaat Campus	736.877	11.461.442	2.643.258	11.088.836	-	11.088.836
103 Watertorenpark	-	-	-	-	-	-
716 Kanaalzone	232.818	3.516.075	-10.136	-967.074	-	-967.074
Voorraden - Bedrijvencomplexen in exploitatie	1.682.053	33.484.686	3.578.008	19.206.388	-	19.206.388
Bedrijvencomplexen in exploitatie	1.682.053	33.484.686	3.578.008	19.206.388	-	19.206.388
Subtotaal Onderhanden werk woningbouw en bedrijven						
Totalen grondexploitatie cf herziening	36.849.568	129.417.495	-580.843	34.228.891	13.254.499	34.228.891
95 Erfpachtgronden	-	20.234.136	-	-	-	-
Totaal generaal	36.849.568	149.651.631	-580.843	34.228.891	13.254.499	34.228.891

9.2.3 Voorzieningen grondexploitaties

De totale voorziening bedraagt € 89,3 miljoen. Hiervan heeft € 75,4 miljoen betrekking op de verliesgevende grondexploitaties en € 13,8 miljoen op de (nog) niet in exploitatie genomen gronden.

Voorziening tekortexploitaties

Conform de "gedragslijn BBV en grondbedrijf" (raadsbesluit 20.03.2007) dient ten laste van de reserve een voorziening getroffen te worden om de contante waarde van de tekortexploitaties af te dekken. Per 31.12.2020 is er een voorziening getroffen van afgerond € 75,4 miljoen. Per 31.12.2019 was er een voorziening getroffen à € 78,5 miljoen, waarbij er verwacht werd dat de voorziening in 2020 zou toenemen tot € 80,0 miljoen (dit is de voorziening per 31.12.2019 vermeerderd met de rente, verminderd met de verwachte verrekeningen van de reserve)

Project	2021	2020	Vershil
Woningbouw:			
Lange Wemen	€ 2,4 miljoen	€ 2,5 miljoen	-€ 0,1 miljoen
't Rot	€ 2,9 miljoen	€ 3,0 miljoen	-€ 0,1 miljoen
Broek Noord	€ 4,6 miljoen	€ 5,2 miljoen	-€ 0,6 miljoen
Broek Oost	€ 1,3 miljoen	€ 1,1 miljoen	€ 0,2 miljoen
Marskant	€ 1,4 miljoen	€ 1,4 miljoen	€ 0,0 miljoen
Hart van Zuid	€ 22,6 miljoen	€ 22,1 miljoen	€ 0,5 miljoen
	€ 35,2 miljoen	€ 35,4 miljoen	€ 0,2- miljoen
Bedrijventerreinen:			
Gezondheidspark	€ 5,1 miljoen	€ 5,9 miljoen	-€ 0,8 miljoen
Oosterveld	€ 2,8 miljoen	€ 4,4 miljoen	-€ 1,6 miljoen
De Veldkamp	€ 16,1 miljoen	€ 16,7 miljoen	-€ 0,6 miljoen
Campus	€ 8,6 miljoen	€ 8,4 miljoen	€ 0,2 miljoen
Businesspark XL (o.b.v. laatste informatie)	€ 0,0 miljoen	€ 1,1 miljoen	-€ 1,1 miljoen
	€ 32,6 miljoen	€ 36,5 miljoen	€ 3,9- miljoen
Voorziening voor gewijzigde regelgeving BBV			
Veldkamp	€ 0,3 miljoen	€ 1,1 miljoen	€ 0,8- miljoen
	€ 0,3 miljoen	€ 1,1 miljoen	€ 0,8- miljoen
	€ 68,1 miljoen	€ 73,0 miljoen	€ 4,9- miljoen

Voorziening Nog Niet In Exploitatie Genomen Gronden

Naast de bezittingen in de vastgestelde grondexploitaties heeft het grondbedrijf 145 hectare grond in eigendom. Dit zijn gronden waarvoor (nog) geen concrete plannen zijn. Als de verkeers-waarde van deze gronden lager is dan de boekwaarde, dan dient voor het verschil een voorziening te worden getroffen (BBV artikel 70). Is de verkeerswaarde hoger dan de boekwaarde, dan is er prake van een stille reserve.

Project	Boekwaarde per m ²	Verkeerswaarde	Voorziening per m ²	Voorziening
Schalmeden	€ 35	€ 10	€ 25	€ 6,2 miljoen
Sportpark Groot Driene	€ 80	€ 11	€ 69	€ 2,0 miljoen
Stadspark Weusthag	€ 3	€ 4	-€ 1	€ 0,0 miljoen
Westermaat Veld	€ 43	€ 9	€ 34	€ 1,6 miljoen
Milieubedrijvenpark	€ 26	€ 15	€ 11	€ 1,4 miljoen
Verspr.gr.buiten de kom	€ 14	€ 12	€ 2	€ 1,4 miljoen
Verspr.gr.binnen de kom	€ 20,64	€ 18	€ 2,64	€ 0,5 miljoen
Overig				miljoen
				€ 13,1 miljoen

9.2.4 Meerjarenraming reserve GREX

In navolgend overzicht staat de ontwikkeling van het eindsaldo van de reserve weergegeven. Het betreft het geprognosticeerde eindsaldi van de reserve op basis van de herzieningen van de grondexploitaties per 01 januari 2020.

De staven geven de stand van de reserve weer. Het gearceerde deel, is het deel van de reserve wat (naar verwachting) benodigd is voor het treffen van de voorziening. Hieruit blijkt dat naar huidige inzichten de reserve de komende jaren voldoende is om de voorziening te kunnen treffen.

Wanneer de huidige planningen worden gehaald, dan is het vrij besteedbare deel van de reserve niet eerder dan in 2020 groter dan de doelstelling van € 3,0 miljoen.

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Reserve en voorziening per 1 januari	13.890.257.20	411.555.20	981.371.23	251.127.26	841.452.31	484.016.34	723.190.36	890.259.39	210.713.41	378.954.45	026.509
Rente / rentecompensatie	-	1.567.457	1.632.015	1.501.277	1.525.187	1.180.445	1.124.934	1.166.028	1.158.229	1.088.606	1.055.291
Kadernota (bijdrage aan algemene dienst)	-1.567.457	-816.007	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Mutaties in complexen:</i>											
- Nog niet in exploitatie genomen gronden	-12.327	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Grondexploitaties met een positief eindresultaat	-	3.742.328	595.745	-	2.741.820	-	-	-	-	1.350.061	-
- Grondexploitaties met een negatief eindresultaat	-	-1.590.740	-12.033.159	-3.066.680	-29.098.787	-7.482.074	-	-3.338.314	-7.144.134	-6.131.967	-
Subtotaal mutaties in complexen	-12.327	2.151.588	11.437.414	-3.066.680	26.356.967	-7.482.074	-	-3.338.314	-7.144.134	-4.781.906	-
Reserve per 31 december na mutaties in complexen	13.877.930	22.563.142	10.359.965	21.685.724	2.009.672	25.182.387	35.848.124	34.717.973	33.224.808	37.685.654	46.081.800
<i>Specifieke stortingen:</i>											
- Erfpachtresultaat	708.813	813.000	813.000	813.000	813.000	813.000	-	-	-	-	-
- Bijdrage bodemsanering ketelfabriek	-	-	-	1.280.000	-	-	-	-	-	-	-
- Bijdrage rioolfonds bergingsvijver Hijschveste	267.266	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Bijdrage provincie Thiemsbrug	1.400.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Bijdrage openbare verlichting	100.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Bijdrage bodemsanering Hart van Zuid	38.053	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Verkoop Meijersweg	-	216.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Verhuur resultaat	80.405	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Resultaat BXL (erpacht tussentijdse winst)	460.191	441.798	619.461	524.947	184.153	170.363	-	-	-	-	-
- Tussentijdse winst Hemmelhorst	76.647	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Subtotaal stortingen	3.131.375	1.470.798	1.432.461	2.617.947	997.153	983.363	-	-	-	-	-
<i>Reguliere onttrekkingen:</i>											
- Stimulering grondverkoop	-5.825	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-	-	-	-	-
- Personeelslasten Grondzaken	-11.625	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-	-	-	-	-
<i>Afdrachten aan de Algemene Dienst:</i>											
Haalbaarheidsonderzoek zonnepark	-	-15.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
<i>Reeds bestemd:</i>											
- Jaarlijkse afdracht bovo BXL (zaaknummer 2055845)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Bestemmingsreserve BXL (zaaknummer 2055845)	-336.039	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- De veldkamp afrekening rente	-110.505	-94.123	-72.133	-70.521	-72.101	-	-	-	-	-	-
- Nakomende kosten reeds afgesloten complexen (best res)	-	-12.500	-155.979	-	-	-	-	-	-	-	-
- kosten VMBO	-	-327.895	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Afdracht aan welbions	-	-287.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Afdracht aan reserve vastgoed voor Markant	-	-	-	-	-	-250.000	-	-	-	-	-
Bijdrage aankoop Thiemsbrug	-5.773.600	-176.400	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kosten Lansinkweg, sport velden Landmans erve	-1.721.740	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Niet verwachte terugbetaling SPV Hart van Zuid	-712.241	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Exploitatie overeenkomsten Welbions	-36.190	-16.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kiosk Enschedesestraat (zaaknummer)	-50.750	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Afsluiten grex Medailon	-162.383	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verkoopresultaat overige gronden	-95.885	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kosten aanpalende infra zuidelijke laan HvZ	-	-678.516	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tussentijdse winst	6.963.279	2.277.101	1.027.597	670.568	1.620.891	1.813.641	1.793.535	1.665.853	1.464.901	1.529.994	1.561.055
Wijziging voorziening tekortexploitaties	2.373.552	-3.388.508	11.019.609	2.304.947	9.874.524	6.843.799	-501.399	2.826.886	6.689.244	5.810.862	-204.887
Wijziging voorziening tekortexploitaties extern	2.492.611	-233.728	-260.392	-267.212	17.153.879	-	-	-	-	-	-
Wijziging voorziening Materiele vaste activa	589.592	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Reserve bovenwijks:</i>											
- Verplichtingen (uit complexen na winstneming)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Subtotaal specifieke onttrekkingen	3.402.251	-3.052.569	11.458.702	2.537.781	28.477.192	8.557.440	1.042.135	4.492.739	8.154.146	7.340.856	1.356.168
Mutatie saldo	6.533.626	-1.581.771	12.891.162	5.155.727	29.474.344	9.540.803	1.042.135	4.492.739	8.154.146	7.340.856	1.356.168
Reserve en voorziening per 31 december	20.411.555	20.981.371	23.251.127	26.841.452	31.484.016	34.723.190	36.890.259	39.210.713	41.378.954	45.026.509	47.437.968

9.2 Aanwending onvoorzien

Wijziging begroting	Stuk nummer	Omschrijving	Pr.	B&W datum	Mutatie	Nieuw Saldo
		<i>Ovz. Stelposten onvoorzien 2021</i>				
60801001		Primitieve begroting				166.000
Eindstand						166.000

9.3 Verbonden partijen en vertegenwoordiging

In het overzicht worden de volgende afkortingen gebruikt:

GR	Gemeenschappelijke regeling	Publieke rechtspersoon op grond van de Wet op de Gemeenschappelijke regelingen
OL	Openbaar lichaam	Gemeenschappelijke regeling met een geled bestuur (algemeen en dagelijks bestuur)
AB	Algemeen bestuur	Hoogste en besluitvormend orgaan in en publieke rechtspersoon
DB	Dagelijks bestuur	Dagelijks besluit voorbereidend orgaan in de rechtspersoon
BC	Bestuurscommissie	Bestuur van een activiteitendomein binnen een rechtspersoon
PFB	Portefeuillehoudersberaad	(Voor)overlegstructuur van portefeuillehouders t.b.v. inspraak van gemeenten
ALV	Algemene ledenvergadering	Hoogste en besluitvormend orgaan in een vereniging
AVA	Alg. vergadering van aandeelhouders	Hoogste en besluitvormend orgaan in een aandelenvennootschap

1. Gemeenschappelijke regelingen

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Juridische vorm	Or gaan	Vertegenwoordigd door	Plaatsvervanger	Opmerkingen m.b.t. benoeming
Gemeenschappelijke regeling Gezondheid	GR- OL	AB	Bruggink	Van Wakeren	
		DB	Bruggink	(vanuit AB)	
Bedrijfsvoerings organisatie Recreatieschap Twente	GR-BVO	Bestuur (enkelvoudig)	Gerrits	Ten Heuw	Voorgesteld; 26-10-2021 in college
Veiligheidsregio Twente	GR- OL	AB	Schelberg (plv. voorzitter)	Loco-burgemeester	Regionale Brandweer, Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie Regio (GHOR), Bevolkingszorg (oude gemeentelijke crisisbeheersing)
		DB	Schelberg (plv. voorzitter)		Vervanging binnen hetDB geregeld; Gerritsen (bm Almelo vervangt Schelberg)
Districtelijk Veiligheidsoverleg Twente		Bgm-overleg	Schelberg (plv vz)		Veiligheidsoverleg burgemeesters Twente
Regionaal Bedrijven terrein Twente	GR - OL	AB	Gerrits	Van Wakeren	Per deelnemer 2 AB-leden.
			Ten Heuw	Bruggink	
Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente	GR- OL	AB	1. 1.Ten Heuw (vz) 2. 2.Gerrits	n.b.	Elk van de deelnemende colleges wijst 2 leden aan. Het AB benoemt dan vervolgens 1 lid per gemeente in het DB.
(SWB)					
Stadsbank Oost Nederland	GR- OL	AB	Ten Heuw (vz)	Gerrits	De GR Son is in 2015 gewijzigd van een raadsregeling in een collegeregeling.
		DB	Ten Heuw (vz)	(vanuit AB)	
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente)	GR- OL	AB	Ten Heuw	Gerrits	Elk van de colleges B&W van de deelnemende gemeenten wijst een lid aan.
		DB	Ten Heuw	Gerrits	Drie leden, waaronder de voorzitter. Twee leden van het DB worden aangewezen uit de deelnemers met meer dan 50.000 inwoners. Van de deelnemende gemeente waar het DB-lid als voorzitter wordt benoemd, wordt een tweede AB-lid aangewezen.
OL Crematoria Twente	GR- OL	AB	Gerrits	Ten Heuw	Geen direct inhoudelijk belang; vertegenwoordiging vanuit algemeen belang
Omgevingsdienst Twente (ODT)	GR- OL	AB	Schelberg	Gerrits	De colleges wijzen uit hun midden ieder één lid van het algemeen bestuur aan.
		DB	Door AB bep.		

Samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo	GR-centrum-gemeente regeling	PFH overleg	Ten Heuw			Hengelo is uitvoerende gemeente
Samenwerking ICT Hengelo	GR-centrum-gemeente regeling	PFH overleg	Bruggink	Ten Heuw		Hengelo is uitvoerende gemeente

2. Verenigingen en stichtingen

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Juridische vorm	Or gaan	Vertegenwoordigd door	Plaatsvervanger	Opmerkingen m.b.t. benoeming
Stichting Twente Board	Stichting	Bestuur	ntb	ntb	Bestuurders van overheden, onderwijs en bedrijven in Twente besturen samen. De gemeenten krijgen 4 van de 10 zetels, waarvan de burgemeester van Enschede een vaste zetel en overige gemeenten per toerbeurt van 2 jaren.

3. Coöperaties en vennootschappen

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Juridische vorm	Or gaan	Vertegenwoordigd door	Plaatsvervanger	Opmerkingen m.b.t. benoeming
BNG Bank N.V.	N.V.	AVA	Gerrits	Ten Heuw	Deelneming aandeelhoudersvergadering.
Enexis Holding N.V.	N.V.	AVA	Gerrits	Ten Heuw	Deelneming aandeelhoudersvergadering.
Twente Milieu N.V.	N.V.	AVA	Gerrits	Ten Heuw	Deelneming aandeelhoudersvergadering.
Twence B.V.	B.V.	AVA	Gerrits	Ten Heuw	Deelneming aandeelhoudersvergadering.
Warmtebedrijf Hengelo B.V.	B.V.	AVA	Gerrits	Ten Heuw	Deelneming aandeelhoudersvergadering.
Warmtenet Hengelo B.V.	B.V.	AVA	Gerrits	Ten Heuw	Deelneming aandeelhoudersvergadering.

4. Overige verbonden partijen en instellingen

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Juridische vorm	Or-gaan	Vertegen-woordigd door	Plaatsver-vanger	Opmerkingen m.b.t. benoeming
Euregio	GR naar Duits recht	AB DB	1. Schelberg 2. Bruggink Schelberg	1. Loco-bur-ge-meester 2. Van Wakeren Loco-bur-ge-meester	Raadsleden nemendeel aan de Euregioraad (hier buiten beschouwing gelaten). Hengelo mag 4 raadsleden in de Euregioraad afvaardigen.
G40 Grote Stedenbeleid	Netwerk-organisatie	DB	Geen vert.w.	Geen vert.w.	Het G40-netwerk behartigt de belangen richting kabinet, 1e en 2e kamers ministeries.
G40 Pijler Sociaal	Pijler		Nog te bepalen	Nog te bepalen	Actieve deelnamevoorgenomen gezien intenties coalitieprogramma.
G40 Sterke keten van participatie, leren, werken ondernemen	Thema groep onder pijler sociaal		Ten Heuw (vz)		
G40 Pijler Fysiek	Pijler		Geen vert.w.		Actieve deelnamevoorgenomen gezien intenties coalitieprogramma.
G40 Pijler Economie en Werk	Pijler		Geen vert.w.		Actieve deelnamevoorgenomen gezien intenties coalitieprogramma.
Sterke keten van participatie, leren, werken en ondernemen	Themagroep onder pijler sociaal		Ten Heuw (vz)		Ten Heuw is voorzitter van deze nieuwe themagroep.
Regiegroep Nieuwe Energie Overijssel	Provincie	Regie groep		Bruggink	
Cultuurconvenant Oost Nederland		Conve-nant		VanWakeren	
Pact van Twickel		Uitv. pProgr.		Gerrits	

5. Instellingen met bestuurlijk belang overwegend met publieke middelen gefinancierd

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Juridische vorm	Or gaan	Vertegen-woordigd door	Plaatsver-vanger	Opmerkingen m.b.t. benoeming
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	Vereniging	ALV Comm. Ekem	Een collegelid Bruggink	Een collegelid	Commissie Economie, klimaat, energie en Milieu
VNG-Overijssel	Vereniging	Platform Soc Domein Platform Fysiek Platform Financ.	1. Bruggink 2. Van Wakeren Gerrits Ten Heuw	1. Ten Heuw 2. Gerrits Ten Heuw Gerrits	
Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders Noord Nederland (VEGANN)	Vereniging		Ten Heuw	Gerrits	
De "Overijsselse Ombudsman"	Vereniging		Geen vert.w.	Geen vert.w.	

9.4 Verdeling taakvelden over programma's

Programma 1 Veiligheid	Taakveld
	1.1 Crisisbeheersing en Brandweer 1.2 Openbare orde en Veiligheid
Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	Taakveld
	2.1 Verkeer, wegen en water 2.2 Parkeren 2.4 Economische Havens en waterwegen 2.5 Openbaar vervoer
Programma 3 Economie	Taakveld
	3.1 Economische ontwikkeling 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur 3.3 Bedrijfsloket en -regelingen 3.4 Economische promotie
Programma 4 Onderwijs	Taakveld
	4.1 Openbaar basisonderwijs 4.2 Onderwijshuisvesting 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	Taakveld
	5.1 Sportbeleid en activering 5.2 Sportaccommodaties 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie 5.4 Musea 5.5 Cultureel erfgoed 5.6 Media 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Programma 6 Sociaal domein	Taakveld
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.2 Wijkteams 6.3 Inkomensregelingen 6.4 Begeleide participatie 6.5 Arbeidsparticipatie 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO) 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ 6.82 Geëscaleerde zorg 18-
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	Taakveld
	7.1 Volksgezondheid 7.2 Riolering 7.3 Afval 7.4 Milieubeheer 7.5 Begraafplaatsen
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Taakveld
	8.1 Ruimtelijke Ordening 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) 8.3 Wonen en bouwen
Programma 9 Bestuur en ondersteuning	Taakveld
	0.1 Bestuur 0.2 Burgerzaken 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden 0.4 Ondersteuning organisatie 0.5 Treasury 0.61 OZB woningen 0.62 OZB niet-woningen 0.63 Parkeerbelasting 0.64 Belastingen Overig 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds 0.8 Overige baten en lasten 0.9 Mutaties reserves

10

Overige bijlage

10.1	Overzicht investeringsprojecten	288
10.2	Declaratiegedrag college (Motie Raad)	298
10.3	Overzicht subsidies 2021 (Motie Raad)	299

10.1 Overzicht investeringsprojecten

10.1.1 Lopende grondexploitatieprojecten

Project		Boekwaarde 1-1-2021	Begroot 2021	Werkelijk 2021	Restant 2021	Boekwaarde 31-12-2021
6't Rot	Baten	4.073	3.637	3.399	-239	7.472
6't Rot	Lasten	9.973	449	331	118	10.304
Saldo 't Rot		5.900	3.188	3.068	-121	2.832
16Gezondheidspark	Baten	16.914	375	23	-352	16.937
16Gezondheidspark	Lasten	31.164	344	-121	465	31.043
Saldo Gezondheidspark		14.250	31	144	113	14.106
28Marskant	Baten	-	-	15	15	15
28Marskant	Lasten	2.701	674	1.053	-379	3.754
Saldo Marskant		2.701	-674	-1.038	-364	3.739
35't Oosterveld	Baten	9.186	2.605	4.432	1.827	13.618
35't Oosterveld	Lasten	24.854	608	593	15	25.447
Saldo 't Oosterveld		15.669	1.997	3.839	1.842	11.829
44Veldwijk Noord	Baten	14.994	525	220	-305	15.214
44Veldwijk Noord	Lasten	13.123	1.244	250	994	13.373
Saldo Veldwijk Noord		-1.871	-719	-30	690	-1.841
52Dalmeden	Baten	45.531	6.882	10.191	3.310	55.722
52Dalmeden	Lasten	71.281	1.185	1.152	34	72.433
Saldo Dalmeden		25.750	5.697	9.039	3.344	16.711
96Gem Campus	Baten	19.860	-	-	-	19.860
96Gem Campus	Lasten	38.665	462	365	96	39.030
Saldo Gem Campus		18.804	-462	-365	97	19.170
101Broek Noord	Baten	21.738	2.730	-	-2.730	21.738
101Broek Noord	Lasten	32.341	1.065	292	772	32.633
Saldo Broek Noord		10.603	1.665	-292	-1.957	10.895
102Broek Oost	Baten	8.372	2.677	2.518	-159	10.890
102Broek Oost	Lasten	11.030	642	223	419	11.253
Saldo Broek Oost		2.658	2.035	2.295	260	363
104Lange Wemen	Baten	13.466	325	325	-	13.791
104Lange Wemen	Lasten	15.349	899	606	293	15.955
Saldo Lange Wemen		1.883	-574	-281	293	2.164
583Beckumerstraat	Baten	-	-	809	809	809
583Beckumerstraat	Lasten	401	121	48	74	449
Saldo Beckumerstraat		401	-121	761	883	-360
701HvZ Lansinkveld Noord	Baten	24.465	7.392	7.392	0	31.857
701HvZ Lansinkveld Noord	Lasten	34.557	241	808	-567	35.365
Saldo HvZ Lansinkveld Noord		10.092	7.151	6.584	-567	3.508
702HvZ Langeler Erve	Baten	15.728	-	-	-	15.728
702HvZ Langeler Erve	Lasten	17.798	285	178	108	17.976
Saldo HvZ Langeler Erve		2.070	-285	-178	107	2.248
703HvZ Hoofdinfrastructuur	Baten	16.120	-	-	-	16.120
703HvZ Hoofdinfrastructuur	Lasten	16.395	43	5	38	16.400
Saldo HvZ Hoofdinfrastructuur		275	-43	-5	37	280
704HvZ EMGA	Baten	11.985	675	675	-	12.661
704HvZ EMGA	Lasten	14.101	290	115	175	14.217
Saldo HvZ EMGA		2.116	385	560	175	1.556
711HvZ Fase 2a Industrieplein eo	Baten	15.223	10	-16	-26	15.207
711HvZ Fase 2a Industrieplein eo	Lasten	21.813	739	298	441	22.111
Saldo HvZ Fase 2a Industrieplein eo		6.590	-729	-314	415	6.904
712Vereenigingsgebouw	Baten	4.049	-	-	-	4.049
712Vereenigingsgebouw	Lasten	3.098	186	105	81	3.203
Saldo Vereenigingsgebouw		-951	-186	-105	81	-846

Project		Boekwaarde 1-1-2021	Begroot 2021	Werkelijk 2021	Restant 2021	Boekwaarde 31-12-2021
713HvZ Noordelijke laan	Baten	21.788	-	-1.153	-1.153	20.635
713HvZ Noordelijke laan	Lasten	21.368	68	-3.680	3.748	17.688
Saldo HvZ Noordelijke laan		-420	-68	2.527	2.594	-2.947
714HvZ Woonstad Noord	Baten	7.491	1.641	1.641	-0	9.132
714HvZ Woonstad Noord	Lasten	8.084	-54	-266	212	7.818
Saldo HvZ Woonstad Noord		593	1.695	1.907	212	1.314
715HvZ Zuidelijke laan	Baten	14.268	-	268	268	14.536
715HvZ Zuidelijke laan	Lasten	17.239	1.663	536	1.127	17.775
Saldo HvZ Zuidelijke laan		2.971	-1.663	-268	1.395	3.239
716HvZ Kanaalzone	Baten	9.731	7	7	-0	9.738
716HvZ Kanaalzone	Lasten	11.983	134	81	53	12.064
Saldo HvZ Kanaalzone		2.252	-127	-74	51	2.326
790HvZ Verspreide gronden	Baten	2.263	73	78	5	2.342
790HvZ Verspreide gronden	Lasten	4.366	113	106	8	4.471
Saldo HvZ Verspreide gronden		2.103	-40	-28	12	2.129
Totaal lopende grondexploitatie projecten		124.438	18.151	27.747	9.595	99.319

10.1.2 Afgesloten grondexploitatieprojecten

Project		Boekwaarde 1-1-2021	Begroot 2021	Werkelijk 2021	Restant 2021	Boekwaarde 31-12-2021
54Medaillon	Baten	17.093	-	162	162	17.256
54Medaillon	Lasten	15.316	111	1.939	-1.829	17.256
Saldo Medaillon		-1.777	-111	-1.777	-1.667	0
Totaal lopende grondexploitatie projecten		-1.777	-111	-1.777	-1.667	0

10.1.3 Lopende exploitatieovereenkomsten projecten

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2020	Mutaties 2021	Mutaties (cum) t/m 2021	Restant krediet
Exploitatieovereenkomst Elisabethstraat	Baten	95	140	-	140	-45
Exploitatieovereenkomst Elisabethstraat	Lasten	95	174	32	206	-111
Saldo Exploitatieovereenkomst Elisabethstraat		-	34	32	66	-66
Exploitatieovereenkomst Seahorsecomplex	Baten	287	220	-	220	67
Exploitatieovereenkomst Seahorsecomplex	Lasten	287	236	2	238	49
Saldo Exploitatieovereenkomst Seahorsecomplex		-	16	2	18	-18
Exploitatieovk. Hengelose Es	Baten	132	206	-	206	-74
Exploitatieovk. Hengelose Es	Lasten	132	199	21	220	-88
Saldo Exploitatieovk. Hengelose Es		-	-7	21	14	-14
Exploitatieovereenkomst Badhuis - Ariensschool	Baten	98	136	-	136	-38
Exploitatieovereenkomst Badhuis - Ariensschool	Lasten	98	169	13	182	-84
Saldo Exploitatieovereenkomst Badhuis - Ariensschool		-	33	13	46	-46
Expl.ovk. Vitens Locatie	Baten	-	50	-	50	-50
Expl.ovk. Vitens Locatie	Lasten	-	54	7	61	-61
Saldo Expl.ovk. Vitens Locatie		-	4	7	11	-11
Expl.ovk. Da Costastr./Oranjemavo (realisatie)	Baten	16	27	-	27	-11
Expl.ovk. Da Costastr./Oranjemavo (realisatie)	Lasten	16	29	1	30	-14
Saldo Expl.ovk. Da Costastr./Oranjemavo (realisatie)		-	2	1	3	-3
Exploitatieovk. TenneT 110 KV ondergr. verbinding	Baten	41	21	-	21	20
Exploitatieovk. TenneT 110 KV ondergr. verbinding	Lasten	41	46	14	60	-19
Saldo Exploitatieovk. TenneT 110 KV ondergr. verbinding		-	25	14	39	-39
Exploitatieovk. Händelstraat (realisatie)	Baten	10	-9	-	-9	19
Exploitatieovk. Händelstraat (realisatie)	Lasten	10	11	-	11	-1
Saldo Exploitatieovk. Händelstraat (realisatie)		-	20	-	20	-20
Exploitatieovereenkomst EMGA Dikkers	Baten	98	53	86	139	-41
Exploitatieovereenkomst EMGA Dikkers	Lasten	98	104	73	177	-79
Saldo Exploitatieovereenkomst EMGA Dikkers		-	51	-13	38	-38
Expl.ovk. Bloemenbuurt	Baten	153	-	95	95	58
Expl.ovk. Bloemenbuurt	Lasten	153	-	51	51	102
Saldo Expl.ovk. Bloemenbuurt		-	-	-44	-44	44
Exploitatieovereenkomst Walhoflocatie Kloos2	Baten	-	-	29	29	-29
Exploitatieovereenkomst Walhoflocatie Kloos2	Lasten	-	-	29	29	-29
Saldo Exploitatieovereenkomst Walhoflocatie Kloos2		-	-	-	-	-
Exploitatieovk. Etef Journee locatie	Baten	20	5	-	5	15
Exploitatieovk. Etef Journee locatie	Lasten	20	5	6	11	9
Saldo Exploitatieovk. Etef Journee locatie		-	-	6	6	-6
Exploitatieovk. TenneT 110 KV Weideweg - Oele	Baten	-	-	20	20	-20
Exploitatieovk. TenneT 110 KV Weideweg - Oele	Lasten	-	3	17	20	-20
Saldo Exploitatieovk. TenneT 110 KV Weideweg - Oele		-	3	-3	-	-
Tijdelijke omleiding F35	Baten	31	-	13	13	18
Tijdelijke omleiding F35	Lasten	31	-	24	24	7
Saldo Tijdelijke omleiding F35		-	-	11	11	-11
Expl.ovk. Brouwerijterrein	Baten	128	-	28	28	100
Expl.ovk. Brouwerijterrein	Lasten	128	-	28	28	100
Saldo Expl.ovk. Brouwerijterrein		-	-	-	-	-
Exploitatieovk. Bartelinkslaantje 12	Baten	18	9	9	18	-

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2020	Mutaties 2021	Mutaties (cum) t/m 2021	Restant krediet
Exploitatieovk. Bartelinkslaantje 12	Lasten	18	3	11	14	4
Saldo Exploitatieovk. Bartelinkslaantje 12		-	-6	2	-4	4
Exploitatieovk. RVR Twickel/Beckum	Baten	23	27	-	27	-4
Exploitatieovk. RVR Twickel/Beckum	Lasten	23	-	-	-	23
Saldo Exploitatieovk. RVR Twickel/Beckum		-	-27	-	-27	27
Exploitatieovk. Eetgerinksweg Beckum	Baten	20	-	10	10	10
Exploitatieovk. Eetgerinksweg Beckum	Lasten	20	-	1	1	19
Saldo Exploitatieovk. Eetgerinksweg Beckum		-	-	-9	-9	9
Exploitatieovk. Hof te Tweekelo	Baten	32	-	-	-	32
Exploitatieovk. Hof te Tweekelo	Lasten	32	-	21	21	11
Saldo Exploitatieovk. Hof te Tweekelo		-	-	21	21	-21
Exploitatieovk. Trace Gasunie	Baten	9	-	9	9	-
Exploitatieovk. Trace Gasunie	Lasten	9	-	4	4	5
Saldo Exploitatieovk. Trace Gasunie		-	-	-5	-5	5
Expl.ovk. Dierenartsenpraktijk Deldenerstraat	Baten	12	-	12	12	-0
Expl.ovk. Dierenartsenpraktijk Deldenerstraat	Lasten	12	-	5	5	7
Saldo Expl.ovk. Dierenartsenpraktijk Deldenerstraat		-	-	-7	-7	7
Expl.ovk. Ontwikkeling Meijersweg	Baten	25	-	-	-	25
Expl.ovk. Ontwikkeling Meijersweg	Lasten	25	-	-	-	25
Saldo Expl.ovk. Ontwikkeling Meijersweg		-	-	-	-	-
Expl.ovk. Pruisische Veldweg 220	Baten	17	-	8	8	9
Expl.ovk. Pruisische Veldweg 220	Lasten	17	-	-	-	17
Saldo Expl.ovk. Pruisische Veldweg 220		-	-	-8	-8	8
Expl.ovk. RvR Enschedesestraat 406	Baten	24	-	24	24	-
Expl.ovk. RvR Enschedesestraat 406	Lasten	24	-	2	2	22
Saldo Expl.ovk. RvR Enschedesestraat 406		-	-	-22	-22	22
Expl.ovk. Enschedesestraat 236A	Baten	9	-	9	9	-
Expl.ovk. Enschedesestraat 236A	Lasten	9	-	-	-	9
Saldo Expl.ovk. Enschedesestraat 236A		-	-	-9	-9	9
Totaal lopende exploitatieprojecten		-	131	10	158	-158

10.1.4 Afgesloten exploitatieovereenkomsten projecten

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2020	Mutaties 2021	Mutaties (cum) t/m 2021	Restant krediet
Exploitatieovereenkomst Enschedesestraat 368	Baten	17	-	-	-	17
Exploitatieovereenkomst Enschedesestraat 368	Lasten	17	-	-	-	17
Saldo Exploitatieovereenkomst Enschedesestraat 368		-	-	-	-	-
Expl.ovk. Beekstraatloc./Thomassonloc. Welbions	Baten	-	58	8	66	-66
Expl.ovk. Beekstraatloc./Thomassonloc. Welbions	Lasten	-	58	8	66	-66
Saldo Expl.ovk. Beekstraatloc./Thomassonloc. Welbions		-	-	-	-	-
Totaal afgesloten exploitatieprojecten		-	-	-	-	-

10.1.5 Lopende investeringsprojecten

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2020	Mutaties 2021	Mutaties (cum) t/m 2021	Restant krediet
Industrieplein/Skatepark	Baten	485	679	-	679	-194
Industrieplein/Skatepark	Lasten	1.805	1.988	32	2.020	-215
Saldo Industrieplein/Skatepark		1.320	1.309	32	1.341	-21
Herinrichting park Bataafse Kamp	Baten	980	61	200	261	719
Herinrichting park Bataafse Kamp	Lasten	753	97	456	553	200
Saldo Herinrichting park Bataafse Kamp		-227	36	256	292	-519
Uitvoeringskrediet Enschedesestraat	Baten	1.711	2.054	3	2.057	-346
Uitvoeringskrediet Enschedesestraat	Lasten	4.749	4.411	415	4.826	-77
Saldo Uitvoeringskrediet Enschedesestraat		3.038	2.357	412	2.769	270
Vorb en uitv herinr Deurningerstr fs2	Baten	1.843	229	1.427	1.656	187
Vorb en uitv herinr Deurningerstr fs2	Lasten	1.951	230	1.690	1.920	31
Saldo Vorb en uitv herinr Deurningerstr fs2		108	1	263	264	-156
Uitvoeringskrediet F35 Veloursstraat-Europatunnel	Baten	255	205	-	205	50
Uitvoeringskrediet F35 Veloursstraat-Europatunnel	Lasten	422	275	-	275	147
Saldo Uitvoeringskrediet F35 Veloursstraat-Europatunnel		167	70	-	70	97
Vorbereiding Herinrichting Deldenerstraat	Baten	1.182	769	413	1.182	-
Vorbereiding Herinrichting Deldenerstraat	Lasten	1.182	770	457	1.227	-45
Saldo Vorbereiding Herinrichting Deldenerstraat		-	1	44	45	-45
Uitv Deldenerstr, Geerdinksweg tot Tuindorpstr	Baten	2.200	1.428	483	1.911	289
Uitv Deldenerstr, Geerdinksweg tot Tuindorpstr	Lasten	2.200	1.428	483	1.911	289
Saldo Uitv Deldenerstr, Geerdinksweg tot Tuindorpstr		-	-	-	-	-
Uitv Deldenerstr Tuindorpstr-Langestr	Baten	4.050	-	2.261	2.261	1.789
Uitv Deldenerstr Tuindorpstr-Langestr	Lasten	4.050	-	2.261	2.261	1.789
Saldo Uitv Deldenerstr Tuindorpstr-Langestr		-	-	-	-	-
Uitvoeringskrediet marktplein	Baten	2.945	-	-	-	2.945
Uitvoeringskrediet marktplein	Lasten	8.237	-	381	381	7.856
Saldo Uitvoeringskrediet marktplein		5.292	-	381	381	4.911
Uitvoeringskrediet marktplein fietsenkelder	Baten	100	-	-	-	100
Uitvoeringskrediet marktplein fietsenkelder	Lasten	825	-	-	-	825
Saldo Uitvoeringskrediet marktplein fietsenkelder		725	-	-	-	725
Uitvoeringskrediet Kuipersdijk	Baten	2.098	2.203	-	2.203	-105
Uitvoeringskrediet Kuipersdijk	Lasten	2.945	2.659	20	2.679	266
Saldo Uitvoeringskrediet Kuipersdijk		847	456	20	476	371
Aanpalende infra Laan Zuid	Baten	-	-	349	349	-349
Aanpalende infra Laan Zuid	Lasten	-	-	799	799	-799
Saldo Aanpalende infra Laan Zuid		-	-	450	450	-450
Nieuwbouw VSO Attendiz	Lasten	6.006	613	4.685	5.298	708
Saldo Nieuwbouw VSO Attendiz		6.006	613	4.685	5.298	708
Haven fase 2 CEF 2017-EU-TM-0024-W	Baten	2.700	-	5	5	2.695
Haven fase 2 CEF 2017-EU-TM-0024-W	Lasten	7.450	112	86	198	7.252
Saldo Haven fase 2 CEF 2017-EU-TM-0024-W		4.750	112	81	193	4.557
Vorb krediet civiel Bloemenbuurt	Baten	73	-	15	15	58
Vorb krediet civiel Bloemenbuurt	Lasten	73	-	15	15	58
Saldo Vorb krediet civiel Bloemenbuurt		-	-	-	-	-
Vorbereidingskrediet Lambertuspassage eo	Lasten	260	25	158	183	77
Saldo Vorbereidingskrediet Lambertuspassage eo		260	25	158	183	77
Uitvoeringskrediet Wetplein	Baten	2.973	-	-	-	2.973
Uitvoeringskrediet Wetplein	Lasten	4.753	-	-	-	4.753
Saldo Uitvoeringskrediet Wetplein		1.780	-	-	-	1.780

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2020	Mutaties 2021	Mutaties (cum) t/m 2021	Restant krediet
Voorber- en uitv. krediet kernwinkelgebied	Baten	-	-	50	50	-50
Voorber- en uitv. krediet kernwinkelgebied	Lasten	-	54	319	373	-373
Saldo Voorber- en uitv. krediet kernwinkelgebied		-	54	269	323	-323
Voorb. en uitv. F35 Slachthuisweg	Baten	113	-	98	98	15
Voorb. en uitv. F35 Slachthuisweg	Lasten	113	-	116	116	-3
Saldo Voorb. en uitv. F35 Slachthuisweg		-	-	18	18	-18
Voorbereiding F35 Bankastraat	Baten	175	-	51	51	124
Voorbereiding F35 Bankastraat	Lasten	175	-	51	51	124
Saldo Voorbereiding F35 Bankastraat		-	-	-	-	-
Totaal lopende investeringsprojecten		24.066	5.035	7.069	12.104	11.962

10.1.6 Afgesloten investeringsprojecten

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2020	Mutaties 2021	Mutaties (cum) t/m 2021	Restant krediet
F35 Hengelo Borne deel 2	Baten	908	922	-	922	-14
F35 Hengelo Borne deel 2	Lasten	1.006	1.108	-	1.108	-102
Saldo F35 Hengelo Borne deel 2		98	186	-	186	-88
Enschedeesestraat binnenstad voorbereiding	Lasten	90	311	-206	105	-15
Saldo Enschedesestraat binnenstad voorbereiding		90	311	-206	105	-15
Uitv herinr Deldenerstr Langestr tm kruising B'str	Baten	1.406	1.342	11	1.353	53
Uitv herinr Deldenerstr Langestr tm kruising B'str	Lasten	1.406	1.342	11	1.353	53
Saldo Uitv herinr Deldenerstr Langestr tm kruising B'str		-	0	-0	-	-
Vorbereidingskrediet Marktplein	Lasten	308	231	80	311	-3
Saldo Vorbereidingskrediet Marktplein		308	231	80	311	-3
Herinrichting Lansinkesweg/Industriestraat (HvZ)	Baten	-	1.076	-	1.076	-1.076
Herinrichting Lansinkesweg/Industriestraat (HvZ)	Lasten	-	1.897	6	1.903	-1.902
Saldo Herinrichting Lansinkesweg/ Industriestraat (HvZ)		-	821	6	826	-826
Totaal lopende investeringsprojecten		496	1.150	-120	1.430	-934

10.1.7 Lopende rioleringsprojecten

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2020	Mutaties 2021	Mutaties (cum) t/m 2021	Restant krediet
WGW Stelpost GRP 2021 actief 50	Lasten	770	-	-	-	770
Saldo WGW Stelpost GRP 2021 actief 50		770	-	-	-	770
WGW Stelpost GRP 2022 actief 50	Lasten	1.159	-	-	-	1.159
Saldo WGW Stelpost GRP 2022 actief 50		1.159	-	-	-	1.159
WGW Stelpost GRP 2020 actief 15	Lasten	34	-	-	-	34
Saldo WGW Stelpost GRP 2020 actief 15		34	-	-	-	34
WGW Stelpost GRP 2021 actief 15	Lasten	280	-	-	-	280
Saldo WGW Stelpost GRP 2021 actief 15		280	-	-	-	280
WGW Stelpost GRP 2022 actief 15	Lasten	27	-	-	-	27
Saldo WGW Stelpost GRP 2022 actief 15		27	-	-	-	27
WGW Stelpost GRP 2020 actief 5	Lasten	71	-	-	-	71
Saldo WGW Stelpost GRP 2020 actief 5		71	-	-	-	71
WGW Stelpost GRP 2021 actief 5	Lasten	21	-	-	-	21
Saldo WGW Stelpost GRP 2021 actief 5		21	-	-	-	21
WGW Stelpost GRP 2022 actief 5	Lasten	284	-	-	-	284
Saldo WGW Stelpost GRP 2022 actief 5		284	-	-	-	284
WGW Stelpost GRP 2023 actief 50	Lasten	996	-	-	-	996
Saldo WGW Stelpost GRP 2023 actief 50		996	-	-	-	996
WGW Stelpost GRP 2023 actief 15	Lasten	425	-	-	-	425
Saldo WGW Stelpost GRP 2023 actief 15		425	-	-	-	425
WGW Stelpost GRP 2023 actief 5	Lasten	260	-	-	-	260
Saldo WGW Stelpost GRP 2023 actief 5		260	-	-	-	260
WGW Stelpost GRP 2024 actief 50	Lasten	1.439	-	-	-	1.439
Saldo WGW Stelpost GRP 2024 actief 50		1.439	-	-	-	1.439
WGW Stelpost GRP 2024 actief 15	Lasten	618	-	-	-	618
Saldo WGW Stelpost GRP 2024 actief 15		618	-	-	-	618
WGW Stelpost GRP 2025 actief 50	Lasten	1.246	-	-	-	1.246
Saldo WGW Stelpost GRP 2025 actief 50		1.246	-	-	-	1.246
WGW Stelpost GRP 2025 actief 15	Lasten	563	-	-	-	563
Saldo WGW Stelpost GRP 2025 actief 15		563	-	-	-	563
WGW Stelpost GRP 2026 actief 50	Lasten	662	-	-	-	662
Saldo WGW Stelpost GRP 2026 actief 50		662	-	-	-	662
WGW Stelpost GRP 2026 actief 15	Lasten	110	-	-	-	110
Saldo WGW Stelpost GRP 2026 actief 15		110	-	-	-	110
WGW Stelpost GRP 2026 actief 5	Lasten	163	-	-	-	163
Saldo WGW Stelpost GRP 2026 actief 5		163	-	-	-	163
WGW Beekherstel Klimaat Actief Hengelo	Baten	-	-	-	-	-
WGW Beekherstel Klimaat Actief Hengelo	Lasten	313	-	-	-	313
Saldo WGW Beekherstel Klimaat Actief Hengelo		313	-	-	-	313
WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 50	Baten	329	-	-	-	329
WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 50	Lasten	329	-	-	-	329
Saldo WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 50		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 50	Baten	1.656	-	-	-	1.656
WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 50	Lasten	1.656	-	-	-	1.656
Saldo WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 50		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2018 voorz. 15	Baten	174	-	-	-	174
WGW Stelpost GRP 2018 voorz. 15	Lasten	174	-	-	-	174
Saldo WGW Stelpost GRP 2018 voorz. 15		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2019 voorz. 15	Baten	181	-	-	-	181
WGW Stelpost GRP 2019 voorz. 15	Lasten	181	-	-	-	181
Saldo WGW Stelpost GRP 2019 voorz. 15		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2020 voorz. 15	Baten	32	-	-	-	32

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2020	Mutaties 2021	Mutaties (cum) t/m 2021	Restant krediet
WGW Stelpost GRP 2020 voorz. 15	Lasten	32	-	-	-	32
Saldo WGW Stelpost GRP 2020 voorz. 15		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 15	Baten	266	-	-	-	266
WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 15	Lasten	266	-	-	-	266
Saldo WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 15		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 15	Baten	38	-	-	-	38
WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 15	Lasten	38	-	-	-	38
Saldo WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 15		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2018 voorz. 5	Baten	120	-	-	-	120
WGW Stelpost GRP 2018 voorz. 5	Lasten	120	-	-	-	120
Saldo WGW Stelpost GRP 2018 voorz. 5		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2019 voorz. 5	Baten	100	-	-	-	100
WGW Stelpost GRP 2019 voorz. 5	Lasten	100	-	-	-	100
Saldo WGW Stelpost GRP 2019 voorz. 5		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2020 voorz. 5	Baten	69	-	-	-	69
WGW Stelpost GRP 2020 voorz. 5	Lasten	69	-	-	-	69
Saldo WGW Stelpost GRP 2020 voorz. 5		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 5	Baten	19	-	-	-	19
WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 5	Lasten	19	-	-	-	19
Saldo WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 5		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 5	Baten	406	-	-	-	406
WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 5	Lasten	406	-	-	-	406
Saldo WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 5		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2023 voorz. 50	Baten	1.304	-	-	-	1.304
WGW Stelpost GRP 2023 voorz. 50	Lasten	1.304	-	-	-	1.304
Saldo WGW Stelpost GRP 2023 voorz. 50		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2023 voorz. 15	Baten	556	-	-	-	556
WGW Stelpost GRP 2023 voorz. 15	Lasten	556	-	-	-	556
Saldo WGW Stelpost GRP 2023 voorz. 15		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2023 voorz. 5	Baten	340	-	-	-	340
WGW Stelpost GRP 2023 voorz. 5	Lasten	340	-	-	-	340
Saldo WGW Stelpost GRP 2023 voorz. 5		-	-	-	-	-
WGW Bijdr. GRP aan Voorb. herinr. Deldenerstr.	Baten	1.042	629	413	1.042	-
WGW Bijdr. GRP aan Voorb. herinr. Deldenerstr.	Lasten	1.042	629	413	1.042	-
Saldo WGW Bijdr. GRP aan Voorb. herinr. Deldenerstr.		-	-	-	-	-
Aansluiting Veldbeek Brouwerij Industrieplein	Baten	355	233	2	235	120
Aansluiting Veldbeek Brouwerij Industrieplein	Lasten	355	465	4	469	-115
Saldo Aansluiting Veldbeek Brouwerij Industrieplein		-	232	2	235	-235
WGW Stelpost GRP 2024 voorz. 50	Baten	1.609	-	-	-	1.609
WGW Stelpost GRP 2024 voorz. 50	Lasten	1.609	-	-	-	1.609
Saldo WGW Stelpost GRP 2024 voorz. 50		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2024 voorz. 15	Baten	691	-	-	-	691
WGW Stelpost GRP 2024 voorz. 15	Lasten	691	-	-	-	691
Saldo WGW Stelpost GRP 2024 voorz. 15		-	-	-	-	-
WGW Herinrichting parkeerplaats Welbions Interreg	Baten	424	268	127	395	29
WGW Herinrichting parkeerplaats Welbions Interreg	Lasten	424	352	43	395	29
Saldo WGW Herinrichting parkeerplaats Welbions Interreg		-	84	-84	-	-
WGW Bijdr aan uitv D'str dl Langestr tot kruising	Baten	967	903	11	914	53
WGW Bijdr aan uitv D'str dl Langestr tot kruising	Lasten	967	903	11	914	53
Saldo WGW Bijdr aan uitv D'str dl Langestr tot kruising		-	-	-	-	-
WGW Bijdrage GRP aan Lansinkesweg Industriestr	Baten	1.194	450	267	717	477
WGW Bijdrage GRP aan Lansinkesweg Industriestr	Lasten	1.194	450	267	717	477

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2020	Mutaties 2021	Mutaties (cum) t/m 2021	Restant krediet
Saldo WGW Bijdrage GRP aan Lansinkesweg Industriestr						
WGW Relining Transportriool fase 2	Baten	790	590	5	595	195
WGW Relining Transportriool fase 2	Lasten	790	590	5	595	195
Saldo WGW Relining Transportriool fase 2						
WGW Bijdr GRP voorb en herinr Deurn.str fs2	Baten	1.335	149	1.186	1.335	-
WGW Bijdr GRP voorb en herinr Deurn.str fs2	Lasten	1.335	149	1.186	1.335	-
Saldo WGW Bijdr GRP voorb en herinr Deurn.str fs2						
WGW Bijdr GRP Uitv Deldenerstr, Geerd.weg Tuindstr	Baten	1.420	923	255	1.178	242
WGW Bijdr GRP Uitv Deldenerstr, Geerd.weg Tuindstr	Lasten	1.420	923	255	1.178	242
Saldo WGW Bijdr GRP Uitv Deldenerstr, Geerd.weg Tuindstr						
WGW Stelpost GRP 2025 voorz. 50	Baten	1.654	-	-	-	1.654
WGW Stelpost GRP 2025 voorz. 50	Lasten	1.654	-	-	-	1.654
Saldo WGW Stelpost GRP 2025 voorz. 50						
WGW Stelpost GRP 2025 voorz. 15	Baten	746	-	-	-	746
WGW Stelpost GRP 2025 voorz. 15	Lasten	746	-	-	-	746
Saldo WGW Stelpost GRP 2025 voorz. 15						
WGW Uitv. extra watertoevoer Veldbeek	Baten	60	28	20	48	11
WGW Uitv. extra watertoevoer Veldbeek	Lasten	60	28	20	48	11
Saldo WGW Uitv. extra watertoevoer Veldbeek						
WGW bijdr. GRP aan Bataafse Kamp	Baten	577	-	-	-	577
WGW bijdr. GRP aan Bataafse Kamp	Lasten	577	-	-	-	577
Saldo WGW bijdr. GRP aan Bataafse Kamp						
WGW Herinrichting Elsbeek Waterschap	Baten	330	-	200	200	130
WGW Herinrichting Elsbeek Waterschap	Lasten	330	-	200	200	130
Saldo WGW Herinrichting Elsbeek Waterschap						
WGW Herinrichting H. Dunantstraat	Baten	579	-	341	341	238
WGW Herinrichting H. Dunantstraat	Lasten	579	-	341	341	238
Saldo WGW Herinrichting H. Dunantstraat						
WGW Oplossen wateroverlast Beverfeurde	Baten	70	-	60	60	10
WGW Oplossen wateroverlast Beverfeurde	Lasten	70	-	60	60	10
Saldo WGW Oplossen wateroverlast Beverfeurde						
WGW Bijdr GRP aan Deld str Tuindorpstr	Baten	1.910	-	1.194	1.194	716
WGW Bijdr GRP aan Deld str Tuindorpstr	Lasten	1.910	-	1.194	1.194	716
Saldo WGW Bijdr GRP aan Deld str Tuindorpstr						
WGW Stelpost GRP 2026 voorz. 50	Baten	1.769	-	-	-	1.769
WGW Stelpost GRP 2026 voorz. 50	Lasten	1.769	-	-	-	1.769
Saldo WGW Stelpost GRP 2026 voorz. 50						
WGW Stelpost GRP 2026 voorz. 15	Baten	295	-	-	-	295
WGW Stelpost GRP 2026 voorz. 15	Lasten	295	-	-	-	295
Saldo WGW Stelpost GRP 2026 voorz. 15						
WGW Stelpost GRP 2026 voorz. 5	Baten	437	-	-	-	437
WGW Stelpost GRP 2026 voorz. 5	Lasten	437	-	-	-	437
Saldo WGW Stelpost GRP 2026 voorz. 5						
WGW Aanleg drainage Hazelaarweg eo	Baten	175	-	122	122	53
WGW Aanleg drainage Hazelaarweg eo	Lasten	175	-	122	122	53
Saldo WGW Aanleg drainage Hazelaarweg eo						
WGW Bijdrage GRP aan project civiel Bloemenbuurt	Baten	73	-	15	15	58
WGW Bijdrage GRP aan project civiel Bloemenbuurt	Lasten	73	-	15	15	58
Saldo WGW Bijdrage GRP aan project civiel Bloemenbuurt						
WGW bijdr GRP aan F35 Bankastraat	Baten	86	-	25	25	61
WGW bijdr GRP aan F35 Bankastraat	Lasten	86	-	25	25	61
Saldo WGW bijdr GRP aan F35 Bankastraat						

Projecten	Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2020	Mutaties 2021	Mutaties (cum) t/m 2021	Restant krediet
Totaal lopende exploitatieprojecten	9.441	317	-82	235	9.206

10.1.8 Afgesloten rioleringsprojecten

Projecten	Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2020	Mutaties 2021	Mutaties (cum) t/m 2021	Restant krediet
WGW Stelpost GRP 2020 actief 50	Lasten	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost GRP 2020 actief 50		-	-	-	-
WGW Vervanging hemelwateruitlaat Haaksbergerstr	Lasten	100	87	-	87
Saldo WGW Vervanging hemelwateruitlaat Haaksbergerstr		100	87	-	87
WGW Stelpost GRP 2020 voorz. 50	Baten	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2020 voorz. 50	Lasten	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost GRP 2020 voorz. 50		-	-	-	-
WGW Uitv. oplossen Wateroverlast Adamsweg	Baten	566	471	-	471
WGW Uitv. oplossen Wateroverlast Adamsweg	Lasten	566	471	-	471
Saldo WGW Uitv. oplossen Wateroverlast Adamsweg		-	-	-	-
WGW Voorber. herstr. en afkopp. H. Dunantstr.	Baten	80	82	9	91
WGW Voorber. herstr. en afkopp. H. Dunantstr.	Lasten	80	82	9	91
Saldo WGW Voorber. herstr. en afkopp. H. Dunantstr.		-	-	-	-
WGW Uitv. Klimaatmaatreg. WOLK onderz. Rubensstr.	Baten	60	23	49	72
WGW Uitv. Klimaatmaatreg. WOLK onderz. Rubensstr.	Lasten	60	23	49	72
Saldo WGW Uitv. Klimaatmaatreg. WOLK onderz. Rubensstr.		-	-	-	-
Totaal afgesloten exploitatieprojecten		100	87	-	87

10.2 Declaratiegedrag college (Motie Raad)

Kostensoort	Bruggink	Eindtotaal
Overige diensten derden	795,08	795,08

Overzicht als bedoeld in de door de raad op 19-7-2011 aangenomen motie.

10.3 Overzicht subsidies 2021 (Motie Raad)

Taakveld BBV	Subtaakveld	Begroot 2021	Werkelijk 2021	
1.2 - Openbare orde en veiligheid	1.20.1 - Opvang zwerfdieren	123.291	126.429	
	1.20.3 - Integrale veiligheid	195.259	182.759	
Totaal programma : 1. Veiligheid		318.550	309.188	
2.1 - Verkeer en vervoer	2.10.8 - Verkeersbeleid	74.790	38.952	
Totaal programma : 2. Verkeer, vervoer en waterstaat		74.790	38.952	
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	3.30.3 - Economische ontwikkeling	201.353	184.638	
3.4 - Economische promotie	3.40.2 - Economische promotie	57.669	59.000	
	3.40.5 - VVV / stads promotie	475.387	475.387	
Totaal programma : 3. Economie		734.409	719.025	
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	4.30.1 - Onderwijsbeleid	421.693	100.960	
	4.30.2 - Leerlingenvervoer	12.336	11.850	
	4.30.4 - Achterstandenbeleid	3.674.152	2.032.759	
	4.30.5 - Volwasseneneducatie	14.047	14.047	
	4.30.6 - Overige uitgaven	16.481	15.765	
	Totaal programma : 4. Onderwijs		4.138.709	2.175.381
5.1 - Sportbeleid en activering	5.10.2 - Subsidies sport	73.484	73.486	
5.2 - Sportaccommodaties	5.10.3 - Sportstimulering	174.093	84.410	
	5.20.3 - Zwembaden	44.625	44.625	
	5.20.4 - Sportparken	23.323	22.500	
	5.20.7 - Subsidie sportaccommodaties	24.769	24.769	
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	5.30.1 - Muziekschool (Oyfo)	1.072.637	1.072.637	
	5.30.2 - Creativiteitscentra (Oyfo)	542.586	542.586	
	5.30.3 - Schouwburg Hengelo	2.229.228	2.229.228	
	5.30.4 - Metropool	1.221.600	1.221.600	
	5.30.5 - Culturele (amateur) verenigingen en instellingen	135.867	129.174	
	5.30.6 - Beeldende kunst	98.369	49.341	
	5.30.7 - Cultuur en school	2.000	750	
	5.30.8 - Diverse cultuursubsidies	1.001.496	435.577	
5.4 - Musea	5.40.1 - HEIM	294.683	294.683	
	5.40.2 - Overige musea	21.117	21.117	
5.5 - Cultureel erfgoed	5.50.1 - Monumentenzorg	204.515	112.760	
	5.50.2 - Diverse monumenten	3.956	3.956	
5.6 - Media	5.60.1 - Bibliotheek	2.546.218	2.546.218	
	5.60.2 - RTV Hengelo	50.541	50.541	
Totaal programma : 5. Sport, cultuur en recreatie		9.765.107	8.959.958	
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	6.10.0 - Sociaal Werk (in de wijk)	4.688.631	4.469.962	
	6.10.1 - Inloop GGZ / Dak- en thuislozen	604.619	626.278	
	6.10.2 - Toegankelijkheid algemene voorzieningen	40.557	-2.966	
	6.10.3 - Preventie	423.662	356.394	
	6.10.6 - Adviesraden	19.724	3.332	
	6.10.7 - Wijkwelzijnsvoorzieningen	1.993.819	1.972.055	
	6.10.9 - Sociale vernieuwing/ wijkaanpak	197.604	143.955	
	6.3 - Inkomensregelingen	6.30.2 - Minimaregelingen	107.368	115.810
		6.30.8 - Participatiewet beheer	-	15.398
6.5 - Arbeidsparticipatie	6.50.0 - Maatschappelijke participatie	50.931	50.950	
	6.50.1 - Participatiewet trajecten	77.659	78.600	
	6.50.3 - Inburgering	196.770	177.825	
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	6.60.1 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	50.550	24.639	

Taakveld BBV	Subtaakveld	Begroot 2021	Werkelijk 2021
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	6.71.0 - Ondersteuningsbehoefte (WMO)	-	651
	6.71.1 - Modules Maatwerkdienstverlening (WMO)	659.627	650.635
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	6.72.2 - Beschikbaarheidsvoorzieningen (Jeugd)	983.995	909.088
	6.72.8 - Individuele voorzieningen ZIN Jeugd	410.167	409.357
6.81 - Geëscaleerde zorg 18+	6.81.1 - Geëscaleerde zorg 18+ (WMO)	407.979	556.078
Totaal programma : 6. Sociaal domein		10.913.662	10.558.041
7.1 - Volksgezondheid	7.10.1 - Overige gezondheidszorg	166.024	165.932
7.4 - Milieubeheer	7.40.1 - Milieu	11.989	14.690
	7.40.6 - Duurzaamheid	32.571	61.705
Totaal programma : 7. Volksgezondheid en milieu		210.584	242.327
8.3 - Wonen en bouwen	8.30.2 - Integraal Actieplan Binnenstad	86.000	80.512
Totaal programma : 8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing		86.000	80.512
0.1 - Bestuur	0.10.6 - College van burgemeester en wethouders	-	30.999
	0.10.8 - Reg./intern.samenwerking	2.270	168
Totaal programma : 9. Bestuur en ondersteuning		2.270	31.167

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester van de Dussenplein 1

Postadres
Postbus 18, 7550 AA Hengelo

Telefoonnummer
14-074

E-mail
Gemeente@hengelo.nl

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Accountantsverslag 2021

Gemeente Hengelo

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
8 juni 2022

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Aanbiedingsbrief

Aan de raad van gemeente Hengelo
T.a.v. de heer G.J. Eeftink
Postbus 18
7599 AA HENGELO

8 juni 2022

Referentie: V7E3UQZYH5DX-755452567-75

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat wij hebben opgesteld in het kader van onze opdracht om de jaarrekening 2021 van gemeente Hengelo te controleren. We hebben de controle uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan van 9 november 2021.

Ons accountantsverslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit onze controle van uw jaarrekening en is met uw ambtelijke organisatie en de portefeuillehouder financiën besproken.

Wij bespreken dit accountantsverslag tijdens de vergadering van de werkgroep accountancy op 16 juni 2022 en tijdens de politieke markt op 5 juli 2022.

Hebt u in de tussentijd nog vragen, neem dan gerust contact met ons op. Wij bedanken u en uw medewerkers voor de medewerking tijdens onze controle.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door S.J. Dul MSc RA

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Leonard Springerlaan 35, 9727 KB Groningen, Postbus 8060, 9702 KB Groningen,
T: 088 792 00 50, F: 088 792 94 24, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen**
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Onze kernboodschappen

In dit hoofdstuk hebben we onze kernboodschappen samengevat.

01

- Aanbiedingsbrief
- **Onze kernboodschappen**
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Onze kernboodschappen

Onze kernboodschappen in één oogopslag

Onze conclusies

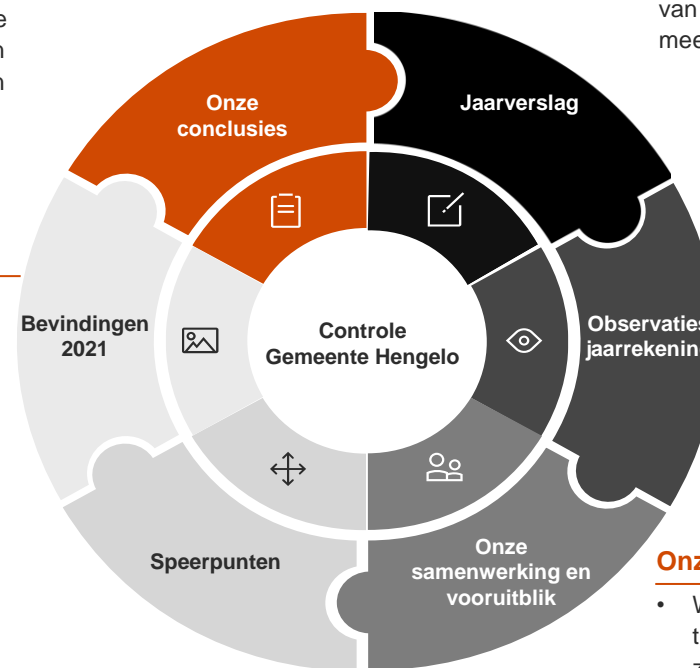
Wij hebben [onze controle](#) van de jaarrekening van gemeente Hengelo afgerond en hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid. Daarnaast geldt dat we geen indicaties van [fraude en/of niet-naleving](#) van wet- en regelgeving hebben geconstateerd, uitgezonderd onze bevindingen in de naleving van aanbestedingsrichtlijnen.

Bevindingen 2021

- [Ruimtelijk domein](#): Het risicoprofiel van de grond-exploitaties vermindert. Parameters zijn optimistisch/ evenwichtig ingeschat.
- [Sociaal domein](#): Onzekerheden prestatielevering in lijn met voorgaand jaar.
- Wij vragen uw aandacht voor de waardering (inclusief onderbouwing met adequate taxaties) van de strategische gronden.
- Uit de controle inzake de [naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen](#) komt voor €0,4 miljoen aan onrechtmatigheden. In de uitvoering van de interne controle zijn hierbij positieve stappen gezet. Wij vragen uw aandacht voor naleving van het eigen inkoopbeleid.

Speerpunten

We koppelen onze inzichten terug rondom de verkregen [speerpunten](#) gerelateerd aan duurzaamheid, Hart van Zuid en afval.

Jaarverslag

De jaarrekening en het jaarverslag zijn met elkaar verenigbaar. De financiële analyse is van goed niveau. De [kwaliteit van de paragrafen](#) is daarbij voldoende tot goed. De omvang van het jaarverslag kan worden ingeperkt door bijvoorbeeld meer gebruik te maken van grafieken en infographics.

Observaties jaarrekening

- De positieve resultaten van 2021 zijn incidenteel en daarmee blijft de [financiële positie](#) voor de komende jaren onzeker. Wel is de financiële positie van gemeente Hengelo verbeterd door het positieve resultaat. Er is intern voldoende aandacht voor de financiële positie.
- De [schattingen](#) van het college zijn onderbouwd en evenwichtig.
- Er zijn geen onrechtmatigheden vastgesteld in relatie tot [Covid-19](#). De impact van Covid-19 is in een aparte paragraaf toegelicht in het jaarverslag.

Onze samenwerking en vooruitblik

- We hebben een constructieve [samenwerking](#) ervaren tijdens het controleproces. Gemeente Hengelo ontwikkelt zich positief in de coördinatie van het jaarrekeningtraject en de kwaliteit van oplevering van jaarrekeningdossiers.
- De [rechtmatigheidsverantwoording](#) is naar verwachting effectief vanaf 2023. Gemeente Hengelo heeft hiervoor al voorbereidingen getroffen en loopt op schema.
- Volgend jaar zullen wij in de [controleverklaring](#) rapporteren over onze beoordeling van de frauderisicobeheersing.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies**
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Onze conclusies

In dit hoofdstuk wordt uitleg gegeven over ons oordeel bij de jaarrekening. Hierin lichten we de geconstateerde fouten en onzekerheden voor de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid toe.

02

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- **Onze conclusies**
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Onze conclusies

Ons oordeel bij uw jaarstukken 2021 is goedkeurend voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid

Uw jaarrekening geeft een getrouw beeld

Wij hebben onze accountantscontrole van de jaarrekening 2021 van gemeente Hengelo afgerond. Wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring op het aspect getrouwheid en financiële rechtmatigheid, onder voorbehoud dat de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door de raad.

Fouten en onzekerheden geconstateerd in relatie tot getrouwheid

In totaliteit hebben we drie controleverschillen geconstateerd in relatie tot getrouwheid. De overzichten van de fouten en onzekerheden inzake getrouwheid worden [hier](#) getoond.

De totale rechtmatigheidsfout is €1,1 miljoen

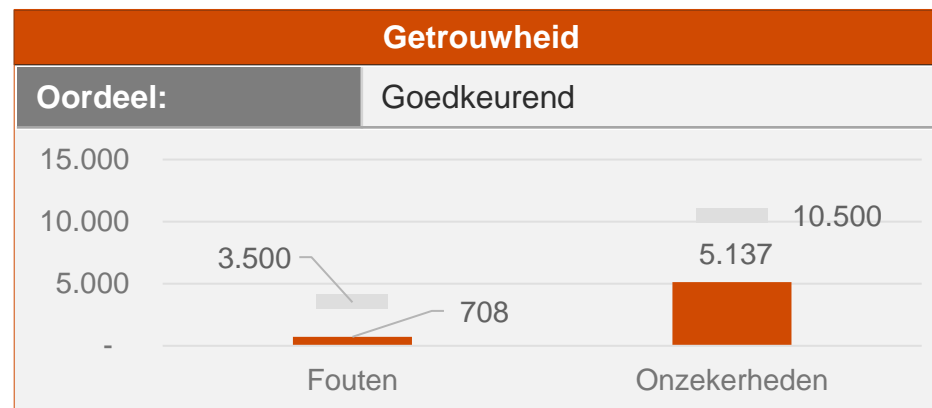
Het totaal van de rechtmatigheidsfouten en -onzekerheden komt tot op heden neer op respectievelijk €1,1 miljoen en €5,1 miljoen (2020: respectievelijk

€2,1 miljoen en €4,9 miljoen). Afwijkingen van rechtmatigheidscriteria zijn veelal niet te corrigeren. Het detailoverzicht van fouten en onzekerheden inzake rechtmatigheid wordt [hier](#) getoond.

De overige informatie in uw jaarverslag is consistent met uw jaarrekening

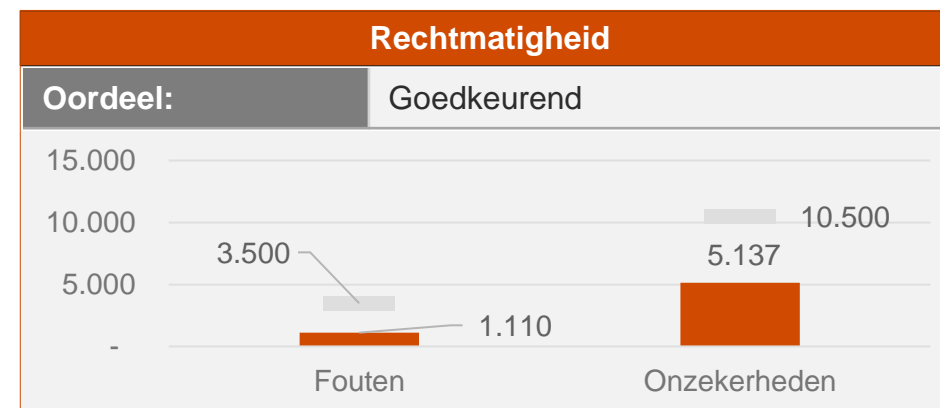
Als accountants zijn wij ervoor verantwoordelijk dat wij in onze controleverklaring verslag uitbrengen over de overige informatie die in het jaarverslag is opgenomen. De overige informatie omvat uw jaarverslag, programmaverslag, de paragrafen en de bijlagen.

Wij hebben geen materiële inconsistenties, materiële onjuistheden en/of omissies opgemerkt in de informatie die op grond van het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) moet worden verstrekt.

■ = absoluut bedrag fouten of onzekerheden x €1.000

■ = door u vastgestelde goedkeuringstolerantie x €1.000

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- **Onze conclusies**
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Overzicht van ongecorrigeerde fouten en onzekerheden inzake getrouwheid

De volgende geconstateerde afwijkingen betreffen de ongecorrigeerde fouten en onzekerheden in relatie tot getrouwheid, boven de gestelde rapporteringstolerantie van €175.000. Het college heeft geconcludeerd dat het kwalitatieve en kwantitatieve effect niet materieel is. Wij zijn het eens met deze beoordeling van het college.

#	Beschrijving	Jaarrekeningpost	Fouten	Onzekerheden
1	Bevindingen sociaal domein	Sociaal domein	€435.000	€5.137.000
2	Volledigheid van schulden	Crediteuren	€273.000	€0
3	Waardering strategische gronden	Materiële vaste activa	PM	
Totaal			€708.000 + PM	€5.137.000

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- **Onze conclusies**
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Overzicht van fouten en onzekerheden inzake rechtmatigheid

De volgende geconstateerde afwijkingen betreffen de geconstateerde fouten en onzekerheden in relatie tot rechtmatigheid, boven de gestelde rapporteringstolerantie van €175.000. Afwijkingen in relatie tot rechtmatigheid zijn niet te corrigeren. Het college heeft geconcludeerd dat het kwalitatieve en kwantitatieve effect niet materieel is. Wij zijn het eens met deze beoordeling van het college.

#	Beschrijving	Jaarrekeningpost	Fouten	Onzekerheden
1	Onrechtmatigheden in de Europese aanbestedingen	Europese aanbestedingen	€402.000	
2	Bevindingen getrouwheid zijn ongesaldeerd ook bevindingen rechtmatigheid		€708.000 + PM	€5.137.000
		Totaal	€1.110.000 + PM	€5.137.000

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies

⇐ Bevindingen 2021

- Ruimtelijk domein
- Sociaal domein
- Belangrijkste bevindingen

- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Bevindingen 2021

In dit hoofdstuk beschrijven we de belangrijkste bevindingen, onder andere voor het ruimtelijk domein en het sociaal domein.

03

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021

Ruimtelijk domein

Sociaal domein

Belangrijkste bevindingen

 Jaarverslag

 Speerpunten

 Jaarrekening

 Vooruitblik

 Onze samenwerking

 Bijlagen

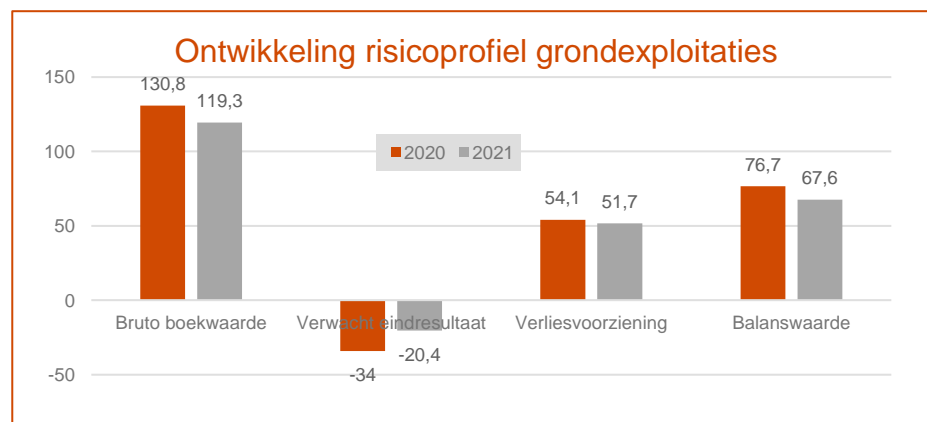
Ruimtelijk domein (1)

Hengelo kent grote investeringen in gemeentelijke grondexploitaties

Het risicoprofiel van de grondexploitaties vermindert

De voorraad onderhanden werk inzake grondexploitaties bedraagt per 31 december 2021 (balanswaarde) €67,6 miljoen (per eind 2020 €76,7 miljoen). Dit betreft het saldo van de brutoboekwaarde (voor getroffen voorzieningen) van €119,3 miljoen (2020: €130,8 miljoen) en de getroffen voorzieningen van in totaal €51,7 miljoen (2020: €54,1 miljoen). Zie ook hieronder in de grafiek voor de ontwikkeling van de brutoboekwaarde, het verwachte eindresultaat, de getroffen verliesvoorzieningen en de balanswaarde.

De grondexploitaties zijn in het voorjaar 2022 geactualiseerd naar de peildatum van 31 december 2021. Hierbij zijn de uitgangspunten en parameters bijgesteld (indien nodig). De brutoboekwaarde van de grondexploitaties is gedurende 2021 afgenomen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de grondexploitaties Dalmeden €-9 miljoen (door verkoop van 46 kavels in 2021) en Hart van Zuid €-10 miljoen (met name door verkoop van grond in deelproject 701 Hijschveste).

Verrichte werkzaamheden ten aanzien van de grondexploitaties

Gedurende onze controle hebben wij diverse werkzaamheden verricht ten aanzien van het onderhandenwerk inzake de grondexploitaties, onder andere het controleren van mutaties in de boekwaarde, het bespreken van de grondexploitaties met de betrokken planeconomen, het controleren van de gemaakte schattingen en andere ontwikkelingen. Een belangrijke ontwikkeling in 2021 betreft de aankoop van het winkelcentrum de Thiemsbrug (zie ook onderstaande toelichting). Een grote grondexploitatie betreft Hart van Zuid (dat een boekwaarde kent van €17,1 miljoen); dit project bestaat uit meerdere deelgebieden. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen verwijzen wij naar [het speerpunt inzake Hart van Zuid](#).

Aankoop winkelcentrum Thiemsbrug bij grondexploitatie 104 Lange Wemen

De komende jaren is de ontwikkeling van de Lange Wemen een belangrijk project voor gemeente Hengelo. In 2021 zijn er diverse transacties geweest ter voorbereiding en zijn contracten gesloten met ontwikkelende partijen (onder andere Herontwikkelingsmaatschappij Overijssel (HMO)). Per 1 juli 2021 heeft gemeente Hengelo het winkelcentrum de Thiemsbrug (met ondergrond) aangekocht (€11 miljoen) met als doel dit in 2022 door te verkopen aan HMO. In de jaarrekening 2021 is het winkelcentrum onder voorraden (gereed product en handelsgoederen) op de balans verantwoord. Aangezien al een verkoopprijs van €5 miljoen met HMO is overeengekomen, heeft gemeente Hengelo in 2021 €6 miljoen afgewaardeerd. Dit is de bijdrage van de gemeente in het tekort in het project. Indien uiteindelijk toch blijkt dat er winsten worden gerealiseerd op het project, dan zal dit (onder voorwaarden) naar de gemeente terugvloeien. Wij kunnen instemmen met de verwerking in de jaarrekening 2021.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021

Ruimtelijk domein

Sociaal domein

Belangrijkste bevindingen

- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Ruimtelijk domein (2)

Belangrijke uitgangspunten ten aanzien van de schattingen

De parameters voor de grondexploitaties zijn optimistisch en evenwichtig

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente grondexploitatieoverzichten op waarin een schatting is opgenomen van de te maken kosten en opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld. Wij kunnen hierbij instemmen met de waardering in de jaarrekening 2021. De parameters voor de grondexploitaties zijn optimistisch/ evenwichtig bepaald. Wij beoordelen de gemaakte schattingen met betrekking tot de gehanteerde rekenrente, programmering en verkoopprijzen als evenwichtig, de kostenstijging en opbrengstenstijging als optimistisch (zie ook de toelichting hierna).

Woningbouwprogrammering achten wij evenwichtig

De woningbouwprogrammering verloopt voorspoedig; er zijn gedurende 2021 meer woningen verkocht dan oorspronkelijk gepland. Dit komt ook overeen met het landelijk beeld waar de vraag naar woningen hoog is. De programmering is gebaseerd op de verwachte bevolkingsontwikkeling in de gemeente en in Overijssel (onder andere regionale woningbouwafspraken met de provincie). Gemeente Hengelo heeft hiervoor samen met een externe partij een woningmarktmonitor ontwikkeld. Op basis van diverse data is Hengelo hierdoor in staat om trends en ontwikkelingen te analyseren per buurt en hiermee in te spelen op de behoeften per wijk in gemeente Hengelo. Wij zien dit als een positieve ontwikkeling ter onderbouwing van het woningbouwprogramma. Wij hebben vastgesteld dat de programmering aan de hand van de ontwikkelingen in de markt adequaat is aangepast.

Programmering bedrijventerreinen en kantoren blijft aandachtspunt

De programmering met betrekking tot bedrijventerreinen blijft een aandachtspunt. Waar wij vorig jaar nog risico's zagen ten aanzien van de programmering bedrijventerreinen (inclusief kantoren), zijn deze risico's met betrekking tot bedrijventerreinen gedurende 2021 afgenomen door het realiseren van verkopen en andere verrichte inspanningen (zoals het inzetten van een makelaar voor promotie en verkoop). Hierbij blijven de grondexploitaties 016 Gezondheidspark en 096 Campus het meest risicovol, gezien de afgelopen jaren geen kavels zijn verkocht. Er is wel belangstelling voor de kavels, echter hebben de verkoopinspanningen nog niet tot daadwerkelijke verkooptransacties geleid. Het blijft daarom van belang de waardering van deze projecten goed te monitoren. Er zijn in 2021 geen verkopen voor kantorenkavels gerealiseerd. Hengelo verwacht nog €9 miljoen te realiseren aan verkoopopbrengsten kantoren binnen Hart van Zuid en 096 Campus. Wij beoordelen de huidige programmering als optimistisch. Op basis van een aantal doorrekeningen is het risico beperkt op een materiële afwijking in de waardering van de grondexploitaties in de jaarrekening. Daarom kunnen wij voor 2021 hiermee instemmen.

Verkoopprijzen

In 2021 zijn de grondprijzen flink gestegen. Hengelo heeft hierbij in de grondexploitaties ook een flinke stijging van de ingerekende verkoopprijzen door-gerekend (voor woningbouw voor de projecten Dalmeden en Broek Noord van gemiddeld 26%). Hengelo heeft deze stijging onderbouwd aan de hand van rapporten van externe partijen. Daarnaast laten recente verkopen (in 2022) zien dat deze ingerekende verkoopprijzen ook daadwerkelijk gerealiseerd worden. Daarmee lijken de toekomstig ingerekende verkoopprijzen realiseerbaar. Wij beoordelen deze schatting als evenwichtig. De ingerekende prijzen komen tot uitdrukking in de grondprijzennotitie 2021. Deze is ook door het college vastgesteld.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021

Ruimtelijk domein

Sociaal domein

Belangrijkste bevindingen

- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Ruimtelijk domein (3)

Schatting	Waarde	Beoordeling	Toelichting
Kostenstijging	Zie tabel hieronder		De gehanteerde kostenstijging voor 2022 is 5%. Daarna neemt het percentage af naar uiteindelijk 2% stijging per jaar. Op basis van de internationale en landelijke ontwikkelingen (schaarste, oorlog in Oekraïne) is het op dit moment nog onzeker hoe de prijzen zich zullen gaan ontwikkelen (meerjarig). Wij hebben de huidige inrekening door gemeente Hengelo als evenwichtig aangemerkt, mede op basis van marktinformatie. Wij adviseren het college om, gezien de marktomstandigheden met veel wisselende prijzen, de werkelijke kostenontwikkeling in de grond-, weg- en waterbouw strak te blijven bewaken.
Opbrengstenstijging	Zie tabel hieronder		Op dit moment is er nog geen indicatie dat de ingerekende stijgingen (waaronder 26% stijging in 2022 bij een aantal projecten) niet gerealiseerd kunnen worden. De verkooptransacties in 2022 laten zien dat de prijzen daadwerkelijk gerealiseerd worden. Het is daarbij nog wel onduidelijk en onzeker of de hogere verkoopprijzen ook de komende jaren gerealiseerd gaan worden. Derhalve hebben wij dit als optimistisch aangemerkt.

Omschrijving	2022	2023-2024	2025 tot en met 2031	2032 en verder
Kostenstijging	5%	3%	2%	2%
Opbrengstenstijging woningbouw	Conform grondprijnsnotitie	2-3%	2%	0%
Opbrengstenstijging bedrijventerreinen	Conform grondprijnsnotitie	2%	2%	0%
Opbrengstenstijging kantoren, winkels en overige	Conform grondprijnsnotitie	0%	0%	0%

	Controleverschil		Voorzichtig		Evenwichtig		Optimistisch		Controleverschil
--	------------------	--	-------------	--	-------------	--	--------------	--	------------------

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021

Ruimtelijk domein

Sociaal domein

Belangrijkste bevindingen

- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Sociaal domein (1)

Onzekerheden in het sociaal domein in lijn met voorgaand jaar

Prestatielevering zorg in natura met behulp van productie-verantwoordelingen

Gemeente Hengelo blijft, voor het vaststellen van de prestatie van de geleverde zorg, steunen op productieverantwoordelingen (inclusief controleverklaring) van zorgaanbieders. Dit betekent dat bij het ontbreken van een productieverantwoording en/of een goedkeurende controleverklaring hierbij er onvoldoende zekerheid is over het daadwerkelijk geleverd zijn van de geleverde zorg. De onzekerheid in de productieverantwoordelingen wordt opgebouwd door zorgaanbieders die geen productieverantwoording hoeven op te leveren omdat zij minder dan €125.000 per jaar in rekening brengen (€1,5 miljoen), zorgaanbieders waarvan de productieverantwoording of de controleverklaring nog niet zijn ontvangen (€0,4 miljoen), waarbij geen goedkeurend oordeel is verstrekt (€0,5 miljoen) en vervoer waarvan de prestatielevering niet is vastgesteld (€1,7 miljoen). De geconstateerde fouten bestaan uit een onjuiste balanspost (€0,2 miljoen) en een geëxtrapoleerde fout door aansluitingsverschillen in de productieverantwoordelingen (€0,2 miljoen).

Er zijn mogelijkheden om de prestatielevering bij de zorg in natura (gedeeltelijk) zelfstandig vast te stellen. Door gebruik te maken van de SDO-notitie van de NBA kan gemeente Hengelo zonder productieverantwoordelingen de prestatielevering waarborgen. Voorbeelden hiervan zijn standaardagenda's en templates voor de vastlegging van gesprekken met de zorginstellingen.

Prestatielevering persoonsgebonden budget niet vastgesteld

Voor alle cliënten die een persoonsgebonden budget (pgb) ontvangen, worden door de gemeente beschikkingen verstrekt aan de cliënt. De Sociale Verzekeringsbank (SVB) verzorgt het administratieproces en legt daarvoor verantwoording af, maar controleert niet of de prestatie is geleverd voor de gedeclareerde zorgkosten.

Gemeente Hengelo kiest ervoor om zelf geen werkzaamheden uit te voeren om het bestaan van de zorgprestatie vast te stellen. Dit is een bewuste keuze uit voorgaande jaren. Dit betekent dat in 2021, net als in 2020, de gehele pgb-last als onzeker is aangemerkt in onze controle. Wij geven in overweging om in 2022 toch zelfstandig controles uit te voeren op de prestatielevering.

Getrouwheid	2021 (x €1.000)		2020 (x €1.000)	
	Fout	Onzeker	Fout	Onzeker
Jeugdzorg ZIN	428	1.806		1.700
Jeugdzorg pgb		110		85
Wmo ZIN	7	2.471		1.900
Wmo pgb		750		1.400
Totaal	435	5.137	0	5.085

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021

Ruimtelijk domein

Sociaal domein

Belangrijkste bevindingen

- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Sociaal domein (2)

Bevinding beschermd wonen

Afhankelijkheid gemeente Enschede resultaat beschermd wonen

Gemeente Enschede is binnen de regio verantwoordelijk voor het uitvoeren van de taken op het gebied van beschermd wonen. Gemeente Hengelo heeft met gemeente Enschede afspraken gemaakt over de jaarlijkse financiële afwikkeling van beschermd wonen. Voor het jaar 2021 leidt dit tot een teruggave van circa €2,9 miljoen. Gemeente Hengelo steunt hierbij op de opgave van gemeente Enschede en voert geen controle uit op de financiële afwikkeling. Op basis van de bevestiging van gemeente Enschede hebben wij voldoende zekerheid voor de jaarrekening 2021. Wel adviseren wij om met gemeente Enschede in gesprek te gaan over hoe nog meer inzicht verkregen kan worden bij de afrekening van beschermd wonen (juistheid en volledigheid van de afrekening).

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
 - Ruimtelijk domein
 - Sociaal domein

Belangrijkste bevindingen

- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Belangrijkste bevindingen (1)

Jaarrekeningdossier strategische gronden is een aandachtspunt

Hengelo kent een redelijk omvangrijke portefeuille aan strategische gronden (gronden die op termijn mogelijk ingezet gaan worden voor grondexploitaties). De boekwaarde bedraagt €31,4 miljoen, waarbij een voorziening voor een lagere marktwaarde is getroffen van €13,3 miljoen. Per saldo staat hiervoor in de jaarrekening een nettoboekwaarde van €18,1 miljoen (opgenomen onder de materiële vaste activa). Wij hebben een controle uitgevoerd op de waardering van de gronden. Op basis van een risicoanalyse, externe en interne taxaties en nadere antwoorden van de organisatie, concluderen wij dat er geen sprake kan zijn van een materiële fout, maar door een vaak algemene onderbouwing levert dit mogelijk wel beperkte fouten op. Wij hebben dit als PM-fout opgenomen, waarbij onze inschatting is dat dit maximaal €1,0 miljoen bedraagt. We zien de volgende aandachtspunten in het jaarrekeningproces:

- Het jaarrekeningdossier dient beter te worden onderbouwd. Hierbij dient per individueel stuk grond te worden beoordeeld wat de omvang is, wat de waarde van de grond is en in hoeverre hier risico's bestaan op een eventuele lagere marktwaarde. Nu worden meerdere percelen gezamenlijk beoordeeld.
- Een deel van de waardering is gebaseerd op externe taxaties uitgevoerd in 2020 (vier gronden, totale waarde €5,3 miljoen). De overige gronden zijn intern getaxeerd. Hierbij worden de taxaties niet onderbouwd met onderliggende taxatierapporten (inclusief onderbouwing), maar is het in veel gevallen een beknopte waardering. Wij hebben hier eigen analyses op uitgevoerd en derhalve veel werkzaamheden zelf moeten uitvoeren om tot een conclusie te komen.

Het is belangrijk dat het jaarrekeningdossier op deze aspecten wordt verbeterd. Hierbij adviseren wij om intern een goede risicoanalyse uit te voeren en voor de meer risicovolle strategische gronden te zorgen voor een jaarlijkse externe taxatie.

Bevindingen met betrekking tot de volledigheid van de schulden

Uit een deelwaarneming op de ontvangen inkoopfacturen in 2022 blijkt dat een tweetal facturen nog betrekking heeft op 2021, maar door de gemeente niet is gecorrigeerd (op basis van de interne financiële spelregels). Door deze bevindingen hebben wij onze deelwaarneming moeten uitbreiden en uiteindelijk heeft dit geleid tot een geëxtrapoleerde fout van €273.000. Dit is uiteindelijk niet meer gecorrigeerd in de jaarrekening 2021. Dit moeten wij echter wel formeel als getrouwheidsbevinding aanmerken.

Vaststellingen van verstrekte subsidies vinden niet of te laat plaats

Van de gecontroleerde vaststellingen met betrekking tot de verstrekte subsidies 2020 zijn vijf van de zeven gecontroleerde subsidies niet of te laat vastgesteld. Wij hebben geconstateerd dat er in het proces achterstanden bestaan met het verwerken van subsidievaststellingen (ook het beeld in de controle 2020). Het is belangrijk dat deze achterstanden snel worden ingelopen. Daarnaast dienen waarborgen te worden getroffen om eventuele nieuwe achterstanden te voorkomen.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
 - Ruimtelijk domein
 - Sociaal domein

Belangrijkste bevindingen

- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

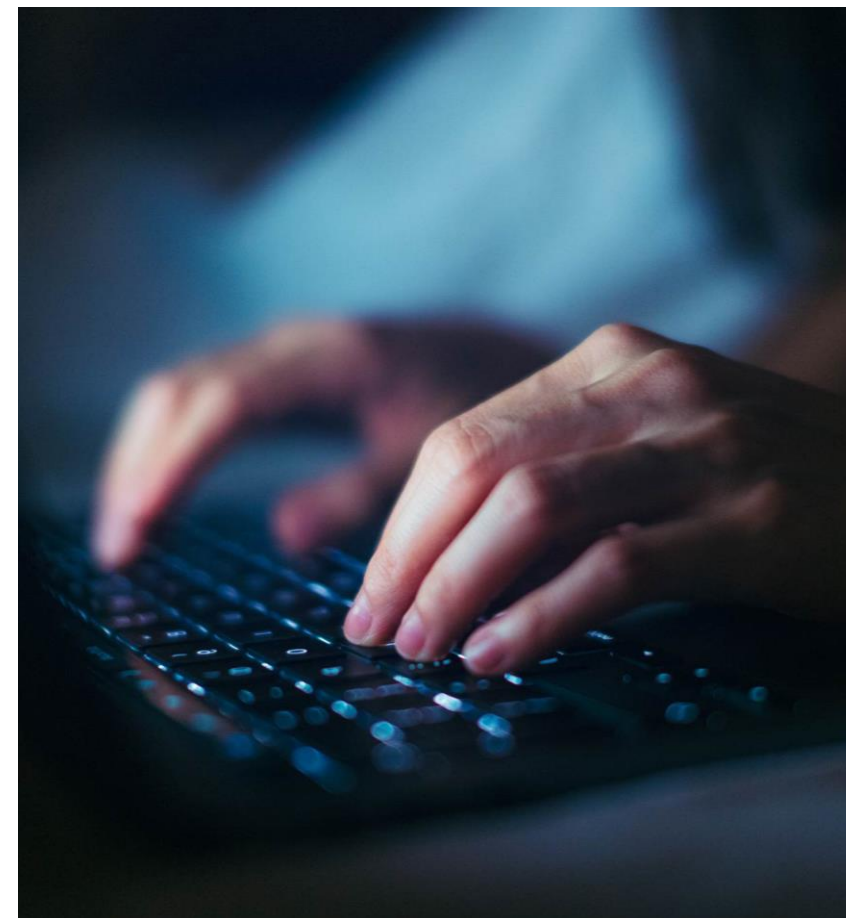
Belangrijkste bevindingen (2)

Actie ondernomen op verwerking ICT-kosten, nu meer structureel waarborgen in het proces

In onze controle 2020 zijn een aantal bevindingen geconstateerd in de verwerking van ICT-kosten (onder andere niet aan juiste boekjaar toerekenen, niet op consistente wijze activeren van de kosten en het onterecht als overhead aanmerken van ICT-kosten). Gemeente Hengelo is in 2021 actief met deze bevinding aan de slag gegaan en heeft hierop in het jaarrekeningtraject analyses uitgevoerd. De gemaakte analyses focussen zich op het activeren van investeringen en de toerekening van de kosten aan het juiste jaar. Op basis hiervan heeft gemeente Hengelo circa €1,2 miljoen gecorrigeerd. Het is positief dat deze analyses achteraf zijn uitgevoerd. Wel bevelen wij aan om in het financiële proces gedurende het jaar betere interne waarborgen op te nemen voor een juiste financiële verwerking.

Incidentele baten en lasten dienen nader te worden toegelicht

In de jaarrekening dient een overzicht van de incidentele baten en lasten van het begrotingsjaar te worden opgenomen. De commissie BBV heeft in de notitie 'Structurele en incidentele baten en lasten' stellige uitspraken en aanbevelingen opgenomen omtrent de verantwoording van incidentele baten en lasten. Een van vereisten is dat incidentele posten nader worden toegelicht. Aan deze vereiste is onvoldoende voldaan in de jaarrekening 2021. De toelichting maakt in veel gevallen niet duidelijk waarom een post incidenteel is. Het is belangrijk om dit in de jaarrekening 2022 te verbeteren.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021

Jaarverslag

Financiële positie

Observaties jaarverslag

Speerpunten

Jaarrekening

Vooruitblik

Onze samenwerking

Bijlagen

Jaarverslag

In dit hoofdstuk beschrijven we wat ons is opgevallen in relatie tot de informatiewaarde van het jaarverslag. Daarnaast beschrijven we onze visie op de financiële positie.

04

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Financiële positie**
- Observaties jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Financiële positie (1)

De kengetallen van gemeente Hengelo zijn in ontwikkeling, organisatie heeft veel aandacht voor financiële positie

De financiële conditie is voor veel gemeenten ondermaats, zo stelt de VNG in de in november 2021 gepubliceerde financiële conditie-index. Wij hebben uw financiële positie aan de hand van zes kengetallen onder elkaar gezet.

Hieruit blijkt een tweeledig beeld. Enerzijds is er bijvoorbeeld nog een positieve structurele exploitatieruimte (wat we bij diverse gemeenten ook als negatief kengetal zien). Anderzijds neemt de solvabiliteit toe, maar is dit met 13% nog vrij laag (ook ten opzichte van de landelijke norm om als voldoende te scoren, namelijk >20%). Hierbij moet worden aangetekend dat dit wel behoorlijk wordt beïnvloed door de leningen die zijn aangetrokken en uitgezet voor Welbions. Gecorrigeerd hiervoor bedraagt de solvabiliteit bijna 21% (en is daarmee voldoende).

Daarbij zien we dat in 2020 en in 2021 de verkregen coronagelden ook een behoorlijke (positieve) impact hebben gehad op het rekeningresultaat. Het is daarom belangrijk om in de komende jaren de financiële positie goed te monitoren. Wij zien dat door de organisatie al diverse financiële doorkijken zijn gemaakt (onder andere ook richting de coalitieonderhandelingen). De financiële positie krijgt daarbij intern voldoende aandacht, onder andere het afbouwen van de schuldpositie en het verkrijgen van meer structurele financiële ruimte.

De financiële positie van gemeente Hengelo blijft onzeker

Het resultaat van gemeente Hengelo over 2021 is ruim €16,2 miljoen positief (vóór mutaties reserves). Dit onder meer door corona-effecten (extra middelen, niet besteden van alle budgetten) en resultaten op grondexploitaties (vrijval voorzieningen, winstnemingen). In het jaarverslag is op hoofdlijnen een analyse van het verschil tussen begroting en realisatie gepresenteerd. Het resultaat kent grotendeels een incidenteel karakter (zie ook toelichting structurele en incidentele baten en lasten) en de toekomstige financiële positie blijft onzeker.

Ook doordat in de meerjarenbegroting in 2022 en 2023 enkele taakstellingen (onder andere Jeugd en Wmo) zijn ingeboekt en er nog geen duidelijkheid bestaat over de eventuele compensatie vanuit het Rijk inzake jeugdzorg en Wmo. Uit de meerjarenbegroting 2022-2025 blijkt daarbij dat er een sluitend perspectief is (met 2023 en 2024 een negatief begrotingssaldo en in 2022 en 2025 een verwacht positief saldo).

Om de grip op uw financiële conditie te vergroten, kan een financiële paragraaf in de raadsvoorstellen worden opgenomen met daarbij het effect van het voorstel op de financiële positie.

Kengetallen	Gemeente Hengelo		Landelijk**	
	2021	2020	2021*	2020
Weerbaarheid				
Solvabiliteit	13%	10%	31%	35%
Grondexploitaties	19%	25%	9%	9%
Structurele exploitatieruimte	2%	3%	1%	2%
Wendbaarheid				
Nettoschuldquote	157%	171%	73%	49%
Nettoschuldquote gecorrigeerd	69%	75%	67%	42%
Belastingcapaciteit	94%	92%	105%	103%

* Op basis van de begroting 2021

** Bron: <https://findo.nl/jive>

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag

Financiële positie

Observaties jaarverslag

Speerpunten

Jaarrekening

Vooruitblik

Onze samenwerking

Bijlagen

Financiële positie (2)

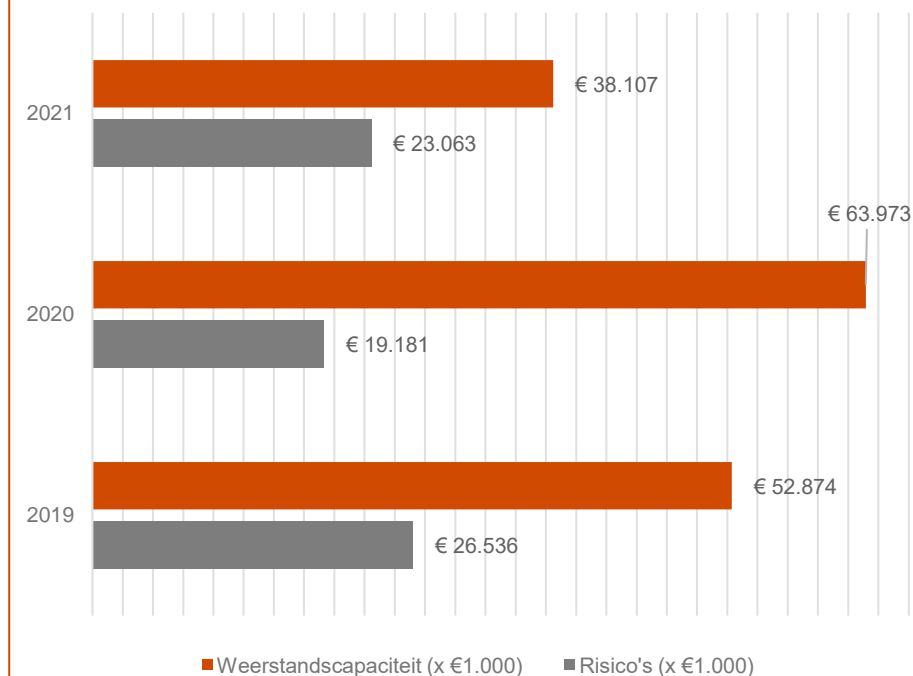
Weerstandsvermogen gewijzigd door nieuwe kaders, ratio blijft voldoende

Met de vaststelling van de Kadernota 2022-2025 zijn een aantal nieuwe kaders ontstaan voor het weerstandsvermogen. Zo is onder andere bepaald wat onder de vrij aanwendbare reserves moet worden verstaan: algemene reserve 'sec'.

In de grafiek hiernaast is de ontwikkeling van het weerstandsvermogen weergegeven. Door de gewijzigde kaderstelling is de beschikbare weerstandscapaciteit gedaald. Wel bestaat er, conform voorgaande jaren, nog een weerstandsratio (verhouding weerstandscapaciteit/risico's) van 1,7. Dit wordt als voldoende aangemerkt.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is een toelichting gegeven op de belangrijkste risico's (die uiteindelijk ook het bedrag aan risico's bepalen). Hierbij is met een grafiek inzichtelijk gemaakt (met percentages) welk aandeel de risico's hebben in het totale risicobedrag. Toch is het moeilijk om de risico's in de paragraaf goed op waarde te schatten. Dit aangezien de risico's niet gekwantificeerd zijn. Om de informatiewaarde van de paragraaf te verbeteren, is het aan te bevelen om in de beschrijving van de risico's meer informatie op te nemen over de financiële inschatting en de onzekerheden die hierover bestaan.

Ontwikkeling van het weerstandsvermogen

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Financiële positie
- Observaties jaarverslag**
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Observaties jaarverslag

De kwaliteit van uw jaarverslag is voldoende tot goed

- **Jaarrekening en jaarverslag zijn verenigbaar**
Wij hebben vastgesteld, op grond van de verkregen informatie in onze controle, dat de jaarrekening en het jaarverslag verenigbaar zijn.
- **Jaarverslag voldoet aan eisen BBV**
In het BBV zijn diverse eisen opgenomen voor de vorm en inhoud van het jaarverslag. Wij hebben vastgesteld dat uw jaarverslag voldoet aan het BBV.
- **Kwaliteit paragrafen**
Wij hebben vastgesteld dat alle verplichte informatie in de paragrafen is opgenomen. Daarnaast hebben wij de informatiewaarde van de paragrafen beoordeeld. Deze geven voldoende informatie over de realisatie ten opzichte van de uitgangspunten van het beleid. Daarnaast is specifiek een paragraaf over subsidies toegevoegd. De paragrafen zijn in algemene zin goed leesbaar. In de paragraaf verbonden partijen is veel informatie opgenomen (ons advies is om de informatie per verbonden partij te presenteren in plaats van verspreid). Daarnaast adviseren wij de informatie in de paragraaf bedrijfsvoering verder uit te breiden met onder andere info over rechtmatigheidsverantwoording, fraudepreventie, interne beheersing en opvolging van bevindingen.
- **Informatiewaarde is voldoende tot goed**
Ons oordeel is gebaseerd op de leesbaarheid, concreetheid en kwaliteit van de analyses. Wij zijn van mening dat het jaarverslag de raad de gewenste informatie verschaft per beleidsterrein. Daarbij is de financiële analyse veelal duidelijk en goed leesbaar. Dit valt in positieve zin op. Ook is in hoofdstuk 4 een beknopte samenvatting van de financiële positie van Hengelo opgenomen. Verdere stappen kunnen gezet worden door het meer gebruikmaken van grafieken en infographics (ter vervanging van tekst) om de gerealiseerde prestaties weer te geven en het jaarverslag wat minder dik te maken.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten**
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Speerpunten

Bij de uitvoering van de controle kunt u ons specifieke speerpunten meegeven. Dit hebben we met u besproken in de vergadering met de werkgroep accountancy van 16 november 2021. In dit hoofdstuk geven we onze bevindingen over die speerpunten. De volgende speerpunten zijn meegegeven:

1. Duurzaamheid
 - Er zijn verkregen middelen vanuit het Rijk voor duurzaamheid, wat is hiervan de omvang en waar worden deze verantwoord in het jaarverslag/jaarrekening?
 - Hoe worden de bestedingen in het kader van duurzaamheid geregistreerd en waar komen deze kosten terug in het jaarverslag/de jaarrekening?
 - Wat is de kwaliteit van de verslaggeving over duurzaamheid en wat zijn hierin aanbevelingen?
2. Wat is de stand van zaken inzake Hart van Zuid?
3. Relatie tussen de kosten en de opbrengsten van de reinigingsheffing. Worden de juiste kosten en de juiste opbrengsten aan de juiste (sub)taakvelden toebedeeld?

05

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- **Speerpunten**
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Speerpunten van de raad (1)

In onze natuurlijke adviesrol dragen wij bij aan het verder versterken van de kaderstellende en controlerende rol van de raad/werkgroep accountancy. De werkgroep accountancy heeft ons een drietal speerpunten meegegeven. Deze zijn onderstaand nader uitgewerkt.

Speerpunt inzake duurzaamheid

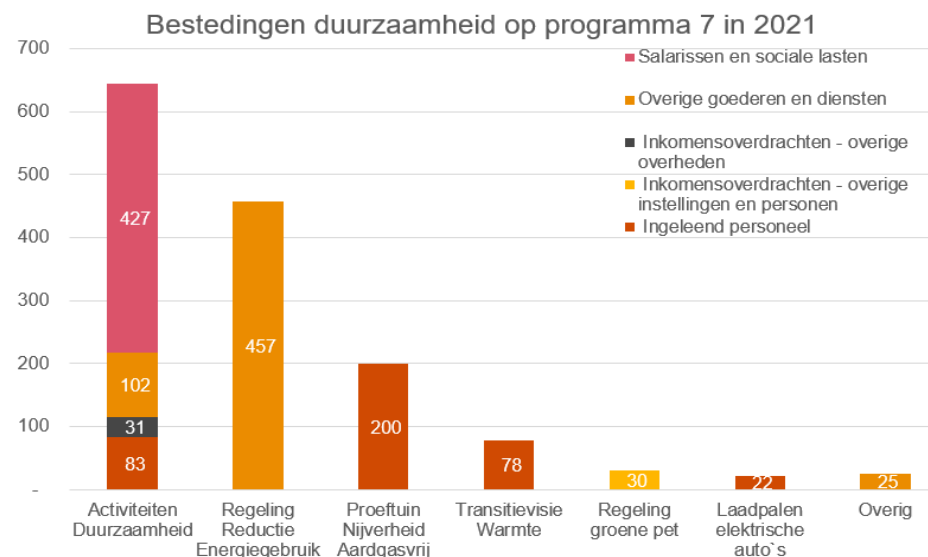
Klimaatverandering en duurzaamheid is zeer actueel. Gemeenten en provincies hebben voor de realisatie van duurzaamheidsdoelstellingen een belangrijke rol. De impact van gemeenten op het realiseren van de klimaatdoelstellingen verdient het om zichtbaar te zijn, zowel qua resultaten als de kosten en investeringen. Naar aanleiding van het speerpunt hebben wij de omvang van de verkregen middelen van het Rijk en de besteding ervan bekeken en de kwaliteit van de verslaggeving in de jaarstukken beoordeeld. Wij zien dat duurzaamheid binnen gemeente Hengelo breed wordt toegepast. Hierbij valt te denken aan het opwekken van energie, energiebesparingen van woningen, verduurzamen van bedrijventerreinen, etc. Baten en lasten die direct aan duurzaamheid kunnen worden toegerekend, worden verantwoord op programma 7 Volksgezondheid en Milieu. Er zijn echter ook indirecte duurzaamheidsaspecten, bijvoorbeeld als er bij een project duurzaamheidselementen worden toegepast. Deze kosten worden dan op het betreffende project verantwoord.

Inzicht in kosten en opbrengsten op programma 7

Onderstaand lichten we een aantal elementen uit de baten en lasten toe. Uit hoofde van de Regeling Reductie Energiegebruik van het Rijk is circa €0,7 miljoen aan middelen ontvangen. Hiervan is €458.000 in 2021 besteed en €59.000 in vorige jaren, het saldo van €185.000 is als niet besteed verantwoord via de SiSa-bijlage aan het ministerie van EZK. Op dit moment is het nog niet duidelijk of deze middelen terugbetaald moeten worden of dat gemeente Hengelo het overschot mag gebruiken voor andere duurzaamheidsmaatregelen.

Onlangs is de raad geïnformeerd over de activiteiten, de resultaten en de financiële verantwoording van dit project waaronder de redenen voor de lagere uitgaven dan initieel begroot. Naast de bijdrage van het Rijk is €75.000 in 2021 aan overige baten verantwoord (€46.000 inzake energieloket en €29.000 betreft Regionale Energiestrategie Twente).

In de grafiek hieronder zijn de bestedingen ten aanzien van duurzaamheid in 2021 weergegeven. De totale bestedingen bedragen ongeveer €1,5 miljoen. De uitgaven bestaan voor het grootste deel uit eigen en ingehuurd personeelslasten (samen €810.000). Hierna volgen bestedingen uit hoofde van overige goederen en diensten (€588.000); dit bestaat bijvoorbeeld uit kosten van SWB voor bespaarpakketten en voor de brievenbuspakketten die door Stichting Duurzaam Thuis Twente zijn uitgeleverd. De overige lasten bestaan uit verstrekte subsidies/bijdragen voor bijvoorbeeld 'Groene pet' voor sedumdaken (€30.000).

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten**
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Speerpunten van de raad (2)

Duurzaamheid krijgt aandacht in Hengelo

Er gebeurt veel in gemeente Hengelo als het gaat om duurzaamheid. In juli 2020 is in Twents verband de concept Regionale Energiestrategie vastgesteld. In 2021 is daarbij het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie vastgesteld samen met het uitvoeringsprogramma 2022-2025 en het stimuleringsplan zon op pad, parkeerplaats en gevels. Hierin staat onder andere beschreven hoe en waar Hengelo duurzame energie wil opwekken in 2030. Ook is de Transvisie warmte en het koersdocument 'Contouren Hengelo nu voor de toekomst' (door de raad begin 2022) vastgesteld. Deze ontwikkelingen komen in het jaarverslag op diverse plekken terug (onder andere bij het centrale thema 5.1.4. Duurzame Stad en de toelichting op het programma Volksgezondheid, Milieu en Duurzaamheid (5.2.7).

Duurzaamheid krijgt aandacht in de verslaggeving

In het jaarverslag 2021 komt duurzaamheid op meerdere plekken terug. We zien het als een goede ontwikkeling dat gemeente Hengelo verslag legt over duurzaamheid! Er wordt veel en relevante informatie gegeven. Gemeente Hengelo kan zich verder ontwikkelen door de gestelde doelen van het koersdocument meetbaar te maken (KPI's) en gericht over de voortgang te rapporteren. Het jaarverslag kan hier als een uitstekende plek voor dienen.

Meer informatie en tips voor gemeenten over rapporteren over onder andere duurzaamheid is te lezen in onze [blog](#).

Speerpunt inzake Hart van Zuid

Algemene informatie omtrent deze grondexploitatie

De grondexploitatie Hart van Zuid kent per 31 december 2021 een boekwaarde van €17,1 miljoen (2020: €27,7 miljoen) en bestaat uit elf verschillende deelgebieden (waarvan één bedrijventerrein) met verschillende looptijden.

Op totaalniveau is voor deze grondexploitatie per 31 december 2021 een voorziening getroffen van €22,6 miljoen. Dit ligt in lijn met voorgaand jaar.

Stand van zaken rondom Hart van Zuid

De grondexploitatie is volop in ontwikkeling. De deelgebieden van Hart van Zuid bevinden zich in verschillende stadia van voorbereiding dan wel uitvoering. Gedurende 2021 heeft er een gewijzigde kaderstelling plaatsgevonden waardoor er onder andere meer woningen gerealiseerd kunnen worden binnen dit project. Tevens wordt er gewerkt aan besluitvorming omtrent één onderdeel, namelijk de Hofmakerij en de Verbinding (790). Anno 2021 is inmiddels 89% van de verwachte kosten van de totale grondexploitatie gerealiseerd en 73% van de verwachte verkopen. In de komende jaren zullen diverse deelprojecten tot afronding komen (onder andere in 2022 drie deelprojecten). Afronding van het laatste deelproject is nu gepland in 2029.

In deelproject 711 de koppeling zijn er plannen om een hotel te realiseren. Momenteel is er een onderzoek gaande naar de behoefte aan hotelontwikkeling in gemeente Hengelo. In de herziening per 31 december 2021 wordt nog rekening gehouden met de oorspronkelijke plannen (waarin kantoren en woningbouw gerealiseerd gaan worden).

Het risicoprofiel neemt af

De belangrijkste mutaties in de boekwaarde in 2021 zijn de verkoop van diverse kavels in deelproject 701 Hijschveste (€6,6 miljoen), een andere presentatie van een terug te betalen subsidie in deelproject 713 De Noordelijke Laan (€3,7 miljoen) en een verkregen woningbouwimpulssubsidie in deelproject 714 Woonstad Noord (€1,4 miljoen). De boekwaarde neemt per saldo af, doordat er meer kosten en verkopen zijn gerealiseerd ten opzichte van voorgaand jaar. Mede hierdoor en door de contractueel gevormde afspraken vermindert het risicoprofiel.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten**
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Speerpunten van de raad (3)

Speerpunt inzake afval

Administratieve verwerking via taakveld en egalisatievoorziening

In de jaarrekening en administratie worden de kosten en opbrengsten verwerkt op taakveld 7.3 Afval. Het saldo van het taakveld wordt hierbij verrekend met de voorziening afvalverwerking (een zogenaamde tariefegalisatievoorziening). De voorziening bedraagt ultimo 2021 €1,26 miljoen. De voorziening wordt de komende jaren ingezet voor toekomstige investeringen dan wel het egaliseren van de tarieven reinigingsheffing.

Opbrengsten en lasten in 2021 bestaan uit verschillende componenten

In 2021 heeft gemeente Hengelo voor €11,3 miljoen aan opbrengsten gegenereerd op afval. Deze opbrengsten bestaan uit de afvalstoffenheffing €8,5 miljoen, opbrengsten verkoop afval (bijvoorbeeld hout, papier en ijzer) €1,0 miljoen, ontvangen dividend van Twence €0,6 miljoen, de bijdrage van de gemeente Borne in het gezamenlijk afvalinzamelpunt €0,3 miljoen en overige baten €0,9 miljoen (ontvangen subsidies, dwangsommen, afvalstortingen, etc.).

De lasten van gemeente Hengelo bedroegen in 2021 €10,8 miljoen. De lasten bestaan uit de operationele lasten (€8,8 miljoen) zoals inzameling, transport, onderhoud en directe loonkosten maar ook de bijdrage aan GBTwente voor de administratieve afwikkeling. De resterende lasten bestaan uit btw (€1,4 miljoen), kwijtscheldingen van afvalstoffenheffing (€0,6 miljoen) en overhead (€75.000).

Geen bevindingen uit deelwaarneming op de verwerkte lasten

Wij hebben invulling gegeven aan dit speerpunt door werkzaamheden uit te voeren ten aanzien van de classificatie van de lasten op het taakveld Afval over 2021. Hierbij hebben wij een deelwaarneming uitgevoerd op de verschillende geboekte lasten. Dit betreffen verschillende boekingen van lonen tot geboekte facturen. Alle items die wij hebben getoetst zijn terecht geclassificeerd als afval.

Uitkomsten rechtszaak 2021 leveren geen ander beeld op

In 2021 is er een rechtszaak geweest tussen gemeente Hengelo en een inwoner van de gemeente over de tarieven voor afvalstoffenheffing. Uit de uitspraak van de Rechtbank Overijssel op 18 februari 2021 blijkt dat voor de betreffende inwoner het tarief van de afvalstoffenheffing over 2019 is verlaagd met €3,24 en in 2018 met €1,09. Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heeft op 14 december 2021 de uitspraak van de Rechtbank bevestigd. Deze uitkomsten van de rechtszaak hebben geen materiële gevolgen voor de jaarrekening 2021. Uit de uitspraak van de rechter blijken daarnaast geen grote aandachtspunten ten aanzien van de interne beheersing c.q. het omgaan met de gemeentelijke tarieven voor afval.

In het jaarverslag worden de afwijkingen tussen begroting en realisatie nader toegelicht

In het jaarverslag wordt door gemeente Hengelo onder taakveld 7.3 een nadere toelichting gegeven over de realisaties onder het taakveld. De door de gemeente opgenomen toelichting geeft op een goed detailniveau aan wat de verschillen zijn tussen de begrote en gerealiseerde resultaten.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening**
 - Verhoogde risico's
 - Rechtmatigheid
 - Schattingen
 - Impact van Covid-19
 - Fraude en wet- en regelgeving
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Jaarrekening

In dit hoofdstuk geven we een beschrijving van de verrichte werkzaamheden met betrekking tot de verhoogde risico's, rechtmatigheid en schattingen. Ten slotte staan we stil bij fraude en het niet naleven van wet- en regelgeving.

06

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening

Verhoogde risico's

Rechtmatigheid

Schattingen

Impact van Covid-19

Fraude en wet- en regelgeving

 Vooruitblik

 Onze samenwerking

 Bijlagen

Verhoogde risico's (1)

Bij de uitvoering van de werkzaamheden ten aanzien van de verhoogde risico's hebben we geen uitzonderingen of aanwijzingen van frauduleuze activiteiten opgemerkt

In onderstaande tabel geven wij een samenvatting van de bevindingen van verrichte werkzaamheden met betrekking tot de significante en hogere-normale risico's die in ons controleplan zijn vastgesteld. Ten opzichte van ons controleplan hebben wij geen nieuwe risico's geïdentificeerd.

Risico	Uitkomst controlewerkzaamheden	Risiconiveau
Managementbeïnvloeding: het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management	Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management is op basis van de controlestandaarden altijd een significant risico (voor al onze controleklanten). Het risico bestaat hierbij dat bijvoorbeeld door het college of het management interne beheersingsmaatregelen worden doorbroken met gevolgen voor de jaarrekening (bijvoorbeeld het afdwingen dat een boeking wordt gemaakt buiten de reguliere processen om). We hebben in onze controle eerst een risicoanalyse uitgevoerd en daarna gericht een data-analyse uitgevoerd op (handmatige) boekingen 2021 voor gemeente Hengelo. We hebben uit hoofde van deze test geen ongebruikelijke transacties geconstateerd.	 Normaal Significant
Waardering voorraden: het risico in relatie tot de waardering van de grondexploitaties	Het risico van waardering van de grondexploitaties is doorgaans bij gemeenten een verhoogd risico. Dit komt omdat er veel schattingsposten zijn gemoeid bij deze balanspost. Behalve de parameters (kostenstijging, opbrengstenstijging, etc.) is de waardering gebaseerd op een raming van nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten. We hebben controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering en hebben hierin geen bijzonderheden geconstateerd.	 Normaal Significant
Rechtmatigheid van de aanbestedingen: het risico van het niet nakomen van aanbestedingsrichtlijnen	De aanbestedingsrichtlijnen zijn complex. De omvang van de onrechtmatige aanbestedingen is afgenomen. Deze komen met name voort uit dossiers die in het verleden ten onrechte (nog) niet zijn aanbesteed.	 Normaal Significant

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening

Verhoogde risico's

Rechtmatigheid

Schattingen

Impact van Covid-19

Fraude en wet- en regelgeving

Vooruitblik

Onze samenwerking

Bijlagen

Verhoogde risico's (2)

Risico	Uitkomst controlewerkzaamheden	Risiconiveau
Aanbestedingen: het risico dat aanbestedingen worden gegund aan bevriende partijen	Dit risico rondom mogelijke gunning aan bevriende partijen is doorgaans bij gemeenten een verhoogd risico. Dit komt omdat gemeenten zaken doen met een veelvoud aan leveranciers met ook nog een grote diversiteit in inkoop van goederen en diensten. Bij onze controlewerkzaamheden hebben we onder andere (via deelwaarneming) gecontroleerd of voldoende functiescheiding is gehanteerd bij aanbestedingstrajecten en bij het aangaan van contracten. We hebben bij het uitvoeren van deze controlewerkzaamheden geen indicaties van fraude geconstateerd.	
Grondverkopen: het risico van niet-zakelijke transacties bij grondverkopen	Dit risico rondom mogelijke niet-zakelijke transacties bij grondverkopen is doorgaans bij gemeenten met een relatief grote projectportefeuille een verhoogd risico. Dit komt omdat er doorgaans veel grondverkopen plaatsvinden. Bij onze controlewerkzaamheden hebben we gecontroleerd of bij grondverkopen een marktconforme prijs is ontvangen en of daarbij de bandbreedtes zijn gehanteerd die de raad heeft meegegeven in de grondprijzennota. We hebben bij het uitvoeren van deze controlewerkzaamheden geen bijzonderheden geconstateerd.	
Sociaal domein: het risico rondom prestatielevering	Gemeente Hengelo heeft de landelijke aanpak gehanteerd waarbij de zorgleveranciers via productieverantwoordingen zekerheid hebben verstrekt over de prestatielevering van de gedeclareerde zorg. Vanuit onze controle zijn er afwijkingen boven de rapporteringstolerantie gebleken. Zie ook bevindingen sociaal domein .	
Inkomende subsidies: het risico van fraude in de opbrengstverantwoording	Het frauderisico in deze opbrengststroom is dat gestuurd wordt met de verantwoordelijkheid van subsidie-inkomsten (toerekenen aan jaren). Dit bijvoorbeeld om begrotingsoverschrijdingen te voorkomen. Wij hebben werkzaamheden verricht op de toerekening aan controlejaren van inkomende subsidies, waarbij wij onder andere de verantwoorde inkomende subsidies 2021 en de ontvangen subsidies in het boekjaar 2022 hebben gecontroleerd. Uit onze werkzaamheden zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.	

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Verhoogde risico's

Rechtmatigheid

Schattingen

Impact van Covid-19

Fraude en wet- en regelgeving

Vooruitblik

Onze samenwerking

Bijlagen

Rechtmatigheid (1)

Enkele onrechtmatigheden in de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen, naleving eigen inkoopbeleid vraagt aandacht

Voorgaand jaar bleken er onrechtmatigheden naar aanleiding van de uitgevoerde controle op de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen. Voor een bedrag van €0,32 miljoen zijn deze doorgelopen in 2021.

Deze contracten leiden ook tot bestedingen (én dus onrechtmatigheden) in 2021. In de komende jaren zullen deze contracten aflopen en daarmee het bedrag aan onrechtmatigheid voor deze contracten verder afnemen.

In combinatie met een in 2021 geconstateerde onrechtmatigheid van afgerond €80.000, komt de totale onrechtmatigheid in verband met de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen op €0,4 miljoen.

De interne controle van de rechtmatigheid aanbestedingen is verbeterd

De controle van de Europese aanbestedingen heeft in het afgelopen jaar een positieve ontwikkeling doorgemaakt. De genomen maatregelen zoals de analyse per kwartaal en de bespreking hiervan in het CMT hebben hier positief aan bijgedragen. Hierdoor zijn acties ondernomen om eventuele bevindingen op te lossen en zijn de controles overwegend gestructureerd verlopen.

Veel controles op de naleving van EU-aanbestedingsrichtlijnen vinden echter nog achteraf plaats (veelal door de derde lijn). Het is nu belangrijk de beheersing van de rechtmatigheid van de inkopen controleerbaar te borgen in het primaire proces (de eerste lijn) in samenhang met de afdeling Inkoop. De verantwoordelijkheid dient zodanig te worden belegd dat periodiek gerapporteerd wordt naar een centrale plek (zoals het CMT) zodat centraal inzicht ontstaat in de status van de interne beheersing en de geconstateerde rechtmatigheidsfouten.

Vanuit de interne controle zijn, naast de bevindingen in de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen, ook diverse bevindingen gebleken ten aanzien van de naleving van het eigen inkoopbeleid (ruim zes dossiers, in totaal ruim €4,8 miljoen aan lasten 2021, waarbij wij de conclusie van de interne controle hebben doorgenomen en delen). Deze afwijkingen van het eigen inkoopbeleid worden niet meegenomen in de strekking van onze controleverklaring, aangezien het inkoopbeleid niet in het normenkader is opgenomen (met ingang van 2021). Wel vragen wij aandacht voor de interne beheersing op dit aspect.

Het risicoprofiel rondom aanbestedingen is sectorbreed verhoogd rondom 'inhuur van medewerkers' en 'aanbestedingen rondom IT'

Inhuur van medewerkers blijft in de gehele sector een aandachtspunt als gevolg van de wijziging in de Aanbestedingswet sinds 2016. Het risico bestaat dat individuele contracten ten onrechte niet gezamenlijk zijn aanbesteed. In 2021 heeft zich op het gebied van inhuur van medewerkers één onrechtmatige inkoop voorgedaan.

Op het gebied van aanbestedingen rondom IT geldt dat de aanbestedingsfout hieraan wel gerelateerd was. Sommige IT-oplossingen zijn niet 'zomaar' opnieuw in de markt te zetten omdat dit de ruggengraat vormt van de gehele (financiële) administratie. Desalniettemin zijn hier in de Aanbestedingswet ook strikte regels voor.

Wij adviseren onze klanten, en daarmee ook gemeente Hengelo, om in 2022 specifiek aandacht te hebben voor zowel inhuur als IT-contracten.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Verhoogde risico's

Rechtmatigheid

Schattingen

Impact van Covid-19

Fraude en wet- en regelgeving

 Vooruitblik

 Onze samenwerking

 Bijlagen

Rechtmatigheid (2)

Er is sprake van onrechtmatigheden in het kader van begrotingsrechtmatigheid

Een onderdeel van onze rechtmatigheidscontrole betreft de naleving van het budgetrecht van de raad. Is op programma- of kredietniveau niet meer besteed dan waar u als raad toe besloten hebt? Op basis van uw financiële verordening blijkt dat de begroting wordt vastgesteld op programmaniveau.

Begrotingsoverschrijdingen op programmaniveau kunnen, in sommige gevallen, als onrechtmatig worden aangemerkt. In onderstaand overzicht hebben wij de overschrijdingen opgenomen en weergegeven of deze wel of niet meewegen in ons oordeel bij de jaarrekening.

De spelregels rondom begrotingsrechtmatigheid veranderen vanaf 2022. In het hoofdstuk 'Vooruitblik' geven we inzicht in de gerelateerde ontwikkelingen.

Op het niveau van de lasten heeft in drie gevallen overschrijding van het programma plaatsgevonden; deze zijn in onderstaande tabel opgenomen. Op saldoniveau (dus met inbegrip van de baten) heeft er geen overschrijding plaatsgevonden. Overschrijdingen van de lasten op onderstaande programma's hebben niet tot onrechtmatigheden geleid. Toelichting van de overschrijding vindt daarnaast voldoende plaats in de jaarrekening.

Programma (bedragen x €1.000)	Lasten werkelijk	Overschrijdingen ten opzichte van begroting (na wijziging)	Telt overschrijding mee voor het oordeel?	Toelichting
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	10.066	174	Nee	De overschrijding wordt veroorzaakt door de toerekening van personeelslasten aan budgetten en programma's. Eventuele overschrijdingen zijn hierdoor pas laat inzichtelijk. De gerealiseerde personeelslasten vallen op totaalniveau binnen de door de raad geautoriseerde personeelslasten. Op basis van de Kadernota rechtmatigheid is hier geen sprake van een onrechtmatigheid.
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	24.703	938	Nee	Er staan corresponderende baten tegenover de lasten waarop overschrijding plaatsvindt. Er is daarom geen sprake van een onrechtmatige lastenoverschrijding.
Programma 9 Bestuur en ondersteuning	17.901	101	Nee	Er staan baten tegenover de lasten waarop overschrijding plaatsvindt. Er is daarom geen sprake van een onrechtmatige lastenoverschrijding.

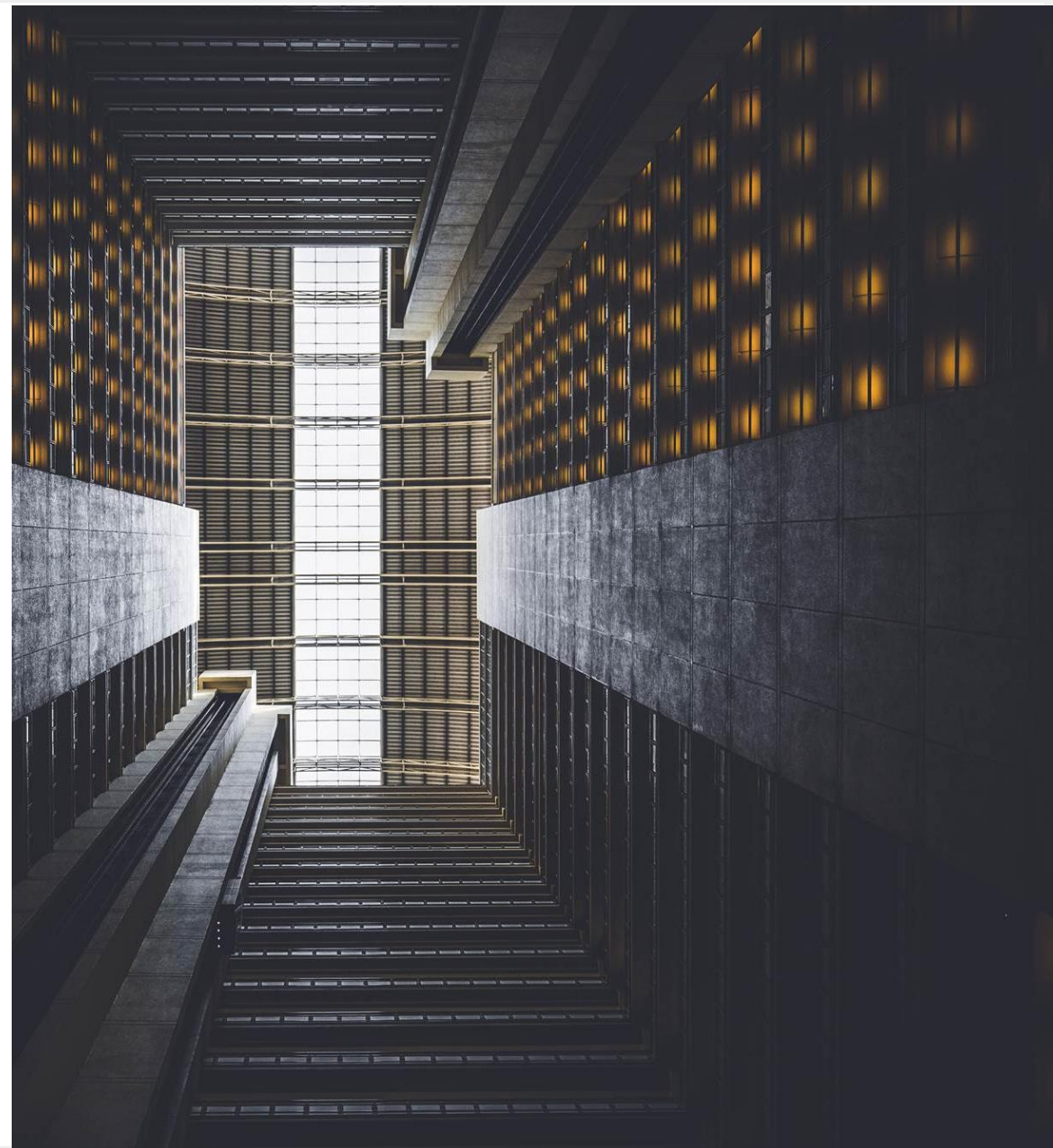
- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
 - Verhoogde risico's
 - Rechtmatigheid
- Schattingen**
 - Impact van Covid-19
 - Fraude en wet- en regelgeving
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Schattingen (1)

De schattingen van het college nader uitgelicht

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college belangrijke boekhoudkundige schattingen, beoordelingen en aannames toepassen en toelichten. Wij hebben de belangrijkste schattingen, beoordelingen en aannames die door het college zijn gedaan beoordeeld en concluderen dat deze zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en goed uitgebalanceerde overwegingen.

De [tabel](#) op de volgende pagina bevat een overzicht van onze bevindingen met betrekking tot die schattingen en oordelen.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
 - Verhoogde risico's
 - Rechtmatigheid
- Schattingen**
- Impact van Covid-19
- Fraude en wet- en regelgeving
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Schattingen (2)

De schattingen van het college nader uitgelicht

Schatting	Waarde (x €1 miljoen)		Oordeel		Opmerkingen
	2021	2020	2021	2020	
De juistheid en volledigheid van de onderhoudsvoorziening	4	3	●	● ●	Met betrekking tot de voorziening onderhoud hebben wij geconstateerd dat de onttrekkingen achterblijven op het onderhoudsplan. Uit nader onderzoek blijkt dat deze achterwege blijven als gevolg van tekorten aan personeel en materieel. Ook is onderhoud, waar dat mogelijk was, uitgesteld, waarbij het uitgangspunt is dat de veiligheid niet in gedrang komt.
De waardering van de financiële vaste activa	287	309	●	●	Wij hebben de waardering van uw financiële vaste activa in detail gecontroleerd. Ook de deelnemingen hebben we specifiek gecontroleerd. Wij concluderen dat de inschatting van het college ten aanzien van deze deelnemingen en (gerelateerde) leningen evenwichtig tot stand gekomen is.
De waardering van de APPA-voorziening	7	7	●	●	De voorziening voor wethouderspensionen (APPA) ultimo 2021 is onderbouwd door actuariële berekeningen door een externe serviceorganisatie. Door deze organisatie zijn de uitgangspunten uit de circulaire van het ministerie gebruikt. Wij zijn akkoord met deze uitgangspunten.
Waardering onderhanden werk/grondexploitaties	61	79	● ●	● ●	De waardering van het onderhanden werk is optimistisch/evenwichtig ingeschat. Zie voor onze observaties met betrekking tot het onderhanden werk ook de observaties met betrekking tot het ruimtelijke domein en de beoordeling van de parameters .
Waardering materiële vaste activa	283	284	● ●	●	Wat betreft de waardering van strategische gronden hebben we geconstateerd dat de waardering onvoldoende onderbouwd is. De waardering van de overige materiële vaste activa is evenwichtig.

● Controleverschil

● Optimistisch

● Evenwichtig

● Voorzichtig

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Verhoogde risico's
- Rechtmatigheid
- Schattingen
- Impact van Covid-19**
- Fraude en wet- en regelgeving
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Impact van Covid-19

De impact van Covid-19 voor de jaarrekening(controle) 2021

Het coronavirus heeft geleid tot een onvoorstelbare impact op het openbare leven en op het persoonlijke leven van velen. Van economie tot veiligheid en van cultuur tot het welzijn van inwoners zelf. Dat we moeten toewerken naar een 'nieuwe manier van werken', ondervinden we tot op de dag van vandaag.

Gemeente Hengelo heeft een specifieke paragraaf ingericht ten aanzien van de impact van Covid-19

Voor specifiek inzicht en monitoring van de impact van de coronacrisis heeft het college van gemeente Hengelo een (tijdelijk) hoofdstuk 'Impact coronacrisis' ingesteld, dat het college in de reguliere P&C-documenten, waaronder de jaarstukken, opneemt. Deze paragraaf geeft de gevolgen van de crisis vooral op de samenleving en de ondersteuning vanuit gemeente Hengelo duidelijk weer. De financiële effecten zijn in deze paragraaf in mindere mate beschreven, maar wel in andere onderdelen van de jaarstukken. Overigens is de financiële impact beperkter dan over het jaar 2020.

Geen onrechtmatigheden geconstateerd in relatie tot Covid-19

Afgelopen jaar is vanuit de sectorgroep binnen PwC een 'praatplaat' en een 'actieplan' ontwikkeld om u en uw gemeente te ondersteunen in het gesprek over de impact van Covid-19 op de financiële positie en de getrouwheid en rechtmatigheid van transacties van gemeenten en provincies. De aandachtspunten die we voorgaand jaar met elkaar hebben geïdentificeerd gelden nog steeds.

In 2021 heeft de gemeente opvolging gegeven aan de onderstaande ontwikkelingen:

- De onduidelijkheid bij mogelijke onrechtmatigheden met betrekking tot het vaststellen van de identiteit voor de Tozo-regeling is inmiddels verduidelijkt. Indien de gemeente de identiteit met BRP, Suwinet of DigiD vaststelt, is er sprake van een formele onrechtmatigheid zonder financiële gevolgen. Gemeente Hengelo stelt de identiteit vast door een paspoort of ID-kaart. Derhalve leidt dit niet tot een financiële/formele onrechtmatigheid.
- In lijn met het M&O-beleid heeft gemeente Hengelo aandacht gegeven aan het (zichtbaar) toetsen van IB-signalen gerelateerd aan Tozo-uitkeringen. Er is een specifiek beleid en plan van aanpak opgesteld. Het (zichtbaar) toetsen wordt door gemeente Hengelo uitgevoerd in 2022.
- In het vaststellingsbesluit van subsidies wordt vastgelegd hoe de afweging is gemaakt voor het definitieve bedrag van de vaststelling; daarbij is Covid-19 en de invloed daarvan op de uitvoering één van de overwegingen. Echter bestaan er in het proces achterstanden met het verwerken van subsidievaststellingen. Hierdoor dienen diverse vaststellingen nog te worden opgesteld (inclusief overweging gevolgen Covid-19). Voor deze subsidies is door ons dus ook nog niet vastgesteld in hoeverre hier de juiste afwegingen zijn gemaakt (inclusief eventueel gebruik hardheidsclausule). Dit zal in 2022 onderdeel zijn van onze controle.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Verhoogde risico's
- Rechtmatigheid
- Schattingen
- Impact van Covid-19

Fraude en wet- en regelgeving

- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Fraude en wet- en regelgeving

Geen aanwijzingen of signalen van fraude geïdentificeerd; geen gevallen van niet-naleving van wet- en regelgeving onder onze aandacht gekomen

Wij hebben tijdens onze controle bijzondere aandacht besteed aan het proces dat u hebt opgezet om frauderisico's en risico's op het niet naleven van wet- en regelgeving te identificeren. Positief is dat Hengelo zelf een frauderisicoanalyse heeft uitgevoerd.

Wij adviseren om minimaal eenmaal per jaar een gedegen update op de fraude-risicoanalyse uit te voeren. Hierbij is het ook belangrijk om nog meer aandacht te hebben voor het risico van verslaggevingsfraude (dus wat is het risico dat er fraude wordt gepleegd in het opstellen van de jaarverslaggeving). Daarnaast is het belangrijk om te beoordelen of de ingerichte beheersingsmaatregelen voldoende zijn, dan wel dat er specifieke interne controles kunnen worden uitgevoerd om bepaalde risico's te adresseren.

Frauderisicomanagementsysteem

Fraude is een ernstig maatschappelijk probleem dat burgers, ondernemingen en de overheid financieel benadeelt. Het voorkomen en opsporen van fraude binnen uw organisatie is primair de verantwoordelijkheid van het college en degenen die belast zijn met governance (de raad). In dat kader verwachten wij dat u een frauderisicomanagementsysteem hebt geïmplementeerd dat bijdraagt aan het voorkomen en detecteren van fraude. Wij hebben de opzet en de implementatie van de relevante aspecten van het frauderisicomanagementsysteem geëvalueerd, zoals de frauderisicoanalyse.

Verantwoordelijkheden van het college en de raad

De primaire [verantwoordelijkheid](#) voor het voorkomen en opsporen van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving berust bij degenen die belast zijn met governance van de gemeente (de raad) en het college.

Als uw accountant is het [onze verantwoordelijkheid](#) om onze controle zo te plannen en uit te voeren dat wij een redelijke zekerheid verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen materiële onjuistheden bevat, of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten, rekening houdend met het toepasselijke wet- en regelgevende kader. Door de inherente beperkingen van een controle is het risico onvermijdelijk dat sommige materiële onjuistheden in de jaarrekening onopgemerkt blijven.

Geen aanwijzingen of signalen van fraude geïdentificeerd

Tijdens de controle van de jaarrekening 2021 zijn geen aanwijzingen van fraude onder onze aandacht gekomen.

Geen gevallen van niet-naleving van wet- en regelgeving onder onze aandacht gekomen

Tijdens de controle van de jaarrekening 2021 zijn geen gevallen van niet-naleving van wet- en regelgeving onder onze aandacht gekomen, uitgezonderd de bevindingen op het gebied van rechtmatigheid.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik**
 - Onze controleverklaring
 - Rechtmatigheidsverantwoording
 - Wijzigingen standaarden
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Vooruitblik

In dit hoofdstuk van het verslag bespreken wij de relevante ontwikkelingen die vanaf het jaar 2022 relevant zijn voor uw gemeente. Dat zijn onder meer de veranderende controleverklaring, de komst van de rechtmatigheidsverantwoording en wijzigingen in (onze) controlestandaarden.

07

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze controleverklaring**
- Rechtmatigheidsverantwoording
- Wijzigingen standaarden
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Onze controleverklaring

Onze controleverklaring wordt uitgebreider op het aspect fraude

Aankomende wijzigingen in de controleverklaring van accountants ten aanzien van fraude en continuïteit

Op 8 december 2021 heeft de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) besloten dat accountants voor jaarrekeningcontroles die vallen binnen het domein van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) vanaf het boekjaar 2022 uitgebreider moeten rapporteren over fraude en continuïteit in de controleverklaring. Deze wijzigingen zullen ook van invloed zijn op de controleverklaring die wij vanaf 2022 verstrekken.

Ten aanzien van fraude zullen wij op basis van de aangepaste standaard gaan rapporteren over de risico-inschatting, verrichte werkzaamheden en materiële bevindingen ten aanzien van fraude. Ten behoeve daarvan zullen we meer aandacht besteden aan het fraudepreventie bij gemeente Hengelo, waaronder:

- de implementatie van een gedragscode met ethische gedragsregels voor het creëren van een cultuur van eerlijkheid;
- de door het management uitgevoerde frauderisicoanalyse;
- de maatregelen van interne beheersing die getroffen zijn om specifieke frauderisico's te mitigeren;
- de wijze waarop het management opvolging geeft aan meldingen van klokkenluiders of andere signalen van fraude;
- het opstellen van een redresplan en het uitvoeren en monitoren van de acties.

Overkoepelende frauderisicoanalyse

Bij gemeente Hengelo constateren we dat er in de processen, procedures en interne controles aandacht is ter voorkoming van fraude en misbruik en oneigenlijk gebruik. Ook is er aandacht voor risicomanagement in brede zin, mede in relatie tot de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wat er wél nog moet gebeuren is het verder specificeren en actualiseren van de overkoepelende frauderisicoanalyse waaronder het identificeren en bewaken van de wet- en regelgeving die op gemeente Hengelo van toepassing is. In onze rapportage interim-bevindingen hebben we aanbevolen om deze op te stellen.

Een editie van PwC's [Spotlight](#) is volledig gewijd aan fraude en zij geeft onder andere inzicht in de diverse rollen en verantwoordelijkheden voor verschillende gremia. Ook bevat zij handvatten over hoe de ambtelijke organisatie de huidige frauderisicoanalyse wellicht kan aanscherpen.

Daarnaast adviseren we het CMT en het college om te beoordelen wat de kwaliteit is van het gehele fraudepreventieprogramma en, indien nodig, tijdig maatregelen te treffen om de kwaliteit van dit programma te verbeteren. De kwaliteit van dit programma is mede bepalend voor de bevindingen die wij in de controleverklaring zullen (moeten) rapporteren. Daarnaast bevelen wij aan om hierover zelf in de risicoparagraaf in uw paragraaf bedrijfsvoering te rapporteren zodat wij hier in onze controleverklaring naar kunnen verwijzen en de door het college gerapporteerde informatie kunnen bevestigen.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze controleverklaring
- Rechtmatigheidsverantwoording**
- Wijzigingen standaarden
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Rechtmatigheidsverantwoording (1)

De voorbereidingen voor de rechtmatigheidsverantwoording zijn in volle gang

De Kadernota rechtmatigheid 2022 is gepubliceerd

In augustus 2021 is de [Kadernota rechtmatigheid 2022](#) verschenen.

De commissie BBV geeft in deze nota haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording. De kadernota bevat stellige uitspraken en aanbevelingen die relevant zijn voor uw gemeente. Hierover hebben wij reeds gerapporteerd in onze rapportage interim-bevindingen. Daarnaast is er voor de raadsleden in de kadernota een hoofdstuk (hoofdstuk 2) waarin op hoofdlijnen uitleg wordt gegeven over het begrip rechtmatigheid en de rollen die de verschillende partijen hebben rondom de toepassing van rechtmatigheid. Wij bevelen u aan om kennis te nemen van dit hoofdstuk.

De rechtmatigheidsverantwoording als kans

Naar aanleiding van bovengenoemde consultatie inzake de Kadernota rechtmatigheid 2022 bleek dat er een brede behoefte was aan een nadere duiding van de inhoud en reikwijdte van de paragraaf bedrijfsvoering. Daarom heeft de commissie BBV besloten om naast de actualisatie van de Kadernota rechtmatigheid een [Notitie paragraaf bedrijfsvoering](#) op te stellen.

Vanuit PwC hebben we recent een [‘blog’](#) gepubliceerd over ‘De rol van de raad bij de rechtmatigheidsverantwoording’ waarin een zestal adviezen wordt geschreven voor raadsleden. Een van die adviezen is: “Wees helder over de gewenste rapportage door het college”. We hebben gemeente Hengelo eerder geadviseerd om voor te sorteren op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording en (bijvoorbeeld) de paragraaf bedrijfsvoering al hierop in te richten.

Vanuit de kadernota komen onder andere de volgende stellige uitspraken naar voren:

- In de paragraaf bedrijfsvoering wordt op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de individueel geconstateerde afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- In de paragraaf bedrijfsvoering beschrijft het college welke actie het onderneemt om de afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Gemeente Hengelo geeft in het overgangsjaar 2021 invulling aan deze ontwikkeling door een proef verantwoording op te stellen

Gemeente Hengelo heeft in dit overgangsjaar 2021 een rechtmatigheidsverantwoording opgesteld. Uit hoofde van dit proefjaar wordt de rechtmatigheidsverantwoording alleen aan het college aangeboden. We vinden dat gemeente Hengelo hier goed invulling aan heeft gegeven. [Hier](#) leest u meer over de stand van zaken in de voorbereiding van gemeente Hengelo. In juni 2022 is gebleken dat de rechtmatigheidsverantwoording naar verwachting voor boekjaar 2023 ingaat. Dit betekent nog een jaar uitstel.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze controleverklaring
- Rechtmatigheidsverantwoording**
- Wijzigingen standaarden
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Rechtmatigheidsverantwoording (2)

Inzicht in de veranderingen en de misverstanden rondom de rechtmatigheidsverantwoording

Wat is er veranderd?

- Het college rapporteert over de rechtmatigheid van de jaarrekening en niet de accountant. De toelichting wordt opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.
- De raad bepaalt een grens waarboven afwijkingen in de verantwoording moeten worden opgenomen en deze bedraagt maximaal 3%.
- De regels voor de begrotingsonrechtmatigheid dienen in de financiële verantwoording te worden vastgelegd.
- De accountant geeft een verklaring bij de getrouwheid van de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording die daar deel van uitmaakt.
- In het verleden telden getrouwheidsfouten ook als rechtmatigheidsfouten. Voor de rechtmatigheidsverantwoording is dit niet meer het geval; daarin worden alleen rechtmatigheidsfouten toegelicht die afwijkingen zijn van het voorwaarden-, begrotings- of M&O-criterium.
- De gemeente dient bewust controlewerkzaamheden te doen c.q. beter vast te leggen voor onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording.

Wat zijn de misverstanden?

- Het college wordt nu verantwoordelijk voor de rechtmatigheid. Dit klopt niet. Dit was namelijk al zo, dus dit is niet veranderd.
- De werkzaamheden van de accountant worden minder. Dit klopt niet. Omdat de accountant een getrouwheidsoordeel geeft bij de rechtmatigheidsverantwoording, dient de accountant net zoveel werkzaamheden te verrichten als in het verleden.
- Rechtmatigheidsfouten kunnen nog steeds leiden tot een anders dan goedkeurende controleverklaring. Dat klopt niet. Rechtmatigheidsfouten wegen niet meer mee voor het oordeel van de accountant en kunnen dus ook niet leiden tot een aangepaste controleverklaring. Indien de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording zelf niet kan worden vastgesteld, kan dit impact hebben op de controleverklaring van de accountant.
- Een rechtmatigheidsverantwoording is hetzelfde als een 'In Control Statement'. Dat klopt niet. Een 'In Control Statement' omvat meer aspecten dan rechtmatigheid.
- Het college moet alle afwijkingen toelichten. Dat klopt niet. In de rechtmatigheidsverantwoording licht het college alle afwijkingen toe voor zover die leiden tot een overschrijding van de verantwoordingsgrens (maximaal 3%). In de paragraaf bedrijfsvoering wordt een toelichting gegeven op alle afwijkingen die uitkomen boven de rapporteringstolerantie (die ook voor de accountantscontrole geldt, namelijk specifiek voor ons 5% van de [materialiteit](#)).

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze controleverklaring
- Rechtmatigheidsverantwoording**
- Wijzigingen standaarden
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Rechtmatigheidsverantwoording (3)

Inzicht in de status van de voorbereidingen

Er wordt goede voortgang geboekt rondom de rechtmatigheidsverantwoording

In 2021 heeft gemeente Hengelo stappen gezet door goede en gedetailleerde werkprogramma's op te stellen gericht op toetsingen van rechtmatigheid (maar ook getrouwheids- en kwaliteitsaspecten), een tussentijdse rapportage op te stellen en proef te draaien om tot een oordeel voor de rechtmatigheidsverantwoording te komen. Hiermee heeft gemeente Hengelo goede stappen gezet in de voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording.

Complimenten zijn op zijn plaats voor het proces en de voortgang hierbij.

Tijdens onze werkzaamheden hebben wij voor een aantal processen geconstateerd dat de werkprogramma's goed worden gebruikt. Wel kan de kwaliteit van de vastlegging van uitgevoerde controles verbeterd worden door zichtbaar vast te leggen op grond waarvan bepaalde conclusies worden getrokken. Dit kan een bewuste keuze zijn om wel of niet te doen; voor de reproduceerbaarheid is ons advies om de overwegingen tijdens de controle vast te leggen. Naast verbetering van de kwaliteit, leidt dit er ook toe dat wij als accountant gericht de conclusie van de tweede/derdelijnscontroles kunnen toetsen in plaats van een onafhankelijke controle te doen wat tot dubbele belasting op de organisatie leidt.

De procesmatige voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording verloopt goed. Op aspecten zien we daarnaast verbetering in de kwaliteit van de interne toetsingen en dossiervorming. Een voorbeeld hiervan is de interne controle op aanbestedingen. Door deze verbetering is de controle op aanbestedingen dit jaar een stuk soepeler verlopen dan voorgaand jaar. Wij zien dat hier een grote stap is gezet.

Bij een aantal andere controles zijn de werkprogramma's voor de controle op de rechtmatigheid in 2021 nog niet gebruikt. Ons advies is om in 2022 voor alle processen de werkprogramma's te gebruiken.

Daarnaast is over 2021 nog geen invulling gegeven aan het aspect begrotingscriterium.

Begrotingsonrechtmatigheden in de rechtmatigheidsverantwoording

In de verantwoording dient het college toe te lichten wat de begrotingsonrechtmatigheden zijn. De commissie BBV adviseert om tussen raad en college af te spreken hoe afwijkingen van de begroting geïnterpreteerd worden in het kader van het uitoefenen van het budgetrecht door de raad. Begrotingsonrechtmatigheden die binnen de beleidskaders van de raad passen, moeten worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens is overschreden), maar worden dan niet nader toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording.

Mogelijke inhoud van de paragraaf bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering kent geen voorgeschreven wettelijke structuur. Feitelijk kunnen alle onderwerpen met een overkoepelend karakter die de gemeentelijke bedrijfsvoering en organisatie betreffen in deze paragraaf aan de orde komen. Zo kunnen in deze paragraaf onderwerpen als integriteit, innovatie en privacy aan de orde komen. Maar ook organisatiestructuur, personeelsbeleid, duurzaamheidsbeleid en investeringsbeleid kunnen aan de orde komen. Vooropstaat dat de eigenheid van de gemeente en de wens van de raad bepalend zijn voor de onderwerpen in de paragraaf bedrijfsvoering.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze controleverklaring
- Rechtmatigheidsverantwoording
- Wijzigingen standaarden**
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Wijzigingen standaarden

Aandacht gevraagd voor risico-identificatie en risicobeoordeling

Meer focus op het proces van risico-identificatie en risicobeoordeling

Als onderdeel van onze op risico's gebaseerde controle richten wij ons op de gebieden met het grootste risico op afwijkingen van materieel belang.

Als reactie op een evoluerende en steeds complexere omgeving die uw gemeente beïnvloedt, zullen we onze aandacht en inspanning vergroten om uw organisatie en het risico-identificatie- en risicobeoordelingsproces te begrijpen. Hierbij worden ook specifiek de IT-omgeving en de bijbehorende risico's meegenomen.

Dit sluit aan bij de doelstelling van de herziene controlestandaard 315, die vanaf dit jaar van kracht wordt. Daarom willen wij uw aandacht vragen voor:

- De kwaliteit van de end-to-endprocesbeschrijving, inclusief gerelateerde journaalposten. Gemeente Hengelo heeft auditplannen waarin risico's, beheersingsmaatregelen en interne controles worden omschreven. Hier maken gerelateerde journaalposten nog geen deel vanuit.
- De kwaliteit van de risicoanalyse uitgevoerd door het college, waarbij tevens ook een specifieke risicoanalyse wordt uitgevoerd voor het onderwerp fraude. Gemeente Hengelo heeft reeds een frauderisicoanalyse opgesteld. Momenteel wordt er gewerkt aan het verbeteren en specificeren van de frauderisicoanalyse.

- De aandacht voor de mate van IT-afhankelijkheid van bedrijfsprocessen en het daaruit voortvloeiende risico. Indien gemeente Hengelo wil steunen op beheersingsmaatregelen in of rapportages vanuit een applicatie, dan moet eerst ook de opzet worden geëvalueerd, het bestaan worden vastgesteld en de werking worden gecontroleerd rondom de beheersing van de algemene IT-omgeving (ITGC's). De IT-audit moet nog worden geïntegreerd in de interne controle van gemeente Hengelo.

We zijn meer dan bereid om dit onderwerp en de bijbehorende wederzijdse verwachting te bespreken in afwachting van de samenwerking voor volgend jaar.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking**
- Bijlagen

Onze samenwerking

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe wij hebben samengewerkt met u en uw medewerkers. Daarnaast presenteren wij een overzicht van het aantal uren dat er is gewerkt aan de controle.

08

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- **Onze samenwerking**
- Bijlagen

Onze samenwerking

We hebben een constructieve samenwerking ervaren tijdens het controleproces

In de huidige tijd van digitaal en fysiek samenwerken hebben wij een plezierige samenwerking ervaren en is de communicatie tussen het kernteam jaarrekeningcontrole, interne controle en PwC goed verlopen. Hierbij waren de communicatielijnen kort en dit heeft ertoe bijgedragen dat het in het algemeen een meer gestructureerd proces is geweest. We hebben een open en fijne cultuur ervaren. Aangezien we voortdurend streven naar verbetering van het controleproces en onze dienstverlening, evalueren we dit proces graag op korte termijn.

Onze reflectie op het proces van de jaarrekeningcontrole

Wij zien dat er het afgelopen jaar goede stappen zijn gezet in de samenwerking en de oplevering van de verschillende dossiers. Voorbeelden hierbij zijn de gehanteerde werkprogramma's, de coördinatie door het jaarrekeningteam en de door de gemeente opgestelde scoping. Bij het opvragen van informatie merken wij samen met uw team jaarrekeningcontrole wel dat de organisatie soms moeite heeft om vragen met voldoende diepgang en kwaliteit te beantwoorden (bijvoorbeeld bij voorzieningen). Graag geven wij u de onderstaande adviezen:

- Versteving van de interne controle in de organisatie, waarbij de focus ligt op de kwaliteit van de uitgevoerde werkzaamheden door de verschillende afdelingen (onder andere de uitgevoerde werkzaamheden reproduceerbaar vastleggen).
- Op inhoudelijk gebied zijn voor de grondexploitatie positieve stappen gezet (onder andere door het verder opstellen van *position papers*, het kwalitatief verder uitzoeken van naleving BBV); echter zien wij wel dat het projectmanagement (onder andere planning van oplevering en wat op te leveren voor een goede accountantscontrole) aandacht vraagt.
- Investeren in de kennis van het BBV binnen de organisatie.

Geen bevindingen te melden rondom onafhankelijkheid

Wij hebben onze naleving van externe normen en ons wereldwijde onafhankelijkheidsbeleid met betrekking tot onze dienstverlening in 2021 bewaakt en bevestigd dat wij aan deze onafhankelijkheidsvereisten hebben voldaan en voldoen.

Overzicht van de gemaakte uren

De controle van de jaarrekening van gemeente Hengelo vereist voldoende tijd en aandacht van teamleden van het juiste niveau voor inhoudelijke werkzaamheden, beoordeling en begeleiding.

In overeenstemming met de maatregelen die zijn beschreven in het rapport 'In het publiek belang' geven wij hierboven een overzicht van de uren die we hebben besteed aan de controle van het lopende jaar van gemeente Hengelo.

Categorie	Totaal aantal geplande uren	%	Totaal aantal feitelijke uren (schatting)**	%
Partner/director	65	4	92	5
(Senior) manager	200	12	195	10
Overig personeel*	1.338	84	1.550	85
Totaal	1.603	100	1.837	100

* 'Overig personeel' bestaat uit onze medewerkers en uitbestede uren.

** Bovenstaande figuur is gebaseerd op onze beste schatting per 2 juni 2022.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking

Bijlagen

SiSa

Wet normering topinkomens

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Bijlagen

In de eerste bijlage beschrijven we de uitkomsten van de werkzaamheden ten aanzien van de SiSa-bijlage. Daarna staan we stil bij onze controle van de WNT-verantwoording. Vervolgens lichten we de materialiteit toe. Tot slot geven we een update over de verplichte communicatie.

09

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

SiSa

Wet normering topinkomens

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

SiSa

Geen bevindingen in de SiSa-bijlage

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa-bijlage bij de jaarrekening 2021. In 2021 zijn er veel SiSa-regelingen bijgekomen. Van de negentien huidige regelingen zijn er tien nieuw ten opzichte van voorgaand jaar. Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('BADO') zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

De rapporteringstolerantie is per specifieke uitkering:

- €12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan €125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan €125.000 en kleiner dan of gelijk is aan €1.000.000;
- €125.000 indien de omvangsbasis groter is dan €1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. In de [volgende tabel](#) hebben wij onze bevindingen per specifieke uitkering opgenomen.

M&O-beleid Tozo

Binnen gemeente Hengelo zijn procedures aanwezig om misbruik en oneigenlijk gebruik te detecteren (met betrekking tot de uitkeringsverstrekkingen Tozo). Wij hebben ten behoeve van onze controle de opzet van de daarin opgenomen beheersingsmaatregelen beoordeeld en hierin geen tekortkomingen gesignaleerd. Voor de afwerking van IB-signalen heeft de gemeente risicogericht de signalen ingedeeld in deelmassa's, waarbij voor de afwikkeling van IB-signalen is gestart met de signalen die het meest waarschijnlijk voor terugvordering van de uitkering zouden zorgen. De controles hierop zullen in 2022 worden uitgevoerd, derhalve hebben wij het bestaan en de werking nog niet vastgesteld.

ROZ Groep voert deze controle uit. In 2022 zullen wij de opzet, het bestaan en de werking van het M&O-beleid toetsen.

Ons oordeel

De strekking van de verklaring bij de jaarrekening (inclusief de SiSa-bijlage) is goedkeurend inzake de getrouwheid en rechtmatigheid.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

SiSa

Wet normering topinkomens

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

SiSa (2)

Nr.	Regeling/indicator	Naam specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
1	JenV A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen (SiSa tussen medeoverheden)	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
2	FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek (deel 2)	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
3	BZK C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
4	BZK C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
5	BZK C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
6	BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
7	BZK C68	Regeling specifieke uitkering vergunninghouders	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
8	OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
9	OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen Covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
10	IenW23 E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
11	IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
12	EZK F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
13	SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
14	SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2021	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

SiSa

Wet normering topinkomens

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

SiSa (3)

Nr.	Regeling/indicator	Naam specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
15	SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling (Tozo) _gemeentedeel 2021	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
16	SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
17	VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
18	VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
19	VWS H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen
- SiSa
- Wet normering topinkomens**
- Materialiteit
- Communicatie
- Verantwoordelijkheden

Wet normering topinkomens

De bezoldiging van uw topfunctionarissen is juist verantwoord in de WNT-bijlage

Geen controlebevindingen in de WNT-verantwoording 2021

Als onderdeel van onze controle hebben wij de naleving van de Wet normering topinkomens (WNT) gecontroleerd. Uit onze controle blijken geen bevindingen. Op grond van de wet zijn de griffier en de gemeentesecretaris aangewezen als topfunctionaris. Hun bezoldiging is juist en volledig verantwoord in de bijlage WNT in uw jaarstukken.

Wilt u meer weten over de WNT? Kijkt u dan op: <https://www.topinkomens.nl>.

Bijlage Wet normering topinkomens (WNT)

U hebt twee topfunctionarissen verantwoord in de jaarrekening 2021.

De twee topfunctionarissen zijn beiden in loondienst.

U hebt in 2021 geen ontslagvergoedingen boven de WNT-grens uitgekeerd.

De WNT is in 2021 beperkt gewijzigd

In 2021 is er voor de WNT weinig gewijzigd ten opzichte van 2020. Wel zijn de bedragen geïndexeerd op basis van de loonontwikkeling in de sector overheid. De wettelijke maximale bezoldiging voor topfunctionarissen is aangepast van €201.000 in 2020 naar €209.000 in 2021.

De aandachtspunten voor de WNT-verantwoording 2021 uitgelicht

Daarnaast waren de volgende aandachtspunten mogelijk relevant voor de WNT-verantwoording 2021 van gemeente Hengelo:

- Als één van de topfunctionarissen ook nog een bezoldiging op andere gronden dan de topfunctie krijgt, dan had er mogelijk een extra overzicht in de WNT-verantwoording opgenomen moeten worden. Voor gemeente Hengelo is dit niet van toepassing gebleken.
- Als de gemeente niet-topfunctionarissen in dienstbetrekking zou hebben die in 2021 méér bezoldiging ontvingen dan hun deeltijdfactor x €209.000, dan had deze (op functie) als 'overige functionarissen' in de WNT-verantwoording opgenomen moeten worden. Voor gemeente Hengelo is dit niet van toepassing gebleken.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen
- SiSa
- Wet normering topinkomens
- Materialiteit**
- Communicatie
- Verantwoordelijkheden

Materialiteit

De materialiteit is gedurende de controle toegenomen

De gehanteerde materialiteit is €3,5 miljoen

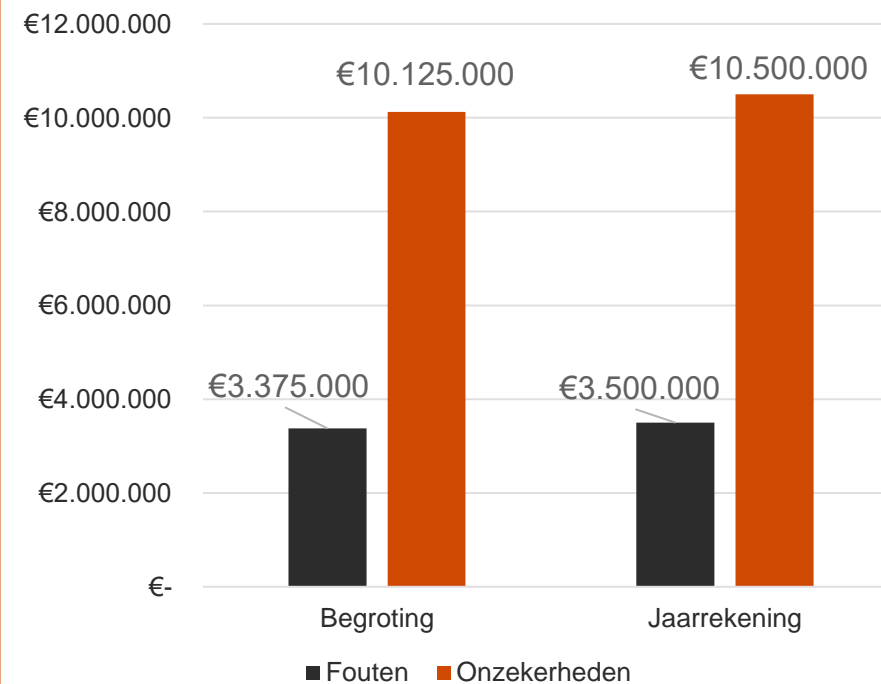
De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel' wordt toegelicht in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening' in onze controleverklaring. Afwijkingen worden als materieel beschouwd wanneer redelijkerwijs kan worden verwacht dat ze, elk afzonderlijk of in totaal, gevolgen kunnen hebben voor de economische beslissingen die gebruikers op grond van de jaarrekening nemen.

In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) zijn de goedkeuringstoleranties bepaald die de accountant ten behoeve van de oordeelsvorming over de jaarrekening van de gemeente hanteert. De grondslag voor het bepalen van deze toleranties betreft de totale werkelijke kosten van de gemeente, inclusief de toevoegingen aan de bestemmingsreserves.

Materialiteit bepaalt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en het effect van vastgestelde afwijkingen op onze verklaring.

In ons controleplan hebben wij een materialiteit vastgesteld van €3,4 miljoen. De materialiteit wordt echter geactualiseerd op basis van de feitelijke financiële gegevens en wijzigingen in uw organisatie en omgeving gedurende het hele jaar. Aangezien de werkelijke lasten, inclusief dotaties aan de bestemmingsreserves, hoger zijn dan in de programmabegroting op basis waarvan wij onze initiële materialiteit hebben berekend, heeft er op basis van de wettelijke uitgangspunten een verhoging plaatsgevonden naar €3,5 miljoen.

Ontwikkeling van de materialiteit

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Bevindingen 2021
- Jaarverslag
- Speerpunten
- Jaarrekening
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen
- SiSa
- Wet normering topinkomens
- Materialiteit
- Communicatie**
- Verantwoordelijkheden

Communicatie

Update over onze communicatie met u

Vereiste communicatie op grond van de controlestandaarden	Controleplan	Rapportage interim-bevindingen	Accountantsverslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant	●		
Bevestiging van de onafhankelijkheid van PwC	●		●
De zaken die zijn aangemerkt als kernpunten van de controle	●		●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne controle		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet naleven van wet- en regelgeving			●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het college			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring			●
Standpunt van de accountant over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante moeilijkheden, aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op het financiële verslaggevingsproces			●
Niet-gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de gemeente			●
Beschrijving van de reikwijdte en timing van de controle, waaronder significante risico's		●	●

Verantwoordelijkheden (1)

Overzicht van verantwoordelijkheden van college en raad met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

De verantwoordelijkheden van het college bestaan uit:

- het identificeren en monitoren van de wet- en regelgeving die van toepassing is op de gemeente en zorgen voor volledigheid ervan;
- het uitvoeren van een risicobeoordeling die expliciet het risico op fraude omvat, door een analyse van prikkels en druk, kansen, en gedrag en rationalisatie, en het risico van niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het opstellen en uitvoeren van programma's en beheersingsmaatregelen ter preventie, ontmoediging en opsporing van fraude (fraudebestrijdingsprogramma's) en niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het waarborgen dat de cultuur en de omgeving van de gemeente integer zijn en ethisch gedrag bevorderen;
- ervoor zorgen dat de activiteiten van de gemeente worden uitgevoerd conform de bepalingen van wet- en regelgeving, inclusief het voldoen aan de wet- en regelgeving waarin de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening wordt geregeld;
- het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van het college wordt gebracht.

De verantwoordelijkheden van degenen die zijn belast met toezicht (de raad) bestaan uit:

- het versterken van een cultuur van integriteit en ethisch gedrag door middel van actief toezicht;
- het beoordelen van de vaststelling van frauderisico's door het college c.q. management en niet-naleving van wet- en regelgeving, het nemen van passende maatregelen en het zorgen voor een juiste *tone at the top*;
- het waarborgen dat het management en het college passende maatregelen nemen om fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te ontmoedigen en te voorkomen, voor een betere bescherming van medewerkers en andere belanghebbenden;
- het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van de raad wordt gebracht;
- het aannemen van een kritische houding ten opzichte van het college op het gebied van niet-gebruikelijke transacties met verbonden partijen.

Verantwoordelijkheden (2)

Overzicht van verantwoordelijkheden van ons als accountant met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

De verantwoordelijkheid van de accountant bestaat uit:

- het plannen en uitvoeren van de controle om een redelijke zekerheid te krijgen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat, hetzij door fraude of door fouten;
- het beoordelen of de programma's en de interne beheersingsmaatregelen van de gemeente, waarmee geïdentificeerde risico's van materiële fouten als gevolg van fraude en van niet-naleving van wet- en regelgeving worden aangepakt, op de juiste wijze zijn opgezet en worden uitgevoerd;
- het evalueren van het proces dat het college hanteert voor het beoordelen van de doeltreffendheid van de programma's en interne beheersingsmaatregelen in verband met fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het evalueren van iedere fraude door het management c.q. het college en het effect op de beheersingsomgeving;
- het adequaat reageren op tijdens de controle geconstateerde (vermoede) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

In de context van onze controle van de jaarrekening zijn onze doelstellingen met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving als volgt:

- het vaststellen en beoordelen van het risico van materiële onjuistheden in de jaarrekening als gevolg van fraude en als gevolg van niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de beoordeelde risico's van materiële onjuistheden als gevolg van fraude, door een gepaste controleaanpak te ontwerpen en te implementeren;
- het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de naleving van de bepalingen van die wet- en regelgeving waarvan algemeen wordt erkend dat ze directe gevolgen hebben voor de bepaling van materiële bedragen en toelichtingen in de jaarrekening;
- het adequaat reageren op tijdens de controle geconstateerde (vermoede) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van gemeente Hengelo

Verklaring over de jaarrekening 2021

Ons oordeel

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening (pagina 213 t/m 270) van gemeente Hengelo ('de gemeente') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de activa en passiva van de gemeente op 31 december 2021 en van de baten en lasten over 2021, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten ('BBV');
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021, in alle van materieel belang zijnde aspecten, rechtmatig tot stand gekomen, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door de raad op 22 december 2021.

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de jaarrekening 2021 van gemeente Hengelo gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2021;
- het overzicht van baten en lasten over 2021;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen (inclusief WNT-verantwoording 2021);
- de SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen); en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is het BBV.

6XAEHK5XP5TN-318085505-68

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Leonard Springerlaan 35, 9727 KB Groningen, Postbus 8060,
9702 KB Groningen
T: 088 792 00 50, F: 088 792 94 24, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol en het normenkader dat is vastgesteld door de raad op 22 december 2021 en het Controleprotocol Wet Normering Topinkomens ("WNT") 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Hengelo zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel belang' wordt toegelicht in de sectie 'Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening'.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de bij onze controle toegepaste materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 3.500.000 (2020: € 3.250.000), waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% bedraagt en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2021.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 175.000 (2020: € 162.500) rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen, of in het kader van SiSa of WNT, relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, en of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in de jaarstukken anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met het BBV; en voor
- de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen; en
- een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Groningen, 8 juni 2022
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door S.J. Dul MSc RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2021 van gemeente Hengelo

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 22 december 2021, het Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat
 - de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- Het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing van de gemeente.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Ook het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente financiële risico's niet kan opvangen.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.